

శ్రీహగ్రి వాయనము

బృహజ్జాతకే - సవ్యాఖ్యానే - ప్రథమోధ్యాయః -

రివేవరికల్పితశ్శభృతోవత్తా = వున్నన **మెలకెత్త**
 నాంకతుశ్చయజతాంభర్తామరజ్యోతిషమ్ । లోకానాం
 కయోద్భవస్థిత విభుశ్చనే కథాయశ్శుకౌవాచం నస్సర
 వాత్వనేకకీరణస్యైలోక్యదీపారవిః..... *

వ్యాఖ్యాన పీఠికా -

బ్రహ్మజశంకరరవీచుకుజజ్జజీవశుకార్కప్రత్రగణనాథగురూప్ర
 ణశ్య! యస్సంగ్రహార్యవరలాభవివృద్ధబుద్ధేరావంతికస్య తమహ వి
 పుణోమిక్మత్సమ్ ॥ ౧॥ యథాస్త్రంసవితాచకార విపులైస్సంగ్రహైస్త్రిభి
 ర్జ్యోతిషంతపోఽచ్చిత్తిభయాత్సవఃకలియుగేసంస్మృత్యయోభూతలమ్ ; భూ
 యస్సప్తలతరం వరాహమిహిర వ్యాజేన సర్వంవ్యధాదిత్యం యంప్రవదంతి
 మోక్షకుశలాస్తస్మైనమోభాస్వతే॥౨॥ వరాహమిహిరోదధానుబహుభే

తోయాకులేగ్రహ్యగణయాదసిప్రచుర యోగరతో జ్ఞవలే । భ్రమంతి
 పరితోయతోలఘుధియోర్ధలుద్ధాస్తతఃకరోమివివృతిస్తవంసిద్ధిధియాహమత్రో
 త్పలః॥ ౩ ॥ ఇహశాస్త్రైకానిసంబంధాభిధేయప్రయోజనానిభవంతీత్యత్రో
 చ్యతే-వాచ్యవాచకలక్షణస్సంబంధఃవాచ్యార్థోవాచకశ్శబ్దః-అథవాఉపా
 యోపేయలక్షణస్సంబంధః - ఉపాయస్త్రివంశాస్త్రముపేయోయద్విజ్ఞా
 నం - అథవాఅబ్రహ్మేదివిస్సృతమిదంవేదాంగమితసంబంధః - రాశిస్వరూ
 పః-హారాదైక్కాణనవాంశకర్తృదశాంశత్రింశాంశపరిజ్ఞానం - గ్రహ
 స్వరూపం-గ్రహరాశిబలాబలం-వియోనిజన్మాధానపరిజ్ఞానం-జన్మకాలవిస్తా
 పన- ప్రభావకథనారిష్టాయద్దాయదశాంతదశాప్రకవగకారాజీవరాజ
 యోగసనాథయోగచంద్రయోగద్విగ్రహాదియోగప్రవజ్యారాశిశీలదృష్టిఫ
 లభావఫలాశ్రయప్రకీర్ణానిష్టయోగస్త్రీజాతకనిర్యాణనష్టజాతకదైక్కా
 ణగుణస్వగూఢమభిధేయమ్-లోకానాంప్రాక్తర్జునిపాకవ్యజకత్వంప్రయో

జనంసత్వాత్పుణ్యభావంభక్తధనాది లోకపరలోకస్థితిరితి ప్రయోజనకథనం-
కిమేభిర్వైరిత్యత్రోచ్యతే - యస్మాన్మృతాంత్రోత్పాతాంసంబంధాభిధే-
యప్రయోజనకథనా చ్ఛాస్త్యవిషయే శ్రద్ధాజాయతభితి - తథాచోక్తం॥
సిద్ధి శో తృప్తప్రవృత్తీనాంసంబంధకథనాన్యతఃతస్మాత్సన్వేషశాస్త్రేషునం
బంధక్రమఉచ్యతే॥ మేవాత్రాభిధేయంస్యాదివిషయస్త్వకేన విత్ |
చ్యుతేతస్మైఫలశూన్యంతుతద్భవేత్ || సర్వస్యైవహిశాస్త్రస్యక
కశ్యచిత్ | యావత్ప్రయోజనంనోక్తంతావత్తత్కేనగృహ్యతభి
స్త్రిశాస్త్రేనికారభ్యత్రోచ్యతేవైజస్యైవయతస్యైవపడంగౌఁ
వోజ్ఞాతవ్యశ్చ - కాన్యంగానీత్యత్రోచ్యతే || శిక్షాకలాపీవ్యాకర,
క్త ద్యౌతిహంగతిః | ధందసాంలక్షణం చైవపడంగోవేదఉచ్యతభితి - త
చోక్తం || వేదాహియజ్ఞార్థనుభిప్రవృత్తాః కాలానుష్ఠాన్వాపహితాశ్చయ
జ్ఞాః | తస్మాదిదంకాలవిధానశాస్త్రంయ్యౌతిషంవేదసవేదయజ్ఞానితితామస॥
యమాచారః | యచ్ఛాస్త్రస్రారంభేష్వభిమతదేవతాయాః | ప్రసాదాత్తత్త
న్నమస్తాశేణతత్తుత్వావతద్భక్తివిశేషేణవాభిప్రేతాధాన్సిద్ధింపాంధం
తి-తదయమప్యవంతికాచార్యశ్శ్రీవరాహమిహిరోనామన్విజోర్కాల్లభివ
రప్రసాదోజ్యోతిశ్శాస్త్రసాగ్రహకృగణితస్కంధాదనంతరం హూరా
స్కంధంవిక్రీడః | అశేషవిఘ్నైశాంత్యధాన్భావతస్సూర్యాదాత్మగామి
సింహాస్థిద్ధింశామాంలవిక్రీడితేనాహ॥

వ్యా॥ మూర్తిశ్చభితి || సరవిర్భగవానాదిశ్యో-నః అస్తభ్యంవాచంగిరంద
దాతుప్రయచ్ఛను - యోసౌరవిః అనేకీరణః బహుకీరణః-ప్రభుతరణిఃస
హస్రరశ్మిరీత్యధాః- త్రైలోక్యదీపః | త్రయోలోకాః | త్రైలోక్యంభూష్యస
స్వరాఖ్యంత్రదీపః - ప్రభాస్యమానత్వాత్తథాచమూర్తిః | త్వేపరికల్పి
తఃశ్శశభృతః - శశంపాగ్రణివేషంబిభృతః | ధారయతీతశశభృచ్ఛంద్రమా
స్తస్యమూర్తిః | త్వేశరీరత్వపరికల్పితః | పర్యవస్థాపితః- యతోజలమయశ్చం
ద్రః | ప్రకాశమాన్యః | ప్రోక్తః | తిస్త్రింస్తరణికిరణప్రతిఫలనాదితనస్యజ్యోతిస్త్రిం
ప్రసరవిస్తరః-యస్మాదుక్తమ్ - సలిలమయేశశినిరవేగ్దీగితయోమూర్ధ్నితాస్త
మోనైశమ్-తుచయంజిదర్పణోదరః | హితాభవమందిరస్యాంతరితితథావవే
దే॥ సుషుమ్నస్సూర్యగర్భిశ్చంద్రమాభితి అథవాశశిభృతభితిపాతః | శశిభృతో
సుసోదేవస్యమూర్తిః | త్వేవశశిభృతః | యతోసోధగవాన్వస్త్వమూర్తిః - శ్రీజల

పవనమలతాశనాకాశయజమానసోమసూర్యాఖ్యాతితిష్ఠమాన్త్యస్త్యస్త్యస్త్యమాహోశ్వరీమూర్తిః సూర్యైత్యథః - శశిభృతృతసాధుపాతః - తథా-వత్తాపునజన్తనాంనపునజన్తవిద్యతేయేషాంతేఅపునజన్తానఃముక్తాః తేషాంవత్తకమార్గః మోక్షద్వారమిత్యథః - యతోద్వివిధోమాగః - దేవయానాఖ్యఃపితృయానాఖ్యశ్చ - తత్రపితృయానమాగఃద్వార భూతశ్చంద్రమామేనస్వర్గగామినఃస్వర్గంగచ్ఛంతి-మోక్షద్వారంసూర్యయితసూర్యమండలంభిత్వామోక్షభాజోగచ్ఛంతి-తథాచాహుగవాన్వాసః||స్వర్గాద్వారంప్రజాద్వారంమోక్షద్వారంశ్రీవిష్ణుమతి - ఆత్మేశ్వరీత్వనిదామితి - ఆత్మానంవికంతీత్వాత్మనిదోయోగినఃతేషాంసపవాత్తాచితత్వం - తేజోయాపీహృదయాంతరైస్థితః-తథాచశ్రుతిః-సూర్యఅష్టాజగతస్తస్థుపశ్చేతి-జగతోజంగమపుత్రస్థుః స్థావరసూర్యపవాత్తా - క్రతుశ్చయజతాం - యజతాంయజమానానాంసపవక్రతుర్యజః - తదుక్తం - అగ్నిప్రాస్తాహుతిస్సమ్యుగాదిత్యమవతిష్ఠతే - ఆదిత్యాజ్ఞాయతేవృష్టిర్వృష్టైరన్నంతతః ప్రజాభి - భర్తామరజ్యోతిషాం - అసురాదేవాః జ్యోతింషిగ్రహనక్షత్రాదీనితేషాంభర్తాప్రభుఃప్రధానైత్యథః - యతస్సర్వేదేవాస్తస్యోపస్థానంకుర్వంతిగ్రహనక్షత్రాణాంచ తద్వశేనోదయాస్తమయాః - తదుక్తం|| తేజసాంసౌశకస్సూర్యోగ్రహక్షౌణాంప్రకాశకః | ప్రభావంతోహిదృశ్యంతేసూర్యరశ్మిప్రదీపితాభి - గ్రహనక్షత్రాణామంబుగోళకానాంప్రకాశకస్సూర్యైత్యథః - ఏవంకుణాధిక్యాదమరజ్యోతిషాంప్రభుః - లోకానా-ప్రళయోద్భవస్థితిఃభుః- దివిభూరితిలోకాః- భూర్లోకాదయస్తేషాంప్రళయేవినాశేఉద్భవేఉత్పత్త్యాసితౌపాలనేవిభుఃప్రభుః-భగవతఃఅతీతవర్తమానభావికాలత్రయపరిచ్ఛేదచిహ్నభూతత్వాత్ - చశబ్దోత్రావధారణే - అనేకధాయఃశ్రుతా - వేదేయఃఅనేకధాలనేకప్రకారైఃప్రకృప్యతే-తథాచోక్తం - ఇంద్రంమిత్రంవరుణకుగ్నిమాహురధోదివ్యస్ససుఖ్యోగరుత్మా - ఏకంనన్ద్విప్రాబహుధావదంత్యగ్నియమంమాతరిశ్వనమాహురిత్యాది||

మూ- భూయోభిః పటుబుద్ధిభిఃపటుధియాంపహారాఫలజ్ఞప్రయేశ్చ
 న్యాయసమన్వితేషు బహుశశ్చాప్రేషు దృష్టేషుపి | పహారం
 తంత్రమహర్గవప్రసరణేభిగ్నోగ్యమానామహంస్వల్పంవృత్తసిని
 త్రమగ్నబహుశశ్చాస్త్యస్థివంప్రారంభే ||... ..

వ్యా || అథ నాస్యశాస్త్రస్యపరవ్రణీతత్వాదానర్థక్యంపరిజహీషుఃస్త
 ధాన్యశ్చాస్త్రేభ్యోన్యగుణవత్త్వంప్రసర్యయశాదూలపిక్రీడితేనాహ||
 భూయోభిరితి || ఘోరాతంత్రంప్రంఘోరాతంత్రంఅధవాఘోరావ
 వతంత్రంఘోరాతంత్రంఅతదేవమహాణవోదుష్పరత్వాత్విస్తస్యతేవిస్తా
 ర్యతేయేనాథఃస్తత్తంత్రం - అహంఘోరాతంత్రమహార్ణవప్రతరణే -
 భగ్నోన్యమానాంశాస్త్రస్థవంప్రారభే - ఘోరాతంత్రమేవమహాణ
 వోమహాసముద్రఃప్రతరణేప్రతరణవిషయేభగ్నోన్యమానామవసనోత్సా
 హానాంశాస్త్రస్థవంప్రారభేకరోమి - శాస్త్రమేవప్లవఃశాస్త్రస్థవః - తత్
 శాస్త్రస్థవంయథాప్లవస్తితీర్షణాంపారంపారగమనమాశుసంపాదయతిత
 థేమపిఘోరాతంత్రమహాణవప్రతరణేభగ్నోన్యమానామిత్యస్థవే
 నసాధమ్యం - కేనకృతోఘోరాతంత్రమహార్ణవప్రతరణేభగ్నోన్యమా
 నామ్యత్సాహ-భూయోభిరితి-భూయోభిర్వచుతరైఃకింభూతైః పటుబుద్ధి
 భిఃపట్టిబుద్ధిర్వేషాంతేపటుబుద్ధయశ్చతురస్రజ్ఞాః తైశ్చాస్త్రేషుద్భుష్టేషు
 విరచితేష్వపిసత్కు.కి.భూతేషుశబ్దన్యాయసమన్వితేషుశబ్దానాంన్యాయః శ
 బ్దన్యాయఃమీమాంసా-తదుక్తం-శబ్దానామేవశాస్త్రోక్తిస్తరోయఃపురుషా
 శ్యయతి - అథవాశబ్దాశ్చన్యాయాశ్చశబ్దన్యాయాఃశబ్దోఽథవాన్యాయో
 మీమాంసాతైస్సమన్వితేషుయైకేషు - కిమేకవారంధృష్టేషునేత్యా
 హబహుశతి - బహూవారాబహుశఃన్యాయసమానైర్బహుశ
 కారైఃచిత్తేష్విత్యథాఃకిమథాంధృష్టేషుపటుధియాంఘోరాఫలజ్ఞప్త
 రేచతురబుద్ధీనాంఘోరాఫలాధావబోధనాయప్రాక్తనకమవిపా
 కోఘోరాయాఃఫలంతస్యజ్ఞప్తిఃతత్ఫలంశుభాశుభంతజ్ఞానాయ-కింభూ
 తంశాస్త్రస్థవంస్వల్పంలఘుగ్రంథంవృత్తవిచిత్రంవృత్తైశ్చానూలవిక్రీడిత
 ప్రభృతిభిఃవిచిత్రంరమ్యంతస్తాస్వల్పార్థకతైవాన్యగుణవత్త్వంయతస్తై
 షామత్యాప్యగమభంగోనభవతి - స్వల్పమిత్యనేనగ్రహణేధారణేచనుఖ
 తాంప్రదర్శయతితథాచహస్తివైద్యకరోవీరసోమః||సమాసోక్తస్యశాస్త్రస్య
 సుఖేగ్రహణధారణే||వృత్తవిచిత్రమిత్యనేనసూక్తతాంప్రదర్శయతిననుస్వ
 ల్పశాస్త్రస్యస్వల్పగ్రతైవభవిష్యతీత్యాహ - అథబహుశంబహుభిధే
 యం-అతఏవపూర్వవిరచితశాస్త్రేభ్యోన్యగౌరవం - అన్యధాహిశాస్త్రసం
 భవాత్సనరుక్తతాదోషస్సాన్యత్ - ఏతదుక్తంనవతి - ప్రాగభిహితశా

స్యాణ్యతివిప్రుతాన్యత సైభగ్నోద్యమా న్నదర్థమహంశాస్త్ర్య స్వప్రప్రారభే-
 ననుకదావిదల్పప్రజ్ఞతయా తేభగ్నోద్యమా న్నత్కుతోలబ్ధింయథాపూర్వశా
 స్త్రాణాంపహత్వాస్థగ్నోద్యమా న్నదర్థమిదమల్పమితి ఆశ్చర్యమాహ - ప
 టుగియామితిఅనేనైతత్ప్రతిపాదితంభవతి-నహితేబుద్ధిహీనత్వాత్తేషశా
 స్త్రాణాభగ్నోద్యమాః-కింతహింశాస్త్ర్యవోషాదన్యత్రాపితేషామద్యభం
 గసాన్యత్ప్రవమసిస్వల్పంచలఘువృత్తమనీఘం=విదితంరమ్యమథః బహు
 శంవిత్తపరిపూణం=ఎవంవిధంతేత్ద్వైతమితిసూక్తాథః మిచ్ఛంతీతి॥ ... ౨
 మూ. సౌరేత్యసౌరాత్రవికల్ప మేకేవాంఛంతిపూర్వాపరవణా

లోపాత్ । కర్తాజితంపూర్వభవేసదాదియత్తస్యవక్త్రంసమ

భివ్యనక్తి॥

3

వ్యా॥ అథునాసౌరాశాస్త్ర్యస్యపురా కృతకర్మవిపాకవ్యంజకత్వం
 వర్ణశ్చయపరిహారేణజల్పవృత్తిప్రవశాయస్మింద్రవజ్రయాహ॥ సౌరా
 రేతి॥ సౌరార్థశాస్త్ర్యంసౌరా-తామసౌరాత్ర వికల్పమేకేవార
 ఛంతి అహశ్చరాత్రిశ్చపిసౌరాత్రశబ్దేమోచ్యతే తస్యవికల్పవికల్పనా
 పకేఅన్యేసౌరాంవాంఛంతీత్యధః-కథమచ్యతేపూర్వపరవర్ణలోపా
 త్ అసౌరాత్రశబ్దస్యపూర్వోవర్ణోకారఃపరవర్ణశ్చత్రకారఃతయోగ్లోప
 మదర్శనంకృత్వా సౌరాశబ్దోవభివ్యతే - కిమధంపునరసౌరాత్రశ
 బ్దాద్ధోరాశబ్దోవ్యత్యవ్యతభివ్యత్యత్రోచ్యతే - మేషాదయో ద్వాదశలగ్న
 రాశయః అసౌరాత్రాంతర్భూతాః - లగ్నస్యచకాలవశాత్ జ్ఞానంల
 గ్నవశాచ్ఛభాశుభజ్ఞానం అతః అసౌరాత్రాశ్రయత్వాత్తత ఏవ
 సౌరాశబ్దోవ్యత్యవ్యతే - ఏతదేవాచార్యస్యాప్యభిప్రేతం - యతః ప
 రమతమప్రతిషిద్ధంచ్యమతమితి-తథాచసారావల్యాంఅన్యంతరణలోపా
 ధ్ధోరాస్తాకంభవత్యసౌరాత్రాత్ । తస్మిన్తేబద్ధస్స రోష్వగ్రహగణ
 భ్వింత్యతేయస్తాత్ - కింయాతుప్రయోజనమిత్యాహ - కమాణితంపూ
 ర్వభవేసదాదియత్తస్యవక్త్రంసమభివ్యనక్తి పూర్వభవేప్రాగ్జన్మయత్స
 దాదిశుభమశుభంమిశ్రంచకమాణితంతస్యవక్త్రంపాకంసమ్యక్వ్యనక్తి
 ప్రకటికగోతి-తథాచలఘుజాతకే-యదుపచితమన్యజన్మంశుభాశుభంతస్య
 కమాణిప్రాప్తిమితి- ననుశుభస్యాశుభస్యవా- అవశ్యంభావినఃకింవ్యనక్తి
 ఉచ్యతే-ద్వివిధంశుభాశుభందృఢకమోకపార్జితమన్యధకర్మోపాజితచ-

తత్రన్యథకర్తోపాజ్ఞితస్యదశాఫలంపాకక్రమేణవ్యసక్తి - అశుభాంగశాఫలం
జ్ఞాత్యతదాదిపరిహారకతవ్యః- శుభంజ్ఞాత్వయాత్రాద్యశయేనదా
నం - అన్యథకమోపాజ్ఞితస్యఅష్టటకవర్గేణఫలంవ్యసక్తితచ్చాశుభంజ్ఞా
త్యాశాంత్యాదిభిరుపశమనంనయేత్-తథాచయవనేశ్వరః!యద్యద్విధానంని
యతంప్రజానాంగ్రహక్షయోగప్రభవంప్రసూతా! భాగ్యానితానీత్యభిశబ్ద
యంతివద్మానుయోగేతిదశానరాణాం || తదప్యభిజ్ఞైర్వివిధం నిరుక్తంస్థిరా
ఖ్యమాజ్ఞానీకసంజ్ఞతంచ | కాలక్రమాజ్ఞాతకనిశ్చితంయత్క్రమోపసన్నిధి
రముచ్యతేతత్ || సప్తగ్రహాణాంప్రథితానియానిస్థానానిజన్మప్రభవానిస
ద్భిః | తేభ్యఃఫలంచారగృహక్రమస్థానిద్యుర్వదౌత్పాతికసంజ్ఞితంతదితి||అ
నేనాస్థిరస్యశాంత్యాదిభిరుపశమఃప్రదర్శితోభవతి - ఉక్తంచభగవరావ్యా
సేన!విహన్యాద్దుర్బలందై వంపురుషేణవిశ్చితే|| ౩

మూ - కాలాంగారవరాంగమాననమరోహృత్క్రమసోభ్యతోవ
స్తిర్వ్యంజనమూరుజానుయగళేజంఘేతతోంస్త్రివ్యయమ్ | మే
షాశ్విప్రధమాచవర్తచరణాశ్చక్రస్థితారాశయోరాశిజ్యేత్రగృహ
ర్తబానిభవనంచైకార్థసంప్రత్యయాః|| ౪

వ్యా! అఘనావ్యవహారంధంకాలాశ్చస్యపురుషస్యమేషాచిరాశిపూ
ర్వకంశిరఃప్రభృత్యంగవిభాగంశాబూలఃక్రీడతేనామా || కాలాంగారానితి ||
కాలస్యోగానికాలాంగానితానిచమేషప్రస్థుతిరాశయోనవర్తచరణానవ
భిఃకుటుచరణైర్మక్షత్రపాదైఃప్రమాణంయేదాంతెఅశ్విప్రధమాఅశ్వినీతః
ప్రభృతినవనవక్షత్రపాదాపక్షైకస్యప్రమాణంమేషప్రభృతిరాశయోశ్వి
ప్రశమైర్మక్షత్రపాదైస్యక్షత్యర్థః - తథాభూతారాశయోధాతురవయ
వాః-తథాచయవనేశ్వరః-ద్వేద్వేసపాదేభవనంగతే - తథాచభగవాన్
గాగిః||అశ్వినీభరణీమేషుక్తికృతపాదమేవచ | తత్త్వరత్రితయంబ్రహ్మ
వృషసౌమ్యదశంతథా||సౌమ్యార్ధమాద్రకమిభునస్త్యేదిత్యాశ్చరణత్రయ
మతత్త్వరఃపుష్యమాశ్లేషారాశికర్మటకస్యతః||పశ్యంభాగ్యమధార్య
ణ్ణోపాదస్సంహప్రకీతిః తః | తత్త్వరత్రితయంకన్యాహస్తబిత్రార్థమేవ
చ || తులాచిత్రాదశంస్వాతీవిశాఖాదరణత్రయమ్ | తత్త్వాదంమిత్రదైవ
త్యంజ్యేష్ఠాపృథ్విఉచ్చతే||మూలమాప్యంతధాగన్యసాచోవిశ్వేశ్వరస్యచ |
తత్త్వత్రియంగత్రవణంమకరోవాసోవేదశం||

జాశ్చరణత్రయమ్ తత్త్వాపకొమనస్సాన్యదహిర్బుధ్నన్యవ రేవతీతి ॥ చ
 క్రస్థితాఃచక్రేస్థితాఃచక్రస్థితారాశయః-అథవాచక్రవత్స్థితాఃచక్రస్థితా
 అనేకసంస్థానశ్చమం ప్రదర్శితంభవతి-తత్రకాలాఖ్యస్యవరాంగంశిరోమే
 షః ఆననంముఖంతద్వృషః-ఊరోవహ్నిమిధునం-తద్వృషయఃకుశీరః-కోడ
 ముదరఃసింహః-వాసోభృత్కటికిన్యా- వస్త్రీర్నాభివ్యంజనయోరంతరంత
 లా వ్యంజనంయేనపుంస్తవ్యవ్యతేలింగంతద్వృష్టికఃఊరుయుగళంధన్వీ
 జానుయుగళంమకరః-జంఘైకుంభః- అంఘ్రిన్వయంపాదయుగళ-మీనశ్చతీ
 తథాచచాదరాయణః-మేషశ్శిరోధవదనంవృషభోవిధాతుర్వహ్నిభవేన్న
 మిధునంపృథ్వీదయంకుశీరఃసింహస్తథోదరమథోయువతికటిశ్చ వస్త్రీ
 భృదధమేహనపఃప్తమంస్యాత్ ॥ ధన్వీచాస్యోగుయుగళం మకరోజానున్వ
 యంభవతిష భూద్వితయంకుంభఃపాదోమస్త్వీన్వయంచేతి- అన్యప్రయోజ
 నంజన్తకాలేయోరాశిపావగ్రహకాంతఃసకాలాఖ్యస్య పురుషస్య యస్మి
 న్నంకేస్థితస్త్రాంతగేజాతస్యోపభూతోవక్తవ్యః- యత్రసామ్యస్థినిత్రస్త్రపు
 ష్టిరితి-తథాచసారావల్యాం-కాలనరస్యవయవాఃపురుషాణాంకల్పయేత్ప్ర
 నవకాలేనదసన్యహసంయోగాత్పుష్టాసోపద్రవాశ్చాపీతి-రాశిక్షేత్రత్యా
 ది-ఏషాంచప్రత్యేకస్యరాశిరితినంజ్ఞా-తస్యైవవర్యాయనామాని-క్షేత్రంగృ
 హంబుక్షంభం-రాశిశ్చక్షేత్రంచగృహంచబుక్షంచభంచతానిరాశిక్షే
 త్రగృహర్తుభాని-భవన చ-గృహత్యాభవన గ్రహణేసిద్ధేయత్పునర్భవనగ్ర
 హాణంకృతంతత్సర్వేషాంగృహపర్యాయాణాంగ్రహణార్థం-బుక్షత్యా
 దపిభగ్రహణేసిద్ధేయత్పునర్భగ్రహణంతేనైతద్దర్శయతి- యత్రయత్రహో
 రాశాస్త్రేభగ్రహణంబుక్షగ్రహణంవాతత్రత్రారాశేరేవగ్రహణంస్యాన్న
 తునక్షత్రస్య- ఏతేరాశ్యాదయశ్చబౌపకార్థసంప్రత్యయా ఏకార్థజ్ఞానేప
 కార్థాభిధాయకాత్కర్తృధాః ॥ ౪

మూ, మత్స్యేఘటిన్మిధునంసగదంసవీణంచాపీనరోశ్వజఘనోమ
 కరోమృగాన్యః తాలీనసన్యదహనాప్లవగాచకన్యాశేషాన్సన్వనా
 మసదృశాన్సన్వచరాశ్చసర్వే ॥ ౫

వ్యా॥అథునారాశీనాంస్వరూపవిజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ ॥మత్స్యేతి॥
 మీనోరాశిమకలస్యమత్స్యన్వయమన్యోన్యంపుచ్చాభిముఖం-ఎతత్తుమతో
 లభ్యపద్ధతేనున్యతే-తస్యైవ సౌభయోదయత్వాత్-వత్సృతిచ-లగ్నంసమే

త్యుగ్రయతఃపురురోమయగ్మితి ముచీకుంభః - స్కంధానక్షరిక్షమటధారీ
పురుషకుంభః మిధునోన్మిధునం న్రోమిఁ యనం న్మిధునం స్త్రీపుమాం
సౌతస్త్యధునంనగదం నవీణంపుమానగదః స్త్రీసవీణా- చాపీనరోశ్వజఘ
నఃధన్వీరాశిశ్చాపీవిద్యమానధన్వానరః అశ్వజఘనః అశ్వస్తుగగోజఘనం
యస్యసౌశ్వజఘనః చతుష్పాదిత్యర్థః-చుకరోమృగాస్యఃమకరోరాశిమక
రపవనచమృగాస్యఃమృగముఖః-తౌలీత్యాది-తౌలీద్యమానతులఃపురుషః-క
న్యాకుమారీష్ణవగానౌ కాఢ్ధానసస్యదహనాసస్యానిచదహనశ్చతౌసస్యదహ
నౌతాఖ్యా సహవతః-లెనసస్య దహనా-శేషరాశయౌమేషవృషకక
టసింహవృశ్చికాఃస్వనామనవృశాఃస్వసంజ్ఞావిహితాకృతయః తద్యధామే
షోమేషః-వృషోవృషభః-కర్కటఃకులీరోజలచరప్రాణీ-సింహః కేసరీవృశ్చి
కోవృశ్చికపవకీమజాతః-తథాచసత్యః-ఘౌగౌవృషభోవీణాగదాధరంమిధు
నమంభసికులీరః-సింహశ్చైవలేకన్యానౌసంస్థాదీ-సస్యకరా॥పురుషస్తులాధ
రోవృశ్చికోభధన్వీనరోహయూత్యర్థః । మకరార్ధంమృగపూర్వంకుంభపు
రుషోర్ముషేమిసశ్చిత్స్వచరాశ్చసర్వే సర్వేద్వాదశరాశయస్వచరాశ్వే
మాస్వేషుస్థానేషుచంతి-యథాచృష్టస్థాననివాసచ ఇత్యర్థః-తద్యధామేష
వృషావారణ్యేదివారాత్రామిధునోగ్రావ్యకర్కటంబుచరఃసింహః అర
ణ్యచారీకన్యాదశితదేశవిభాగా-తులాపణ్యవీధిస్థావృశ్చికఃశ్వభృచ్ఛారీభ
న్వీగ్రావ్యమకరఃపూర్వభాగఆరణ్యేన్యోజలచరః-కుంభోగ్రావ్యఃమీనో
జలచరఇతి-తథాచయవనేశ్వరః-అర్యస్త్రైతోమేషసమానమూతిః-కాల
స్యమూర్ధాగదితఃపురాణైఃసోజావికాసంచరకందరాద్రిపై నాగ్నిధాత్వా
కరరత్నభూమిః ॥౧॥ వృషాకృతిస్తుప్రథితోద్వితీయఃసవక్రకంఠాయతనంవి
ధాతుః-వనాద్రిసానుద్వివసౌకులానాంకృషీవలానామధివాసభూమిః ॥౨॥
వీణాగదాభృన్విధుచంతృణీయఃప్రజాపలేస్కంధభుజాంసదేశః । ప్రవతః
కొగాయనశిల్పకస్త్రీక్రీడారతిద్యౌతవిహారభూమిః ॥౩॥ కర్కఃకులీరా
కృతిరంబుసంస్థావతుఃప్రదేశోవిహితశ్చధాతుః । కేదారవాపీపులినానితస్య
దేవాంగనారవ్యవిహారభూమిః ॥౪॥ సింహశ్చైవలేహృదయప్రదేశంప్ర
జాపతేఃపంచమమాచులరాద్యాః । తస్యాటవీదుగగుహవనాద్రివ్యాధా
వనీదుగవనప్రదేశః ॥౫॥ ప్రదీపికాంగృహ్యకరేణకన్యానౌస్థాజలేష
ష్టమితిబ్రువంతి । కలాధాన్ధ్రాజతరంగవిధాతుఃసశాద్వలాస్త్రీగతిశ్చిల్పభూ

మిః || ౬ || వీధ్యాతులావణ్యధరోమనుష్యః స్థితస్సనాభీకటివస్తిదేశే ।
 శుల్కార్థవీధ్యావణవత్తనాధ్వసార్థాధివాసోన్నతసస్యభూమిః || ౭ || శ్వే
 భ్రోష్టమోవృజ్చికవిగ్రహస్తుప్రాక్తఃప్రభోమేఽధగుదప్రదేశః । గుహాబీ
 లశ్వభ్రవిషాత్శగుప్తిర్వల్లికకీటాజగరాహిభూమిః || ౮ || ధన్వీమనుష్యోహ
 యవజ్చిమాధఃస్తమాహురూరూభువనప్రణేతుః । సమస్థితవ్యస్తనమస్తవాజి
 శూరాస్త్రభృన్యజ్జర్ధాశ్చభూమిః || ౯ || మృగార్థపూర్వోముకరోంబుగార్థ
 జానుప్రదేశంతముశంతిధాతుః । నదీవనారణ్యసరస్యనూపశ్వభ్యాధివాసో
 దశమఃప్రదిప్తః || ౧౦ || స్కంధేతురిక్తఃపురుషస్యకుంభోజంఘేతమేకాదశ
 మాహురాద్యః । ఉష్ణోదకాధారకుజస్యపక్షిస్త్రీశౌండికద్యూతనివాసభూ
 మిః || ౧౧ || జలేతుమీనద్వయముత్సర్పరాశిఃకాలస్యపాదౌపహితౌపరిష్టౌ । సప్ర
 ణ్యదేవద్విజతీర్థభూమిర్నదీసముద్రాంబుధరాధిరాసః || ౧౨ || ప్రయోజనం
 హృతనష్టాదిషుద్రవ్యస్థానపరిజ్ఞానం- ఉక్తంచ-రాశిభ్యఃకాలదిగ్దేశాభి || ౧౩ ||
 మూః షీతిజసితజ్జవంద్రరవిసౌమ్యసితావనిజాస్సురగురుమందసౌరి

గురువచ్చగృహంశకపాః | అజమృగతౌలిచంద్రభవనాదినవాంశవి

ధిర్భవనసమాంశకాధివతయః | స్వగృహంతేక్రమశః || ... ౬

వ్యా || అథునారాశినవమాంశద్వాదశాం శాధిపానాహ || షీతిజసిత
 జ్జేతి || షీతిజాదయోగ్రహఃగృహపాఅంశపాశ్చగృహాణాంరాశీనాంమేషా
 దీనాంపతయః-స్వామినోభవంతి-ఏతపవమేషాదినవాంశకాధివతయః-షీతి
 జౌంగారకఃసమేషస్యాధివతిః-సితశుక్రఃవృషస్య-జ్ఞౌబుధోమిథునస్య-చం
 ద్రఃకర్కటస్య - రవిరాదిత్యస్సింహస్య-సౌమ్యబుధఃకన్యాయాః-సితశ్శు
 క్రస్తులాయాః-అవనిజౌంగారకోవృజ్చికస్య-సురగురుర్పూహస్పతిర్ధన్వినః-
 మందశ్శనైశ్చరోమకరస్య-సౌరిశ్శనైశ్చరఃకుంభస్య-గురుర్పూహస్పతిర్షీ
 నస్యేతి - ప్రయోజనం హూరాస్వామిగురుజవీక్షితయులేత్యత్ర - ఏతపవ
 నవాంశకాధివతయఃనకేవలంమేషస్యభౌమోదివతిఃయావద్యస్త్వికారాశౌమే
 షనవాంశకోదయోభవతితస్యాపిభౌమోధివతిః-తేషామప్యేవం - తేచన
 వాంశకాఃకథంభవంతీత్యత్రాహ - అజమృగతౌలిచంద్రభవనాదినవాంశ
 విధిరితి-అజోమేషః-మృగోమకరః-తౌలితులా-చంద్రభవనంకర్కటఃఆదినవాం
 శవిధిరితిప్రత్యేకమభినంబధ్యతే - తత్రైవనంబంధోజాయతే-అజాదిమృగా
 గానిస్తాశ్యాదిచంద్రభవనాదిర్నవాంశవిధిఃస్వరాశీనాంవిధిగ్భవతి తత్రా

జాదినవాంశవిధిఃమేషస్య- తేనమేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాతులా
 వృశ్చికధనుర్ధరాణాంసంబంధినోనవాంశాఃమేషస్యధవతి-మృగాదివృష
 స్యతేనమకరకుంభమీనమేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాసంబంధిమో
 నవారిశాఃవృషస్య-త్రాశ్యాద్దిద్విధునస్యతేనతులావృశ్చికధనుర్మకరకుంభమీ
 నమేషవృషమిధునానాంసంబంధినోనవాంశాఃమిధునస్యకర్కటాదికర్కటస్య
 తేనకర్కటసింహకన్యాతులావృశ్చికధనుర్మకరకుంభమీనానాంనవాంశసం
 బంధినోనవాంశాఃకర్కటస్య-ఏవంసింహస్యమేషవత్కన్యాయాఃవృషవత్
 తులాయామిధునవత్వృశ్చికస్యకర్కటవత్పునరపిధనుషోమేషవత్మక
 రస్యవృషవత్కుంభస్యమిధునవత్మీనస్యకర్కటవత్-తదుక్తంగ్రంథాంత
 రే॥మేషకేసరిధన్వినాంమేషాద్యాఅంశకాస్త్యతాః॥వృషకన్యామృగాణాం
 చమకరాద్యానవస్త్యతాః॥తులామిధునకుంభానాంతులాద్యానవక్తితాఃక
 ర్కటాళిర్ముషాణాంచకర్కటాద్యానవాంశకాశ్చి-ప్రయోజనం-స్త్రేసో
 భోక్తాపండితాగ్రాశ్చిత్వాని-భవనసమాంశకాధిపతయఃస్వగృహత్యై
 మశః-భవనసమాంశకాభవనాంశకాభవనానిద్వదశతత్సమాంశకా
 ద్వాదశాంశకాశ్చత్యర్థః-తేవప్రత్యేకస్యగాణేస్వగృహదారభ్యగణనీయాః-
 తద్యథా-మేషస్యమేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాతులావృశ్చికధన్వ
 మకరకుంభమీనానాంసంబంధినోద్వాదశభాగాభవంతి-తేషాంభౌమా
 ద్యాఅధిపతయఃఏవంవృషస్యముషాద్యామేషాంతాఃమిధునస్యమిధునాద్యా
 వృషాంతాఃకన్యాయాఃకన్యాద్యాస్సింహాంతాఃతులాయాఃతులాద్యాఃక
 న్యాంతాఃవృశ్చికస్యవృశ్చికాద్యాస్త్రులాంతాఃధన్వినోధనురాద్యావృశ్చికాం
 తాఃమకరస్యమకరాద్యాధన్వంతాఃకుంభస్యకుంభాద్యామకరాంతాః
 మీనస్యమీనాద్యాఃకుంభాంతాః-ప్రయోజనం-తాత్కాలికేందుసహితత్వా
 దిసాంశకశ్చత్వాది॥ ౬

మూ- కుజరవిజగురుజ్ఞశుక్రభాగాఃవవనసమీరణకౌర్పిజూకలేయాః॥అ
 యుజియుజితుభేవిపర్యయస్థాఃశశిభవనాళిఘమాంతమృతుసంధిః॥౭

వ్యా॥అధునాత్రింశాంశకస్యాధిపతీనాంగణనయాపరిజ్ఞానంచపుష్పితా
 గ్రయాహ॥కుజేతి॥కుజోభౌమః-రవిజఃసౌరిఃశనిః-గురుర్బృహస్పతిః-
 శ్రౌబుధః-శుక్రోభాగఃవః-ఏవంకుజరవిజగురుజ్ఞశుక్రకాణాంక్రమేణభా

గాఃవసనసమీరణకాద్విజాక లేయాః-తద్యధాపవనావాచువఃపంచ - పంచ
 ఏవభాగాఃకుజస్య-తతఃఊర్ధ్వంసమీరణాఃపంచైవరవిజస్య-ఏవందశ-తతఃఊ
 ర్ధ్వంకాద్విసంజ్ఞాఅష్టాగురోః-కార్వ్యఖ్యో వృశ్చికః-సచగణనయాష్టమః
 ఏవమష్టాదశ-తతఃపరంజాకసంజ్ఞాః సప్తభాగాఃబుధస్యజ్జాకసంజ్ఞాతులా
 యాః-సచగణనయాసప్తమఃసవంపంచవింశతిః- తతఃఊర్ధ్వంలేయసంజ్ఞాః
 పంచశుక్రస్య-లేయసంజ్ఞాసింహస్యసచగణనయాపంచమః ఏవంత్రింశత్-
 కింసామాన్యేనేత్యాహ-అయుజియుజీతి - అయుజిఏవమరాశౌకుజాదయో
 గ్రహఃఏవనాదీనాంభాగానాంయథాక్రమేణాధిపతయః-తత్రమేషమిధున
 సింహతులాధిపఃకుంభానాంవిషమరాశీనామేషక్రమః-యుజిభేతువిపర్యయ
 స్థాఃయుజిసమరాశౌపవనాదిభాగగ్రహేశ్వవిపర్యయస్థాఃవిలోమేనఽప్యంతి-
 తద్యధాతత్త్వాదౌపంచశుక్రస్య-తతఃపరంసప్తబుధస్య - ఏవంద్వాదశతతో
 ష్టావరంజీవస్యఏవంవింశతిః-తతఃపరంపంచశనేః ఏవంపంచవింశతిః-తతఃప్ర
 రంపంచభృమస్య-ఏవంత్రింశత్-తత్రవృషకర్కటకన్యావృశ్చికమకరమీనాః
 సమరాశయః ఏవంత్రింశద్భాగాధిపతయఃపంచతారాగ్రహః అత్రకేచిదా
 హుంయథావిపర్యయస్థాశ్చనేనఅనంతరాణామేవపవనాదీనంఖ్యానాంభా
 గానాంవిపర్యయేణభవితవ్యం-నవ్యవహితానాంకుజాదీనాం - తచ్ఛాయు
 క్తంతస్తాత్తుశబ్దోత్రవత్ప్రతే-సచకుజాదీనముచ్చయాధః - తథాచశ్రుతకీ
 తిః॥పంచాధపంచచాష్టేసప్తచవందైవభోజభవనేషు॥ధరణిసుతమందసు
 రగురుబుధశుక్రాణాం క్రమేణాంశాః॥ వందైవసప్తచాష్టేపంచపంచాధ
 యుగ్మభవనేషు । భాగాభాగాఃవశశిసుతసురేభ్యశఃభూమిపుత్రాణామితి
 ప్రయోజనం॥కన్యైవదుష్టప్రజతీహదాస్యంసాగ్ధ్వీశమాయాకుచరిత్రయు
 క్తాభూమ్నాత్మజయైక్రమశోంశకేషువక్తార్కజీవేందుజభాగవానామి
 త్యాది॥శశిభవనాళిర్ముషాంతంమృత్యుసంధిః-అంతశబ్దఃప్రత్యేకమభిసంబధ్య
 తే-శశిభవనాంతమశ్యంతంర్ముషాంతంచ ఋతుసంధిః-శశిభవనంకర్కటః
 అళిర్వృశ్చికఃర్ముషోమీనః ఏతేషామంతంనవమనవాంశకంయత్రనక్షత్రరా
 శ్యోయైగవత్పర్యవస్థానంతదృక్షునంధిః - యస్తాదాశ్లేషాంతంకర్కట
 కాంతంజ్యేష్ఠాంతంచవృశ్చికాంతంరేవత్యంతమీనా-తమితి ఏతదేవలోకే
 గండాంతమితిప్రసిద్ధంఉక్తంచ - అగ్నినీపితృమూలాద్యామేషసింహహ
 యాదయః॥ఏవమయోనివంతంలేపాదవృద్ధ్యాధౌత్తరమితిప్రయో

జనం సంభౌపాపైశ్యశినివజడస్సన్వన ౨ చేతస్సమ్యదృష్టభిః॥ ౭

మూ, క్రియ తావురి జితుమ కుళీరలేయపాథోనజూకకార్వాస్యఖ్యాః తా

క్షికఆకికోకేరోహృద్రోగశ్చాంత్యభంచేత్థమ్॥ ౮

వ్యా॥ అధునావ్యవహో రాధాం మేమాదీనాం సంజ్ఞాయధార్థయాహ॥ క్రి
యేతి॥ ఇథ మేవం ప్రకారనామానో మేమాద్యారాశయో జ్ఞేయాః - తద్యధా క్రి
యో మేమః-తావురిః పృథుభః-జితుమోమిధునః-కుళీరకర్మటః - లేయస్సిం
హః-పాథోనః కన్యా-జూక మృలా కార్వాస్యభోవృష్టికః-తాక్షికోధన్వీ-ఆకో
కేరోమకరః-హృద్రోగః కుంభః-అంత్యభంచనభి-ప్రయో జనం- గోసింహకా
జితుమాప్తమాక్రియతు లేభిత్వాది॥ ౮

మూ, ద్రేక్కాణహూరానవభాగసంజ్ఞాస్త్రింశాంశకద్వాదశసంజ్ఞ

తాశ్చ । క్షేత్రంచయద్యస్యసతస్యవగోహూరేతిలగ్నంభవన

స్యచాథమ్॥ ౯

వ్యా ॥ అధునాగ్రహస్యక్షేత్రహూరాద్రేక్కాణనవాంశద్వాశాంశ
త్రింశద్భాగానాంవగన్సంజ్ఞావ్యవహోరాధామింద్రవజ్రయాహ॥ ద్రేక్కా
ణేతి॥ ద్యేక్వాణోదయఃపట్నదాధాఃస్వకీయగ్రహస్యవగన్ సంజ్ఞాతత్రద్యే
క్వాణోరాశిత్రిభాగః-హూరా-రాశ్యధాం - నవభాగౌనవాంశకఃత్రిం
శాంశకస్త్రింశద్భాగః-ద్వాగశాంశోద్వాదశభాగః-క్షేత్రం-రాశిః- ఏతత్సం
జ్ఞితాశ్చపహంసంజ్ఞా- ఆఖ్యాయేహంతేతథా - యద్యస్యగ్రహస్యక్షేత్రం
రాశిఃసతస్యవగన్- వర్గశబ్దోనాత్రషడ్వగన్- తేనర్వపవగ్రహస్వాస్త్రీ
యవగన్సంజ్ఞాః ఏవంషడ్వికల్పారాశిఃపట్నాస్త్రీయేషుస్థితోవగన్స్యగ్ర
హూవగ్గస్థితోభవతి - ననుగ్రహస్యషడ్వికల్పానసంభవంతి యతశ్చం
ద్రార్మయోస్త్రింశాంశకాభావః భౌమాదీనాం హూరాభావః తస్మాత్సం
చసంభవంతి తేనపంచస్వాస్త్రీయేషుస్థితోవగన్ధః - ఏతదప్యవలక్షణం
తోయధాసంభవంస్వాదివికల్పస్థోగ్రహూవగన్ధడవ్యతే - తస్మాద్భగ
వాన్గాగ్నిః॥ క్షేత్రం-హూరాధద్రేక్కాణోనవాంశోద్వాదశాంశకః।
త్రింశాంశకశ్చవర్గోయంసర్వస్యస్వడదాహృతః। ఆద్యష్టపివదాధేషుసిత
స్సేషుస్వవగన్గః । పరవర్గతోప్యేవంగ్రహూభవతి చాన్యధేతి - ప్ర
యోజ్ఞాం- ఏతోపివక్రోవగతోనరాణాంశుభోశుభోవాపిచతుష్టయన్ధః । వ
గోపితిస్యోదయగోపినాశంబహు ప్రకారంకురుతేధ్వగానామిత్వాదిహూ

రాలగ్నయోస్సంజ్ఞాథామాహ- ఘోరాతేలగ్నంభవనస్యచాథామితి-
ఘోరాభితిగ్నముచ్యతే- ప్రయోజనం - ఘోరాస్వామిగురుజ్ఞవీక్షిత
యుతేతి-భవనస్యచరాశేరథాంఘోరా - ప్రయోజనం-మార్తండేంద్రో
రయుజినమభేచంద్రభానోశ్చఘోరేతి॥ ౯

మూ- గోజాశ్చిక్రిమిధునాస్సవృగానిశాఖ్యాఃపృష్టోదయావిమిధు
నాఃకథితాస్తపవశీర్షోదయాదినబలాశ్చబవంతిశేషాలగ్నంసమే
త్యుభయతఃపృథురోమయుగ్మమ్॥ ౧౦

వ్యా॥అధునారాశీనారాత్రిదినసంజ్ఞాపృష్టోదయశీర్షోదయత్వంచ
వసంతతిలకేనాహ॥గోజాశ్చిక్రిమిధునాభిగోశజ్జేరవృష
ఉచ్యతేఅజోమేషః - అశ్వోస్యాస్తీత్యశ్వధన్వి-కర్మకుళీరః-మిధునః-ప్రసి
ద్ధః-పతేగోజాశ్చిక్రిమిధునాః-సమృగాఃమృగేణమకరేణసహితాః-పదా
శయోనిశాఖ్యాఃరాత్రిబలసంజ్ఞాభితి - పృష్టోదయావిమిధునాః-తపవరాత్రి
సంజ్ఞావిమిధునామిధునవజితా పృష్టోదయసంజ్ఞాభవంతి - పృష్టేనఉద
యంయాంతీత్యథః-మిధున-పునశీర్షోదయః-శీర్షోదయాభితి - ఉక్తేభ్య
శ్చేషాఃసింహకన్యాతులావృద్ధికుంభాఃశీర్షోదయాశిరసాఉదయంయాం
తిదినబలాశ్చభవంతిఅధరాత్రిదినబలాఖ్యాభితిసంజ్ఞామాత్రం - యతస్తేషా
ముత్తరోత్తరంబలువత్సృతి ॥ ద్విపగూదయోహ్నిశివప్రాప్తేవసంధ్యా
ద్వయేభితి - పవంసత్యాచార్యస్యవచనవిరోధస్సాన్యత్తస్మాత్సంజ్ఞామా
త్రంబలగ్రహణం - ప్రయోజనం - రాత్రిద్యుసంజ్ఞేషువిలోమజన్మిశ్రాద్విది-
తధాపృష్టోదయకోవయగ్నగాభితియాత్రాయాంవత్సృతిచ॥ శీర్షోదయేన
మభివాంభితకార్యసిద్ధింపృష్టోదయేవిఫలతాబలబుద్ధినాశః । శస్త్రంవివాదినః
లేనిశినక్తవీర్యరాశోవివర్యణుబలేగమననశస్త్రం॥అన్యలగ్నేభ్యోమీనస్య
విశేషమాహ॥లగ్నంసమేత్యుభయతఃపృథురోమయుగ్మమితి - పృథురో
మామస్మ్యఃతద్యుగ్నమత్యుద్వయంమీనోరాశిఃసఉభయతఃపృష్టశీర్షా
భ్యాంలగ్నమాసక్తంసమేత్యుద్వచ్యతి॥ ౧౦

మూ- త్రూరస్సంజ్ఞః పురుషవనితేతేచరాగద్విదేహఃప్రాగాదీశః
క్రియవృషస్పృయకర్కటాస్సక్రికోణాః । మాతృండేంద్రోర
యుజినమభేచంద్రభానోశ్చఘోరేదేకాకాణాస్సృస్సస్వభ
వనసుతత్రిక్రికోణాధిపానామ్॥ ౧౧

వ్యా || అధునా రాశీనాంక్రూరసౌమ్యవిభాగంస్త్రీపురుషవిభాగంచర
 ధీరద్విష్టభావవిభాగందిశాధిపత్యంహేమారాదైక్యాణవతీనాంవిభాగంచ
 ముదాక్రాంతయాహ || క్రూరసౌమ్యైతి || తేమేషాదయోరాశయో
 యధాక్రమంక్రూరసౌమ్యసంజ్ఞాః - తత్రమేషఃక్రూరః - వృషసౌమ్యః -
 మిధునఃక్రూరః - కర్కటసౌమ్యః - ఏవంసర్వేషామ్యోజ్యం - తేనషమ
 రాశయఃక్రూరసంజ్ఞాఃసమరాశయసౌమ్యసంజ్ఞాః - ప్రయోజనం - క్రూ
 రేషుజాతఃక్రూరస్వభావాసౌమ్యేషుజాతాసౌమ్యస్వభావాభవంతి-
 తథాచ-సత్యచాత్యః-ఓజాఃపురుషజ్ఞేయాసౌమ్యాఃస్త్రీసంజ్ఞాకాః - క్ర
 మాత్ ఓజేషూగ్రాఃపురుషాఃసౌమ్యాయుక్తేషుభవసేషపురుషవసితేతి
 తి - తపవమేషాదయోయధాక్రమంపురుషవసితాఖ్యాజ్ఞేయాః - తేనమేషః
 పురుషోనోవృషోవసితాస్త్రీఏవంసర్వత్రతేనపక్షిషమరాశయఃపురుష
 సంజ్ఞాఃషట్సమరాశయఃస్త్రీసంజ్ఞాః - ప్రయోజనం - పురుషరాశిషుజా
 తాస్తేజసీనఃస్త్రీరాశిషుజాతామృతమౌభవంతి-తేచగాగద్విదేహాః-
 తపవమేషాదయోయధాసంఖ్యంచరాగద్విదేహాఖ్యాభవంతి-తత్రమేషశ్చ
 రః - వృషఃఅగ్నిరః - మిధునోద్విదేహాద్విష్టభావః - ఏవంకర్కటాది
 షుయోజ్యం-తేనమేషకర్కటతులామకరాశ్చరాఃవృషసింహవృశ్చికకుం
 భాఙ్గిరాః - మిధునకన్యాధనుర్త్రినాద్విష్టభావః - ప్రయోజనంచరరాశిషు
 జాతాశ్చగ్రస్వభావాభవంతి-స్థిరేషుస్థిరాః - ద్విష్టభావేషుమిశ్రస్వభా
 వాభవంతి-తథాచసత్యః || చరసంజ్ఞాఙ్గిరసంజ్ఞాద్విప్రకృతశ్చేతిరాశయః
 క్యమశః | రాశిస్వభావతుల్యాజాయంతేప్రకృతయఃప్రసూతానాం-ప్రా
 గాదీశాః - క్యయోమేషః - వృషఃప్రసిద్ధః - నృయుక్మిధునంకర్కటఃకు
 లీరః - ఏతేక్రియవృషనృయుక్కర్కటాః - త్రికోణాభ్యాంస్వవంచమనవ
 మాభ్యాంసహితాఃప్రాగాదిషుపూర్వాద్యాసుచతస్రముదిశాసుఈశాః
 స్వామినః - తేనమేషసింహధ్వనఃపూర్వస్యాం - వృషకన్యామకరాదక్షిణ
 స్యాంమిధునతులాకుంభాఃపశ్చిమాయాం-కర్కటవృశ్చికమీనాడత్యరస్యా
 మితి - ప్రయోజనం - హృతసప్తాదౌచారాదేర్ద్రవ్యస్యదిగ్విజ్ఞానంసూతితా
 గృహద్వారజ్ఞానంచ-తథాచ||యాతవృదిబుఖగతస్యశుభేనసిద్ధిర్వ్యధఃక్ర
 మోభవతిదిక్ప్రవిలోమలగ్నమితిమూర్తంఢేంద్రోరితి-మాతకంఢసూర్యః
 ఇంద్రుశ్చంద్రః-అయజిఓజరాశౌయధాక్యమంచూతకంఢేంద్రోర్హేభవ

తః - ప్రథమపెలారాసూర్యస్య ద్వితీయ పెలారాచంద్రస్య పెలారాశేషే
 నాత్ర రాశ్యథకముచ్యతే - సమభేదచంద్రభాన్వోచ్ఛేతిసమభేదసమరాశౌచం
 ద్రభాన్వోహ్యోరేభవతః - ప్రథమపెలారాచంద్రస్య శశినః ద్వితీయో భా
 నోస్సూర్యస్యప్రయోజనం - సూర్యపెలారాయాంజాతాస్తేజస్వినః చంద్ర
 పెలారాయాంహృదుస్వభావాభవంతి - ద్రేక్కాణాస్సృతి - ద్రేక్కా
 ణోరాశీత్రిభాగః - స్వభవసమతత్త్వితోణాధిపానాంసంబంధినో ద్రేక్కా
 ణాభవంతి- ప్రథమోద్రేక్కాణః స్వభవనాధిపతేః అత్తీయభవనాధిపతేః
 ద్వితీయస్సుతభవనస్యపంచమస్థానాధిపతేః తృతీయస్త్రితీయోణాధిపతే ర్నవ
 వమస్థానాధిపతేః - తేనమేషస్యప్రథమద్రేక్కాణోభామస్య ద్వితీయోర్కస్య
 తృతీయోగురోః - షష్ఠస్యప్రథమశ్శుక్రస్య ద్వితీయోబుధస్యతృతీయశ్శనేః
 మిధునస్యప్రథమోబుధస్యద్వితీయశ్శుక్రస్యతృతీయశ్శనేః - కర్కటస్యప్రథ
 మశ్చంద్రస్యద్వితీయోభామస్య తృతీయోజీవస్య - సింహస్యప్రథమస్సూర్య
 స్యద్వితీయోజీవస్యతృతీయోభామస్య - కన్యాయాః ప్రథమోబుధస్యద్వితీయ
 శ్శనేః - తృతీయశ్శుక్రస్య - తులాయాః ప్రథమశ్శుక్రస్యద్వితీయ సౌరస్య
 తృతీయోబుధస్యపృశ్చికస్యప్రథమోభామస్యద్వితీయోజీవస్య తృతీయశ్చం
 ద్రస్య-ధన్వినః ప్రథమోజీవస్యద్వితీయో భామస్యతృతీయోరవేః - మకరస్య
 ప్రథమశ్శనేః ద్వితీయశ్శుక్రస్యతృతీయోబుధస్య - కుంభస్యప్రథమసౌరేః
 ద్వితీయోబుధస్యతృతీయశ్శుక్రస్య - మీనస్యప్రథమోజీవస్యద్వితీయశ్చంద్ర
 స్యతృతీయోభామస్యేతి - ప్రయోజనం - ద్విరుత్తమాం స్వాంశకభంతి
 భాగై ర్రిత్యాది॥ ౧౧

మూ. కేచిత్తుపెలారాంప్రథమాం భవస్యనాంఛంతిలాభాధిపతేర్ద్వి
 తీయామ్ | ద్రేక్కాణసంజ్ఞామపి వణయంతినద్వాద నై కాద
 శరాశిపానామ్॥ ౧౨

వ్యా॥ అధునామతాంతరేణ పెలారాద్రేక్కాణవనీనాంలక్షణమింద్ర
 వజ్రయాహ్॥ కేచిది॥ కేచిద్యవనేశ్వరాదయః ప్రథమాంపెలారాంభవస్య
 లగ్నాధిపతేర్వాంఛంతి-ద్వితీయాంలాభాధిపతేరేకాదశస్థానాధిపస్య - య
 తామేషస్యప్రథమపెలారాభామస్యద్వితీయ పెలారాసౌరస్య ఏవంసర్వే
 మామపియోజ్యం ద్రేక్కాణసంజ్ఞామపీతి - స్వద్వాదనై కాదశరాశిపానామ
 పిపేద్రేక్కాణసంజ్ఞాంవాంఛంతికథయంతి- ప్రథమంస్వాధిపతేరాతీయ

స్వామినఃద్వితీయం ద్వాదశాధినతేతృతీయమే కాదశ రాశ్యధినతే - యథా
మేషస్య ప్రథమోద్రేక్కోణోభామస్యద్వితీయో జీవస్యతృతీయ స్సౌరస్య-
ఏవమగ్నేషామపిజ్ఞాతవ్యంతథాచయవనేశ్వరః॥ ఆద్యంత హేమారాంభవ
వస్యపత్యురే కాదశ తైత్రితవ తైద్వితీయామ్॥ స్వద్వాదశై కాదశ రాశిపానాం
ద్రేక్కోణసంజ్ఞాః క్రమశోత్రచోక్తాః - ఏవంయవనేశ్వర మతేనసర్వగ్ర
హాణాం హేమారాద్రేక్కోణాధిపత్యమస్తి - ఏతదాచార్య స్యనాభిప్రేతం-
తథాచసత్యః - ఓజేషురవేర్హారాః ప్రథమాయుక్తే ఘచోత్తరాశ్శేషాః । ఇం
దోఃక్రమశోజ్ఞేయాజన్మానిచేషాస్య హేమారాసా । రాశిస్త్రిద్రేక్కోణస్తత్వం
చమనవను[౧-౫-౯]ధవనపతయస్సయః తేషామధిపతయస్సయః స్వద్రేక్షాణే
గ్రహాబలినభిః॥ ౧౨

మూ- అజవృషభ మృగాంగనాకులీ రారుషపణిజౌచదివాక రాదితుం

గాః॥ దశభిమనుయంతిధిం ద్వియాంశై స్త్రినవకవింశతిభిశ్చ తేన

నీచాః॥ ౧౨

వ్యా॥ అధగ్రహాణాముచ్చనీచవిభాగంప్రప్నితాగ్రయాహ ॥ అజవృష
భేతి ॥ అజాదయోరాశ యోయథాక్రమేణదివాక రాదీనాంగ్రహాణాంతుం
గాః-ఉచ్చసంజ్ఞాః - తస్యదాలజోమేషః ఆదిత్యస్యోచ్చః-వృషశ్చంద్ర
స్య - మృగోమకరఃభామస్య - అంగనాక న్యాబుధస్య - కులీరఃకర్కటఃజీవ
స్య-రూషోమీనశ్శుక్రస్య - వణికతులాధరస్సౌరేః - ఏతేపవరాశయోదశా
దిషుభాగేమసూర్యాగ్నిహంపరమోచ్చసంజ్ఞాభవంతి-తత్రఆదిత్యస్యమేషో
దశమేభాగేపరమోచ్చఃచంద్రస్యవృషఃశిఖసంఖ్యేతృతీయేభాగే॥ భామస్య
మకరోమనుముకస్సంఖ్యే అష్టావింశేభాగేపరమోచ్చః - మనవశ్చతుదశ తే
షాంయుగంద్విగుణామనవభిత్వేధః - బుధస్యకన్యాయాస్థినిసంఖ్యేవంచద
శేభాగే-కర్కటఇంద్రియసంఖ్యేవంచమేభాగేజీవస్య- శుక్రస్యమీనఃత్రిన
వసంఖ్యేనవ్తరించేమదస్యతులావింశేనసుసర్వఏవగాశిరుచ్చసంజ్ఞాఃచవత్రిం
శదంశకఃతత్రదశాదీనాంతదంతర్భూతానాంసిద్ధాపవోచ్చసంజ్ఞాఃతల్లిందశా
ద్యుకాదాసంసంఖ్యంకింతుపరమోచ్చత్వజ్ఞానాధాందశాదీనాంగ్రహాణం -
అథవాసగ్వ ఏవ రాశిరుచ్చసంజ్ఞాః - తేనోక్తరాశిరశాన్యంశసంఖ్యాఃకథితా
గ్రహపరమోచ్చస్థానమృత్యువ్యంతే-పరమోచ్చజ్ఞానేనసోచ్చస్యశిక్తిక్తంప్ర
యోజనమస్తితథాచగ్రహాణాంసోచ్చగౌ-విశేషాశూజనయేతాం

న రాధిపమ్ ఉచ్చస్థాధనిసంఖ్యాతం స్వక్రికోణగతావపితథాచయవనేశ్వరః
 స్వీచ్చేషుసర్వా పరిగృహ్య భాగంతివృత్తున రైషుబలాధి కేషులగ్నై శుభే
 పూణణవపుష్పతీంత్రైలోక్య రాజ్యాధిపతిః ప్రసూతః॥ అధేపృశాః పవంవి
 ధాస్సుర్యాదయః పరమోచ్చస్థితాః ద్రష్టవ్యాః అత్రవృత్త భంగభయాత్
 పూరణప్రత్యయాంతవశాదయ ఆచార్యేణోక్తాః పూరణ ప్రత్యయాంత
 త్వమేషాంయవనేశ్వరవాక్యాన్ జ్ఞాయతే-తథాచయవనేశ్వరః-సూర్యస్య
 భాగేదశమేత్వతీయేచంద్రస్యజీవస్యతువంచమేంశే సారస్యవింశేత్వధిస
 కేతువింశ్యాద్భృగౌః పంచదశేబుధస్యభ్రామస్యవింశేష్టయుతేతుస్వీచ్చం
 త్రింశల్లవేస్వీచ్చగృహేనివేశమితి-తేస్తనీచాగ్ని-తే ఆదిత్యాదయోగ్రహాః
 అస్తనీచాః అస్తనీచంయేమాం తే అస్తనస్తమః ప్రకృతిత్వాత్ స్వీచ్చాత్మ
 స్తమః ప్రత్యేకస్యనీచసంజ్ఞాః-తద్యథా ఆదిత్యస్యస్వీచ్చాన్నేషాత్మస్తమస్తు
 లా-సనీచసంజ్ఞాః- చంద్రస్యస్తమోవృద్ధికః-భ్రామస్యస్తమః కర్కటః బు
 ధస్యమీనః గురోమః కరః శుక్రస్యకన్యాసౌరస్యమేషగ్ని- అత్రాపిదశాదిషు
 భాగేషుపరమనీచస్థా ద్రష్టవ్యాః-తథాచయవనేశ్వరః-స్వీచ్చాత్మజామి
 త్రముశంతినీశంత్రంశల్లప్రాయచ్చసమానసంఖ్యా । "అధేపృశాన్యాసాః ప
 వంవిధారవ్యాదయః పరమనీచస్థాభవంతి-పరమనీచస్థానామనిష్ఠంఘలం భవ
 తీతి గాగ్ని-తావదర్పితంతథాచగాగ్నిః - అంధందిగంబరం మూఘం పర
 పిండోపజీవనమ్/కురుతామతినిచస్థాపురుషంశశిభాస్కరావితీ॥ ౧౩

నవభాగసంజ్ఞాః । సింహూవృషః ప్రథమషష్ఠహయాంగతౌలిశం
 భాస్త్రికోణభవనానిశవంతిసూర్యాత్ ॥ ౧౪

వ్యా॥ అథునాగ్రహాణాంవగోత్తమమూలత్రికోణపరిజ్ఞానంవసంతతిల
 కేనాహ॥వగోత్తమేతి॥చరగృహాదిషుచరస్థిరద్విస్వభావేషురాశిషుయథా
 సంఖ్యంపూర్వమధ్యపర్యంతతః ఆదిమధ్యావసానతః- పూర్వమధ్యపర్యంత
 గాగ్నివాపాతః-యేనవభాగాస్తేవగోత్తమసంజ్ఞాభవంతి-వగ్నే అంశకస
 మూహేతుఉత్తమాః ప్రధానావగోత్తమాః-తద్యథా-చరేషుమేషకర్కట
 తులామకరేషుప్రథమోనవాంశోవర్గోత్తమాః ఘోభవతి-స్థిరేషువృషసింహ
 వృద్ధికకుంభేషుమధ్యమః పంచమోనవాంశకోవగోత్తమః-ద్విస్వభావేషు
 మిగుసకన్యాధన్విమీనేషుపర్యంతగః-నవమోనవాంశకోవగోత్తమః- ఏత

దు క్తభవతి-ప్రత్యేకస్త్వికాశౌస్వయంనవమాంశగోవగో- త్తమాఖ్యైతి
 శుభ ఫలానవభాగసంజ్ఞాత్రి- తేనవగ్గో త్తమాఖ్యానవభాగసంజ్ఞాఃజన్తనిశు
 భఫలదాశుభఫలందదతి-వత్సశిచ-శుభంవగో- త్తమేజన్తేతి-తథాచనత్యః॥
 చరభవనేష్యాన్యంశాస్థిరేషుమధ్యాద్విమూతి-మతథాంత్యాః-వగో- త్త
 మాఃప్రదిష్టాస్తేషిహజాతాఃకులేషుఖ్యాః॥వగో- త్తమాఖ్యమితి-తథావయ
 వనేశ్వరః॥ స్పేష్వగృహేచస్వగృహేశ కాగ్రేవగో- త్తమాస్తేయవనైర్ని
 రుక్తాత్రి- ప్రయోజనం - స్వతుంగవక్రోపకతైస్త్రిసంగుణం ద్విరుత్తమే
 స్వాంశకభత్రిభాగైరితి - సింహూవృషభిశ్చాది-సింహేదయోరాశయః
 యథాపాతక్రమేణనూర్యాదీనాంగ్రహణాంతికోణభవనానిమూలత్రికౌ
 ణభవనానిభవంతి - తద్యథాసింహస్సూర్యస్యాదిత్యస్యమూలత్రికోణసం
 జ్ఞకః-వృషశ్చంద్రస్య - ప్రథమోమేషోంగారకస్య - షష్ఠః కన్యాబుధస్య -
 హయాంగోధన్విబుహస్య-తైతాళితులాశుక్రస్య - కుంభశ్చవైశ్చరస్యేతి
 ప్రయోజనం ఉచ్చస్వత్రికోణైర్బల్ధైస్త్యైర్వైరుభవతివంశజానరేం

ద్యాత్రిత్యాది॥

౧౪

మూ - హేమారాదయస్తను కుటుంబసహజ్ఞబంధు పుత్రారిపతి
 మరణానిశుభాన్పదాయాః॥రిఃఫాఖ్యమిశ్యుపచయాన్యరికర్తలాభ
 దుశ్చిక్యసంజ్ఞతగృహేశనిత్యమేకే॥

౧౫

వ్యా ॥ అధునాలగ్నదీనాం ద్వాదశానాం స్థానానాంతన్వాద్యాద్వాద
 శసంజ్ఞాస్తృతీయవత్తనశమై కాదశానాంచోపచయసంజ్ఞావసంతతలకేనా
 హ ॥ హేమారాదయత్రి ॥ హేమారాదయాలగ్నదయః తేషాంయథాక్ర
 మేణతన్వాదీనాంనామానిభవంతీత్యధః- తత్రలగ్నస్యతనుత్వాఖ్యాద్వితీ
 యస్యకుటుంబభి త్యాఖ్యా - తృతీయస్యసహజాత్రి-సహజాత్రోభ్రాతా
 చతుర్థ-స్యబంధుఃబంధుశబ్దోజ్ఞాతివాచీపంచమస్యపుత్రాఖ్యః - ఆరిశ్మత్తు
 స్తదాఖ్యష్టమఃపత్నీఖ్యస్సప్తమః-మరణాఖ్యోష్టమః-శుభాఖ్యోనవమః-
 ఆస్పదాఖ్యోదశమఃఆయాఖ్యపకాదశః-రిఃఫాఖ్యోద్వాదశః-భితిశబ్దప్రకారా
 ర్థద్యోతకః - తేనహేమారాదీనాంతన్వాదీవర్యాయాఅపిసంజ్ఞాభూతాత్రిశ్య
 వగంతవ్యం- ఉపచయాన్యరికర్తలాభదుశ్చిక్యసంజ్ఞతగృహేశీతి-అరిష్టవృం-
 కర్తనశమంలాభపకాదశంచుశ్చిక్యసంజ్ఞతృతీయం -పతానిగృహేశీతి-స్థానా
 యోచనసంజ్ఞానితి-సంజ్ఞమేకేత్రి- ఏకేచేదితీ నాన్త్యముపచయానీతికధ

యంతి- తేషామయమభిప్రాయః - యదిపాపగ్రహేణస్వస్వామిశత్రుణావా
దృష్టాయుక్తాభవంతి-తదానోపచయాఃతత్రచ గార్హాదివాక్యం-అధోపచయ
సంజ్ఞాస్యాత్త్రిలాభరిపుకమః-ణామ్|నచేద్భవంతిదృష్టాపైపాపస్వస్వామిశ
త్రుభిః || ఏతదాచార్యస్యవరాహమిహిరస్యనాభిప్రేతం-యతోసౌసర్వజై
స్సౌపచయాత్త్యస్తైర్వ్యవహరతి - సత్యాదయోష్యేవతథాచసత్యః||దశ

మై కాదశపవ్యత్యతీయసంజ్ఞానిజన్మలగ్నభ్యాం - ఉపచయభవనానిన్యూఃశే
షాణ్యైఃకౌఞ్యపచయాఖ్యాని-యవనేశ్వరశ్చ||షష్ఠంత్యతీయండశమంచరా
శిమేకాదశంచోపచయక్షమాహుః| పౌరాగ్రహస్థానశశాంకజేభ్యశ్చే
షాణిదైభ్యోపచయాత్త్యకాని||ప్రయోజనం-ఉపచయగృహమిత్రస్యోచ్చైః
పుష్టమిష్టంత్యపచయగృహనీచారాత్తిగైర్నేష్టసంపదిత్యాది|| ౧౫

మూ- కల్పస్సవిక్రమగృహప్రతిభాక్షతానిబిత్తౌర్ధ్వంధ్యగురుమానభవ
వ్యయానిలగ్నచ్చతుర్థః-నిధనేదతురశ్రసంజ్ఞేన్యూనంచసప్తమ
గృహందశమక్షమాహ్|| ౧౬

వ్యా||పునరపిపౌరాదీనాంసంజ్ఞాంతరాణివసంతతిలకేనాహ||కల్పే
తి|| ఏతేషామపిలగ్నదీనాంద్వాదశానాంయథాక్రమంకల్పాద్యాస్సంజ్ఞాభ
వంతి-తద్యథాలగ్నకల్పసంజ్ఞకల్పశబ్దశ్చక్రివాహ్-ద్వితీయంస్వంత్యతీయంవి
క్రమంచతుర్థః-గృహం-పంచమంప్రతిభాషష్ఠంక్షతంసప్తమంచిత్రోత్థః-అష్ట
మంరంధ్రంనవమంగురుఃదశమంమానం ఏకాదశంధవంద్వాదశంవ్యయం
లగ్నచ్చతుర్థః-నిధనేతి-లగ్నచ్చతుర్థః-స్థాననిధనమప్తమంచతేచతు
రశ్రసంజ్ఞేచతురశ్రాభ్యే- లగ్నత్సప్తమగృహంన్యూనందశమక్షమాందశమ
రాశిరాజ్ఞాఖ్యం-ఏతాస్సంజ్ఞావ్యవహారాధః-సంజ్ఞయాః|| ౧౭

మూ- కంటకకేంద్రచతుష్టయసంజ్ఞాస్సప్తమలగ్నచతుర్థఃఖభానాం |

తేషుయథాభిహితేషుబలాధ్యాఃకీటనరాంబుచరాఃపశవశ్చ||౧౮

వ్యా||అథకేద్రాణాంసంజ్ఞాతథ్యైరాశిబలంచతోటకేనాహ|| కంటకేతి||
సప్తమలగ్నచతుర్థానిప్రసిద్ధానిఖభందశమంఖమాకాశమధ్యేతత్తాలం
యద్ధం-రాశిర్వత్-తేతస్యఖభమితిసంజ్ఞ-ఏతేషాంసప్తమలగ్నచతుర్థఃఖ
భానాంరాశీనాంప్రత్యేకస్యకంటకంకేంద్రంచతుష్టయమితిప్రసంజ్ఞాఃతే
షుస్థానేషుయథాభిహితేషు యథాక్రైఘ్నేకీటనరాంబుచరాఃపశవశ్చరాశ
యోబలాధ్యాబునినోభవంతి-తద్యథాకీటావృద్ధిఃసప్తమేస్థానేబలీనరఃస్వ

రాశయః మిధునతులాకన్యాకుంభధన్విపూర్వాధానరాపతేలగేష్ఠితా
బలినః-అంబుచరాజలచరరాశయః కర్కటమీనముకరపరాధ్ధాస్తే చతుర్థా
స్థానే బలినః- పశవశ్చతుష్పాదాః మేషవృషసింహధన్విపరాధకమకరపూ
ర్వాధాః పతేనశమస్థాబలినోభవంతీత్యర్థః-తథాచభగవాన్ గాగిః||నృయు
క్తులామటః కన్యాపూర్వార్ధధనుష్టధాః లగ్నస్థాబలినోజ్ఞేయాపతేహినర
రాశయః చతుర్థేకర్కటోమీనోమకరాధకంచధన్వినః||పశ్చిమంబలినోని
త్యమేతేహిజలరాశయః||నప్రమేవృశ్చికః కీటోబలవాః-రిక్తిరితః||ధన్వంత్రా
ధాజగౌసంహాబలినః స్వేచతుష్పదాః||అత్రాధశబ్దేనముకరపూర్వాధం
గృహ్యతే||

౧౭

మూ- కేంద్రాత్పరంవణఫరంపరతస్తుసగ్వమాప్రాక్లిమంహిబుకమంబు
సుఖంచవేత్||జామిత్రమస్తభవనం సుతభంత్రికోణం మేఘారణం
దశమమత్రచకమేవింధ్యాత్||

౧౮

వ్యా||అధునాపరిశిష్టస్థానానాంసంజ్ఞాంతరాణివసంతతిలకేనామా||కేం
ద్రాదితి||సర్వస్థాత్కేంద్రాత్ద్వితీయస్థానంసర్వంపణఫరం-తేనద్వితీయపం
చమాష్టమైకాదశస్థానానాంపణఫరంసంజ్ఞా-పరతశ్చసర్వమాప్రాక్లిమంస
ర్వస్థాత్పణఫరాత్పరంసర్వంస్థానమాప్రాక్లిమం-తేనతృతీయషష్ఠసవమద్వా
దశస్థానానాంఆప్రాక్లిమమితిసంజ్ఞాహిబుకమంబుసుఖంచవేత్.వేత్తశబ్దోగృ
హపర్యాయఃవేత్తేతిచతుర్థాస్యప్రాక్సంజ్ఞాభిహితాతస్యైవహిబుకసం
జ్ఞాఅంబుసంజ్ఞాసుఖసంజ్ఞాచ-జామిత్రమస్తభవనం అస్తభవనంసప్రమస్థా
నం-యతస్సర్వపవగ్రహోడయరాశేస్సప్రమరాశావస్తంయాంతి తదేవా
స్తభవనంజామిత్రం-సుతభంత్రికోణంసుతభంపంచమస్థాన్త్రికోణసంజ్ఞం-
మేఘారణందశమందశమస్థానంమేఘారణసంజ్ఞంచఅత్రాస్మిన్స్థానేకరే
త్యపరాంసంజ్ఞాంవింధ్యాత్జానీయాత్||

౧౯

మూ-హేరాస్వామిగురుజ్ఞవీక్షితయుతానాన్యైశ్చవీర్యోత్కటా||కేం
ద్రస్థాద్విపదాదయోహినిశిచపాశ్రేచసంధ్యాద్వయే||పూర్వా
ర్ధేవిషయాదయఃకృతగుణామానంప్రతీపఃచతద్వశ్చిక్యంసహజంత
పశ్చిమమంత్ర్యాద్యంత్రికోణంచతత్||

౧౯

వ్యా||అథహేరాదీనాంబలంవ్యవహారాధకంచప్రమాణంశరూప
లః||క్రీడితేనాహ||హేరారేతి||హేరా రాల్గంసాస్వామినానాతత్పనావీక్షితి

తాదృష్టావావీర్యోత్కటాబలవతీభవతి - తేనైవయతాసంయుతాబలవతీస
హారాస్వామినారాశ్యధిపేచగుణాజీవేనజేనబుధేనవీక్షితాదృష్టాయ
తావావీర్యోత్కటాబలవతీభవతి-యదిన్నాన్యైరనుత్తైర్యుక్తాదృష్టావాన్నాన్య
శ్చేతి-నాన్యైర్గ్రహైఃస్వామిగురుజ్ఞవజ్జితైఃశేషైర్యదియుతాదృష్టానభ
వతితదావీర్యోత్కటా - అదవాయవ్యుక్తానుత్తైర్విద్యైర్యతాదృష్టాభవతి
దామధ్యబలాఅగ్రాదేవస్వామిగురుజ్ఞవజ్జితాన్యైర్యతాదృష్టాబల హీనా
భవతి-తథాచబాదరాయణః॥ జీవస్వనాభశశిజైర్యుక్తాదృష్టాబలవతీభవతి॥
శేషైర్బలహీనాస్వాదేవమిదైస్తుమధ్యాబలిసి బలహీనాయదినరైర్న
వీక్షితానైవయుక్తావా-కేంద్రేవీర్యోత్కటా ఇత్యనువత-లే- అక్రాదిశ
బ్దోలుప్రోద్రప్తవ్యఃకేంద్రస్థాస్సర్వపరాశయోబలిసోభవంతి-పణఫరస్థామ
ధ్యబలాః-ఆస్థాస్థాహీనబలాః - అత్రకేచిత్తుకేంద్రపణఫరాపోక్షిమానాం
ద్విపదచతుష్పదకీటానాంయథాక్రమంబలవత్త్వంవ్యాచక్షతేతదయుక్తం-
యస్తాద్బాదరాయణః॥ కేంద్రస్థాతిబలాస్సర్వర్థ్యబలాఃపణఫరాశ్రితాజ్ఞ
యాఃఅపోక్షిమాస్థాస్సర్వేహీనబలారాశయఃకథితాః॥ద్విపదాకయోహ్నిశివ
ప్రాప్తేచసంధ్యాద్వయేఇతి-వీర్యోత్కటాఇత్యనువత-లే- ద్విపదాకయో
ద్విపదచతుష్పదకీటాఃయథాక్రమమహ్నిశివప్రాప్తేచసంధ్యాద్వయేవీర్యో
త్కటాభవంతి - అహ్నిది నేద్విపదాబలినఃశిరాత్రోచతుష్పదాఃసంధ్యా
ద్వయేకీటాః-అత్రనకేవలంవృత్తికః కీటఃయావదాద్యాఃకీటగ్రహణేనైవజ్ఞ
యాఃఅత్రచశ్రీదేవకీతి-॥మిథునతులాకుంభకన్యాదివాబలాధన్వినశ్చపూ
ర్వార్థంఅజవృషసింహరాత్రోమృగహయయోఃపూర్వపశ్చార్థం - వృశ్చికమి
నకుళీరామకరాంత్యార్థంచసంధ్యాయామితి-పూర్వాధే- విషయాదయః
కృతగుణాఇతి-విషయాణి ఇంద్రియాణితాః॥పంచతదాదయఃపంచమట్సప్త
అష్టానవదశయావత్ - పతేనర్వపవకృతగుణాశ్చతుర్గుణితాః పూర్వాధే-
మానం- కన్యత్రకృతత్వాత్భవత్రన్యపూర్వాధేమేషాదీనాంపణ్ణాంమానం
ప్రమాణంతదేవప్రతీపవివర్యయాత్తులాదిషుఃకుప్రమాణం - తద్యధావిష
యాదయః-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-పతేచతుర్గుణాఃజాతాః౨౦. ౨౪-౨౮-౩౨-
౩౬-౪౦-పతేక్రమేణపణ్ణాంమానం-మేషాదీనాంపృథ్వయాశ్చతులాదీనాం
మానమితి-తథాచసత్యః చతురోత్తరోత్తరాస్సర్వద్విపతి భాగాశ్చసంతి
మేషాద్యేషుషట్కేషుక్రమాంతా నమహద్ధేపూర్వేషుభవత్కేషుమేషాద్యేషు

వశాచ్చోచ్చత్కమాదధైభాగావ్యవహారాశ్చక్షేత్రభాగేనైకేనకాలేదశ
 ఘ్నశ్చషట్కాభవంతియస్తాద్యైః కలాక్షేత్రేలిస్తాస్సకాలే ప్రాణాఇతి-
 యస్తాద్భటబ్రహ్మ గుప్తేనోక్తం- లంకాగవచ్చిమగప్రాణైసకలాంగమండ
 లంభానుతితి-ఏవమేతేభాగాదశగుణితాశ్చషట్కాభవంతి-తత్తైశ్చజ్ఞాతం
 కాలేఘ్నకాస్తాఃషష్ఠ్యధికేనశతత్రయేణగుణితాః ప్రాణాభవంతి-క్షేత్రేచ
 తాపత్యపవలిస్తాస్తాసాంషష్ఠ్యాభాగమవహృత్యషడ్భాగాక్షేత్రభవంతి

ఏవంమేషాదీనాంప్రమాణభాగాదశగుణితాశ్చషట్కాభవంతి-తేనచషట్క
 శతస్వయంమేషమీనయోఃప్రమాణం-ఏవంచతావరింశదధికం శతస్వయం
 వృషకుంభయోఃశతస్వయ మశీత్యధికంమిధునమకరయోఃశతత్రయంవింశ
 త్యధికంకర్కటధృవోఃశతత్రయ షష్ఠ్యధికంసింహవృశ్చికయోః-శతచ
 తుష్టయంకన్యాతులయోః-ఏతదేవషట్కాదశవిభక్తాభాగత్వేనపరికల్పితాః-
 యతఃక్షేత్రేదశభిశ్చషష్టేర్భాగౌభవతి-ననుచరదశవశాత్-ప్రతిదేశ మ
 న్యరూపేషురాశ్యుదయేషుగణితస్కంధసిద్ధేషుకిమధఃమేకరూపంతదుద
 యప్రమాణందశితమాచార్యేణ-అత్రోచ్యతేసప్త చింతాదిష్వధ్వపరిజ్ఞా
 నాయపురుషాణామవయవానా-చిహ్నాహ్రస్వదీఘఃత్వజ్ఞానా యోషయు
 జ్యతేతథాచయవనేశ్వరః॥ఆశ్చతగాశేరుదయప్రమాణంద్వద్వయమహా
 రైనియతంప్రతిష్టేక్రమోత్క్రమాభ్యామపివంచమస్మిచ్చక్రార్కయో
 ర్సిద్ధ్యదయప్రమాణం-ఏవంప్రమాణానిగృహాణిబుధ్వాహ్రస్వానిమధ్యానిత
 థాయతాని-ప్రకాంగభేదైస్సద్భూతకృతానిమార్గప్రమాణానివికల్పయంతి॥అం
 గభాగకల్పనాంవత్యతి-కాదివిలగ్నవిభక్తభాగత్రయతి-యత్రయస్తిన్నంకేదీ
 గ్గరాశిర్భవ-దీర్ఘాధిపావాగ్రహస్తదంగమతేవదీఘంభవతి-ఏవంమధ్యమ
 యోర్ధ్వగుంహ్రస్వయోహ్రస్వమి-తథాచసారావల్యాం-హ్రస్వాస్తి
 మిగోజఘటాఃమిధునధనుఃకర్కశుగముఖాస్తసమాః 1 వృశ్చికకన్యాశు
 గపతివశిజోదీఘఃస్సమాఖ్యాతాఃఎభిర్గ్నాదిగతేశ్శీఘ్రప్రభృతీనిసర్వజం
 తూనాంసదృశానిచజాయంతేగగనచరైశ్చైవవతుల్యాని-తథాచసత్యః-సి
 ఘ్నాధిపత్తిర్గృహేసితోవయవద్విగృహ్యవతిపవమాదిష్వధైస్పేష్యతైస్వికల్పనా
 కార్యా-అగ్నోదయనిరూపణంగణితస్తదసిద్ధాంతైరేవకార్యమితిదుశ్చిక్యం
 సహజమితి-సహజస్యతృతీయస్థానస్యదుశ్చిక్యసంజ్ఞా-నవమస్యచతపస్సంజ్ఞాం

త్రాప్యద్యంత్రికోణంచ తత్ తదేవ నమస్తానః త్రాప్యద్యంత్రికోణంత్రిశబ్దాద్యో
యస్య త్రికోణస్య తత్ త్యాద్యంత్రికోణంత్రిత్రికోణమిత్యర్థః - త్రికోణంచ
తదేవ నమమితి॥ ౧౯

మూ. రక్తశ్చేష్టతశ్శుకతనునిభః పాటలోధూమపాండుశ్చిత్రఃకృష్ణః
కనకసదృశఃపింగళఃకర్పూరశ్చ | బ్రహ్మస్వప్నఃప్రథమభవనాద్యే
షువర్ణాఃప్లవత్యంస్వామ్యాశాఖ్యందినకరయతాద్భుద్విస్తీయంచ
వేళిః॥ ౨౦

వ్యా॥ అథునారాశివర్ణామంజాక్రాంతయాహ || రక్తఇతి || ప్రథమభ
వనంమేషఃతదాద్యేషుమేషాదిషురాశిషుయథాక్రమంతేవర్ణాభవేయః - త
త్రమేషోరక్తోలోహితవర్ణః-పుషశ్చేష్టతశ్శుక్లః-మిధునశ్శుకతనునిభోహరిత
ఇత్యర్థః-కర్కటః పాటలపుష్పవర్ణః ఈషత్కృష్ణ రక్తఇత్యర్థః - సింహ
ధూమ్రపాండురీషచ్ఛుక్లః కన్యాచిత్రానానావర్ణేత్యర్థః - తులూకృష్ణవర్ణా-
వృశ్చికఃకనకసదృశఃసువర్ణవర్ణః-ధన్వపింగళఃపీతవర్ణః-మకరఃకర్పూరఃశ్వేతర
క్తః శుక్లకపిలవ్యామిశ్రవణః - కుంభోబ్రహ్మనకులవర్ణసదృశః! మేనస్వవ
ర్ణోమత్స్యవర్ణఇతి-ప్రయోజనం - వియోనివర్ణవిజానంలగ్నాంశగాదితివత్స్య
తి-ప్లవత్యంస్వామ్యాశాఖ్యమితి - స్వామినః ఆశాస్వామ్యాశా ఆశాదిక్త
త్రప్లవత్యంస్వస్యభావఃప్లవత్యం సర్వస్యరాశేఃస్వామ్యాశాయాంప్లవత్యంని
మ్నత్యర్థః యథా - మేషవృశ్చికయోర్భౌమోధిపతిః తస్యదక్షిణాదిక్త
త్రతౌప్లవసంజ్ఞా- పుషతులయోశ్శుక్రోధిపతిః తస్యాగ్నేయదిక్తత్రతౌప్లవ
సంజ్ఞా మిధునకన్యయోర్పురోధిపతిః తస్యోత్తరాదిక్తత్రతౌప్లవసంజ్ఞా - క
ర్కటస్యచంద్రోధిపతిస్తస్య వాయవ్యాంప్లవత్యం - సింహస్యాదిత్యోధిపతి
స్తస్యపూర్వాస్యాంప్లవత్యం-ధన్విమీనయోజీవ్రౌధిపతిస్తస్యేశాన్యదిక్తత్ర
తౌప్లవసంజ్ఞా-మకరకుంభయోస్సౌరోధిపతిస్తస్యవశ్చిమాదిక్తత్రతౌప్లవ
సంజ్ఞా - ఏవంరాశిస్వామినోధిపాదిక్ తస్యత్రప్లవోరాశేజ్ఞేయః- ప్ర
యోజనం-హృతనష్టాదిషుతద్దిగ్గమనందోరాడే-అస్యచ్ఛయాత్రాయాముప
యజ్యతే-తథాచ సారావర్ణ్యాం॥భవనాధిపతిగాఽమప్లవభవాయవస్తేప్రబం
ధతఃకథితాఃతప్లవగౌవినిహన్యారచిరేణమహీపతిశ్శత్రూగ్నితి-దినకరయు
తాద్భుద్విస్తీయంచ వేళిః - దినకరస్సూర్యః తేనయతోయోరాశిస్తస్మాద్వి
స్తీయోవేళిసంజ్ఞః - ప్రయోజనం - యాత్రాయాంవత్సృతి-వేళిర్విలగ్నీపగ

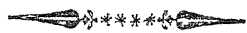
తోపియాసాశ్చ - తథాచ వేశిస్తానేచసన్యహృత్వాది - అత్రసంజ్ఞాధ్యా
 దేయాస్సంజ్ఞాఉక్తాస్తాద్విప్రకారాఃతత్రకాఙ్గితసంజ్ఞామాత్రప్రయోజ
 నాః కాఙ్గిన్నిరశణసప్రయోజనాః-తత్రేయాస్సంజ్ఞామాత్రప్రయోజనాః -
 యథాలగ్నస్యహిమారాత్యతీయశ్చదుష్పిక్వంచతుథః-స్యహిమకం పంచమ
 స్యత్రికోణంసప్తమస్యమ్యుసంనవమస్యత్రికోణసంజ్ఞాదశమస్యవేషూర
 ణంద్వాదశస్యఃఫంచతుథాఃప్తమయోశ్చతుశ్రసంజ్ఞాలగ్నచతుథఃసప్త
 మదశమానాంకటకకేంద్రసంజ్ఞాచతుష్టయసంజ్ఞాచ - తథాద్వితీయపంచ
 మాష్టమైకాదశస్థానానాంపణఫరసంజ్ఞాః- తృతీయపృథ్వీసవమద్వాదశానా
 మావాక్సేమసంజ్ఞా-ఏతాస్సంజ్ఞామాత్రప్రయోజనాః- ఇమాశ్చఫలనిర్దేశ
 ప్రయోజనాః-తత్రలగ్నస్యతనుసంజ్ఞాకల్పసంజ్ఞాచ - తేనలగ్నాచచ్ఛరీరవృ
 ధ్ధ్యనేష్వణమాం గ్యాన్వేషణంచకార్యంద్వితీయస్యకుటుంబసంజ్ఞాస్వసం
 జ్ఞాచతేనతస్మాత్కుటుంబధనయోరన్వేషణంకార్యం - తృతీయస్యసహజ
 సంజ్ఞాచవిక్రమసంజ్ఞాచతేనతస్మాద్భృత్యాణాంపురుషార్థస్యచాన్వేష
 ãంకార్యంచతుథాస్యబంధుసంజ్ఞావేశ్వసంజ్ఞాసుఖసంజ్ఞాతేనతస్మాద్భృం
 ధుసుఖగృహాణాంచాన్వేషణంకార్యం-పంచమస్యబుద్ధిసంజ్ఞాపుత్రసంజ్ఞాచ
 తేనతస్మాద్బుద్ధిపుత్రయోరన్వేషణంకార్యం-ఏతస్మాదిసంజ్ఞాత్వతసంజ్ఞాచ
 అశిబ్దశ్శ్రువాచీక్షతశబ్దోవ్రణవాచీతేనతస్మాద్బుత్రువ్రణయోరన్వేష
 ãంకార్యంసప్తమస్యదారశబ్దోజామిత్రసంజ్ఞాచ - దారశబ్దోభార్యావా
 చీవిత్రిశబ్దఃకామవాచిజామిత్రశబ్దోవివాహవాచీతేనతస్మాద్భార్యాకా
 మవివాహాన్వేషణంకార్యం - అష్టమస్యమరణరంధ్రసంజ్ఞామరణంమృత్యుః -
 రంధ్రశబ్దఃపాపపర్యాయఃతేనతస్మాద్మరణపాపాన్వేషణంకార్యం-నవమస్య
 శుభగురుతపసంజ్ఞా-శుభశబ్దేనాత్రధర్మజ్ఞేయఃగురువోమాతృపితృపూ
 ర్వకాఃతపోవ్రతంతేనతస్మాద్ధర్మస్యమాతృపితృపూర్వకాణాంగు
 రూణాంతపసశ్చాన్వేషణంకార్యందశమస్యాస్పదకర్తృజ్ఞానజ్ఞాఅస్పదశ
 బ్దిస్తానవాచీకర్తృజ్ఞేసుప్రసిద్ధేతేనతస్మాత్క్రియాధ్యన్వేషణంకార్యంఏకా
 దశస్యధవాయసంజ్ఞానవశబ్దాత్రవిద్యాగుణసంపత్త్వాప్తివాచీతయశబ్దా
 ర్థవాచీతేనతస్మాద్వియోరన్వేషణంకార్యం-వ్యయభిద్వాదశస్యాఖ్యాతేన
 తస్మాద్వ్యయాన్వేషణంకార్యంతృతీయపృథ్వీమైకాదశస్థానానాముపచ
 యసంజ్ఞాఉపచయకరత్వాగ్నిచతేషాముపచయకరత్వంయితత్రస్థాపా

పాపపిశుభఫలప్రదాభవంతి - తథాహి - షష్టస్థానంవినాసౌమ్యాఃస్వత్ర
భావవివృద్ధికరాఃషష్టస్థాఃపాపాలిహానింకుర్వంతి తహానించ - పాపాస్తూ
పచయస్థాఃభావవివృద్ధికుర్వాణా ఆపిషష్టముపచయస్థానం ప్రాప్యతచ్చిం
త్యందుష్టభావయోరరిక్షతయోరపిహానింకుర్వంతియతస్తేషాముపచయా
త్యన్వర్థసంజ్ఞాఉపచయస్థా స్తుపాపాభావహానింకుర్వాణాఆపిఅష్టమదావద
శస్థానంచింత్య మనిష్టభావస్యానిష్టత్వాత్ స్థానస్యోపచయాత్తకత్వాన్వల
ద్ధిప్రావయంతి - తథాచశ్రీదేవకీర్తి - సౌమ్యాష్టస్థేపాపాస్తస్వర్థసుఖారి
ధర్మనీమ్యునై । కుర్యుర్భావవివర్తింశేషోగతాశ్చతదన్వలద్ధిమితి - ఏతస్మాదే
షపచనంవినాసర్వత్రోపతిష్ఠతఇతి॥

౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకటీకాయాంరాశిభేదః,

ప్రథమోధ్యాయః,

బృహజ్ఞాతకేనవ్యాఖ్యానే - ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః-

మూ- కాలాత్తాదినకన్తనస్తుహినగుస్పర్శంకుజోజ్ఞోవచోజ్ఞోజ్ఞాన
సుఖేసితశ్చదుదనోదుఃఖందినేశాత్తజః । రాజానారవిశీతగూర్షితి
సుతోనేతాకుమారోబుధఃస్సూరిదానవపూజితశ్చసచినాప్రేమ్య
స్సహస్రాంశుజః॥

౧

వ్యా॥ అథాతోగ్రహయోనిభేదాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే - తత్ర - చ
రాచరంజగద్గ్రహమయమేవ ప్రాక్కాలాఖ్యస్య పురుషస్య కాలాంగానీ
త్యేవమాదినారాశినక్షత్రమయోంగవిభాగఃప్రదశితః-తత్ప్రదర్శనేనచ
గ్రహమయ ఏవాసాప్రదర్శితోభవతి - యతోరాశిస్వామినోగ్రహసీవ
అథునాతస్యాత్మాదీగ్రహోనేవజగత్పాలకాంస్తథారాజాదీంశ్చ గ్రహమ
యానేవశాదూలవిక్రీడితేనాహ ॥ కాలాత్తాదినకన్తదితి ॥ కాలస్యాత్మాకా
లాత్తాదినకృచ్ఛర్యః - అస్యైవతుహినగుశ్చంద్రోమనః - తుహినేనహి
మేనసగృహాశీతలాగామైరత్సయోయన్యసఃతుహినగుః - సత్త్వంకుజౌభా
మః- సత్త్వస్యలక్షణం ॥ అధికారకరంసత్త్వంవ్యసనాభ్యుదయాగమితి । స
త్త్వశబ్దోత్రశౌర్యవర్యాయః-యచ్చసింహోదీనామస్తీ-తథాచ ॥ ఏకాకినివన
వాసిన్యరాజులక్షణం-నీతిశాస్త్రజ్ఞై । సత్త్వస్థిగముగవతారాబేదగరిః పరిణ

మంత్రీతి || ఉత్కృష్టతరస్వభావభివ్యధః - జ్ఞాబుధోవా దోగిరఃజీవోబృ
హస్పతిఃజ్ఞానసుభేజ్ఞానంచసుఖంచజ్ఞానసుభే - సితశ్శుక్రోమదనఃకామఃదిన
స్యేకోదినేశసూర్యతస్యాత్మజశ్చనైశ్చరోదుఃఖం-అత్రకాలగ్రహణంకా
లస్యసర్వగతస్యప్రదశణాధః-అత్రనకేవలంకాలపురుషస్యమేమాద్యా
రాశయశ్శిరఃప్రభృత్యంగవిభాగేనస్థితాః- యావదాదిత్యాదయశ్చాత్మవిభా
గేనసర్వస్యజగతఃస్థితాః- ప్రయోజనం - పీడితేగ్రహేదేహవంతోపితదంగ
భావాత్కగుణపీడనంతతవ్యంపుష్టైఃపుష్టిరితి|నకేవలంయావజ్జన్తునిబలవద్భి
గ్రహైరేతపవభావాఅత్తాదయః శుభాభవంతి దుర్బలైరుగ్రహైఃకింతు
సౌరస్యవిపరీతం-తథాచసౌరావల్యాం.అత్తాదయోగగనైర్బలిభిరలవ
త్తరాః| దుర్బలైరుగ్రహైరేయావిపరీతంశనేస్త్యతమితి - రాజానావి
త్యాది - రవిరాదిత్యఃశీతగుచ్ఛంద్రఃపితౄగాజానాస్పదా- క్షితిర్బుధిమిరస్యా
స్సుతఃపుత్రోంగారకఃసనేతాసేనావతిః - కుమారోబుధఃకుమారోయువరా
జఃరాజపుత్రభిరేవీత్ - సూరిర్బృహస్పతిఃదానవపూజితశ్శుక్రోమదసచి
వామ త్రిశౌ - సహస్రాంశుసూర్యస్తస్మాజ్జాతశ్చనైశ్చరః సప్రేయోదా
నః - ననుజగత్పాలనకరణేశనైశ్చరః ప్రేయోకిమిత్రోవ్యతే - ప్రేయోపి
స్వకమణాపాలకపవ - ప్రయోజనం-జన్తునిప్రన్నకాలేబాలవచానుపచ
యన్తోగ్రహాభవతి | తదుక్తోరాజాదికస్తస్యకార్యసాధకోభవతి - అన్య
థాహానికరః||

౧

మూ హేలిస్సూర్య శ్చంద్రమాశ్శీతరశ్శిహేమోమౌవిద్ జ్ఞాబోధన
శ్చేందుపుత్రః | ఆరోవక్రః క్రూరదృక్ చావనేయః కోణోమంద
స్సూర్యపుత్రోసితశ్చ||

౨

వ్యా||అగునావ్యవహారాధఃసూర్యచంద్రాంగారకశనైశ్చరాణాం
సంజ్ఞాశ్శాలిన్యాహ|| హేలిరితి|| సూర్యోహేలిసంజ్ఞః - చంద్రమాశీతరశ్శి
సంజ్ఞః - శీతారశ్శయఃకిరణాయస్యః - ఇంచుపుత్రోబుధఃహేముఃపిద్ జ్ఞా
బోధనఃపితౄస్తస్యసంజ్ఞః - అవనిర్బుధస్తస్యా అవత్యంతవనేయోభామఃస
ఆరోవక్రఃక్రూరదృక్-సూర్యపుత్రఃసౌరఃకోణఃమందఃఅసితః||

౩

మూ, జీవోంగిరాసురగురుర్వచసాంపతీజ్యోశుక్రోభృగుర్భృగుసుత
సితతస్సుజిచ్ఛ| గాహుస్తమోగురసురశ్చగీభితికేతుఃపర్యాయసు
న్యముపలభ్యవదేచ్ఛలోకాత్||

౩

వ్యా || అథునాగురు శుక్ర రాహుకేతుసాంసంజ్ఞావసంప్రతిలకే నాహ ||
 జీవత్తితి || జీవోబృహస్పతిః - సప వాంగిరాః - సురగురుఃసురాదేవాస్తేషాం
 గురుః-వచసాంపతిఃతిత్తిః పూజ్యోదేవానాం - పతాబృహస్పతేస్సంజ్ఞాః- శు
 క్రోభాగవఃసపవభృగుసుతః సితః అస్సుజితః చశబ్దస్సముచ్చయార్థః- ప
 తాశ్శుక్రస్యసంజ్ఞాః- రాహుస్సర్వాధిపతయః-అగుః సవిద్యంలేగావోరశ్శ
 యోయస్యసః అరక్షిరిత్యర్థః - అసురోదైత్యః పతారాహుస్సంజ్ఞాః - శిఖి
 తి కేతుఃతోకే శ్శిఖితినంజ్ఞాశిఖావిద్యతేయస్యసఃశిఖి- అన్యంపర్యాయంలొకా
 దన్యశాస్తాదువలభ్యవదేత్ బ్రూయాత్ - అథరవిస్తీర్ణైంశుచి- వాకరో
 భాస్వాంస్తీర్ణరక్షిభా-నుర్వివస్వానిత్యాదికానుసార్యస్య-శశాంకఃతుహిన
 గుర్భుగాంకః శశీనిశాకరోనక్షత్రేశశత్యాద్యాశ్చ-ద్రస్య - కుజః ఇలాసు
 తోభామః త్రైతనయ ఇత్యాద్యాభామస్య- సౌమ్యారౌహణేయశ్చంద్రి
 ర్భుగాంకతనయఃఇందుజఃఇత్యాద్యాబుధస్య- సూరిస్సురేంద్రపూజ్యోవా
 క్పతిదేవప్రరోహితఇంద్రమంత్రీత్యాద్యాగురో-భాగవఃఉశనాదై య
 జ్యఃఅసురగురుఃదైత్యఃకృత్విగిత్యాద్యాశ్శుక్రస్య - యమఃరవిజిహాతంగిః
 ఛాయాసుతఃఇత్యాద్యాశ్శనే- సైంహికేయఃస్వర్భానుఃదానవఃఅమృతచో
 రఃఇత్యాద్యారాహురితి ||

౩

మూ, రక్తశ్యామోభాస్కరోశౌరభదురాక్షుచ్ఛాంగోరక్తశౌరశ్చ
 వక్రః | దూర్వాశ్యామోజ్ఞాగురుగౌరగాత్ర శ్యామశ్శుక్రభా
 స్కరిఃకృష్ణదేహః ||

౪

వ్యా || అథునాగ్రహవర్ణాశాలిన్యాహ || రక్తశ్యామత్తితి || రక్తశ్చసౌ
 శ్యామశ్చసాటలపుష్పవణః ఇత్యర్థః పవంవిధో భాస్కరః సూర్యః - చం
 ద్ర్యోశౌరః శ్వేతవణః ప్రాయః - వక్రీంగార కోనాత్పుచ్చినాటిదీఘః
 రక్తశౌరఃపర్వపత్రాభః - జ్ఞోబుధఃదూర్వాశ్యామః శాద్వలమృతాలవణః
 గురుర్భుహస్పతిఃశౌరగాత్రోశౌరశరీరః- శుక్రశ్యామవణో-నాశౌరో
 నాతికృష్ణః- భాస్కరిస్సౌరిఃకృష్ణదేహఃఅనితశరీరః - వణఃప్రయోజనం- స
 ర్వ గ్రహేభ్యోయోబలవాక్ తద్వణః స్తత్రులజాతోభవతిప్రశక్తకాలే
 చోరాదేరపి ||

౪

మూ- వణస్తామ్రసితాతిరక్తహరితవ్యాపీతచిత్రాసితావహ్నిం
 బుద్ధిజకేశ వేంద్యశచికానుసార్యాదినాథాః క్రమాత్ | ప్రాగా

ద్యౌఃశక్రలోహితమస్మై రేచువత్సరయతీణై ధ్వర్కమ
హీనుతార్కతనయాఃపాపాబుధస్త్రిసత్యః॥ ౫

వ్యా॥ అథునాగ్రహణాంవణాస్వామ్యంగ్రహదేవతాశ్చచిక్వాస్వామ్యం
సామ్య పాపత్యం చ శామకాలవిగ్రీడితేనాహ । వణాఃఇతి ॥ తామ్రాద
యోవణాఃసూర్యాదిగ్రహనాథాస్సూర్యాదయోగ్రహాః నాథాః స్వామి
నోయేషాం తేతామ్రవణాః స్వామిత్వోన్మాదః స్వామీ - సితస్య శ్వేతస్య చం
ద్రః అతీర క్తస్వామిలోహితస్యభౌమః - హరితస్య శుకవణాస్యబుధః - విశే
షేణానమంతాత్మితస్యహరిద్రవణాస్యజీవః - చిత్రస్య నానావణాః స్వశు
క్రః - అసితస్యకృష్ణవణాః స్వసౌగంధి - ప్రయోజనం-బలవద్గ్రహేణ హృతన
ష్టాదిద్రవ్యవణాః జ్ఞానం- జన్మనిష్కళంకాలేహోక్తద్రవ్యలాభఃఅన్యథాహః
గ్రహపూజాయాఃతద్వణాకుసుమపూజా-తథాచయాజ్ఞవల్క్యైః వణైకా
మౌండలకేషుచేతి- వహ్నిత్వాది సూర్యాదినాథాశ్చస్యనువతకతే- సూ
ర్యాదినాంనాథాస్సూర్యాదినాథాఃఅదిత్యస్యవహ్నిరగ్నిరక్షతః స్వామీ
చంద్రమనఃఅంబుజలం - భౌమస్యాగ్నిజఃకుమారస్వామీ - బుధస్యకేశ పౌ
విష్ణుః - గురోరింద్ర శృతక్రతుః శుక్రస్యశరీరంద్రాణి - సౌరస్యకో బ్రహ్మ -
ప్రయోజనం- గ్రహపూజాయాంగ్రహేనాక్తదేవతాపూజా- తథాచయవ
నేశ్వరః॥ దేవాగ్రహణాంజలవహ్ని విష్ణుప్రజాపతిస్కంధమహేంద్ర దేవీ
చంద్రార్కచంద్ర్యగ్రజభౌమజీవశుక్రాశ్యయతీకమయజేత శశ్వది
తి-తథాచరనామానయనేబలవద్ద్యహేనాక్తదేవతాపర్యాయనామ-తథా
యాత్యానాంగ్రహదేవతాంసంపూజ్యత్వదిశంయాయాత్ తథాచసారా
వల్భ్యాంతామ్రసితాతిరక్తహరితవ్యాపీతవిచిత్రాగ్నితాభినాదీనాం - పావక
జలగుహకేశవశక్రశరీరవేదనః కధితాః- పూర్వాదిగ్రహదేవాంస్తస్త్వంత్రై
స్సమభిపూజ్యతామాశాం-ధనకనకగజవాహనాదీక ప్రాప్తోతిన్య పారిత
శ్శీఘ్రమితి - పాగ్గాద్యా ఇతి - పాగ్గాద్యాః పూర్వప్రథమాదిశస్తాసాం
పూర్వాదీనాంరవ్యాదయోనాథాః - తతఃపూర్వస్యాందిశిరవిరాది త్యోధివ
తిః- పూర్వదక్షిణస్యాంశుకః - దక్షిణస్యాంలోహితోంగారకః దక్షిణవచ్చి
మాయాంతమోరాహుంపచ్చిమాయాంసారిశ్శనైశ్చరః - వచ్చిమోత్తరస్యా
మిందుశ్శుద్ధః - ఉత్తరస్యాంవిత్ బుధః - ఉత్తరపూర్వస్యాంసూరిచ్ఛిపా
స్వతిఃప్రయోజనం - కేంద్రస్త్రిగ్రహై సూతికాగ్రహధాన్వజ్ఞానంహృత

నష్టాదిషుచోరాదేగమనలచ-క్షీణేంద్వక్రేతి - క్షీణశ్చసాపిందుః క్షీణే
 దుఃకృష్ణాప్తమృధాదారభృశుక్లాప్తమృధపర్యంతం-క్షీణశ్చం ద్రుపరతఃపూ
 ర్ణః. ఆయుదాఽయవిధాకృష్ణపక్ష త్రయోదశీమారభ్యయావదమాదాస్యాం
 తేసూర్యమండలానోద్ధృతస్తావత్క్షీణ ఇతి-యస్తాద్య వనేశ్వరశ్చంద్ర
 న్యపావత్వంనకదాచిః పీచ్ఛతి-త ద్వాక్యం-మా సేతుశుక్ల బ్రహ్మతప్తవృత్తి
 పూర్వేశశీమద్యబలాదశాపేః శ్యేష్టోద్ధితీయేల్పబలస్త ఏతీయేసామై వ్యస్తు
 దృష్టోబలవాఽనదైవేతి-తథాచ॥కూరగ్రహూర్ముఖజసూర్య పుత్రాపా
 పాశుభాశుక్లశశాంకజీవాః। సూర్యశ్చసామ్యోవ్యతిమిబ్రితోద్యోర్వైగోస్తు
 తుల్కప్రకృతిత్వమేతీతి-తస్మాదేతావత్ - క్షీణఇతి - ఆదిత్యఃమహీనుతొంగా
 రకః అర్కరసయశ్శనిః ఏతేసదైవపావాః। బుధ స్తైర్య త దైవామేకతమే
 నయుక్తఃపాప ఏవసామ్యశ్శేషాః- శుక్లపత్రోప్తమృధాఽత్-కృష్ణపత్రోప్త
 మృధఽంయావచ్ఛంద్ర-సామ్యోబుధఃపాపవీక్షితయతఃపాపవ - జీవశు
 క్రాంతదైవసామ్యావీతి-ప్రయోజనం॥ పాపసామ్యగ్రహబలాజ్ఞాత-పాపాత్మ
 కసౌస్యన్యభావశ్చభవతి॥

మూ- బుధసూర్యనుతానపుంన కాభ్యాశశిశుక్రాయువతీనరశ్చనేహః। ౩
 ఖిభూఖిపయోమరుద్ధణానాంవశినోభూమినుతాదయఃక్రమేణ॥ ౬

వ్యా॥ అథునాగ్రహాణాప్రకృతివిభాగంమహాభూతాధిపత్యంచరేబకే
 నాహ॥ బుధసూర్యేతి॥ బుధశ్చంద్ర-సూర్యచుతశ్శని- ఏతానపుంన కాభ్యా
 నపుంనకనామానా-శశీచంద్రశుక్రభాగవః ఏతాద్వయవతీసంతా- శే
 షారవిజీవభామానరాఃపురుషసంజ్ఞాఃపురుషనామానః-ప్రయోజనం - జన్మని
 చింతాయాం-హృతనష్టాదిషుబలవంతస్త్వ స్వరూపమేవకుర్వంతి- లేవామి
 పేతాపేతతతాక్రితానామపతావః - శిఖిభూఖిపయోమరుద్ధణానామి-శి
 ఖ్యాదీనాంపంచానాంమహాభూతానాం పంచగ్రహభూమినుతాదయః క్రమే
 ణవశినః-తద్యధాశిఖిగోక్షేర్బూమినుతోంగాః కోవశీభామోగ్నేస్సాస్త్వమీ
 త్యర్థః-ఏవంభూమేర్బుధః ఖిస్యాకాశస్యజీవః-వశుసోంభన శ్శుక్రఃమరుతో
 వాయోశ్చనైశ్చరః-గణగ్రహణచప్రప్తత్రపురణాథం-నన్వాదిత్యచంద్ర
 యోకస్తానోద్ధృతమిత్యత్రోచ్యతే- తయోఃపూర్వమేవోక్తం వహ్నిం
 బ్వితితావేవప్రసిద్ధాప్రయోజనం-స్వనశాయాంనుహాభూతకృతాంఛాయాం
 వ్యంజయంతి-వత్సృతిచ ఛాయాంనుహాభూతకృతాంచనర్వఇతి॥

మూ-విప్రాదితశ్శుక్రగురూనుజార్కశశీబుధశ్చేశ్యసితోంత్యజానా
మ్ । చంద్రార్కజీవాజ్ఞసితోకుజార్క్రియధాక్రమంసత్వరజస్త
మాంసి॥ 2

వ్యా॥ అధునాగ్రహాణాం బృహహ్మణాదివణాధిపత్యంగుణవిభాగంచో
పజాతికయాహ॥ విప్రాదితశ్శుక్రివిప్రాదితోబృహహ్మణాదేర్వణచతుష్టయ
స్యగ్రహాదిపతయోభవం - యథా-శుక్రోభాగఃపరిగుర్భుహస్పతిః-ఏ
తాద్వౌ బృహహ్మణానామధిపతీ-కుజఃభౌమఃఅర్కసూర్యఃఏతాద్వౌక్షత్రియా
ణాం-శశీచంద్రోవై శ్యానాం-శూద్రాణాంబుధః-అసితశ్శనైశ్చగః అంత్య
జానాంవణఃప్రతిలోమభవానాంచందాలమాగధశాచరాదీనాం-ప్రయో
జనం-హృతసప్తదిష్టగ్రహబలాచోచ్ఛరాదీనాంగ్రహహక్తవణఃప్రభావః
ఏషాముపమాతేతస్వణోపమాతఃతథాచసత్యః॥ గురుశుక్రౌచంద్రసౌమ్య
శ్శనైశ్చరశ్చేశివిప్రక్షత్రియఃపిల్బుద్రసంకరాణాంప్రసూతికరాః॥ అజయ
జయేధతుష్టావప్రీతావిప్రనాశనెలాభేఃతేద్యస్తేభ్యఃకుర్య గుణాంశ్చదో
షాంశ్చపతౌంస్తానితి-చంద్రార్కజీవాశ్శత్యాది-చంద్రశ్శశీఅర్క ఆదిత్యఃజీ
వోబృహస్పతిః-ఏతేసత్వసంజ్ఞాఃజ్ఞోబుధసితశ్శుక్రః ఏతాద్వౌరజస్సంజ్ఞా-కు
జౌంగారకఃఅర్కిసౌరిఃఏతాద్వౌతమస్సంజ్ఞా - ఏతేయధాక్రమంసత్వాదిగు
ణాధిపతయోగ్రహాఃప్రయోజనం॥ సత్వంరజస్తమోవాత్రింశాంశేయస్యభా
స్కరస్తాద్గుణిత్వజాతకే-అన్యేషునఃగ్రహబలాప్యణయంతితథాచ శ్రీదే
వకీర్తిః-బలవచ్చిస్తద్గుణోధవేజ్జాతశ్శుక్రి - అత్రాచార్యస్యయవనశ్శ్వరేణసహ
మతభేదః-తేనభామస్సౌప్తికక్తి-తథాచతద్వాక్యం॥ సత్త్వాధికాభాస్క
రభౌమజీవాభృగ్వౌత్తజౌగాజసికశ్శశీచ । శనైశ్చరస్తామసికోబుధస్తుసం
యోగతోన్యాలభతేఏషానితి-ఆచార్యస్యసత్వవచనమభిమతం-తథాచ-
సత్యః-త్రామసికాకుజసారౌరాజసికాభాగఃపశ్శశిసితశ్చజీవశశిభాస్క
రాసౌప్తికాగ్రహప్రకృతయోన్మాణామితి - ఏవంయత్రయత్రాచార్యస్య
యవనశ్శ్వరేణసహమతభేదస్తత్ర సత్వస్యాపీతిజ్ఞేయం- అధపూర్వమభిహి
తంసత్వంకుజశ్శుక్రి-అత్రచంద్రార్కజీవాఃస్వసంజ్ఞాశ్శత్యక్తం అనయోస్స
త్వశబ్దయోగోధః-భేదశ్శుక్రిచేదుచ్యతే - భవాగుణవచనస్సత్వశబ్దత్ర శౌ
ర్యపర్యాయ్-యేనకార్యాకార్యప్రవృత్తిసామధ్యంభవత్యైకాకీనోపిచన
వాసినః-తథాచోక్తం ॥ ఏకాకినవాసిన్య రాజలత్తుణ్య సీతశాస్త్రజ్ఞైస

త్వోద్భి తేమృగవతౌరాజేతిగిరఃపరిణమంతీతిఅగ్గుణస్వరూపం॥ యస్సాత్విక
స్తస్యదయాస్థి రత్వంసత్వారితబ్రాహ్మణదేవభక్తిః॥ రజోధికఃకావ్యకళా
వృత్తస్త్రీసంసక్తచిత్తఃపురుషోతిశూరః॥ తమోధికోవంచయితావరేషాంమూ
ఖోకాలనఃక్రోధపరోతిః॥ ద్రణి॥ 2

మూ - మధుపింగళదృక్ చతురశ్రతనుఃపితృప్రకృతిస్సవిత్రాల్పకచః

తనువృత్తతనుర్భహువాతకఃప్రాజ్ఞశ్చశశీమృదువాక్శుభదృక్॥

వ్యా॥ అధఃపంద్రార్కయోస్వరూపమాహ॥ మధుపింగళదృగితి॥ మధు
వస్పింగళాదృష్టిర్యస్యసఃకుషత్కాతరాతుః చతురశ్రతనుః ప్రసారితభుజ
ర్వయప్రమాణసమోచ్ఛాయః॥ పితృప్రకృతిఃపితృదికఃఅల్పకచోవిరళకేశః॥
ఏవంవిధస్సవిత్రాదిత్యః తనువృత్తతనురిత్యాది- తస్మిన్చాసౌవృత్తాచతనువృ
త్తాతాదృశీతనుర్యస్యతనువృత్తతనుఃకృశవర్తలాంగభ్రత్యర్థః - అధఃపహువా
తకఃప్రభూతమారుతశ్లేష్టా - పాఞ్జామేధావీమృదువాక్కోమలభాషీ శుభ
దృక్ దర్శనీయాతుఃఏవంవిధఃశశీచంద్రః॥ ౩

మూ- క్యూరదృక్ కరుణమూరిరుదారఃపైత్తికస్సుచవలః కృశమధ్యః॥

ప్రవాక్శతతహాస్యరుచిజ్ఞః॥ పితృమారుతకః ఫప్రకృతిశ్చ॥ ౪

వ్యా॥ అధాంగారకబుధయోఃస్వరూపంస్వాగతయాహ॥ క్యూరాభి॥
త్రూగానుష్టాదృష్టిర్యస్యసక్యూరదృగంగారకః- సచతరుణమూతిః॥ నిత్యం
యశావనోపేతాకారవిగ్రహః॥ ఉదారోదాతాపైత్తికఃపితృబహుళఃసుచవలః॥
అతీవాద్ధిరచిత్తఃకృశమధ్యస్తనూదరః॥ ఏవంవిధోంగారకఃభౌమః॥ శిష్టవాగ్ని
త్యాదిశిష్టవాగ్గర్గదభాషీసతతహాస్యరుచిః నిత్యంపరిహాసశీలఃపితృమారుత
కఃఫప్రకృతిఃదోషశ్రయోల్పాణస్వభావఃఏవంవిధోజ్ఞాబుధః॥ ౫

మూ- బృహత్తనుఃపింగళమాధఃజేతుణోబృహస్పతిశ్శేష్టమతికఃఫా

తక్తః॥ భృగుస్సుఖికాంతవపుస్సులోచనఃకఫానిలాత్మాసితవక్రమూ

ధఃజః॥

౧౦

వ్యా॥ అధజీవశుక్రయోఃస్వరూపంవంశస్థేనాహ॥ బృహత్తనురితిః॥ మూ
ధఃజాః కేశాఃకుక్షణేనయనేచపింగళేయస్యకసిలకేశః కాతరాతుభ్రత్య
ధః - శ్రేష్ఠమర్థిర్హృదుగఃప్రాజ్ఞఃకఫాన్త్యకఃకఫాదికశరీరశ్లేష్టాత్పాపవం
విధోబృహస్పతిః-భృగురిత్యాది-సుఖీసత్యంసుఖాసక్తఃకాంతవపుధఃశఙ్ఖ
యశరీరఃసులోచనఃశోభనాతుఃకఫానిలాత్మాశ్లేష్టమారుతప్రకృతిఃఅసితవ

క్రమూర్ధ్వజఃఅసి తాఃకృష్ణావక్రతాఃకుటిలాఃసూర్యజాఃకేవాం యస్యకృష్ణా
కుంచితకేశభర్తృర్ధివవంషిధోభృగుశ్శుక్రః॥ ౧౦

మూ- మందోలనఃకపిలపృక్కృశదీనుః-గాత్రఃస్థూలద్విజఃపరిష్రవః
కచానిలాత్మాస్నాయుస్సృప్తస్త్వగధశుక్రవసాస్సమజ్జామందా
ర్మచంద్రబుధశుక్రసురేశ్వభౌమాః॥ ౧౧

వ్యా-అధునాశనైశ్చరస్వరూపంస్నాయుద్విసారత్వంచగ్రహశ్రయంవ
సంతలకేనాహఃమందోలనభి॥అలసః క్రియాస్వపటుకపిలన్యౌకాతరా
తాఃకృశదుర్బలందీనుః-ఉచ్ఛతరంచగాత్రంగాత్యాణివాయశ్వసదుర్బ
లోచ్ఛదేహఃస్థూలద్విజోబృహద్దంతఃపరుషరోమకచఃరూక్షతనూయహాకేశః
అనిలాత్మావాతప్రకృతిఃపవంషిధోమందశ్శనైశ్చరః-స్నాయుస్థీత్యాది-మం
దాదీనాంగ్రహణాం-స్నాయుద్విసారత్వం-స్నాయుస్థీసీద్ధాధే-దే
హవత్రాం-శనైశ్చరాదిత్యై-స్నాయుమం-గశ్శనైశ్చరసిరాసారః-అ
స్థీగ్రా-అదిత్యఃఅస్థిసారఃఅస్థుగ్రుధిరంతచ్ఛంద్రమాః-త్వచ్ఛమతమ్బు
ధః-అగశ్చ ఆనంతర్యాధే-శుక్రంరేతఃతచ్ఛుక్రః-వసామేదఃతత్పురే
జ్యోగురుః-మజ్జాఅధ్యంతగతోధాతువిశేషఃసభౌమః-గ్రహణాంస్వ
రూపజ్ఞానప్రయోజనం-లగ్ననవాంశతుల్యతనుస్సృద్విశ్వతోవయుజ్యతే
జన్మకాలేయోగ్రసూబలవాతత్పరితస్వరూపస్తత్కాలజాతోభవతి-త
థాతుసారశ్చహృతనష్టాదిమప్రశ్నకాలేప్యేవంవిధధాతురూపాశ్చిరాద
యఃవ్యాధిప్రశ్నేయలగ్నంయశ్చలగ్నేనవాంశకోవతతేతత్స్వామినోబ
లవశాదభిహిరదోషేణవాపీదా॥ ౧౧

మూ, దేవాంబుగ్నివిహారకోశశయనక్షిత్వత్కరేశాఃక్రమాద్వ
స్త్రాంస్థూలమభుక్తమగ్నికహతంమధ్యందృఢంస్ఫాటితమ్॥తా
మ్మంస్యాస్త్యణిహేమయుక్తిరజతాన్యర్కాచ్ఛముక్తాయసీద్యేక్వా
జ్ఞేరేరాదయశ్శశురువజ్జగ్వోమూత్యువా॥ ౧౨

వ్యా-అధునాగ్రహణాంస్థానవస్త్రగ్రవ్యాణిలగ్నగతగ్రహవశాద్భుతు
నిణ-యంచశాన్దూలవిక్రీడితేనాహ॥దేవాంబ్యై॥అర్కోప్రభృతిత
దాదీనాగ్రహణాంకృమాదైవారిఃస్థానాని-తత్యదేవస్థానమాదిత్యస్యఅం
బుస్థానంచత్రమసి-అగ్నిస్థానంభౌమస్య-హర్యహమః-క్రీడాస్థానంబుధ
స్థానం-విభాంతాగ్ర-అగ్నిస్థానంబృహస్పదే-శయనస్థానంశుక్రస్య

త్యుత్తరః అవకరరాశిః తత్స్థానం శనైశ్చరస్య పతేషాం స్థానానామేతేస్యామి
 నః ప్రయోజనం - బలవతిగృహాగ్రహా క్తస్థానైవనవజ్ఞానం హృతనష్టాశ్చ
 రాదేస్తదేవస్థానంద్రవ్యస్య చ - వస్త్రమిత్యాది - అర్థాదితనర్వత్రానువృత్తిః
 తత్స్థలతంతుకృతమాదిత్యస్య వస్త్రం - అభ్యుక్తం నవం బంద్రస్య - అగ్నినాహ
 తం ఏకదేశదగ్ధం భామస్య - కేనాంబునాహతం క్షిన్నం బుధస్య - మధ్యం నాతినవం
 నాతిజీర్ణం బృహస్పతేః - దృఢం కాలాంతస్థాయీ శుక్రస్య - సాటితం జీర్ణం శనైశ్చ
 రస్య - ప్రయోజనం సూతి కావస్త్రజ్ఞానం - హృతనష్టాది చింతాయాం - చోరాదేర్భ
 లవద్గ్రహవశాద్వస్త్రజ్ఞానం - తామ్రం స్యాదిత్యాది - తామ్రమాదిత్యస్య - చం
 ద్రస్య మణయః - భామస్య హేమసువర్ణం - బుధస్య యుక్తిః యుజ్యత ఇతి యుక్తిః
 రీతి కాం స్యాది - రజతం రౌప్యం బృహస్పతేః - స్వస్థానస్య తస్యైవ సువర్ణమపి - ము
 క్తాశ్శుక్రస్య అయః కృష్ణలోహం సీతత్రపుణీవశనైశ్చరస్య తథాచానేనైవ
 సూక్ష్మజాత కేడక్తం || అర్థాదితామ్రమణి హేమయుక్తిరజతాహేమాక్తికం
 లోహం | వక్తవ్యం బలవద్భిః స్వస్థానే హేమజీవేషి - తథాచబాదరాయణి || అ
 ర్కస్య తామ్రం మణయోహిమాం శోర్భామస్య హేమేందుసుతస్య యుక్తిః | జీ
 వస్య రౌప్యం స్వగృహే స్థితస్య తస్యైవ హేమో మౌళనశ్చ ముక్తాత్మైం శుదే
 హప్రభవస్య సింకృష్టాయనంచ ప్రవదంతి తద్జ్ఞాఇతి || ప్రయోజనం - సూతి కా
 గృహే బలవద్గ్రహద్రవ్యకతాః - హృతనష్టాది చింతాయాంచ తద్గ్రహ్యనా
 శాదిపరిజ్ఞానం - తచ్చుభదశాయాంతస్త్రిన్నపచయస్థేతదాః | ఉక్తివపరీతే
 హానిః - ద్రేక్వాణైరిత్యాది - అత్ర శకారాదిభిశ్చ - పర్యంతైర్వణైః సంజ్ఞా
 దైవ్యః - శనైశ్చరప్రభృతీనాం గుర్వంతానాం వృత్తానురౌధాన్విద్యేశః కృతః - శ
 నైశ్చరశుక్రరుధిరచంద్రబుధగురుషూద్యతులగ్నగ్రతేషు శిశిరాదయ్షద్యుత
 వోజ్ఞేయాః - అత్ర శకారోపలక్షితశ్చనైశ్చరః - తస్మిన్నుదయతి లగ్నస్థే శిశిర
 ఋతుర్విజ్ఞేయః - శుకారోపలక్షితశ్చుక్రః - తస్మిన్నుదయతి వసంతః - రు
 కారోపలక్షితోరుధిరోభామః - తస్మిన్నుదితే గ్రీష్మః - చకారోపలక్షితశ్చంద్రః
 తస్మిన్నుదయస్థే వషాః - జ్ఞోబుధస్తస్మిన్నుదయతి శరత్ - గుకారోపలక్షి
 తోగురుస్తస్మిన్నుదయతి హేమంతః | ఆదిత్యే ప్యుదయతి గ్రీష్మః - తథాచబాదరా
 యణి - గ్రీష్మమధప్రవదంతి కుజార్కా వితి - ద్రేక్వాణైరిత్యప్యవాఇత్యనేన
 వ్యవహితేన - బంధః - ద్రేక్వాణైర్వోదయద్భిశ్చనైశ్చరాదిసంబంధిభిః శిశి
 రాదయోజ్ఞేయాః - పతదుక్తం భవతి - లగ్నే గ్రహసంభవేనైశ్చరే ద్రేక్వా

ణలగ్నగ్రతేరేరః ఏవంశక్రద్రేక్కాణేవసంతఃభావద్రేక్కాణేగ్రీష్మఃరవి
ద్రేక్కాణేగ్రీష్మః- ఏవంచంద్రద్రేక్కాణేవషాః- బుధద్రేక్కాణేరత్-
జీవద్రేక్కాణేహేమంతః- అత్రచముఖ్యగ్రహాదయేనయుతునిదేః శఃక
ర్తవ్యః- తదభావద్రేక్కాణేరజ్ఞాతవ్యంబహూనాముదయేపిద్రేక్కాణేనైవ
కే-ద్భహూనాముదయేబలవద్గ్రహేణేతివ్యాఖ్యతే తథాచమణిస్థః॥ ద్వ్య
తద్వైరిలగ్నోపగతై ర్యోబలవాత్తద్గ్రహస్త నిర్దేశిత-తద్గ్రహజ్ఞాతం-ల
గ్నోయోగ్రహస్థి నతస్తమక్తయుతుర్వాచ్యః బహుఫలగ్నగ్రహేష యోబల
వాత్-గ్రహభావేద్రేక్కాణపతేయుతునిదేఃశః-ప్రయోజనం- నప్తజాత
కేయుతునిదేఃశఃహృతనష్టాచిచింతాయాంచేతిఅత్రాచార్యేణ గ్రహాణాం
శాఖాధిపత్యంతంఉక్తంచస్పృజాత కే- యుగధర్వసామయజుషామ
ధిసాగురుసౌమ్యభౌమసితాశ్చ-యుగ్ధాధిపతిగురుః-అధర్వవేదాధిపతి
సౌమ్యోబుధః-సామవేదాధిపతిర్భుమః-యజుర్వేదాధిపతిశ్శుక్రః-ప్రయో
జనం-బలవతిశాఖాధిపేబ్రాహ్మణాదేస్తచ్ఛాఖాపాతకోభవతి బ్రాహ్మణేచో
రేజ్ఞాతేశాఖావిజ్ఞానం-అనిష్టస్థానధేగ్రహేతన్మూతై శ్శాంతిరితి॥ ... ౧౨
మూ- త్రిదశక్రికోణచతురశ్రసప్తమాన్యవలోకయంతిచరణాభివృద్ధి

తః॥రవిజామరెజ్యుధిరాఃవరేచయేక్రమశోభవంతికిలీపీత శైవి కాః॥

వ్యా॥ అథగ్రహాణాంద్వష్టిస్థానానిసగళవృష్టిఫలానిచప్రహషిణ్యా
హ॥॥తినశేతియష్టిస్థానేగ్రహస్థితాస్తస్మాత్త్రిదశాదీస్తానానిచరణాభి
వృద్ధితః- పాదవృద్ధ్యావలోకయంతి-గ్రహాయస్త్రిరాశౌవృద్ధితఃతస్మా
ద్వస్తవృత్తీయగోగ్రహాదశమగతశ్చతథాత్వతీయశమ రాశిగతౌపాదేన
చతుర్థాగదృష్ట్యాఅవలోకయంతి-ఏవంక్రికోణస్థానవమప-చమస్థానగతావ
ధౌదృష్ట్యా- చతురశ్రేఅష్టచచతుర్ధే అష్టచతుర్ధాస్థానస్థాపాదహీన
దృష్ట్యా-సప్తమగంగ్రహంపరిపూర్ణ దృష్ట్యా చరణాభివృద్ధిత్యత్యత్రాభిశబ్ద
వీపాస్సంద్యోతయతి-చరణవృద్ధ్యాపాదవృద్ధ్యేత్యథః- యావత్పాదగృహ్యవ
శ్యంతి తావత్ఫలంప్రయచ్ఛంతి-తథాచస్వల్పజాతకే॥దశమత్వతీయసవమాపం
చమచతుర్థాష్టమేకశత్రంచ॥ పశ్యంతిపాదవృద్ధ్యాఫలానిచైవప్రయచ్ఛంతి
తి-అథాదేవగ్రహేఉక్తస్థానానిపశ్యంతీతిజ్ఞేయం-తథాచసారావశ్యా॥౨
వ్యంపశ్యంతిసదాగ్రహశ్చరణవృద్ధితస్సర్వే॥ త్రిదశక్రికోణచతురశ్రసప్తగ
తాన్ఫలంక్రమేణైవః పూర్వంపశ్యంతిరవిజస్తవృత్తీయరశమేత్రికోణమపిమజీవః॥ చ

తురశ్రంభూమిసుతఃసితార్కబుధహిమకరాఃకళత్రంచ-తధాచయవనేశ్వః॥
 ద్వాంశ్చిహమాషష్టమగద్వితీయంసంస్థానరాశేపరిహృత్యరాశీమ్ । శేషాగ్ర
 హఃశ్యతినర్వకాలమిష్టేషునైషాంవిహితాద్యగిష్టా । జామిత్రభేద్యష్టిఫలం
 సమగ్రంస్వపాదహీనంచతురశ్రయోశ్చ । త్రికోణయోద్వృష్టిఫలాదహమా
 హుమహచ్ఛిక్యసంజ్ఞేదశమేచపాదమితి॥రవిజామరెజ్యరుధి రాశిత-కిలేత్యాగ
 మసూచనే-చరణాభివృద్ధిశత్యసువతఃతే పతేరవిజాదయశ్చరణాభివృద్ధితః
 పాదోపచయాద్విత్రణేదశః సేక్రమశోధికఫలప్రదాభవంతి-రవిజశ్శనిసద
 ర్మనేపాదఫలప్రదః అమరెజ్యోబృహస్పతిరదః ఫలప్రదః-గుధిగోంగారికఃపా
 దహీనఫలప్రదః-అపరెర్క-చంద్రబుధశుక్రాస్తేవీక్షణేసమగ్రఫలప్రదః ఏత
 న్నైసగి-కంగ్రహాణాంసృష్టిఫలం - స్థానవశాదేతేషాంయధాస్వందృష్టిఫల
 మూహ్యం-ఏవమేకేవ్యావత్యతే-అపరెత్వాహుః-స్థానఫలమేతత్తేనత్రిదశా
 దిస్థానగతాగ్రహరాశీకపశ్యంతి-రజిజాదయోదర్మనేధికఫలప్రదాభవంతి
 త్యధాత్మతీయదశమస్థాగ్రహాగ్రహారాశీకవాశనైశ్చరఃపశ్యన్నగ్యోభ్యోగ్ర
 హాభ్యాధికఫలప్రదోభవతిపరిపూణంపశ్యత్యధికః-ఏవంత్రీకోణస్థోజీవః-
 చతురశ్రగోభామః - సప్తమస్థాఃసూర్యచంద్రబుధశుక్రాః - ఏతచ్ఛుబహుత
 రాణామాచార్యాణామతంతధాచభగవాన్గాగిః॥దుశ్చిక్యస్సగతాసౌ
 రిస్త్రికోణస్థాబృహస్పతిః । చతుర్థాష్టమగాభామశ్చేషాస్సప్తమసంస్థి
 తాః । భవంతివీక్షణేనైత్యముక్తాధికఫలాగ్రహాగ్రహి॥... ..౧౩

మూ అయనక్షణవాసగర్తవోమాసోద్ధవంచసమాశ్చభాస్కరమ్ । కటు
 కలవణతి క్షుత్రితామధురాష్లాచకమాయిత్యపి॥ ౧౪

వ్యా॥ అథునాగ్రహాణాంకాలనిదేశశంకటుకాదిరసనిదేశశలవైతా
 భీయేనాహ ॥ అయనేతి॥ భాస్కరాదాదిత్యాత్ ప్రభృతిలయనాదికాలనిదేశ
 శః-తత్రాయననిర్దేశోభాస్కరాత్సూర్యాత్ - తుణోముహూర్తస్తస్మిన్నిర్దే
 శశ్చంద్రాత్మాననిర్దేశోజీవాత్ - వాసరోదినస్తస్మిన్నిర్దేశోభామాత్
 ఋతుర్నాసన్వయాత్తకస్తస్మిన్నిర్దేశోబుధాత్-మాసనిర్దేశోజీవాత్ - మా
 సార్థంపక్షస్తస్మిన్నిదేశశశ్చుక్రాత్ - సమాస్సంవత్సరస్తస్మిదేశశస్సా
 రేః-ప్రయోజనం - ప్రశ్నలగ్నేయశ్యగ్రహస్యనవాంశకోదయఃసగ్రహస్త
 స్సాన్నవాంశకాత్యావత్సంఖ్యేనవాంశకేగవతితావత్సంఖ్యేయనాదికోగ్ర
 హాపలక్షితఃకాలశుభాశుభఫలవిషయవాచ్యః-అన్యేత్వేనంవ్యచక్షతే-ల

గ్నేయావస్సంఖ్యోనవాంశక ఉదితస్తావత్సంఖ్యోయనాదికాలః అంశపతివశా
 ద్వైతస్యోతధాచమశిస్థః॥ అగ్నాంశక పతితుభ్యః కాలోలగ్నోదితాంశపతితు
 భ్యోవక్తవ్యోఽప్రవిజయేగర్భాధానేధకార్యస యోగఇతి - కటుకలవణత్యా
 ది-భాస్కరాదాదిత్యాత్ కటుకాదిరసనిదే - శః - తత్రాదిత్యాత్సూర్యాత్
 కటుకస్యగసస్యనిదే - శః - చంద్రాల్లవణస్య - భౌమాత్తిక్తస్యతిక్తంమరిచా
 ది-బుధాన్తిశ్రస్యపక్షసస్య - జీవాన్తధురస్య - శుక్రాదామ్లస్య-శనైశ్చరా
 త్కమాయస్య-ప్రయోజనం - శోధనకాలేయోబలవాత్తదుక్తరసస్యదోహద
 దోగర్భిణ్యాంభవతి-తధాచసారావళ్యాం-మాసిత్వతీయేస్త్రీణాంసోహదకో
 జాయతేవశ్యం । మాసాధిపస్యభావైలగ్నప్రయోగాదిభిశ్చింత్యం-భోజనా
 శ్రయేచ ప్రశ్నే గ్రహచాదయేతన్న వాంశేవాతదుక్తరసాన్వి తభోజనజ్ఞా
 నమితి॥ ౧౪

మూ- జీవోజీవబుధౌసితేందుతనయావ్యర్కావిభౌమాః క్రమాద్వింశ్య
 ర్కావికుజేంద్విసాశ్చసుహృదః కేహంచిదేవంతుతమ్ । సత్యోక్తేసు
 హృదస్త్రికోణభవనాత్సాన్వి తాన్వంత్యధీధర్మసాః సోప్చాప్యసు
 ఖపాః స్వలతుణవిధేర్నాన్వైర్విరోధాదితి॥ ౧౫

వ్యా ॥ అథునామిత్రామిత్రపిండిశాదూకలవి క్రిడితేనాహ ॥ జీవఇతి॥
 సూర్యాదీనాంగ్రహణాం క్రమాజ్జీవాదయః సుహృదః తత్రాదిత్య స్యసూర్య
 స్యజీవోబృహస్పతిః సుహృత్త్రిత్రం - జీవబుధౌచంద్రస్య - శుక్రబుధౌభౌమ
 స్య - విగతోర్కసూర్యోయేభ్యోగ్రహేభ్యస్తేసూర్యవజితాః సర్వపవబు
 ధస్య - వికుజావిగతాంగారకాః సర్వ పవబృహస్పతేః - వీంధ్యర్కాః విగతౌ
 చంద్రాకాకాయేభ్యస్తేసర్వ పవశుక్రస్య - వికుజేంద్వి నాః కుజౌభౌమాః
 ఇంద్రశ్చంద్రాభరసూర్యః పతేవిగతాయేభ్యస్తేవికుజేంద్వి నాః భౌమచం
 ద్రసూర్యవజితాస్సర్వపవశనైశ్చరస్య - పవంకేహంచిత్తతం - ససర్వే
 హం - అత్రచ తేహంశత్రుమిత్రవ్యవహార పక్ష్యోనోదాసీనవ్యవహారః త
 స్తాన్తిత్రేభ్యోమిత్రాణీతికేచిద్యవనేశ్వరాదయః - తధాచ ॥ రవేగ్గు
 రుర్మిత్రమతీస్యధాన్యేగూరో సుభౌమంపరిహృత్యసర్వే । చాంద్రెనర్కా
 భృగునందనస్యస్య ర్కేంద్రవోవై సుహృదః ప్రదిష్టాః ॥ భౌమస్యశుక్రశ్శశిజ
 శ్చమిత్రమిందోస్సుధందేవగురుంచంద్రాత్ । సౌరస్యమిత్రాణ్యుశజేం
 దుసూర్యాశ్శేషా రిపూర్వావిధిన్మిత్రాంచతద్వదితి ॥ సత్యోక్తఇతి ॥ సత్యో

కైశామారాశాస్త్రేస్వత్రికోణభవనాదాత్మీయమూలత్రికోణరాశేస్వాం
 త్యగీధర్మపాఃసోప్చాయస్సుఖపాశ్చ తేగ్రహస్సుహృదోబవంతి- తత్ర
 త్రికోణంమూలత్రికోణం తస్మాత్స్వప్రాప్తితీయ రాశ్యధిపతస్తాదేవాంత్య
 పాద్యదశస్థానాధిపః-ధీపఃపంచమాధిపః - ధర్మపానవమాధిపః-సోప్చచ్చ
 పాగ్రహఃఉచ్చస్యస్వామీ-ఆయుషోష్ఠమస్థానస్యాధిపః - మఖపశ్చతుర్థా
 నాధిపతిః-గ్రహామిత్రంభవతి- స్వలక్షణవిధేర్విరోధాదవై యోగిమిథా
 నాధిపతిభిర్యోగైస్సహనాయంమిత్రం-నమిత్రవిభాగఃకల్పనీయః - విరో
 ధాదనుహృద్భావతీస్సంచతల్లక్షణంచస్వలక్షణం-స్వలక్షణవిధిః-స్వలక్షణ
 విధిస్తస్మాద్విరోధాత్ ఏతదుక్తంభవతి-యస్సవిధేమిత్రలక్షణవిభాగః
 ప్రదశితఃతేఅత్రోన్యస్థానాధిపాయే గ్రహస్తేగ్రహస్యసుహృదోసభవంతి- త
 థాచనత్యః || సుహృదస్త్రికోణభవనాద్గ్రహస్యసుతభేద్యయేథధనభవనే
 స్వజనేనిధనేభమేసోప్చేచభవంతి నోశేషాత్-స్వజనసంజ్ఞంచతుర్థా
 నంతత్రద్విరాశ్యధిపామిత్రసంజ్ఞః ఏకరాశ్యధిపీమధ్యమః - అనుక్తరాశ్య
 ధిపశ్చత్రుః - ఐత్యుతీచ-ద్వైకానుక్తభవానుహృత్సమరిపూసంచంత్య
 నై సగ్రహాని-ఏకరాశ్యధిపీమధ్యస్థానియదుక్తతచ్చంద్రాస్తేతరవిష
 యమిత్రజ్ఞేయం - తథాచ-చ గ్రహానైకరాశ్యధిపావధిమిత్రసంజ్ఞాభవ
 తః-తయోహిగ్రహానిధిపస్యాధిపత్యాభావాత్ రాశ్యైస్సయోగిపతి
 గ్రహఃసపవ - యద్యుచ్చరాశ్యధిపత్వాత్త్రిభవత్వం ప్రాప్నోతి తథాపి
 ద్విభవపవజ్ఞాతవ్యః-తస్యస్వరాశ్యైర్వైకాత్ - ఏతన్నందబుద్ధిప్యత్సదనా
 భంస్పష్టతరంవ్యాఖ్యాయతేతథాహిఆదిత్యస్యసింహఃత్రికోణంతస్తాదా
 దశస్థానస్యకర్కటస్యచంద్రమాఅధిపతిః-సఏకరాశ్యధిపాపిద్వితీయరాశ్య
 ధిపత్యాభావాదాదిత్యస్యమిత్రం-సింహోచ్చతుర్థావృజ్జికః సపమోమేషః
 తయోర్భౌమోధిపతిః-ఆదిత్యస్యసోప్చచ్చంమేషః తస్యాధిపోభామఃమేషస్య
 సింహనవమత్వాదాదిత్యస్యసోప్చచ్చత్వాదేకగౌరీత్వం మేషస్యైకత్వాన్వేష
 జ్జికస్యద్వితీయత్వాద్భౌమోద్విరాశ్యధిపాజాతః-తేనాదిత్యస్యమిత్రం-సిం
 హోత్పంచమాష్టమాధిపమీనోతయోరధిపతిజీవః సచోక్తస్థానద్వయస్యా
 ధిపతిత్వాదాదిత్యస్యమిత్రంగురుః-సింహోద్వితీయైకాదశౌకన్యామిధుసతయో
 ర్భుధాస్సామీ-తత్రద్వితీయస్థానసోక్తత్వాదేకాదశస్యానుక్తత్వాత్పురితై
 కరాశ్యధిపత్వాద్భుధోరమేషాధ్యమః-సింహోత్పంచమస్థానేమకరమం

భావోక్తాతయోరాధిపత్యాదావిత్యస్యశనైశ్చరశ్శత్రుః-సింహాద్వశమత్పతీ
యేవృషతులేతయోరనుక్తస్థానయోరధిపత్వాత్ శుక్రఆదిత్యస్యశత్రుః - ఏ
వంరవే - అధవంద్రస్యతథాచంద్రస్యవృషస్త్రికోణంతస్మాచ్ఛత్రుః-స్థా
నంసింహాద్వధిపసూన్యఃసపకరాశ్యధిపాపిద్వితీయస్యరాశేరాధిపత్వాభా
వాచ్ఛంద్రస్యమిత్రం-పుషాద్ద్విత్వీయంమిథునం-పంచమస్థానంకన్యా-తయో
ర్బుధ-అధిపతిఃసహక్రస్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాచ్ఛంద్రస్యమిత్రం-పుషాత్పక్ష
మగావదశౌపుచ్చికమేషాతయోర్భామస్సాన్విమీతత్రద్వాదశస్యోక్తత్వాత్స
ప్తమస్సాన్విక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాకృష్ణమంచంద్రస్యనుద్యమః - పు
షాదక్షమైకాదశౌధన్విమీనాతయోగు-గుస్సాన్విమీశత్రుః ఏకాదశక్రస్థానస్యా
నుక్తత్వాత్ అప్తమస్యోక్తత్వాగ్నిరైకరాశ్యధిపత్వాజ్జీవచ్ఛంద్రస్యమద్య
మః-చంద్రస్యవృషఉచ్చః-పుషాత్క్షత్వంతులారాశిఃతస్యశుక్రాధిపతేఃత్రవృష
స్యోచ్చత్వేచోక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాచ్ఛంద్రస్యశత్రోనుద్యమః-పు
షాన్నవమరశమామకరకుంభాతయోస్సాన్విమీశనిః-తత్రదశమస్సానుక్తత్వా
త్పరితైకరాశ్యధిపత్వాదేనౌనిశ్చంద్రస్యమధ్యమః - ఏవంచంద్రస్య - అధ
భామస్యః భామస్యమేషస్త్రికోణంమేవాచ్ఛతుర్థాస్థానస్యకర్తృటస్యాధి
పచ్ఛంద్రాన ఏకరాశ్యధిపాపిద్వితీయస్యరాశేరధిపత్వాభావాదృష్టమస్యమిత్ర
త్రంచంద్రఃమేషాగ్నంచమన్యసింహస్యాధిపసూన్యఃసపకరాశ్యధిపాపిద్వితి
యరాశేరధిపత్వాభావాదృష్టమస్యమిత్ర సూర్యఃవేషాన్నవమద్యవశౌ
ధన్విమీనాతయోజీవోధిపతిః సదోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాకృష్ణమన్యజీ
వ్రామిత్రం-మేషాత్క్షత్వీయంషష్ఠ్యమిథునకస్యేతయోరపతిశత్రుత్వాత్ తయో
ర్బుధస్యాధిపత్వాదృష్టమన్యబుధశ్శత్రుః మేషాద్వితీయసప్తమావృషతులేత
యోశుక్రస్సాన్విమీలద్వితీయస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్సాన్విక్తత్వాత్పరితైక
రాశ్యధిపత్వాచ్ఛుక్రోభామస్యనుద్యమః - మేషాద్దశమైకాదశౌమకరకుం
భాతయోశ్శనిరధిపతిఃభామస్యనుకర్యఉచ్చఃతస్యోక్తత్వాదేకాదశస్యాను
క్తత్వాగ్నిరైకరాశ్యధిపత్వాచ్ఛనైకప్రోభామస్యమన్యజ్ఞః - ఏవంభామ
స్య- అధబుధస్య బుధస్యకన్యామూలత్రికోణంతస్మాచ్ఛ్వాదశస్థానస్యసింహ
స్యాధిపతిసూన్యఃస ఏకరాశ్యధిపాపిద్వితీయరాశేరధిపత్వాభావాత్ బుధ
స్యమిత్రంసూర్యః కన్యాయాఃద్వితీయసవమాతులావృషాతయో శుక్రోధి
పతిస్సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాచ్ఛుధస్యశుక్రోమిత్రంకన్యాయా ఏకా

దశస్థానస్యకర్కటస్యాధిపతిశ్చంద్రః తస్మానుక్తత్వాద్భుకస్య చంద్రశ్చ
 త్రుతిః న్యాయాఃత్వతీయాష్టమావృత్తిక మేషా తయోర్భామోధిపతిఃతత్రాష్ట
 మాస్యోక్తత్వాత్త్రుతీయస్యానుక్తత్వాత్పరితైక రాశ్యధిపత్వాద్భామోబుధ
 స్యనాధ్యస్థఃకన్యాయాశ్చతుర్థాన ప్రజాధన్విమీనాతయోజీవౌధిపతిస్త
 త్రచతుర్థాస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైక రాశ్యధిపత్వా జ్ఞేవో
 బుధస్యమధ్యస్థఃకన్యాయాఃపంచమషడ్మామకరకుంభాతయోస్సారిరధిపతిః
 తత్రపంచమస్యోక్తత్వాత్పక్షమృతస్యానుక్తత్వాత్పరితైక రాశ్యధిపత్వాచ్ఛనై
 శ్చగోబుధస్యమధ్యస్థఃఏవంబుధస్య-అధగురోఃజీవస్యదన్వీత్రికోణంతస్మా
 దష్టమస్థానస్యకర్కటస్యాధిపతిశ్చంద్రః - సపకరాశ్యపాణ్డీయస్యరాశే
 రాధిపత్యాభావాజ్జీవస్యమిత్రంచంద్రః - ధనుషఃపంచమద్వారశౌషేషవృ
 త్తికాతయో భామోమోధిపతిఃసచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాజ్జీవస్యమిత్రం
 భామః-ధనుషోనవమస్యసింహస్యాధిపతిస్సూర్యః సపకరాశ్యధిపాద్వితీయ
 స్యరాశేరాధిపత్యాభావాజ్జీవస్యమిత్రంసూర్యః-ధనుషోద్వితీయత్వతీయామ
 కరకుంభాతయోస్సారిరధిపతిఃతత్రద్వితీయస్యోక్తత్వాత్త్రుతీయస్యానుక్త
 త్వాత్పరితైక రాశ్యధిపత్వాత్సారిరోజీవస్యమధ్యస్థః - ధనుషస్సప్తమదశమా
 మిధునకన్యేతయోర్భాధోధిపతిః స్థానద్వయస్యానుక్తత్వాద్ధురోబుధశ్చ
 త్రుతిః-ధనుషష్టమైకాదశస్థానేవృషతులేతయోశ్చుక్రోధిపతిఃస్థానద్వయస్యా
 నుక్తత్వాచ్ఛుక్రోగురోశ్చత్రుతిఃఏవంజీవస్య - అధశుక్రస్య శుక్రస్యతులాత్రి
 కోణంతస్మాద్దశమద్వారశస్థానేమిధునకన్యేతయోబుధోధిపతిః సచోక్త
 స్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాచ్ఛుక్రస్యమిత్రంబుధః - తులాయాశ్చతుర్థాపంచ
 మామకరకుంభాతయోరధిపతిస్సారిః సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాచ్ఛు
 క్రస్యశనిమిత్రం-తులాయాఃద్వితీయ స పక్షావృత్తిక మేషా తయోభామో
 మోధిపతిస్త్రద్వితీయస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైక రాశ్యధిప
 త్వాద్భామశుక్రస్యమధ్యస్థఃతులాయాస్త్రుతీయషడ్మాధన్విమీనాతయోజీవ
 షోధిపతిఃమీనశుక్రస్యోచ్ఛఃతస్యోక్తత్వాద్ధనుషోనుక్తత్వాత్పరితైక రాశ్య
 ధిపత్వాజ్జీవశుక్రస్యమధ్యస్థః - తులాయాఃదశమకర్కటంతస్యానుక్తత్వా
 చ్శుక్రస్యచంద్రశ్చత్రుతితులారాశేరేకాదశస్సింహః తస్యాధిపతి స్సూర్యః
 తస్మానుక్తత్వాచ్ఛుక్రస్యార్కశ్చత్రుతిః - ఏవంశుక్రస్య - అధశనైశ్చరస్య
 శసేకుంభస్త్రికోణంతస్మాద్పంచమాష్టమామిధునకన్యేతయోబుధోధిప

తిఃసదోక్తస్థానస్యాధిపతిత్వాచ్చకేఽథోమిత్రంమందస్యోచ్చస్తులూకంభా
 చ్చతుధఃసవమావృవతులేతయోరధిఃతీర్థక్రఃసచోక్తస్థానద్వయస్యాధిప
 తిత్వాత్సారేశ్మక్రోమిత్రంకుంభాద్విత్వీయైకాదశోమిసంధస్వినా తయోజీః
 ఘోధి తిఃద్విశీయస్యోక్త త్వాదేకాదశస్యానుక్తస్యజీమోమధ్యస్థఃకుంభాత్
 పత్రఃకర్మటః - తస్యనుక్తత్వాన్తంనస్య చంద్రశ్మత్రుః - కుంభాత్సప్తమస్సిం
 మాతస్యాధిపతిహ్నస్యేతిస్యానుక్తత్వాత్సారేశ్మశ్మత్కుఃకుంభాత్ప్ర
 తీయదశమామేమవృశ్చికాతయోభాఃమోధిపతిఃతయారనుక్తత్వా ద్భిను
 శ్మసేశ్మత్కురితి॥ ౧౫

మూ- శత్యూమంగసితోసమశ్చశజిశోమిత్యాశి శేమా రవేస్తీష్ఠాంశు
 హిమరశ్చి జశ్చుపహృదా శేమాస్సమాశ్శీతగోఃజీవేందూష్ణకరాః
 కుజస్యసుహృదోజ్ఞౌరిసిత్తార్క్కి సమామిత్యే సూర్యసితోబుధస్య
 హిమగుశ్మత్కుస్సమాశ్చవరే॥ ౧౬

వ్యా॥అథనాసతోక్తేనైవద్వ్యేకానుక్తభవాఃగ్రహస్యసుహృత్సద్భ్య
 స్తశత్రూశాదూల విక్రీడితద్వయేనాహ ॥ శత్యూమందసితావతి॥రవేరా
 ద్యస్యమందఃసారిసితశ్మక్రఃఏతద్వాశత్రూరిఘా-శజిశోబుధస్సమోమ
 థ్యస్థఃనశత్రుర్నమిత్యముదాసీనత్యోధ్యః శేమాగ్రహశ్చంద్రాంగారక
 గురవ్రామిత్యాశి-తీష్ఠాంశురిత్యాది-శీతగోశ్చంద్రముసఃతీష్ఠాంశుసూర్యః
 హిమరశ్చి జౌబుధః ఏతద్వాసుహృదామిత్యే శేమాస్సర్వవభానుజీవశుక్ర
 సారాఃసమామధ్యస్థఃజీవేందూష్ణకరాభితి-కుజస్యభామస్యజీమో బృహస్ప
 తిః-ఇంద్రుశ్చంద్రః ఉష్ణకరసూర్యః ఏతేగురుచంద్రసూర్యాః సుహృదోమి
 త్యాశి - జౌబుధశ్మత్కుః-సితార్క్కిశుక్రశసీసమామధ్యస్థామిత్యే సూర్యసి
 తావతి-సూర్యోరవిసితశ్మక్రః ఏతద్వాబుధస్యమిత్యేసుహృదా- హిమగు
 శ్చంద్రమాశ్మత్కుః-అపరే న్యైభామగురుమందాఃసమామధ్యస్థాభితి॥... ౧౭

మూ- సూరేస్సౌమ్యసి తావరీరవినుతో మధ్యోపరేత్వస్యథాసౌ
 మ్యార్క్కిసుహృదా సమాకుజగురుశుక్రస్య శేమావరీ । శుక్రజ్ఞౌసు
 హృదా సమస్సరగురుస్సౌరస్యచాస్యైరయాయేప్రోక్తాస్స ఏప్రీతో
 బాభాదిమపునస్తేమిమయాకీర్తితాః॥ ౧౮

వ్యా॥సూరేర్మ్యాసి॥సూరేర్బృహస్పతేసౌమ్యాబుధఃసితశ్మక్రఃఏతా
 వరీశత్రూరవినుతస్సౌరోమధ్యస్థః అపరే అన్యైరవిచంద్రభామాః అన్యథా

త్రాణీశ్యధః-సౌమ్యార్కీ-ఇత్యాది- శుక్రస్యసౌమ్యార్కీ-బుధసౌరౌసుహృ
దౌమిత్రే-కుజోభామః-గురుజీవః - ఏశౌద్వౌ-సమామధ్యస్థౌ- శేషావౌ-ఉత్య
చంద్రౌ-అరిశత్రూ-శుక్రజ్ఞా-విత్వాది-సౌరస్యశస్త్రేః - శుక్రజ్ఞౌ-సితమభౌసుహృ
దౌమిత్రే-సురుగురుజీవః-సమౌమధ్యస్థః అనే అవరేరశశిభామః అరయ
శ్శత్రవః-యేప్రోక్తా-ఇత్యాది - యేమయా-స్వత్రికోణభాదిషుపూర్వౌ-త్రికోణ
భవనాశ్చా-స్వంత్యధీశత్రుపా ఇత్యాదిగ్రంథేనోక్తా-స్త ఏవేహ-ప్రవిభజ్యపున
ర్యూయః పరిశీర్తితాః ఉదాహరణత్వేనప్రదర్శితా ఇతి॥ ... ౧౭

మూ . అనోన్యస్యధనవ్యయాయ సహజవ్యాపారబంధస్థితాస్త
త్థౌ-లేసుహృత్స్వతుంగభవనే-ప్యే-కేరయ-స్త-స్వధా-ద్వ్యే-కాను
త్త-స-పా-క-సుహృత్సమరిపూ-సంచింత్య-నై-స్థి-కా-స్త-త్క-లేచపు
న-స్తు-తా-సధి-సుహృత్స్త్రి-తా-చి-భి-క-ల్ప-యేత్ ॥ ౧౮

వ్యా ॥ ఏవం-నై-సగి-కం-మిత్రా-మిత్రమధ్యస్థభావము-క్తా-ఇ-దా-నీ-ంతా
త్కా-లిక-మిత్రా-మిత్రమధ్యస్థవిభాగం-శ-మా-ల-వి-క్రీ-డి-తే-నా-హ ॥ అనోన్యస్యే
తి॥ అనోన్యస్యవరస్పరమే-తే-షు-ద-నా-ది-షు-స్థా-నే-షు-గ్ర-హ-స్య-గ్ర-హ-వ్య-వస్థితా
స్తత్క-లే-స-న్య-ని-యా-త్రా-యా-ం-వి-వా-హే-ప్ర-శ్నే-వా-త-త్స-మ-యే-సు-హృ-దో-మి
త్రా-ణీ-భ-వ-తి-ధ-న-స్థా-న-ం-ద్వి-తీ-య-ం-వ్య-య-స్థా-న-ం-ద్వ-య-శ-ం-ఆ-య-స్థా-న-మే-కా
ద-శ-ం-స-హ-జ-స్థా-న-ం-త్వ-తీ-య-ం-వ్యా-పార-స్థా-న-ం-క-మా-ఖ్య-ం-ద-శ-మ-ం-బ-ం-ధ-స్థా
న-ం-చ-తు-ర్థ-ం-ప-తే-షు-స్థా-నే-షు-యా-గ్ర-హ-స్థి-ని-తః-స-య-స్తా-త్-గ్ర-హ-త్-వ్య-వ
స్థితః-త-స్య-సు-హృ-న్త్రి-త్ర-ం-భ-వ-తి-స-చా-స్యా-పి-భ-వ-తి-య-త-ఉ-త్త-మ-నో-న్య-స్యే-తి-స్వ
తు-ం-గ-భ-వ-నే-ప్యే-కే-ఇ-తి - ఏ-కే-అ-న్యే-పు-న-రా-చా-ర్యాః-గ్ర-హ-స్య-య-స్యో-చ్ఛే-యా
గ్ర-హ-స్థి-ని-తః-స-త-స్య-తా-త్కా-లిక-ం-మిత్ర-మి-చ్ఛ-ంతి- తే-చ-య-వ-నే-శ్వ-రా-ద-యః-
త-థా-చ-త-ద్వా-క్య-ం-మూ-ల-త్రి-కో-ణ-ధ-న-ధ-మ-బ-ం-ధ-పు-త్ర-వ్య-య-స్థా-న-గ-తా
గ్ర-హే-ం-ద్రాః॥ తా-త్కా-లి-కా-స్తే-సు-హృ-దో-భ-వ-తి-స్వో-చ్ఛే-చ-యే-య-స్య-వి-కృ-ష్ట
పి-న్య-ఇ-తి ॥ ఏ-త-ద-వ్యా-చార్య-స్య-నా-భి-ప్రే-త-ం-య-స్తా-ద-నే-నై-ద-స్వ-ప-జా-త-కే
ఉ-క్త-ం॥ తత్క-లే-చ-ద-శ-ాయ-బ-ం-ధ-స-హ-జ-స్వా-ం-త్యే-ష-మిత్ర-ం-స్థిత-ఇ-తి ॥ అరయ
స్త-స్వ-ధే-తి-అ-న్య-ధా-అ-న్యే-న-ప్ర-కా-రే-గ్ర-హ-స్య-గ్ర-హ-వ్య-వస్థితా-స్తత్క-లే-
అ-ర-యః-శ-త్ర-వో-భ-వ-తి-అ-నో-న్య-మి-తి - త-ద్య-ధా-ఏ-క-రా-శి-గ-తః-ప-ంచ-మ-ష-ష్ట-స
ప్త-మా-ష్ట-మ-స-వ-మ-స్థా-న-ధ-శ-న్త-తా-త్కా-లి-క-శ్శ-త్రుః-గ్ర-హ-స్య-గ్ర-హ-భ-
వ-తి-ద్వ్యే-కా-ను-క్త-భ-పా-ని-తి-పూ-ర్వ-మే-వ-ద-ర్శి-త-ద్వి-తీ-య-భ-పా-నే-క-భ-పా-న-సు

భవాంశ్చ మిత్రమధ్యస్థశః ప్రాకై నై సగిః కాశః శత్రుమందసి తా విత్యాది నా
గ్రంథోక్తా నంచిత్య విజ్ఞాయ తత్తాలేజనాదౌ తా నేవాధి సుమౌ నిత్రాది
భిరుపలక్షితా కల్పయేత్ - తత్ర ధనాదీనిమిత్రస్థానాని లేషునై సగిః క సు
మౌ ధ్ధి సతోధిమిత్రం భవతి మధ్యస్థో మిత్రం శత్రుమధ్యస్థత్ర - ధనాదివ
జి - తేష్వ స్వేషుస్థితో నై సగిః క సుమౌ న్మధ్యస్థో భవతి మధ్యస్థశ్శత్రుః శత్రు
రధిశః కురితి॥

మూ॥ స్వోచ్ఛృష్యహృత్సన్వ త్రికోణనవాంతైః స్థానబలస్యగృహావా
పన లేచః షిక్షుబుధాంగిరసౌరవిభామాసూర్యసుతస్సితతీతకరాచ॥

వ్యా || అత్ర హాణం వశుర్విధం స్థానదిచ్ఛేష్టా కాల బలాఖ్యతత్ర
తావత్ స్థానదిచ్ఛులందోధకేనాహం స్వోచ్ఛస హునితి || స్వగ్రహణం ప్రత్యేకము
భిన్న బధ్యతే తత్ర స్వోచ్ఛేస్థితో గ్రహా బలవాణ భవతి తాత్ర లిక న్యన హు
దోమిత్రస్య త్తే తస్థితో బలవానేవ - స్వత్రికోణే ప్రకృత్యే మూలత్రికోణే స్థితః
స్వనవాంశే స్థితః స్వగుహే స్వరాశా వుగతః ప్రాప్తో బలవానేవ. ఏతేషామ
స్య తమేష్వవస్థితో గ్రహా స్థానబలయంతో భవతి - తత్రాఽస్య సింహాః స్వత్రి
కోణ తనేవ గృహం డేత్రం - చంద్రస్య పృథక్ ఉచ్ఛింస పవత్రీకోణం - భౌమస్య
మేషస్త్రికోణం తదేవ స్వత్తేత్రం బుధస్య కన్యా ఉచ్ఛింసైవ మూలత్రికోణం
స్వత్తేత్రంచ - శుక్రోః ధన్వీత్రికోణం తదేవ స్వత్తేత్రం - శుక్రస్య తులాత్రికో
ణం తదేవ స్వత్తేత్రం సౌరస్య కుంభస్త్రికోణం తదేవ స్వత్తేత్రం ఏతేషామ
చాద్యేణివ శేషో నాంతః - అస్తా భిరన్య మౌరాశాస్త్రాదానీయశిష్యహితా
యేహ లిఖ్యతే తథావ సారావ ల్యాం || వింశతిరంశాస్సింహేత్రికోణమవశే
స్వభవనమర్కస్య ఉచ్ఛింభాగత్రితయం నృషమి దోసాన్యస్త్రికోణమవశేం
శాః || ద్వాదశ భాగామేషేత్రికోణమవశే స్వభంతు భౌమస్య ఉచ్ఛింశలంకన్యా
యాం బుధస్య తుంకాంశం శైస్సదాచింత్యం || పరతస్త్రికోణజాతః పంచభిరం
శైస్స రాశిజంపరతః దశభిర్ద్వాదశైవ స్వత్రికోణఫలం స్వభంపరం చాపే
శుక్రస్య తులిధయాం శాస్త్రికోణమవశే ఘటే స్వస్వరాశిశ్చ | కుంభేత్రికోణజ
నితేరవిజస్య రవేర్యధాసింహే పతదార్యాచతుష్టయమ్ - దిక్షు బుధాంగిరసా
పితౄద్వి - చాచ్యాద్విషువత స్తమదిక్షుక్రిమాద్బుధాయ బలినో భవంతి - త
త్ర స్వార్వస్యాం బుధాంగిరసా జ్ఞజీనా బలినో భవతః - లగ్నస్థా విత్కర్తృః చక్షిణ
స్యాం విభాషా సూర్యాంగారకాదశమస్తా విత్కర్తృః - వజ్జిమాయాం సూ

౧	౧౨
౩	బు-గు
౪	౧౦
శు-చం	ర-కు
౫	౨
౬	౩

రవ్యసుతశ్శనిః సప్తమస్థగత్యధః - ఉత్తరస్యాసితశీతకరా శుక్రచంద్రాచతుర్థస్థావిత్యధః - యోగ్రహాయత్రబలీతస్తాత్సప్తమస్థానస్థోవిబలాభవతిమధ్యేనుపాత్తల్లిశి-సర్వత్రేయంపరిభాషాగ్రహణాముచ్చనీచప్రవిభాగేగాశీనాందిగ్బలప్రవిభాగేపితథాచయవనేశ్వరః॥నుర్వైందవౌపూ

రవ్వలగ్నసంస్థానభస్తలస్థాచదివాకరారౌ, సారోస్తగశ్శుక్రనిశాకరౌతుతుల్యాసితాత్రాసబలౌభవేతామితి॥అన్యబలే గ్రహణామంతరేనుపాత్తపవయక్త్య-పితధ్యహణాందిగ్బలముచ్యతే ॥ ౧౯

మూ ఉదగయనేరవిశీతమయూభౌవక్రసమాగమగాఃపరిశేషాఃవిపులకరాయుధిచోత్తరసంస్థాశ్చేష్టితవీర్యయుతాఃపరికల్ప్యే ॥ ౨౦

వ్యా ॥ అధునాచేష్టాబలందోధకేనాహ ॥ ఉదగయచక్రతి ॥ ముకరాదిరాశిపట్నముత్తరమయనం - కర్కటాదిరాశిపట్నందక్షిణమయనమితి - ఉదగయనే ఉత్తరాయణేరవిశీతమయూభౌసూర్యాచంద్రమసౌబలినౌభవతః-పరిశేషాభౌమబుధగురుసితసౌరాఃవక్రగావిపరీతగతయోబలినోభవంతి - తథాచసమాగమగాశ్చంద్రేణ సహితాఃబలినపవ - చంద్రేణసంయోగోగ్రహణాంసమాగమశబ్దవాచ్యః - రవిణాసహస్తమయః - భౌమాదీనాంపరస్పరంయుద్ధం - ఉక్తంచాచార్యవిష్ణుచంద్రేణ ॥ దివసకరేణాస్తమయస్సమాగమశ్చేతరభ్య సహితానామ్ । కుసుతాదీనాంయుద్ధంనిగద్యతేనోప్యన్యయక్తానామితి - విపులకరాశ్చితి - విపులాఃకరామేషాంతే విపులకరాఃవిస్తీర్ణశక్తయోబలినోభవంతి - శీఘ్రకేంద్రద్వితియతృతీయపద్ధౌ గ్రహస్యవిపులకరత్వగ్రహాయస్సంభవతివక్త్రాసనైత్వాత్ - యుధిసం గ్రామేచోత్తరసంస్థాబలినపవ - కుసుతాదీనాంయుద్ధమిత్యుక్తంతత్రయఃఉత్తరదిగ్బాగసంస్థితోజయీసచబలవాక్ - ఉత్తరసంస్థత్వమత్రోపలక్షణార్థాయ ప్రేక్షుజయీసచబలవాక్ - తత్రైతజ్జయలక్షణం ॥ దక్షిణదిక్ధావనహవోవేపథురప్రాప్యసనైకృష్టతమః । అధిరూఢోవికృతోనిష్ప్రభోవివణశ్చయస్సజి

తః ఉక్తః పరితలక్షణసంపన్నో జయగతోఽగ్నిరిష్టః | విపులస్సన్ధిగ్ధృతిమాణా
 దక్షిణవిక్లవో విజయఉక్తః ॥ ఏతచ్ఛక్తిశ్చ స్య ప్రాయస్సంభవతి - యస్మా
 త్పులిశాచార్యేణోక్తం ॥ సర్వేశ్వరీన ఉనక్తాః దక్షిణవిక్లవో జయీశుక్రః
 తి - ఏతచ్ఛక్తిస్తాబలం-ఏషామన్యతమేన సంయుక్తః శ్చేష్టాబలసంయుక్తో భవతి ॥

మూ. నిశితకుజసౌరాస్తర్వదాష్టాహ్నిచాన్యే బహుః సితగతాస్త్వః
 క్రూసామ్యాః క్రమేణ అయచదివసహూరామాససైకాల
 వీర్యం శకుబుగుశుచరాద్యావృద్ధితోవీర్యవంతః ॥ ౨౧

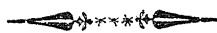
వ్యా॥ అథ సాగ్రహణాం కాలబలం నైసగి కబలంచ చూచి న్యాహానిశీతి ॥
 శశిమజసౌరాశ్చంద్రభామశనయః శశిరాత్రావీర్యవంతో బలినః - జ్ఞాబుధ
 స్సర్వదాసర్వస్త్రికాకాలే శిది నేచబలీ ॥ అన్యే పరే విగురు సితా అహ్నిది నేబలి
 నః - క్రూరాః పాపాః ప్రాగుక్తాః బహుశవత్కే కృష్ణపక్షే పి క్రూరో బల
 వాణభవతి - యస్మాద్యవనేశ్వరః ॥ మూ సేతుశుక్లేప్రవత్యప్రవత్యే పూర్వే
 శశీమధ్యబలదశాహే ॥ శ్రేష్ఠోద్విజయేల్పబలస్తృలీయే సౌవ్యైర్బలస్తృబ
 లవాణసదైవేతి - సితగతాః శుక్లపక్షే స్థితాః సౌమ్యాః బలినః - ర్వ్యయనేతి
 ప్రమాణం - యస్య ద్వ్యయనంత తువషణం స్వపక్షే ఆత్మీయపక్షే యో
 గ్రహూయత్ర పక్షే ధివతిః సతత్రబలవాణ - స్వదివసే ఆత్మీయవాసరే
 స్వహూరాయాం కాలహూరాయాంతధాస్వమాసే యస్త్రికా మాసే
 యోధివతిః సతత్రబలీ - ద్వ్యయనదివసహూరామాసనాధాధిపై రైవైస్సై
 గ్రహైః కాలబలోపేతైరుపలక్షణీయంతే కాలబలోపేతాః - ఇత్యక్షణకే
 చిద్వ్యయనదివసహూరామాస పైరితివతంతి - అపరే స్వదివససమహూ
 రామాస పైరితివతంతి - యపమామపరపూతః ఏతేషాకాలేషు సగ్ధపవబలి
 నోభవంతి ఏతత్ గ్రహణాం కాలవీర్యం - ఏతేషామతేన సంయుక్తః కా
 లబలసంపన్నో భవతి - శకుబుగుశుచరాద్యావృద్ధి-శాదయోశవణ-అద్యోయ
 స్య సశాన్యః శనైశ్చరః సర్వేభ్యో బలహీనః - కుకారాద్యః కుజౌభానుః శ
 నైశ్చ రాద్బలవాణ-బుకారాద్యో బుధః సభామాద్బలవాణ-గుకారాద్యో గు
 రుః సబుధాద్బలీ - శుకారాద్యో శుక్రః సజీవాద్బలీ - చకారాద్యో చంద్రః సశు
 క్రాద్బలీ - రకారాద్యో రవిః సచంద్రాద్బలీతి - ఏతత్ గ్రహణాం వైసర్గి
 కబలం - తదుక్తమనేన స్వల్పజాతకే ॥ మందారసౌమ్యవాక్పతి సితచంద్రా

రక్తాయుధోత్తరంబులనఁగై నగింకబు మేతల్పలసామ్యే సాధ్యునధికచింతేతి
యద్యేతగ్గ్రహాం గ్రహయోగ్యబలసామ్యంభవతితదాతస్మాద్వలూధిక్యం
అధివీర్యవత్తాజ్ఞేయేతి - అశ్రాచార్యేణచతుః ప్రకారస్యఫలంసంక్షిప్తంచాచు
న్యశాస్త్రాల్లిఖ్య తేతథావసారానశ్శాం || ఉచ్చబలేనసమేతఃపరా విభూ
తంగ్రహప్రసాధయతి | స్వప్రకృతబలఃపుంసాంసంపాకయతిబంధక్షయం ||
స్వక్షణబలేనచసహితః ప్రముచితథానధాన్యసంపదాక్రాంతమ్ | విశ్రమబ
లసంయుక్తోజనయశ్శీర్షస్యితంపురుషమ్ | తేజస్వీమృదుఃఖనంస్పృశవిభ
వంపుసాచ్చలబ్ధనమ్ స్వనవాంశకబలయుక్తఃకరోతిపురుషంప్రసిద్ధశతే ||

సూక్ష్మజాతకే ఉక్తం || బలవాన్మిత్రస్వగృహాచ్చనవాంశకేశీతశ్శుభై
శ్చాచి | చంద్రసితాస్త్రీశ్చేత్రేపురుషతేత్రోపగాశ్శేషా ఇతి - తత్రశుభ
దృష్టఫలంతావత్ || శుభదర్శనబలసహితఃపురుషంకుర్యాద్ధనాన్నితంఖ్యా
తం | సుఖగంధ్రధానసుఖలంసురూపదేహంచసౌఖ్యంచ || పుంస్త్రీభవనబలే
నచకరోతిజనపూజితంకలూషశలంపురుషం పసన్నచిత్తంకల్పంపరలోకభీ
తంచ || ఆశాబలసమవేతోనయతిస్వదిశంనభశ్చరఃపురుషమ్ | నిత్యావస్థ్య
విభూషణ వాహనసౌఖ్యాన్నితంకురుతే || క్వచిద్రాజ్యంక్వచిత్సౌజాం

క్వచిద్భ్రవ్యంక్వచిద్యుతః | దదాతివిహగశ్చిత్రంచేష్టావీర్యసమన్వితః | వక్త్రీ
ణస్తుమహావీర్యాశుభరాజ్యపదాగ్రహః | పాపావ్యసనదాఃపుంసాంకుర్వం
తివవృధాబసం || స్వస్థశ్శరీరసమాగమశుభమాహుజయబలేనవిదధాతి | శుభ
మకులంవిహగేంద్రోరాజ్యంచవినిజిత్రారాతిమ్ || రాత్రిదివాబలప్రాణై
ర్యాగజలాభేనశౌర్యపరివృద్ధ్యా | మలినయతిశత్రుపక్షంఘంజలిలక్ష్మీంనభ
శ్చరైఃపురుషః || ద్విగుణంద్విగుణంద్యుర్వమాధిపమానదివసహారేశాః |
కుర్వ్యర్వద్ధ్యాసౌఖ్యంస్వదశామధనంచకీర్తితంచ || పక్షబలాద్రిపునాశంర
త్నాంబరహస్తీపదందశ్యుః | స్త్రీకనకభూమిలాభంకీర్తితంచశతాంకధవ
ళతరామ్ | సకలబలభారభవితానిమకలకరజాలభాసురాస్సతతమ్ | రాజ్యం
గ్రహవిద్యుసౌఖ్యంచమనోరథాతీమ్ | అహంసౌఖ్యశుభశౌచయాతాస్సు
రూపాస్తేజస్వింకృతవిదోద్విజదేవభక్తాః | సన్వస్త్వమౌర్ధ్వనభూషణం
యతాశ్చసౌమ్యగ్రహైర్బలయుతైఃపురుషాభవంతి || లుభాఃకుకమఃనిర
తానిజకార్యస్థాః | పాపగ్రహైరబలయుతైఃపిశునాఃకురూపాః || పుంరాశి

మగ్రహేంద్రై ర్వి రాస్సంగ్రామకాంక్షిణోబలిసః । నిస్సేష హాసుకతో
రాఃకూరామూఖాశ్చ జాయంతే ॥ యవతిభవనస్థితేమచమృదవస్సం
గ్రామభీరవఃపురుషాః । జలకుసుమవస్త్ర సీరతాస్సేమ్యాః కలహైస్ససం
యుక్తాఇతి ॥ ఏతత్సర్వంసుగమమ్ ॥ ౨౦
ఇతిభట్టోత్పలవిరచితాయాం - బృహజ్జాతక వివృతౌ
గ్రహయోనిభేదాధ్యాయోద్వితీయః,

బృహజ్జాతకే - నవ్యాఖ్యానే - తృతీయాధ్యాయప్రారంభః,

మూ క్రూరగ్రహైస్సుబలిభిర్విబలైశ్చసౌమ్యైఃకీచేవతుప్తయగతేత
దవేక్షణాద్వా । చంద్రోపగద్విరసభాగసమానరూపంసత్త్వంస
దేవ్యదిభవేత్సవియోసంజ్ఞః॥... .. ౨౧
వ్యా ॥ అధాతోవియోనిజన్మాధ్యాయో వ్యాఖ్యాయతే - కపునస్సవి
యోనిజస్త్యేష్యత్రోవ్యతే - వివిధయోనిజన్మానోవియోనిజన్మానస్తేషాంతిర్య
క్పక్షిస్థావరాదీనామత్పక్తిర్వియోజస్తేత్యువ్యతే - తత్రప్రప్టుస్సకాశా
జ్జాతకకాలవిజ్ఞాయవత్ప్రమాణీత్యాచారేకృతేషవియోనిజన్మశ్చయజ్ఞా
నంభవతితత్రవసంతతిలకేనాహ ॥ క్రూరగ్రహైస్సుబలిభిరితి ॥ చంద్రోప
గద్విరసభాగేతి - చంద్రమాఉపగతోవ్యవస్థితోయస్త్రిగద్విరసభాగేద్వాద
శభాగేతస్సమానరూపంతత్సర్వశంరూపంసత్త్వంప్రాణీనంపియోనిజన్మానం
వచేత్ - సచద్విరసభాగోయదివియోనిసంజ్ఞాభవతినదం ద్రాక్రాంతో
ద్వాదశభాగోయదివియోనిసంజ్ఞస్తదైవమదేన్నాస్యధేతితత్రమేషద్వాదశ
భాగవ్యవస్థితేచంద్రమసిమేషాశ్విస్యవియోనిజన్మజ్ఞాతవ్యం - అజాదేభా
గాదే - ఏవంవృషద్వాదశభాగవ్యవస్థితేవృషాశ్విస్యమాహిమాదేశ్చ - క
ర్కటద్వాదశభాగవ్యవస్థితేకులీరాదేఃసంహద్వాదశభాగవ్యవస్థితేసంహ
క్షీపిస్యగాలశ్వఘాడారాదీనత్త్వానాంజన్మవృశ్చికిద్వాదశభాగవ్యవస్థితేస
ర్పకీటాదేః ధనుధ= రద్వాదశభాగేద్వితీయాధావ్యవస్థితేఅశ్వగద= భజ
న్మ= మకరద్వాదశభాగేల్పారాధే= వ్యవస్థితేమృగజన్మ - అపరేమంజూకా
దేజ= లచరప్రాణీనఇచ్ఛంతి - మీనేమీనస్యైవ - కమేతావతైవవియోని
జన్మనిశ్చయోనేత్యహ - క్రూరగ్రహైరిత్యాది - క్రూరగ్రహైరాదిత్యైం

గారకశనైశ్చరైః-బుధేనచతదేకతనాయుక్తేన-క్షీణేనచంద్రమసా-ఏతై
 స్సుబలిభిఃతెబలసంయుక్తైస్సమైశ్చభుగ్రహైః క్రూరై రపరిశిష్టైర్విబలై
 ద్విగ్యరహితైఃకీలేశనైశ్చరేబుధేనాచతుష్టయగతేకేంద్రధేవకోఽయోనిజ
 న్నయోగః-తదవేక్షణాద్వాచంద్రమనిప్రదశితఃతఃయోని జన,ద్వాదశ భా
 గవ్యవస్థితేక్రూరై బలయుక్తైఃసామ్యైర్విబలై హీనబలైఃయత్రతత్రావస్థి
 లేనబుధేనశనైశ్చరేణవాలగ్నై దృష్టేవియోనిజనజ్ఞానేద్వితీయోయోగః-
 అరాజ్జవద్వివశద్వాదశభాగవ్యవస్థితేచంద్రమనిపూర్వోక్తయోగాభా
 వేద్విపదజన్మతథాచసారావశ్యాంక్రూరైస్సుబలసమేతైర్విబలైస్సమైశ్చ
 ర్వియోనిభాగగతేచంద్రజ్ఞశనికేంద్రేద్విక్షిప్తచోదయేఽయోనిస్సాన్యో॥మే
 షేశశీతదంశేభాగాదిప్రసవమాహురాచాగ్యాః॥ సౌమహిమాణాంగోం
 శేనరాస్సురూపాస్త్రోయేంశే॥తత్రచతుర్థేభాగేకూమాదిసాంభవే
 దుదకజానామ్వాఘ్రాఘ్నాదీనాంపరతః పరతోజ్ఞేయానరాణాంచ॥ వశి
 గంశేనసురూపావృశ్చికభాగేతథాఘజంగాద్యాః॥ ఖరతురగాద్యానవమే
 మృగశిఖనాంస్యాత్తథాదశమే॥జ్యేష్ఠాశ్చత్రవివిధావృతౌస్తృణజాతయ
 శ్చిత్రాః॥ ఏకాదశేచపురుషాజలజానాంజలనామవిధాశ్చాంత్యితి॥శ్వమా
 జాఽరమూషకాదీనాంసంఖ్యాజ్ఞానం॥ శ్వప్రభృతీనాంప్రభవేయావంతో
 ద్వాదశాంశకేలగ్నైత్రావంత్యేవదేద్వాప్రాజ్ఞాఃపుంస్త్రీసంజ్ఞాన్యపత్వాని॥
 మూ, పాపాబలినస్సృభాగగాంపారక్యేవిబలశ్చశోభనాః॥లగ్నంచ

వియోనిసంజ్ఞకందృష్ట్యైత్రాపివియోనిమాదిశేత్॥

వ్యా॥అథవియోనిజన్మజ్ఞానయోగాంతరంవై తాళీయేనాహ॥పాపాఞ్చి
 చంద్రోపగద్విరసభాగసమానరూపమిశ్యనువతేతే-పాపాః క్రూరగ్రహాః
 ప్రాగుక్తాబలినఃసబలాః-నకేవలంయావత్సృభాగాఃస్వనవాంశస్థాః భాగ
 గ్రహణేనేహనవాంశక ఏవజ్ఞాతవ్యః-శోభనాస్సృచ్యుగ్రహాఃప్రాగుక్తాఃపా
 రక్యేపరసవాంశకేవిబలావీర్యరహితావ్యవస్థితాః-లగ్నంతాత్కాలికంచ
 యదివియోనిసంజ్ఞకంభవతితదాత్రాప్యస్తిన్నపియోగేచంద్రోపగద్విరసభా
 గసమానరూపంసత్సంజ్ఞాతమితిజ్ఞాతావదేత్॥ ౧

మూ-త్రయిశ్శిరోవక్త్రగ్రహేషుషోన్యేపాదాంసకం పృష్ఠమురోధ

పార్శ్వేష్టకుక్షిస్త్వపానాంఘృకమేద్రముష్కస్థికుచ్ఛమిత్యా

హచతుష్పగాంగే॥ ౩

వ్యా || అభవియోజన్తనామపిచతుష్పదానాం ప్రాధాన్యేనోపయోగి
త్వాత్తదంగవిభాగం రాశ్యాత్త్వము జాత్యాహ|| క్రియత్తి || - క్రియోమేషశ్చ
తుష్పదానాం శిరఃతలపక్షితమిత్త్యధః - వృషోవక్త్రగల్లేవక్త్రంముఖంగ
ళఃఃఽచశ్చవృషః అస్యేమిఘనాదయోయధాక్రమంపాదాదిసంజ్ఞాఃమిఘనః
పాదాంశకంపాదౌపూర్వపాదౌసాస్కంభౌ-పుష్టంకర్మటః ఉరోవక్ష
స్థింహః-అభశబ్దఅనంతర్యే-పాల్వేపార్శ్వద్వయ కన్యా - కుక్షిద్వయంతు
లా-అపానంగుదోవృద్ధికిః-అఘ్రివృద్ధిమపాదాభి-అభశబ్దపాదపూరణే.
మేధ్రోలింగం-ముష్కావృషణౌచమకరః - సిన్ధౌకుంభః-పుష్పంలాంగులం
మీనః - ఇశబ్దప్రకారేకేచ్యుచ్ఛదా-గేరాశివిభాగమాహుః - కేది
ద్వసంజ్ఞాచాగ్యాఇలివాగ్యాధ్యాహరః - చతుష్పదగ్రహణము పలక్షణా
ర్థం - పక్షిణామప్యేవం - లేషాపూర్వపాదస్థానేపక్షః - శేషంసామా
న్యం - ప్రయోజనం - రాశ్యుపలక్షితేంగేభిః-పహుతాదేర్విజ్ఞానమితి || ౩

మూ. లగ్నశంకాగ్రహయోగేక్షణాద్వవణాన్వదేర్బలయుక్తాద్వి
యోనాదృష్ట్యాసమానాన్వవదేత్స్వసంఖ్యయా రేఖాంపదేత్స్య

రసంధేశ్చపుష్టే || ౪

వ్యా || అభవియోనివణజ్ఞానంవైశ్వదేవ్యాహ|| లగ్నశంకాదితి|| లగ్నే
దానగ్రహణయోగోయస్తత్రవ్యసంధితస్తస్యవణాస్తామ్రుసితాతిత్రహరితా
ఇశ్య క్తవణేఃపుయోయోవణఃఃప్రాప్తఃకర్తవ్యణఃవియోనాసత్వంజాత
మిమదేత్ - హృతనస్థాదౌ - ఈక్షణాద్వేలి - అగలగ్నేనకభిద్రగ్మహావి
ద్యదేయదితదాయేగ్రహణ లగ్నమీక్ష్యతేగృహ్యతేతస్యయోవర్ణస్తవదే
త్ - అవలగ్నంవకేనవిద్యతందృష్టంభవతితదా లగ్నశంకాత్లగ్నేయద్రా
శినవాంశకోదయస్త్రాశివణంరక్తశ్వేతాదికంవావదేత్ - దృష్ట్యాస
మానానితి-అభవిమభిగ్రహైర్లగ్నంయుతందృష్టంచభవతితదాబహూనే
వవర్ణాన్వదేత్-తద్రాపియోవీర్యవాణనబలితద్వణఃబాహుశ్యం - యదు
క్తంబలంపాదాది - అభస్యస్యమియుతందృష్ట్యరాశేఘ్నంబినివాంశకోద
యోలగ్నగలోభవతితదాదిద్వణఃమేవవదేత్-యస్త్రయోగ్రహావియో
నాయస్త్వం గేహ్యవస్థితతత్రాస్త్రియవణంకరోతితస్మిన్మి

ర్వాగ్రహాయతైశ్చవృష్టైర్వా-స్వగుహంశకసంయోగాద్వింద్యావృణ్ణం
పరాంశకేనూతౌ ॥ సప్తమసంస్థాఃకుర్యుఃపృష్ఠేరేఖాంస్వవణృసమాం, వీ
క్షంతేయావంతోవియోనివణృశ్చతావంతః॥బలదీప్తోగగనచరఃక్షతోతివర్ణం
వియోనీనామ్, పీతంకరోతజీవఃశ్శశీసితంభాగ్గవోవచిత్రంచ॥రక్తాదినకరరుధి
రౌరవిజఃకృష్ణంబుధశ్శబలమ్ । స్వేరాశౌపరభాగేపరరాశౌస్వేనవాంశకే
తివృణ్ణం॥వశ్యకగ్రహేణవిలగ్నంస్వవర్ణవర్ణంతదాకురుతేఇతి॥ ౪

మూ. ఖగేశృక్కాణేబలసంయుతేనవాగ్రహేణయుక్తేచరభాంశకోద
యేబుధాంశకేవావిహగాఃస్థలాంబుజాశ్చనైశ్చరేద్వీక్షణయోగ
సంభవాః॥ ౫

౫

వ్యా॥అథునాపక్షిణోజన్మజానంవంశస్థేనామా ॥ఖగేశృక్కాణే
పక్షిద్రేక్కాణేప్రపక్షిద్రేక్కాణోమిధునోద్వితీయఃసంహఃప్రథమఃతు
లాద్వితీయఃకుంభఃప్రథమఃపమామన్యతమగ్రేక్కాణేఉదయతిశనైశ్చరేద్వీ
క్షణయోగసంభవాయథాక్రమంవిహగాఃపక్షిణఃస్థలాంబుజాస్సంభవంతిప
క్షిద్రేక్కాణేశనైశ్చరేణయుతేదృష్టేవాస్థలజపక్షిణాంజన్మనక్తస్యం-పవ
మిందునాయుతేదృష్టేవాజలజానాంపక్షిణాంజన్మేత్యేకోయోగః-అత్రలగ్నే
ప్రథమశకభాగేయోగ్రహస్థితఃప్రథమద్రేక్కాణస్థితఃపరమన్యసిక్తదశ
కెద్వితీయద్రేక్కాణస్థితఃపరమన్యసిక్తదశకెత్తతీయద్రేక్కాణస్థితే
వంత్రయోభాగాలిప్తాశ్చవింశతికలాశ్చైకనవాంశకప్రమాణంపరికల్ప్యం-
గ్రహస్థితిరస్వేష్యానర్వరాశిష్యియంపరిభాషా - బలసంయుతేనవాగ్రహే
ణయుక్తేచరభాంశకోదయే-యన్యకస్యలగ్నస్యచరనవాంశకోదయేబలసం
యుతేనగ్రహేణసంయుక్తేనైశ్చరయుతదృష్టేస్థలజానాంపక్షిణాంజన్మ
చంద్రయుతదృష్టేజలజానాంపక్షిణాంజన్మేతిద్వితీయోయోగః-బుధాంశకే
వేతిబుధనవాంశకేమిధునకన్యయోరన్యతరేతాత్కాలికస్యలగ్నస్థితితే
స్తింశ్చబలవద్గ్రహసంయుక్తీశనైశ్చరయుతదృష్టేస్థలజానాంజన్మ - చంద్ర
యుతదృష్టేజలజానామితృతీయోయోగః - ఏతేశనైశ్చరస్యేందోర్వాసం
యోగేనకుక్షజేనవాసంభవంతీతిజ్ఞేయం-తథాచసాగావర్ధ్యాం॥విహగోది
తదృక్తాణేగ్రహేణబలినాయుతేచరభాంశకే । బుధాంశకేవావిహగాః స్థ
లాంబుజాశ్శశీక్షణాద్యోగాదితి॥ ౫

౫

మూ. హూరేందునూరిరవిభిర్విబలైస్తరూణాంతోయేన్ధ్రలేతగుభవోం

శకృతోప్రభేదః | లగ్నాగ్రహస్థలజలక్షణః పరిస్తుయావాంస్తావం
తపవతరవఃస్థలతోయజాతః ||

౬

వాగ్మిఅధునావృక్షజవృక్షానంపసన్తతిలకేనాహ|| హూరేతి|| హూరాల
గ్నంధంమశ్చంద్రఃసూరిజీవంరవిరాదిత్యంపత్రైద్విబలైద్విర్యరహితైఃప్రవృ
తరూణాంశృతౌణాంజన్మపృచ్ఛతీకవక్తవ్యం - తత్రాయంవిశేషఃతోయేష్ఠ
లగ్నతీత్రతగుభవోవృక్షజన్మకితోయేజలేస్థలేనిజలెవేతత్ప్రభేదస్త్వేక
ల్పఃఅంశకృతోనవాంశకవిహితః-తత్రపరరాశ్యంశకోదయేతోయసమీజ
స్వృతౌననూపజా-తోయరాశయఃకర్మటసుకరపశ్చాత్తమీనాంపత్రైర
నూపజవృక్షజన్మైర్జ్ఞానం-ఇతరరాశ్యంశకోదయేష్ఠలవృక్షజవృక్షానం-తత్రా
పిసంఖ్యేయం-లగ్నాగ్రహితః. ఉదిహంశఃస్థలచారీజలచారివాభవతిరదధి
పతిర్యావళ్యంఖ్యేరాశౌలగ్నాగ్రహవస్థితస్తావత్సంఖ్యాపవతరవోవృతౌః
స్థలజాజలజావావక్తవ్యాః-అత్రాప్యశకపతివశాద్వత్ప్రమాణాయదా
యవిధినాద్విత్రిగుణత్వంవాచ్యం - స్వతుంగవక్త్రోవగతైస్త్రిసంగుణంద్విరు
త్తునుస్వాంశకభాగైర్తితి - అత్రద్విత్రిగుణత్వేనాప్తేయావంత్యోగణనా
భవన్తికావన్త్యైకాశ్యాశ్యాగమవిదః-తథావసారావశ్యోం|| లగ్నార్
జీవచంద్రైరబలైశ్శేషైశ్చమూలయోనిస్సృతే. స్థలజలభవనవిభాగావృ
తౌదీనాంప్రభేదకరాః || స్థలజలయోగోలగ్నాగ్రహవతిరాశౌతుతేపితావం
తః|ద్విత్రిగుణత్వంతేమామాయదాయప్రకారోక్తమితి||

౬

మూ, అంతస్సారాజనయతిరవిభాగానూర్యసూనుక్షీరోపే
తాతుహినకిరణఃకంటకాధ్యాంశ్చభౌమః | వాగ్మిశ్చైస్థలవిభ
లాభుష్టవృతౌంశ్చశుక్రస్త్రిధానిందుఃకటుకపిటదాభూమిపు
ప్రశ్చభూయః||

౭

వాగ్మిఅధునాస్థలజలజానామంశస్వామివశాద్వృతౌణాంవిశేషజ్ఞానం
మందాక్రాంతయాహ || అంతస్సారానితి|| రవిస్సూర్యోంశకపతిఃఅంగస్సా
రాణామధ్యగృథాణింశుపాదీవృతౌణాజనయతిఉత్పాదయతి-సూర్యసూ
నురార్క్మిమృగ్భాగాద్వజ్జనసోరస్రియాణాశుక్రశ్చుత్తేజవయతి-తుహినకి
రణశ్చంద్రక్షీరోపేతాణానక్షీరాణిత్యుప్రశ్చుత్తేజవయతి-భౌమఃకుజఃకం
టకాధ్యాకంటకబహుళేజగిప్రశ్చుత్తేజవయతి-వాగ్మిశ్చైస్థలస్సూ
న్మోబుధఃపితౌద్వయధావ. శ్చేనసఖంపఖలావృతౌణాజనయతితత్రబృహ

స్పృతిస్సఫలాఽప్రవృత్తప్రవృత్తిః బుధోవిఫలాఽమరాదుకప్రభృతీః - శు
క్రఃపుష్పవృక్షాఃమాలత్యాదీఃజనయతి - ఇంద్రశ్చంద్రభూయఃపునఃస్మి
ద్ధానచిక్కితాఽధవదేవదారుప్రభృతీఃజనయతి - భూమిపుత్రోగారకః
కటుకవిటపాఽథల్లాభకప్రభృతీఃజనయతి - అత్రోభయజనితృత్వం ద్వైశా
చ్ఛందభౌమయోర్వికల్పేనోభయజనితృత్వంజ్ఞేయమ్॥ ౭

మూ, శుభోశుభశ్చైగుచిరంశుభూమిజంకరోతివృక్షంపిపరీతమన్యథా॥

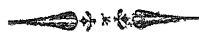
రాంశకేయావతీపిచ్యుతస్సకాద్భవంతితుల్యాస్తరవస్తథాభిధాః॥

వ్యా॥అధునాభూమిగశుభాశుభజ్ఞానంసంఖ్యాశ్చనంశధేనాహా॥శుభో
శుభగ్రభృతి॥సపవన్తలజలాంశపతిగ్రహాః శుభస్తత్తాలమశుభశ్చైవాపగ్రహ
రాశౌవ్యసస్థితోభవతితదారుచిరతరుంశోభనం వృక్షంకుభూమిజమశోభన
భూమిజాతంవదేత్-అన్యథాపవర్యయేవిసరీతంవృక్షంకరోతి-అంశపతిరశుభ
స్తత్కాలంశుభగ్రహరాశిస్థోభవేద్యది-తదాఅశోభనంవృక్షంశోభనభూమి
జాతంవదేత్-అథాఽదేవశుభగ్రహేశుభక్షేత్రస్థేశుభంవృక్షంశోభనభూ
మిజాతంవదేత్అశుభగ్రహే అశుభక్షేత్రస్థేఅశోభనవృక్షమశోభనభూమి
జాతంవదేదిస్థిధం-పరాంశకేయావతీపి-స్వస్థలజలాంశపతిగ్రహాఃస్వకా
దాత్మీయాదంశకాద్విద్యుతశ్చలితోయావత్సంఖ్యేవరనవాంశకేవ్యవస్థితఃస్వ
మంశమక్షిక్రమ్య యావత్సంఖ్యే వరనవాంశకేవతఃతేతత్తుల్యాస్తతస్సంఖ్యా
స్తథాభిధాస్తజ్ఞాతీయాశ్చ తరవోపృథ్వాభవంతితావంతపవన్తలజాజలజా
వాతరవఃప్రాకస్సంఖ్యాయాచేతితత్రపునస్సంఖ్యాకరణాద్వికల్పేనాదేశ ఇతిజ్ఞే
యంతథాచసారావశ్యాం॥స్వాంశాత్పరాంశగామిషయావత్సంఖ్యాగవం
తితావంతః॥స్థలజావాజలజావాతరవఃప్రాకస్సంఖ్యాయాప్రవదేదితి॥ ౮

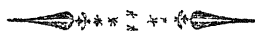

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృత్తౌ

వియోనిజన్మాధ్యాయస్తోత్రం,

బృహజ్జాతకేన వ్యాఖ్యానే చతుర్థాఽధ్యాయప్రారంభః,

మూ, కుజేందు హేతుః ప్రమానమార్తవంగతేతు పీడక్షణమనన్తనీధి
తా| అతోన్యధాన్ధశుభపుంగ్రహీక్షితేన రేణసంయోగముపైతి కా
మినీ||

౦

వ్యా || అథాతో మే కాధ్యాయో వ్యాఖ్యానయతే చ త్రాదావపి యుతౌ
నతిగర్భాధానమిష్యతః యుతునిరూపం యుతావపి స్త్రీపురుషసంయోగజ్ఞా
నంచవంశస్థేనాహ || కుజేందు హేతురితి || కుజోభామ ఇందుశ్చంద్రః తౌ
హేతునిమిత్తకారణేయస్యరజనః సకుజేందు హేతుః - మా సేమా సైవతి
మాసం ఆతవంకుజేందు హేతుః ప్రతిమాన గ్రహణేన ప్రథమోద్భూత
రజౌనిమిత్తేంద్రశయగర్భ గ్రహణ తుమమార్తవం ప్రవశయతి -
యుతౌభావమాతవంకథయామీత్యాహ - గతేతుపీడక్షణమనన్తనీధితా
మితి అనున్తనీధిశాశేషమయూజేవం ద్రేపీడక్షణంగతేనకృతత్వాత్ స్త్రీణా
మనుపచయగృహీతేతితవకారణంభవతి-అథాదేవయదిచంద్రఃకుజ
సందృష్టోభవతి-ఏతదుక్తం వతి-స్త్రీయోజన్తయోదనుపచయసంధశ్చంద్ర
మాఃపుత్రచయద్యంగారకేణృశ్య తేతదాగర్భగ్రహణమస్యాతవస్యాతీ
వహేతుర్భవతి-అన్యత్రబాలవృద్ధాతురవంధ్యాభ్యః-అత్రచబాదరాయణః||
స్త్రీణాంగతోనుపచయక్షణమనున్తరశ్చిస్సందృశ్యతేయదిధరాతనయేనతా
సామ్| గర్భగ్రహీతవముశంతితదానవంధ్యావృద్ధాతురాలృపయసామపి
వై దిష్టమితాతధావసారావశ్యాం| అనుపచయరాశిసంధేకుముదాకరబాం
ధవేరుధిరన్యస్థే | ప్రతిమాసంయువతీనాంభవతీహరజోధ్రువంత్యేకే || ఇం
దుజాలంకుజొగ్నిజాలమిత్రత్వగ్నిరేవపితృంస్యాత్ | ఏవంరక్తేముభితేషి
త్రేనరజఃప్రవతే తే స్త్రీషు| ఏవంయద్ధృవతిరజౌగర్భస్యనిమిత్తమేవకథితం
తక్ ఉపచయసంధివిఫలంప్రతిమాసండర్శనంతస్యాఇతి| ఏవంగర్భగ్రహణయో
గ్యమాతవప్రదర్శ్యస్త్రీపురుషసంయోగసంభవానంభవప్రదర్శయతి - అ
తోన్యధాన్ధశుభ, అస్తాదుక్తప్రకారాదన్యధాన్ధవిపర్యయధైవంద్రేతత్క్రవిప
ర్యయస్థఃపుష్కజన్తరాశేరుపచయస్థశ్చంద్రమాయదిధవతి-తస్మిన్ శుభేనసౌ
మ్యేనపుంగ్రహేణగురుణాశుక్షితేదృష్టే కామినీస్త్రీన రేణపురుషేణసహసం
యోగముపైతిగచ్ఛతీతివక్తవ్యం - నన్వత్కతోన్యధాన్ధఇత్యనేన స్త్రీయాఉ

వచయన్త్యతికస్మాన్నవ్యాఖ్యాయితే-అయం క్తమేతత్ ప్రాధాన్యాత్పునః
 వసైవైతత్-యస్తా ద్భదరాయణః || పునఃపంచయగృహస్థోగుణా
 యదిదృశ్యలేహిమమయాః || స్త్రీపురుషసంయోగంతదావదేవస్యధానైవ
 మితి || సారావళికారేణ సామాన్యేనోక్తతన్యదా || ఉపచయభవనేశశభృ
 ద్దృష్టోగుణానుహృద్భిరథవాసాః || పుసాంకరోఽయోగంఽశేషతశ్చక్రసం
 దృష్ట్యతి-కస్తికా కాలేయంవిచారః-ఉచ్యతేచతుర్థాదినేస్మాతాయాంతధా
 మణిభ్యః || ఋతువిరమేస్మాతాయాంయద్యపచయస్థశ్శబ్దవతిబలినాగురు
 ణాదృష్టోభత్రానహసంగమశ్చతదా || రాజపురుషేణరవిణావతేనభామే
 నవీక్షితేచంద్రే సామ్యేనచవలమనాధుగుణాకానేనరూపవతా || భృత్యే
 నసూర్యపుత్రేణాయాతి సాస్త్రీసమాగమం | పత్రేకేనఫలంస్యాద్దృష్టేవా
 న్యైఃకుజాదిభిఃపాపైః || సర్వైస్సగృహత్యక్తైర్గచ్ఛతివేశ్యవదంయువతీతి ||
 మూ- యథాస్తరాశ్చిధునంసమేతత్తదేవవాచ్యమిధునప్రయోగః ||

అసగ్యహలోకితసంయోగస్తేనరోషశ్చైస్సవిలాసహాసః || - ౨ ||

వ్యా || అథసురతప్రకారజానమింద్రవజ్రయాహ || యథాస్తరాశ్చిరితి || ఆ
 ధానలగ్నాజ్జన్మలగ్నాత్ప్రక్షలగ్నాద్వా యోస్తగాశిఃసప్తమస్తలగ్నం
 తత్సంక్షకం-యోజంతుఃతస్మిధునంస్త్రీపుమాంసౌ యథామేనప్రకారేణస
 మేనంయోగంసురతంయాతి- తథాలేనైవప్రకారేణతస్యనరస్యమిధునప్ర
 యోగఃసంయోగోవాచ్యవక్తవ్యః - తస్మి నేషవాస్తేనప్రవేస్తానేఅసగ్య
 హలోకితసంయుతేపాపగ్రహైర్భూష్టేయైకైవాసరోషస్సకలహామిధునప్ర
 యోగోవాచ్యః- ఇష్టైస్సాన్యైఃయతదృష్టేసవిలాసహాసవిలాసావహాన
 సీత్కారాదిసంయుక్తోమిధునప్రయోగోవాచ్యః- అథా-దేవనకేనచిద్యుత
 దృష్టేనసరోషానాపిసవిలాసహాసశ్చితి-మిశ్రయతదృష్టేనరోషస్సవిలాసహా
 సశ్చేతివక్తవ్యం-తథాచసారావళ్యాం-ద్విపదాదయోవిలగ్నాత్పునఃతంకు
 ర్వంతినప్రమేయద్వితీతగృహ్పురుషాణామసిగభావధానంసమాదేశ్యంతి || ఆ
 స్తేసుభయతదృష్టేనరోషకలహంబవేత్తత్రసామ్యైః || సావ్యంసురతంవా
 తస్యాయనంప్రయోగమాఖ్యాతమితి || ౩

మూ- రవీందుశుక్రావనిజైస్సప్తభాగైర్గురౌత్రికోణోదయస్సంస్థితః ||

పివాభవత్యవత్సంహివిబిజినామిమేకరాహిమాంశోర్విద్యుశమివా

వ్యా || అథగర్భసంభవానంభవోవశధేనాహ|| వీచరవిసూర్యంబు
 మశ్చుగ్రశుక్రోభాగవ అచనిజౌగారకపతై స్స వాగైత్యత్రత్ర
 రాశోన్యవంశకస్థైరాధానకాలే అవశ్యమేవావత్యంభవం గర్భసంభ
 వౌభవతీన్యధాః-యదిచసర్వేస్వభాగగానన్యతదాపురుషోవచయతుః
 గాభ్యాంనూనూకాభ్యాం స్వసవాంశకస్థాభ్యామేవంగర్భసంభవౌవా
 చ్యుఃపవంభౌమచంద్రాభ్యాంనూనూపచయతుః గాభ్యాం స్వసవాంశకస్థా
 భ్యామూధానకాలే అవశ్యమేవావత్యంభవతి గర్భసంభవోభవతీన్యధాః-
 యస్తేదసేన్వపృజాతకేఉక్తం - బుయ్యైస్సగృహంకేవ్యస్మిత్తానుస
 చయతుఃగౌపుసాస్త్రీణాంవాతుజచంద్రాయదాతదాసంభవతిగర్భ-గు

రౌత్రికోణోదయసంధిలేపివేతి - గురౌబృహస్పతౌత్రికోయోగ్నవమసంచ
 మయోరుదయేలగ్నేసివాసంధిలే ఏషామన్యతనుస్థావధేపిగర్భసంభవౌభ
 వంబీజినా మిమేత్తపితేహియోగాః విబీజినాంషండానాం విగతుబీజం
 వీర్యంయేషాంస్త్రీపురుషాణాంఅపలావిద్యనూనాఅపినిష్ఫలాభవంతి. ఆత్రి
 దాహుంకరాహిమాంశోన్యశామివ ఫలాత్తి-యథాహిమాంశోశీతర
 త్రైచంద్రస్యకరారశ్చయోవిన్యమానాఅపివిద్యతాంఅథాంనాంఅఫలానిష్ఫ
 లానింగతాదృష్టి కేవలం లేవ్యశఃతేషామివేతి|| 3

మా, దివాకరేన్ద్వైస్తరగౌకజాక్రజౌగదప్రహేపుంగవయోషితో
 ప్రహా వ్యయస్వగౌవృత్యకరౌయతస్తథాతదేకదృష్ట్యేకరణా
 యతిల్పితే|| ౪

వ్యా|| అథనాస్త్రీపురుసయోరాధానకాలవశాదాప్రసవసిధిం యావచ్ఛభా
 నుభజ్ఞానంవశధేనాహ|| దివాకరే || దివాకర తుస్సర్యతీస్తరగౌసప్తమ
 స్థానస్థానజాక్రజౌఅ గారకశనై శ్చరౌయదిభవతః తదాపుంగవస్యచ
 నువ్యగ్యగద్రదారోగద్రదాభవతః ఏవంచంద్రాత్స్తరగౌసప్తమస్థానస్థా
 కజాక్రజౌయదిభవతః తదాయోషితఃస్త్రీయంగద్రకారోగద్రదాభవ
 తఃఏవచక్రభవతి. అథానకాలేయత్రారగ్ధ్రినితతస్త్రీస్తప్తమేస్థానేయ
 దాంగారకోభవతిసారోవాతదాపుంసోగోగద్రదోభవతిస్వనూసే - ఏవ
 మిందోచంద్రాశ్చస్త్రీభౌమశ్యనిగ్వాభవంతదాయోషితఃస్త్రీయోగోగ
 ద్రదోభవం స్వమాసఏవవ్యయస్వగౌవృత్యకరావితీతావేవపజసారౌవ్య

యస్మిన్ దౌర్వాకృత్యద్వితీయ గౌతమోఽపి వాక్ శేంద్రీః స కాశాయభయత్ర
పార్శ్వస్థిరయో స్తతః పుంగవయోపితోః స్త్రీపుంగవయోఽనుకరపుం
వరిః పతదుక్తుభవతి సూర్యాదేకోద్వాదతే ద్వితీయో ద్వితీయభవతి యదిత
దాతయోఽనుభ్యయో బలవాః సస్వనూనేనుభ్యక్ రోనరస్యభవతి - చం
ద్రాకస్యేవం స్యస్థితే పంద్రాదేకోద్వాదతే ద్వితీయో ద్వితీయేతదాతయో
నుభ్యయో బలవాః సస్వనూనేనుభ్యక్ రోస్త్రయోభవతి - యతస్తథేతి -
తదిరీకుజసాం యోః పరామృణేతయోః కుజసారయార్థేయైశ్చ కేనాదిత్యో
భవత్యస్యేనదృశ్యతే తనానరస్యమరణాయకమితోనేచ్ఛితః ఏవం చంద్రమా
యశ్యోకేనయైవైవలేణ వృద్ధ్యభవతి తదాస్త్రయో మరణాయకమితః ద్వ
యోనుభ్యయో బలవాః తస్యనూనేతి॥ ౪

మూ॥ దివార్కశశ్రాపిస్తమాప్తసంజ్ఞితౌ శస్త్రైశ్చరేంద్రాశ్చిత్త్వివస్య
యాత్॥ పిస్త్రస్త్వమాప్తవస్త్వసంజ్ఞితౌచక్షాణౌజయగ్నక్షకగతౌ
తద్రాశ్శభౌ॥

వా॥ అథనిషిక్తస్యపితృశాస్త్రపితృవ్యవసానశాస్త్రసహాకాంశుభాశుభ
జ్ఞానంవంశస్థేనాహ॥ దివార్కశుక్రావిత॥ దివాదినేషిక్తస్యజాతస్యవాజం
తోర్యధాక్రమంపితృమాతృసంజ్ఞితావర్గశుక్రాధవతః- పితృసంజ్ఞకోర్గ్
మాతృసంజ్ఞకశ్చుక్రః- ఏవమేవసిశిరావ్రాసిషిక్తస్యజాతస్యవాజంతోర్యధా
క్రమశ్చనైశ్చరేయసారచంద్రాశ్చనైశ్చరః పితృసంజ్ఞకః- చంద్రోమాతృసం
జ్ఞకః- తద్విశ్వయాదితి- తద్విపర్యయాద్దివాగ్రాత్రివృత్యయాత్రావేవపూర్వో
క్తాగ్రహాపితృవ్యవసానశాస్త్రసంజ్ఞితావతః- తత్రదివానిషిక్తస్యజాతస్య
వాశ్చనైశ్చరః పితృవ్యసంజ్ఞః- చంద్రోమాతృవ్యసంజ్ఞః- రాత్రాషిక్త
స్యజాతస్యరాత్రః- పితృవ్యసంజ్ఞః- శుక్రమాతృవ్యసంజ్ఞః- తత్సంజ్ఞా
యాఃప్రయోజనం- తావధౌజయగ్నృక్ష- గతౌతయోశ్చభావిత- తావేవయ
థోక్తాగ్రహాతయోరోజయగ్నృక్ష- గతౌశుభాజ్ఞేయకా- ఓజావిషమరాశ
యోయగ్నృశుభరాశయః- తత్రదివార్క- ఏషమగ్నగోమేషమిధురసింహ
తులాచంద్రికుంభానానుచ్యతమధఃపితుశ్శుభకృత్ రాత్రౌపిపృవ్యస్య- తథాది
వాశుక్రః- సహ- గోవృషకర్కటకన్యాపృచ్ఛికమకరమీనానామగృతమథ్థో
మాశుశుభకృత్ రాత్రామాతృవ్యసంజ్ఞః- శ్చనైశ్చరేరాత్రౌఏషమక్ష- గతః
పితుశ్శుభకృతేదివాపితృవ్యస్య- తథాచంద్రోరాత్రౌసహ- గోమాతుః శు

భక్తృ దివామాతృవ్యసః - సామధ్యే దేవోక్తవ్యయస్థానసినోక్తయో
రశుభః- యథాదివాసమత్తుత్రగతార్కః పితురశుభోరాత్రో పితృవ్యస-
దిరావిషమతుః గతః శుక్రోమాతురశుభోరాత్రో మాతృవ్యసః-రాత్రోస
మత్తుత్రగతః నై శ్చరః పితురశుభోదివామాతృవ్యస-రాత్రో విషమతుః గ
తశ్చంద్రమామాతురశుభోదివామాతృవ్యసురితి ౫

మూ- అభిలషద్భిరుదయతుః మనద్భిమః రణమేతి శుభదృష్టిమయాతే

ఉదయరాశిసహితేచయమే స్త్రీవిగళితోదుపతిభూసుతదృష్టే॥ ౬

వ్యా॥ అథాధానప్రసవమధ్యే అథాన కాలవశాత్ మాతుమః రణయోగ
ద్వయమాహ॥ ఉదయతుః ముదయలగ్నం అనన్యః పావగ్రహైరభిలషద్భిః త
త్రోదయలగ్నాభిలాషిభిః తే స్థిలగ్నా ద్వితీయస్థగ్రహౌ వ్యాఖ్యాతః తేషా
మభిమతముదయలగ్నానంతరం తదుపయస్యప్రత్యాసన్నతయా అభిలష
త్పుదయతుః మితి అన్యేపురలగ్నా ద్వాదశశస్తానస్యగ్రహాస్తోదయతుః
భిలాషంకథయంతి-యస్తాత్తద్విహాయ రాశిగమనంగ్రహాః కరోతి - ఏవంల
గ్నా ద్వాదశశస్తాపైల - గ్నేచయదిశుభదృష్టింసౌమ్యగ్రహదశః నమ

యాతే అప్రాప్తే సౌమ్యగ్రహైర దృశ్యమానే స్త్రీయోషిదర్శిణీ మరణమేతి
వృత్తుంప్రాప్నోతి అత్రవభగవాః గార్గి-అశుభైర్ద్వాదశతుః స్తైశ్శుభదృ
ష్టిః వజి-లే-అథానలగ్నే మరణంయోషిస్త్రీప్రసదేచ్ఛదభితి- యోగాంతర
మాహ- ఉదయరాశిసహితేచయమధ్యాది యమేతనైశ్చరే ఉదయరాశిస
హితేలగ్నాస్తేతస్త్రింశ్చ విగళితేన ఉమపతినానక్షత్రస్వామినా క్షీణచంద్రేణ
భూసులేనాంగారకేణచృష్టే అవలోకితే స్త్రీగర్భిణీమరణమేతి॥ ౬

మూ- పాపద్విమద్యసంస్థితౌలగ్నేంచూనచ సౌమ్యవీక్షితౌ యుగవత్ప్ర

భగేవవావశేర్నారీగర్భయంతాపద్యతే॥ ౭

వ్యా॥ అథయోగాంతరంవై తాళీయేనాహ॥ పాపేతి॥ లగ్నముదయరాశిః
ఇందుశ్చంద్రంపితౌలగ్నేంచూ పాపవ్యయమధ్యసంస్థితౌలగ్నాద్ధేచంద్రమసి
యస్యకః పావగ్రహౌ ద్వాదశశస్తాభవతి ద్వితీయస్థశ్చవరతదాలగ్నేంచూ
యుగవత్తుల్య కాలంపాపవ్యయమధ్యమగావుచ్యతే- అథవాలగ్నేంచూవికృ
ష్టాంశకాంతరితాభవతః తత్త్రైకః పాపస్తావత్ ప్యావ్యస్తీహోపరస్తావదతిక్ర
మ్యస్థితప్రధాపిలగ్నేంచూ పాపవ్యయమధ్యగావుచ్యతే- అథవాద్వాదశస్తా
నేపః పాపః అపరోద్వితీయేత్వతీయేచంద్రశ్చతుర్థేచపాపాధవతితథాపిల

గ్నేందూపావద్యయమధ్యగావుచ్చ్యేతేపవంలగ్నేందూయదియగవత్పావద్య
యమధ్యగతానచసామ్యవీక్షితాశుభగ్రహావలంకితానభవతఃతదానారీస్త్య
గర్భయంతావిపద్యతేమ్రయతేపుధగేవవేతి- అథపుధక్ష్ణౌలగ్నేందూభవతః
తయోమధ్యేపకతరోపిపావద్యయమధ్యగౌభవతిసామ్యగ్రహాద్భవ్యశ్చనభ
వతితదానారీగర్భయంతావిపద్యతేమ్రయతే- అథవాలగ్నాత్ప్రతీయేచంద్రో
ద్వితీయచతుర్థద్వాదశస్థాఃపాపాఃతథాపిలగ్నేందూపావమధ్యగౌభవతః
అథవాలగ్నాదేకాదశేచంద్రోద్వితీయప్రతీయద్వాదశగాఃపాపాఃతథాపిల
గ్నేందూపావద్యయమధ్యగౌభవతఃయగపద్యహణంపాదపూరణార్థంవి
స్పష్టార్థంవా-తదథాన్యపుధగేవసామ్యధ్యైలభిత్వాత్ - అత్రయోగక
న్త్రయాణాంగహాణాంమధ్యేయోబలీతన్తాసిగర్భిణీమరణంభవతీతసర్వత్రప
రిభాషా॥

మూ- క్యారైశశశిశశ్చతుర్ధగైర్లగ్నాద్వనిధనాశ్రితేకుజేబంధ్వంత్య
గయోఃకుజార్కయోఃషీణేందానిధనాయపూర్వవత్ ॥ ౮

వ్యా॥అధునర్యోగాంతారాణివైతాళీయేనాహ॥క్యారైతి॥శశిశశ్చం
దాత్క్యారైఃపాపగ్రహైఃచతుర్థస్థానస్థైనిధనాశ్రితే అప్తమస్థానస్థకు
జేభామేపకోయోగః-అథవాలగ్నాచ్ఛతుర్థగతైఃపాపైఃఅప్తమేభామేచై
వంద్వితీయోయోగః - బంధ్వంత్యగయోఃకుజార్కయోరితి-లగ్నద్బంధుగ
తేచతుర్థస్థైలంక్యగతేద్వాదశస్థానస్థేలర్కేనూర్వేయత్రతత్రస్థేషీణే
దాపరిషీణేచంద్రప్రతీయోయోగః-పపామాధానకాలేన్యతమన్యసంభవేని
ధనాయమరణాయపూర్వవత్-నారీగర్భయంతావిపద్యతేఇతి॥ ౯

మూ-ఉదయాస్తగయోఃకుజార్కయోర్నిధనంశస్త్రకృతంపదేత్తదా॥
మాసాధిపతాపిషీడితేతత్కాలంప్రవణంసమాదిశేత్ ॥ ౯

వ్యా॥అధునామాతుశస్త్రగమితంమరణయోగంగర్భసావంశాధాన
లగ్నవశాదైవైతాళీయేనాహ॥ఉదయాస్తగయోరితి॥నిషేకకాలేకుజార్క
యోర్భౌమసూర్యయోఃయధాసంఖ్యం ఉదయాస్తగయోలగ్నానప్రమథ
యోఃలగ్నస్థేభామేసప్రమథేలర్కేతదాతస్మిన్కాలేగర్భయంతాయాస్త్య
యఃశస్త్రకృతంశస్త్రహేతుకంమరణంనిధనంపదేత్బ్రూయాత్మాసాధిప
తావితి-గర్భమాసేషుమాసాధిపావత్ప్రతికలలఘునేత్యాదిహ- తత్రనిషే
కకాలేయోగ్రహాభామాదిరన్యేనగ్రహేణయధ్యేపరా తోభవతియతః

కుసుతాదీనాం యుద్ధమిత్యక్తం - కేతునా వాభిధామిత ఉల్కయా వాభిహతః
సోపనిపీడితగ్రహభిత్వచ్యతే - సూర్యచంద్రమసౌక్రూరయుక్తాద్భుష్టావారా
హుతాగ్రహణేపీడితామిత్యచ్యతే తేహమన్యతమస్వనిపీడితగ్రహన్యయ
స్త్రిమాసేమాసాధివత్సంభవతితత్కాలంతస్త్రికాలేగర్భస్యప్రవణంచ్య
తినసమాదిశేత్వచేత్ ||

మూ-శశాంకలగ్నీపగతైశ్శుభగ్రహైస్త్రికోణజాయాధానుఖాస్పద

స్థితైః తృతీయలాభతుః గతైశ్శుచాపకైస్సుఖీతుగర్భాని

రీక్షితః ||

వ్యా|| అథనాగర్భపుష్టిజ్ఞానం వంశస్థేనాహ || శశాంకేతి || యత్ర రాశౌశ
శాంకశ్చంద్రః స్థితస్తత్రైవశుభగ్రహైర్వ్యవస్థితైర్గుభగురుశుక్రైర్విశ్వ
ర్ధైః అథవాలగ్నస్థైశుభగ్రహైః అథవా కైశ్చిచ్ఛశాంకోపగతైః కైశ్చిల్లగ్న
పగతైః పవంశశాంకోపగతైశ్శుభగ్రహైః ఉదయోపగతైర్వా అథవా త్రికోణ
జాయాధానుఖాస్పదస్థితైః త్రికోణేన వమవంచమేజాయాస్థానం నప్రమం అ
ర్థస్థానం ద్వితీయం సుఖస్థానం చతుర్థం ఆస్పరస్థానం చ శమం ఏతేషు త్రికోణ
జాయాధానుఖాస్పదేషు యథానంభవంచంద్రాల్లగ్నాద్వాద్వయోర్వా
నమనమవస్థితైః తథాపావతైః కూరగ్రహైః చంద్రాల్లగ్నాద్వాత్వతీయలా
భతుః గతైః తృతీయైకాదశస్థానగతైః తైర్వధానంభవంచంద్రోర్వావస్థి
తైః రవిణామాద్యేణయోనిరీక్షితోద్భవ్యః శశీలగ్నం వాభవతియస్మాదేవయో
గః సచన్యత్యతేదాగర్భః సుఖీపుష్టిమాః పుమాన్భవతి - కేదిద్గురుణానిరీక్షి
తఇతివతంతి-తదయుక్తం-యస్మాత్సారానల్యాముక్తం || హేమారేందుతస్మా
మైస్త్రికోణజాయాధానుఖాంబరస్థైర్వా వాపైస్త్రిలాభయాతైస్సుఖీతు
గర్భానిరీక్షితోరవిణేతి ||

మూ-ఓజక్షేపురుషాంశకేషుబలిభిర్లగ్నార్కగుర్విందభిః పుంజన్తవ్ర

వచేత్సమాంశకగతైర్యుక్తైపుతైర్యోషితః || సురవృకావిషమేన

రంశశిసితావక్రశ్చయుక్తైస్త్రియం ద్వ్యంగస్థాబుధవీక్షణాచ్ఛయ

మహౌకుర్వంతిపక్షేస్వకే ||

వ్యా|| అథనిషిక్తస్యనిషేకకాలాజ్ఞాతస్యజన్మకాలాదుభయోరపిప్రశ్న
కాలాద్వాపుంస్త్రివిభాగజ్ఞానం శామూలవిక్రీడితేనాహ || ఓజక్షేపురు
షాంశకేష్వతిల్లగ్నముదయలగ్నం అదిత్యోర్కాగురుజీవః ఇమశ్చంద్రశ్చ

ఏతై ల్లాగ్నార్కగుర్విందుభిః ఓజ్జ్ఞానైః విషమరాశివ్యవస్థితైః సకేవలం -
 యావత్పురుషాంశ కేషువిషమనవాంశ గ్రహణంనా స్తితత్కథంవ్యాఖ్యాతంవి
 షమనవాంశకగతై రితి-ఉచ్యతే - పురుషాంశ కేష్వితివచనాత్పురుషరాశి
 నామ-శత్ర్యధః - యతఃయవవిషమరాశయస్తవపురుషరాశయః - స
 మాంశకగతై ర్యుగ్లేష్వితి- తై రేవలగ్నార్కగుర్విందుభిర్యుగ్లేషుసమరాశి
 షస్థితై ర్యధాసంభవం-సకేవలంయావత్సమాంశకగతై ర్యుగ్నరాశినవాంశ
 కస్థైర్పులిభిశ్చయోషితఃస్త్రియోజన్యవదేత్-అధైషాం-యథాభిహితానాం
 లగ్నగ్రహణాముభయవికల్పకానాంబాహుభ్యామ్పుంస్త్రీవిదేశశః-సావ్యే
 బలాధికత్వాత్ - గుర్వర్కావీతి - అధై తేషాంగుర్వర్కావిషమేభవతః -
 గురుజీవః-అర్కసూర్యఃపతాపుభావపివిషమరాశిగతాయత్రకుత్రనవాం
 శకస్థానరంపురుషంకురుతిః - బలగ్రహణమత్రానువతః-తే - శశీచంద్రఃసిత
 శ్శుక్రఃవక్రొంగారకః పతేయదినబలాఃయుక్తేసమరాశౌగతాయత్రతత్ర
 నవాంశకస్థాఃస్త్రియంజనయంతి-ద్వ్యంగస్థాతి-ఏతపవగ్రహస్వ్యంగస్థా
 యత్రకుత్రరాశౌద్విశరీగనవాంశకస్థాఃబుధవీక్షణాచ్చబుధదృష్టాయమలౌ
 ద్వాస్త్వపక్షే కుర్వంతిస్వపక్షే ఆల్లియపక్షే పురుషనవాంశ కే
 స్త్రినవాంశ కేచేత్యధః - ఏతదుక్తంభవతి- చత్వారోద్విస్వభావామిళున
 కన్యాధిష్ఠిమీనాఃతత్రమిధునధన్వి నౌపురుషాంశకౌ - కన్యామీనౌస్వ్యం
 శకౌతేయథాసంభవంమిళునధన్వగతౌరవిజీవాయదిబుధేనయత్రకుత్రావస్థి
 తేనదృశ్యలేతదాయమలౌద్వాపురుషౌవాచ్య- ఏవంయథాసంభవంకన్యా
 మీనాంశకగతాః శశిశుక్రభామాఃయత్రకుత్రావస్థితేనబుధేనదృశ్యంతేత
 దాయమలౌదేక్షకన్యేకుర్వంతి-అథద్వావేవవిషమరాశిగతాయథాదర్శితస్థా
 పుభావశ్యతితదాద్వాపురుషౌద్వావేవకన్యేవక్రవ్యం - నన్వత్రాంశకగ్రహ
 ణంనాస్తితత్కథంవ్యాఖ్యాతంద్విశరీరాంశేష్వితిఉచ్యతే - అనేనైవస్వల్ప
 జాతకేఉక్తం || బలినౌవిషమేర్కగురునరంస్త్రీయంసమగ్రహేకుజేందుసి
 తాః- యమళ ద్విశరీరాంశేష్విందుజదృష్టాస్త్వపక్షసమమితి- అన్యథాపున
 రుక్తాస్యాత్ - ఓజ్జ్ఞానైఃపురుషాంశకేష్విత్యనేనైవగతాథకత్వాత్ - బల
 గ్రహణమత్రానువతఃనీయమితి ||

మూ. విహాయలగ్నంవిషమక్షాసంస్థస్సౌరోషిపుంజన్యకరోవిలగ్న
 తే | ప్రోక్తగ్రహణామవలోక్యవీర్యంవాచ్యఃప్రసూతౌపురుషోంగ

నావా||... .. ౧౨

వ్యా|| అధపుంజన్తయోగాంతరముపేంద్రవజ్రయాహ || పహాయేతి|| ఉక్త
యోగాభావావసరేనాన్యథా-లగ్నంతథానలగ్నంపుచ్చాకాలికలగ్నంవావి
హాయత్యక్తాస్పారశనైచ్చరోలగ్నద్విషమర్తగతఃతృతీయపంచమసప్తమన
వమైకాదశస్థానానామయతమస్థఃపుంజన్తకరఃపురుషజన్తకరోభవతి- ప్రాక్త
గ్రహణామితిప్రాక్తగ్రహణాంకథితయోగకర్తృణాంగ్రహణావీర్యంబల
మవలోక్యవిచార్యప్రసూతౌప్రసవేపురుషోనరఃఅంగనాస్త్రీవాజాయేతేతివ
క్తస్యంపతదుక్తంభవతి-యత్రపురుషజన్తయోగసంభవఃస్త్రీజన్తయోగసం
భవశ్చ సృశ్యతేతదాయోగోబలవగ్గ్రహదిభిర్నిమిత్తః తద్వశాత్పుం
స్త్రీజన్తవక్తవ్యమితి|| ౧౨

మూ- అన్యోన్యంయదిశశ్యతశ్శశిరవీయద్వార్క సౌమ్యావపివకోవా
సమగందిసేశమసమేచంద్రోదయాచేత్స్థితాయుగౌజక్షగతా
వపీందుశశిజాభూమాత్పుజేనేక్షితౌ | పుంభాగే సితలగ్నశీతకర
ణాష్టక్షేబయోగాఃస్తృతాః|| ౧౩

వ్యా|| అధక్షేబజన్తయోగాశాదూలవిక్రీడితేనాహ|| అన్యోన్యమితి|| అ
న్యోన్యంచరస్పరంశశిరవీచంద్రసూర్యోయదివశ్యతః-సమరాశిస్థశ్చంద్రో
విషమరాశిగతమర్కంవశ్యత్పర్కశ్చంద్రంచవశ్యతీతదాక్షేబజన్తయోగ
పకః|| యద్వార్క సౌమ్యావపి ఆర్క సౌర సౌమ్యోబుధః పతావార్క సౌ
మ్యాయధాక్రమంయుగౌ జక్షగతాఅన్యోన్యంయదివశ్యతస్తదాద్వితీయో
యోగః-వకోవాసమగమితి- వకోంగారకోవిషమక్షగఃసమగంసమరా
స్థందినేశంసూర్యంపశ్యతీసూర్యశ్చంగారకంపశ్యతీతదాత్మతీయోయోగః-
అసమేచంద్రోదయాచేత్స్థితౌ- భూమాత్పుజేనాంగారకేనసమరాశిగేనేక్షీ
తౌదృష్టేతదాచతుర్థేయోగః-యగౌజర్తగతావపీతి-ఇందుశ్చంద్రశశిజో
బుధఃసితాయధాసృఖ్యంయుగౌ జర్తగతౌసమవిషమరాశిగౌభూమిజేనభామే
సయత్రమత్యావస్థితేనేక్షితౌదృష్టేతదాపంచమోయోగః-పుంభాగభృతి-సి
తశ్శుక్రలిగ్నముదయలగ్నంశీతకరణశ్చంద్రపతేసితలగ్నశీతకరణాయదితర
రాశౌపుంభాగేపురుషనవాంశకేవ్యవస్థితాభవంతితదాక్షేబజన్తయోగష్టవ్యం
తథాచబాదరాయణః|| అన్యోన్యంరవిశశినౌవిషమర్తగౌశిరక్ష్యేతే| ఇందుజర
విపుత్రౌవాతధై వగర్భంసపుంసకంకురుతః|| వక్రోవిషమేసూర్యస్సమగంసైస్వి
వంసరస్పరాలౌకాతే| విషమర్తేలగ్నేందూసమరాశిగఃకుజోవలోకయతి|| బుధ

చంద్రామృతజన్మప్రాప్తిమమక్షః సమక్షః గౌతమేంద్రాక్షః । ఓజసవాంశకంధాల
గ్నేందుసి తాస్తధై పూత్రాభితి- పతేయోగాః పూర్వయోగానామభావేవక్త
వ్యాః తేషాంయోగానామేతేషాంచసంభవేషావేమేవబలవత్త్వమ్॥ ౧౩

మూ- యుక్త్యేచంద్రసితాతథాజభవనేన్యజ్ఞాకరజీవ్రాకయాలగ్నేం

దూన్యనిరీక్షితాచసమగౌయగ్నేషువాప్యాశిసః । కుర్వ్యస్తేమిధు

నంగ్రహేదయగతాద్వ్యంగంశకా వశ్యతిస్వాంశేజ్ఞేత్రిత

యంజ్ఞగాంశకవశాద్యగ్నంత్యమేత్తైస్ససమ్॥ ౧౪

వ్యా॥ అథునాద్విత్రిగర్భసంభవయోగాశాస్త్రులః క్షీడితేనాహ । యు

క్త్యేచంద్రసితావిరి॥ చంద్రసితాశశిశుక్రాయుక్త్యేచమరాశౌవ్యవస్థితా - తథా

తేనైవప్రకారేణజ్ఞారజీవ్రాదయాజ్ఞాబుధః- అరోగారకః జీవోబృహస్ప

తిః ఉదయాలగ్నం పతేన్యవపః ఓజభవనేషవమరాశౌన్యగ్నవేయః- పవ

మేతేమిధునంకుర్యః- పకాంకన్యాచేకంపురుషంచలగ్నేంచూన్యనిరీక్షితావతి

లగ్నేంచూ ఉదయచంద్రాసమగౌయగ్నరాశివ్యవస్థితాన్యనిరీక్షితాపుంగ్ర

హేణకేనబద్ధస్త్రైభవతః తథాపిమిధునంగర్భసంస్థంవాచ్యం- యుక్త్యేషువా

ప్రాణిశః- తపవచ్చారోష్ట్రజ్ఞారజీవ్రాకయాలస్సవ్యపవయుక్త్యేచసమరా- శిషు

స్థితాః ప్రాణినోభవంతి - తథాపిమిధునంకుర్యః- గ్రహేదయగతానిత్యా

దిగ్రహః సర్వపవద్వ్యంగంశకాద్విస్వభావనవాంశకాగతాః ప్యా

పాః ఉదయంలగ్నంచద్వ్యంగంశకేషుగతాః శాగ్రహేదయగతా

ద్వ్యంగంశకా స్వాంశేస్వనవాంశకస్థేజ్ఞేబుధేవశ్యతి తదాత్రితయంచ

క్తవ్యం- తత్రాయంవిశేషః - జ్ఞగాంశకవశాద్యగ్నంత్యజ్ఞాబుధోగతోవ్య

వస్థితోయస్త్రిన్నవాంశకేతద్వశాద్యగ్నం - బుధోయస్త్రిన్నవాంశకేవ్యవ

స్థితః నయల్లింగంశకః తల్లింగంతత్రగర్భేయగ్నంచక్తవ్య ఏకస్తద్విపరీతః-

పతేదుక్తంభవతి మిధునాంశకస్థోబుధోయదాగ్రహేదయగతాద్వ్యంగ

గాంశకా వశ్యతితదాగర్భేపురుషద్వయంకన్యాచైకావక్తవ్యా- అధాన్య

నవాంశకస్థోబుధోద్వ్యంగంశకవ్యవస్థితాగ్రహేదయా వశ్యతిత

దాగర్భేకన్యకాద్వయం ఏకంచపురుషత్వంచక్తవ్యం అమితైస్సమితి-

తైగ్రహేదయగతైః సబుధైరమితైస్త్రిన్తైర్విస్వభావనమలింగస్థి

తైస్త్రితయంసమమేకలింగంచక్తవ్యం - పతేదుక్తంభవతి- మిధుననవాంశక

వ్యవస్థితోబుధోమిధునధన్వ్యంగంశకవ్యవస్థితాగ్రహేదయా వశ్యతి

తదాగర్భేపునవత్రిశయంవక్తవ్యం - అథకన్యాంశకన్యవస్థితోబుధఃకన్యా
 మీనాంశకన్యవస్థితాన్ గ్రహేందయాన్ వశ్యతితదాగర్భేకన్యకాత్రితయం
 వాచ్యమితి తదావసారావశ్యాం || సమరాశౌశశిసతయోద్విషమేగురువ
 క్రసౌమృలగ్నేషు యోగేస్మిన్ గర్భగతంనూచంబిధునంతవిజ్ఞేయం || లగ్నేం
 దూవాసమగౌపుంగ్రహద్బష్టేచబిధునజన్తకరౌ | లగ్నజ్జవక్రగురప్రౌబలిన
 సమరాశిగాన్తదై ప్రాక్తాః || ద్విశరీరాంశికయక్తాన్ గ్రహాన్ విలగ్నంచవ
 శ్యతేందుసుతః | కన్యాంశేచ్ఛేకే స్వేపురుషశ్చనిషిచ్యతేగర్భేబిధునాంశేక
 వ్యైకాద్వైపురుషాత్రితయమేవస్యాత్ | సృమిధునధనురంశగతాన్ గ్ర
 హాన్ విలగ్నంచవశ్యతేందుసుతః || బిధునాంశస్థశ్చయదాపురుషత్రితయం
 తదాగర్భేకన్యామీనాంశస్థాన్ విహగానుదయంయువతిభాగగతః || వశ్యతి
 శీతగుతనయఃకన్యాత్రితయంతదాగభాగితః || ౧౪

మూ - ధనుర్ధరస్యా త్యగలేవిలగ్నేగ్రహైస్తవశోగ్రహైః విష్టైః జే
 నార్కిణావీర్యయతేచదృష్టేనంతప్రభూతాఅపికోశసంస్థాః || ౧౫

వ్యా || అధునాత్యధికగర్భసంభవయోగజ్ఞానమువజాతకయాహాధను
 ధరస్యేతి | ధన్విలగ్నేధనధనాంశకేచోదయంలగ్నమువగలేధనుర్ధరస్యధను
 షోత్యగలేవిలగ్నేధన్వ్యంశకేచోగ్రహేగ్రహైః సర్వైరేవతదంశోపగతైర్య
 త్రతత్రరాశౌధన్వినవాంశకైః బలిష్ఠైర్విర్యవర్ధిస్తస్త్రిశ్చలగ్నేచ్ఛేనార్కి
 ణాచదృష్టేస్థేనబుధేన అగ్నిణాశనైశ్చరేణచవీర్యయుతేన బలవతాదృష్టో
 అవలోకితేప్రభూతాబహవః కోశసస్థాజరాయవేష్టికాగ్రహాః పంచసప్త
 దశవాగర్భేసంభవంతవంచసప్తదశ || ౧౫

మూ - కలః ఘనాంసూధిచమాన్ గజచేతనభాః | సితకుజజీవనూ

ర్యవంగ్రాగ్నిబుధాఃవరతః || ౧౬

వ్యా || సూర్యముక్తంమాసాధివతౌనిపీడితత్కాలంప్రవణంసమాది
 శేదితి - తదధునాగర్భస్యమాసాధివతీన్త్రోటకేనాహ || కలలేతి || సితాద్య
 గ్రహగర్భస్యప్రధనమాసాత్ప్రభృతికలలాదీనిమవతేయంతి - తద్యథా-
 గర్భస్యప్రధమేహునికలంభవతిశుక్రశోణిలేసంమిశ్రితాతే - తత్రగభా-
 న్యుత్పత్తిమాసేసితశుక్రశోణివిష్టితే ఘనకాకారిస్సంభవతితత్రతస్య
 కుజోగారకాధిపః - తత్తల్లియేతత్కరోప్రతిహాస్తాస్యవయవజన్తతత్ర
 చప్రౌబుహస్వతిః చతుధే అస్థినంభవఃతత్రసూర్యోరవిరధిపఃపంచమేవ

మనసంభవః త్రచంద్రోధిపతిః పృథ్వీ అంగజసంభవో లోమజనతత్రార్కి
 శ్శుభిధిపతిః-సప్తమేచేతనతానంభవోభవతి - చేతనస్యభావశ్చేతనతా-
 త్రబుధోధిపతిః-బుధమాసాత్పరలోయేన్యే శేషామాసాస్తైగర్భస్వశానో
 ద్వేగప్రసవలరాస్తేషుచోదయపతి చంద్రసూర్యాః స్వామినః క్రమశోగది
 తాః-తత్రాప్తమేమాసిగర్భస్థోజంతురశనః కరోతిమాత్రాభుక్తంపీతంరసాది
 తస్యానాభింగ్మనలేనసక్రమతే - తత్రగర్భాధానలగ్నాధిపతిర్వోగ్రహః
 సమాసాధిపతిః-నవమేగర్భాస్థస్యోద్వేగోభవతితత్రచంద్రోధిపతిర్భవతి-
 దశమేగర్భస్యప్రసూతిర్భవతితత్రసూర్యోధిపతిః-తథాచలఘుజాతకే॥ కల
 లఘునవపాచ్ఛాస్త్వగ్రోహస్తస్థితి సముప్పవాః క్రమశః । మాసేషుశుక్రకు
 జజీవసూర్యచంద్రార్కిసామ్యానామ్ । అశనోద్వేగప్రసవాః పరతోలగ్నే
 శచంద్రసూర్యాణామితి-అత్రవధఃపద్వితీయమాసాధిపయోగ్యనశేత్వరేణ
 మతభేదః-తథాచతగ్వాక్యం॥ కుజాస్ఫుజిజ్జీవీవీందుసౌశశశాకలగ్నేందు
 దివాకరాణామ్-మాసాధిపప్యప్రభపౌనఃపైమాంజయోవఘాతైర్గ్రహవద్భ
 వంతి॥ ఆద్యేతుమాసేకలలంద్వితీయేపేశిస్తృతీయేపిగవతశాఖాః। అస్థిస్య
 ధస్నాయుసిరాస్పశుధేఃమజ్జాతుచమాణ్యపివచమేచ॥ షష్ఠేత్వస్త్వగ్రో
 మనఖాయకృచ్ఛచేతస్థిస్తాస్సప్తమమాసచేష్టాః। తృష్టాశనాస్వాదనమష్ట
 మేస్యాత్సూర్యవరాధానవమేరతశ్చ । స్రోతోభిరుద్భూతిత పూణఃదే
 హ్యాగర్భోర్గమాసేదశమేవ్రసూతేత్తి॥ ఆచార్యస్యబహుమతసామ్యమ
 భిమతమిప్రతిభాతిశుభాశుభంచమాసాధిపతేః సమృశంగర్భస్తస్యమాసా
 ధిపతినృశంశుభమశుభంఫలభవతి-ఏతదుక్తంభవతి-ఆధానకాలేయోగ్ర
 హ్యానిపీడితోభవతితస్మాసిగర్భస్యవతనంకలుషేమందరశ్చైవివణేః పీడ
 నంనిమః-లేఅంశుజాలసంపన్నేబలవతిపుష్టిరితి-తథాచలఘుజాతకే॥ కలు
 షైఃపీడావతనంనిపీడితైనిమః-తైఃపుష్టిరితి-అథచావ్యైశ్చాస్త్రకారైర్విశే
 షణ్డక్తః॥ తత్క్రించిత్సృశ్యతే-తథాచసారావళ్యాం ॥ తత్రశుభాశుభమి
 త్రైశ్శక్రభిరధివాసితావిషయవృత్తిః। గర్భావాసేనివతతినయోగేశుక్రశో
 చితయోః। మిధునస్యమాసాభావోయాద్యక్తప్రబలస్యసంభవతి-క్లేష్టాదిభిశ్చ
 దోషైస్తత్తుల్యగుణోసేషిక్తస్య। యాదృక్పక్షేసౌమ్యస్తత్తుల్యబలగుణంసుతం
 సమాధత్తే । పితృజననీసాదృశ్యంరవేశ్వశాంకస్యబలయోగాదితి - సు
 బోధమేతత్॥ ౧౬

మూ- త్రికోణగేజేవిబలై స్తధాపరైర్దుఖాన్మహానైర్ద్విగుణస్తదా
భవేత్|అవాగ్గవీందావశుభైర్భుసంధినైశ్శుభేక్షితశ్చేత్కురుతేగి

రంచీరాత్||

...

...

...

౧౭

వ్యా||అధాధికాంగమూకచిరలభ్యగిరాంసంభవయోగావంశస్థవృత్తే
నాహ|| త్రికోణగజ్జితః జ్ఞేబుధేక్రికోణగేలగ్నాన్నవమధేపంచమధేవాతస్మా
ద్భుధానవరై రవైః సర్వైర్గ్రహైశ్చత్రకుత్రావస్థితైర్విజలై ర్విర్యరహితైః
ముఖాంఘ్రిహానైర్ద్విగుణోగర్భస్థోవాచ్యః- త్రికోణగేజ్జేత్రకైచిన్న
లత్రికోణగేబుధేకన్యగతభ్యాహుః-తదయుక్తం-యస్తాన్యగవాగ్గాగిః-
బలహీనైర్గ్రహైఃసర్వైర్వరవపంచమగేబుధేద్విగుణాంఘ్రిశిరోహస్తో
భవత్త్రేకోరరస్తథే-అవాగితి-గవిప్రపేన్ధితేంద్రాచంద్రేఅశుభైఃపాపైఃభ
సంధినైః కర్కలవృత్తికమీనానామంత్యనవాంశకస్తేతైర్యధానంభవం-
తదాఅవాక్ మూకోగర్భస్థోవాచ్యః-శుభేక్షితభి - చేచ్ఛబ్దోయద్యధే-
ఏవంపథేయోగేయదిశుభేక్షితః సామ్యగ్రహదృష్టశ్చంద్రోభవతి తదజాత
స్యచిరాద్భూహునాకాలేనగింవాచంకురుతే-అథా-దేవపాపవీక్షితేవాస్త్రి
నోబోధ్యః- ఏవంయోగేమిత్రగ్రహవీక్షితేయదాసామ్యాబలినస్తదావిరేణ
కాలేనవాగ్భవతి-అథపాపాబలినస్తదానై వేతి-అత్రచభగవాగ్గార్గిః|| కు
లేరాళిర్భూషాంతస్థైఃపాపైశ్చంద్రేవపాపగే-మూకఃపాపేక్షితైస్సామ్యైశ్చ
రేణలభతేగిరమ్మిశ్యృష్టైర్యధావీర్యంఫలంబోధ్యంమనీషిణైః|| ౧౭

మూ- సామ్యత్వాంశేరవిజయధిరాచేత్సదంతోత్సజాతః కుబ్జస్త్వీరే
శశినితనుగేసుందమాహేయదృష్టే | పంగుమీనేయయశశికుజై

ర్వీక్షితేలగ్నసంధేసంకౌపాపేశశినిచండసాస్యన్నచేత్సామ్యదృష్టాః||

వ్యా||అథునానదంతకుబ్జశశనయోగావంశావంశకాంతయాహ|| సా
మ్యైః||రవిజశ్చనైశ్చరఃరుధిరోగారకః-యత్రకుత్త్రరాశౌశనైశ్చరాంగార
కాసామ్యత్వాంశేబుధనవాంశకేమిధునాంశకేకన్యాంశకేవాభవతః-అథ
వాబుధజ్జేమిధురకన్యయోరన్యతమేగాశౌన్ధితాభవతః చేచ్ఛబ్దోయద్య
ధే-యద్యేవంతదాఅత్వాస్త్రియోగేసదంతోదంతసహితో గర్భస్థోవా
చ్యఃకేచిత్సామ్యగ్నాంశేమిధునేమిధునాంశకేకన్యాయాంకన్యాంశకేవేత్త్యా
హుః||యైత్వాంశయోగ్యగవగ్రహణాత్అంశజేనకేవలైన్వసంధిసాస్యత్త
దృత్గ్రహణమిరిచ్యతైర్భి పంచంపథేయోగేగర్భస్థస్సదంతోభవతిజాతోవా

కబ్జస్వక్షుః ౩ - శశినిచంద్రేన్వజ్జేఅత్తీయ రాశౌకర్కటస్థితేతథాఘా
తేచతనుగ తేతస్త్రింశ్చమందమా హేయదృష్టేమందేనశనైశ్చరేణమా హేయే
నాంగారకేణచదృష్టే అవలోకితేగర్భస్థఃకుజ్జోవాచ్యః - పంగమీనశ్చితి.
మీనేలగ్న సంధేయమశశికుజైర్దృష్టేపంగుర్గర్భస్థోభవతి-యమశ్శనైశ్చరః
శశీచంద్రఃకుజోభామఃపత్రైర్విక్షితేదృష్టేపంగుఃపాదవికలోగర్భస్థోవాచ్యః.
సంధౌపాపేభితి- పాపేఅనిత్యమజసౌరాణామచ్యుతమేశశ్శిచచంద్రేనసంధౌ
కర్కటవృశ్చికమీనాంత్యనవాంశగతేయధాన భవంగర్భస్థోజంతుజఃడః.
శ్రోత్రేంద్రియహీనోవాచ్యః - స్వాన్నచేత్సామ్యదృష్టాభితి - ఏతేయోగ
కతాఃరోగహీయధాదచ్చితానచేత్ యదిసామ్యైశ్శుభగ్రహైఃదృష్టానభ
వంతితైతద్యోగచతుష్టయంపూర్ణవక్తవ్యంసామ్యైబలవిభిన్రీక్షితాశ్చే
త్ యోగానభవంతిమధ్యబలైహీనబలైర్వాదృష్టాస్తదా అసమగ్రఫలా
భవంతి||

మూ, సారశశాంకదివాకరదృష్టేవామనకోమకరాంత్య విలగ్నే । ధీనవ
మోదయగైశ్చదృశాజైఃపాపయ్యతై రభుజాంఘ్రిశిరాస్సృత్ ||

వ్యా || అధునావామనకహీనాంగౌదోధకేనాహ ||సారశశాంకేతి || మ
కరాంత్యవిలగ్నేమకరస్యాంత్యనవాంశ కేవిలగ్నస్థేనవమనవాంశకడవయ
మానఃసచమకరస్యభవతీత్యధఃతస్త్రింశ్చసారశశాంకదివాకరదృష్టేసౌ
రశ్శనైశ్చరఃశశాంశ్చంద్రదివాకరస్సూర్యః పత్రైరవలోకితేవామనకోశ్చ
స్థోవాచ్యః ధీనవమోదయగై రితి - అత్రకేచిదేవంవ్యాచక్షుతేయదాలగ్నే
ద్వితీయేద్రేక్కాణోదయోభవతితదాతస్యపంచమరాశినబంధిత్వాద్దే
క్కాణిత్యాఖ్యా - తస్మిన్ ద్వితీయేద్రేక్కాణేపాషగ్రహయతే ఉదయ
మనుప్రాప్తేసారశశాంకదివారకదృష్టేగర్భస్థః అభుజౌభుజహీనోవాచ్యః
ఏవంలగ్నేతృతీయ ద్రేక్కాణేయదాభవతితదానవమరాశినబంధిత్వాత్తృ
తీయోనవమనంజ్ఞఃతస్త్రిన్నదయగతేపాపయతేసారశశాంకదివాకరదృష్టే
అనంఘ్రిపాదహీనోగర్భస్థోవాచ్యః - ఏవంప్రథమద్రేక్కాణస్యలగ్నసం
బంధిత్వాదుదయద్రేక్కాణిత్యాఖ్యాతస్త్రిన్నదయగతేవాపాపయతేసౌ
రశశాంకదివాకరదృష్టేఅశిరాశ్శిరోహీనోగర్భస్థోవాచ్యః - ఏతేషుయోగే
షుసారశశాంకదివాకరాణాందర్శనయోగాత్పాపయక్తృత్యుక్త్వాకేవలే
నాంగారకేణయ్యైతయోగోభవతీతిజ్ఞేయంఅత్రాస్యస్యేధీనవమోదయగైః

దృక్కణైః ద్రేక్కణైః పాపయంతైః కేవలమేవాధుజాం మ్రేశిరసాం సంభ
వంవ్యాచక్షతే సౌరశశాంకదివాకరదృష్టశ్చభవతి తదా అభుజౌభుజహీనో గర్భస్థో వాచ్యః అథలగ్నే ద్వితీయ
విభుజాదినంభవేయధా సంఖ్యంత్యక్వాద్రేక్కణత్రయే పిప్రతిద్రేక్కణం
తదుద్భవవికల్పమాహుః - విభుజో వా సంక్లిష్టా విశిరావేతి అన్యత్త్వేనం
వ్యాచక్షతే-యథాలగ్నేయధా ప్రథమద్రేక్కణోదయోభవతి తదా పంచ
మరాశౌ ప్రథమద్రేక్కణోనవమోపిప్రథమ ఏవ తత్తద్ద్యేక్కణత్రయం
యదా పాపయంతంభవతి తదా భుజహీనో గర్భస్థో వాచ్యః అథలగ్నే ద్వితీయ
ద్రేక్కణోదయోభవతి తదా పంచమ నవమయోరపిద్వి తీయ ఏక ఏకద్వే
క్కణత్రయం యదా పాపయంతంభవతి తదా హీనో గర్భస్థో వాచ్యః
అథలగ్నే తృతీయద్రేక్కణోదయోభవతి తదా పంచమ నవమయోరపి తృతీయ
ఏవ ఏ తద్ద్యేక్కణత్రయః యది పాపయంతంభవతి తదా శిరోవిహీనో గర్భస్థో
వాచ్యః అత్రాపృ న్యేయధా సంఖ్యంత్యక్వా త్రిప్రకారే సియోగే ఆభుజా
సంక్లిష్టో హీనానాం వికల్పేన గర్భస్థంభవమాహుః - వయం పున బ్రూహ
మః నిషేకకాలే పంచమరాశౌ యోద్రేక్కణం సయద్యం గారకేణ యుక్త సౌ
రశశాంకదివాకరదృష్టశ్చభవతి తదా అభుజౌభుజహీనో గర్భస్థో వాచ్యః సవ
మరాశౌ యోద్రేక్కణం సయద్యం గారకేణ యుక్త సౌరశశాంకదివాకర
దృష్టశ్చభవతి తదా అనంక్లిష్టాదరహితో గర్భస్థో వాచ్యః - ఉదయస్థానే
లగ్నే యోద్రేక్కణం సయద్యం గారకేణ యుక్తః సౌరశశాంకదివాకరదృష్ట
శ్చభవతి తదా శిరాగర్భస్థో వాచ్యః - ఏషైవ వ్యాఖ్యాసాధీ - యస్తా గ్భగ
వా గాగ్నిః || లగ్నే ద్రేక్కణగోభామః సౌరసూర్యే దుపిషితః | కుర్యాద్వి
శిరసంతద్వత్పంచమేవాహువర్జితమ్ || పవదం నవమస్థానే యది సామ్యైర్మపి షీ
తఇతి తథా వసారావళ్యం || భౌమయుతోద్రేక్కణస్యైకోణలగ్నే మభే
మసం దృష్టః | విభుజాంక్లిష్టమస్తకస్సాన్యచ్ఛనిరవిచంద్రై ర్వదేదగ్భ ఇతి ||
మూ. రవిశశియుతే సంచేలగ్నే కుజార్కినిరీక్షితే నయనరహితస్సాన్య

మ్యాసౌమ్యైస్సబుద్ధుదలోచనః | వ్యయగృహకతశ్చంద్రో వామం
హి సస్త్యపరం రవిర్య ఇహ గదితాయోగాయా ప్యాభవతి శుభే
క్షితాః || ౨౦

వ్యా || అభు నానయనరహితజ్జాన్తాధుమాహ | రవిశశియుతఇతి || సిం
హేలగ్నే రవిశశియుతే అర్కచ . ద్యాభ్యాం సయంతే తథా భూతేషజార్కి

సరిగ్గా తేభామసారాభ్యాంశమైనయనరహితః అ ధోగభ్యస్తోవాచ్యః- అర్థా
 దేవసింహులగ్నేకైవలేనలరేణయుక్తేసారేఅంగారకేణదృష్టేవక్షిణాక్షి
 కాణః-ఏవసింహులగ్నేకైవలేనచంద్రేణయుక్తేసారేఅంగారకేణదృష్టేవా
 మాక్షికాణశ్చభవతీతజ్ఞేయం-సామ్యాసామ్యైస్సబుద్ధుదలోచన ఇతితస్మి
 న్నేవసింహులగ్నేఅర్కచంద్రాభ్యాంయుక్తేసామ్యా సామ్యైశ్చభవాప
 గ్రహైద్వక్ష్యగర్భస్థస్సబుద్ధుదలోచనఃపుష్పితాయోవాచ్యః-అత్రాశ్వేక
 తమయుక్తేప్రాగ్భవత్పుష్పితాక్షిత్వంవాచ్యం-వ్యయగృహగతఇతి - నిషేకకా
 లలగ్నాద్వాజన్మలగ్నాద్వాయస్యచంద్రమావ్యయగృహగతోద్వాదశస్తో
 భవతితస్యవామంచతుహికానస్తి-వామాక్షికాణస్సంభవతీత్యథః-ఏవం
 రవిరాదిత్యోలగ్నాద్వాదశోవరందక్షిణంచతుహికానస్తి - యథాగదితా
 యోగాఇతి-యపి తేయోగాఃపాగభిహితాఃత్రికోణగేజ్జేత్యాదినాగ్రంధే
 నశుభాశుభఫలదాస్తేషాంసర్వేషామేవయోగానాంయదాయోగకతా
 రోగ్రహశ్చభైస్సామ్యగ్రహైః దృష్టాభవంతితదాతేయోగాయా ప్యాభ
 వంతిపూర్ణాయధోక్తంఫలంప్రయచ్ఛంతికింతుకించిత్ప్రయచ్ఛంతీత్యర్థః.
 మూ-తత్కాలమిందుసహితోద్విరసాంశకోయస్తత్తుల్యరాశిసహితే
 పురతశ్శాంకే! యావానుదేతిదినరాత్రిసమానభాగేతావద్గతేది
 ననిశోఃప్రవదంతిజన్మ|| ౨౧

వ్యా||అధప్రశ్నాధానకాలయోగవశాత్ప్రసవకాలజ్ఞానంవసంతతిలకే
 నాహంతత్కాలమితి||తత్కాలేప్రశ్నకాలేఅధానకాలేవాయస్మిన్సారాశౌ
 చంద్రమావతకతేతత్రచయస్మిన్ద్వాదశభాగేవ్యవస్థితేసతత్కాలమిందుస
 హితోద్విరసాంశకఃకేచిత్తాత్కాలికెందుసహితోద్విరసాంశకఇతివరంతి -
 తాత్కాలికెందునాయావత్సంఖ్యోద్వాదశభాగసహితఃతావత్సంఖ్యోమే
 షాదౌగణియోయోరాశిః తత్రధ్యేచంద్రమసిపురతఃఅగ్రతఃదశమేమాసిగ
 ర్భస్యప్రసవోవాచ్యఇతికేదిత్-తథాచసారావశ్యాం||యస్మిన్ద్వాదశభా
 గేగర్భధానేవ్యవస్థితశ్చంద్రః । తత్తుల్యక్షాప్రసవోగర్భస్యసమాదిశే
 త్వాంజ్ఞఇతి||అస్యేపునరేవంవ్యాచక్షుతే-అధానకాలేయత్రరాశౌచంద్రమా
 వ్యవస్థితస్తత్రయావత్సంఖ్యోద్వాదశభాగేవరతే-తస్మాద్ద్వాదశభాగాత్తావ
 త్సంఖ్యోయపివపురతోరాశిస్తత్రధ్యేచంద్రమసిప్రసవోవక్రవ్యఇతిపివైవసా
 ద్దీప్యవ్యాఖ్యా||యస్మాద్భగవాన్గాగ్నిః || యావత్సంఖ్యోద్వాదశాంశేశీతరశ్మి

ర్వ్యవస్థితః తత్సౌఖ్యోయస్తతో రాశ్విస్తేందుస్తగ్తోవదేదితి || అత్రాపిన్ద్రు
త్రానయనేయమనుపాతోపాయఃయదివంద్యాక్యాంతద్వాదశభాగప్రమా
ణేనసకలచంద్రరాశ్యష్టాదశశతలిప్తాప్రమాణంలభ్యతే-తదనేనఘక్తద్వా
దశరాశిప్రమాణేనకిమితిలభంచంద్రరాశిభుక్తంలభ్యతే-తతోవృశతలిప్తాప
రికల్పనయానక్షతోదయమూహ్యంతత్కాపిదినరాత్రిజ్ఞానమాహ-యా
వానితి-దినరాత్రిలగ్నానిపూర్వంవ్యాఖ్యాతాని-గోజాశ్వికకీమిధుసా ఇ
త్యాదినా-అథానకాలేప్రశ్నకాలే వాయుల్లగ్నంతస్యయఃప్రవిభాగః దినసం
ఖ్యోరాత్రిసంఖ్యోవాయా వానుదేతి-స్వమానంతస్త్రియావత్కాలభాగేగ
తస్తావంత్యావేవదినశీ-స్వమానాద్గతేకాలేజన్మభవవ్యతీతివాచ్యం- దిన
స్యరాత్రేర్వాగతస్తత్కాలభాగంబుధ్వా అనుపాదేనప్రసవకాలేగ
సేవారాద్రేక్కాణనవాంశద్వాదశాంశత్రింశాంశకావాచ్యాఇతిమునయః
ప్రవదంతికథయంతి-తథాచసారావశ్యాం || తత్కాలందివసనిశానంజ్ఞాన
ముదేతిరాశిభాగోయః | యావానుదయస్తావావాచ్యోదివస్యరాత్రేర్వా ||
ఇత్యాధానాత్పృథమంసూతేః కాలంసునిశ్చితంకృత్వా | జాతకవిహితం
చవిధింవిధింతయేత్తత్రగణితజ్ఞఇతి || ౨౧

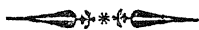
మూ, ఉదయతిమ్మదుభాంశేనప్రమథేచమందేయదిభవతినిషేకస్సూ
తిగర్భత్రయేణ | శశిశతువిధిరేషద్వాదశేజ్జేప్రకుర్యాన్నిగదితమిహ
చింత్యంసూతి కాలేషియక్త్యా || ౨౨

వ్యా || అధునాభృతస్యగర్భస్యవషత్త్రయవషత్ద్వాదశప్రసూతిజ్ఞానం
మాలిన్యాహ || ఉదయతీతిమ్మదోస్సౌరస్యభాంశోమ్మదుభాంశఃతస్మిన్నిషే
కకాలేయస్యకస్యలగ్నస్యోదయేమ్మదుభాంశేననైశ్చరరాశినవాంశకేమక
రాంశకేమంభాంశకేవాఉదయఇతి - తథాభూతేతస్తాదేవలగ్నాంతందేశ
నైశ్చరేతత్కాలేన్యూనగతేనప్రమథేపవంవిధేయోగేయదినిషేకోభవతిత
దాతస్యగర్భస్యఅబ్జత్రయేణవషత్త్రయేణసూతిఃప్రసవోవక్తవ్యఃశశినితి-
ఏషఏవవిధిర్యదాశశినిచంద్రేభవతితదాద్వాదశేవషత్ప్రసవంకుర్యాత్-
ఏతదుక్తంభవతి-యస్యకస్యలగ్నస్యోదయేయదాకర్కటాంశకోదయోభవ
తితస్తాల్లగ్నాత్ప్రమథమందోభవతి - తదాభృతస్యగర్భస్యద్వాదశేజ్జే
ప్రసవోవాచ్యః - నిగదితమిహేతి - ఇహస్మిన్నాధానాధ్యాయేఅథానకాల

యోగవశాద్యధాపీనాధికాంగాదీనాంగర్భాస్సంభవంతీతి నిగదిశముక్తం
తథాప్రసూతికాలేషితాన్యగోగవశాత్తథావిధానావేవజన్మవక్తవ్యం - గ
ర్భప్రాసావాదిగర్భప్రసవకాలనిర్దేశాదివ అధానకాలాత్ ప్రసవకాలాచ్చ
యథైవాదేశః కృతః తథాప్రశ్నకాలాఽపివక్తవ్యః - తథాచోక్తం జన్మన్యా
ధానేప్రశ్నకాలేవేతి॥ ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం - బృహజ్జాతకవివృత్తౌ

నిషేకాధ్యాయశ్చతుర్థః॥

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే - పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ- పితుజాతః పరోక్షస్యలగ్నమిందావవశ్యతే విదేశస్థస్యచరభే

మధ్యాహ్నప్రేదివాకరే॥ ౧

వ్యా॥ అధాతోజన్మకాలలక్షణాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే తత్కారావేవ
పితుస్సన్నిధావనన్నిధౌవాజాతస్యజన్మైత్యత్రఅనుష్టుబాహ॥ పితుజాత
ఇతి॥ ఇదాచంద్రప్రసవలగ్నమవశ్యతినావలోకయతినతిపితుః పరోక్షస్య
జనకస్యాసన్నిధౌజాతః - తత్రాస్యపితురసన్నిధానేస్వదేశపరదేశస్థితిజ్ఞా
నమాహ-విదేశస్థస్యేతి-దివాకరేసూర్యచరభేచరరాశిగతేమధ్యాహ్నప్రే
మధ్యాహ్నవస్తానాభ్యప్రేఅధఃపతితేనవమాప్తమస్తేపితుర్వదేశస్థస్యఅస్య
దేశస్థస్యజాతః - చంద్రమసిప్రసవలగ్నమవశ్యత్యేషయోగోనాన్యధేతిబో
ధ్యంచంద్రప్రసవలగ్నమవశ్యతి అగ్రేస్థిరరాశిగతేమధ్యాహ్నప్రేస్వదేశ
స్థస్యపితుః పరోక్షేజాతః అస్మిన్నేవయోగేవ్యవస్థావస్తేమధ్యాహ్నప్రేది
వాకరేస్వదేశపరయోమధ్యేధితిస్యపరోక్షేజాతః - అధాదేవచం
ద్రప్రసవలగ్నమవశ్యత్యగ్రేచరరాశిస్థేస్థిరరాశిస్థేవాద్విస్వభావరాశిధే
వామధ్యాహ్నప్రేదివాకరే పితుస్సన్నిధేస్థస్యైవపరోక్షేఅసన్నిధౌజాతఇ
తివక్తవ్యం-తథాచసారావశ్యాం॥ ఐయారామవీరుమాణేపితరిపరోక్షస్థితే
శశినిజాతః-మేషూరణాద్యుత్తేవాచరభేభానావిదేశగతఇతి॥ ... ౧

మూ- ఉదయస్థేపివామందేకుజేవాస్తంసమాగతే స్థితేవాంతఃకుపా

నాధేశశాంకసుతశుక్రయోః॥ ౨

వ్యా॥ అధాన్యానసియోగాననుష్టుబాహ॥ ఉదయస్థఇతి॥ మందేశనాఉద

మూ- చతుష్పదగతభానాశేష్టైర్విర్యసమన్వితైః ద్వితసన్దైశ్చయమ

తౌ భవతఃకోశ వేష్టితా॥ ౪

వ్యా॥ అధునాపక జరాయు వేష్టితయోజన జ్ఞానమనుష్టు భాహ॥ చతుష్పదే॥ భానాసూర్యచతుష్పదరాశిగతేమేషసింహావృషధన్విరాధా మకరపూర్వాద్దానామన్యతమస్థే శేషైరవైస్సర్యగ్రహైః ద్వితసన్దైర్విర్యస భావస్థితైశ్చవీర్యసమన్వితైర్బులిభిశ్చకోశ వేష్టితా జరాయు వేష్టితాయమ తౌజాయతే॥ ౪

మూ- ఛాగసింహావృషైలక గ్నేర్ధ్రస్థేసారేథ నాయజేరారశ్యంశసదృ

శేగాత్రేజాయతేనాశచేష్టితః॥ ౪

వ్యా॥ అధునానాశ వేష్టితజన్మజ్ఞానమనుష్టు భాహ॥ ఛాగే॥ ఛాగోమేషః సింహఃప్రసిద్ధఃపుషోపుషభః ఏతైర్చాగ్గసింహావృషైలక గ్నే స్థితైః ఏషా మన్యతమయదిలగ్నంశవళితత్థేసారేథవాకుజే - కస్తి ఛాగసి హవృషాణామన్యతమేలగ్నేస్థితఃతత్థే॥ తస్మిన్సారేథనైశ్చరేణధవాకుజేభామే తత్థేనాశ వేష్టితోజంతుజాః॥ యతే నాశశబ్దేనాద్యోభిధియంతే - కస్తి న్నంగేవేష్టితత్తత్త్రాహ-రాశ్యంశసదృశేగాత్రత్తి - కిరాశేరంశోరాశ్యం శఃరాశేలగ్నస్యయోనవాంశకస్తత్కృమయిత సచయద్రాశిసంబంధీన చకాలాంగారత్యాదినాగ్రంధేవనియతరాశీయస్తిన్నంగేకాలపురుషస్యావస్థితస్తశ్చదృశేగాత్రేతస్మిన్నేవాంగేశీషకముఖాదికేవేష్టితత్తివక్తవ్యం- తథావసారావళ్యాం-సింహజగోభిరునయేనూతానా లేనవేష్టితోజంతుః-లగ్నేకుజేథసారే రాశ్యంశమానగాత్రేష్వితి॥ ౫

మూ-నలగ్నమిందుంచగురుర్నిరీక్షతేనవాశశాంకంరవిణాసమాగతమ్

సపావకోరేణ్డయతోథవాశశీరరేణజాతప్రవదంతిశ్చయాత్ ॥

వ్యా॥ అధునాజారజాతకజ్ఞానంవంశస్థేనాహ॥ నలగ్నమితి॥ గురుజే-మౌలగ్నముదయంబిందుంచంద్రంచయదిననిరీక్షతేనవశ్యతి - లగ్నచంద్రావేక రాశిస్థాఃపుధక్స్థావాయదోభావపిగురుణానదృశ్యేతదా-రేణజాతత్తినిశ్చయాత్ప్రవదంతిమునయః - అత్రయదిలగ్నంచద్రాజీవనవాంశకస్థాభవతః తదానవరజాతత్తివక్తవ్యంయస్తాగ్యవశేష్వరః ॥ అవేవభాగేవీక్షితేవా జీవేధచంద్రేణవిలగ్నభేనా । జాతంపరోద్భూతమితిబ్రువంతివాచ్యోజనేనా

సూయత ఇతి వక్తవ్యం - అత్రాన్యే శుభై స్సుఖిత్యవతి త్వా త్వేవం వ్యావక్ష తే
 సుఖే చతుర్థ భవనే శుభై ర్తిబహువచనం ఘటతే లగ్నే బుధుడక్తు శుక్రబృహ
 స్పతీ శేషాతతః శుభాభ్యామి త్వేవం వక్తవ్యేయత్క్రియ తే శుభై ర్తితస్తా దే
 వమవసీయతాం పూణశ్చంద్రమాః శుక్రబృహస్పతి భ్యాం యుక్తో భవతి త
 దా శుభై ర్తిభవతి పతచ్ఛ మేవ లగ్నే తత్ర స్థే బుధే పూణశ్చంద్రే శుక్రబృహ
 స్పతి భ్యాం సమాయుక్తే కర్మటవ్యవస్థితే ఇతి సర్వత్ర యుజ్యత ఇత్యయం పాఠో
 న సద్వ్యాఖ్యానే నయం క్తం యస్తాన్త క రావస్థితే ర్కే కర్మటగశ్చంద్రమాః
 పూర్ణో భవతి మకరవ్యవస్థితే చా ర్కే మకరాచ్చతుర్థ భవనే మేషే బుధస్య
 సంభవో నాస్తి కింపునర్తక రాశ్చ ప్రమరాశౌ కర్మటకే శుక్రస్యాప్యవస్థానమి
 తి తస్తాచ్చుభే సుభే ఇతి సప్తమ్యే కవచనాంతపవపాఠో నాస్యధా - శుభే సుఖిత్య
 తత్కర్మజీవో వ్యాఖ్యాతః ఉచ్యతే - బుధో లగ్నగతస్తస్తాచ్చతుర్థే శుక్రస్యా
 వస్థానం సభవతి అతో జీవ ఇతి వ్యాఖ్యాతం - కేచిత్పూర్వశాస్త్రానుసారేణేతి
 శుక్రే ఇతి చ్ఛంతి - అథ పోత గత ప్రసవయోగోద్వితీయః - లగ్నే జలజ ఇతి - లగ్నే జల
 జే జలరాశౌ కర్మటమకరవశ్చిమాధః మీనానామన్యత మే తస్తాదస్తగే సప్త
 మస్థానస్థే చంద్రపూణే షీణే వా పాత గతైవ ప్రసూయత ఇతి - వాశబ్దః ప్రకా
 రాధః ॥

మూ - ఆప్యోదయమావ్యగశ్శీసంపూణస్సనువేక్ష తే ధవా మేషూర
 ణబంధులగ్నగః స్యాత్సుతిస్సలిలేన సంశయః ॥ ...

వ్యా॥ అధోదక సమీపప్రసవజ్ఞానం వై తా లీయేనాహ॥ ఆప్యోదయమితి॥ ఆ
 ప్యరాశయోమకరపశ్చిమాధః కర్మటమీనాః తేషామన్యతమస్యోదయః - ఆ
 ప్యోదయః జలరాశిలగ్నం భవతి - శశీచంద్రశ్చాప్యగోజలరాశిస్థః తదాసూ
 తిః ప్రసవః సలిలే జలసమీపేన సంశయః నిశ్చయా ద్వాచ్యుః - అధవా - సంపూర్ణః
 శశీలగ్నమాప్యోదయం సమవేక్ష తేవశ్యతి - తథాపి సలిలే జలసమీపే ప్రసూ
 తిః - మేషూరణ బంధులగ్నగ ఇతి - అథవా ఆప్యరాశాపుషగ తేషేషూరణబం
 ధులగ్నగే మేషూరణేన శమే బంధుస్థానే చతుర్థే లగ్నే ప్యాగ్నగ్నే స్థితస్యాన్య
 ద్భవేత్ - తథాపి సలిలే ప్రసూతి ర్తివదేత్ - తథాచ సారావశ్యాం ॥ సలిలభల
 గ్నే చంద్రో జలరాశౌ వీక్ష్యతే ధవా పూణః ॥ ప్రసవం సలిలే వింద్యాన్వంధూ
 దయదశమగశ్చయదే ॥

మూ ఉదయో ఘనయో ర్యయస్థి తైగుస్త్యాం పావనిరీక్షి తేయమే ఆలిక

ర్క్మియు తేవిలగ్నగేసారేశీతకరేక్షితేవఘే॥ ... ౧౦

వ్యా॥ అధునాబంధనాగారావటయోఃప్రసవజ్ఞానం వైత్రాళీయేనాహ॥ ఉదయేతి॥ ఉదయోలగ్నం ఉడుపశ్చంద్రతయారుదయోడుపయారేకరాశిస్థయోఃయమేశనైశ్చరేవ్యయస్థితేద్వాదశస్థేత్సంశ్చపాపనిర్మితేనుష్ట్యాంబంధనాగారేప్రసూయతఇతివక్తవ్యం సారేశనైశ్చరేఅళికర్క్మియుతేవృశ్చికకుళీరయారన్యతమగతేవిలగ్నగేతస్సంశ్చరేశీతకరేక్షితేచంద్రదృష్టే అవఘేశ్వభే ప్రసూతిర్వక్తవ్యా॥ ... ౧౦

మూ- మందేబ్జ తేవిలగ్నగేబంధసూర్యేందునిర్మితేక్రమాత్ | క్రీడాభవనంసురాలయంప్రసవేసోషరభూమిమాదితేత్ ॥ ... ౧౧

వ్యా॥ అధక్రీడాగృహదేవాలయసోషరభూమిప్రదేశేషుప్రసవజ్ఞానంవైత్రాళీయేనాహ॥ మందేబ్జతేమందేశనైశ్చరే అబ్జతేజలరాశిస్థితధాభూతేవిలగ్నగేప్రాగ్లగ్నగేక్రమాత్పరిపాట్యాబుధసూర్యేందునిర్మితేబుధరవిచంద్రదృష్టేనతిప్రసవేక్రీడాభవనంవిహారగృహంసురాలయందేవాలయం సోషరభూమింవాలుకాసహితభూమించఆదితేనదిశేత్-ఏతదుక్తం సవతిశనైశ్చరేజలరాశిస్థేలగ్నగతేబుధనిర్మితేబుధదృష్టే క్రీడాభవనేరతిగృహేప్రసూయతే-ఏవంసూర్యేణార్కేణిర్మితేదేవగృహే ఇందునాచంద్రేణిర్మితేసోషరభూమిషు ప్రసూయతఇతి॥ ... ౧౧

మూ - నృలగ్నగంపేక్ష్యకుజశ్చశానేరమ్యేపితేంగుగురురగ్నిహౌత్రీరవిర్మరేంద్రామరగోకులేషుశిల్పాలయేజ్ఞఃప్రసవంకరోతి॥*

వ్యా॥ అథశ్శశానరమ్యప్రదేశాగ్నిశాలాస్థవదేవగృహగోకులశిల్పాలయేషుప్రసవజ్ఞానముపజాతికయాహ॥ నృలగ్నమితి॥ పూర్వశ్లోకాన్తందఇత్యనువతే-ప్రత్యానన్నమితిన్యాయాత్-నృలగ్నగంనరరాశిలగ్నస్థితం-నరరాశయోమిధునకన్యాతులాధన్విపూర్వార్ధకుంభాః-తత్రగతంశనైశ్చరంకుజైంగారకఃప్రేక్ష్యదృష్ట్యాభామోయదివశ్యతితదాశ్శశానేప్రసవంజన్మకగోతి-కేచిన్నృలగ్నదశేక్షితిజఇతివరంతి-నృలగ్నంపశ్యతీతి నృలగ్నదశేక్షిజం-రమ్యేసితేందూఇతి-నరరాశిలగ్నగతంశనైశ్చరం-సితశ్శుక్రః ఇందుశ్చంద్రోవాపశ్యతితదారవ్యేరమాణీయమందిరేజన్త-ఏవ విధంమందంగురుబీజవఃపశ్యతితదాలగ్నిహౌత్రేఅగ్నిహౌత్రాలాయాం-ఏవంవిధంశనిరవివ

శ్యతిత దానరేంద్రామరగోకులేషునరేంద్రగృహేరాజవేశ్యేఅమరగృహే
దేవాగారేగోకులేనోశాలాయాంవాప్రసూతిఃజన్మ-ఏవమేవబుధేనదృష్టేసా
రేశిల్పాలయేశిల్పగృహేచిత్రకారకవధాకిప్రభృతీనాంశిల్పీనాంప్రసిద్ధానా
మన్యతమన్యగ్రహేప్రసూతిరితి-తథాచసారావళ్యాం || రవిజేజలజవిలగ్న
క్రీడోద్యానైబుధేక్షితేప్రసవః || రవిణాదేవాగారేతథావరేచైవచంద్రేణ || ఆ
రణ్యభవనలగ్నైరివివనదుగైపునర్నరవిలగ్నైరుధిరేక్షితే శ్మశానేశిల్పకనిల
యేచసౌమ్యేనేతి - అథవాశిల్పశబ్దేనదృఢదారుకృతచిత్రలెఖనాదియతంస

ద్లోచ్యతే-తథాచోక్తం || కుజేనదృష్టేరవిజేత్మశానంబుధేనశిల్పాలయమిత్యు
శంతి-సూర్యేక్షితేగోస్థవదేవవాసేశుక్రేందుజాభ్యాంరమణీయదేశే || సురే
జ్యదృష్టేద్విజవహ్నిహోత్రేనరోదయేనంద్రవదంతిసూతిమితి || ఇదంఘృ
తనష్టానిమసురతప్రశ్నేచోపయుజ్యతే || ౧౨

మూ, రాశ్యంశసమానగోచరేమాగేజన్మవరేస్థిరేగృహేస్వస్థ్యాంశ

గతేస్వమందిరేబలయోగాత్ఫలమంశకర్తయోః || ౧౩

వా|| అథప్రసవదేశజ్ఞానంవై తాళీయేనాహ || రాశ్యంశేతి || రాశిలగ్నం
అంశోనవాంశకశ్చతస్యలగ్నరాశేస్తస్నవాంశకస్యవాసమానస్సదృశోయః
గోచరోవిషయః - సచ - స్వచరాశ్యసర్వైశ్చత్రమేవస్యథాత్వాకరరత్న
భూమిః-వృషస్యనాద్రిసానుద్విపాద్యధివాసభూమిరిత్యాద్యథాబోధకగ్రం
థాంతరవచనైఃప్రదర్శితః - తత్రయస్త్రిక్ ప్రదేశేయోయోరాశిరూపఃపా
ణీసంచరతితత్రయోమార్గః పంథాఃతస్త్రిక్ జన్మయదిలగ్నరాశిస్తస్నవాంశ
కోవాచరోధవతితత్సమానగోచరేమాగేజన్మవక్తవ్యం-యదిలగ్నరాశిస్తస్న
వాంశకోవాస్థిరోభవతి-తత్సమానగోచరేప్రదేశేగృహేజన్మవక్తవ్యం-అథా
దేవయదిలగ్నరాశిస్తస్నవాంశకొవాద్విస్వభావోభవతితత్సమానగోచరే
ప్రదేశేగృహసమీపవర్తిబహిర్వేదికాయాంజన్మవక్తవ్యం-స్వస్థ్యాంశగతభి
చరస్యస్థిరస్యద్విస్వభావస్యవారాశేర్లగ్నగతస్యస్వస్థ్యాంశఆత్మీయనవాంశ
కోదయోయదాభవతితదాస్వమందిరేఆత్మీయఏవగృహేజన్మవక్తవ్యం || అ
త్రాపిచరస్థిరోధయాత్మకైఃపూర్వవల్లగాదిమజన్మవక్తవ్యం - నస్వత్రరా
శ్యశసమానగోచరేమాగేజన్మేత్యాదిసామాన్యేనోక్తం తత్రకేలగమ
రాశిసమానగోచరేకిమంశసమానగోచరేప్రసవ ఇతిచేత్తన్నిశ్చయః || క్రియ
తే-తత్రాయాంనియమః - బలయోగాదితి- అంశకోనవాంశకః || యుక్తంరాశిః

అసయోగ్యలయోగాత్ఫలంప్రసవస్థానజ్ఞానం ఏతదుక్తంభవతి- లగ్నరాశే
 ర్నవాంశకరాశేశ్చయోబలవాత్తత్సమానగోచరేమాగే=గృహేగృహస
 మీపేవాప్రసవోవక్తవ్యః-అత్రపూర్వోక్తయోగాభావేరాశ్యంతసమానగౌ
 చరమార్గాదిషుప్రసవోవక్తవ్యః-తేషాంసంభవేయోగోక్తప్రదేశేష్వేవ
 ప్రసవోవక్తవ్యః- ౧౩

మూ, ఆరార్కజయోన్యైకాణగేవం ద్రేర్కేచవిస్ఫుజ్యతేబయా!
 దృష్టేనురరాజమంత్రిణాదీర్హాయస్సుఖభాక్చనస్త్పతః॥... ౧౪

వ్యా || అథయన్యైకాయోగేజాతోమాత్రాత్యజ్యతేయన్యైశ్చయోగేజా
 తస్యక్తోపిమాత్రాదీర్హాయఃసుఖచధవతితద్యోగద్వయంవైతాళియేనాహ॥
 ఆరార్కజయోరితి || చంద్రేశశినిఅర్కేసూర్యేవా - ఆరార్కజయోర్భృమ
 శనైశ్చరయోరేకరాశిగతయోఃత్రికోణగేనవమపంచమయోనర్యతరస్థానగతే
 పతిజాతః అంబయామాత్రావిస్ఫుజ్యతే - ఏవంవిధేయోగేచంద్రమసి అర్కే
 వాలనురరాజమంత్రిణాగురుణాదృష్టేమాత్రాత్యక్తోపివరహస్తగతోదీర్హా
 యుచ్చిగజేవీసుఖభాక్భువిభోగీచధవతి-కెదితుచంద్రేనేచవిస్ఫుజ్యతేబయే
 తిపతిత్వచ్చంద్రేనప్రమస్థానస్థేవేతివ్యాచఖ్యుః॥ ౧౪

మూ, పాపేషీతేకుహినగావుదయేకుజేస్తైత్యక్తోవినశ్యతికుజార్కజ
 యోస్తధాయఃసామ్యేపివశ్యతితథావిధహస్తమేతిసామ్యేతరేషు
 వరహస్తగతోప్యనాయుః॥ ౧౫

వ్యా || అథయన్యైకాయోగేజాతోమాత్రాత్యక్తోవినశ్యతితంయోగంవ
 సుతతిలకేనాహ || పాపేషీతల్లితి || తుహినగోచంద్రేపాపేషీతేపావగ్రహ
 దృష్టైశనినాకుజేనవేత్యధః - తథాభూతే - ఉదయెలగ్నేస్థితేకుజేభామ
 అస్తైసప్రమస్థానస్థేజాతోమాత్రాత్యక్తోవినశ్యతిమ్రయతే - కుజార్కజ
 యోరితి- తథాతేనైవప్రకారేణలగ్నగతేచంద్రేపాపేషీతేసూర్యదృష్టేకు
 జార్కజయోర్భృమశనైశ్చరయోఃఆయేపకాదశస్థానస్థితయోఃజాతోమా
 త్రాత్యక్తోవినశ్యతిమ్రయతే - సామ్యేపివశ్యతీతి-పూర్వోక్తయోగస్థైవం
 ద్రేపావదృష్టేసామ్యేభుభగ్రహేపివశ్యతినతిజాతోమాత్రాత్యజ్యతే - త్య
 క్తోపియాదృగ్విణఃప్రభుణాసామ్యగ్రహేణచంద్రమాదృష్టైతథావిధస్యహ
 స్తమేతి తాదృగ్విరన్యబ్రాహ్మణాదేహాస్తంగచ్ఛతితేనచోపాజి-తోజీవ

తిచ-అధాస్త్రియోగేస్థిభశ్చంద్రమాఃపాపేనకుజేచసూర్యేణసౌరేణవాచల
శ్యతేతస్యేనసౌమ్యగ్రహేణవనృశ్యతేతదాజాతోతయోశ్చుష్టగ్రహయో
ర్యోబలవాతాదృగ్విణఃస్యబ్రాహ్మణాదేహఃస్తంగతోపివినశ్యతి - సౌ
మ్యేతరేషుపరహస్తగతోప్యచాయురిత్యుక్తశ్చాత్-ననుయధాయోగంచం
ద్రమసిసౌమ్యైః పాపైశ్చదృశ్యమానైమాత్రాత్యక్తోవినశ్యతీత్యభిహితంత
దానీంతుత్రియవైశ్యశూద్రవణః సంకరాదిహస్తగతానాంసర్వేషామేవవి
నాశోవక్తవ్యః-బహువశ్చమాత్రాత్యక్తాఃకుత్రియాదివణఃసంకరగతాశ్చజీ
వ్యమానాదృశ్యంతే-తస్తాత్మగ్నోకాత్ దృష్టేఽమరరాజమంత్రినాన్వీ
యఃసఖభాక్చస్త్యుతథ త్యేతదిహ శేషభూతమవగంతవ్యం- తస్మాద్భృథేన
శుక్రేణవాయుధాదర్శితయోగభశ్చంద్రచూదృశ్యతేజీవేన నదృశ్యతేతదాప
రహస్తగతోపిమియతేయదాపాపేనసౌమ్యేనచాదృశ్యమానోఽజీవేచగృ
శ్యతేతదాదృష్టగ్రహబలవశ్చాత్తద్వణఃస్య బ్రాహ్మణాదేహఃస్తంగతోజీవ
తి-తథాచసారావధ్యాం||మృయతేపాపైర్దృష్టశ్శనిఽలగ్నేకుజేస్తగ్రేశ్యక్తః
లగ్నాచ్చలాభగతయోర్వసుధాసుతమండయోరేవం। పశ్యతిసౌమ్యాబల
వాంయావృద్ధ్యంతాదృశోజాతం! శుభసావగ్రహాన్దృష్టవరైర్మహీతో
ప్యసౌమియతే!సర్వేష్యేతేషుయదాయోగేషుశశిసరేజ్యసందృష్టః!భవతి
తదాదీమాఽయమాస్తగతస్సర్వవర్ణేష్వితి॥ ౧౫

మూ - పితృమాతృగృహేషు తద్బలాత్తరుశాలాదిషునీచగైశ్శుభైః!
యదినై కగతైస్తవీక్షితౌలగ్నేందూవిజనేప్రసూయతే॥ ... ౧౦
వ్యా || అథునావ్రసవగృహజ్ఞానంవైత్రాళీయేనాహ॥ పితృచూర్పగృహే
ష్వితి॥పితృమాతృగ్రహఃదివార్కశుక్రావిత్యాదినోక్తాః- తద్బలాత్ - పితృ
మాతృగ్రహవీర్యాత్ పితృమాతృగృహేషుప్రసూయత్యతివదేత్ - తద్రపి
త్పగ్రహయోరర్కశస్తైశ్చరయోరన్యతరేబలవతిపితృగృహేపితృష్వస్మపి
తృవ్యాదిసంబంధిగృహేవాప్రసూతిః - ఏవంమాతృగ్రహయోశ్చంద్రశుక్ర
యోరన్యతరేబలవతిమాతృగృహేమాతృష్వస్మమాతులాదిగృహేవాప్రసూ
తిః-తరుశాలాదిషునీచగైశ్శుభై రితి - బహువచనాత్స్వేపవశుగ్రహఃయ
దానీచస్థాభవంతితదాతరుషువృక్షేషుశాలాసుస్రాకార సమీపేషుప్రసవో
వాశ్యః-అదిగ్రహణాన్నదీకూపారామపర్వతేషుసర్వేషుప్రదేశేష్వనావృతే
షు-యదినైకగతై రితి-నీచగైశ్శుభై రిత్యనువతః తే- శుభై రితిబహువచనా

త్రిప్రభృతిభిశ్చభగ్యహైవీచగతైఃలగ్నోదూ ఉదయచంద్రావుభావస్యే
క రాశిగతాయదానవీక్షితానిదృష్టేతదావిజనేజనరహితేస్థానే అటవ్యాంఘ్ర
సూతిరితి యదాపునరేకస్థైర్భహుభిగ్రహైలగ్నోదూదృశ్యేతే తదాజ

నాకీణేప్రసూతిరితి-తథాచసారావశ్యోంపితృమాతృగ్రహబలతస్తత్స
జనగృహేషుబుయోగాత్-పాకారశరునదీమచసూతిర్నిచాశ్రితైః సా
మ్యైఃనేషుం తేలగ్నోదూయద్యేకస్థాగ్రహస్తథాటవ్యామితి॥ ... ౧౬
మూ-మందత్యోంశేశశినిహిబుకెమందదృష్టేజ్జగేసాతయ్యకైవాతమసి

శయనంనీచసంస్థైశ్చభూమాఃయద్వద్రాశిప్రజతిహరిజంగభా

మోక్షస్తుతద్వత్పైశ్చంద్రాత్ స్మరసుఖగతైః క్లేశమాహుజా

ననాశిః॥ ౧౭

వ్యా || అథునాఅంధకారానాంధకారభూప్రదేశేషుప్రసవజ్ఞానంగర్భ
మోక్షప్రకారంనూతుః క్లేశజ్ఞానంచమందాక్రాంతయాహ॥ మందత్యోం
శశ్చితి॥ శశినిచంద్రేయత్రకుత్రరాశౌమందత్యోంశేశస్తైర్వరస్యనవాంశేమక
రకుంభయోరన్యతరాంశకేస్థితేతమసిఅంధకారేసూతిశయనం వక్తవ్యం
హిబుకెలగ్నచతుర్థేచంద్రేఅంధకార ఏవశయనం - యత్రకుత్రావస్థితే
చంద్రేమందేనసారేణ్యుష్టేఅంధకారఏవ-అబ్జగేవాఅత్రాబ్జరాశీకర్కటమీ
నాద్వావిజ్ఞేయామందత్యోంశేశిత్యాదినామకరకుంభయోరుక్తత్వాత్ తేన
యత్రకుత్రరాశౌకర్కటననాంశకస్థేమీననవాంశకస్థేవా చంద్రమన్యంధ
కారఏవ తద్యుక్తేవేతి-తచ్చబ్జేనసారఃపరామృశ్యతే-యత్రకుత్రా వస్థితేచం
ద్రేసారయ్యైకేఅంధకారఏవ-ఏవంనిషేకకాలేపినారీశయనంపంచస్వేతేషు
యోగేషువిజ్ఞేయం-యదార్కదృష్టశ్చంద్రమాధవతి తదాంధకారాభావః-
యస్మాద్యవనేశ్వరః॥ సారాంశకస్థేశశిఃప్రలగ్నోజలేజలాఖ్యాంశకమాశ్రి
తేవా॥ స్వాంశస్థితేకంద్రగతేర్కజేవాజాతస్తమిస్సేయదినార్కదృష్టశ్చి-
అన్యేషామతంయథాసూర్యేబలవతిభౌమేనదృష్టేనత్సవియోగేష్వంధ
కారభావః-తథాచసారావశ్యోం॥ బలవతీసూర్యేదృష్టేబహుప్రదీపాదరా
కుపుత్రేణ॥ అనైర్వర్యయగతవీర్యైస్సూతౌజ్యోతిస్తృణైర్భవతి॥ సారాంశే
థజలాంశేచంద్రేగ్జనంయుతేధవాహిబుకే॥ తద్దృష్టేవాకుర్యత్తమసిప్ర
నవంననందేహాశ్చితి-నీచసంస్థైశ్చభూమాశయనమిత్యనువతే-తే-బహువచ

నాభ్యధానంభవంతిప్రభృతిభిర్గ్రహైర్నిచస్థైర్యాభిమానయనంవాచ్యం
భూశబ్దనాత్రతృతాస్త్రతాభూజ్ఞేయా- కేచిల్లగ్నస్థేవతుధ-స్థేవానీచ
గతేచంద్రభూశయనమిచ్ఛంతి-యథాసారావళ్యాంనీచస్థైర్యాభయనం
చంద్రేప్యథవాసుభేవలగ్నేవేతి| యద్వదితి-ప్రసవలగ్నరాశిర్యద్వత్యేనప్ర
కారేణశిరసాపృష్ఠతోవాఉభయతోవాహరిజంప్రజతిఉదయంపాప్నోతి-
తద్వత్తేనైవప్రకారేణవార్యాగర్భమోక్షోవాచ్యః-యత్రాకాశంభూమ్యా
సహసక్తంసమంతాత్ దృశ్యతేతద్ధరిజం-ఉక్తంచ || హరిజమితిగగనమవనౌ
ప్యక్తమివహిలత్యుతేయధోక్తేషితితద్యథా- శీఘోదయేషులగ్నేషుఉత్తా
నాస్యేనశీర్షేణగర్భస్యమోక్షోవాచ్యః-పుష్టోదయేషుధోముఖస్యపుష్టంద
ర్యయతఃపాదేనగర్భస్యమోక్షః-ఉభయోదయేషుహస్తేనగర్భమోక్షః- త
థాచసారావళ్యాంశీఘోదయేవలగ్నేమూర్ధ్వాప్రసవౌన్యధోదయేచ
రణైఃఉభయోదయేచహస్తైశ్చన్యైశ్చదృష్టైశ్శోభనోన్యధాకర్ణైశ్చ-కేచిదేవం
వ్యాచక్షతేయదాలగ్నాధిపానవాంశకాధిపావలగ్నస్థోవాగ్రహావావక్య
భవతితదావైవరీత్యేనగర్భమోక్షోభవతి తథాచమణిః||లగ్నాధిపేంశక
ఽతాలగ్నస్థేవక్యితేగ్రహేప్యథవా| వివరీతగతేమోక్షవాచ్యోగర్భస్యసం
క్లేశాతి|| పౌపేతి-పావగ్రహైశ్చంద్రాత్తత్కాలచంద్రాత్స్వరగతైఃసప్త
మస్థితైర్వా- సుఖగతైశ్చతుర్థాస్థితైర్వాప్రసవకాలేజనన్యాఃమాతుః క్లేశ
మాఃసంకష్టంకథయంతిసూరయః-అథాచ్చంద్రచతుర్థాస్తప్తమవ్యతిరేక
ణపాపైర్యుక్తైశ్శినిచజనన్యాః క్లేశమాచక్షుతే-తథాచసారావళ్యాం క్లేశో
మాతుఃక్యారైర్పంథ్యస్తగతైశ్చశౌంకయైర్వేతి|| ... ౧౭

మూ- స్నేహశృశాశాం దుదయాచ్ఛవతిఃదీప పార్శ్వయక్తక్షవ
శాచ్ఛరాద్యః | ద్వారంచతద్వాస్త్రుకేంద్రసంస్థేజ్ఞేయలగ్రహౌ

రీప్రసమంస్థితైర్వా||

...

...

...

౧౮

వ్యా||అథసూతికాగృహన్యస్తదీపభాజనేర్పితస్నేహస్యపూర్ణాపూ
ణత్వంవతేదీఃపూర్ణాదీపత్వంతద్వతేర్వణం దీపభాజనస్థితప్రదే
శందీపస్యచరస్థిరాదిస్థానంసూతికాగృహద్వారజ్ఞానం చేంద్రవజ్రయాహ||
స్నేహాతి || అత్రస్నేహశబ్దేనఘృతతైలాదయోగాహ్యః-శశాంకాచ్ఛం

ద్యాత్ నైఋతేహవాచ్యః - జన్మకాలేయత్రరాశౌ చంద్రమా వ్యవస్థితః
 యదిరాశిప్రారంభేస్థితోభవతితదా దీపభాజనం సైహేనపూణం వక్త
 వ్యంతథారాశ్యవస్థానేస్థితశ్చేత్ దీపభాజనం - సైహారహితం-రాశిమధ్యే
 స్థితశ్చేత్ అర్ధావశిష్టసైహందీపభాజనం, అన్యత్రానుపాతాదితి-కేచిదేవం
 వ్యాచక్షతే-జన్మకాలేపూర్ణేచంద్రమసి సైహేనపూణందీపభాజనం
 కన్యం-క్షీణేక్షీణసైహమితి-తథాచసారావశ్యాం॥ దీపఃపూర్ణఃసూర్యేశశిని
 క్షీణేక్షయస్తుతైలస్యేతియద్యేవంతదామావాప్యాయాంసర్వేషామంధకా
 రేప్రసవోభవతితస్మాదియక్తమేతత్ ఉదయాచ్ఛవః ఉదయాల్లగ్నాత్
 దీపవతిరాదేశ్యాలగ్నారంభేతత్తణుదత్తావతిః-లగ్నమధ్యేఅధాదగ్ధా
 వతిః-లగ్నవసానేవతిదాహేవాచ్యః అంతరేనుపాతఃతథాచసారా
 వశ్యాం॥ యావల్లగ్నమతీతంవతిదదగ్ధాతుతావతీభవతీతి-దీపోగ్నయక్త
 త్తవశాదితి-అర్కయక్తరాశివశాచ్ఛరాద్యోదీపోవాచ్యః-తత్రచరరాశి
 వ్యవస్థితేర్కేసంచార్యమాణోదీపఆదేశ్యః-స్థిరరాశిస్థేర్కేఏకదేశస్థోదీపః
 ద్వివభావస్థేర్కేఊలాయమానఃప్రలంబిదీ-ఇతి-కేచిదేవంవదంతియథా-

యస్మిన్ రాశావర్కస్థితః సరాశిర్యస్యాదిస్థితః-తస్యాందిశిదీపఆదేశ్యః-
 పాగదీశాః క్రియవృషస్థయక్కర్కపేత్వాదిసారాశీనాం దిశశత్వము
 క్తం-అస్యేత్వేవంవదంతియథా - యస్యాందిశిలోభ్రమవశేనాప్తప్రహ
 రకల్పనయా-అప్తేనుపిత్తుపరిభ్రమతితేనైవక్రమేణయస్యాందిశివ్యవస్థితః-త
 స్యాందిశిగృహస్యదీపస్థానమితి-తథాచసారావశ్యాం॥ ద్వాదశభాగవిభక్తై
 వాసగృహేవ్యవస్థితేసహస్రాంశోదీపశ్చరస్థిరాదిభుతదైవవాచ్యఃప్రసవ
 కాలేఇతి - అత్రప్యాచ్యదిగృహంద్వాదశభాగవిభజ్యమేషాదిగణనయా అ
 ర్కరాశిర్యత్రభవతిత్రదీపస్థానమితి-కేచిల్లగ్నయాద్యశోవణఃతాదృ
 గ్పణాందీపవతిమిచ్ఛంతి-తథాచమణిత్యైలగ్నస్యయోత్రవణోనిర్దిష్ట

ప్రసవతిరాదేశ్యేతి-ద్వారంచతద్వాస్తునీతి-తద్వాస్తునిసూతికాగృహేల
 గ్నాత్ కేంద్రదైగ్రహహైంద్వారనిదేశశఃకార్యః - తస్యగ్రహస్యయాదిక
 ప్యాచ్య ద్వారవిశుక్రలోహితతమేత్వాదివోక్తతద్దిగభిముఖంసూతికా
 గృహంవక్తన్యం - ఐశుషుకేంద్రేభుబలవద్గ్రహవశాల్లగ్నస్యయాదికతద
 విముఖం-యస్మాదనేనైవోక్తస్వల్పజాతకే ॥ ద్వారంచాస్తుకేంద్రోవగ

తాన్యహోదసతివావిలగ్నతౌఁదితిః- వీర్యసమన్వితాదిశ్యుత్తరత్రసంబధ్యతే
కేచిద్వచంతి-యథా-వీర్యసమన్వితాత్ గ్రహాత్ గృహద్వారం వదేత్-తథాచ
సారావళ్యాం॥వాసగృహాద్యావగతంద్వారందిక్పాలకాద్బలహీతాదితి

మూ-జీణాంసంస్కృతమగ్నజేక్షితినుతేదగ్ధం నవం శీత గౌ కాష్టా
ధ్యంనదృఢంరవాశశితేతనైకశిల్ప్యధ్యవమ్! రమ్యంచిత్రయు
తంనవంచభృగుజేజీవేదృఢంమందిరంచక్రస్థైశ్చయధోవదేశరచ

సంసామంతపూర్వావదేత్॥ ౧౯

వా॥అథునాసూతికాగృహస్వగూపజ్ఞానంశాదూఁబడితేనాహ॥ జీ
ణామితి॥వీర్యసమన్వితాదిత్యనుతే-సర్వగ్రహేభ్యః-ఊర్కజేశనైశ్చరే
వీర్యవతిసబలే-జీర్ణమతిపిరంతనంభూయస్సంస్కృతంచ-సూతికాగృహంవ
క్తవ్యం-క్షితినుతేభామేబలవతి-అగ్నినాదగ్ధం-ఏకదేశదగ్ధమిత్యర్థః-శీతగౌచం
ద్రవం-శుక్రేఽపలిప్తంవదేత్-యస్మాద్భవనేశ్వరః॥ సంవధతాచంద్రమ
సోపలిప్తమితి-రవాసూర్యే కాష్టాధ్యందారుబహుశంనదృఢంఅసారంచవక్త
వ్య-శశినుతేబుధేతగ్ధంహంఅనేకశిల్ప్యధ్యవంబహువిధశిల్పిరచితం-భృగు
జేశుక్రేరమ్యంరమణీయంచనవంనూతనం- మనోరమంచిత్రయుతంచిత్రకర్త
యుక్తం-జీవేగురౌదృఢంచిరకాలస్థాయీ-చక్రస్థైరాశిచక్రాధిరూఢైఃగృహల

క్షణదాత్మగ్రహసమీపస్థైరన్యగ్రహైః-సామంతపూర్వా-సమంతాత్సర్వది

త్వవస్థితానిసామంతానిసూతికాగృహస్వసమీపస్థితగృహాణీత్యర్థః తానిగృ
హాణిపూర్వాణియేషాంతసామంతపూర్వాఃతా-యధోవదేశరచనం-జీ
ర్ణసంస్కృతమిత్యాదినాయేనప్రకారేణఉవదేశరచనా ఉవదేశకరణమభ
వత్తేనప్రకారేణవదేత్ ఏతదుక్తంభవతిసర్వ గ్రహేభ్యోబలవద్గ్రహస్యా
నురూపంసూతికాగృహమితిపూర్వమేర్కోక్తం- తస్యసూతికాగృహస్వపూ
ర్వావరదక్షిణోత్తరస్థగృహాణిసామంతగృహాణితానిసూతికా గృహలక్షణ
దాత్మగ్రహాత్ప్రభృతిచక్రస్థైః సూతికాగృహలక్షణదాత్మగ్రహాత్ప్రభృతి

ద్వాదశరాశ్యాత్మకంచక్రంచతుర్భాగంకృత్వాతత్రతస్యాసన్నచతుర్భాగ
గతైఃగ్రహైఃకషేణపూర్వావరదక్షిణోత్తరగృహాణివక్తవ్యాని- అస్యాయ

మథః-సూతి కాగృహలక్షణదాతృగ్రహస్థిత రాశితరభ్యవ్రథమభాగగతై
 గ్రహైఃసూతి కాగృహస్యపూర్వగృహం-ద్వితీయవతుర్భాగస్థితైఃగ్రహైః
 దక్షిణగృహంతృతీయ భాగస్థితైఃపశ్చిమగృహం-తురీయ భాగస్థితైరుత్తరగృ
 హంచవదేదితి-తథాచ సారావర్ణ్యం॥ భవనగ్రహస్యయోగైఃప్రతివేశ్య ని
 చింతసీయాని దేవాలయాంబుపావకకోశవిహారాద్యవస్కరస్థానం॥ నిద్రా
 గృహంచ భాస్కరశశికుజగురుభాగవార్కిబుధయోగాదితి-అత్రాచార్యే
 ణభూమికావ్రమాణంత్రితాలద్విశాలజ్ఞానంచనోక్తం - తమచ్యతే-బృహస్ప
 తాకర్కటస్థనీవరమోచాచ్ఛభృష్టేలగ్నద్వశమగెద్విభూమికం-ఉచ్చభాగే
 వ్యర్వాక్స్థితేత్రిభూమికంఉచ్చభాగస్థనీవతుభూమికం-ధనుషిబలేత్రిశా
 లందశమస్థానస్థేగురొమిధునకన్యామీనస్థేతగృహంద్విశాలంఉక్తంచలఘు
 జాతకేగురురుచ్చైదశమస్థేద్విత్రిచతుర్భూమికంకరోతిగృహం-ధనుషిసంబలే
 త్రిశాలంద్విశాలమస్థేఘవిమలేష్వితి॥ ౧౯
 మూ, మేషకులీరతులాళిఘటైః ప్రాగుత్తరతోగురుసౌమ్యగృహేషు॥

పశ్చిమతశ్చవృషేణనివాసోదక్షిణభాగకరౌమృగసింహా॥... ౨౦

వ్యా ॥ అధనమస్తవాస్తునికృత్సూతి కాగృహమితేజిజ్ఞాసాయాంతద్విజ్ఞా
 నందోధకేనాహ ॥మేషేతి॥ మేషఃప్రసిద్ధఃకులీరకర్కటః - తులాప్రసిద్ధా-
 అశ్విరృశ్మికః - ఘటఃకుభః - పశూమన్యతమేలగ్నే తదంశకేచ వాస్తునిపా
 గ్భాగేసూతి కాగృహంవక్తవ్యం-ఉత్తరతోగురుసౌమ్యగృహేషుగురుగృహే
 ధన్వీమీనాసౌమ్యగృహేమిధునకన్యేప్రతేమలగ్నే ఘతదంశకేచోత్తరతోవా
 స్తునిసూతి కాగృహంచాచ్యం-వృషేణతదంశకేనచగృహపశ్చిమభాగేసూతి
 కాగృహంచురుతః॥ ౨౦
 మూ 'వ్రాచ్యాదిగృహేక్రియాదయోద్వేద్వోకౌణగతాద్విమూర్తయః॥

శయ్యాస్వపి వాస్తువద్వదెత్వాదైక్షట్త్రినవాంత్యసంస్థితైః॥౨౧

వ్యా ॥అదసూతి కాగృహేశయనస్థలజ్ఞానంవై త్తాళీయోనాహ॥ప్రాచ్యా
 దీతి॥ గృహేసూతి కాగృహేప్రాచ్యాదిసూర్యా ద్యాస్వప్తసుదిక్షుక్రియా
 గయోమేషాదయోరాశయఃద్వేద్వో చతస్య ముదిక్షుకౌణగతావిదిక్
 స్థాఃద్విమూర్తయోద్విషభావాః-తద్యథా - మేషపుషయోలగ్నయోః
 గృహస్యప్రాగ్భాగేసూతి కాగృహం-మిధునగ్నేలగ్నయోః - కర్కిసింహ

యోధాక్షణస్యాశక్త్యాంనైఋతి-తులావృద్ధియోఃపశ్చిమే-
 నుషివాయవ్యే-మకరకుంభయోగుతరే-మీనెకుశాన్యైతి - ఏషఏవవిధిశ్చ
 య్యోస్వపివక్తవ్యః- అతఃక్తం - శయ్యాస్వపివాస్తువద్వదేదితి-కింత్వయం
 విలేఖః - పాదైష్ట్యత్రినవాంత్యసంస్థితైరితి - ఇహఖట్యాపాదాఃషట్త్రిన
 వాంత్యరాశయఃలగ్నాత్ షష్టతృతీయనవమద్వాదశరాశయఃపాదాఃపరిక
 ల్పయః-తత్రైశజ్ఞాతం - యస్మింకలగ్నేప్రసవస్తమక్తదిశిశయ్యాయాశ్శిరఃత
 స్సాదేవషట్త్రినవాంత్యాఃపాదాః - తత్రద్వాదశతృతీయాపూర్వపాదా-
 తత్రాపిత్వతీయోగక్షిణఃపాదోద్వాదశోవామః - షష్టనవమాపశ్చిమపాదా
 తత్రాపిషష్ఠదక్షిణోనవమోవామః-లగ్నద్వితీయాశీర్షభాగః - చతుర్థా
 పంచమాదక్షిణమంగంస్తప్తమాప్తమాపాదాంతభాగః - దశమైకాదశౌవా
 మాంగం-ప్రయోజనం-వినతత్వంయమశక్తేఃక్యూరైస్తుతుల్యఉపఘాతైతి
 యత్రద్విస్వభావరాశయఃస్థితాఃనాత్రవినతత్వం యత్రపాపాస్తత్రతత్సద్భ
 శౌవోపఘాతః-ఏవంనదైవానువన్నఖట్యాప్రసంగః- యస్తాదవశ్యంక్వచిద
 పియమశక్తేఃపాపగ్రహైర్భూతవ్యంతస్తాద్యత్రయమశక్తేసౌమ్యగ్రహ
 స్వామియతదృష్టంతత్రావినతత్వంపాపగ్రహాపిస్వోచ్చరాశిత్రోణమి
 త్రక్షేత్రస్థోభుభులకరోనభవతీతి|| ౨౧

మూ- చంద్రలగ్నంతరగతైఃగ్రహైస్సృగురుపసూతికాఃబహిరంతశ్చ
 చక్రాధేన్ద్రశ్యాదృశ్యేన్యధాపరే|| ౨౨

వ్యా||అథునాఉపసూతికాసంఖ్యామనుష్టుభాహ||చంద్రలగ్నైతి||లగ్న
 దారభ్యయత్రరాశౌచంద్రమావ్యవస్థితః-తదంతరేతయోమహ్యేయావం
 తోగ్రహోవ్యవస్థితాఃతేచంద్రలగ్నంతరగతాగ్రహాః-తైరుపసూతికాఃస్యః
 తావత్సంఖ్యాఉపసూతికాఃసమీచవతీన్యస్త్రియఃస్యఃభవేయః- తాశ్చగ్ర
 హజాతవయోవణరూపాః-తథావసారావళ్యాంశశిలగ్నవివరయత్తా
 గ్రహతుల్యసూతికాశ్చవిజ్ఞేయాః | అనదితచక్రాధాయతైరంతర్బహిర
 న్యధాత్వేకే||లక్షణరూపవిభూషణయోగాస్తాసాంశుభైరోగ్యాత్ | క్యూరై
 ర్విరూపదేహోలక్షణహీనాసురౌద్రమలినాశ్చ||మిత్రైర్వధ్యమరూపాబలస
 హితైస్సర్వమేతదవధార్యమ్ || బహిరంతశ్చేతి- తత్రయావంతోగ్రహోద్భ
 శ్యంతే-చక్రాధేన్ద్రవ్యవస్థితాస్తావత్సంఖ్యాఉపసూతిగాగృహభావోవక్త
 వ్యాఃయావంతశ్చదృశ్యేధేచక్రాధేన్ద్రవ్యవస్థితాస్తావత్సంఖ్యాఅభ్యంతరేవక్త

వ్యాః-తత్రలగ్నస్యయావంత ఉదితాభాగాఃతదాద్వాదతై కాదశ నవమా
ష్టమరాశయస్తధాస్తమరాశేఃలగ్నోదితభాగతుల్యాంశాదృశ్యమధఃశేష
మదృశ్యమితి-అన్యధావరే-అపరేఅన్యేఅచార్యాఅన్యధా అన్యేనప్రకారేణ
దృశ్యచక్కార్థే అభ్యంతరగతావణయంతి- అదృశ్యేబాహ్యస్థాఃతదాచ-
జీవశమాఉదయశశిమధ్యస్థైగ్రహైఃస్వరుపసూతికాస్తత్రఉదగర్థస్థైరా

హ్యేరక్షిణగైరంతరేజ్జేయాః-ఏతదాచ్యాస్యనాభిప్రేతం- యతోనేనైవ
స్వల్పజాతకే ఉక్తం || శశిలగ్నంతరసంస్థాగ్రహతుల్యాసూతికాశ్చవక్త
వ్యాః! ఉదగర్థేభ్యంతరగాబాహ్యశ్చక్రస్యదృశ్యేర్థే||అత్రచాయుర్దాయవిధి
నాస్వతుంగవక్రోవగతైస్త్రిసంగుణమిత్యాదినాద్విత్రిగుణత్వంకృత్వాగ్రహ
స్థానవశాదుపసూతికానిశ్చయః కార్యః- యదిబహుజనప్రసూతియోగాన
భంతి-తదాపిగ్రహసంఖ్యాసూతికాసంభవాయత్రబహుజనప్రసూతియోగే
న-ఏతవ్యమితి||

మూ- లగ్ననవాంశపతుల్యతనుస్సాన్యదీప్యముఖగ్రహతుల్యతనుర్వా||

చంద్రసమేతనవాంశసవణః కాదివిలగ్నవిభక్తభగాత్రః|| ౨౩

వ్యా || అధజాతస్యస్వరూపాదిజ్ఞానందోధకేనాహ|| లగ్నేతిజన్మకా
లేలగ్నేయోనవాంశకఉదితఃతస్యయఃస్వామీసలగ్ననవాంశపఃతత్తుల్యతనుః
తదాకారోజాతోవక్తవ్యఃయధామధుపింగశద్భగిత్యాది - అధజాతకాలేన
ర్వగ్రహేభ్యోయోగ్రహలూపీర్యయతోబలవాత్తత్తుల్యతనుర్వావక్తవ్యః-
యదిలగ్ననవాంశస్థోరాశిఃబలవాత్భవతితదాతదీశతుల్యతనుర్భవతి- అ
థసర్వగ్రహేభ్యోయోవీర్యవాత్గ్రహఃతత్తుల్యతనురితి|| చంద్రసమేతభితి ||
యోనవాంశశశినాచంద్రేణ సమేతః చంద్రోయస్త్రిన్నవాంశకేధితశ్చ
థకః- తస్యనవాంశరాశేర్వ్యధిపతిఃచంద్రసమేతనవాంశకపతిః - తస్య
యోవణఃతద్వణోజాతోభవతి-అత్రచవణోరక్తఃశ్యామోభాస్క
రోగౌరభితి - అన్యేచంద్రాక్కాంతరాశివణమేవాహుః - యధా-రక్త
శ్చేత్వతశ్చుకతనువిభక్తిత్యాది-అత్రశుకవణస్యాసంభవాదయుక్తమేతత్-
ఏతచ్ఛువణాదిజాతికులదేశాబుధ్వావక్తవ్యం - ఉక్తంచ||బలినస్సద్భశీ
మూర్తిార్చుధ్వాజాతికులదేశానితి||కాదివిలగ్నవిభక్తభగాత్రభితి - ఆధాన
విధినాశీమాదీనామవయవానాంహ్యస్వదీఘత్వంగిరూపయతికాదీవి
లగ్నాదిభిర్విభక్తానియైః రాశిభిః గాత్రాణియస్యసః కాదివిలగ్నవిభక్తభ

గాత్రః తత్రలగ్నా దయోరాశయఃకానిషశీర ప్రభృతిషుగాత్రేషు పరిక
 ల్పాః-యథా కాలాఃగాని-తత్రలగ్నంశిరఃద్వితీయోరాశిఃప్రకృత్యం-తృతీయ
 ఉరః-చతుర్థాహృదయం-పంచమశోడశః-షష్ఠఃకటిఃసప్తమోవస్తిః-ఆష్ట
 మశ్శిశ్నోదరః-నవమోవృషశ్చ-దశమఉరూ-ఏకాదశోజానునీ-ద్వాదశో
 జంఘాపాదౌ-అత్రచరాశీనాంప్రమాణముక్తంపూర్వాభావపిషయా నయ
 ఇతి-తత్రయత్రాంగధేదీమాఃరాశౌదీఘఃరాశ్యధిపౌగ్రహూవ్యవస్థితోధ
 వతినదీఘఃకృత్-తదంగంతస్యదీఘంవక్తవ్యం-తథాచనత్యః ॥ దీఘ
 ధిపతిదీఘః-ఘాగ్రహస్థితోవయవదీఘఃకృద్భవతి-అథాదేవాల్పప్రమా
 ణరాశౌవ్యవస్థితఃతదంగాల్పకృద్భవతి-దీఘఃరాశ్యధిపౌల్పరాశివ్యవస్థితః
 సమభ్యమకృత్-అల్పరాశ్యధిపౌదీఘఃరాశౌవ్యవస్థితః-అంగమభ్యమకృత్-
 యత్యాంగరాశౌబహవోవ్యవస్థితాః తత్రబలవద్గ్రహవశాద్వాచ్యం-యత్ర
 నకశ్చివ్యవస్థితఃతత్రరాశిప్రమాణతపవాంగంవాచ్యం॥ ... ౨౩

ఇతిసూతికాప్రకరణం-

మూ- కంద్యక్ శోత్రనసాకపోలహనమౌవక్త్రంపమలారాజయస్తే
 కతాంసకబాహుపార్శ్వ హృదయత్రోదానినాభిస్తతః।వస్తిశ్చ
 శ్చగుదేతతశ్చవృషణామూతతోజానునీజంఘంస్త్రితుభయ
 త్రవామముద్భేద్యేకాకాణ భాగైస్త్రిధా॥ ... ౨౪

వ్యా॥ అత్రైవసూతకాద్యాయేజాతస్యప్రణమశ్చ కాది నిరూపణార్థం
 మంగప్రకరణమారభ్యతేతత్రలగ్నప్రథమద్వితీయ తృతీయద్రేక్కాణనశేన
 ప్రథమద్వితీయతృతీయశరీరభాగపరిచ్ఛేదఃతత్రశిరఃప్రభృతియావద్వక్త్రం
 గ్రాహమంగవిభాంగః-శిరోధస్తాద్యవస్థాభిఃతావద్ద్వితీయఃతదధస్తాత్తృతీ
 యఃతేషామంగవిభాగానాంరాశివిభాగంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥ కంద్య
 గితి॥త్రిభావకారైస్త్రిధాత్రిభిద్యేకాకాణ భాగైస్త్రిధాశరీరప్రవిభాగః-
 తత్రలగ్నస్యప్రథమద్రేక్కాణేఉదయతిప్రథమోమూర్ధాఽశ్యంగవిభాగః-
 ద్వితీయద్రేక్కాణేఉదయతికంఠపూర్వకోద్వితీయోంగవిభాగః-తృతీయద్రే
 క్కాణేఉదయతివస్తిపూర్వకస్తృతీయోంగభాగః-తత్రతావ్యంగవిభాగేహ
 మదక్షిణవత్సవయవజ్ఞానంకథమిత్యత్రాహ-వామముదితైఃర-రశిభి
 రుదితైఃదృశ్యభాగావస్థితైర్వామాంగవిభాగః-లగ్నస్థాదితభాగాః-త

ధాన్వానైకాదశనవమాప్తమాః - తథానప్తమస్యరాశేలగోద్దితతుల్య
 భాగాఃపవంభాగోదితఃశేయోనుదితఃఅథాదనుదితైరద్యత్యైదక్షిణభి
 తత్రలగ్నానుదితభాగాస్తథాద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠాస్తప్త
 మరాశేలగోద్దితతుల్యభాగాఃపవంధితేలగ్నప్రథమద్రేక్కాణోదయో
 లగ్నరాశిఃకంశిరఃకల్పనీయం-లగ్నాద్వితీయద్వాదశేద్భుక్ - చతుర్షీతత్ర
 ద్వితీయోదక్షిణమక్షి - ద్వాదశోవామః - తృతీయైకాదశేశోత్రై - తత్ర
 తృతీయోదక్షిణం-పికాదశోవామః-చతుర్థాదశమానాసాప్రతౌ-చతుర్థో
 దక్షిణందశమోవామః - పంచమనవమాకపాలౌ - పంచమోదక్షిణః నవ
 మోవామః-షష్ఠాస్తమాహనూ- షష్ఠోదక్షిణం - అప్తమోవామః-సప్తమోవ
 క్త్రంముఖంపవంరాశ్వాన్యసలక్షితఃప్రథమోంగవిభాగః-తెకంతాంశభిః
 అథద్వితీయోద్రేక్కాణోదయః తదాతేహారాదయోంగవిభాగాః పరిక
 ల్పయ్య-తద్యథా-లగ్నంకంఠోగళః-ద్వితీయద్వాదశౌస్కంఠౌ - తత్రద్వితీ
 యోదక్షిణస్కంఠోద్వాదశోవామః- తృతీయైకాదశౌబాహూ-తృతీయో
 దక్షిణంపికాదశోవామః-చతుర్థాదశమాపార్శ్వే - చతుర్థోదక్షిణందశమో
 వామంపంచమనవమాపృథ్వాగౌ-పంచమోదక్షిణఃనవమోవామః-షష్ఠాప్త
 మాక్రోడోదరభాగౌషష్ఠోదక్షిణః అప్తమోవామః - సప్తమోనాభిరితి.
 నాభిగ్రహణసరోదరోపలక్షణార్థం పవంద్వితీయోంగవిభాగః-వస్తిశ్శిశ్న
 గుదేభిః - లగ్నేద్రేక్కాణేతృతీయే ఉదయతితేపహూ-రాదయస్తృతీ
 యోంగవిభాగః - పరికల్పయ్యః - తద్యథా - లగ్నంవస్తి-నాభిలింగయో
 ముద్యమభాగః - ద్వితీయద్వాదశౌశ్శిశ్నగుదే-తత్రద్వితీయశ్శిశ్నగుదయో
 దక్షిణభాగః ద్వాదశోవామః తతోనంతరంతృతీయైకాదశౌవృషశౌతృతీ
 యోదక్షిణంపికాదశోవామః-చతుర్థాదశమాఢారూ-చతుర్థోదక్షిణః దశ
 మోవామః-పంచమనవమాజానునీ-పంచమోదక్షిణః-నవమోవామః-షష్ఠాప్త
 మాజంఘేషప్రోక్షిణజంఘా-అప్తమోవామజంఘా-సప్తమః పాదద్వయమితి॥

మూ- ౬ స్థిరపావయతేవ్రణంశుభయతేదృష్టేచలత్తూదిశేత్సవ్యైః
 శేర్ధిరస్మయతేమనహజస్సాన్యదన్యధాగంతుకః। మందేత్సానిజౌ
 గ్నిశస్త్రవిషజోభౌమేబుధేభూభవసూన్యైకాషచతుష్పదేషుహి
 మగౌశ్మంగ్యబజౌస్యైశ్శుభమ్॥ ౨౫

వ్యా॥ అథఅంగజ్ఞానప్రయోజనంశాబూజాఽవిక్రీడితేనాహ ॥ తస్మిన్నితి॥
తత్రప్రథమద్రేక్కాణజాతస్యశిరోంగవిభాగోద్వితీయద్రేక్కాణజాతస్య
కంఠాద్యంగవిభాగః తృతీయద్రేక్కాణజాతస్యవస్త్రాస్యంగవిభాగః - త
స్మిన్ పాపయతత్త - యత్రాంగరాశౌ పాపగ్రహసంయుక్తే తత్రాంగే
వ్రణంవిస్ఫోటకాదిభిద్రంమశకాది చిహ్నమాదిశేత్ - తస్మిన్ పాపయతేంగ
రాశౌపాపగ్రహసంయుతే శుభసంయుతే దృష్టేసావ్యగ్రహసంయుక్తేవ
లోకిలేవాతద్రాశ్యపలక్షితేంగే లక్ష్యాదిశేత్ మశకాదిచిహ్నంవాచ్యంస్వ
ర్ణాంశత్తతి-సపవగ్రహావ్రణమశకాదికర్తాస్వక్షేప్స్వరాశౌ స్వనవాంశ
కేవాస్థితోభవస్థిరరాశౌస్థిరాంశకేవాస్థితస్తదావ్రణంమశకాదికంసహజో
త్పన్నంతస్యజంతోర్భవతిఅన్యథోక్తవిపర్యయధేఆగంతుకఃజాతస్యోత్తరాశౌ
కేనచిహ్నిమిత్రేనవత్సవమాణేనస్వదశాకాలేవక్తవ్యం - ఆగంతుకస్యవ్రణాదే
గ్రహావశేనతస్మిన్నిమిత్రమాహ| మందేష్టానిలజత్తిమందే- శనైశ్చ రే
వ్రణకర్తృత్వేప్రాప్తేత్తగ్గణోత్పన్నః పాపాణహేతుకోనిలజౌ వాతవాగ్నిధి
హేతుకోవక్తవ్యః - భౌమస్య వ్రణకర్తృత్వే ప్రాప్తేఅగ్నిశస్త్రవిషజౌ
గ్నిహేతుకఃశస్త్రహేతుకోవావక్తవ్యః - బుధేభూభవఉచ్చితపాతాద్బూ
మ్యధిభూతహేతుకోలోష్ఠప్రహారహేతుకోవా - సూర్యరవౌకాంతప్రహార
హేతుకశ్చశుక్లప్రాణిహేతుకోవావక్తవ్యః హిమగౌచంద్రేశ్వంగృబ్జజః
శ్వంగృభిమాతహేతుకఃశ్వంశివేద్యేతేయస్యప్రాణిసంశ్వంగీతజ్జాతఃఅబ్జకృ
తోవాజలప్రాణిహేతుకోవావక్తవ్యః-అన్యైశుభం- అన్యేగ్రహాయత్రాంగ
దేశస్థాభవంతితత్రశుభావ్రణకరానభవంతి - తత్రావశేషాగురుసితా శుభ
యుక్తోబుధోపి వ్రణకరోనభవతితస్మాద్భూవచనాదుచ్యలేబుధఃపాపయ
క్తోవ్రణకరఃక్షీణశ్చంద్రమాస్తధా-తతోన్యైశ్శుభమిత్యుక్తం॥ ... ౨౫
మూ- సమసుపతితాయస్త్విన్బాగేత్రయస్సబుధాగ్రహాభవతి నియమా

త్రస్యావాప్తిః శుభేష్వశుభేషువా| వ్రణకృదశుభఃషష్ఠేదేహేతనో
ర్భునమాశ్రితేతిలక మసకృద్బృష్టసౌమ్యై ర్యుతశ్చ సలత్కువా॥

వ్యా ॥ అథనణజ్ఞానంహరిణ్యాహ ॥ సమసుపతితాత్మియస్త్విన్బాగే
వామేగక్షిణేవాత్రయఃసబుధాగ్రహఃత్రయోన్యేగ్రహేశ్చతుర్థేనబుధేనస
హితాఃసమసుపతితాస్సమాశ్రితాస్తత్రాంగే పూర్వోక్తవ్రణాదేర్నియమా
న్నిశ్చయాదవశ్యం ప్యాప్తిగ్భవతి - శుభేషువాతేగ్రహఃసబుధాః శుభాః

సౌమ్యాః అశుభాః పాపావాభవంతి-తథాపిత్రత్రాం గేతస్య వ్రణానామివ
 క్తవ్యా - తేషాం మధ్యాద్యో బలీనస్సవశామవాప్యకరోఽవ్రణకృదితి లగ్నా
 ష్ట ష్టే సానైశుభాః పాపావ్యవస్థితోదేహేశరీరే వ్రణకృద్భవతి కస్యింస్థానైత
 నోర్భసమాశ్రితే తనోలకాత్ షష్టస్థో రాశిః కాలాంగానీత్యనేన దర్శితాం
 గపిభాగేయస్త్రిన్భవతి తస్మిన్ భసమాశ్రితే రాశియై కైదేహేశరీరే భవతి త
 త్రాపిన్స్వయోఽంశస్థిరసంయుతేషు సహజః స్వాదన్యధాగంతుక ఇత్యనువ
 తానియం-సపవషష్టస్థానస్థాపాపాసౌమ్యేన శుభగ్రహేణయదాదృష్టోభవ
 తితదాతత్రాం గేతి లకమసకృన్భవతి తిలకః కృష్ణబిందుః మశకోద్బవః-అధశుభ
 గ్రహేణ సపవపాపయతస్తదాసలత్త్వాభవతి రాశ్యుపలక్షితమంగం సచి
 హ్నంభవంత్రస్థానైలోమనివయోలక్ష్యేతి॥... .. ౨౬

ఇతి శ్రీ భట్టోత్పలవిరచాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తా
 జన్మకాలలక్షణాధ్యాయః-పంచమః-

బృహజ్జాతకే - సవ్యాఖ్యానే- షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః-

శ్లో॥ సంధ్యాయాం హిషదీధితి మూరాపాపైర్భాంతగతైర్నిధనాయః

ప్రత్యేకం శశిపాపసమేతైః కేంద్రైర్వాసవినాశమయైతి॥ ... ౧

అథారిష్టాధ్యాయావ్యాఖ్యాయతే-

వ్యా॥ తత్ర తావజ్జాతస్యారిష్టసంభవే సత్యాయదాయాప్తకవగా
 దేనాశః కతావ్యః తస్మాత్ప్రథమమరిష్టాధ్యాయం వక్ష్యతి తత్కారిష్టత్ర
 యావిద్యన్తాలయాహ | సంధ్యాయామితి || సంధ్యాయాలక్షణం సహితా
 యాముక్తం || అథాస్తనయూత్సంధ్యావ్యక్తీభూతానతారకాయావత్
 తేజఃపరిహానిముఖాద్భానోరథోదయోయావత్ అస్మిన్ సంధ్యాకాలఇతి-
 తత్ర జన్మనియస్య సంధ్యాకాలోభవతి తత్కాలగృతాహిమదీధితేష్టంద్ర
 స్యమూరాభవతి యథాసంభవం పాపైర్భాంతగతైః యత్ర గాశిస్థానవ
 మాంశగతాః పాపాభవంతి తదైతద్యోగే జాతస్య నిధనాయమరణాయ భవ
 తి ప్రత్యేకమితి-ఏకమేకమితి ప్రత్యేకం శశిచంద్రః పాపాః త్రయః చతుష్కాకేం
 గృహస్యవస్థితా భవంత్యేకైకం ప్రతియథా సంభవం చత్వారిన్ధ్రసికేంద్రా

ణ్యాక్రాంతాభవంతి - తథాపియన్యజన్తభవతి సవినాశముపై తిమియత
ఇత్యుక్తః॥ ౧

మూ- చక్రస్యపూర్వాపరభాగగేషు క్యురేషుసౌమ్యేషుచిటీలగ్నే |

క్షిప్రంవినాశంసముపైతిజాతః పాపైర్విలగ్నాస్తమయాభితచ్చ ||

వ్యా || ఆధాన్యాసరిష్టయోగానింద్రవజ్రయాహ || చక్రస్యేతి॥యావం
తోభాగాలగ్నస్యోదితాస్తావంతపవభాగాశ్చతుర్థః రాశేఃపరిత్యజ్యశేషభా
గేత్యారభ్యపంచమషష్ఠసప్తమాప్తమనవమరాశయోదశమరాశిలగ్నోదిత
భాగతుల్యంశాశ్చక్రేవరాథం - తత్రచక్రస్యపూర్వభాగేకూరాఃపా
పాఃకృతరభాగేవచ్చిమేసౌమ్యాఃశుక్రహఃకీలగ్నేవృశ్చికరాశావుదయే
కర్కటేనౌదయస్థితేజాతఃశిశుఃక్షిప్రమాశ్వేవవినాశం ఉపైతిమరణం ప్రా
ప్నోతీత్యుక్తః - నన్వత్రపూర్వంపృషికఃకీలసంజ్ఞాఉక్తః పునరపిద్విపదదాద
యోహ్నినిశితపాగ్రప్రేవ సంధ్యాద్వయే ఇత్యుక్తకర్కటపృశ్చికమీనానాం
కీలత్వముభ్యుపగతం - తదత్రవృశ్చికకర్కటౌకథువ్యాఖ్యాతావిత్యుక్తే
చ్యుతే - మకరమీనయోజాలవరత్వానపి సమత్వాత్కీలసంజ్ఞానామాభ్యు
పగమ్యతే-యస్తాద్వాదరాయణః॥పూర్వాపరభాగగ్నై రశుభైరనికర్క
టేలగ్నేజాతస్యశిశోమరణంసద్యః కథయంతియవనేంద్రాః || పాపైర్వి
లగ్నాస్తమయాభితచ్చేతి || పాపైః కూరగ్రహైఃవిలగ్నాభితః అస్తమయా

భితశ్చస్థితైశ్చశబ్దాజ్ఞాతః క్షిప్రశీఘ్రమేవవినాశంసముపైతి అత్రకేచిదేక
యోగద్వయం వ్యావత్తే-అభితశ్చోభయతఃలగ్నత్వాపైరభితః ఏకోయో
గఃఅస్తమయాదభితోద్వితీయఃతత్రద్వాదశద్వితీయస్థయోలగ్నత్వాపయో
జాతోమియతేషష్టమాప్తమయోశ్చ పాపయోజాతోమియతేతథాలగ్న
సప్తమాచ్ఛాన్యేపునరభిక్షబ్దః ఆభిముఖ్యేవతతే ఇత్యుసవణ-యంతితత్రల
గ్నాద్యోద్వితీయరాశౌగ్రహఃస్థితః సడదయమభిలషతేలగ్నస్యాభిముఖోభ
వతియశ్చలగ్నాదష్టమరాశౌభవతిసోస్తమయభిలషతీత్యతఃసప్తమరాశావ
భిముఖోభవతితేనైతజ్ఞాతంలగ్నాద్వితీయాప్తమగతైఃసర్వైఃపాపైజా
తోమియతే-వయంపునరభిక్షబ్ద ఆభిముఖ్యవృత్తింబూమ్రుః యస్తాద్యవనేశ్వ
శ్వరః || గ్రహేషులగ్నాభిముఖేషుఃసర్వేష్వవాప్తవీర్యేషుస్వవర్గగేషుఇతి-
కింతుయోలగ్నాద్వారశస్థానేస్థితఃసడదయమభిలషతిలగ్నాభిముఖోభవతి
యశ్చపశ్యేస్థితఃలగ్నతోస్తాభిముఖోభవతియస్తాద్యహాణాంప్రాజ్ఞుభిగతిః

ఉక్తః || ప్యాగ్గతామృత్యుజాగృహశ్చసర్వేస్వమండల గాఢతి - తత్రపూ
ర్వాభిముఖంవ్రజతోలగ్నాద్విత్తీయస్థస్యతదాభిముఖ్యంనసంభవతినచాప్త
మస్థస్యాసాభిముఖ్యం- తేనైతజ్జాతకలగ్నాద్వౌదశపక్షాశ్రీతైఃపాపైః య
స్యజన్మసమియతే ఇతిభగవతా గాగ్యేణసర్వాజ్యేవవ్యాఖ్యాతాన్యభిము
ఖానీతితథాచతద్వాక్యం॥రిఘవ్యయగతైఃపాపైస్యదివాధనమృత్యుగైః॥లగ్నే
వాపాపమధ్యస్థేమ్యానేవామృత్యుమాపుష్యాతి॥ ... ౨

మూ- పాపాపుదయాస్తగతాకూరేణయతశ్చశీదృష్టశ్చశుభైనః
యదామృత్యుశ్చభవేదచిరాత్ || ... ౩

వ్యా॥ అథయోగాంతరమనుష్టుభాహ || పాపావితి॥ఏకఃపాపఉదయేలగ్నే
స్థితోన్యోస్తేనప్రమేగతఃశశీచంద్రమాఃయత్రకుత్రస్థఃక్రూరేణపాపేనయతో
భవతినచసామ్యైః శుభగ్రహైః యదినదృష్టః తదాజాతస్యమృత్యురచిరా
చ్ఛిష్యమేవభవేత్ || ... ౩

మూ- షీణేహిమగౌవ్యయగేపాపైరుదయాప్తమగైః! కేంద్రేషుశుభా
శ్చనచేత్రిప్రంబిధనంప్రవదేత్ || ... ౪

వ్యా॥ అథారిష్టాంతరమనుష్టుభాహ॥షీణేహిమగౌచంద్రేషీణేలగ్నా
ద్వ్యయగేద్వారశస్థేతథాపాపైఃక్రూరగ్రహైరుదయాప్తమగైః॥లగ్నైర్
ప్రమగతైశ్చకేంద్రేషుకంటకేషుచేద్యదిశుభానభవంతితదాజాతస్యకీప్రమా
శ్యేవనిధనం మరణం వదేద్యుయాత్-అత్రకేచిత్పాపైరుదయాప్తమగైః రితి
నేచ్ఛంతితదయక్తం-యస్తాద్భగవాగ్గైః || షీణేచంద్రేవ్యయగతైః
పాపైరప్తమలగ్నైః! కేంద్రబాహ్యగతైస్సమ్యజాతస్యనిధనంభవేత్ ||

మూ- క్యూరసంయతశ్శశీస్తరాంత్యమృత్యులగ్నగః! కంటకాద్భహి
శ్శుభైఃపీఠీతశ్చమృత్యునః॥ ... ౫

వ్యా॥అథారిష్టాంతరంసమమాలిన్యాహ॥ క్యూరఇతి॥శశీచంద్రఃక్రూరేణ
గ్రహేణసంయతస్తథాభూతః స్తరాంత్యమృత్యులగ్నగః సప్తమద్వారశా
ప్తమలగ్నానామన్యతమస్తస్తథాశుభైఃశుభగ్రహైఃకంటకబాహ్యస్థైఃకేంద్ర
వజంఅన్యస్థానస్థైఃఅపీఠీతః సదృష్టోపిభవతితదాజాతస్య మృత్యుదోమర
ణదోభవతిఅథాచదేవసామ్యైఃకేంద్రస్థైఃతదారిష్టాభావః॥తథావసారావ

శ్యాం॥ వ్యయాప్తనప్రాదయగేశశాంకేపాపైస్సుమేతేశుభదృష్టిహీనేఁడ్రే
ముసావ్యగ్రహవజితేషుజాతస్యనద్యఃకురుతేప్రణాశం॥ ... ౫

మూ - శశిస్యరివివాశగేఁధనమాశుపాపేక్షితే శుభైరధనమాప్తకంద

శమతశ్చమిత్రైః సిద్ధిః॥ అనద్భిరవలోకితేబలిభిరత్రమానంశుభేక

శత్రసహితేచపాపవిజితేవిలగ్నాధిపే॥ ౬

వ్యా॥ అధారిష్టాంతరాణిపుధ్వాప్యహ ॥ శశిసీతి ॥ శశినిచంద్రేఅరివి
నాశగేలగ్నాప్తప్తస్థానస్థేష్టమస్థేవాతత్రచపాపానాంకూరాణాంమధ్యా
దస్యతమేనేక్షితేదృష్టేసావ్యగ్రహేణాదృష్టేతస్యనిధనంమరణమాశుక్షిప్ర
మేవభవతి-శుభైరితి-అథలగ్నాప్తప్తాప్తమగేచంద్రేసామైర్గ్రహైర్నైర్వై
పాపేనాదృశ్యమానేజాతస్యనమృతకంపమాప్తకంఢితిఃజీవితంవక్తవ్యం-
తతోమరణమితి॥ సమశబ్దోవషాపర్యాయః-దశమతథితి - లగ్నాతేషష్టా
ప్తమగేచంద్రేమిత్రైః పాపసామ్యైశ్చదృష్టేఅతోస్తాత్సమాప్తకాద్వైష్టాప్త
కాద్దశమథాంపషాచత్తుషయ్యసితిగ్వదే తతోమరణమితి - అధాదేవ
షష్టాప్తమస్థేచంద్ర మసినకేనచిద్రుశ్యమానేరిష్టయోగాభావః చంద్రమా
యదిషష్టాప్తమస్థః సామ్యక్షేత్రగతోభవత్యధవాపాపక్షేత్రగః సామ్యాయ
క్రోభవతితదానమరణప్రదః॥ యస్తాద్యవనేశ్వరః ॥ లగ్నాద్భుజీనైధనగూ
శుభక్షేపపైశవాపాపనిరీక్షితశ్చ॥ సర్వాయురాహంతశుభైర్విమిశ్రస్తదీ
క్షితోద్వాప్తకమథాకంవా॥ తథాయస్యకృష్ణవక్షేదివాజన్తని శుక్లవక్షేగా
త్రాజన్తనిలగ్నాప్తప్తాప్తమగఃశశీశుభాశుభదృష్టోపిభవతి తస్యనమరణప్ర
దఃయస్తాన్తాండవ్యః॥ వక్షేసితేభవతిజన్మయదితపాయాంకృష్టేభవాహని
శుభాశుభదృశ్యమానః॥ తచ్చంద్రమారిపువినాశగతోపిలగ్నాదాపత్సురక్ష
తిపీతేవశిశుంసహంతి ॥ అనద్భిరితి - అత్రాస్తిన్నేవ షష్టేష్టమేవాస్థానేశు
భేసావ్యగ్రహేబుధగురుస్థితానామస్యతమేస్థితే తస్మింశ్చపిన్దిభిఃపాపైః బలి
భిఃవీర్యయుక్తైరవలోకితేదృష్టేజాతస్యమాసంధితిఃజీవితంవక్తవ్యంతతోమ
రణమితిఅత్రనివిష్టయోగస్థేచంద్రమసినశుభదృష్టేరిష్టయోగాభావః య
స్తాదనేనైవస్వల్పజాతకేడక్తం॥ శశివత్సేమ్యాః పాపైర్నైర్భిరవలోకితాన
శుభదృష్టాః॥ మానేనమరణదాస్యైఃపాపజితోలగ్నవశ్చాస్తేకశత్రసహితే
ఇతి ॥ విలగ్నాధిపేజన్మలగ్నవతాకశత్రసహితేనప్రమస్థానస్థేవాపాపవిజితే
శూరయుక్తేసంగ్రామేవిజితేవిజితలక్షణం - దక్షిణదిక్ష్ణః పరుషోవేషధుః

ప్రాప్యగృహ. సవృత్తోఽనుః- అధిరూఢోవికృతోయోనిష్పుభోవివణః శ్చయ
 స్సజితః-భౌమాదీనాంతకా శేయ్యంధంభవతియఃదక్షిణాశాన్ధఃసగ్రహఃజితఃసు
 సుతాదీనాంయ్యంధమిత్యక్తత్యావృందదీపికాయాంపసూరూఢః వేషధుః
 కంపాయమానః అన్యగృహమప్రాప్యచంపిత్యత్తః విపరీతగతిమాపన్నః ఆ
 ణుఃసూత్తఃఅధిరూఢఃఅన్యేనాకాంతఃవికృతఃవికారసహితఃనిఃప్రభోద్దిపీర
 హితఃవివణవణరహితఃసజితఃఇతిచశబ్దాన్తాసంస్థితీ సత్తోమరణమితి॥౬
 మూ. లగ్నేక్షీణేశశినిగనంరంద్రకేంద్రేషుపాపైఃపాపాంతస్థేనిధన
 హిబుకన్యూనయ్యుక్తేచచంద్రే ॥౧౪౦౮॥ లగ్నేభవతిమదనచ్ఛిద్రసంధ్యే

శ్చపాపైర్నాత్రాసాధంయదిచనశుభైర్విక్షితశక్తిభృద్భిః॥... ౭

వ్యా ॥ అధారిష్టాంతరాణిమందాకాంతయాహ ॥ లగ్నేక్షీణిత్యక్షీణే
 శశిచంద్రక్షీణేలగ్నేస్థితేతథారంద్రకేంద్రేషుప్రమకేంద్రేషుపాపైఃకూర్తైః
 స్థితైర్వధానఃభవమేవం విధేయోగేజాతస్యనిధనంమరణంవక్తవ్యంతథా
 చంద్రేశశినిపాపాంతస్థేపాపమద్యగతేనిధనహిబుకన్యూనయ్యుక్తేఅప్తనుచ
 తుర్ధనప్రచుస్థానానామన్యతమస్థైజాతస్యమరణంవక్తవ్యంపవమితిపవమనే
 నైవప్రకారేణలగ్నేపాపాంతస్థేశశినితథామదనచ్ఛిద్రసంధ్యేనప్రమాప్త
 మస్థానయోరన్యతమస్థేపాపేకూరేయదిశుభైఃసౌమ్యగ్రహైశక్తిభృద్భిః
 సబలైఃచంద్రమానవీక్షితోనదృష్టోభవతి తదాజాతస్యమాత్రాసాధంజ
 నన్యాస్రహమరణంవదేత్ అధనిధిష్టయోగసత్తేచంద్రమాశుభైర్నశ్యతే
 బలిశిస్తదాజాతస్యైవమరణంతన్తాతురితి॥ ... ౭
 మూ-రాశ్యంతగేనద్భిరవీక్ష్యమాణేచంద్రేత్రికోణోపగతైశ్చపాపైః॥ప్రా

తైఃప్రయాత్యాశుశిశుర్వియోగమస్తేతుపాపైస్తుహిమాంశులగ్నే॥

వ్యా ॥ అధారిష్టాంతరాణిమంద్రవజ్రయాహ ॥ రాశీతిచంద్రేశశినిరా
 శ్యంతగేయత్రతత్రరాశౌనవమాంశకగతే తథానద్భిశ్శుభగ్రహైరవీక్ష్య
 మాణేనసందృష్టైఃపాపైఃకూర్తైస్త్రికోణోపగతైఃనవమవంచమస్థానస్థైః
 జాతఃశిశుఃబాలకః ఆశుక్షిప్రమేవప్యాతైరసుఖిః వియోగంప్రయాతిగచ్ఛతి
 మ్రియతఇత్యర్థఃఅస్తేచపాపైరితితుహిమాంశౌచంద్రేలగ్నేఅస్తేనప్రమ
 నప్రమస్థానస్థితైః పాపైశ్చశబ్దాద్భిశురాశ్యేవప్యాతైఃవియోగంప్రయా
 తిఅత్రతుహిమాంశులగ్నేకకటలగ్నేఇతికైశ్చిద్వాస్యఖ్యాతంతదయ్యుక్తం-

యస్తాదననై వస్వల్పజాత కేఉక్తం-ఉదయగతోవాచంబ్రస్సప్తమరాశిస్థితః
పాపైరితి॥ ౯

మూ, అశుభసహితే గ్రస్తేచం ద్రెకుజేవిధనాశ్రితేజననిసుతయోర్భృ
త్కులః గ్నేరవౌతునశస్త్రజః | ఉదయతిరవౌశీతాంశౌవాత్రికోణ
వినాశైగర్విధనమశుభైర్విరోధేపేతైఃశుభైర్నయతేషీతే॥... ౯

వ్యా॥ ఆధారిష్టాంతరాణిహరిణ్యాహ || అశుభసహితః || చంద్రశశి
న్యశుభసహితే-యచ్యపిసామాన్యేనోక్తంతథాఽశుభేశశనైశ్చ రేణైవయు
క్తే-తథాభూతైలగ్నగతే-నకేవలమేతావత్- గ్రస్తేరాహుగ్రస్తే-లగ్నాచ్చ
కుజేఅంగారకేవిధనాశ్రితేప్తమస్థానధే - జననిసుతయోఃసహితాపుత్రయోః
మృత్యుర్భవతి-రవౌతునశస్త్రజః-ఏవంవిధేయోగేరవావాదిత్యేస్థితే-జనని
సుతయోఃసహితమృత్యుఃశస్త్రజఃశస్త్రేణాయుధేరజాతోభవతిఏతద్యుక్తంభవ
తి-శనైశ్చరేణబుధేరవాయుకైర్గ్రేగ్రస్తేలగ్నగతేకుజేచాప్తమగేజాతస్యమా
త్రాసహశస్త్రహేతుకంమృణంవాచ్యం-నస్వశుభఃకృతినామాన్యేనోక్తంత
త్యేవలేనశనైశ్చరేణయుక్తేచంద్రశశిహితికిం వ్యాఖ్యాతం- శనైశ్చరేణబు
ధేనవాయుకైర్గ్రేకృతినోక్తం-అత్రోచ్యతే అసంభవాదేవ-హింసామాన్యం
చంద్రగ్రహణంభవతి- తత్రతావదర్కసహితేనచంద్రమసానభవితవ్యంబు
ధేనచాకాసనీపవతి- నాసనైవభవితవ్యం అప్తమస్థానత్వాత్-భామేనాపి
చంద్రసహితేనభవితవ్యంశనైశ్చగంవినాప్యసన్నితేనబుధేనసామ్యేనైవ
భవితవ్యంతస్మాచ్చంద్రగ్రహణేనైశ్చరేణైవ్యాఖ్యాతం-అకగ్రహణే
తుపురఃబుధేనయదియక్తోగ్రోభవతితదాకాసహితత్వాత్తస్యసాపతాభవతి
త్యతోకాస్యబుధసహితత్వమితివ్యాఖ్యాతం-క్షీణేందుయోగాదకాస్యసాప
యోగసవాయంనగమ్యతే-యస్తాదవశ్యమమావాస్యంతేకగ్రహణేనజ
వితవ్యం-తత్రచావశ్యమర్కేణక్షీణచంద్రసహితేనభవితవ్యం-యదార్కః
క్షీణేందునాయుక్తకృతి ఆచార్యస్యాభిప్రాయస్సన్యతదాగ్రస్తేర్గ్రేనిధనా
శ్రితేకుజేశ్చత్యేవవచేత్-ఉదయతిరవావిత్వాది-రవావాదిత్యే ఉదయతి-లగ్న
గతేశీతాంశౌచంద్రేవాలగ్నగతే-తథాశుభైఃసామ్యగ్రహైఃవీర్యోపేతైఃబ
లవద్భిఃనయుక్తేక్షితేనసంయుక్తేనాపిదృష్టే జాతస్యనిధనంమరణంవచేత్-
అథ్గాదేవోక్తయోగధేరవాచంద్రేవాబలిభిఃశుభైఃయుతేదృష్టేచారిష్టయో
గాభావః॥ ౯

మూ, అసితరవిశశాంకభూమిజై ర్వ్యయనవమోదయనై ధనాశ్రితైః
భవతిమరణమాశు దేహిసాంయదిబలినాగురుణానవీక్షితాః॥... ౧౦

వ్యా॥ అధాఽఽష్టాంతరమవరవృత్తేనాహ ॥ అసి తేతి॥ అసితస్సౌరిఃరవిరా
దిత్యశశాంకశ్చంద్రఃభూమిజోంగారకఃపత్రే శనిరవిచంద్రభామైఃయధాక్ర
మఃవ్యయనవ మోదయనై ధనాశ్రితైఃద్వాదశనవమలగ్నప్రమథానధీసేఃత
త్తైతజ్జాతం - శనైశ్చరేద్వాదశే - అర్కేనవమే-చంద్రేలగ్నగౌ-భామైష్ట
మథే. పతేనర్వపవయోగకర్తారోగ్రహాయదిబలినావీర్యవతాగురుణానదృ
ష్టాస్తదాజాతస్య జంతోరాశ్వే వమరణంప్రవదేత్ - అత్రయదాయోగక
ర్త్యూక్ - గ్రహానగ్నాబలవాగురుఃపంచమస్థఃకాశ్చిత్పశ్యతికాంక్షి
న్నవశ్యతి-అకవాబలహీనఃసర్వానేవవశ్యతితదాజాతస్యమరణంప్రవదేత్
కింతుఆశుశీఘ్రంనవదేత్ - అధాదేవసర్వానేవగురుఃపంచమగఃవశ్యతితదా
అప్రయోగాభావః॥ ౧౦

మూ, సుతమదననవాంత్యలగ్నరంధ్రేష్వశు యతోమరణాయశీతర
త్త్వి భృగుసుతశశిపుత్రదేవపూజ్యై ర్యదిబలిభిన్యతోవలోకి
తోవా॥ ౧౧

వ్యా ॥ అధాఽఽష్టాంతరంపుష్పితాగ్రయాహ ॥ సుతేతి॥ శీతరత్త్విశ్చంద్రః-
నచక్షీణఅశుభయతఃపాపగ్రహేణసంయుక్తః - సుతమదననవాంత్యలగ్న
రంధ్రేష్వస్థితః - పంచమసప్తమనవమద్వాదశోదయాష్టమగతః పతేమామ
న్యతమస్థః - భృగుసుతేనశుక్రేణశశిపుత్రేణబుధేనదేవపూజ్యేనబృహస్పతి
నా-బలిభిషీర్యసంయుక్తై నయతోనాప్యవలోకితః - పశాంత్రయాణాం
మధ్యేపకతమేనాపినసంయుతోనాపిదృష్టస్తదాజాతస్యమరణాయభవతి-అ
ధా- దేవభృగుసుతశశిపుత్రదేవపూజ్యానామన్యతమేనబలవతాదృష్టోయుక్తా
వాభవతితదాఽప్రయోగాభావః - అత్రక్షీణచంద్రగ్రహణంనాస్తితత్కళం
వ్యాఖ్యాతం-ఉచ్యతే - ఆగమాంతరదృష్టత్వాత్ - తిధాచసారావళ్యాం॥
నిధనాస్తవ్యయలగ్నక్రొణగాక్షీణచంద్రసంయుక్తాః! పాపాబలినశ్శుభ
దైరదృశ్యమానాగతాయుషంకుర్యుః॥ ౧౧

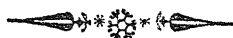
మూ, యోగేస్థానంగతవతిబలినశ్చంద్రస్వంవాతసుగృహమథవా॥పా
పైర్బుధస్తేబలపతివరణంవహన్యాంతేలిమఃగదితమ్॥... ౧౨

వ్యా॥ అథానుక్తమరణ కాలపరిజ్ఞానంభ్యమరవిలతేనాహ॥ యోగేస్థానమితి
 యస్మిన్మరణిష్టయోగేజాతస్యమరణ కాలావధివోక్తస్తస్మిన్నరిష్టయోగక
 తా॥ రోగ్రహస్థైషాంమధ్యేయోబలవాన్యస్యస్మిన్రాశౌజన్మకాలేవ్యవస్థి
 తఃసరాశీబలినఃతత్థానం-తత్రచారక్రమాచ్చంద్రమసిపాప్రజ్ఞాతస్యమర
 ణంవక్తవ్యం - అథవాచంద్రేస్వమాత్మీయస్థానంగతేజన్మకాలేయత్రరాశౌ
 చంద్రమాస్థితస్తత్రైవరాశౌపునరపిచంద్రేగతేతత్రతస్యమరణంవక్తవ్యం
 తనుగృహమధవా-తనుగృహంలగ్నంవాచారక్రమాన్తతే చంద్రమసిజాతస్య
 మరణంవక్తవ్యంతైశ్చిదేవముచ్యతేవషణ్సాంతఃసంవత్సరాభ్యంతరేప
 తదుక్తంభవతిఅనుక్తకాలారిష్టజాతోవషణ్నాంతిక్రమతీతి - ననుఅత్రప్రతి
 మాసంచంద్రమసానర్వాణ్యేవస్థానానిగంతా వ్యాస-తత్కమిత్యుక్తంవషణ్
 సాంతఃఉచ్యతే-పాపైర్నప్రేబలవతీతి-పముడిజ్జన్మస్థానేషుయత్రాగత
 శ్చంద్రమాబలవాన్భవతిపాపైశ్చదృశ్యతేతదాజాతస్యమరణంవక్తవ్యంన
 కేవలంగతమాత్రపవచంద్రే-కేలమునిగదితం-కిలెత్త్యాగమసూచనేనిశ్చయేన
 మునిగదితమరిష్టలక్షణమిత్యాగమపారంపర్యేణశూయతఇతి- అత్రానైవ
 రాచారైవరిష్టభంగాఉక్తానైచసస్పరూపాః- యతోబహుపూజాతాఅరి
 ష్టేష్వపియోగేషుజీవంతోదృశ్యంతే- యేషునత్సపియోగేషుజీవంతోస్తా
 భిఃకించిల్లిఖ్యతే॥ శ్లో॥ సర్వానిమానసిబలస్సృజరదంశుజాతోలగ్నస్థితః ప్రశమ
 యేత్సరరాజమంత్రీ॥ ఏకోబహూనిదుర్జితాసనుదుస్తరాణిభక్త్యాప్రయుక్త
 ఇవచక్రధరేప్రణామః ॥౨॥ లగ్నాధిపాతిబలవానశుభైరదృష్టఃకేంద్రస్థితై
 శ్శుభభలైరవలోక్యమానః॥ మృత్యుంవిధూయవిదధాతిసుదీఘమామయఃసా
 ధణంగుణైర్బహుభిరూజితయాచలత్యైశ్శి॥౩॥ లగ్నదప్తమవత్యపిగు
 రుబుధశుక్రద్రేక్కాగ్రశ్చంద్రః । మృత్యుపాప్రంసుతమపిపరిరక్షత్యేషని
 ర్వావ్యజమ్॥ ౩॥ చంద్రస్సంపూణతనుఃసౌమ్యక్షణగతస్థింతఃశుభసాంతః
 ప్రకరోత్యరిష్టభంగంవిశేషతశ్శుక్రసందృష్టః॥౪॥ బుధభాగవజీవానామే
 కతమఃకేంద్రమాగతోబలవాన్ । యద్యపిక్రూరసహాయఃసద్యోరిష్టస్యభం
 గాయ॥౫॥ రిపుభవనగతోపిశశీగురుసితచంద్రాత్తజదృకాణస్థః । గరుడభవ
 ఛోగిదవ్వంపరిరక్షత్యేషనిర్వావ్యజమ్ ॥౬॥ సౌమ్యద్వయాంతరగతస్సంపూ
 ణస్మిన్నగ్ధమండలశ్శశభృత్ । ధిశ్శేషరిష్టహంతాభుజంగలోకస్యగరుడభవ॥
 ౭॥ శశభృతిపూణశరీరేశుక్లేకృష్ణేనిశాభవేవివసేనిపునఃసంస్థేపిషంప్రభ

వతి నై వాత్ర జాతస్య॥౨॥ ప్రస్ఫురిత కిరణజాలేనుధామలమండలేవిలోకయతి॥
 సురమంత్రినీకేంద్రగతే సర్వారిష్టశమంయాతి॥౩॥ సౌమ్యభవనోపయా
 తాః సౌమ్యాంశక సౌమ్యవృక్షాణాః॥ గురు చంద్రకావ్యశశిజాః సర్వేరిష్టస్య
 హంతారః॥౪॥ చంద్రాధ్యాసితరాశేరధిపః కేంద్రేశుభగ్రహైవాపి॥ ప్ర
 శమయతిరిష్టయోగం పాపానియథాహరిన్స్రణం॥౫॥ పాపాయచి శుభవ
 గే సౌమ్యైర్వృష్టాశ్శుభాంశవగ్రహైః॥ నిష్పుంతిత దారిష్టంపతింవిరక్తాయ
 ధాయువతీ॥౬॥ రాహుత్రివషటాభేలగ్నతౌ సమైర్విరీక్షితస్సద్యః॥ నాశ
 యతిసర్వసురితం మారుతభవతూలసంఘాతం॥౭॥ శీఘ్రోదయేషురాశిషుస
 ర్వేగగనాధివాసి నస్సూతా॥ ప్రకృతిస్తంచారిష్టంఽలీయతేఘృతమివాగ్నిస్థం॥
 ౮॥ తజ్జాలేయదివిజయీ శుభగ్రహాశ్శుభః॥ రీక్షితోవశ్యం॥ నాశయతివర్షరిష్టం
 మారుతభవపానపాన్యబలం॥౯॥ సర్వైర్వగగనధృమైర్వృష్టశ్చంద్రోవి
 నాశయతిరిష్టం॥ ఆపూర్వమాణమూర్తికర్మధాన్తపఃఖంసయేద్దిష్టమితి॥ ౧౦॥
 ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృత్తాంతిష్టాధ్యాయష్షష్ఠః.

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే-సప్తమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ-మయయవనమణిశ్శక్తిసూరైర్విశివసకరాదిమవస్సరాః ప్రవిష్టాః॥
 వతిధివిషయాశ్విభూతరుద్రైర్దశసహితాదశభిస్సన్వతుంగభేషం॥

వ్యా॥ అథపూర్వాధ్యాయోక్తారిష్టవజితస్యోయుద్ధాయఃకతకవ్యః॥
 గ్రాహవేనమయయవనమణితవరాశరమతైః ప్రత్యేకస్యగ్రహస్యపరమా
 యః ప్రమాణంపుష్పితాగ్రయాహ॥ మయయవనేతి॥ మయనామాదానవః॥
 సూర్యసేవయాలభివరయవనోష్లేచ్ఛజాతీయోహూరావిత్-మణిశ్శ ఆ
 చార్యః-శక్తిపూర్వః పరాశరః-శక్తిపూర్వోపయస్యసశక్తిపూర్వః-పూర్వశ
 జ్ఞేసపితాడవ్యతే-తైఃమయయవనమణిశ్శక్తిసూరైర్విశివసకరాదిష్టాదిత్యా
 దిషుగ్రహేషువత్సరాః సంవత్సరాః పరమాయః॥ సమాణాబ్జాః ప్రవిష్టాః ఉక్తా
 సవతిధివిషయాశ్విత్యాది అత్రనవాదిభిరదశసహితాఇతిసర్వత్రైవవిశేష

భూతం-తేననవభిఃదశసహిత-ఏకోనవంతిఃపరమాయఃప్రమాణవశ్యురాది
వనకరస్యాదిశ్యస్య--తిథిభిఃపంచదశభిఃసహితాదశ-ప-చవింతితేచ్చంద్రస్య
వివర్త్యైఃపంచభిఃసహితాదశ-పంచదశభామస్య - అశ్విభ్యా ద్వాభ్యాంసహ
తాదశ-ద్వాదశబుధస్య-భూతైఃపంచభిఃసహితాదశ- పంచదశగురోః-స
ద్యైరేకాదశభిఃసహితాదశ-ఏకవింతిఃశుక్రస్య - దశభిఃసహితాదశవింతిః-
సారస్య-ఏతానిగ్రహణాంపరమాయఃప్రమాణవమాణి-స్వతుంగభేష
స్వపరమోచ్చాంతస్థితేమభవంతి - తత్రేద్యశాఃపరమోచ్చస్థితా ఆదిత్యాన
యోభవంతి-తేయధానిదిప్తవమాణిప్రయచ్ఛంతి-అంకేనాపిపితాన్యగ్రా
దీనాంపరమాయఃప్రమాణవమాణివత్త్వం తే|| ... ౧

మూ- నీచే చార్థంహ్యసతిహితతత్త్వంతరస్థేనుపాతోపహారాత్సంశ
ప్రతిమముపరేరాశితుల్యంవదంతిహిత్యావక్రంఠిపుగృహగతైహి
యతేన్వత్రిభాగఃసూర్యోచ్చిన్నద్యుతిమవదశ పృథ్వ్యుగ్మకా
ర్కపుత్రౌ|| ౨

వ్యా || అధపరమనీచావస్థితానామాయద్దాయజ్ఞానచమండాక్యాంతయా
హ||నీచఇతి||నీచేఅత్రనీచ శబ్దేనపరమనీచమప్రుచ్యతే - దివసకరాదయోనీ
చేపరమనీచేపాప్రాంతర్ధంపరమాయఃప్రమాణవమాణి-హరంతి - అత
ఏవోక్తంనీచేచాస్తాత్పూర్వోక్తాత్పరమాయమోర్ధందశంహ్యసతితీయతే అ
ధేదృశారవ్యాదయఃపరమనీచస్థాభవంతి-పరమనీచస్థానపవపూర్వోక్తాయ
మోధాందశంప్రయచ్ఛంతి-తద్భద్రా-వివికనవసార్థానవమాణిప్రయచ్ఛంతి -
చంద్రోద్వాళసార్థానివర్త్యైఃప్రయచ్ఛంతి-ఏవంభౌమఃస్తప్తసార్థాని ఏవంబు
ధఃషట్-ఏవంబుహస్తభిఃస్తప్తసార్థాని ఏవంశుకోదశసార్థాని - ఏవంశనై
శ్చరోదశ-అంకేనాపివమాణి-మాసాః ౬ అయంసూర్యస్య -చంద్రస్య
వమాణి-౧ మాసాః-౨ భౌమస్యవమాణి ౩ మాసాః-౪ బుధస్యవమాణి-౫
మాసాః-౬ గురోఃవమాణి ౭ మాసాః-౮ శుక్రస్యవమాణి ౯ మాసాః-౯-
శనేవర్షాని ౧౦ మాసాః-౧౦ తతశ్చాంతరస్థేనుపాతఇతి-తతఃతస్మాద్దృచ్చానీ
చాచ్చాంతరస్థేమధ్యవతినిగ్రహేఅనుపాతః తైర్రాశికఃకతావ్యః-తత్రతా
వశ్యువైవ్యవగ్రహస్యపరమోచ్చపరమనీచా తరాశంరాశిషట్కంభవతి-
విష్ణుసింహీశ్వతంశంసూర్యాణ్యైవచతానిభవంతి-తత్రస్వేచ్ఛాగ్రధికంగ్ర

మాసాలభ్యంతే ఏవంశేషంసంవికలంత్రింశతావప్త్యావప్త్యసంగుణ్యదినఘ
 టికావిఘటికాశ్చనయితవ్యాః - శేషంప్రాగ్వత్కర్త - అథలఘనోపా
 యేనపిండాయవఆనయనంప్రదశ్యతే - తద్యధా - ఇష్టగ్రహదస్తాత్వా
 గుక్తముచ్చుధ్రువకంవిశోధ్యావశేషంకమకభూమాస్థాపయేత్ అధోచ్చు
 ధ్రువకంనశుద్యతితదాగ్రహరాశిద్వాదశకంసత్వాతస్తాదుచ్చుమపాస్యావ
 శేషంస్థాపయేత్-తతస్తదవశేషంరాశిషట్టాదూనంభవతి-తదాగ్రహరాశిద్వాదశ
 కాదపాస్యశేషంస్థాప్యం - అథరాశిషట్టాదధికంభవతితదాతదేవగ్రాహ్యత
 తత్కర్తృభూమాశాశ్వాదికంవిలిప్తాంతంస్వపరమాయుర్వషైఃసంగుణ్య
 స్వచ్ఛేదైవిభాజ్యలబ్ధమువర్యపరియోజయేత్-అవశేషంస్థాపయేత్ - విలి
 ప్తాస్థానేషష్ట్యలిప్తాస్థానేషషష్ట్యభాగానాంత్రింశతారాశీనాంద్వాదశభిః
 రాశిభ్యోలబ్ధంవమాణితదవశేషంమాసాఃభాగశేషందివసాఃలిప్తాశేషంఘ
 టికాఃవిలిప్తాశేషంవశేషకాశ్చతి-ఏతావతైవకమకణాస్ఫుటంభవతి-తదాచ
 సారావళ్యాం || సోప్చుశుద్ధోగ్రహశ్శోభ్యష్టద్యాశ్శునోభకుండలాత్ |
 స్వసింహగుణితోభక్తోరాశిమానేనవత్సరాః || హేమరాత్వంశప్రతిమమితి -
 హేమరాలగ్నంసాచాంశప్రతిమానివమాణితదాతి యావంతోనవాంశ
 కాలగ్నేనభక్తాస్తావంత్యేవవమాణితదాతితత్కరణంయథాతాత్తాలికల
 లగ్నస్యరాశీనపాస్యాంశశేషంలిప్తాపిండికార్యంతత్రతద్యయేనభాగమవ
 హృత్యావాప్తంభుక్తనవాంశాస్తావంత్యేవవమాణిలగ్నమాయుగ్దాయంప్ర
 యచ్ఛతి-అవశేషేణనహత్యైరాశికంకృత్వావమాణామథస్తాన్తాసాద్య
 మపిజ్ఞాతవ్యం-తద్యధా - యదితిలిప్తాశతద్వయేనద్వాదశమాసాలభ్యంతేత
 దవశేషలిప్తాభిఃకియంత్యతితేనావశేషలిప్తాద్వాదశభిఃసంగుణ్యతద్యయేన
 విభజ్యావాప్తంమాసాస్తేచవర్షాణామథస్థాప్యమాసశేషంత్రింశతానంగు
 ణ్యతద్యయేనప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంచదివసాఃతాన్తాసానామధఃస్థాపయే
 త్-దినశేషంషష్ట్యసంగుణ్యప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంఘటికాదివసానామధః
 స్థాప్యాః-ఘటికాశేషంషష్ట్యసంగుణ్యప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంచశేషకా
 ఘటికానామధఃస్థాప్యాఃఏవంలగ్నాయుగ్దాయః- అవశేరాశితుల్యంవదంతి-

అపరేన్యోహణితానముతచార్యాఃఽగ్నస్వరాశితుల్యం ఆయుర్దాయమిచ్ఛంతి
 లగ్నీయావంతోరాశయోభుక్తాస్తావంత్యేనవమాణిబగ్నయః - లగ్నస్వ
 భుక్తభాగాదికంలిప్తాపిండికృత్యమాసాద్యానయనేత్రైరాశికంకతవ్యం
 యన్యష్టావశభిలిప్తాశతై ద్వావదశమాసాలభ్యంతే - తదైతాభిబగ్న
 భుక్తలిప్తాభికియంతభితిపృగ్నస్వద్వానామథస్తాన్తా సాద్యాఃస్థాపితవ్యాః
 తథాచమణీశః ॥ లగ్నరాశినమాశ్చబ్యామాసాద్యాననుపాతతః ॥ కృత్వా
 యత్తగ్భవేత్కాలంవమాదిగ్నజీవితం॥తదేవమతఃకోభనమిష్టస్తాకమ
 భిమతం - అన్యేప్యేవమిచ్ఛంతియథాలగ్నంకపతౌబలవతిఅంశ ప్రతిమంరా
 శ్యధిపేబలవతిగాశితుల్యంవచంతికథయంతే-తథాచసారావశ్యోం॥లగ్న
 జ్ఞాయాంశతుల్యంస్యావంతరేచానుపాతతః ॥ తత్ప్రదేబలసంయుక్తేరాశితు
 ల్యంశబాధిభితి॥హిత్యానక్రమితి-యేచగ్రహేణయావత్సంఖ్యయా ఆయు
 దాకాయాదత్తస్తత్సంసంవతితస్తాత్స్వాదాయుషఃభామాదికస్యవక్రం
 విపరీతాంగతింహిత్యావజాయిత్యాయోగ్రపేహరిపు గృహగతః శత్రుక్షే
 తావస్థితోభవతితేనస్వాదాయుషస్త్రిభాగౌహీయతే- సంగ్రహస్త్రిభా
 గమపహరతీర్శ్యథాః - వక్రీతఃపునఃశత్రుక్షేత్రగతోనాపహరతి - తథాచో
 క్తం - వక్రచారంవినాత్యంశంశత్రురాశౌహరేన్యహభితి - పతచ్ఛసూ
 నాంమతం-ఆచార్యశ్చపునఃపంచవషయోభిప్రేతః-అన్యధాహిత్యాభామంరి
 పుగృహగతేహీయతేన్వత్రిభాగిత్యేనవదత్ - అతపవజ్ఞాయతేయథావ
 క్రగౌగ్రపేహంశాయదాకాయంబలవత్వాత్త్రిగుణదదాతి- తథాత్రాపి
 నాపహరతీతినిశ్చయః- అన్యేపునరేవంవ్యావక్షతే-యథావక్రమంగారకం
 హిత్యాయోగ్రపేహరిపురాశిగతః తేనస్వాదాయుషఃత్రిభాగౌహీయతే -
 భామశ్శత్రుక్షేత్రగతోనాపహరతి-హిత్యావక్రమిశ్యత్రకేచిదిచ్ఛంతి - య
 థా-వక్రీతంగ్రహ-హిత్యా అన్యఃస్వ శత్రు గృహగతః స్వభాగమపహర
 తీతి-తదనత్ - అత్రచబాదరాయణి॥భూమ్యాఃపుత్రంవజాయిత్యాభిభా
 హన్యస్త్వస్వాదాయుషస్తేత్రిభాగమితి-సూర్యోద్భిన్నద్వ్యుతః సూర్యే
 ణరవిణాడచ్ఛిన్నాకతితాన్యతిర్యేమాంతే సూర్యోద్భిన్నద్వ్యుతః ఆ
 దిత్యనుండతే అస్తమితేనైగ్రహేషురశమథాం హీయతే - కింతుశుక్లా
 ర్కపుత్రాసితశనై శ్వరోప్రోద్భుతవజాయిత్యాతావస్తంగతా వసినావ

హృతః-తథాచచాదరాదయః||అస్తయంతాస్సప్తపవాక్షహానింకుర్యు
హిత్యాదైత్యసూర్యార్కప్రతాపి|| ౨

మూ. సర్వాభిప్రీతచరణ పంచభక్తభాగాః క్షీయంతేవ్యయభవనాదన
స్సవామహా-చక్రస్యకంప్రభులితదైకరాశిగానామేకాంశంహ
రణబలీతదాహనశ్శిః|| ౩

వ్యా. శిశుస్వాదాయసోగ్రహణాంచక్రచాతోనహానింప్రహషితాణ్య
హానిసర్వకామి||అచత్సుపాంగ్రహేషువ్యయభవనాదారభ్యద్వాదశస్థా
నప్రభులిసగమంతంయూవవ్యవస్థితేషు - వామముక్తక్రమేయధాక్ర
మంసర్వాదయోభాగాక్షీయంతే - తత్రలగ్నద్వాదశస్థాపాపగ్రహాంస
ర్వమాయుశాస్త్రీయమేకాపహరం-ఏకాదశస్థాః-దశమస్థస్త్రిభాగంనవకు
ష్టశ్చతుభాగంఆప్తమస్థంపంచమభాగంసప్తమస్థష్టద్భాగమితి-సప్తవిగ్ధా
మితి - ఏతేష్వేవవ్యయాదిషుస్థానేషునత్సుకుభగ్రహేషువ్యవస్థితేషు - అ
శుభగ్రహాక్షుభకంక్షీయంతే-తత్రలగ్నద్వాదశస్థాశుభగ్రహాః స్వా
దాయసోభకమపహరతి-ఏకాదశస్థశ్చతుర్భాగందశమస్థష్టద్భాగంనవమ
స్థోష్టమభాగం ఆప్తమస్థోదశమభాగం సప్తమస్థోద్వాదశభాగమితి - శ్చదైక
రాశిగానామితి ఉక్తస్థానేషుయశాగ్రహద్వయభవతీబహవో గృహ
దాలేషామనేకసంస్థితానాంమధ్యేపకవనయోబలీవిగ్యవాకసవైకాంశంభా
గంయదాఃశిశువపహరతి-నాన్యేతత్సప్తావహారంతి-ఏతన్న్యైతహసర్వా
చార్యః-కథయంతి-అశగ్రహాయధానంభవభాగప్రవేశకానాధకం-తథా
చతనత్యః ఏకాదశోత్క్రమాత్సప్తమాదిగ్రహపారణకమాణి-ఏకత్వకే
షువిగ్యాధికస్సప్తభాగంహారేణేకం అగ్ధత్యతీయభాగంశ్చకచతుః పంచష
ఠః-చక్రయఃపిండాత్పాపారంతిసౌమ్యాస్తతోద్ధాని|| ద్వాదశసంస్థానావ
స్పృహాయుషామృతస్తతోభకంతు- అపహరతినర్వమాయుయః-ధావ
యోగస్తవపితృప్రేతే||వరాహమిహిరస్యాప్యేవంమతం - తలక్రహసర్వ
మితోచన్యాసకగమంతగశ్రుతిరశః-నాథః|| ౩

మూ-సార్థోదితోదితనవాంశహతాత్మమస్తాద్భుగోష్టయుక్తశతసంఖ్య
ముప్రైతినాశమ్|హృరేవిలగ్నసహితేవిధినాత్వనేనసౌమ్యేషీతేద
శమతఃప్రళయప్రయాతి- ౪

వ్యా||అథలగ్న స్థపాపఃచక్రపాతవశాదాయమో శమవహరతితస్యాం
శప్రమాణజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ||సాధో-దితేతి||ఉదితాయేనవాంశాస్తే
ఉదితనవాంశాః!- సహో-దితేననవాంశేనవతః-తత్త్వసాధో-దితోదిన
వాంశాఃతాత్కాలికస్యస్ఫుటలగ్నస్యయేభుక్తాభాగాః తేషాంలిప్తాఃపిండికృ
త్యశతద్వయేరభాగమవహృత్యావాప్తం-తస్మి-కాలేభవక్రస్యచయావం
తోనవాంశ కాఉదితాఃవశ్యాసాధో-దితోనవాంశకఃసతత్రఉదితనవాంశవ
మూహేయోజ్యః-ఏవంకృతేసాధో-దితోదితోనవాంశసమూహేయాభవతి
తేనగణితాగతం సమస్తమేవాయుఃపిండంగుణసియం- ఏవంకృతేసాధో-ది
తోదితనవాంశహతంసమస్తమాయుఃపిండంభవతి- తస్మాద్వస్తాధికశతేనభా
గేహతేయదవాప్యతేవమాదితస్మాశముపైతిక్షయంగచ్ఛతికింసర్వదానే
త్యాహ-క్రూరవిలగ్నసహితత్త్వ-యదావిలగ్న స్థఃక్రూరఃఆదిత్యాంగారక
శనైశ్చరాణామన్యతమోభవతితదేవమాగతం వమాదినమస్తాయుః పిం
డాత్సంశోధ్యఏవంకృతేతత్కాలజాతస్యజంతోరాయుర్వమాది స్ఫుటంభ
వతికింతుప్రత్యేకస్యగ్రహస్యైతత్కమకతావ్యంయతోయోనాయ. స్సం
శుద్ధానిదశావమాణి సర్వేషాంభవతి - విధినాత్వనేనసౌమ్యేషీతత్త్వతి - అ
నేనవిధినాన ఏవలగ్న స్థః క్రూరగ్రహేయధాసౌమ్యేషీతః శుభగ్రహేణ
దృశ్యతేతదావిధినాత్వనేనయత్ఫలమాయుఃపిండాత్సార్థోదితోదితనవాం
శహతాద్భుత్తరశతేనభాగేలబ్ధయంత్రోదశమధాప్రళయప్రయాతి- త
దగ్రీకృత్యాయుఃపిండాత్వాతయేదేవకృతేతాయుఃప్రమాణంస్ఫుటంభవతి-
అస్యేత్వేవంవ్యాచక్షతే - తాత్కాలికేనలగ్నేనభుక్తానవాంశకాస్తేసార్థో
దితాగ్రహః-అయమథాః - తాత్కాలికస్యలగ్నస్యరాశీన పాస్యభాగాలి
ప్రాపిండికృత్యతస్యచ శతద్వయేన భాగమవహృత్యావాప్తముదితాంశకాస్తే
చార్థోదితేనసహకార్యాః త్రైకమహాస్వాత్కార్యం-ఏతదపిస్తూలం-తే
నలగ్నభాగాలిప్తాఃపిండికృత్యతాభిః ప్రత్యేకగ్రహదత్తం వమాది రాయు

ద్వాయం సంగుణ్యాధస్వచ్ఛేదైర్భాగముపహృత్యోపర్యుపరియోజయేత్ -
 వషణస్థానేభగణకలాభిభాగముపహరేల్లబ్ధం వషణది - తస్యస్యాగ్వత్వా
 తనంకార్యం - తథాచసారావశ్యాం లగ్నంశలిప్తకామాత్వాప్రత్యేకవిహితాయుషః । భాగ్యంకుండలలిప్తాభిలక్షణంవషణదిశోధయేత్ ॥ సావ్యయు
 షోలగ్నగేహ్యారేసావ్యస్పష్టేచతద్దశమితి - పతదేవశోభనమస్తాకంప్రతి

తిభాతి - నకేవలమత్ర - యావంచక్రపాతేప్యేవంవిధిః లగ్ననిష్ఠగ్రహంవి
 శోధ్యవశేషంయదిషడ్భాగాదూనతదాజాతస్యగ్రహస్యచక్రపాతోస్తిసా
 న్యధేతి - తేనావశేషేణాయుషిండస్యభాగముపహృత్యలబ్ధంపాగ్వద్దాయు
 షఃపాతయేత్ - అథరూపామానోభాగమారోఘవతితదాయాపాద్భాగహ

రంసంశోధ్యశేషేణాయుషాంసంగుణ్యరూపేణ భాగముపహృత్యలబ
 షేవాయుశ్చుత్తంభవతి - ఉక్తంచ - లగ్నంగ్రహలూసకంషడ్భాగానకంయ
 ద్యసాహరః । ఆయుషిండంభజేత్తేనలబ్ధంవషణదిశోధయేత్ । రూపాద్యదో
 నోహారస్యాద్రూపాశ్చుద్ధేనతాడయేత్ ॥ రూపేణవిభజ్యేల్లబ్ధంతదేవాయు

స్సృట్టంభవేత్ ॥ అస్మిన్ సాధోదితేతికర్తాణి - లగ్నేయదాపావసామ్యాభ
 వతస్తదాయాలగ్నోద్దితాంశకసమీపవతీసంపగ్యాహ్యానేతర ఇతితత్ర
 క్రూరశబ్దేనక్షీణశ్చంద్రమానగ్రాహ్యః - తథాచబాదరాయణః ॥ సూర్యాం
 శారకమండే శ్వేతస్త్రిలగ్నగేభవతిహానిః । విధినాత్వనేనసామ్యేక్షితే
 దశంపాతయేల్లబ్ధమితి ॥ ౪

మూ - సమాష్టష్టిద్విఘ్నమునుజకరిణాంపంచచనీశాహయానాం ద్వా
 త్రింశత్సృకరభయోఃపంచకకృతిః । విరూపాసాత్వాయుర్వృష
 మహిషయోద్వాదశశునాంస్తృతం ఛాగాదీనాందశక సహి
 తాష్టత్పువరమమ్ ॥ ౫

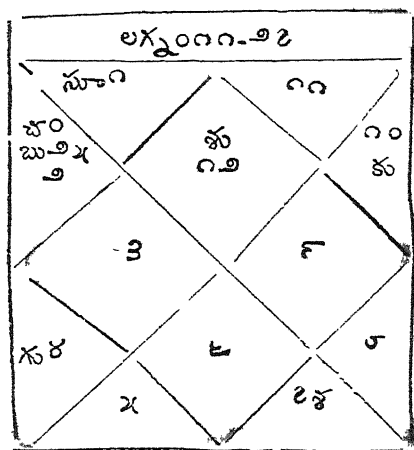
వ్యా॥ అథపురుషాదీనాంపరమాయుఃప్రమాణజ్ఞానంశిఖిరిణ్యాహ ॥ సమా
 ష్టష్టిద్విఘ్నముఇతి ॥ సమాశబ్దేనవషణముచ్యతేసమానాంవద్వాణాంషష్టిద్వి
 ఘ్నముద్విగుణీకృతావింశత్యధికంవర్షశతంపంచశతాఃపంచరాత్రయోఽపే
 రాత్రాణీన్యధా - మనుజకరిణాంమహమ్నాణాం గజానాంచపరమాయుః - హ
 యానామశ్వానాం ద్వాత్రింశద్వషణిపరమాయుః - ఖరోగదౌభిఃకరభణ్డ

స్వప్నానయోఃపంచకకృత్తిఃపంచకస్యకృత్తిఃపంచానాంవగళాపంచవింశతిఃప
రిమాయుఃపిరూపానైవామరితివాపంచక కృత్తిఃపిరూపావిగళం రూపమే
భ్యఃపకోనచశుర్వింశతిస్వద్వాణివృషమహిషయోఃప్రమాణాంహహిషీణాం
చపరమాయుఃగోఃసహిష్యోర్వ్యర్థఃశునాంసారమేయానాంద్వానశవన్నాశి
పరమాయుఃశ్వగ్రహణంసర్వేషాంసఖినాముపలక్షణార్థకం-తేనసింహమా
గ్జారాదీనామప్యేతదేవస్త్వతం - ఛాగాదీనామితదశకసహితాష్టహిక్షశ
వమాణిపరమాయుః-ఛాగాదీనాంఆదిగ్రహణాగ్రవయమ్మగయోఽపిపరమా
యరితి - సర్వేషా శేషభూతంపరమాయుద్దాయప్రయోజనఃఅశ్వదీనాం
జాతానామాయుఃప్రమాణజ్ఞానార్థమితి- తద్యథా-అశ్వగేజాతస్యపురుష
వదాయుఃప్రమాణమానీయతత స్త్రైగాళికంతకవ్యంయదివిశత్యధికవర్ష
శతంపంచదినాధికంయస్యపురుషస్యామయఃప్రమాణంతగ్యేదమాయుస్తద్వ్యా
త్రింశద్వసాః-యః ప్రమాణస్యాశ్వస్యంకిస్యాదితి ఎవమాతమామయఃప్ర
మాణమశ్వస్యవాద్యం - ఎవంసర్వేషామభిహితప్రాణీనాం స్వామయమామ
వరేణత్రైగాళికంకృత్వాతత్కాలజాతస్యస్వామయమఃప్రమాణనిదేశఃకా
ర్యః-అగ్యేఎవంవదంతి-యథాపరితంపరమాయుపఃప్రమాణానకశ్చిజ్జీవతితద
యుక్తం-యస్తాద్వింశత్యధికాద్వషణశతాదభ్యధికమప్యాయుర్గుణకత్వాశి
భవతియస్తాత్పరమాయుః ప్రమాణపరం-త్రైగాళికకార్యమేవజ్ఞాతవ్యమితి॥
మూ-అమిషపరమాంశకేవిలగ్నేశశితనయేగపంచవగళాలీప్తేభవతి

హి పరమాయుపఃప్రమాణంయదినకలాస్సహితాస్వతుంగభేషు॥

వ్యా॥ అథయస్త్రియోగజాతస్యపరమాయుఃకావతిలవ్యోగజ్ఞానంపుష్పి
తాగ్రయాహఃఅనిమిషపరమాంశకే ఇతి॥ అనిమిషోమిషః తస్యపరమాంశకో
నవమనవాంశకంతస్త్రికానిమిషపరమాంశకేవిలగ్నేశశితనయే బుధేగవిప్రు
షేచపంచవగళాలీప్తేసితే- పంచవింశతిలిప్తః భుత్వావ్యభుశ్చస్మైస్థితఃసక
లాస్సమస్తాగ్రహాఅగ్యేచర్షఎవయదిస్వతుంగభేషుస్థితాఃపరమోచ్చగతాభ
వంతి-తదాజాతస్యప్రమామయఃప్రమాణంవింశత్యధికంవన్నశలంపంచదినాధి
కమాయుర్భవతి- అక్రమక-తద్యథా- ఆదిత్యాగ్రహాగ్రహస్థులగా-ఈ
దృశాఃఅత్రాగిత్యాదీనాంబుధవజితానాంయదావతితానిపరమాయుః ప్ర
మాణవమాణిధవంతి - బుధస్యపునఃసంయంతి-అత్రా-అనిమిషోనిచాదాత్తి

యాన్తీ నాద్విచ్యుతతస్మాత్తత్కాలికాత్తస్మాద్భూతాత్ ౧-౦౦-౨౫-పరమ

నీచభువమదం ౧౧-౧౫-౦౦ సంశో
 ధ్యజాత మెతాలిప్తా ౧-౧౫-౨౫-పిం
 డీకృతం-౨౭-౨౫- ఏతాభిస్సైరాభి
 కంయదిభగణాథ-లిప్తానాం ఏతా
 స్సంగుణ్య ౧౮౦౦ బుధవరమనీచవ
 మోణిషడ్భవంతితదాతాసాంనీచా
 క్రాంతలిప్తానాం ౨౭-౨౫-కింస్యాది
 తిత్రప్రాగ్భవంతివమోది ౧-౬-౫
 ఏతద్భుధవరమనీచగతేష్వేతేషు ద

త్వాజాతం ౭-౬-౫ ఏతద్భుధస్యపరమాయుః-త్రైతలగ్నాదేకాదశస్థానత్వా
 ద్భృచుస్యపరమాయుఃప్రమాణాత్పంచదశవమోదధంసార్థానిసప్తవర్షా
 నిపాతయిత్వాజాతానివమోణి ౭ మాసాః ౬ సప్తసార్థానివమోణిసారస్యా
 వ్రమస్థానస్థత్వాత్పరమాయుఃప్రమాణాద్వమోవింశతీపంచ భాగంచత్వారివ
 మోణిపాతయిత్వాజాతానిమోడశవర్షాని ౧౬ ఆదిత్యచంద్రబృహస్పతిశు
 క్రాణాంపరమాయుఃలగ్నస్యనవమనవాంశకస్థత్వాన్నవవమోణిభవంతి స
 ర్వేషాంస్థాపితాని-సూర్యవర్షాని ౧౯-చంద్రవర్షాని ౨౫ భౌమవర్షాని ౭ మా
 సాః ౬ బుధవమోణి ౭ మాసాః ౬ దినాని ౫ జీవవమోణి ౧౫ శుక్రవర్షాని ౨౧
 శనివర్షాని ౧౬ లగ్నవమోణి ౯ సర్వేషాంయోగవమోణి ౧౦ దినాని ౫ ఏ
 వందర్శితయోగేపరమాయుఃప్రమాణమాగతమితి-అత్రచాదిత్యేమేషస్థేక

న్యాస్థత్వంబుధస్యనసంభవతీతేనషడ్భి గ్రహైరుచ్చస్థైర్బుధేచవృషస్థే

యోగోయంవదర్శితః అత్రపరమోచ్చంగతేసూర్యేబుధస్యవృషాద్భాగచ
 తుప్తయంభుక్తా వృష్టితిర్భవతిసాస్తాదధికంయతోమధ్యమార్ధోదయే రాశిస్థా
 నేతూన్యోభవతిభాగాఃషట్పంచాశల్లిప్తాభవంతి-తదాతస్యస్ఫుటస్యపర
 మోచ్చతాభవతిఏవఏవసూర్యోబుధమధ్యమఃఅత్రచయదావరమమందఫల
 పరమంచశీఘ్రఫలంధనగతంధవతితదావృషే భాగచతుష్టయంభుక్తా వృష్టితి

ర్భవతితత్రయధాదర్శితలగ్నేయధావస్థితగ్రహస్యస్థాయీవృష చతుర్థేభా

ర	చం	కు	బు	గు	శు	శ	ల
౦	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭
౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨	౧౩	౧౪	౧౫

గేఈశ్వశోబుధోభవతి- ౪౭
స్తాన్నీచధ్యువకమిదం- ౧౧ -
౧౫సంశోధ్యజాతం౧౬ పత
లిస్తాపిండికృతం౧౭౦ పతా

భిస్త్యై రాశికంయదిభగణార్థలిప్తానామేతాసాంగం౧౮౦౦షడ్వహ్నిజీతదైతా
భిసాంకాని [౨౯౪౦] ఇతిలబ్ధంవషణ్మంమాసాః ౭ దినాని౧౮౦౦పతద్భుధవర
మనీచవషేషుహత్వాజాతానివషణ్మజీ ౭ మాసాః ౭ దినాని౧౮౦౦పతదాజ్యే
మయధాదర్శితవషేషుసంయోజ్యజాతంవహ్నిశాండ్విశతం౧౯౦౦మాసాః
౧ దినాని ౩ పతద్దర్శితపరమాయుఃప్రమాణాదధికమవ్యాయుస్సంభవతితస్తా
త్పరమాయుఃప్రమాణం-యవన త్రైరాశికేన కార్యమేవంవ్యాఖ్యాతం-అన్యే
పునఃఅనిమిషపరమాంశకేవిలగ్నేయోగపవాయమితివ్యావత్తతే-యధా-మీ
నేవర్గోత్తమగతెలగ్నేవృషభస్థేనబుధేనపంచవింశతిలిప్తాభుక్తాభవంత్యన్యే
చగ్రహాఃసోచ్చరాశిషుపరమోచ్చభాగవ్యతిరేకేణాపియదిస్థితాస్తదాయోగ
శక్త్యైవపరమాయుఃప్రమాణంజాతోజీవతి-అథబుధస్యపరమనీచగతస్యధ్రువ
కమిదం౧౧-౧౪పూర్వంప్రదర్శితంసాంప్రతంకర్తృకాలేకధమిదం ౧౧-౧౫-
౦-ప్రదర్శితమిత్యత్రోచ్యతేచతుర్దశభాగాన్భుక్త్వా పంచదశేపరితేపరమ
నీచభాగేవ్యవస్థితోభవతిఅతశ్చతుర్దశభాగాఃపరమనీచస్థస్యప్రదర్శితాః
అతస్థస్యపరమనీచప్రదర్శితమాయుర్భవతితస్తాదాద్యాత్పంచదశోభాగోన
భుక్తోబుధేనతావత్ త్రైరాశికోత్పస్తిన్కతావ్యేత్యతఃకమకాలేపంచద
శభాగాఃప్రదర్శితాఃఇత్యతస్స ర్షేషామేవగ్రహాణాంత్రైరాశికకాలేపతితై
ర్భాగైర్భుక్తైఃప్రదర్శయితవ్యాః-తత్రత్రైరాశికార్థముచ్చధ్యువకాఃతథా
త్రైరాశికార్థంపరమనీచధ్యువకాఃపతైకమకతావ్యమితి॥ ౬

మూ- ఆయుర్దాయంవిష్ణుగుప్తాపిచైవందేవస్వామిసిన్ధసేనశ్చచక్రే ।
దోషశ్చైవసంజాయతేష్టవరిష్టంహిత్యానాయుర్ద్వింశతేసాన్యైర
ధస్తాత్ ॥ ౭
వ్యా ॥ అధాస్యపరమతాయుర్దాయస్యమాషణాక్షణంశాలిన్యాహ॥

ఆయుర్దాయమితి॥ ఏతద్దాయగ్దాయం న కేవలం మయయవనమణిత్యైవ
 రైవరు క్తంకింతువిష్ణుగుప్తేనాపిచాణక్యాపరనామైవముక్తం- ఆచార్యదేవ
 స్వామీతథాస్థితేనశ్చైవనంచక్రైకృతవాత్తథాచవిష్ణుగుప్తః-పరమోచ్చ
 గతైస్సర్వైర్మనీమీనాంశస్థితేలగ్నైః । సౌమ్యైవృషగేజాతఃపరమాయు
 జీవతిచమనుష్యః॥ తథాచదేవస్వామీ - సూర్యాద్యైరుచ్చగతైर्मీనై
 మీనాంశస్థితేలగ్నైః - సౌమ్యైవృషభంయూతేజాతః పరమాయురాప్నో
 తి॥ తథాచస్థితేనః-మీనైపరమాంశగతేసౌమ్యగవివంచవగళిస్తాథే । న
 రైవఃపరమోచ్చగతైః జాతఃపరమాయురాప్నోతి॥ యద్యేవంబహుభిరాచా
 రైరుక్తిం - తతోస్యదోషః అత్రోచ్యతే - వత్సమాణంసత్యచార్య
 మతమాయుర్దాయంబహుతరాణామాచార్యాణాంమతమితి-యస్తాదాచా
 ర్యవరాహమిహిరస్యప్రతిజ్ఞేయం - జ్యోతిమమాగమశాస్త్రంవివతివత్తైన
 యోగ్యమస్తాకమ్ । స్వయమేవవికల్పయితుంకింతుబహుశానామతంవత్సే-
 అస్యపరమతస్యబహుతరవాచ్యగ్వంతావధాస్తాం- యావదసంభవోదోషో
 స్తిదోషశ్చైవమిత్యాదిపషామాచార్యాణాంమతేదోషోజాయతే - కీపు
 శత్రుతతహ-అస్తావర్తిష్టమిత్యాది- వద్వాక్షకంయావజ్జాతానామర్తిష్టముక్తం
 తద్వద్వాక్షకంహిత్యాత్మత్వావషకంవిశతేరథస్తాగర్భితప్రకారేణాయస్తస్య
 నాగచ్ఛతి - ఏవంపషాక్షకాచూర్ధ్వమర్తిష్టంనాస్తితస్తాద్వద్వాక్షకాచూ
 ధ్వకంపషకంవిశతేరథస్తాన్నకస్యచిన్తరణమావద్యతే-యావద్వశ్యంతే
 మ్రియంతేఇతి-అయంతేషాంప్రత్యక్షోదోషః॥

౭

మూ-యస్మిన్యోగేపూర్ణమాయఃప్రదిష్టంతస్మిన్యోగేక్తంచక్రవర్తి
 త్వమనైః॥ ప్రత్యక్షోయంతేషదోషఃపరోపిజీవత్యాయుఃపూర్ణమ
 ధైర్వినాపి॥ ౮
 వ్యా॥ అథునాతేషామేవాచార్యాణామాయుర్దూషణంశాలిన్యాహ॥
 యస్మిన్యోగఇతి॥ అనిమిషపరమాంశకేవిలగ్నైశ్చత్యస్మిన్యోగేవిశత్యధికంవ
 షకశతంపంచదినంపరమాయఃపూర్ణంప్రదిష్టం-తస్మిన్యోగేషద్యహః
 పరమోచ్చగతాధవంతిషడ్భిశ్చపరమోచ్చగతైశ్చక్రవర్తీభవతీతిప్రోక్త
 మభిహితమనైఃరాచారైఃతథాచబాదరాయణః॥ షడ్భిస్సాన్యచ్చక్రవ
 తీ-త్రిభువనమఖిలంశాస్త్రసర్వైర్గ్రహేంద్రైరితి-యవనేశ్వరశ్చ- షడా

జాబధి=బలోపకమప్రదానమానై స్పృభిజాతశ క్తిం- తత్రపరమోచ్చగతా యావత్తగ్రహానభవంతితావత్పరమోచ్చాయఃసప్రాప్తోతి యదాపరమోచ్చగతాభవంతితదాజాతేనచక్రవర్తీనాభవితవ్యం ఏవంపూర్ణమా యుద్వింశత్యధికంవర్తతమర్థైశ్చైర్వివావజితాబహవఃపురుషాభవంతి

తస్మాదయమపి తేష్వసరోదోషః-ఏతచ్చపరమతాయర్హుషణంశాలినీద్వయ మసంబద్ధత్వాద్వరాహమిహిరకృతమేవనభవతీతివ్రతిభాతి- తత్రతావద్యదశ్రక్రథమశాలిన్యాదూషణము క్తంతస్యదూషణస్యాసంబద్ధత్వ ముచ్యతే- సార్థోదితోదితనవాంశహతాత్మమస్తాదితిన్యాయేనయతీక్యా రేఖిలగ్నగతే ఆయుషఃపతనంక్రియతేతస్యవ్రతిలగ్నంవ్రత్యంశకవశాదియతానసంభవతీతి-తచ్చపాతయిత్వాదాయద్విశిష్యతేతస్యాపీయతానాస్తీతి- తస్మాద్యదుక్తంనాయుద్వింశతేఃస్యాదధస్తానితదయుక్తం-తత్రోదాహరణం- యదామంధలగ్నస్యాద్యాంశకోదయేఆదిత్యచంద్రశుక్ర్యాః పరమోచ్చైబుధజీవశనైశ్చరాఃపరమనీచేభామశ్చకుంభస్యాప్యస్తావింశతిమంభాగంభుక్తావస్థితస్తదాతాత్కాలికాగ్రహఃసలగ్నః - అత్రలగ్నేన కించిద్బుద్ధకమితి లగ్న

ర	చ	కు	బు	గు	శు	శ	ల
౮	౧	౧౦	౧౧	౯	౧౧	౦	౧౦
౯	౨	౨౦	౧౪	౪	౨౬	౧౯	౬
౦	౦	౦	౦	౦	౦	౭	౦

యుద్దాయో నాస్తీ పరమోచ్చగతానాంపరమనీచగతానాంచభౌమస్యక్రియతేతాత్కాలికాద్భేదమాదస్తాత్

౧౦-౨౦భౌమస్యపరమోచ్చైభ్యవకమిదం-౨౦సంశోధ్యజాతం ౧- ౦. ఏతల్లిప్తాపిండికృతం ౧౦౦౦ అధత్యైరాశికంయదిభగణాధశలిప్తానామేతాసాం౧౦౦౦భౌమనీచమాసాఃనవతిర్భవంతి- తదైతాసాంకియంతిఇతి లబ్ధామాసాః ౧౫ఏతైర్వర్షంసత్రిమాసంజాతం-వషణం ౧మాసాః ౩ ఏతద్భౌమపరమోచ్చవర్షేష్యేతేషు౧౫సంశోధ్యజాతానివషణి౧౩మాసాః ౮ఏతద్భౌమాయుద్దాయః-అథజీవస్యలగ్నద్వాదశసత్త్వాచ్చపాతేనాధంపాతయిత్వాజాతంజీవాయుద్దాయ-వర్షాణి౩మాసాః ౮ పరమోచ్చగతానాంపరమనీచగతానాంచశత్రుక్షేత్రగతత్వాత్ త్యంశం అస్తగతానామరంచనిపాత్యతేయస్తాదనిమిషపరమాంశకేలగ్నే ఇత్యత్రయోగేచంద్రమ

స్థోవృషభస్థత్వాన్తస్థాయుషస్త్రిభాగః పాత్యతేతదాపూణమాంశుర్న
భవతి-యస్తాత్ప్రత్యాచార్యమతమేవం - తాత్కాలికమిత్యామిత్రవిధాపు
క్తం || మూలత్రికోణాన్దనధర్తబంధుపుత్రవ్యవస్థానగణాగ్రహేంద్రాఃతా
త్కాలికాస్సుస్సుహృదోగ్రహస్యస్వచ్ఛేదయాయస్సప్తికృష్టవీర్యః ||జా
మిత్రపక్షాష్టమశత్రుమూర్తిఃమూలకోణైకగృహేనివిష్టః || తత్కాల
మేతేరివపూర్ణవంతిమాలానిమిత్రాణివిప్రశంభవత్యుత్థి || అనేనాపిశుక్ర
శ్చంద్రమః || తాత్కాలికంమిత్రం నభవతితస్మాన్నీనస్థేశుక్రే వృషసశ్చం
ద్రమాః శత్రుగృహగోభవతి తస్యచశత్రుక్షేత్రస్థత్వాద్యదాయపక్ష్యం
శః పాత్యతేతదానిమిషపరమాంశకకృత్త్రయోగేపూణమాంశుర్న
పాపిష్ఠీతి - తచ్ఛాచార్యేణశృంగగ్యాహికయైవప్రవేశితం - తేనైత
త్జ్ఞానయతి - పరమోచ్ఛగతానాంపరమనీచగతానాంచశత్రుక్షేత్రేత్ర్యం
శమస్తంగతానాంచాధాంచననిపాత్యతే-తేనయధాదగ్నితయోగేవృక్షకృష్ట
భగ్యహాయదాయపక్షాణిలిఖ్యంతేసూర్యస్యపక్షాణి ౧౦ చంద్రస్య
పక్షాణి౨౨ భౌమస్యపక్షాణి౩ మాసాః౪బుధస్యపక్షాణి౬ జీవస్యప
క్షాణి౩ మాసాః౫ శుక్రస్యపక్షాణి౨౧ శనేఃపక్షాణి౧౦ లగ్నేనసకించి
ఘృక్రమితిలగ్నాయదాయోనాస్తి-అథైతేషాంయోగింపక్షాణి౪౦మా
సాః౬ అధాంగారకస్యలగ్నగతత్వాత్సాధోదితేతికమక్షయితే- శత్రుచ
లగ్నేకుంభారంభత్వాన్తవర్తింనవాంశకాఘక్తాభవంతి-తేచనవాంశకా
ల్లగ్నస్యోదితాడదయగతాపకనవర్తిం తేనైకనవత్వానర్వాయః పిండమి
దంపక్షాణి౪మాసాః౬సంగుణ్యజాతం౪౦౬౩ అస్యప్రాధికశతేనభాగమ
పహృత్యానాప్తపక్షాణి౪౩ శేషమధాదికంగృహీత్వాపరిత్యక్తమేతాని
౪౦సంశోధ్యజాతానిపక్షాణి౧౫మాసాః౬పవమప్తమాదూర్ధ్వంవింశతే
రథస్తాదాయురుత్పన్నంతస్మాదయుక్తముక్తంనాయుర్వింశతేస్సన్విగదస్తాది
తి - అత్రాస్యేవదంతి - యధాక్యూరం హీనంమీనలగ్నం హృదికృతైస్త
ద్యరాహమిహిరేణాభిహితం - అనిమిషపరమాంశకకృత్త్రయో-అనేనాప్రకారే
ణనవక్తవ్యంయధానాయుర్వింశతేస్సన్విగదస్తాత్తత్రధనులగ్నేక్షేణేచం
ద్రేవింశతితమేభాగేబుధస్తులాయామస్తమితఃసర్వేచాస్యేషుపరమనీచస్థే
షుయస్యజన్తభవతి తస్యచక్రేపాతేనాయుదాయోబహుపతతితితస్యై

వంతవత్సదర్శ్యతేత్రత్రాత్కాలికా గ్రహః సలగ్నః తత్రబుధస్యపౌగ
 గ్వత్క్రత్వాజాతానివమాణి ౧ మాసాః ౧ అస్యేషాం పరమసునీచత్వా
 తేజ్ఞాయతే - ఏవంచపాతేనర్వస్తదాయుదాయోనాస్తి - చంద్రస్యక్షీ
 జస్యపావత్వాఽగ్ని ద్వాదశస్థత్వాచ్చక్రపాతేనసర్వం పతతి తదాతస్యా
 యుదాయోనాస్తి. ఆదిత్యస్థలగ్నైకాఽశత్వాచ్చక్రపాతేనాథంపాత
 యిత్యాజాతానివమాణి ౨ మాసాః ౨ బుధస్యాస్తమితత్వారథంపాత
 యిత్యాజాతానివమాణి ౩ మాసాః ౩ దశమస్థత్వాచ్చక్రః స్వాదాయ
 షస్త్యతీయసుంశమహరతిసామ్యత్వాస్తదథమస్తాతేషాద్భాగాద్వషణ
 మేకంనవమాసాపాతయిత్యాజాతాస్యష్టావమాణినవమాసాశ్చశుక్ర
 స్యవమాణి ౪ మాసాః ౪ భౌమస్థలగ్నాస్తమనత్వాస్తపంచభాగంసాధణ
 వర్షంపాతయిత్యాజాతానివమాణి షట్ - త్రయేనంసర్వేషాం వమాణి ౫ మా
 సాః ౫ సూర్యస్యవమాణి - ౦ మాసాః - ౦ - చంద్రస్యవమాణి ౬ మాసాః -
 ౦ - భౌమస్యవమాణి ౭ మాసాః ౭ బుధస్యవమాణి ౮ మాసాః ౮ జీవస్యవమా
 ణి ౯ మాసాః ౯ శుక్రస్యవమాణి - ౧౦ - మాసాః - ౦ - శనైశ్చరస్యవమాణి -
 ౦ - మాసాః ౧౦ గ్నస్యసర్వేషాంయోగః వమాణి ౧౨ మాసాః ౧౨ అత్రాసం

ర	చ	కు	బు	గు	శు	శ	ల
౬	౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨	౧౩
౧౪	౧౫	౧౬	౧౭	౧౮	౧౯	౨౦	౨౧

భవేప్యభిగమ్యాపిక్రమః
 ఏవం విధాయథాయె
 సర్వే పృస్తంగతా యది
 భవంతితదానూర్వోచ్చి

ద్యుతిషుదదళః ప్రోద్భుత్ శుక్రార్కపుత్రావిత్కృత్వాతథాపి వంచ వింశతివ
 మాణిమాసోనాస్తిజాతోబుధస్యపూర్వమేవాథంపాతితం ఏవంద్వివత్వా
 రింశతోధస్తాదాయుర్నగచ్ఛతీతితత్రాపి వింశతే రథస్తాదిత్య సంబద్ధం
 త్రాస్యే ఏవంవదంతి - తత్కూరహీనేవిలక్ష్మేజాతా అస్తాభ్యుద్ధిష్ఠాంవిం
 శతేః అదస్తాస్త్రియమాణావృశ్యంతే - తేనాన్యచార్యమతమసంబద్ధం - అత్రో
 చ్యతే - అన్యచార్యమతమవిచారైశ్చతద్వద్యోయైరెవాచారైశ్చరనేనమా
 గేణానాయుగాయః ప్రదళితః - తైరేవాధన్యమ్యయోగః ప్రదళితః -
 సచేషలిఖ్యతే - తథాచ బాదరాయణః - మస్తాష్టమసోరిపుశ్చష్టమూతిః
 పాపగ్రహః పాపగ్నహేయదిస్యాత్ - స్వాంతదశశాయాం మరణాయజం

తోజ్జేయస్సయుఃఘోజితాయదాన్వైః॥ తథాచయవనేశ్వరః - షష్టాప్రమ
 స్థోరిపుద్యుక్తరాద్రేపాపశ్శుభదానగతేనదృష్టః॥ స్యాంతరణశాయాంప్రకరో
 తిమృత్యుంవ్యాద్యదృబుంధాతపరీక్షయాద్వా॥ తథాదసారావళ్యాం॥ కూ
 రదశాయాంకూర్గఃప్రవిశ్యచాంతరణశాయదాకురుతే॥ పుంసాంస్యాశ్నం
 దేహస్తదారియోగేస్తదైవనుహా॥ రవితనయస్యదశాయాంక్షీతస్యాంత
 రణశాయదాభవతి॥ బహుకాలజీవినామపిమరణంనిస్సంశయంపుంసాం॥ కూ
 రరాశౌస్థితః పాపఃషష్ఠీనానిధనేపివా॥ తత్తేనరవిణాదృష్టస్వపాకేమృ
 త్యుదోగ్రహః॥ యోలగ్నాధిపతేశ్వత్రులగ్నన్యాంతరణశాంతః॥ కరోత్య
 కస్తాన్తరణంసత్యాచార్యఃప్రభాషతే॥ ఏవంకూర్గహీనెలగ్నజాతాస్తేషాం
 వర్షాప్తకామూర్ధ్వందర్శితకాలాదధస్తాన్తరణం సంభవత్యేవతేచాపిమృత్యు
 యోగేనానేనమృతాన్తేయాః - యస్తాత్తస్యదర్శితగ్రహస్యాంతరణశాయది
 భవతిఅత్రాయంనియమఃతస్తాదన్యాచార్యమతేవాష్టాభ్యణ్డర్ధ్వందర్శితకా
 లాదధస్తాన్తరణంసంభవత్యేవ-తస్తాదేతద్దూషణమసంబద్ధం - అథదృష్టియస్య
 దూషణస్యాసంబద్ధత్వముచ్యతే అత్రచక్రవర్తిశ్చయోగోపి వినాదీఘమా
 యుస్సంభవతిఅత్రోదాహరణం - అత్రతాత్కాలికాగ్రహస్పలగ్నః పృషే
 ర్కోదశభాగాన్భుక్త్యాస్థితః ఏవంమిథునేచంద్రమాస్త్రీభాగాకంభే
 భామోస్తావింశతిభాగా మేషేబుధఃపంచదశభాగాసింహేజీవఃపంచ
 భాగా మేషేసప్తవింశతిస్సత్రిభాగా శుక్రః కుంభేవింశతిభాగా సూరిః
 దసులగ్నమంత్యంశే-తద్యధాశుశూగ్రహఃఅత్రపూర్వప్రదర్శితకమణ
 తాగతానిగ్రహాయురాయవషాణిలిఖ్యంతేవషాణి ౧ ౨ మాసాః ౫ సూ
 ర్యస్యవషాణి ౨ మాసాః ౧౧ చంద్రస్యవషాణి ౧ ౩ మాసాః ౮ భా
 మస్యవషాణి ౨ మాసాః ౦ బుధస్యవషాణి ౧౪ మాసాః ౨ జీవస్య
 వషాణి ౧౮ మాసాః ౩ శుక్రస్యవషాణి ౧౫ మాసాః ౦ శనేః వషాణి
 ౮ మాసాః ౦ లగ్నస్య-అథబృహస్పతేర్వషాణాంచక్రపాతాదప్తభాగమ
 పాస్యజాతానివషాణి ౧ ౩ మాసాః ౮ చంద్రస్యవషాణిగమపాస్యజాతా
 నివషాణి ౧౮ మాసాః ౮ రవేగురుర్మిత్రమతోన్యధాన్య ఇతిశుక్రశ్శత్రు
 స్సచార్కమూలత్రికోణాశ్చింహాన్నవమేష్టానేస్థితః తస్తాత్కాలికమిత్ర
 భూతః తేనవృషస్థః శుక్రక్షేత్రేమధ్యక్షేత్రే శత్రుక్షేత్రేద్విస్థితః తేనత
 స్యాయుదాయంసంపాద్యతే చంద్రశ్శమిథునేమిత్రక్షేత్రస్థితః తస్యాపి

యథాదశాతాన్యే వాయుదాణ్యవమాణి-యస్తాదుక్తంబ్రహ్మదం దేవ
గురుంచవింద్యత్-అంగారకఃకుంభేశత్రుక్షేత్రేస్థితఃయస్తాదుక్తంభౌమస్య
శుక్రః శశిజశ్చమిత్రంశేషా రిపూ శేషత్వాచ్ఛనైశ్చరస్తస్యశత్రుస్తా
త్కాలికశ్చైచ్చగృహేనివిష్టత్వాచ్ఛనైశ్చరోది శత్రుఃకింత్యత్రాంగారకస్య
శత్రుక్షేత్రస్థస్యాపి నవతతి యస్తాదుక్తం - హిత్యావక్రం రిపుగృహగతై
హీయతేస్వత్రిభాగభితి - యస్తాదుక్తంగారకస్యయథాగతమేవాయుఃచాం
ద్రదేసరాగభివచనాద్భౌమోబుధస్యమిత్రం తేనతస్యమేషస్థత్వాత్ య
ధాగతమేనాయుర్బుధస్యబృహస్పతేరప్యాదితోమిత్రంయస్తాదుక్తంగురో
శ్చభౌమంపరిహృత్యసర్వేమిత్రంతస్మాత్సింహస్తస్యబృహస్పతేః యథాగత
మేవాయుః శుక్రస్యమేషేనచమిత్రక్షేత్రే - యస్తాదుక్తంభృగునందనస్య
శ్వకేందువజ్ర్యాస్సుహృగఃప్రతిష్ఠాతస్తాత్తస్యాపియథాగతమేవాయుః శ
నైశ్చరశ్చాపికుంభేశ్చక్షేత్రేస్థితత్వాద్భౌమోబుధాగతమేవాయుఃఏవమాయుదా
ణ్యవమాణిపృథక్పృథక్లిఖ్యంతే-వమాణి ౧౨ మాసాః ౫ సూర్యస్య వ
మాణి ౧౩ మాసాః ౮ చంద్రస్య-వమాణి ౧౩ మాసాః ౮ గురోః-వమాణి
౨ మాసాః ౨ బుధస్య - వమాణి ౧౨ మాసాః గురోః - వమాణి ౧౩
మాసా ౩ శుక్రస్య-వమాణి ౧౫ మాసాః ౩ శనిః-వమాణి ౮ మాసాః ౦
లగ్నస్య-సర్వేషాంయోగః-వమాణి ౧౫ మాసాః ౧౧ ఏవంవిధేయోగేషో
డశాదికంవమాణశతమప్యాయుః- సంభవతీకేమద్రుమాఖ్యశ్చాయం యోగః
యస్తాద్వక్ష్యః హిత్యార్కంసునఘనఘాదు రథస్వాంత్యోభయద్వైర్గృహై
శ్శీతాంశోఃకథితోన్యథాతుబహుభిః కేమద్రుమోవ్యైస్తవసా తస్మాదేవంవి
ధేయోగేజాతోదిప్రమాణాయుః ప్యాప్యతి కేమద్రుమాఖ్యచ్ఛవదరిద్రోభవతివ
క్ష్యతిచ || కేమద్రుమేమలినదుఃఖితనీచనిసాన్విష్కేప్యేష్యాఖిలాశ్చన్రుపతేర
పివంశజాతాః కేవలందరిద్రాదీమాణ్యయోవృత్త్యంతేనకేనచిత్తస్యచిన్ద
రిద్యస్యాయుఃప్రమాణంజ్ఞాతంయథాయదరిద్ర్యంశత్యధికేనవర్షశతేనస
పంచదినేనన్రుతః తస్మాత్త్రైద్రమేవమాణం జ్ఞాతవ్యం- ఏవమస్యమాణ
స్యాసంబద్ధత్వంప్రదర్శితమితిలసంభావ్యత్వాద్వరాహమిహిరకృతశాలినీ
ద్వయంసంభావ్యతే-యచ్ఛనర్శితాచార్యమతేనాయురాయంత్యక్త్వస
శ్యమతాయుదాణ్యమగీకవ్యత్యాచార్యస్త్రైచనత్యమతేనబహుతరా

ణామాచార్యాణామంగీకరణమేవప్రదిప్తి తంయస్తాత్ పూర్వమేవాచారస్య ప్రసిద్ధావ్యాఖ్యాతాజ్యోతిషమాగమశాస్త్రంవిప్రసిపతైనయోగ్యమస్తాకం స్వయమేవవికల్పయితుంకింతుబహూనాంమతంవక్ష్యే. అథకశ్చిదాహనసు యోయంయోగస్వయావ్రసశే తః సకేసు ద్మనుసవనభవతి యస్తాదా చార్యఏవవత్సతి || కేంద్రశీతకరేభవాగ్రహాయుతేకేమద్రుమోనెవ్యతభి. లగ్నాత్సప్తమస్థఃకేంద్రస్థశ్చంద్రమాస్తస్తాదయంకేమద్రుమోనభవతి - అత్రచక్రమః - అత్రచంద్రమానగణ్యతేయస్తాచ్ఛంద్రమనస్సకాశాన్యహాణా మన్యోన్యయోగఃకతవ్యభి-యద్యేవంతల్లగ్నాత్కేంద్రస్థఃకథంకరోతీత్య త్యోవ్యతే-చంద్రలగ్నయోస్తుల్యత్వాత్ - తథాచయవనేశ్వరః || మూతిశ్చపెలూగాశశిభంచవింద్యాత్ - అత్రచగాగిః - వ్యయాథకేంద్రగ శ్చంద్రాద్వి నాభానుంభవేన్యహః | కశ్చిత్స్యాద్వావినాచం ద్రంలగ్నా త్కేంద్రమతోథవా || యోగః కేమద్రుమో నామతదాస్యాద్యత్రగర్హిణః భవంతినిందితాచారాదరి ద్రామయసంయుతాభి - తస్మాల్లగ్నాత్సప్తమ ధ్వంచంద్రమస్యస్యయోగస్వ కేమద్రుమతాసిద్ధేవేతి|| ౮

మూ- స్వనుతేనకిలాహజీవశర్వాగ్రహదాయంపరమాయుషస్స్వరాం శమే| గ్రహముక్తనవాంశరాశితుల్యంబహుసామ్యంసముపైతిన శ్యవాక్యమ్|| ౯

వ్యా||అథజీవశమనుతేసత్త్వాచార్యనుతేచాయుద్దాయమావచ్ఛంససి కేనాహ||స్వనుతేనేతి||జీవశర్వాజీవనామాచార్యః-స్వనుతేనాత్మీయమతేన పరమాయుషోవింశత్యధికస్యవర్షతస్యసపంచదినస్యస్వరాంశంసప్తమభా గంప్రత్యేకస్యగ్రహస్యాయుద్దాయమాహ-కథయతిశిలజ్జిస్తథాగమప్రదర్శనార్థః-౧౨౦-౦-౨౫-తేనతద్యథాపరమాయుః - అస్యసప్తభిర్భాగముపహృత్యావాప్తవద్వాది-౧౭-౧-౨౨. ౩౪- యథాన్యాచార్యైర్మవతిధిషయేత్యేవమాదీని పరమోచ్చగతానామాదిత్యాదీనాంవషాణిపతితానితతైతానిపరమాయుషఃస్వరాంశవరాణ్యేకైకస్యజీవశమపతితాని నీచేథం హసతీత్యత్రాపిన్ధితమేవతద్యథా ఏతానిపరమనీచస్థస్యైకైకస్యగ్రహస్య-౮-౬-౨౬-౪-౧౭- ఏతేప్రాగ్నదత్రైరాశికంకృత్యైకైకైకస్యగ్రహస్యాయుద్దాయకతవ్యః - అత్రాపిచక్రంభామంవిగాశక్రతు

తేత్రస్థస్యగ్రహస్యశ్శ్యంశోపహానిః - శుక్రశనైశ్చరావినాభామంవినావ
 బలవద్యహస్యస్థంగతస్యాద్వోపహానిః - సుగ్రావర్ధత్రచరణేత్వదికాచక్ర
 పాతోపహానిః-క్రూరేవిలగ్నసహితేసార్థోదితే-హానిః-ఏతత్సర్వంజీవశమ-
 నోప్యన్యాచార్యైఃసమానంతథాచజీవశర్తా ॥శ్లో॥ సప్తవక్షే -౧౭- కౌ
 ౧-ద్వియమా -౨౨- వసవో -౩- వేదాగ్నయో -౩౪- గ్రహేంద్రాణాం
 వద్వాణ్యుచ్చస్థానాంనీచస్థానామతోర్ధంస్యాత్ ॥ మధ్యేనుపాతతస్యాదాన
 యనం - ఐషమత్రయత్కించస్పిందాయష ఇనకార్యంతత్సర్వంగణితతత్వ
 జ్ఞైరితి - అత్యనయనంసుఖోపాయేనవ్రదృశ్యతే - సోపచృశుద్ధోగ్రహ
 శ్శోన్యక్షద్రాహ్యునోభమండలాత్ - తద్భాగాఃకృత్తివత్భాగాః ౧౬౪౧
 మాతవేదాభసాయకైః౫౦౪భక్తాదినాదియల్లబ్ధంతదాయుజీవశమజం
 దినైస్తుత్రింశతామానామాసేభ్యోరవిభిన్నమా ॥నకేవలంగ్రహదాయంపర
 మాయుషఃస్వరాంశం ఏతజ్జేనోక్తంయావత్స్వమతేనేతి - అనేనైతస్మృతి
 పాదయతి-యథైతన్యం ఋషికృతేవ్యాచార్యకృతేషు వానకేషుచిచ్ఛా
 స్త్రేషుదృష్టమితితన్మాదన్యా యద్దాయస్యజీవశమజంస్వ మతకరణమేవ
 దోషః - ఏవంసర్వాచార్యమతేనాయుదాయోవ్యాఖ్యాతః-అత్యచార్యే
 ణయవనమతేనోపన్యస్తంమయయవనమణితృశక్తిస్తూర్వైరితి - నచయవ
 నేశ్వరకృతేస్త్రేతథావిధ ఆయుర్దాయోదృష్టః - యస్తాద్యవనేశ్వరేనో
 క్తం ॥ ఆయాంషిరాశ్యంశకచారయోగాదితి - అత్రోచ్యతే- యవనేశ్వ
 రేణశుచిద్వజేనాన్యచ్ఛాస్త్రంకృతం-శకకాలస్యాగ్నాక్ - తథాచశుచిద్వ
 జః - గతేనసాధ్యర్థతేనయుక్తమకేనకేమాంగతాబ్దసంఖ్యా - కాలశ్చ కౌ
 ౧౦౪౪- నాంశవిశోధ్యతస్తానతీతవద్వాద్యగవవజాతమితి - ఎవచేచ్ఛు
 చిద్వజకృతంశకకాలస్యాగ్నాక్జ్ఞాయలేఅన్యచ్ఛయవనాచార్యైఃపూర్వైః
 కృతమితి-తదధంశుచిద్వజోప్యాహ - యవనాఢిదుః-యేసంగ్రహేదిగ్గ
 నితావిభేదాః ప్రోక్తాఃపురాణైః క్రమశోగ్రహస్యేతి - తదేష్టాయతే - య
 థావరాహమిహిరేణపూర్వయవనాచార్యమతమేవోపన్యస్తంఅస్తాభిస్తన్న
 దృష్టంశుచిద్వజమేవదృష్టంపరాశరశ్యపీయమేవవారూపారాశరియానం
 హితాకేవలమస్తాభిర్మహాజాతకంశూయతెస్కంధశ్రయమితిసా
 రాశరశ్యేతదధంపరాహమిహిరశక్తిస్తూర్వైరిత్యాహ - సైత్రంప్ర

ర్యూపరాశరః కథమతేచాభాగ్యదం యోషిమిత్యేవమాదిమయమణిత్య
 యోరాశాస్త్రేవిద్యేతే-తథాచమయః - ఏకోనవింశతిసుస్సర్వశ్చంద్రమాః
 పంచవింశతిః తిథిస-భ్యాకుజస్సోమ్యోద్వాగశోచ్ఛగతోమరుః కుజపక్షైత్య
 ఘాజ్యస్తవమా-తామేకవింశతిః | ఏకోనంసూర్యపుత్రస్యపరమోచ్ఛగత
 స్యచ| ఆయుర్దాయమిదంప్రేక్షమథాంబీచగతస్యతు| అంతరేత్వనువాతా
 చ్చకారయేదాయసంగ్రహం| తథాచమణిత్యః| నవరూపాశ్శరయమథాస్తిధ
 యోహైపంచరూపకాఃక్రమశః| రూపయమాకృతినంభ్యాసుస్సర్వాదీనాంస్వ
 తుంగేషు| అబ్ధాసీచేష్వస్తాద్దశమన్యత్రానుపాతతఃకార్యం| ఆయుర్దాయవి
 ధానంహేరా రాశితుల్యవపీతి - అథవగామామిహిగస్యస్వమతాయు
 ర్దాయోయవనేశ్వరసత్యమతానుసారివ్యాఖ్యానతే - గ్రహభుక్తన
 వాంశరాశితుల్యమితి - యత్రత్రత్రరాశౌయస్తిన్నవాంశకేగ్రహేవావ్యవ
 స్థితఃసచనవాంశకోమేషాదేరారభ్యయావత్సంఖ్యారాశేన బంధీభవతి-తా
 వంత్యేవవమాణిగ్రహఃస్వాయుర్దాయంప్రయచ్ఛి- ఎవంభుక్తనవాం
 శరాశితుల్యంభవతి - యస్తింశ్చనవాంశకేవర్తతేస్తాద్దశభుక్తంగ్రహే
 ణతేనసహత్యైరాశికంకృత్వామాసాద్యానయనమపిత ర్దశ్యంత్యైరాశిక
 కరణంచవత్సృతిఎవమాయుర్దాయానయనంచసత్యాచార్యేణోక్తంతథా
 చతద్వాక్యం- రాశ్యంశకసంయోగాదాయురిహసమాసతోగ్రహేదద్యః-
 ఎతచ్ఛత్యవక్యం - బహుసామ్యంసముపైతీబహుసంమతంబహునా
 మాచార్యాణాంసంమతంతథాచయవనేశ్వరః-ఆయుఃషిరాశ్యంశకచార
 యోగాదితి-అత్రతావత్సత్యయవనేశ్వరవాక్యవ్యాఖ్యానేకిందిద్విప్రతిపన్నం
 రాశేరంశకచారయోగాదితివ్యాచక్షతే - యథాయస్తిన్యాశౌగ్రహేవావ
 ర్తతేత్రతేనయావంతానవాంశకాభుక్తాస్తావంత్యేవవమాణ్యాయుస్స
 గ్రహేవాదాతి అత్రచవ్యాఖ్యానేపరమంగ్రహేదయంశోధ్యతేపాదావీ
 నానవవమాణిభవంతి-ఎతచ్ఛవ్యాఖ్యానంబాదరాయణాదిభిరంగీకృతంత
 ధాచబాదగాయణః-రాశ్యంతకాలగుణితాద్వారశనవభిగ్రహస్యభగణే
 భ్యః- ద్వాదశహతంస్వశేషోబ్దమాసదిననాడికాః క్రమశఃప్రయమాచార్యవ
 రాహమహారేణావిసప్తేనస్వల్పజాతకేభిహితా ఏతదనుసారేణసత్యయవ
 నేశ్వరేణవ్యాఖ్యానంక్రియతే-ఆయుఃషిరాశ్యంశకచారయోగాదితి - రా

శీనామంశ కారాశ్యంశ కాఃతెషుచారయో గాదితియత్రతత్రరాశౌమిమాంశ
 కస్థోగ్రహౌవావషణంపకంప్రయచ్ఛతి - పృథవన హంశకస్థోగ్రహౌవావషణ
 ర్వయంప్రయచ్ఛతి-ఏవముత్తరోత్తరాంశకపృథ్వావషణపృథ్విర్యావస్తానాం
 తెద్వాదశశత్రుపూర్వసవ్యాఖ్యానేనయప నేశ్వరసత్యవాక్యయోరాశిగ్రహణ
 మనక్షణకంభవతి-అవశ్యమేవ రాశ్యంశకైభవతితద్యమితి॥... ..

మూ, సత్యోక్తైగ్రహమిష్టంలిప్రీకృత్వా శతద్వయేనాప్తమ్ । మండల
 భాగవిశుద్ధిస్త్వాస్య శ్శేషాత్తుమాసాద్యాః॥ ౧౦

వ్యా॥అథానేనైవ వ్యాఖ్యానానుసారేణాచార్యస్సపవాయుదాయా
 నయనమార్యయాహ॥సత్యోక్తృత్తి॥సత్యోక్తైసత్యమతాయుదాయకరణే
 తాత్కాలికమిష్టమభిప్రేతంగ్రహంలిప్రీకృత్వాలిప్తాపిండికృత్వా తస్యశత
 ద్వయేన భాగమపహృత్యయదవాప్తతదవాప్తాఖ్యంస్థావ్యం - అవశేషమథ
 స్థావ్యంలివాప్తమండల భాగవిశుద్ధేఅబ్జాఃస్యః - మండలశబ్దేనద్వాదశరాశ
 యుజ్యత్యంతే - తెనావాప్తస్యద్వాదశభిభాగమపహృత్యావాప్తంత్యా
 జ్యంయదవశేష్యతేతద్బాస్యఃతావద్వద్వాణితేనగ్రహేణాయోదత్తాని
 వంతి-శేషాత్తుమాసాద్యాఃయదవశేషిస్థాపితం-తస్మాద్ద్వాదశగుణితాతైనై
 వశేదేనవిభక్తామాసాలభ్యంతే - తచ్ఛేషాత్త్రింశద్గుణితాద్వినితచ్ఛేషాత్
 ప్తిఘ్నా గుణికాః - పునరపిషష్టిఘ్నత్వాగ్విశ్చక్తశ్చైవ కాఃపలాః, యంత
 త్తి- ఏవమాగతంగ్రహస్యాయుద్ధాయంభవతితత్రోదాహరణంతాత్కాలి
 కోగ్రహః ౧-౮-౪౫ లిప్తాపిండికృతాః ౨౩౨౫ అన్యశతద్వయేన ౨౦౦
 భాగమపహృత్యావాప్తం ౧౧ జాతంఅవశేషం ౧౨౨అవాప్తరసావ్యద్వా
 దశభిరాగంసయచ్ఛతీకపతదేవావశేషంతస్మాద్గ్రహేణై కాదశవద్వాణిదత్తాని
 భవంతిఅథచ శేషం౧౨౫ ద్వాదశభిగుణితంజాతం ౧౫౦౦లిన్యశతద్వయే
 నభాగమపహృత్యావాప్తం౨జాతంఎవంసప్తమాసాలభమానశేషః ౧౦౦
 జాతంఎత్త్రింశతా౩౦గుణితంజాతం ౩౦౦౦లిన్యశతద్వయేనభాగమప
 హృత్యావాప్తం౧౫౦దివసాఃపంచదశశత్రుశేషస్యాభావాద్భుతికాభావః- ఏవ
 మాగతమేవంవిద్యాత్ గ్రహోర్వద్వాదివద్వాణి౧౧మాసాః౨దిసాని ౧౫ ఘ
 టికాఃలింధై తదేవరాశ్యంశకలాగుణితేతన్యాయేనప్రదశ్యతే-తద్యధా
 రాశ్యాద్విగ్రహః౧-౮-౪౫అన్యరాశిభాగలిప్తాఃపృథక్పృథక్ద్వాదశహతాః

అధశూయోనవాహంతా? ౧౨.౮౬ ౫౪౦. ౧౦౮.౮౬-౪ ౪౮౬౦ అత్రలి
 ప్తానామేతాసాం ౪౮౬౦ పప్త్యభాగేహ్యతేభ్యం ౮౧ అవశేషం ౦ ఏత
 ద్నాటికాలభూమిదం ౧ భాగేవేవేష ౮౬౪ సంయోజ్యజాతం ౮౪౫ అస్య
 త్రింశతా భాగేహ్యతేభ్యం ౩ అవశేషం ౧౫ ఏతేదివసాః అథలభూమిదం ౩౧
 రాశిమేవేషం ౧౦౮ సంయోజ్యజాతం- ౧౩౮ అస్య ద్వావశభిభావ గేహ్య
 తేభ్యం ౧౧౦ తనవశేషం ౭ ఏతేచూసాః లభ్యస్యాస్య ౧౧ ద్వాదశభిభావ
 గం ౧౮ ప్రయచ్ఛతీత్యతమతదేవాశ్రవేషం ౧౧ ఏతాని ౫ హేయదాకాయవహా
 జీవవంపహాణి ౧౧ మాసాః ౭ దివాని ౫ ఘటికాః ౦ ఎతత్పూర్వకృతా
 యుదాకయోనం విదితమితి. ఎవంయవశేస్వరసన్యాచార్యబాదరాయణవ
 రాహమిహిలై రాయదాకాయః సరళితాత్మకః॥ ... ౧౦

మూ- స్వతుంగవక్రోవగతై స్త్రిసంగుణస్త్రిసత్తమస్త్రిసశకభక్తిభా
 గతైః ౩ భూమ్యశేషస్త్రుభదత్తభాషితే సమానమన్యప్యభమేపు
 దీర్ఘమ్॥ ... ౧౧

వ్యా॥ ఎవమాత్తస్యా గాయదాకాయస్య సత్త్వాచార్యమతేనైవ శమ వి
 శేషాధికం వశస్థేనాహాన్వతుంగస్థేనోన్వచ్ఛగతైః ౧౫ హైవక్రోవగతైః ౩॥

విపరీతగత్యాశ్రితైశ్చయత్స్వరమాయుస్తత్త్రింశత్సంగుణం కార్యం ౬ శ్చ
 మాంశోపగతైః వర్గోత్తమాంశకస్థితైస్త్రిసంశకసేనైస్త్రిసవమభాగగతైః
 స్వశస్థేస్త్రిసరాశ్యపగతైః స్వశ్రిభాగగతైః స్పదేక్మాణ్ధసైరేతైః యస్తత్త
 మాయుస్తది స్వసంగుణం కార్య ఇయాన్విశేషఇతిభదత్తశబ్దేన సన్యాచార్యో
 భిగ్ధీయతే-యస్తాత్తన్తమిహప్రమాణీక్రియతే- పూర్వోక్తవిధినామయం
 వసమణిగ్ధ దిమతేనాయదాకాయః కృతః తస్మాత్సత్తభాషితే సత్త్వాచార్య
 కృతే ఇయానేతావాన్విశేషః-యదేతత్స్వతుంగవక్రోవగతైః త్రిసంగుణంత
 త్సత్తోక్తమేవ- సమానమన్యదితి-అన్యద్యచ్ఛేషంతప్రకమేపుదీతం-ప్ర
 భమేమయయవనాదిమతేయదుదీర్ఘము క్తం-తత్సమానమన్యద్రాపితత్తుల్యం
 ఎతదు క్తంభవతి- సత్త్వాచార్యమతేనాయదాకాయం కృత్యావక్రవజ్యం శ
 త్రుడేత్రగతస్త్రిస శంపాతేనీయం శుక్రసౌరవజకం అస్త్రగతస్త్రిగ్ధం-త
 నీయం సర్వార్థత్రివరణే త్యాదిచక్రపాతోపహానికార్యా॥ ... ౧౧

మూ- కింత్యత్రభాగతప్రతిమందదాతివీ ర్యాన్వితారాశిసమంచహూ

గా । క్యూరోదయే చోపచయస్సనాత్రకాఽన్యంవనాజ్ఞైః ప్రథమో
పదిష్టేః॥ ౧౧౯

వ్యా ॥ ఎవంసశ్యాచార్యమతేనగ్రహాయదాణయముక్త్యాధునాలగ్నా
యదాణయకరణంక్యూరోదయేపాపోదయేహానిః పాప్రాతదవవాద్య
మంద్రవజ్రయాహ ॥ కిమితి ॥ అత్రాస్తిస్సత్యమతాయదాణయే హేమరా
లగ్నంభాంశ పతిమందదాతిమేమాదేరారభ్యయావత్సంఖ్యాస్యరాశేస్సం
బంధినవాంశకోలగ్నేనభుక్తస్తావత్సంఖ్యానివమాణి లగ్నాయదాణయో
దదాతిశేషాద్భాగాదికాల్పైరాశికేనమాసాద్యానయనమపితథావ్యం- ఎ
తమక్తంభవతి సత్యోక్తేగ్రహమిష్టంలిప్తీకృత్యేతిన్యాయేన లగ్నాయదాణ
యఃకథావ్యః - ఎవంకృత్యాదివిర్యాన్వితా హేమరాభవతితదా రాశిన
మాసానిరాశితుల్యాని వమాణి ప్రయచ్ఛంతీతి - హేమరాస్వామిగురుజ్ఞవీ
క్షితయుతానాన్వేరితిన్యాయేన యదివిర్యాన్వితా బలవతీ హేమరాలగ్నం
భవతితదారాశీ సమందదాతితుల్యానివమాణిప్రయచ్ఛంతి భాగాదికా
ల్పైరాశికేనమాసాద్యానయితవ్యంకథముచ్యతేభాగశ్చలిప్తాంపిండికృత్య
ద్వాదశభిస్సంగుణ్యాష్టదశభిశ్చైతే భాగమపహృత్యా వాప్రదివసాః
అతశ్శేషంత్రింశతాసంగుణ్యతేనైవచ్ఛేదేనభాగమపహృత్యా వాప్రం దివ
సాఃతదవశేషంషష్ట్యసంగుణ్యతేనైవఘటికాః - పునరపిశేషంషష్ట్యసంగు
ణ్యగదైవచశ కాఃలబ్ధమాసాదితత్రైవయోజయేదేవలగ్నాయదాణయో
భవతివిర్యాన్వితస్యలగ్నస్యయత్కమతద్విర్యవజితస్య చనకథావ్యం-
అత్రచబాదరాయణః హేమరాదయోష్యేవంబలయముక్త్యానిరాశితుల్యా
నివమాణిసంస్కయచ్ఛత్యసుసాత్తాంశకాదిఫలం-ఎతచ్ఛాచార్యనరాహమి
హిరేణస్వల్పజాతక - అవినష్టేవానయార్యయాభిహితం - క్యూరోదయ
ఇతి - మయయవనాది మతాయదాణయే క్యూరోదయే క్యూరేలగ్నగతే
సాధోఽపిఛోదితనవాంశహతాత్మనుస్తాదితిన్యాయేనయదాయపోపచయః
క్రియతేతదత్రాస్తిస్సత్యమతాయదాణయేనకథావ్యంఅన్యత్సర్వంకథా
వ్యం కార్యంచనాజ్ఞైః ప్రథమోపదిష్టేఃపూర్వకానితైరజ్ఞైఃనవతీధివిషయేతి

యేష్టాయవసవాదరాయణాచార్యమతేన పత్తిశ్ర జీవశమకామతేనచ గృహ
దాయంపరమాయుషస్సర్వరాంశమితీతైరజైర్యవస్యైర్భృతాశిశము క్తంతది
హసనంభవతియదాదిత్యస్య ద్వాదశానామంశానామేకేనవింశత్యష్టాభవం
తితదై కస్మిన్నంశ కేకేమితసత్త్వాయుదాయోనకించిత్కృతకవ్యం॥ ... ౧౨

మూ- సత్యోపదేశోవరమత్యక్తింతు కుర్వ-త్యయోగ్యం బహువగ్ణా
భిః|ఆచార్యకత్వంచబహుఘ్నతాయామేకంతుయద్భూరితదేవకా
ర్యమ్॥ ... ౧౩

వ్యా॥ అశమయాదిమతము పస్యస్యజీవశమకామతంచోపస్యస్యసత్యమత
స్యాంగీకరణమింద్యవజ్యయాహ॥సత్యోపదేశఇతి॥అత్యాస్తిచ తత్యయేన
త్యోపదేశోవరంశ్యేష్టమిత్యర్థః॥కింతుతద్యోబహువగ్ణాభిః బహ్వభిర్గు
ణనాభిరయోగ్యంకుర్వంతివిదాశయంతి కాస్తాఃకుణకాన్యతుంగవక్రోవగతై
స్త్రిసంగుణమిత్యాదికాః - తత్యయదిస్వగృహేగృహేభావతితదాద్విగుణ
మాయఃకుర్వంతి- సవపస్వగృహంశకేయదిభవతితదాభూయోపిద్విగుణం
కుర్వంతి-సవపస్వద్యేక్కాణేయదాభవతితదాభూయోపి ద్విగుణంవర్గోత్త
మాం శేపునరపిద్విగుణంసవపక్వీయదిభవతితదాభూయస్త్రిగుణంకుర్వంతి
సవపస్వోచ్చస్థోభవతితదాభూయోపిత్రిసంగుణంకుర్వంతిపవమనవస్థా - అ
నేనానవస్థాప్రసంగేనసత్యోక్త మప్యాయుర్దాయమయ్యుక్తమయోగ్యం - బ
హువర్గణాభిఃకుర్వంతి-తథాచయమః॥వర్గోత్తమేష్వరాశౌదేక్కాణేస్వేన
వాంశకేద్విగుణం|వక్రోచ్చగతేత్రిగుణంత్రిగుణంకార్యంయథాసంఖ్యం॥ త
థాచసారావళ్యాం - బహుతాడనసంప్రాప్తాయాంకరోత్తేకవర్గణామితి॥
వరాహమిహిరాచార్యః- సానదృష్టాచిరంతనై రితి-ఏతదయుక్తంతదత్యక్తి
కార్యమిత్యాహ-ఆచార్యకత్వంతు బహుఘ్నతాయామితి- ఎతదాచార్యక
త్వమిత్యాగమః-బహుఘ్నతాయాంప్రాప్తాయామేకంతుయద్భూరిబహుత
ద్గుణంతదేవకార్యమితి-బహుఘ్నగణనాప్రాప్తాస్వేకైవక్రీయతఇతి- బ
హువారంయత్రద్విగుణయతత్వంప్రాప్తంతత్యనకృదేవ ద్విగుణమాయఃక
ర్తవ్యం - యత్యద్విగుణత్వంత్రిగుణత్వంచప్రాప్తంతత్రనకృదేవత్రిగుణంక
ర్తవ్యంయత్రవారద్వయంత్రిగుణత్వంప్రాప్తంతత్రనకృదేవత్రిగుణంకర్త
వ్యం- ఎకంతుయద్భూరితదేవకార్యమితివచనాత్-స్వల్పజాతకేపుక్తమా

చార్యేణ-వర్గోత్తమేష్వరాశీక్రొద్గ్రాహవాశకే-కృతద్విగుణః|వక్రోచ్చ
యోస్యైగుణతంద్యత్రిగుణత్వేనకృత్తిగుణమితి- చక్రపాలంపజఞ్ఞాత్వా
బహువర్గణాన్యాయై - పహానాశేతదేవకమ- శత్రుక్షేత్రస్థోనీచస్థప
యదాగ్రహా-పృథ్వీస్తదితోవాతదాసకృదేవాధావహాః- కార్యానీచే
చాథ-ప్రాసతీత్యత్రాపిఅనువర్తనీయం - ఉక్తంచస్వల్పజాతకే - శత్రుక్షే
త్రేత్ర్యంశంనీచేథ- మూర్ధ్వలుప్తకిరణాశ్చ | తుమయతిస్వాదాయాన్నా
స్తయాకౌరవిజసుక్యావిత - ఏవంకృతస్యసత్యాచార్యమతస్యస్వప్తతాభ
వతీత్యాచార్యస్యమతంయద్రావహాః- పాశ్చాత్యగుణనాచపాశ్చాత్యత్రసకృదే
వాపహాః-కృత్వాసకృదపిగుణనాకార్యా క్రిశ్ణపహానాకత-వ్యాం చక్ర
పాతావహానికృత్వాతతః శత్రుక్షేత్రస్థనావహాః- సకృదేవకత-వ్యా-
శరీసకృదేవగుణకార్యాలత్రచ భగవాన్-గాః- రాశితుల్యంశసఖ్యాని
గ్రహావహాణీయచ్ఛతి | లగ్నశ్చసబలోన్యాని భుక్తరాశి సమానితు||
మాసాద్యనయనంకార్యనుపాతాదతఃపరం | సర్వాధ-త్రచతుధాం
శాన్వామంపంచచతుస్సను- హరంతిపాపాస్సాదాయాత్తదథ-మితరే
గ్రహాః||వ్యయాచ్ఛక్రావహాని స్తకశితేయంపధాభ్యువం | ఏకస్తేవకతు-గే
-ష్యేవకరోతిబలవాన్గ్రహాః || శత్రుక్షేత్రగతస్త్ర్యంశంనీచేథ-సూర్యగ
స్తథా | హతిస్వద్దాయా-విగావసీతాదిత్వందనా-నచావ-సుతశ్చంశం
శత్రుక్షేత్రగతస్త్ర్యంశంనీచేథ-వాపహాః-కత-వ్యాతతోన్యాసుబహుష్వపిపా
పా-ష్యేవకత-వ్యాయాస్యాత్తామహాత్తరాశితోపిగుణనాకార్యా-ష్యే
వైవమహాతీసకృత్|ద్వాభ్యాంవర్గోత్తమేస్వా-శేష్వద్యేక్వాతేస్వకేగృహే||త్రి
భిష్వక్రగతస్యాశ్చోష్వ-రాశిగతస్యచ-గ్రహదాయాభవత్వేవంశోభ్యతేవ
కృత-క్రియః||అత్రయస్యన్యాచార్యేణాంశాయఃపృథమాణీకృతంతథాపిలగ్నే
యవిసమ్యగ్భువనవతదాంశాయఃకత-వ్యాం-అధాగో-బలవాంస్తదాపం
తాయుః-తథావమణీగ్ధః|| విలగ్నభేబలోపేతేనుభ-శ్చష్టే-శ-పృథవః | రవా
పింశోష్వవంకుయా-దితిబూతియన్విరంతనాః || తథావసారావత్సాం||
అ-శోష్వవంపిత్వోబిత్వింపం భానోర్-సగ-జం చంద్రాదితి - అన్యేష్యేవ
మాయుయధాంశాయం పిండాయపోద్యేఅపికార్యేద్వాభ్యామపి-శాంత
వక-శావిభాగి-పరికల్పనాకార్యా - తత్రయ-స్వ-త-స్యయా-ప-మాంతదా

శాస్త్రవైద్యమునైత్రాదికస్యతత్కాలంవతే తదాధికమాయుజీవతీశ
త్రుదశాచేత్తదాతతైశ్వరమరణం- మిత్రదశాచేత్తదాపిజీవతిమధ్యవశాచేత్త
దాపీడాభవతి-తతోజీవతిఅస్మాకంసత్యాచార్యాభిమతమసి॥ ౧౩

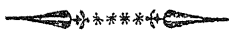
మూ-గురుశశిసహితేకులీరలగ్నేశశితనయేభ్యుజేవకేంద్రయాతేభవ
రిపుసహజౌవగైశ్చశేషేరమితమిహాయరసుక్రమాద్విసాస్యాత్॥

వ్యా॥ అథయస్మిన్యోగేజాతస్య-ఆయుఃప్రమాణంనజ్ఞాయతేతద్యోగ
జ్ఞానంపుష్పిభాగ్రయాహ-గురురితి॥ కులీరలగ్నేకకటోదయేగురుశశిసహ
ితేజీవచంద్రయకేతదాశశితనయేయధేభ్యుజేవశుక్లేంద్రయాతే-కర్క
టకగతేశేషేఃపరిశిష్టైః - రవిభామసారైఃభవరిపుసహజౌవగతైఃభవస్థాన
మేకాదశం-రిపుస్థానంషష్ఠం-సహజస్థానంత్వతీయం ఏతేషుభవరిపుసహజే
షు ఉపగతైః స్థితైః - ఇహస్మిన్యోగేజాతస్యానుక్రమాద్వి నాగణితకమ
తరేణాపివినామితంఅపరిమితాయః-స్యాన్భవేతేవితదుక్తంభవతి-యదా
కకటలగ్నంభవతి-తత్రైవచంద్రజీవావ్యసస్థితాభవతః- బుధశుక్లాసహ
ితౌపుషకస్థావాలగ్నచతుర్థం-ప్రమదశమస్థానానామస్యతమే యథాసంభ
వంభవతః-పరిశేషాఃఆదిత్యాం-గారకశనైశ్చరాః-పుషక-సహితావా - య
థాసంభవమేకాదశషష్ఠత్వతీయగాఃభవంతి॥ తదాశుద్ధ్యోగేయోజాతః
తస్యామితప్రమాణమాయః-వతి అనుక్రమాద్గణితానీతంవి నైవఅయమర్థః
ఏవంవిధేయోగేదృష్టేఆయుదాయగణనాకతవ్యాసస్తాత్తస్యనసంబద్ధ
మితి-అతోన్యథాజాతస్యయథాగతేనాయువావశ్యమేవభవితవ్యం- నాయః
పిండస్యార్వాక్తస్యమృత్యుర్భవతి-సచాయః-పిండమిత్రమ్యతే-సజీవితవ్య
మితి-యస్మిన్యోగేజాతస్యావిచారమేవ-నాయుపోద్వృత్తోభవతి-ఇతిన్యత్ప్ర
క్తంసహీదృశమనాయుష్యంయథాస్యస్త్రినిషేవణం - ఇత్యేవమాదికైర్దో
షైఃసజీవితమితీక్షితంఏతద్యోగేజాతస్యానుర్వేదోక్తైఃవిధిసేవితైరసాయ
నైఃప్రయోగైఃయథాభిహితైఃదిఘమాయరవాప్నోతీతి॥ ౧౪

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృతౌ

ఆయుదాయాధ్యాయస్సప్తమః.

బృహజ్జాత కేన వ్యాఖ్యానే-అష్టమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ- ఉదయరవిశశాంకప్రాణికేంద్రాదిసంస్థాః ప్రథమవయసిమధ్యేం
 త్యేచదద్యుఃఫలానిసహినఫలవిపాకః కేంద్రసంస్థాన్యథావేభవతి
 హిఫలప్రక్షిః పూర్వనూపోక్తిమేపి॥

వ్యా॥ అథాతోదశాంతదశాధ్యాయో వ్యాఖ్యానీయ తేపరిజ్ఞాతసమస్తా
 యుషః - పురుషస్యజీవితాభ్యంతరేన్దితయోఃదుఃఖాఃఃఖయోః యరిచ్ఛేదః
 క్రియతే తత్రచశోద్యజ్జేవవిసుద్ధమాయుర్యావత్ప్రమాణంయేన గ్రహేణ
 దత్తంతావత్ప్రమాణైవతస్యసంబంధినీవశాభవతి-తత్రదశాక్రమోఽజ్ఞాయా
 తేతద్జ్ఞానంమాలిన్యాహ ఉదయాలగ్నంతనుః - రవిరాదిత్య ఆత్మాశశాం
 కశ్చంద్రోమనః - ఏషాముదయరవిశశాంకానాం మధ్యాద్యః ప్యాణీబల
 వాతత్వబలవశాత్తస్యసంబంధిన్ద్రిధమాదశాభవతి-ప్యాణీనాందేహవతాం
 తథావయవనేశ్వరః॥ నిశాకరాదిత్యవిలగ్నభానాం-తత్కాలయోగాదధికం
 బలంయః - విభతీతస్యాదిదశేష్యతేసాశేషాస్తశఃశేషబలక్రమేణేతి - ఉ
 దయశ్చరవిశశశాంకశ్చంద్రయరవిశశాంకాఃఉదయరవిశశాంకానాంప్రా
 ణీ ఉదయరవిశశాంకప్యాణి ఉదయరవిశశాంకప్యాణీచకేంద్రాదిసంస్థా
 శ్చంద్రయరవిశశాంకప్యాణీకేంద్రాదిసంస్థాః - ఏవమేషాం మధ్యాద్యేన
 ప్రథమాదశాదత్తాతన్వైవకేంద్రాదిసంస్థా - కేంద్రసంస్థానూపోక్తిమేమస్మి
 తాఃగ్రహవీర్యోపవయక్రమేణ-దశాద్యః - ఏవంలగ్నకాశశాంకానాం
 మధ్యాద్యేకస్యబలవతోదశాఆహారపరికల్పితతస్య కేంద్రస్థానేషాం దశాః
 పరికల్పాః-తైఃకేంద్రస్థైఃప్రథమేవయసిఫలందత్తంభవతి-తతఃప్రథమద
 శాపక్షేరేక్షయేఫలఫరస్థాః - తేషాందశాఃపరికల్పాఃతైఃమధ్యేవయసిఫలం
 దత్తంభవతితతఃప్రథమదశాపతేరేవాప్రాప్తిమస్థానాందశాః-పరికల్పాః-తై
 రంత్యేవయసిఫలందత్తంభవతియదుక్తా ప్రథమవయసిమధ్యేంత్యేచదద్యుః
 ఫలాని-తథావయవనేశ్వరః॥ పూర్వ తుకేంద్రోవగతాఃఫలంతిమధ్యేనయః
 సణఫరస్థలనన్నివిష్టాః - ఆపాక్షిగుస్థాఃఖిలదావయోన్యేయధాబలంస్వంస
 ముపైతిపూర్వం॥అథయదికేంద్రస్థాగ్రహఃపభవంతితదాకః ప్రథమేవయ
 సిఫలంప్రయచ్ఛతీత్యాహ-సహినఫలవిపాకశ్చాద్యది - కేంద్రస్థాన్యథావే
 కేంద్రస్థానాం గ్రహాణామథావేఅసంభవేన॥ ప్రథమేవయసియఃఫలవిపా

కఃసహిన-యతోద్వేనజాప్రకృతానాంకమయతః - వణఫరస్థానామ
 వ్యభావేమధ్యేనయసిఫలవిపాకోసహిన-ఏతదుక్తంభవతియదాకేంద్రస్థా
 గ్రహానభవంతి-తదాపణఫరస్థాః- పూర్వంఫలంప్రయంచ్ఛంతితత్రఅపోక్షి
 మస్థాః - అథకేంద్రస్థానభవంతిపణఫరస్థాశ్చనభవంతితదాసర్వస్తిన్నేవవ
 యసి ఆపోక్షిమస్థాఫలం ప్రయంచ్ఛంతియత ఉక్తంభవతిహిఫలవక్తిః పూర్వ
 మాపోక్షిమేపీతి - ఏవమాపోక్షిమస్థానామభావే ప్రథమంకేంద్రస్థాఫలం ప్ర
 యంచ్ఛంతితతఃపణఫరస్థాఅపోక్షిమస్థానభవంతినచపణఫరస్థాస్తదాసర్వస్తిన్నే
 వవయసికేంద్రస్థాఫలంప్రయంచ్ఛంతి-ఏతదుక్తంభవతి- లగ్నార్కశశాంకా
 నాంయోబలవాంస్తస్య ప్రథమాందశాంకల్పయిత్వా తత్తత్తేన్ద్రంగా
 నాంసర్వేషాంకల్పనీయాః - తేషాంపరికల్ప్యపణఫరస్థానాంతఃపరికల్ప
 నీయాః - తతఃపరమాపోక్షిమస్థానాంకేంద్రస్థానామభావేప్రథమందశాప
 తెరనంతరం పణఫరస్థానాంకల్పనీయాఃతతః ఆపోక్షిమస్థానాంకేంద్రస్థానా
 మభావేపణఫరస్థానామవ్యభావే ఆపోక్షిమస్థానామేవకల్పనీయాః - అథ
 కేంద్రస్థాఃపణఫరస్థాశ్చనభవంతి ఆపోక్షిమస్థానభవంతి - తదాకేంద్రస్థానాం
 పరికల్ప్యపణఫరస్థానామేవపరికల్పనీయాః - అథకేంద్రస్థానభవంతిపణఫర
 స్థానభవంతిఆపోక్షిమస్థాశ్చనభవంతితదాకేంద్రస్థానాంకల్పయిత్వాఆపోక్షిమ
 స్థానామేవకల్పనీయాః - అథకేంద్రస్థానభవంతిపణఫరస్థానామేవక
 ల్పనీయాః - అథపణఫరస్థానభవంతి - తదాపణఫరస్థానామేవకల్పనీయాః.అ
 ధాపోక్షిమస్థానభవంతి - తదాతేషామేవకల్పనీయాః - తథాచస్వల్పజాతకే
 ఉక్తం॥లగ్నార్కశశాంకానాంయోబలవాంస్తద్దశాభవేత్ప్రథమా-తత్తేన్ద్ర
 ద్రవణఫరాపోక్షిమోవగానాంబలాచ్ఛేనాశ్రితిః॥ ౧

మూ, ఆయుఃకృతంయేనహియత్తదేవకల్పాన్యదశాసాప్రబలస్యపూ
 ర్వం॥ సామ్యేబహూనాంబహువద్దస్య తేషాంచసామ్యేప్రథమో
 చితస్య॥ ౨

వ్యా ॥ అధనశ కాలప్రమాణంకేంద్రస్థానామపిదశాక్రమజ్ఞానమింద్ర
 వజ్రయాహ ॥ ఆయుఃకృతమితి ॥ శోధ్యతేనశుద్ధమాయార్యావర్ణవశాప్ర
 మాణంయేనగ్రహేణదత్తంతస్యగ్రహస్య సంబంధినీదశాకల్పాన్యపరికల్పనీ

యా - ప్రతలగ్నాకేశశాంకానాంయోబలనా తద్దశాభవేత్ప్రథమేతి
 న్యాయేన - తద్దశాంప్రథమంకల్పయిత్వాతతస్తత్కేంద్రగానాంపరికల్ప
 నీయాః - యత్ర ఏమాంచకేంద్రగానామధ్యే సాచదశాప్రబలస్యాబల
 స్యపూర్వంప్రథమంకల్ప్యా - అనంతరంతస్తానూనబలస్య - ఏవంక్రమేణ
 యథాయథాఉచితబలాభవంతితథాతథావచ్చత్తదీయదశాఃపరికల్పనీయాః
 ఏవంకేంద్రస్థానాందశాఃపరికల్ప్యతతఃపణఫరస్థానాంఅనేనైవక్రమేణపరి
 కల్ప్యాః - తతఃపిస్తేషుస్థానాంఅనేనైవక్రమేణేతి - సామ్యేబహూనా
 మితి - కేంద్రస్థానాంబహూనాంగ్రహాణాం బలస్థామ్యేనతిబహువషణద
 స్యబహూనివషణణియేనదత్తానీతస్యప్రథమందశాపరికల్ప్యా - నస్యశ్రు
 కథంగ్రహాణాంబలసామ్యంభవతి- యదిద్వావపిస్వసుహృత్ప్రీతోణోచ్చగ
 తాభవతస్తదానైసగికైనబలేనయోధికఃసపవబలీస్యాత్-కింతుస్థానదిక్చే
 స్థాకాలబలగ్రహదశానాదిబలానియావగ్గణితవిధినైకీకీయంతేతావగ్గుల
 సామ్యంభవతిగ్రహాణాం - యథాసామాన్యేనోదాహరణం- యదిశనైశ్చ
 రోబలత్రయేణసంయుక్తౌభవతిభౌమో బలద్వయేనతదాత్రభౌమస్యనిస
 గణబలవత్త్వాగ్గులసామ్యంభవతి-ఏవంసర్వేషామపిజ్ఞేయం - తేషాంచసా
 మ్యే ప్రథమోదితస్యేతి - తేషాంచషణాంసామ్యేపివషణతుల్యేపిప్రథ
 మోదితస్యదశాపరికల్ప్యాప్రథమమాదావకణమండలాద్యఉదితఉద్గతస్త
 స్యయదాబలసామ్యంనభవతితదాబహువషణదేసిగ్రహేస్థితేతదాద్రధమో
 దితేపిస్థితేబలాధికత్వేనపూర్వంపరికల్పేతి - తేషాంచబలసామ్యేప్రథ
 మోదితస్యేత్యత్రద్వివిధఉదయః - ప్రత్యహంచక్రభ్రమవశాదేకఃఉదిత్యవి
 ప్రకర్షణాపరః - తత్రేహేదిత్యవిప్రకమేణఉదయోగణితస్కంధోక్తకా
 లాంశకవశాత్జ్ఞేయః-అత్రభగవాన్గాగిః ॥ బలీలగ్నేండ్రసూర్యాణాం
 దశామాద్యాంప్రయచ్ఛతి । తస్మాత్తతఃప్రయచ్ఛంతీకేంద్రాదిస్థాఃక్రమేణ
 తు ॥ తత్సాపిబలినఃపూర్వంతత్సామ్యేబహుదాయకాః । తత్సామ్యేపిప్రయ

చ్ఛంతియేపూర్వంరవివిచ్యుతాత్మి॥ ౨
 మూ, ఏకక్షణగోర్ధమవహృత్ప్రదదాతితుస్త్వంత్ర్యంశంత్రీకోణగృహ
 గస్పరగస్త్వరాంశమ్।పాదంభలస్యచతురశ్రగతస్సహూరాస్తే
 వంపరస్పరగతాఃపరిపాచయంతి॥ ౩

శాస్త్రము || ఏవంశశాస్త్రమున స్థానముగా నా యామంతర్థశాస్త్రమునచ గ్రహ
జ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ || ఏకక్షణగోధామతి || దశాపతినాసహైకక్షణగో
గ్రహః ఏకస్త్రిరాశౌవ్యవస్థితః దశాంత - దత్తాంతదశాకాలస్యయన
ధాంతదధామపహృత్యనైస్సాత్తియైః దశాగుణైః పరిపాచయతి - త్ర్యం
శంత్రీకోణగృహగఃదశాపతీస్త్రికోణగృహగోనవమపంచచుస్థానేస్థితోదశా
పతిః || దత్తాంతదశాకాలాత్ త్ర్యంశంతృతీయభాగ మపహృత్యనైస్సరాత్తి
యైఃదశాగుణైః పరిపాచయతి - స్వరగఃస్వరాంశమితిదశా - తేః స్వరగః స
ప్తమస్థానస్థః శాపతిః త్తాంతదశాకాలాత్ స్వరాంశ - సప్తమభాగమ
పహృత్యనైస్సర్దశాగుణైః పరిపాచయతి - పాదంఫలస్యచతురశ్రగతః - దశా
పతేః - చతురశ్రగోప్తమచతుర్థాస్థానస్థోదశాపతిః || దత్తాంతదశాకాలాత్
పాదంచతుర్థాభాగమపహృత్యనైస్సర్దశాగుణైః పరిపాచయతి - సహజా
రాజేలూర లగ్నంతయాసహితాః పరస్పరమన్యోన్యమనేనప్రకారేణవ్య
వస్థితాః నైస్సనైస్సర్దశాగుణైః పరిపాచయతి - ఏతదుక్తంభవతి - యథా దశా
పతేః సకాశాదేకక్షణా దిస్థోగ్రహేలూరాయథాస్వం సతితమంశంపరిపాచయ
తి - తథాలగ్నమపిపాచయతిఅథదశాపతేః - ప్రథమమంశంపరికల్పరాంకృ
త్వాపశ్చాదేకక్షణాద్దిస్థితానాం కతకవ్యాః - యస్మాద్దశాపత్యోభాగ
అగచ్ఛతి - తదనుసారేణార్ధాదయోభాగాఃపరిశేషానాంభవంతి - అద్దైక
స్త్రిస్థానేయదాబహమోగ్రహాభవంతితదాతేషాం మధ్యేయోబలవాస
ఏవైకఃపరిపాచయతినాన్యే - కథమేతదవ్యతే - ఉచ్యతే ఏకవచననిదేశాత్

ఏకక్షణగోర్థమపహృత్యదదాతితుస్వమిత్యాద్యేకవచనాత్ - సకేవలమత్యై
వమిహి గాచార్యేణైకవచననిదేశశక్యతః కింతుస్వల్పజాతకేపి || తథాచో
క్తం || ఏకక్షణధాంత్ర్యంశంత్రీకోణయోస్సప్తమేనప్రాంతం || చతురస్ర
యోస్తుపాదంపాచయతిగతోగ్రహఃస్వగుణైఃరితి || గాగ్ధ్యాదీనామప్యేకవచ
ననిదేశోస్తి - తథావభగవాన్ గాగ్ధ్యాః || ఏకక్షణంస్థితశ్చార్ధాత్రిభా
గంతుప్రీకోణగఃసప్తమస్థఃస్వరాంశంతుపాదంతుచతురశ్రగః || లగ్నేనస
హితాస్సర్వేహ్యమ్యోన్యంఫలదాయకాశ్చితి - యవసేవ్యశ్చాప్యేవం || కా
లార్థాభావైకగృహశ్రితస్యతదగ్ధభాగంలభతేచతుర్థే | త్రిభాగభాగీచత్రి
కోణస్థం సదదశాభాక్ స్యాచ్చచ్చుధక్త్రికోణే || స్యాత్సప్తమేనప్తమభాగ

భాగీస్థితోగ్రహశ్చరవశాద్గ్రహస్యేతి || ఎవంసర్వత్రఎకవచనసద్దేశః - తస్మాదేవంజ్ఞాయతే-యదైకేవవాంశహారోభవతి-నసర్వత్ర-తథాచసత్యః|| అర్థంతృతీయమర్థంతథార్థంసోప్యచ్చనప్రమంభాగంఎకక్షణనవమపంచమచతుర్థనిధనాస్తసంస్థానాం | దద్యుగ్రహగ్రహణాంస్వదశాన్వంతదశాఖ్యానాం| ఫలకాలాన్తిత్రవిధిక్రమేణభేదాశ్చలేష్యేవ|| ఎకక్షణగేమబలవాణ్భాగహారోమిత్రతోరిపాగ్వాపి-మిత్రంచపుష్కలఫలంతస్త్రికాలేంపొనైవమితి-తథాచయమః|| ఏకక్షణోపగతానాంయోభవతిబలాధికౌవిశేషేణ| ఎకస్సేవపహతానాన్యేతలస్థితాపహగాత్తలగ్నేసియత్రాం శావహరిత్వంపాస్తం-తద్రచలగ్నేయదాగ్రహస్థితోభవతితదాలగ్నగ్రహయోయోబలవాన్సమైకఃపరితమంశమవహరితి - అన్యేసర్వేషామేకాదిరాశిగానామంతదశాభాగమిచ్ఛంతి - అన్యేపునఃఎకమేవభాగంగృహీత్వాతంభాగమేకక్షణగానాంబాగీకృత్య-తద్భాగాంశమిచ్ఛంతి|| ... ౩

మూ- స్థానాన్యదైతానిసవణయిత్యాసగ్వాన్యధచ్ఛేదవివజితాని| దశాబ్దసింహేగుణితాయధాంశంఛేదస్తదైక్యేదశాప్రభేదః|| ౪

వ్యా || అధవశాంశపరికల్పనాజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ || స్థానానీతి|| అధా-ధికభాగాఃస్థానశబ్దేనోవ్యంలే-తేషాంచాధా-ధికానాంభాగానాంసవణానాకార్యా - సవణానాసదృశచ్ఛేదతా - తతఃసవణయిత్యాఛేదసాదృశ్యమత్పర్యంతస్తాని సగ్వాణేస్థానాని అధఃస్వైఃఛేదైః వివజితానికాధా-ధి - ఛేదాఅపాస్యాత్సృగ్గణః - ఉపరిస్థితారాశియోయధాంశ-ప్రశ్నంశంగుణనాకార్యాభవంతిఛేదతదైక్యేతేషాం ౧ శీనామైక్యేన సంక్షయేణఛేదోభాగహారోభవతి - కస్త్రీగుణకారాభాగహారాత్సత్వాహ-దశాబ్దసింహేదశవషానమూహే - తేనైతదుక్తంభవతి-దశాబ్దానామృక్షకృష్ణకగుణకారైఃసంగుణ్యఛేదేవవిగ్రహ్యావాప్తువషా-ద్యంతరవాశాభవంతి - తద్యధాదశావతీనైవకేవలంకశ్చిగ్రహాస్థితఃఅన్యస్థానేషునశ్చిస్థితస్తదాసమవాధా-వహరీ - తత్యగతావతేరూపస్థైర్యకన్యైవాధోరూపకేకన్యసేత్ - ఎవమథాహరిన్యరూపస్యాధోరూపన్వయంన్యాసః- అగ్రపరస్పరఛేదగుణావేతా-రాశీకతఃస్యా-కృతాజాతా౨౨ - ౧౨౨౨౦సమఛేదీభూతా౧౨-౧౨ఛేదహీనా౨౧౨౨౦తాగుణకారా-అనయోర్యోగః-

ఇయంమూలదశావతేస్తప్తమస్థానస్యాతదశా- ఏవంమూలదశావత్యం
తదశా కాలాత్ప్తమోభాగఃసప్తమస్థేనగ్రహేణసాచితోభవతిఅస్యాం
తదశా కాలద్వయస్యయోగః౧౮-౦-౦ - ౦జాతానైవమూలదశేతి- ఎవమేత
స్త్రికాంతదశాపాదకే వికల్పాప్యిత్యావేనమూలదశావత్యం తదశా

భవతితదనంతరమశహరస్య అధదశావతినానహై కస్త్రికారాశౌకశ్చిద్ధ
పూభవత్యపరశ్చనవమపంచమయోమకధ్యే ఎకస్త్రికభవతినద్వితీయేనా
నేషుస్థానేషునవతురశ్రయోఃనసప్తమేతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౨-౧-౩- ఎతే
రాశయః పరస్పరఘేదహతాజాతాః౬-౬-౩ ౬-౨-౨-౬ ఘేదహీనాః౬-౩-౨ఎ
తేగుణకారాః-ఎకీకృత్య౧౧ఎవ భాగహారః-అధదశావతిదాయః ౧౧-౦-౦-౦
అస్యచక్షుణస్యై కాదశభిఃభాగమపహృత్యావాప్తం ౬-౦-౦-౦-ఎవంమూలద
శా-తేరంతద్దశాపురపిమూలదశావతిదాయస్యాస్య౧౧-౦-౦-౦త్రిగుణస్యై
కాదశభిర్భాగమపహృత్యావాప్తం ౩-౦-౦-౦ఇయమధ్ధంపాచకస్యాంతద్దశా-పు

న-పిమూలదశావతిదాయస్యాస్య౧౧-౦-౦-౦ద్విగుణస్యై కాదశభిర్భాగమప
హృత్యావాప్తం ౨-౦-౦-౦ఇయంత్రికోణావస్థితస్యాంతద్దశా- అత్రదశావతేః
యదధఃత దైకగృహోవస్థితస్యపాచయత్రిభాగంచ త్రికోణగః- అంతద్ద
శా త్రయస్యాస్యయోగః౧౧-౦-౦-౦జాతానైవమూలదశేతి-అధదశావతినా
నహైఃస్త్రికారాశౌకశ్చిద్ధవత్యపరశ్చతురశ్రయార్చ ధ్యేఎకస్త్రికనద్వితీయేన

చానేషుస్థానేషునత్రికోణయోఃసప్తమేత దాన్యాసః ౧-౧-౧-౨-౧-౩-ఎతేవ
రస్పరఘేదహతాజాతాః౮-౮-౪-౮-౨-౮-౨-౮ ఘేదహీనాః౮-౪-౨ఎతేగుణకా
రాః-ఎకీకృతాః౧౪ఎవ భాగహారః- అధదశావతిదాయస్యాస్య ౧౪-౦-౦-
౦ అష్టగుణస్యచతుదశభిభాగమపహృత్యావాప్తం ౮-౦-౦-౦ ఇయం
మూలదశావతేరంతదశాపురపి మూలదశావతిదాయస్యచతుగుణస్య
౧౪-౦-౦-౦ చతుషశభిభాగమపహృత్యావాప్తం ౪-౦-౦-౦ ఇయమధిక
పాకస్యాంతదశాపురపిమూలదశావతిదాయస్యాస్య ౧౪-౦-౦-౦ ద్వి
గుణస్యచతురశభిః భాగమపహృత్యా వాప్తం-౨-౦-౦-౦ఇయంచతుధికభా
గస్యాంతదశా-అత్రదశావతేయదధఃత దైకగృహోవస్థితః- పాచయత్రి
చతుర్భాగంచతురశ్రగతాంతదశా-త్రయస్యాస్యయోగః౧౪-౦-౦-౦జా

తా నైవమూలదశేతి అథయత్ర దశ పఠినాస హ్నికన్తికా శౌ కన్ద్విగ్ధనత్వ
వరశ్చస్పస్తజేనా స్వేషుష్టా సేషుతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౦-౦ ౧౨-౧-౧-౦-౦ వరశ్చ
భేదహతాజాతాః ౧౪-౧-౪-౨-౧౫-౨-౧౪-భేదహీనాః ౧౪-౨-౨ ఏతగుణ
కారాః ఏకీకృతాః ౨౩-ఏష భాగహారిః అథదశాపతిదాయస్యాస్య ౨౩ ౦-౦-
౦-చతుర్దశగుణస్య త్రయోవింశ త్యా భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ౧౪-౦-౦-౦ ఇ
యం మూలదశాపతేరంతర్దశాపునరపిదశాపతిదాయస్యాస్య ౨౩-౦-౦-౦
గుణస్య త్రయోవింశ త్యా భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ౨-౦-౦-౦ ఇయం సప్తమబా
గపాకస్యాంతదశాపత్యంతదశాత్రయస్య యోగః ౨౩-౦-౦-౦ జాతా
నైవమూలదశేతి అథదశాపత్యైకోణయోరపి గ్రహేణ వ్యవస్థితః నాన్వేషు
ష్టా సేషుతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౩-౧-౩ ఏతే రాశయః పరస్పరభేదహతాజా
తాః ౮-౮-౩-౮-౩౫-౩౫ భేదహీనాః ౮-౩-౩ ఏతే గుణకారాః ఏకీకృతాః ౧౫ ఏష
భాగహారిః దశాపతిదాయస్యాస్య ౫-౦-౦-౦ సవగుణస్య పంచదశభిః భాగమ
పహృత్యా వాప్తౌ ఇయం మూలదశాపతేరంతర్దశాపునరపిదశాపతిదాయస్యా
స్య త్రిగుణస్య పంచదశభిః ౩-౦-౦-౦ భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ఇయం త్రికొణ
స్థస్యాంతర్దశాద్వితీయస్యేషేష ౫-౦-౦-౦ ౧-౦-౦-౦ అస్యాంతదశాత్రయ
స్య యోగః ౧-౦-౦-౦-౫-౦-౦-౦ జాతా నైవమూలదశేతి అథదశాపత్యైకో
ణయోమః ధ్వేషికన్తికా కన్ద్విగ్ధ గ్రహేణ వ్యవస్థితః చతురశ్రయోమః ధ్వేషిక
న్తిగ్ధ సివాన్వేషుష్టా సేషుతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౩-౧-౪ ఏతే పరస్పరభేద
హతాజాతాః ౧౨-౧౨౪-౧౨౩-౧౨ భేదహీనాః ౧౨-౪-౩ ఏతే గుణకారాః
ఏకీకృతాః ౧౮-ఏష భాగహారిః - అథదశాపతిదాయస్యాస్య ౧౮-౦-౦-౦
ద్వాదశగుణస్యైకోనవింశ త్యా భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ౧౨-౦-౦-౦ ఇ
యం మూలదశాపతేరంతదశాపునరపిదశాపతిదాయస్యాస్య ౧౮-౦-౦-౦ చ
తుగుణస్యైకోనవింశ త్యా భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ౪-౦-౦-౦ ఇయం బ్రికోణ
భాగపాచకస్యాంతదశాపునరపిదశాపతిదాయస్యాస్య ౧౮-౦-౦-౦ బ్రికో
ణస్యైకోనవింశ త్యా భాగమపహృత్యా వాప్తౌ ౩-౦-౦-౦ ఇయం చతుభా
గపాచకస్యాంతదశాఅస్యాంతర్దశాత్రయస్య యోగః ౧౮-౦-౦-౦ జాతా
నైవమూలదశేతి అథయత్ర దశాపత్యైకోణయోమః ధ్వేషికన్తికా స్థానే

శ్చిద్యమోస్యస్తప్తమేతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౩- ౧-౨ ఏతేరాశయఃపరస్ప
రః ఛేదహతాజాతాః- ఛేదహీనాః ౨౧-౨-౩ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౩౧
ఏష భాగహారః ౨౧-౨౧-౨-౨౧-౩-౨౧దశాపతిదాయస్యాస్య ౩౧-౦-౦-౦
ఏకవింశత్యాసంగుణ్య ఏకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨౧- ౦-౦-౦
ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౧- ౦ ౦-౦ సప్త

భిఃసంగుణ్యైకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨-౦-౦-౦ ఇయంత్రిభాగ
మపాచకస్యాంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౧- ౦- ౦- ౦ త్రిభిన్నంగు
ణ్యైకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౩-౦-౦-౦ ఇయంస్తప్తమభాగపాచక
స్యాంతదశాంతదశాత్రయస్యయోగః ౩ ౧-౦-౦-౦జాతామూలద

శేతియత్రదశాపతిచతురశ్రయోః- ద్వయోరవిగ్రహాస్థితానాన్యత్ర తదా
న్యాసః ౧-౧-౧- -౧-౪ ఏతేరాశయఃపరస్పరః ఛేదహతాజాతాః ౧౬-౧౬-
౪-౧౬-౪-౧౬ ఛేదహీనాః ౧౬-౪-౪-౪ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౨౪ఏషభా
గహారఃమూలదశావమాణ్యేతానిషోడశభిఃసంగుణ్య చతుర్వింశత్యా ౨౪
భాగమపహృత్యావాప్తం ౪ ౦-౦-౦ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపి
౬-౦-౦-౦దశావతేదాయస్యాస్య౬-౦-౦-౦చతుర్గుణస్యచతుర్వింశత్యాభాగ
మపహృత్యావాప్తం ౧-౦-౦-౦ఇయంచతుర్భాగపాచకస్యాంతదశాద్వితీయ
స్యాప్యేషేవఅస్యాంతదశాత్రయస్యయోగః జాతాః ౬-౦-౦-౦సైవమూలద

శేతి అథయత్రదశావతేశ్చతురశ్రయోమః ఛే ఏకస్త్రికశ్చిద్యమోభవ
తిస్తప్తమేన్యస్తదాన్యాసః ౧-౧-౧-౪-౧-౩ ఏతేరాశయఃపరస్పరః ఛేదహ
తాః ౨౨-౨౨-౨-౨౨-౪-౨౨ ఛేదహీనాః ౨౨-౨-౪ ఏతేగుణకారాఃఏకీ
కృతాః ౩౯ ఏషభాగావహారఃఅథమూలదశావమాణి ౩౬-౦-౦-౦ఏతాస్య
ష్టావింశత్యాసంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨౪ -
౧౦-౪- ౩౬ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౬స్తప్త
భిన్నంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం- ౬౪- ౧౪- ౨౨
ఇయంచతుర్భాగపాచకస్యాంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౬చతుర్భి
న్నంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౩-౨౯- ౨౨ఇయం
స్తప్తభాగపాచకస్యాంతదశాఅస్యాంతదశాత్రయస్యయోగః ౩౬- ౦

౦-౦జాతానైవమూలదశేతిపవంతివికల్పాః అత్రపంచమాత్మభృతిఅన్యై
వఅథాయత్రదశాపతినానహైకరాశౌకశ్చిద్వ్యవస్థితోద్వయోరపిత్రీకూణ
యోఃతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౨-౧-౩-౧-౩ ఏతేరాశయఃపరస్పరచ్ఛేదహతా
జాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౧౮-౧౮-౮-౧౮-౬-౧౮-౬-౧౮ఏతేగుణకారాః ౧౮-

౮-౬-౬ ఏకీకృతాః౩౯ఏషభాగాపహరః-అథమూలదశాపతివమాణి౧౩-
౦-౦-౦ అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతర్దశాన్యాసః ౬-౦-౦-౦-౩-౦-౦-౦-౨-౦-౦
౬-౨-౦-౦అస్యాంతర్దశావతుష్టయస్యయోగః౧౩-౦-౦-౦జాతానైవమూ
లదశేతిఅథయత్రదశాపతినానహైకరాశౌకశ్చిద్వ్యవస్థితఃత్రికోణయోమ
ఛేషికస్త్రివ్యవస్థితఃచతురశ్రయోరప్యేకస్త్రికానాన్యత్రతదాన్యాసః౧-౧
౧-౨-౧-౩-౧-౪ ఏతేరాశయఃపరస్పరహతాజాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౨౪-

౧౨-౮ ౬ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౫౦ఏషభాగాపహరః ౨౪-౨౪-౧౨-
౨౪-౮-౨౪ ౬-౨౪ మూలదశా౩౬-౦-౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతద
శాః౧౭-౩-౧౦-౪౮-౮-౭-౨౦-౨౪-౫-౮-౩-౩౬-౪-౩-౨౫-౧౨అస్యాం

తదశావతుష్టయస్యయోగః౩౬ ౦-౦-౦జాతానైవమూలదశాఅథదశాప
తినానహైకస్త్రికరాశౌవ్యవస్థితస్త్రికోణయోమఛేషికస్త్రిన్యాయఃసప్తమ
చవ్యవస్థితస్తదాన్యాసః౧-౧-౧-౨-౧-౩-౧-౭-ఏతేరాశయఃపరస్పరచ్ఛేద

హతాజాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౪౨-౪౨-౨౧-౪౨-౧౪-౪౨-౬-౪౨-౪౨-౨౧-
౧౪-౬-ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౮౩ఏషభాగాపహరః-మూలదశావమా
ణి ౧౬-౦-౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చ తస్యోంతదశాః అనేతవ్యాఃఅనీతాః -౮-
౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౨-౦-౦-౦-౨-౦-౦-౦ అస్యాంతదశావతుష్టయస్యయోగః

౧౬-౦౦ జాతానైవమూలదశేతిఅథదశాపతినానహైకస్త్రికరాశౌకశ్చి
ద్వ్యవస్థితఃఅన్యోద్వయోశ్చతురశ్రయోస్తత్రన్యాసః- ౧-౧-౧-౨-౧-౪-౧-
౪ ఏతేపరస్పరచ్ఛేదహతాః- ౩౨-౩౨-౧౬-౩౨-౮-౩౨-౮-౩౨ ఛేదహీ
నాః౩౨-౧౬-౮-౮-ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౬౪ ఏషభాగాపహరః-మూలద
శా౩౬-౦-౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతదశాః ౧౮-౦-౦-౦ ౮-౦-౦-౦-౪౬-
౪౬-అస్యాంతదశాత్రయస్యయోగః౩౬-౦-౦-౦ జాతానైవమూలదశేతి-

అథయత్రదశావతినానైకస్త్రికారాశౌకచ్ఛిద్వ్యసద్ధితోన్యశ్చతురశ్రయోః

౫౬	౨౮	౧౪	౮
౫౬	౫౬	౫౬	౫౬

మధ్యేషకస్త్రికనాన్యఃసప్తమతదాన్యాసః-౧-౧-

౧-౨-౧-౪-౧-౨వీతేవరస్పరచ్ఛేదహతాజాతాః-చ్ఛేదహీనాః ౫౬ - ౨౮-

౧౪-౮-ఏతేగుణకారాః - ఏకీకృతాః ౧౦౬ ఏషభాగావహరః-మూలదశా

౩౬-౦-౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతదేశాః-౧౯-౦-౬-౪౮-౯-౬-౩ ౨౪-

౪-౯-౧-౪౨-౨౮-౧౮-౬అస్యాంతదేశావతుష్టయస్యయోగః-జాతానై

వమూలదశేతి ౩౬-౦-౦-౦అథయత్రత్రైకోణయోద్వయోఃకశ్చిద్ధృహస్థితః

చతురశ్రయోమధ్యేషకస్త్రికతత్రన్యాసః

౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪

ఏతే వరస్పర

చ్ఛేదహతాజాతాః

౩౬	౧౨	౧౨	౯
౩౬	౩౬	౩౬	౩౬

చ్ఛేదహీనాః౩౬-౧౨-౧౨

౮ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౬౮ ఏషభాగావహరఃమూలదశా ౨౩-౦-౦-౦

అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతదేశాః౧౨-౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౩-౦-౦-౦-

౦-౦అస్యాంతదేశావతుష్టయస్యయోగఃజాతాః౨౩-౦-౦-౦ సైనమూలద

శేతి- అథయత్రదశావత్స్త్రికోణయోమధ్యేషకస్త్రికస్థితఃకశ్చిద్దశనయోశ్చ

తురశ్రయోశ్చదాన్యాసః౧-౧-౧-౩-౧-౪-౧-౪ఏతేవరస్పరచ్ఛేదహతా

జాతాః౪౮-౪౮-౧౬-౪౮-౧౨-౪౮-౧౨-౪౮చ్ఛేదహీనాః౪౮- ౧౬-౧౨-

౧౨ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౮౮ ఏషభాగావహరఃమూలదశా౨౨-౦-

౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్యోంతదేశాః ౧౨ -౦-౦-౦- ౪ -౦-౦-౦- ౩ -౦-౦-౦-

౩-౦-౦-౦అస్యాంతదేశావతుష్టయస్యయోగఃజాతా౨౨- ౦-౦-౦సైనమూ

లదశేతి - అథయత్రదశావత్స్త్రికోణయోమధ్యేషకస్త్రికశ్చిత్స్థితః -చ

తురశ్రయోరప్యేకస్త్రికస్తప్తమేచకశ్చిత్స్థితస్త్రన్యాసః౧-౧-౧-౩-౧-౪-

౧-౨-ఏతేరాశయఃవరస్పరచ్ఛేదహతాజాతాః౮౪-౮౪-౨౮ ౮౪-౨౧-౮౪

౧౨-౮౪-చ్ఛేదహీనాః౮౪-౨౮-౨౧-౧౨ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౧౪౫

ఏష భాగాపహరః - మూలదశా అతః ప్రా గ్వచ్చత స్రోతదశాః

౨౦	౬	౫	౨
౧౦	౧౧	౨	౧౧
౭	౧౧	౧౬	౨౨
౫౭	౩౮	౧౮	౩౮

అస్యాంతదశాచతుష్టయస్యయోగః ౩౬ ౦- ౦౦

జాతాః ౩౬ - ౦ - ౦ - ౦ - ౦ సైవమూలశేతి-అథయత్ర

దశా పతేష్వ తుర స్రయోద్వయో రపి గ్రహస్థితౌ

సప్తమేచాన్యతత్రన్యాసః

౧	౧	౧	౧
౪	౪	౪	౪

ఏతేవరస్పరచ్ఛేద హతాజాతాః-

౧౧౨	౨౮	౨౮	౧౬
౧౧౨	౧౧౨	౧౧౨	౧౧౨

చ్ఛేదహీనాః - ౧౧౨ - ౨౮ - ౨౮ - ౧౬ - ఏతే

గుణకారాః షట్కృతాః ౧౮౪ ఏష భాగాపహరః మూలదశా ౩౬ - ౦ - ౦ - ౦ అ

తఃప్రాగ్వచ్చతస్రోతదశాః ౨౧ - ౧౦ - ౨౮ - ౪౨ - ౫ - ౫ - ౨౨ - ౧౧ - ౫ - ౫ -

౨౨ - ౧౧ - ౩ - ౧ - ౧౬ - ౫ - ౭ - అస్యాంతదశాచతుష్టయస్యయోగః ౩౬ - ౦ - ౦ - ౦

జాతా సైవమూలదశేతి-ఏవంచతుర్వికల్పాః అథపంచవికల్పేషున్యాసాదేవ

గ్రహపతేష్ఠానంబోద్ధవ్యంన్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౪	౪

చ్ఛేదేనానేన-౨౪ హతాః

జాతాః గుణకారాః ౨౪ - ౧౨ - ౮ - ౮ - ౬ భాగాపహరః ౫౮ న్యాసః చ్ఛేదేనా

నేన ౪౨ గుణకారాః ౧ - ౧ - ౧ - ౨ - ౩ - ౧ - ౩ - ౧ - ౭ - ౪౨ - ౨౧ - ౧౪ - ౧౪ - ౬ -

భాగాపహరః ౮౭ న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪

చ్ఛేదేనానేన-౨౪ గుణకారాః

౨౪ - ౧౨ - ౮ - ౬ - ౬ భాగాపహరః ౫౬ న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౪	౪	౭

చ్ఛేదేనా

౫౬ - గుణకారాః ౫౬ - ౨౮ - ౧౪ - ౧౪ - ౮ - భాగాపహరః ౧౨౧ న్యాసః

చ్ఛేదేనానేన ౮౪ గుణకారాః ౮౪ - ౪౨ - ౨౮ - ౨౧ - ౧౨ భా

౧	౧	౧	౫	౧
౧	౨	౩	౪	౭

గాపహరః ౧౮౭ న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪	౪

చ్ఛేదేనానేన ౧౪౪ గుణకారాః

౧౪౪ - ౪౮ - ౩౬ - ౩౬ - భాగాపహరః ౩౧౨ న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪	౭

చేదేనానేనరగగుణకారాః ౧౪ - ౨౦ - ౨౦ - ౧౦ - భాగావహరః ౧౬౬

ఏవంపంచవికల్పాః-అక్షపద్ధికల్పాః-న్యాయః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చేదేనానే

న౨౫౨గుణకారాః-౨౫౨-౧౨౬-౧౪-౧౪-౬౩-౩౬-భాగావహరః-౬౪౫

న్యాయః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చేదేనానేన ౧౬౦ గుణకారాః-౧౬౦-౧౪

౫౬-౧౨-౧౨-౧౨-భాగావహరః ౩౦న్యాయః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చేదే

దేనానేన ౧౬౦గుణకారాః-౧౬౦-౧౪-౫౬ - ౪౨-౧౨-౧౨-భాగావహరః

౪౪౨న్యాయః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చేదేనానేన ౧౪గుణకారాః-౧౪-౨౦

౨౦ ౨౦-౨౦-౧౨-భాగావహరః ౧౪౪జాతాష్టద్ధికల్పాః-అక్షపద్ధిక

ల్పాః-న్యాయః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చేదేనానేన ౧౬౦ గుణకారాః-

౧౬౦-౧౪-౫౬-౫౬-౪౨-౧౨-౧౨-భాగావహరః ౪౪౨ ఏవంయావంతో

దాయహారాభవంతిత్వాదేవతత్కమః ఉపపద్యతే-యావంతోనభవంతి

తావత్కమః నోపపద్యతేత్వపికల్పానాస్తే-ద్వివికల్పాశ్చత్వారః ౪ త్రి

వికల్పాస్తే ౨ చతుర్వికల్పానవ ౪ పంచవికల్పాస్తే ౨ షడ్వికల్పాశ్చ

త్వారః ౪ సప్తవికల్పాః ౧ ఏవంద్వాత్రింశద్వికల్పాః ౩౨ యత్రబహువఃపా

చ కాభవంతిశత్రుప్రక్షమం-మూలదశావతరేనాంతదశాపాచకోభవతి-త

తఃపరం-యఏవదశావిభాగక్రమఃసపంచదశావిభాగక్రమః - యస్యా

దౌనశాపాచకత్వంతస్యైవాంతదశాపాచకత్వం-యస్యశాస్త్రస్యశాస్త్ర

దిత్తదశాక్రమపాచిమోయస్యాంతదశాపాచకత్వంనప్రాప్తంతస్యనవక్ర

వ్యం - తదనంతరంయస్యప్రాప్తంతస్యైవక్రవ్యంత్రాన్యేమూలదశావ

తేరంతదశాంతత్వాతఃపరంఏకత్వం-యస్యనడతి-తత్స్త్రికోణగతస్యత

శ్చతురశ్రగతస్యతత్సప్తమగన్యత్రీకోణచతురశ్రయోర్యదాగ్రహౌతదా

తయోఃబలాధికస్తస్యైవౌతచ్ఛాయుక్తం యస్మాద్భగవాన్ గాగిః ॥ఆదా

వంతదశాపాచ కౌఠవత్వేవదశావతరేతఃపరంతువక్రవ్యందశాపాక

క్రమేన్వృత్తిః ౪

మూ- సమ్యగ్బలినస్వత్తుంగభాగేష్టంపూణాబలవజితస్యరికానీ
చాంశగతస్యశత్రుభాగేజ్జేయానిష్టఫలాదశాప్రసూతౌ॥ ... ౫

వ్యా॥ ఏవందశాంతదశావిభాగేజ్జాతేకస్యనంబంధినీదశాంతదశా
వాశుభఫలాభవతికస్యాశుభఫలేత్యేతన్నజ్ఞాయతే- తదధికందశాఫలాను
రూపాఃసంజ్ఞావైతాళీయేనామా॥ సమ్యగ్బలినశ్చ॥ప్రసూతౌపురుషస్యజన్మ
కాలేయోగ్రహాఃసమ్యగ్బలవాణాభవతిపూర్వోక్తైఃబలైస్సర్వైఃయైక్తోభవతి
తత్సంబంధినీసంపూణానామదశాభవతినకేవలంయావత్స్వత్తుంగభాగే
వస్థితస్యపరమోచ్చభాగగతస్యైవసంపూణానామదశాభవతి- సమ్యగ్బ
లినశ్చక్రుత్వాప్రసవస్వత్తుంగభాగ ఇత్యనేనైతద్దావయతి - యథాపరమో
చ్చగతోగ్రహానైఃకైఃబలకారణైఃయైక్తోనభవతితథాపితస్యనంబంధినీసం
పూణైవ-సంపూణాయాందశాయామంతదశాయాంచకాలేశరీరా
రోగ్యధనవృద్ధిభిఃపురుషోభివధకేతే-అథసమస్తబలైఃయైక్తోనభవతి-కించి
దూనబలస్యభాగేయోగ్రహాగతఃస్థితోభవతి- యశ్చశత్రుభాగేశత్రునవ
మనవాంశేదస్థితస్తస్యదశానిష్టఫలాజ్ఞేయాజ్ఞాతవ్యా-అనిష్టఫలాదశాంతదశా
శాకాలేధనహానిమనారోగ్యంచప్రాప్నోతిఅత్రచభగవాన్గాగ్నిః॥సర్వై
బలైరుపేతస్యపరమోచ్చగతస్యచ- సంపూణాఖ్యాదశాజ్ఞేయాధనా
రోగ్యవివధిః॥ సవైబలైర్ద్విహీనస్యనీచరాశిగతస్యచ । రిక్తానామద
శాజ్ఞేయాధనారోగ్యవివధిః॥ స్వోచ్చరాశిగతస్యాభకించిద్బలగతస్యచ।
పూణానామదశాజ్ఞేయాధనవృద్ధికరీశుభా యస్సాస్మత్పరమనీచస్థస్త
థాచారినవాంశకేతస్యానిష్టఫలానామవ్యాధ్యనధకవివధిః॥ ౫

మూ- శ్రష్టస్వత్తుంగాదవరోహిసంజ్ఞామధ్యాభవేత్సానుహృదుచ్చభా
గోఆరోహణీనిమ్నపరిచ్యుతస్యనీచారిభాగేష్వధమాభవేత్సా ౬

వ్యా॥ అధదశాంతదశాసంజ్ఞాః పునరపీంద్రవజ్రయామా॥ భగవ
న్యేతితుంగాత్పరమోచ్చాద్భష్టస్యచ్యుతస్యావరోహిసంజ్ఞాదశాపరమో

చ్చభాగాంతాదారభ్యయావత్పరమనీచభాగాదితత్రాంతరేయద్రాశిమ
త్కంతత్రావస్థితేనగ్రహేణయాదతైదశాంతదశావాసావరోహణీసం
జ్ఞాభవతి - యస్మాత్సంపూచాద్భష్టః - ప్రత్యహమసోవతరతీతివికల్ప్య

తేయావత్పరమనీచమితి - అవరోహిసంజ్ఞాదశాధమఫలాభవతి - యస్మాద్వత్సృతి - సంజ్ఞాసురూపాణిఫలాన్యధైషామితి । మధ్యాభవేత్సానుహృదుశ్చ భాగభిః । సైవారోహణీయత్రకుత్రరాశౌవ్యవస్థితేన సహృద్భాగేనమిత్యాంశకస్థేనదత్తాదశా మధ్యానాస్యేవభవతి - ఏవంయత్రకుత్రరాశౌఅధాఽదేవస్వాంశకస్థేనదశామధైవపవంయత్రకుత్రరాశౌస్వోచ్చనవాంశకస్థేనదశామధ్యైవ-ఆరోహణీతి-నిమ్నాన్నీచాత్పరిచ్యుతస్యచలితస్వగ్రహస్యారోహణీసామ్నీదశాభవతి- పరమనీచాంతభాగాదారభ్యయావత్పరమోచ్చభాగాదితత్రాంతరేయద్రాశిషట్కంతశ్శావస్థితేన గ్రహేణయాదత్తాదశాంతదశావాసాఆరోహణీసామ్నీదశాభవతి - యస్మాత్పరమనీచాద్భృష్టఃపృశ్యహంతావదారోహణీతిగ్రహః - పరికల్ప్యతేయావత్పరమోచ్చమితి - ఆరోహణీదశైవఫలాభవతి-నీచారిభాంశభిః - సైవారోహణీయత్రతత్రరాశౌస్వనీచరాశ్యంశోపగతేనదత్తామధనామ్నీదశాభవతి-ఏవంయత్రతత్రరాశావరిభాంశకస్థేనశత్రునవాంశకస్థేన దత్తాధమైవదశాభవతి-పూర్వంశత్రునవాంశకస్థేన దత్తానిష్ఠఫలేత్యుక్త మధునాసైవాధమేతితత్త్విమేతదిత్యత్రోచ్యతే-అవరోహణీశత్రునవాంశకస్థేనదత్తాపినిష్ఠఫలాజ్ఞేయా - ఆరోహణ్యధమాఅనయోఃకఃఫలభేదఃఅత్రోచ్యతేఅనిష్ఠఫలాఫలమశుభంప్రయచ్చతి-అధమాశుభమేవాల్పమితి- ఏవమవరోహణీసంజ్ఞాయదాధమసంజ్ఞాభవతి-తదానైవానిష్ఠఫలసంజ్ఞాంలభతే-ఆరోహణీయదామధ్యసంజ్ఞాభవతి-తదానైవపూర్ణేతిసంజ్ఞాజ్ఞేయా - అత్రచభగవాఃగాగ్గః॥ఉచ్చనీచాంతరస్థస్యదశాస్యాదవరోహణి తస్యామల్పమవాప్నోతిఫలంక్షేపాచ్ఛుభంసరః॥మిత్రోచ్చాత్స్వాంశకస్థస్యమధ్యామధ్యఫలాతుసా॥నీచోచ్చమధ్యగస్యోక్తాశ్చేస్తారోహణీదశా॥సైవాధమాఖ్యాభవతినీచరాశ్యంశగస్యతు । అవరోహణీచేదధమాభవేత్కష్టఫలాతదా॥ ఆరోహణీమధ్యఫలాసంపూర్ణాపరికీర్తితేతి॥ ౬

మూ- నీచారిభాంశేనమవస్థితస్యశస్త్రేగృహేమిత్రఫలాప్రదిష్టా । సంజ్ఞాసురూపాణిఫలాన్యధైషాందశాసువత్యైమియధోపయోగం॥ ౭

వ్యా॥ అధదశాంతదశాసంజ్ఞాఃపునరప్రవజాతకయాహఃనీచారిభాంశభిః ॥ శస్త్రానిగృహాణిస్వోచ్చమూలప్రికోణాత్తత్రేత్రమిత్రక్షేత్రాణితే

వ్యా || అథనైసగికదశాకాలం గ్రహణాంశాదూలవిక్రీడితేనాహ ||
 ఏకమిత || ఏ కాద్యోసమాః - ఏకాదీనివమాణి-చంద్రాదీనాయధాభిహి
 తానినై సగికానితద్యధాజన్త సమయా గారభ్యైకపసమాః-ఎకస్సంవత్సర
 శ్చ ద్రవ్య-తతఃపరంద్వారస్యాంగారకస్యఎవంత్రయః-తతఃపరంసవేం
 దుజస్యబుధస్య-ఏవంద్వదశ-తతఃపరంవింశతిశ్శుక్రస్యఏవంద్వత్రింశత్-త
 తః-రంభృతయోఅష్టాదశజీవస్యగురోః- ఏవంపంచాశత్తతఃపరంకృతీసం
 ఖ్యావింశతిఃదినకృతసుసృస్యఎవంసప్తతిఃతతఃపరంపంచాశత్- దైవాకరేః
 సౌరస్య-ఎవంవింశత్యధికం-వమాశత్తం౧౨౦ ఎతేషునిసగికదశాధిపేషుగ్ర
 హేషుబలవత్సు ఉపవయస్థితేషుచత్తదశాసుశోభనానిదశాఫలానిభవంతి-
 హీనబలేష్వగుపవయస్థేష్వశోభనానిఎతచ్చసర్వధాచింత్యం-యతోసగిక
 దశాస్వీతిసంవాదఇతి-తథాచయవనేశ్వరః- ప్రసోపభోగశ్శశినీవయఃఖం
 భౌమస్యవింద్యాదశనానుజన్త బాధంతుశీయోపదకాలమాహుర మై ధునే
 చ్చాలలితప్రవృత్తిం శౌక్రంయువశ్వంవిధుపూర్వదృష్టమామధ్యమాద్దేవగు
 రోర్వదంతి-రవేర్వయోధాత్పరమస్యమస్తాత్స రేజః-రాదుర్భిగకాలమా
 హురితి నైసగికస్యదశాకాలస్యప్రయోజనమాహ-నైస్సైస్సైరిలి- తత్రయ
 స్యగ్రహస్య బుధీనీ పూర్వవిధినాకృతాదశాంతదశావా- పాయదినై స
 గిక సమాభిఃనిసగికాధితవమైః-నైస్సైస్సైస్సైః అత్తీయైః- యుజ్యతేస్వద
 శాకాలేనసమకాలంభవతితదాయావత్క్మలం-తస్యసకాద్వయస్సైస్సైస్సై
 భవతి-తావత్క్మలంతస్యదశాంతదశాశాయదాభవతి - తస్యాపుష్టపరి
 పూర్ణాఫలపక్తిః- ఫలపాకోభవతి క్రమాత్ప్రతిపాద్యా యావద్వత్తే
 తావచ్ఛుభిఫలేత్యర్థః- అత్రకేచిద్వదంతి-యదాపూర్వవిధినాజాతాశుభాత
 దాశుభఫలమిత్యర్థఃప్రయచ్ఛతియదా అశుభాతదా అశుభమిత్యర్థమితిఏత
 చ్చాయక్తం-యస్తాద్యవనేశ్వరఃస్వేష్టాదశాస్వేవయసిగ్రహస్వేతి తథా
 చసశ్యః ఏకాద్వికశ్శశీత్యర్థిక్కుజోద్వవశాద్వికసౌమ్యః- ద్వత్రింశద్భు
 గుపుత్రోగురుస్తుకధితశ్శతస్యాధం ౫౦స్తప్తత్యజ్జసుగ్రోవింశత్యధికశ్శ
 నైశ్చర్బొత్తతః-వయసోంతరాణిచైషాంస్వసశానై సగికఃకాలఃస్వంస్వం
 వయసస్సప్తశంగ్రహస్సమాసాద్య దేహిసాం కాలం భక్షణ పోషణచై
 ష్టాస్వభావదాస్య్యగ్యధానంఖ్యమితి - అథలగ్నదశానై సగిక కాలంపు

రాణయవనమతేనాహ-అంతలగ్నదశాభి-విశత్యధి కాద్వర్షతాదూర్షణం
 యదికస్యచిదాయుషఃకాలోభవతితదానకాలఃసర్వపవలగ్నస్యనై సగికో
 దశాకాలోభవతి-తస్మిన్ కాలేపురాణయవనానామతేనలగ్నదశాశోభనా
 భవతివిశత్యధి కాద్వర్షతాదూర్షణమిత్యేతత్కుతోవగమ్యతేఉచ్యతేతద
 ర్వాక్కాలస్యాగ్రహపరిగృహీతత్వాత్లగ్నస్యానవకాశాదేవ - అథా
 న్యఃకశ్చిదాహ-యథాననువిశత్యధి కాద్వర్షతాదధిక-యస్యాయునాన్తై
 కింతస్యలగ్న నై సగికోదశాకాలోనాన్తిఉచ్యతేనాన్యైవ-నకేవలంయా
 వద్వర్షన ప్రతేరభ్యధికంనాన్తియస్యాయునాన్తైతస్యనై శ్చరసంబంధీనై
 సగికోదశాకాలోనాన్తియస్యపంచశతోధికంనాన్తితస్యాదిత్యసక్తమపినా
 స్తిపవమన్యేషామపియోజ్యంననువిశత్యధికంవషణశతంపరమాయురతః
 ధ్వంజీవితాభావాత్కోలగ్నస్యనై సగికోదశాకాలాః-ఉచ్యతే-పూర్వ
 మేవవ్యాఖ్యా-యథా-విశత్యధికంవషణశతంపరమాయుః-తై గాశి కాధమ
 శ్చాదీనామాయజ్ఞానాధాన్తప్రదర్శితం-యతఃతావత్ప్రమాణాదాయుషః
 పరంసంభవతీతి-తథాచయదామీనలగ్నైబలవతి-మీనాంశ కాంతేచకశ్చిజ్ఞా
 తోభవతినర్వేవగ్రహాంయత్రకుత్రరాశామీనాంశ కావస్థితాభవంతి - కేచి
 దుచ్చగతాః-కేచిచ్చవక్రిణాస్తదామీనలగ్నంద్వాదశవషణేదదాతి-తదే
 వబలయుతంతదానిన్యానిద్వాదశవషణేగ్రహతైచ్చకోమీనాంశ కాంతప్త
 త్వాత్ద్వాదశవషణేదదాతి - తానిచవక్రూచ్చస్థత్వాత్త్రిగుణానివ
 త్త్రింశద్భవంతి-ఆదిత్యవజ్రంఆదిత్యస్యమేషేధన్వంశకేస్థితస్యసప్రవింశతి
 వషణేభవంతి-ఏవంచంద్రాగ్రీనాంషణ్ణాంశతద్వయంషోడశాధికంభవతి-
 ఆదిత్యస్యసప్రవింశతిః-లగ్నస్యచతుర్వింశతిఃపవమేకీకృతంశతద్వయం - స
 ప్రవప్త్యధికం- భవతి - నస్వేతావత్ప్రమాణంకాలంకశ్చిజ్జీవమామోనదృ
 శ్యతేయోగస్యాతిదులభత్వాత్ ఉచ్యతే - కశ్చిత్దృశ్యతపవజంత్యాది
 కః - సేచ్ఛంతి-కేచిత్తథాతాంలగ్న దశామంతేకేచిదాచార్యాశ్చ తక్రితా
 ప్రభృతయః - తథాతేనైవప్రకారేణ - శుభేతినేచ్ఛంతిమోవాంఛంతీత్య
 ధః - యస్మాదబలత్స్వలగ్నస్యయోంతేతద్దశాభవతిసాశుభాచార్యేణ

లగ్న దశాయాంశుభాశుభత్వంబువశామోక్షంప్రేక్షాణవశాదుక్షం
ఉభయేథమమధ్యపూజితాత్మి-యస్తాద్భులహీనస్యాపిలగ్నస్యవయోంతేద
శాదైక్కాణవశాచ్ఛుభాభవతితస్తాద్యే ఆచార్యా అంతేలగ్న దశాంసే
చ్ఛంతి తేనిష్కారణమేవనేచ్ఛంతి-నసుకిమాగమగ్రంధానాంకారణేనఉచ్య
తే-యపవాచార్యాఅంతేలగ్నదశాన్నేచ్ఛంతి - తవివాగమాన్త్యక్త్యయ
ధాదగ్గితకారణంఉపస్యస్యనేచ్ఛంతి తేనకారణేనదోషఉక్తః-తథావశ్రుతకీ
తిః॥ అంతేలగ్నదశాశుభేతియవనానైతద్భవమానాంమతంతెస్త్వికాహీనబ
లెయతోంత్యసమయేసామ్యాదతోనేవ్యతత్మి॥ ఎతచ్ఛ్రుతకీ-తిమాకారణ
మువస్యస్తంతచ్ఛుదష్టమతేనై సర్గికెలగ్నదశాకాలంతదశాశుభేత్యవగం
తవ్యం॥

మూ, పాకస్వామిలగ్నగేసుహృదివావశేఽస్యసామ్యేపివాప్యగ్ర
భౌశుభదాదశాత్రిదశషడ్భేషువాపాకపేమిత్రోచ్ఛ్వివచయ
స్త్రికోణమదనేపాకేశ్వరస్యస్థిశశ్చంద్రస్యత్ఫలబోధనానికురుతే
పాపాచితోన్యథా॥ ౧౦

వ్యా॥అథదశాంతదశాశుభాశుభజ్ఞానంశాదూలవిక్రీడితేనాహ ॥
పాకస్వామిసీతి॥ సౌరసావనచాంద్రనాక్షత్యోచితత్వారిమానాని తత్రసౌర
మానంరవిభగణభోగఃయావత్తావత్తాలేనాగ్నిభమేకంభుజ్జేతస్సైరంది
నయోవత్తావత్తాలేనరాశిద్వాదశకంభుజ్జేతస్సైరంపషణ్ఠంచచ్ఛపంచష
ష్ట్యధికైస్త్యభిశ్శతైదిశానానాంఘటికావంచదశకేన- సార్ధేనభవతి-సావ
నముదయాదుదయః - అగ్నిదయాత్పనరేవాకోదయఃసావనమహి
రాత్రంతత్ప్రవష్టిఘటికాకపూర్వాత్రంఅపూర్వాత్రతింశస్తాసః-సూసా
ద్వాదశవషణ్ఠం-ఎవంషష్ట్యధికైస్త్యభిశ్శతైదిశానానాంసావనంపషణ్ఠం
చాంద్రతిభిభోగః-తచ్ఛస్వమానేనషష్ట్యధికశతత్రయంభవతి- సావనే
నేదంమానంశతత్రయంచతుఃపంచాశదధికందినానాంతచ్ఛపషణ్ఠంభవతి-ఎ
వంసౌరసావనచాంద్రాణీశ్రీణిమానాని ప్రత్యేకంస్వమానేనషష్ట్యధికం
శతత్రయంభవతి-నాక్షత్రంచంద్రనక్షత్రభోగః- తచ్ఛదినానాంసప్తవిం
శత్యామాసోభవతి-తత్రశతత్రయేణచతుర్వింశత్యధికేందినానాంపషణ్ఠం-

ఉక్తచ - రవ్యంశభోగోహారాత్రసౌరశాస్త్రమసస్తిధిః । చంద్రనక్ష
త్రభోగస్తునాక్షత్రః పరికీర్తితః । ససావనోగ్రహాయోజనాముదయాదు
దయావధి । నాక్షత్రమానేమాసస్సౌరత్వప్రవింశతివాసరః । శేషమానేషు
నిదిష్టోమాసస్త్రింశద్దినాత్మకత్తితి ॥ తస్మాత్సావనమానేనాయుదాయగణ
నాకార్యాయస్తాచోద్భవ్యత్వేపవిశుద్ధమాయుఃకతవ్యం - తచ్చసావనమా
నం - సౌరమానేనసంక్రాంత్యవధికోమాసః - సావనస్త్రింశద్రాత్రఃచాంద్రః
అమావాస్యంతికః - నాక్షత్యోరేవత్యంతికః - సౌరమధిమాసకయుతం
చాంద్రంభవతి - చాంద్రమవమరాత్రోనంసావనంభవతి - చాంద్ర సాబ్దనా
క్షత్రం - ఉక్తచ - యుగవక్షమాసపిండంరవిమానసాధిమాసకంచాం
ద్రం । అవమవిహీనంసావనమైదవమజ్ఞాన్వితంవక్షామితి ॥ ఏవంశోధ్యక్షే
పవిశుద్ధం - సావనమానేనాయుదాయవిధిః - తథాచయూరచిత్రకేభగ
వాగ్గణిః ॥ ఆయుదాయవిభాగశ్చప్రాయశ్చిత్తక్రియాస్తథా । సావ
నేనైవకతవ్యాస్త్రాణామప్రపాసనమితి - నన్వరోద్దయాదారభ్యాగ్లో
దయావధియావగహారాత్రం తత్పులిశతంత్రే సౌర మహారాత్రంప
ర్యతే - అష్టాక్షివసునప్తమరూపనవమునగతిధయః శతగుణాశ్చసాచేతేతి -
ఏతచ్చపులిశఏవజానాతియస్తాత్పులిశతంత్రంపజయిత్యా సర్వసిద్ధాంతే
పుతంత్రేషుసౌరమానేనరవిభగణభోగః - సౌరమానమధిమాసయుక్తం
చాంద్రంభవతి - చాంద్రమవమరాత్రోనంసావనంభవతి - ఏవంశోధ్యక్షేపవిశుద్ధం
సావనమానంసర్వసంహితామచార్కోద్దయాదారభ్యాగ్లోద్దయంయావ
ద్యగహారాత్రంతత్సావనమహారాత్రమితిసంజాతంతథాచ భగవాన్స
రాశరః ॥ సావనమహారాత్రం । గాగ్నిశ్చ - సావనేనస్త్రుతోమస్త్రింశ
దుష్ణకరోదయత్తితథాచ , బ్రహ్మగుప్తః ॥ సావనముదయాదుదయమితి -
ఏవంపురుషస్యజన్మనమయేసావనమహగణంకృత్వాతస్మాక్తిధినాక్షత్రపరి
చ్ఛేదస్తాత్కాలికాగ్రహాలగ్నయధాకృతాస్తథాదశాంతదశావసానే
కతవ్యాఃతతః గామిదశాఫలంవక్తవ్యం - కథముచ్యతే - ప్రథమం జన్మని
అహారాత్రాత్కాలికంకృత్వాతతస్తతాంతదశాకాలం వషాది
కందినీకృత్యయోజయేద్దషాదిద్వాదశభిఃసంగుణ్యతేషుమాసానయో

జ్యోతిఃశతాపునస్సంగుణ్యతేషు దినానిక్షిపేత్ - ఏవంకృతేదశాకాలోదిన
 రూపోభవతి-తచ్చశాస్త్రానికేజన్మామాగః జే సవికలేసవికలంసంయోజ్యా
 హగఃకోభవతి - తత్రాద్యోయస్సటికానిః కాలోభవతి- తస్యాతీతాధా
 రాత్రాత్పరతోగణనాకార్యా తస్మాన్విష్టదినమానమానయేదనేనాచార్యసూ
 ర్యేణ ॥ ద్యుగణోభోభవగుణితోద్వినవరసాప్తావధిశ్చంద్రః | చాద్యోభ
 రతుః వేదానాగాప్తా అధిమానవాసరైస్సీనాత్తి - అధవసుగుణస్త్రిభుము
 నిగుణితాద్వినవఖరసాప్తపుషగ్రసఖాదభిః ॥ లభింఖరామగుణితంశుద్ధాప్తా
 త్రైస్సకతోరవిద్యుః | యః పరభృంఢభూద్యుకరణే నైవభవతికోసారవిద్యుగణత్తి
 త్యాహ - శాకోగవసుశగోనోకగుణః - సైత్రాదిమానయ్యుక్తి-త్రింశద్ధు
 ణఃతేధియుతేత్తి - అన్యవస్త్వధికేనశతత్రయేణభాగమవహృత్యావాప్తంక
 రణాబ్దః - శేషాస్త్రింశద్భక్తాత్తైచ్చిత్రసిలాద్యామాసాశ్శేషవతమాన
 మానేసతాద్యాస్తిఫయః - కరణాభేష్టగవసుశరాత్సంయోజ్యాతీతశకా
 లోభవతి-తస్మిన్కాకేచస్త్రిమానేస్త్రిమాదినేసోహగః | ణత్తితితత్రైవదశా
 ప్రవేశఃపునరవ్యవసంతుడశాకాలందినీకృత్యతస్మిన్కాయోజయేత్ - ఏవం
 యావంత్యో తదశాభవంతి తావంత్యోనేనైవప్రకారేణయోజనీయాః-
 ఏవంతతోగృహాకలగ్నంబగణయేత్ - అథవానేనప్రకారేణకాలానయనం-
 ఆదిత్యేక్రియమాణేయావంతోగతభగణాభవంతి-తావంతః - కరణపార్శ్వం
 భాదారభ్యగతాబ్దః-తేషుకరణప్రణీతశకకాలంసంయోజ్యేష్టశకకాలో
 భవతివతమానేవషేయావంతోరాశయః-స్ఫుటార్కేభవంతి-తావం
 తోమాసాః-సూర్యభగణానీతాత్ శుక్లవక్షంకృష్ణవక్షువాతిధి నక్షత్రంబం
 ద్రార్కాభ్యాంజ్ఞాయతపవాకస్వామినీ త్యాదియస్యగ్రహస్యా తదశా
 ప్రవేశః - సపాకస్వామీ - తావచ్చాసాపాకస్వామీ యావత్సూయంతదా
 శామేవసవపాకస్వామ్యంతదా శాప్రవేశే లగ్నగోయదిభవతి - తదాత
 స్యసంబధినీ అంతదా శాపార్శ్వభిశుభదా శోభన ఫలదాభవతి - అథవా-
 తాత్కాలంపాకస్వామినో యత్సుహృన్ప్రతంతస్మిన్నపిదశాప్రవేశ కాలే
 లగ్నగోభనాదశావక్తవ్యాఅథవాస్యదశావలేఃపూర్వవ్యాఖ్యాతోయావ
 గః - తస్మిన్నపిలగ్నగోభనా-అథవాస్యస్త్రిమామ్యేశుగ్రహేతత్కా

లలగ్నగేదశాపాగభావోభవైవ - అథవాసాకపేతాధిపతౌ గ్రహేతా
 త్కాలికలగ్నత్రిదశషడ్దాభేషుత్పతీయపటదశ మైకాదశస్థానానామన్య
 తమధ్యేశోభేనైవదశావక్తవ్యా - యద్యత్సత్రసామాన్యేనోక్తంపాగర్భా
 శుభదాదశాతథాపిఅధిశత్రుదశాంశత్రోః పాగ్ప్రోసిష్టఫలప్రదః । ఆధి
 మిత్రోపిమిత్రస్యదశాంపాగ్హస్తీతిశోభనః ॥ సమస్సచుదశామేత్యయధోక్త
 ఫలవోహపః॥ ఏతనపిచింతనీయంతనేనప్రకారేణ యదిశుభ ఫలాంతదా
 శాభవతితదాశుభైవ - అన్యథాఅశుభైవ. అథశుభఫలాయామంతదశా
 యాంకిశుప్యనవరతమేవన్యకాలంశుభఫలావాప్తిర్భవతి - కింవాకస్త్రింశ్చి
 ద్విససేవ ముశుభాయామంతదశాయామశుభఫలావాప్తిరిత్య
 భయత్రసందేహస్యనాసాధకమాహ - మిత్రోచ్ఛ్విపయేత్వాది - పాకే
 శ్వరస్యదశావతేః ప్రతిరాశౌసంచరతః తత్క్రాలేయోగ్రహామిత్రంత
 త్రేత్రస్థితశ్చంద్రమాయదాభవతితదాసత్ఫలబోధనానికురుతేనకేవలంయా
 వత్సకవతేరువచయస్థానాగతోపిత్రిషడేకాదశదశషష్ఠానానామన్యతమ
 స్థానస్థస్త్రికోణగోపినవమపంచమస్థానగతోపితథామదన్తనఃస్తప్తమేచ్ఛన్తితః
 ఎతేషునిది-ప్రస్థానేష్వన్యతమస్థానస్థశ్చంద్రమాః శుభఫలాయాం దశా
 యాంసత్ఫలబోధనానికురుతేనజ్ఞాయతే తేషాంఫలానామిత్యత్రోచ్ఛతే. మి
 త్రోచ్ఛ్విచయత్రికౌణమదనేయస్త్రిస్థానేపాకేశ్వరస్యచంద్రమాఃస్థితః
 సరాశిః జన్మయోభావః - ఆసీత్తదుచ్ఛృతంసత్ఫలంబోధయతి విశేషేణత
 థాదశాపరితమప్తి ఆశోస్తాదుక్తప్రకారాదన్యథావస్థః - పాకపతేస్తత్క్ర
 లం-శత్యగృహేనిచరాశౌవా దశావతినానహైకారాశౌద్వితీయచతుధా

ష్టమద్వాదశస్థానానామన్యతమస్థానస్థోభవతి - తదాశుభఫలాయాం దశా
 యాంపాపానిఫలా ప్రకటికరోత - సచరాశిర్యోభావ ఆసీత్తదుచ్ఛృతం ఫ
 లంబోధయతి - విశేషేణదశాపరితమపి - అనిష్టమన్యష్టకవర్గోదూర్భతంచ
 మిత్రదశాయాం మిత్రోచ్ఛ్విపయాదిషు సత్ఫలబోధనానికురుతే - శత్రు
 నీచాదిషు - అశుభఫలానామితి - తథాచభగవాన్ గాగిః - యద్రాశిసం
 స్థశ్శీతాంశుశుభకృత్పరికితః । సరాశిజన్మకాలేతుయోభావస్తత్కృతం
 చతత్ । శరీరానికృతంసౌఖ్యం వక్తవ్యంబలయోగతః । అనిష్టరాశిసంస్థంతు
 తద్భానానామితోభనమి ॥ ౧౦

పుత్రధనారిశస్త్రహుతభుక్కుప్రేక్ష్యవావ్యాపదస్త్రాగీపావరతి
స్వభృత్యకలహూహృతోక్రడపీడామయాః॥ ... ౧౨

వ్యాః అథాకదశాయాంశుభాశుభఫలప్రదశశనంశాదూలపక్రీడి
తేనాహ॥సౌర్యామితి॥ సూర్యస్వేయందశాసారీతస్యాందశాయామంతర్ద
శాయాంవా-నఖదంతవమకనకకౌర్యాధ్వభూపాహవైకారణభూతై-
స్వంధనంప్రాప్నోతి-నఖంనుగంధిద్రవ్యంప్రాణికరజోవా-దంతోహస్తిరం
తాదిః-చమవ్యాఘ్రాదీనాంకనకంసువణంకౌగ్రంకురతా-అథా
మాగః-భూపోరాజా-ఆహవస్సంగామః-ఏతైధనంప్రాప్నోతి-తైష్ఠ్యం
ఉగ్రస్వభావతా-ధేర్యంశుభాశుభఫలప్రాప్తాహమవిషాదైరనఖభవః-
అజస్రమనవరతం-ఉద్యమరతిఃఉత్థానవరత్వం-ఖ్యాతిఃకీర్తిః-ప్రతాపోన్నతిః
ప్రతాపేనశౌర్యేనోన్నతిః-శత్రూణామన్యశత్రునిగ్రహజనితాభీతిః-ఏతా
న్యాదిత్యశుభదశాయాంపురుషస్వభవంతి-అథశుభాశుభదశాయాం-భా
ర్యాపుత్రేతి-భార్యాజాయా-పుత్రాస్సుతాః-ధనంవత్తం-అరిశ్మత్రుః-శస్త్ర
మాయుధాది-హుతభుగ్నిః-భూపా-రాజా-ఏనృఉద్భూతాఉత్పన్నాఃవ్యా
వదోవిశేషేణావదోదరిద్రతాచభవంతి-త్యాగీత్యాగశీలతాభవతి-శుభదశా
యాం-శుభస్థానేత్యాగీ-అశుభదశాయామశుభత్వాదశుభస్థానేత్యాగీభ
వతి-పాపరతిఃపాపాసక్తశ్చ-స్వభృత్యకలహః-ఆత్మియైఃభృతైర్వ
హతలహూభవతి-హృతోక్రడపీడామయాః-హృత్ హృదయంకోడండద
రంతయోపీడా-ఆమయాఃరోగాశ్చస్వభవంతి-మిశ్రాయాముభయమపి-
ఇతిసూర్యదంశాతదశాఫలం॥ ... ౧౩

మూ, ఇందోఃప్రాప్యదశాఫలానిలభతేమంత్రద్విజాత్యుత్సవానీతుమ్

రవికారవస్త్రకుసుమక్రీడాతలాన్నశ్రమైః। సద్రాలస్యమృదుద్వి

జామరరతిఃస్త్రిజన్మమేధావితా కీర్త్యంధౌవవయతుయాచబలి

భిరైవగంస్వపయే॥ ... ౧౪

వ్యా॥ అథ చంద్రదశాంశు భాశుభ ఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥
 ఇందోరితి ॥ ఇందోః చంద్రస్యదశాంశు యోవస్తాంప్రకృత్యలభ్యా వ్యవత్రద్విజా
 త్యుర్భవానిఫలానిలభ తేషు॥ త్రశ్చవైశ్రవాదిచాణక్య విహితోవావైదికోవా
 ద్విజాతయోబ్రాహ్మణాః॥ ఏభ్యఉన్ముతానిఉత్పన్నాని- నకేవలమేతావత్-ఇ
 యువికారాద్గుడాదికా- క్షీరవికారాద్దధ్యాదికాద్వస్త్రేభ్యోబరేభ్యఃకుసు
 మేభ్యఃపుష్పేభ్యః క్రీడాభ్యఃతిలేభ్యః అన్నాచ్చపితేభ్య ఆగతైఃశమైఃవ్యా
 యామైఃశుభదశాంశుభాః ఫలానిపాప్నోతి - అధాశుభదశాంశుని
 ద్రదాలస్యమృదుద్విజామరరతిభవతి-నిద్రాయామాలస్యేచరతిరాసక్తిర్భ
 వతి-మృదుద్విజామరరతిర్భవతి-మృనుఃక్షమావాఃద్విజానాంబ్రాహ్మణానా
 మమరాణాందేహానాంచారాధనేరతిరాసక్తిర్భవతిస్త్రీజన్తకన్యాప్రసూతిః
 మేధావితాబుద్ధివృద్ధిః కీలేఃయశసఃఅగ్ధానాంధనానాఉపచయక్షయాశు
 భదశాంశుముపచయపాప్తిరశుభాయాంక్షయఃనాశః- అశుభాయాంబల
 వద్భిఃవీర్యవద్భిః-స్వపత్నేణాశ్త్రీయబంధువగేణచనమాశైరంభవతి-మిశ్రా
 యాముభయమపి-ఇతిచంద్రదశాంతదశాఫలం. ... ౧౩

మూ- భౌమస్యారివిమదభూపసహజక్షిత్యావికాజైరదానంప్రద్యేష
 స్సతమిత్రదారసహజైర్విర్వద్గురుద్యేషితా । శృణోస్సర్జవీరసత్త
 భంగజనితారోగాఃపరస్త్రీకృతాఃప్రీతిఃపాపరతైరధమకనిరతిఃపా
 రుష్యతైర్జ్ఞానిచ॥... .. ౧౪

వ్యా॥ అథభౌమదశాంశు భాశుభ ఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥
 భౌమస్యేతి ॥ భౌమస్యక్షితిజస్యదశాంశుకైఃధనంభవతి-అరివిమరంశ
 త్రుప్రమథనం-భూపోరాజా-సహజాఃభ్యాతరః-క్షితిఃభూః ఆవికానిఉన్ము
 వికారాః - అజాఃఛాగాః - ఏతైః అరిపిమదాఃదిభిః- ధనంప్రాప్నోతి -
 ఏతచ్ఛుభదశాంశు- అధాశుభాయాందశాంశు-సుతాఃపుత్రాఃమిత్రా
 ణేసుహృదసః-దారాః శత్రుగంసహజాఃభ్యాతరః - ఏతైస్సహప్రద్యేషాఃపై
 రం - విద్యర్థిఃపండితైఃగురుభిఃగౌరవసహితైర్గర్వైశ్చసహద్యేషితా అప్రీతిః

త్వస్థాపిమాసాఅస్పగ్రుధిరం - జ్వరఃప్రసిద్ధోరోగఃపిత్తంధాతుప్రసిద్ధం - భం
గఅవయవాదేస్సోటనం- ఏతైఃజనితాఉత్పాదితారోగాభవంతి-పరస్త్రిణా
మిష్టతావాలభ్యం- అన్యే - రోగాఃపరస్త్రికృతాఇతివతంతి - పరస్త్రికృతా
రోగాః అన్యస్త్రిప్రసంగేనప్రహారాదికాః - అతిప్రసంగాద్ధాతుతుయకృతా
వా - అథ వానకృతమూలకమోఽర్భవాభవంతి-తథాపాపరతైః - అశుశ
క్తైః-సహప్రీతిభవతి అధమేఽనిరతిః ఆనక్తిభవతి - పారుష్యంపచనవ
రుషతా-కకశతాతైత్స్యం- ఉగ్రస్వభావతా-మిశ్రాయాముభయమపి-
భృభౌమదశాంతదశాఫలం|| ౧౪

మూ-చాధ్యాంధౌత్యసుహృద్గురుద్విజగనంవిద్వత్సృశంసానుశోయుక్తి
ప్రవ్యసువణంవేసరమహీసౌభాగ్యసౌఖ్యప్రయః | హాస్యపాస
నకాశలంమతిచయోధమక్రియాసిద్ధయః పారుష్యశ్రమబంధ
మానసశుచిపీడాచధాతుశ్రయాత్ || ౧౫

వ్యా|| అథబుధదశాయాంశుభాశుభఫలంశామూలవిక్రీడితేనాహ||
చాధ్యామితి|| బుధస్యేయందశాచాక్షితస్యారి - ధౌత్యేనదూతత్వేనసహ
ద్భ్యోమిత్రేభ్యఃగురుభ్యఃపూజాహేభ్యఃద్విజేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోధనం
ప్రాప్నోతి - విద్వత్భ్యఃపండితేభ్యఃప్రశంసాస్తుతి-యశశ్చకీటికంభవతి
యుక్తిప్రవ్యంరీతికాంస్యాదిసువణం-కనకం-వేసరః - అశ్వవిశేషః-మహీ
భూః-సౌభాగ్యంసవ్యజనవాలభ్యం-సౌఖ్యంసుఖభావఃభోగానుసేవనం - ఏ
షామాప్తయఃలాభాభవంతి- హాస్యంపరోపహాసః . ఉపాసనాసేవా అన
యోకాశలంమతిచయఃబుద్ధిబుద్ధి-ధమక్రియాసిద్ధయఃధమయక్తానాం
క్రియాణాంసిద్ధయోభవంతి-ఏతచ్ఛుభదశాయాం- అధాశుభదశాయాం-
పారుష్యేత్యాది-పారుష్యంపరుషవచనతా-శ్రమఃఖేదః-బంధోబంధసంహ
నసశుచిమనోవ్యధాపతేభవంతి-ధాతుశ్రయాత్పీడా వాతపిత্তశ్లేష్మణాం
శ్రయాణాందోషాణాం ప్రకోపాత్పీడావాగ్నిశ్చజాయతేమిశ్రాయాముభ
యమసిద్ధిబుధదశాంతదశాఫలం ౧౫

మూ- జైవ్యాంమానగునోదయోమతిచయఃకాంతిఃప్రతాపోన్నతి|| ర్దా
హాత్మోగ్యమమంత్రనీతిన్మపతిస్వాధ్యాయమంత్రైర్గదంహేమా

శ్వాత్మసకుంజరాంబరచయఃప్రీతిశ్చసద్భూమిపైః సూక్ష్మాహః
గహనాశ్రమఃశ్రవణరుదైర్వరంవిగమాశ్రితైః॥ ... ౧౬

వ్యా॥ అధశివదశాయాంశుభాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ జై
వ్యామితీజీవస్వేయందశాజైవీతస్యాం- జైవ్యాం-మానగుణోదయః- మా
నఃపూజాగుణావిద్యాశౌర్యాదయః ఏమాముదయఃప్రాదుభావః-మతిచ
యఃబుద్ధివృద్ధిః-కాంతిః-కమనీయతా-ప్రతాపాన్మతిఃప్రతాపేనపరాక్రమే
ణఉన్నతిఃమాహాత్మ్యంపరోపకారశీలతా-కేచిద్గర్వమాహుః-తేన-ఉద్యమే
నఉత్థానశీలతయా-మంత్రైర్దైర్విదికైరనైర్వర్షానీత్యాచాణక్యోక్తయాఅ
స్వేననీతిశాస్త్రేణవా-స్థవతీగాజాతదారాధనేన-స్వాధ్యాయేనపారేనమం
త్రైణమంత్రజాప్యేన-ఏతైఃధనంవిత్తంభవతి-హేమసువణంఅశ్వస్తుర
గఃఅశ్వజాఃపుత్రాఃకుంజరోహస్త్రిఅంబగాణివస్త్యాణిఏమాంచయఃబాహు
శ్యం-సద్భూమిపైఃప్రీతిఃగుణవర్ధిఃస్వవైస్సహస్రీతిఃస్వేహశ్చభవతి ఏత
చ్ఛుభదశాయాం-అధాశుభాయాం సూక్ష్మమిశాన్విది- సూక్ష్మంపస్త్రగహ
నాత్మకంచోహయతస్తకయతఃశ్రమఃభేదోభవతి- సూక్ష్మాహఃగహనా
శ్శృమభిషా-రేగహనాసూక్ష్మాహఃశ్రమశ్చభవంతీత్యధఃశ్రవణరుకకర్ణ
రోగః-విగమాశ్రితైఃవైరంధమభాస్త్రైఃపురుషేస్సహవైరం-మిత్రా
యాముశ్చయమపి ఇతిగురోదశాంతదశాఫలం॥ ... ౧౬

మూ॥ శౌక్యాంగీతరత్నప్రమోదసురభిద్రవ్యాస్తపానాంబరస్త్రీరత్న
ద్యుతిమన్తధోపకరణజ్ఞానేష్టమిత్రాగమాః॥ కాశల్యంక్రయవిక్రయే
కృషినిధిప్రాప్తిధానస్యాగమోబృందోర్వీశనిషాదధమరహితై
వైకరంశుచఃస్నేహతః॥ ... ౧౭

వ్యా॥ అధశుక్రదశాయాంశుభాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥
శౌక్యామి॥ శుక్రస్వేయందశాశక్తితస్యాంశౌక్యాం- గీతరతేః గీతా
సక్తైఃప్రమోదస్యహృదస్యసురభిణాంసుగంధద్రవ్యానాం అన్నస్యభోజ
నస్యపానస్యాసవస్యాం బరాణాంపస్త్రాణాంయోషితాం రత్నానాం మణీ
నాద్యతేఃకాంతేఃమన్తధోపకరణానాం కామోపభోగానాం శౌర్యాదీ
నాం విజ్ఞానస్యయోగశాస్త్రస్య ఇష్టానాం ప్రియాణాం మిత్రాణాంసహృ
దామాగమాప్రాప్తయోభవంతి-కుశలశ్శిక్షితః- కుశలస్యభావః కాశల్యం

కుశలః శ్రేయాన్వకాశల్యవభీష్టక్రియాసుశ్రేష్ఠత్వం - క్రయవిక్రయేక్రయో
యదిచ్ఛత్క్రితేతుంతత్క్రియః-విక్రయాయదిచ్ఛత్క్రితేతుంతద్విక్రయః-కృషిః
కర్షణం - నిధినిధానం-వరైఃయద్విత్తం భూమావధః స్థావ్యతేతత్
ధి - ధనస్యాగమోలాభః - ఏతేభవంతి - సతచ్ఛుభదశాయాం- అధా
శుభదశాయాం - బృందోర్విశేతి - బృందేనబహుభిస్సహ ఉవీశేనరా
జ్ఞానిషాదైః-అరణ్యజీవిభిః-పాణిభూతిభిః-ధమ్మరహితైః-పాపానైః-ఏతై
స్సహవైరం - ప్యాపోత్తి-శుచః-స్నేహతః-స్నేహోచ్ఛుచః శోకాభవంతి-
యత్రస్నేహః - తదుశ్చవాశోకాప్రాప్నోతి- మిత్రాయాముభయమః-
ఇతిశుక్రదశాంతదశాఫలం॥ ... ౧౭

మూ- సారీంపాప్య భగోష్ట్యపక్షిమహిషీ వృథాంగనా వస్తయః ।
శ్రేణీగ్రామపురాధికారజనితా పూజా కుథాన్యగమః । శ్లేష్మే
ష్యాః-లకౌపమోహమలిన వ్యాపత్తితం ద్రాశ్రమాన్మృత్యావ
త్త్యకశత్రభత్స్త్వనమపిప్యాపోతిచవ్యంగతామ్॥ ... ౧౮
వ్యాఅధశనై శ్చరదశాయాంశుభాశుభఫలం శాదూలవిక్రీడితేనా
హ॥సారిమతి ॥ సారింశనై శ్చరదశాంపాప్య-ఖరాంగదశాః - ఉష్ణాః
కరభాః-పక్షిణఃశ్యేనాదయఃమహిషీప్రసిద్ధా వృథాంగనావృథా స్త్రీ-ఏషా
మహాస్తయఃలాభాభవ తిబహుసమానజాతీయానాంసంఘాతఃశ్యేణీతస్యా
మధికారేనియత్యతే - గామేపురేవా - శ్రేణీగ్రామపురాధికార జనితాం
తదుత్పన్నాంపూజాంమాననీయతాంపాప్నోతి - కుథాన్యానాంకోద్రవా
దీనాంఆగమఃలాభఃఏతత్ - శుభదశాయాం - అధాశుభదశాయాం-శ్లే
ష్మే ష్యే-తి-శేష్టణాకఢేనఈభ్యాయామశ్చరత్వేనఅశేన వాయునాకో
పేనక్రోధేనమోహేనచిత్తభ్రమేణ మలినతయామలినత్వేన వ్యాపత్తిఃవి
పత్ - శంద్రాన్ద్రాలస్యయారంతరేవతతేతస్యాలక్షణం ॥ హృదయే
వ్యాకులీభావోవాచశ్చేంద్రియగోరవం । మనోబుద్ధ్యత్రసాదశ్చతంద్రా
యాలక్షణంవిదురితి- శ్రమఃభేదః ఏతాన్పాప్నోతి - భృత్యేభ్యఃకర్మకరే
భ్యః-అవత్యేభ్యఃపుత్రదహితృభ్యః - కశత్రేభ్యోభార్యాభ్యః - భర్తృనం
తజనంపాప్నోతి-వ్యంగతామంగభేదం - వ్యాధినాతద్దారణంవా - మి
త్రాయాముభయమపి-ఇతిశాంతదశాఫలం॥ ... ౧౯

మూ- దశాసుశస్త్రాసుశుభానికుర్వంత్యనిష్టసంజ్ఞాస్వశుభానిచైవఽమి

త్రాసుమిత్రాణి దశ ఫలాని ఘోరాః ఫలం లగ్నసంజ్ఞానామ్॥

వా॥ అధైకస్త్రిణవృత్తేదశాసుశుభాన్యశుభానిచ ఫలాన్యక్తానితేషాం విషయవిభాగం లగ్నదశాఫలంచోపజాతకయాహ॥ దశాస్వీతి॥ శుభాశుభం వ్యామిశ్రత్వందశాసుపూర్వమేవోక్తతథాజన్మకాలేషవచయరాశిస్థాని మలమూతకాయః-స్పష్టగతయశ్చయేగ్రహఃసేషామపిదశాశుభాః-యే చోపచయస్థామాతారూఢైఃస్వల్పమూతకాయఃతేషామపిదశా అశుభాః-తథావయవసేవ్యరః॥నిశాకరాదిత్యవిలగ్నభానాంతత్కాలయోగాదధికంబలంయః విభజితస్త్యాదిదశేవ్యతేసాశేషాస్త్యతశ్చేవబలక్రమేణవయోధికోయః ప్రథమోద్గతోవాగ్రహస్సపూర్వం పరితోదశేశః॥ బలాధికశ్చేద్యదికేంద్రసంస్థః పూర్వంనశేష్టాసుయథాప్రదిష్టః॥ శ్రేషాదశాస్వేవయసిగ్రహస్యోవ్యచ్ఛ్రీతాత్కాలబలాగ్రీతాచ్ఛేత్॥ మూలప్రికోణాత్పగ్నహరిచ్చుమధ్యామిత్రాత్రిణజన్మహాగ్రీతాద్వా॥ నీచారిభాంశోపగతాజ్జితాద్వాగ్నహరిత్పరివృప్తవివణయాత్॥ జన్మేశత్రోకధారిభేరాద్వానాశ్యతేసాబహుదోషదాస్యాత్ప్రవంశస్తాసుశోభనాఃసుదశాస్సుగ్రహాశుభాన్యేవఫలానికుర్వంతి-దశాఫలవృత్తీయానిశుభాన్యశుభాని అభిహితానితాన్యేవభవంతి-శనైతరాణి-అనిష్టసంజ్ఞాస్వశుభదశాసు అశుభాన్యసిష్టాన్యేవభవంతి-మిత్రాసుదశాసుమిత్రాజ్యేవదశాఫలానిభవంతి-ఏతచ్చప్రతిసూత్రమస్తాభిశ్చిన్యాఖ్యాతంతథాచసత్యః॥ జన్మన్యవచయభవనేసంస్థితాస్సన్యగాఃసుమూతకధరాః॥ శ్రేష్ఠంఫలంవిదమ్యగ్రహాఃకర్కమాత్పిండశాంప్రాప్య॥ అన్యైర్నిహితారూఢైర్బహుమూతకయోహ్యుపచయక్షకసంస్థాశ్చ॥ స్వదశాభిహితంసేష్టంగ్రహాఃప్రయచ్ఛంతిలోకేషు॥ ఘోరాః ఫలంలగ్నసంజ్ఞానామ్-ఘోరాః ఫలంలగ్నపతేః-లగ్నాధివన్యసమానంతుల్యంవక్తవ్యం-యథావేషలగ్నజాతస్యభామశశాఫలం-వృషలగ్నజాతస్యశుక్రదశాఫలం-ఏవమన్యేషస్వపివక్తవ్యంకింతుప్రేక్మాణవశాచ్ఛుభాయాంలగ్నదశాయాం శుభఫలం అశుభాయామశుభం-మిత్రాసుమమనయమపి-అధయేపూర్వందశాస్థి ఉక్తాసేషామిమేసంగాఃప్రీతాః-తథాచసారావశ్యాం॥ ప్రవేశేబలివాకభేటఃశుభేర్హృదసన్నిరీక్షితః॥సామ్యాధిమిత్రవగ్రహోమృత్యుశ్చగ్నభవేత్తదా॥అంతదశా

ధినాథస్యపిబలస్యవశాయదా । బలినస్సస్యత్తదాభంగోనవాధ్యాతస్యవ
 ధ్రువం । యుద్ధేవవిజయితస్మిన్ గ్రహయోగేశుభోయది । దశాయాంనభవే
 త్కష్టంసోపచ్యుదిహువసంస్థితఇతి॥ ... ౧౯

మూ- స-జాధ్యాయేయస్యయద్గవ్యముక్తలకమోక్షజీవ్రాయశ్చయ

స్యోపదిష్టః । భావస్థానాలోకయోగోద్భవంచతత్తత్సర్వంతస్య

యోజ్యందశాయాం॥ ... ౨౦

వ్యా॥ అధాన్యేహమపిఫలానాం దశాస్వతిదశాంమాలిన్యాహ॥సంజ్ఞా
 ధ్యాయఇతి॥ యస్యగ్రహస్యసంజ్ఞాధ్యాయేయద్గవ్యంతామ్రంస్యాన్తఃపిహ
 మేత్వాదినాగ్రంధేనోక్తంకథితం - తస్యతద్గవ్యస్యశుభదశాయాంప్రసా
 ప్తిగోఽజ్ఞా-ఆశుభదశాయాంహానిః - యశ్చకర్మజీవ్రాయస్యగ్రహా
 వదిష్టోజాతకేభిహితః - అధాప్రిఃపితృపితృవత్పరిత్యాచి-తస్యగ్రహవత్త
 న్యకర్మాజీవనస్యతదంతదశాయామేవాప్తిర్భవిష్యతి - భావఫలంవత్స
 ణి-శూరస్తబ్ధఇత్యాది-స్థానఫలంరాశిఫలంప్రథితశ్చతురోటనఇత్యాది-తదా
 మేమేసస్యస్తిమిరనయనఇత్యాది- ఆలోకనఫలందృష్టిఫల-చంద్రే భూపబు
 ధౌఇత్యాది - యోగోద్భవంనాభసయోగాన్యుక్తా సర్వయోగేషు యోగక
 త్వభ్యోగ్రహేభ్యోమధ్యావ్యోబలీయాన్ సస్వదశాయామేవఫలందదా
 తి-నాభసయోగాఃనకలదశాస్వపిఫలప్రదాః-వత్సృతివ-ఇతినిగదితాయోగా
 స్యాకథంఫలైరిహనాభసానియతఫలదాశ్చింత్యా హ్యే తేనమస్తదశాస్వ
 పీతి-ఏవమాదియద్యదుక్తం-తత్సర్వంనిరవశేషా తస్యగ్రహస్వ దశాయాం
 యోజ్యమితి॥ ... ౨౦

మూ- ఛాయాంమహాభూతకృతాంచసర్వేభివ్యంజయంతి స్వదశామ

వాప్య| క్వంబ్వగ్నివాయ్వంబరజాన్లుణాంశ్చనాసాస్యనృకత్వక్చ్య

వణాసుమేయాన్॥ ... ౨౧

వ్యా॥ అధయస్యజాతకమవగణితం తస్యశరీర ఛాయాంబృహ్స్పగ్రహద
 శాజ్ఞానమండ్రవబ్రహ్మహ॥ ఛాయాంమహాభూతకృతామితి ॥ పూర్వము
 క్తం॥ శిఖిభూఖిపయోమరుద్లణానాంవశి నోభూమిసతాదయఃక్రమేణేతి॥త
 త్రాదిత్యచంద్రావహ్నగింబు ప్రసిద్ధావేవయః కల్పిద్రహః స్వదశామాత్మీ
 యుగశామవాప్యచహాశూశక్యతాంఛాయాం అభివ్యంజయతిప్రకటికగోతి
 ఛాయాశబ్దేనశరీరశోభాభిప్రాయే శరీరకాంతిరత్యక్త-తథాచనచ్చాయే

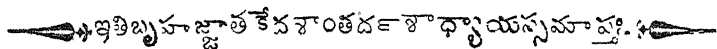
యంవిచ్ఛాయేయంవతఃతత్తత్తద్భిధీయతే. ఏవమాత్మీయదశాయాం పృథివ్యా
 దినుహాభూతకృతాంశరీరఛాయాంవ్యంజయతిప్రకటికరోతి - సావకన్వంబ్వ
 గ్నివాయ్వాంబరజాణగుణాణకుఃపృథివీఅంబువరుణ అగ్నిః హుతాశసః వా
 యురనిలః- అంబరమాకాశం - ఏభ్యోజాతోత్పన్నాసాఛాయాతద్గుణాణక
 రోతి-తాంశ్చయథాసంఖ్యంనా సాన్యదృక్త్వక్త్రవణానుమేయాణా పృథి
 వీచ్ఛాయాపాధివంగుణుగంధమభివ్యంజయంతి-నాసానుమేయం - ఘృ
 ణేన^౧పలభ్యతే - అధావ్యాజవ్యంగుణరసమభివ్యంజయంతితచ్ఛాస్యానుమే
 యం. అన్యశబ్దేనేహజిహ్వజ్ఞేయా-తయారసస్వేపలభ్యేః- అన్యగ్రహణంచా
 తవృత్తానురోధాత్కృతం-ఆగ్నేయాఆగ్నేయంగుణంరూపమభివ్యంజయతి
 దృష్ట్యానుమేయం- వాయవీ-నాయవ్యంస్పృశగుణమభివ్యంజయతిత్వగనుమే
 యం. స్పర్శేనోపలభ్యతే - నాభసీనాభసంగుణంశబ్దమభివ్యంజయతిశ్రవణా
 నుమేయంకరోపలభ్యం- ఏతదుక్తంభవతి - యదాశుభగంధః పురుషో
 భవతి - తదాస్యబుధకృతాపాధివీచ్ఛాయాజ్ఞేయా-యదాత్పరసభోజీ
 భవతి-తదాస్యచంద్రశుక్రకృతాఛాయాజ్ఞేయా- యదాలీవరూక్షవాణు
 కామితఃపురుషోధవతి-తదాసూర్యభౌమకృతాఆగ్నేయాఛాయాజ్ఞేయాయ
 దాస్వశేనమ్బుదుర్భవతితదాశనైచ్చరకృతావాయవీఛాయాజ్ఞేయా - య
 దాస్యవచనంకణాయోః సుఖకరంభవతితదాజీవకృతానాభసీఛాయాజ్ఞే
 యాఛాయావిశేషలక్షణమాచార్యేణసంహితాయామభిహితఃతథాచ॥ఛా
 యాశుభా శుభఫలాని నివేదయంతీ లక్ష్యమునుష్యవశు పక్షిపులక్షణ
 జ్ఞైః॥ తేజోగుణాన్పహిరపిప్రవికాశయంతీనీవప్రభాస్ఫటికరత్నముబిధిరేవ॥
 స్నేగ్ధద్విజత్వజ్జుఖరోమకేశాంఛాయాసుగంధాచమహీసముత్థా త్పన్యగ్ధ
 లాభాభ్యుదయాన్కరోతిధమన్యచాహన్యమానిప్రవృత్తిస్సీద్ధాసీతాచ
 హరితానయనాభిరామాసౌభాగ్య మార్దవసుఖాభ్యుదయాన్కరోతి॥సర్వ
 ధసిద్ధిజననీజననీవచాప్యాఛాయాఫలంతసుభృతాంశుభమాదతాతిచండా
 ధృష్వాపద్మహేమాగ్నివణాయుక్తంతేజోవిక్రమేన్యప్రతాపైః॥ ఆగ్నేయా
 తిపాణినాంస్యాజ్జయాయక్షిప్రంస్థింవాంభితార్ధస్యధత్తే॥మలినపరుషకృ
 ణ్ణాపావగంధాసలోత్థాజనయతివధబంధంవ్యాధ్యసర్థార్థనాశం-స్ఫటికసద
 శరూపాభాగ్యయత్తామ్యుజారానిధివగగనోద్ధాశ్చేయసాంస్వచ్ఛవగ్ణేతి॥

మూ-శుభ ఫలదదశాయాంత్రాద్ధగేవాంత రాత్తాబహుజనయతిపుసాం
సౌఖ్యముథాగమంచ । కథితఫలవిపాకైస్తకయేగ్దతమా
నాంపరిణమతిఫలోక్తిస్వప్నచింతాస్వవీరైవ్యః ॥ ... ౨౨

వ్యా॥ అత్ర చ వాయువీచాయా వజ్రయ త్వాస ర్వా స్వేవ ఛాయా సుఅ
శుభం శుభంచ ఫలం-తత్కథం-శుభ ఫలేయమశుభ ఫలేయమితి తద్దశాజ్ఞాయ
తే-తద్దశానమంత రాత్త నఃస్వరూపేణమాలిన్యాహ॥ శుభ ఫలదేతి॥ శుభ ఫలం
దదాతియః సశుభ ఫలదః శుభ ఫలదస్య గ్రహస్య యాదశాత స్యాంత్రాంత రా
త్తాస్వదేహస్థి-పరమాత్మాచిత్స్వరూపః-తాద్ధగేవ శుభోభవతి-పురుషస్య త
స్య చ ఛాయాదర్శిత గ్రహదశాకాలే బహువిధమనేక ప్రకారం సౌఖ్యం సుఖ
భావమథాగమంధనలంఛంచ జనయత్యుత్పాదయతి - అథ్ధాదేవా శుభద
శాయాంపురుషస్యాంత రాత్తావ్యశుభోభవతి-తస్మాత్తాచాయాదర్శిత గ్రహజ్ఞా
తాతాద్ధగేవ ఫలదాసాచాసౌఖ్యమనధాగమంచ బహుప్రకారం జనయతి
మిశ్రాయామిశ్రాచ-యాత్రాయాంచ వత్స్యుని-నిమిత్తానుచరం ॥ సూక్ష్మం
దేహేంద్రియమహత్తరం తేజోహ్యోతచ్ఛరీరధస్త్రికాలఫలవిన్నూణాః॥ ప్రీ
తియేన మనోనాథేనాసిద్ధావభినదతి । తస్మాత్స్వర్వాన్యనాయాతురనుమే
యం యథామనః । శుభాశుభాని సర్వాణి నిమిత్తాని స్యురేకతః పకతశ్చ సుసంశ్క
ద్ధితద్విశుద్ధిజాయావహోభృతి-కథితఫలవిపాకై ర్రితి-గ్రహణాందశాసుయాని
ఫలాని శుభాన్యశుభాని వాకథితాన్యక్తాని-తానియః పురుషోభుజ్జేతస్య పురు
షస్య తద్గ్రహదశావతతత్వతిజ్ఞేయం - ఏతదుక్తం భవతి యాదృశం ఫలం శుభ
మశుభం వా పురుషస్యోపలభ్యతే తచ్చ యస్య గ్రహస్య దశాయాం పరితంసాత
స్య రశానరస్య వతతత్వతిజ్ఞేయం . ఏవం వతమానాందశాంతకయేల్లత్తు
యేదిత్యర్థః - ఏవం ఛాయావశేనాంత రాత్త వశేన ఫలవత్త్వవశేన వాగణితస్య
జాతకస్య వతమానాందశాంపదేత్ - అథ సౌరదశాయామశుభాయాం
వ్యంగత్యముక్తం-నచ శుభాయామథనైకేషాం వ్యంగత్యందృష్టం-శుక్రదశా
యాం శుభాయాం నిధిప్రాప్తదుక్తానచ సాపిచ్ఛష్టాతదధమాహ॥ పరిణమ
తిఫలోక్తిరితి-అవీరైవ్యం బలహీనైః గ్రహేః ఫలానియాని - శుభాన్యశుభానివా
దత్తాని-తత్ఫలోక్తిఫలప్రాప్తిస్వప్నేస్వప్నావస్థాయాం పరిణమత్యనుభూ
యతే-చింతాయాం మనోభేదవేదేదిచ్ఛుభ ఫలదదశాయాంత్రాద్ధగేవాం

తరాఖ్యా ఇతిపరంతి-పరితై వ్యవంవ్యాచక్షతే-యదాశుభాయాం దశాయా
మంతరాఖ్యాంతదశాశుభాపియదిభవతి-తదాబహుజనయతిపుంసాంసౌ
ఖ్యమధాగమమితి అద్ధాదేనాశుభాయాం దశాయామశుభాంతదశా అ
సౌఖ్యమనధాగమంచబహుజనయతి-అనేనవ్యాఖ్యానేనశుభాయామశు
భాయాంచశుభాశుభానిభవంతి-మిశ్రఫలప్రయచ్ఛతి-నచైతదిష్యతే-య
స్మాదుక్తం ఏకక్ష-గోధ-మపహృత్యదదాతితుస్వమి-అత్రదశాపతేఃఫలమప
హృత్యాంతదశావతిరేవస్వంఫలందదాతీతిజ్ఞేయం-అన్యథాపహృత్యేతిని
రథకంస్యాదితితస్మాత్పుర్వపాఠఃశ్రేయా-ద్వితీయఃప్రమాదపారః-ప్ర
మాదపారేనవిశాచాయానదృష్టాదశాయాఃశుభాశుభత్వమనుమానైర్మత
కస్యమితి॥ - - - - - ౨౨

మూ- ఏకగ్రహస్యసప్తశేఫలయోర్విరోధేనాశంవదేన్యదధికంపరివచ్య
తేతత్॥నాన్యోగ్రహస్సదృశమర్యఫలంహిసస్తిస్వాంస్వాదశాము
వగతాస్సఫలప్రదాస్స్యుః॥ - - - - - ౨౩

వ్యా॥అధేకగ్రహదత్తయోఃఫలయోఃసదృశయోనాశోభవతి భిన్నద
జ్ఞానాంబహూనామపివక్తిరేవభవతీత్యేతద్వసంతతిలకేనామా॥ఏకగ్రహస్యే
తి॥సర్వాజ్యేనఫలాని-నాభసవజ-స్వదశాయాగ్రహఃప్రయచ్ఛతీత్యుక్తం-
తత్త్రైకేనగ్రహేణయదాసదృశంవిరుద్ధ-ఫలద్వయందత్తంభవతి-స్త్రి-స
దృశేతుల్యేద్వయోఃఫలవిరోధేనాశోభవతి - తస్యఫలద్వయస్యవదేత్
బ్రూయత్ - కీదృశంతద్విరుద్ధమిత్యత్రోచ్యతే-యథాకస్మిన్ద్రహాఃకయాపి
యక్త్యాగ్రహఫలాదిసమవణ-దోభవతీస ఏవాన్యాయయక్త్యా అష్టకవ
గ-ఫలయోగఫలదృష్టిఫలభావఫలానామన్యతమేననువణా-వహరీభవతి-
తదాఫలద్వయేపినువణ-సంబంధోస్తిఇతిసాదృశ్యం-స్వణ-రానా హరిణా
వితివిరోధః ఏవమేకస్యగ్రహస్యసప్తశేఫలయోర్విరోధేనాశ-వదేత్ - నను
వణ-లాభోసచాపిహరిణి-యదధికంపరివచ్యతేతత్ ఏకేనాపిగ్రహేణఫల
ద్వయందత్తమన్యరూపంతయోమ-ధ్యేయకధికంతస్పగివచ్యతేభవతి -

యథాకశ్చిగ్గపెహానిదిప్రకారద్వయేననువణదఃసదీప్రకారేణైకేన
 సువణాఃపహరీతదాద్వయోరధికత్వాత్తద్దానస్యసువణాదదాత్మేవనావ
 హరతి-అథవాప్రకారద్వయేనసువణాఃపహరీప్రకారేణైకేనసువణదఃత
 దావహరణశ్యాధికత్వాదపహరత్యేవ-అథవాసువణాఃపహరీరూప్యదశ్చ-
 తథాపిద్వేఅనదృశే అనదృశత్వాదధికంపరిపచ్యతే-సువణాఃపహరీరూప్య
 దశ్చభవతితికేచిత్-నానోగ్రహశ్చి-అన్యేనగ్రహేణదత్తంనదృశఃపరోధ్య
 పిఫలంనానోగ్రహేహాపిహినస్త్యపహరతి-యథాకశ్చిగ్గహాఃసువణాదోభ
 వశ్యన్యశ్చసువణాఃపహరీతదాతత్రసువణదఃస్వదశాయాంసువణాం
 దదాతిస్వదశాయాంసువణాఃపహరీచాపహరతి-అనేనైతదుక్తభవతి-
 యదైకస్యగ్రహస్యనదృశఫలయోఃవిరోధేననుగ్రజన్తాంతరేపిఫలనాశంప
 దేత్-అన్యత్రవిరుద్ధయోరపిఫలయోఃనాశంనవదేత్-యతఃసువణాదోగ్ర
 హాఃస్వామాత్మీయాదశాముపగతఃపాప్రశ్నసువణాలాభంకరోతి-సువణా
 పహరీస్వదశాయాముపగతఃపాప్రశ్నసువణామపహరతి-ఏతదష్టకవగ్గాధ
 లంవినాశయతస్తతైకస్యగ్రహస్యఫలనదృశయోరపితుల్యసంఖ్యయోఃఫ
 లయోఃనాశోభవిష్యతియథాచతతైవప్రతిపాదయిష్యామఃశ్చితి॥ ౨౩

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృత్తౌ

—శాంతదశాధ్యాయోష్టమః—

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే-అష్టకవగ్గాధ్యాయపారంభః,

—*****—

మూ-స్వాదకఃప్రథమాయబంధునిధనద్వాన్యజ్ఞాతపోద్యూనగోవ
 క్రాత్సద్వివతద్వదేవరవిజ్ఞాచ్ఛక్రాత్సన్తరాంత్యరిహాజీవాధ
 వాసుతాయశత్రుభదశత్యాయాగశ్శీతగోరేష్వేవాంత్యతవ
 స్సతేషుచబుధాల్లగాత్సబంధ్వంత్యగః॥ ౧

వ్యా॥ అధాష్టకవగ్గాధ్యాయోవ్యాఖ్యానంలే:- తత్రదశాఫలంధీర
 మితిపూర్వమేవౌక్తం- తత్ప్రదశ్యాధునాధీరస్యాష్టకవగ్గాఫలస్యావవ

రాలగ్నాప్తమాః లగ్నసహితాసున్యగ్నయస్సప్రగ్రహః తేభ్యస్సకాశాదే
 కైకస్య గ్రహస్యచారవశాదాశౌచిచరతః శుభాశుభం పలనప్తకవగేని
 రూప్యతే-తత్తాదావే గార్కప్తకవగంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ స్వాద
 కః ఇతి॥ యత్ర రాశౌపురుషస్యజన్మసమయే ఆదిస్యఃస్థితః సపవతస్యస్వస్థాన
 ముద్యతే-ఏవమస్యేషానుపిగ్రహణాగజ్ఞేయం - యాయత్రస్యవస్థితః తదేవ
 తస్యస్వస్థానంతస్మాత్స్వాత్ ప్రథమాయబంధునిదనద్వ్యాజ్ఞాతపోరూప
 గః - ప్రథమై కాదశచతుర్థాష్టమద్వితీయచశమనవమసప్తమేషు ఏతే
 షాంస్థానానాంసంజ్ఞాఃప్రాగేవవ్యాఖ్యాతాః-అతఃపునర్నిచ్యంతే ఏషామం
 కన్యాసపవవ్యాఖ్యానమితిసర్వశ్రుజ్ఞేయం-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭-ఏతే
 షుస్థానేషుగతఃస్వాత్స్థానాదాత్మీయాదకఃఃసూర్యః - శుభః - ఇష్టఫల
 దః-అధాదేవార్యస్థానైష్వశుభః లలిష్టఫలదః - యతోవత్సరి - ఇతిగ
 దితమిష్టం నేష్టమస్యదికేపవంసర్వత్రజ్ఞేయం - వక్యాశ్చాన్వదివ - వక్యా
 దంగారకాత్స్వాదాత్మీయస్థానాదివ-శుభః - యేష్యేవస్యస్థానాతైష్యే
 వాంగారకాత్ - ౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭ - ఏతేష్వర్కభామాచ్ఛుభః-
 తద్వదేవరవిజాత్ - రవిజాతుస్సర్వపుత్రాగ్రత్వదేవ - యేష్యేవస్థానేషు
 స్వాచ్ఛుభః-తేష్యేవసౌరాత్ - ౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯ - ౭ ఏతేషుసౌరా
 దకఃఃశుభఇతినర్వత్రాసువతఃతే-శుక్రాత్మ్యరాంత్యారిషు - సఏవాకఃః
 ఈక్రస్థానాత్స్వరాంత్యారిషుస్తవమర్వాదశషష్ఠేషుశుభః - ౭-౧౨ - ౬-
 బీవాధమంసుతాయశత్రుషు-జీవాద్భృహస్పిస్థానాత్ - ధమంసుతాయశ
 త్రుషు-నవమపంచమైకాదశషష్ఠేషు ౯-౫-౧౧-౬ - శుభః-దశత్యాయారి
 గశ్శీతగఃః శీతగఃశ్చంగ్రాత్దశత్యాయారిగః- దశమతృతీయైకాదశషష్ఠ
 గఃశుభః-౧౦-౩-౧౧-౬-ఏష్యేవాత్మతపస్సుశేషుచబుధాచ్ఛుభః ఏష్యేవ
 ప్రాగుశేషుచంద్రస్థానేషుదశత్యాయారిషు-చశబ్దాత్తథాంత్యతపస్సుతే
 షు-ద్వాదశనవమపంచమేషుబుధాచ్ఛుభః - ౧౦-౩-౧౧-౬-౧౨ ౯-౫- ౮
 గ్నాత్స్వబంధ్వగ్యగః-సహశజ్వేనప్రాగుక్తానిచంద్రస్థానాన్యసుకృప్యం
 తే-నాంత్యతపస్సుతస్థానానీతినర్వత్రపరిభాషా - తైసైతేషుచంద్రస్థానేషు
 దశత్యాయారిషు-సబంధ్వంత్యేషుచతుర్థాద్వాదశసహితేషుగతోలగ్నా

దుదయాచ్ఛుభః ౧౦-౩-౧౧ ౬-౪-౧౨-తథాచ సశ్యః॥స్వాత్మానాద్విసక
రస్తృతీయపత్రాంత్యభక్తికోణానిహితేష్టః-౩-౬-౧౨-౫ - ఏతానివజఃయి
త్వా-తాన్యేవవరాహమిహిరదర్శితానిస్థానాని-జాతాని - ౧-౧౧-౪ ౮-౨-
౧౦-౯-౭-సారస్యాను- సహజారిను తాంత్యసంజ్ఞానిహితేష్టభిత్వనువతః
తే-౩-౬-౫-౧౨- ఏతానివజఃయిత్వా-తాన్యేవవరాహమిహిరదర్శితాని
స్థానానిజాలాని-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭- చంద్రాద్వయమైకాదశతృతీయ
షష్ఠోవగశ్శుభస్సూర్యః-౧౦-౧౧-౩-౬- జీవాత్త్రికోణయోఃషష్ఠస్తతై కాద
శశ్చేష్టః-౯-౫-౬-౧౧- ప్రవచద్విత్తీయస్తవచతుర్థః-నై ధనగతాన్విసానా
శీ-సామ్యాద్విత్తస్సూర్యః-౧-౨ ౭-౪ ౮-ఏతానివజఃయిత్వా-తాన్యేవవరా
హమిహిరద్రదర్శితానిస్థానానిజాతాని-౧౦-౩-౧౧ ౬-౧౨-౯-౫-కుజస్తుస
ద్యుశోకః-పుత్రేణ-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭-నశ మైకాదశ షష్ఠతృతీయగోం
త్యశ్చతుర్థగోలగ్నాత్-౧౦-౧౧-౬-౩-౧౨-౪ - శుక్రస్థానాద్రవిఃపటస్త
మపభృమేతు సఃతీప్తః ౬ ౭- ౧౨-తథాచసూక్ష్మజాతకేకేంద్రయాష్టద్విర
వస్వకఃఃస్వదాకః-భౌమయోశ్చశుభః । పటస్తపాంత్యేషుసితాత్పటా
యధీధమః-గోజీవాత్ - ఉపచయగోకశ్చంద్రాచుపచయ నవమాంత్యధీ
యతస్సామ్యాత్ । లగ్నాచుపచయ బంధువ్యవస్థిత శ్శోభనః పోక్త ఇతి
ఇత్యాదిత్యాప్తకవగః॥ ౧

మూ- లగ్నాష్టకత్రిశతాయగస్సధనధీధమేమచారాచ్ఛశిస్వాత్మా
స్తాదిషుసాప్తనప్తమరవేఃపటత్యాన్యధీధోయమాత్ । ధీత్యా
యాష్టచుకంబకే షుశశిజాజ్ఞీవాద్వ్యయాయాష్టగఃకేంద్రస్థశ్చసి
తాత్తుగర్మసుభిధీత్యాన్యాయస్పదానః గగః॥ ... ౨

వ్యా ॥ అథచంద్రాష్టకవగఃశాదూలవిక్రేడితేనాహ॥లగ్నాష్టకతి॥
లగ్నాత్పటత్త్రిదశాయగఃశశీచంద్రఃలగ్నాచుపచయాత్-పటత్యాదిగః- షష్ఠ
తృతీయదశమైకాదశేషుస్థానేషుశుభః - ౬- ౩ - ౧౦ - ౧౧ - సధనధీర
మేషుచారాచ్ఛశీ - సహశజ్ఞేస్తాగుక్తాన్యేస్థానాన్యనుక్షిప్తంతే-శశీ
చంద్రః-అరాద్భాసూచేష్వేపటత్త్రిదశాయేషు - ధనధీధమః-సహితేషు

ద్రితియ సంచమన వమ యుక్తేషు శుభః ౬-౩-౧౦-౧౧ ౨-౫-౯-సావ్యాత్సస్తా
 గిషు అస్మీయధసానాదేష్వేన షట్ త్రిదశాయేషు సాస్తాదిషు సప్తమప్రథమస
 హితేషు శుభశ్శశీ-౬ ౩-౧౦-౧౧ ౭-౧ - సాప్తసప్తసురవే-రవేరాదిత్యా
 త్-ఏష్వేనస్తానేషు సాప్తసప్తసుప్తమసప్తమసంయుక్తేషు - ౬ - ౩ - ౧౦-
 ౧౧-౮-౭ - శుభః షట్ త్రాయ్యయధీస్థోయమాత్ యమాత్యైరాత్ - షట్
 త్యా యధీస్థః - షష్టత్యతీయై కాదశపంచమ స్థానస్థః శుభః-౬-౩ - ౧౧-౫-
 ధీస్థాయాప్తమకంటకేషు శశిజాత్-శశిబుధామ్నశస్థానాత్-ధీత్యా యా
 ప్తమకంటకేషు చ మశ్యతీయై కాదశాప్తమకేంద్రేషు- శుభశ్శశీ-౫-౩-౧౧-
 ౮-౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ - జీవాద్యాయాప్తగఃకేంద్రేషు చ-జీవాద్యగు
 స్థానాత్ వ్యాయాప్తగఃకేంద్రస్థశ్చ ద్వాపితై కాదశాప్తమకేంద్రస్థశ్చ శు
 భశ్చంద్రః-౧౨-౧౧-౮-౧-౪-౭ . ౧౦ - సితాత్తుధమకసుఖీత్యా యాస్ప
 దానంగగః సితాచ్ఛక్రాద్దమకసుఖీత్యా యాస్పదానంగేషు - నవమచతు
 ధకపంచమత్యతీయై కాదశదశమసప్తమేషు స్థితశ్శుభః-౪-౫ ౩-౧౧-౧౦.
 ౭-తథాచనత్యః॥ షష్టై కాదశనప్తమత్యతీయదశమారినస్థితశ్చంద్రః- సావ్యా
 దిప్తః-౬-౧౧ ౭-౩-౧౦-౧ - సౌరస్యతుసహజారిసుతాయనస్థితశ్చ శుభః-
 ౩-౬-౫-౧౧ - రిపునిధనసహజనప్తమై కాదశనస్థితశ్చంద్రః సూర్యాత్-
 ౬-౮-౩-౭-౧౦-౧౧ - లగ్నాత్త్యతీయదశమారిలాశనస్థితశ్శుభశ్చంద్రః-
 ౩-౧౬-౬-౧౧ - భాత్యుతకమకధనలాభధమకరిపురాశిగఃకుజాచ్ఛక్ర
 శ్శుభః-౩-౫-౧౦ ౨-౧౧-౯-౬-జీవాత్త్యతీయషష్టద్విసవమసుతవజితేష్వి
 ప్తః-౩-౬ ౨-౯ - ౫ - ఏతానివజయిత్యా తాన్యేవవరాహమిహిరపతితాని
 స్థానానిజాతాని-౧౨-౧౧-౮-౧-౪-౭ - ౧౦ ద్రమద్వితీయషష్టాప్తమాంత్య
 వజ్యేషు భాగవాదిప్తః ౧-౨-౬-౮-౧౨-ఏతానివర్జయిత్యా తాన్యేవవరా
 హమిహిరపతితానిస్థానానిజాతాని-౩ - ౪ - ౫-౭- ౯-౧౦-౧౧ షష్టధనన
 వమవశ్యమవజ్యేషు బుధాత్యౌశస్తశ్చంద్రః-౬-౨ ౯-౧౨-ఏతానివజయి
 త్యా-రాన్యేవవరాహమిహిరపతితానిస్థానానిజాతాని - ౧-౩ - ౪-౫-౭-౮-
 ౧౦-౧౧ తథాచనూత్నజాతకేశశ్యుపచయేణలగ్నాత్సాధ్యమనిసాస్త్వత్తు
 జాత్యనవదీన్యః-సూర్యాత్సప్తస్థరగస్త్రీక్షదాయసులేశుసూర్యసుతాత్-
 జాత్యేంద్రత్రిసుతాయాప్తమగగురోర్వ్యయభావాప్తకేంద్రేషు త్రిదశు

స్మృతనవదశస్తవమాయ గచ్ఛంద్రమాః శుభః శుక్రాత్ - ఇతి చంద్రాష్టకవర్గః॥

మూ- వక్రస్తూపచయేష్వి నాత్మతనయేష్వాత్యాధికేషా దయాచ్ఛం
ద్యాద్విగ్నిఫలేషు కేంద్రనిధనపాప్త్యర్థగస్మాన్వచ్చుభః ధర్మాయా
ప్తమకేంద్రగోర్కతనయాత్ జ్ఞాత్వ ట్రిగ్నీలాభగః । శుక్రాత్తద్వ్య
యలాభమృత్యుషుగురోకర్మాంత్యలాభారిషు॥ ... 3

వ్యా॥ అథభౌమాష్టకవగ్నం శూదూకలవిక్రీడితేనాహ॥ వక్రస్తూపచ
యేష్వి నాదితి॥ వక్రస్థిగారకః ఇనాదాదిత్యాదుపచయేషు షడేకాదశశ
మే-పుతనయేషు పంచమస్థానసహితేషు శుభః - 3 - ౬ - ౧౦ - ౧౧ - ౫ - ఆ
త్యాధికేషాదయాచ్ఛక్రః శుభః ఉదయాల్లగాదేష్వేవోపచయేష్వాద్యా
ధికేషు ప్రధమస్థానయ్యుక్తేషు శుభః - 3 - ౬ - ౧౦ - ౧౧ - ౧ - చంద్రాద్విగ్నిఫలేషు
చంద్రస్థానాదేష్వే పౌపచయేషు ద్విగ్నిఫలేషు దశమస్థానఫలవజ్ఞితేషు-
తేదశమస్థానేన శుభం వాప్య శుభం ఫలంకరోతీత్యర్థః - 3 - ౬ - ౧౧ - ఏతేషు శు
భః కేంద్రనిధనపాప్త్యర్థగః స్వాచ్చుభః స్వాదాత్మియాత్ స్థానాత్ కేంద్ర
నిధనపాప్త్యర్థగః కేంద్రాప్తమై కాదశద్వితీయగః శుభః - ౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ -
౮ - ౧౧ - ౨ - ధర్మా-యాప్తమకేంద్రగోర్కతనయాత్ సౌరాధర్మా-యాప్త
మకేంద్రగః నవమై కాదశాప్తమకేంద్రగః శుభః - ౯ - ౧౧ - ౮ - ౧౪ - ౭ - ౧౦
జ్ఞాత్వ ట్రిగ్నీలాభగః జ్ఞాత్ బుధాత్ షట్త్రిదీలాభగః షష్టతృతీయ పంచమై
కాదశగతః శుభః - ౬ - 3 - ౫ - ౧౧ - శుక్రాత్ వద్వ్యయలాభ మృత్యుషు శు-
క్రస్థానాత్ షష్టద్వాదశై కాదశాప్తమేషు శుభః - ౬ - ౧౨ - ౧౧ - ౮ - గురోః-
కర్మా-ంత్యలాభారిషు గురోజీవాదశమద్వాదశై కాదశవ ధ్యేషు శుభః - ౧౦
౧౨ - ౧౧ - ౬ - ఉధాచనత్యః॥ ద్వాదశపంచమనవమతృతీయషష్ఠాన్వినాకుజస్త్య
ప్తః స్వస్థానాత్ - ౧౨ - ౫ - ౯ - 3 - ౬ ఏతాని వజ్ఞయిత్యాశాన్యేవవరాహమిహి
రః తితాని స్థానాని జాతాని - ౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ - ౮ - ౧౧ - ౨ - సౌరస్యతునవమాభ్యధి
కేషు - అనధేషు - ఏష్వేవద్వితీయస్థానవి నానవమాభ్యధికేషు - ౧౧ - ౯ -
౮ - ౧౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ - భౌమస్తృతీయపంచమదశమై కాదశరెళుస్థితః - సూర్యాదిప్తః
3 - ౫ - ౧౦ - ౧౧ - ౬ - చంద్రాదస్థోదశమస్త్యిప్తః స్వహేళిరితి హేళిసూర్యః
సయేషు స్థానేషు శుభః తేష్వేవచంద్రాద్భుజః - కింతుదశమస్థానేతత్పతి
తేషునభ్యమః - 3 - ౬ - ౧౧ - దశమై కాదశషష్ఠాంత్యగః కుజః భూమిజః పూజితో

గురుస్థానాత్ - ౧౦-౧౧-౬-౧౨-వస్త్రైకాదశపంచమత్వతీయగజైవసా
 మ్యాత్-౬-౧౧-౫-౩-అంత్రాయాప్తమషత్తగఃకుజఃఘాజితో, బృగుస్థానాత్
 ౧౨-౧౧-౮-౬-ప్రథమైకాదశనశరిపునహజౌపగతశ్చహారాయాః-౧-
 ౧౧-౧౦-౬-౩-తథావస్వల్పజాతకే || భౌమస్సద్వదాయస్సాప్తకేంద్రగః-
 త్రాయాషట్సుతేషుబుధాజీనాదశాయశశ్రువ్యయేషుఇనాదుపచయసుతే
 ఘాదయాదుపచయతనుమేత్రిషదాయేష్విందుతః సమోదశమః - దశమే
 చంద్రస్థానాశ్చమోమధ్యమఃభృగుతోంత్యషడష్టయేషు-౧౨-౬౮-౧౧-అసి
 తాత్కేంద్రరాయనవవసుషు-౧-౮-౭-౧౦-౧౧-౯-౮ ఇతిభౌమాప్తకవగః||

మూ. ద్వ్యద్యాయాప్తశవస్సుభేషుభృగుజాత్యత్యజేష్విందు
 జః సాజ్ఞాస్తేషుయమారయోర్వ్యయరిపుప్రాప్త్యప్తగోవాక్పతేః|
 ధర్మాయారిమతన్వయేషుసవితుస్సాన్విత్యాన్యకమౌత్రిగః| షట్
 స్వాయాప్తసుఖాస్పదేషుహిమగోస్సాద్యేషులగ్నచ్చుభః|| ...౪||

వాగ్||అథబుధస్యాప్తకవగఃశూదూలఃక్రిడితేనాహ || ద్వ్యద్యాయా
 యాప్తశవస్సుభేష్వితి||ఇందుజౌబుధః- భృగుజాచ్ఛుకాత్ ద్వ్యద్యాయా
 వ్యతవస్సుభేషు - ద్వితీయప్రథమైకాదశాప్తమతవవతుధేషునత్యజే
 షుశ్రుతీయపంచమయుక్తేషుశుభః-౨-౧-౧౧-౮-౯-౮-౩-౫- సాజ్ఞాస్తేషు
 యమారయోః పష్యేవద్వ్యద్యాయాప్తశవస్సుభేషుసాజ్ఞాస్తేషు - దశ
 మసప్తమసహితేషు-యమారయోఃశనైశ్చరాంగారకయోః - యమాత్
 ౨-౧-౧౧-౮-౯౮ ౧౦-౭-౮రాచ్ఛు-౨-౧-౧౧ ౮-౯ -౮- ౧౦-౭-శుభః-వ్య
 యరిపుప్రాప్త్యప్తగోవాక్పతేః జీవాత్ ద్వాదశవస్త్రైకాదశాప్తమగతః శు
 భః-౧౨-౬ ౧౧-౮ - ధమానాయారిమతన్వయేషుసవితుఃసూర్యాన్వయమై
 కాదశవస్త్రపంచమద్వాదశేషుశుభః-౯-౧౧-౬-౫-౧౨-స్వాత్మాన్యకమౌ
 త్రిగః స్వాదాత్మీయస్థానాదేష్వేవధర్మాదిషుస్థానేషు సాద్యకమౌత్రికేషు
 ప్రథమదశమత్వతీయసహితేషుగతఃశుభః-౯-౧౧-౬-౫-౧౨-౧-౧౦-౩షట్
 స్వాయాప్తసుఖాస్పదేషు హిమగౌః - హిమగోశ్చంద్రాత్ పత్యద్వితీయై కా

దశాష్టమచతుర్థః దశమేషు-శుభః-౬-౨-౧౧-౮-౪-౧౦- సాద్యేషులగ్నా
 చ్చుభః - ఏష్యేషుషష్ఠాదిషుస్థానేషుసాద్యేషుప్రథమస్థానఃసహితేషులగ్నా
 చ్చుభః-౬-౨-౧౧-౮-౪-౧౦-౧-తథాచసత్యః॥సాప్తాన్సాచ్చసీతయోద్వి
 తీయసప్తమచతుర్థఃనిధనానిహిత్యేష్టః -౨-౭-౪-౮- సతానివజఃయిత్యా
 తాన్యేవవరాహమిహిరవతితానిస్థానానిజాతాని-౧-౩-౫-౬-౯-౧౦-౧౧-
 ౧౨-సూర్యస్త్వతులాభారిసుతాంత్యనవమస్థః- ౧౧-౬-౫-౧౨-౯- సుతసహ
 జషష్టపశ్చిమవజఃతేమమండలేషుబుధస్త్వీష్టః - సౌరాశాభ్యాంస్థానారపి
 కల్యాణసన్నియమేన- ౫-౩-౬-౧౨- ఏతానివజఃయిత్యాతాన్యేవవరాహ
 మిహిరవతితాని- స్థానానిజాతాని- ౧-౧౧-౪-౨-౯-౯-౧౦-౭- లగ్నాచ్చ
 క్రోయేషుప్రశస్యతేతేషుచంద్రజః - తస్యయేషుస్థానేషులగ్నాచ్చుభః -
 తేష్యేషుస్థానేషుశుక్రస్థానాద్బుధఃశుభోభవతిశుక్రాష్టకవగైవర్యతే-ల
 గ్నాదిష్టశ్శుక్రోరిపుసప్తమదశమపశ్చిమాహిత్యా-౬-౭-౧౦-౧౨-
 ఏతానిస్థానానివజఃయిత్యాతాన్యేవవరాహమిరవతితానిస్థానానిజాతాని-
 ౧-౨-౩-౪-౫-౮-౯-౧౧- ఏతేషుస్థానేషుశుక్రస్థానాద్బుధోబుధఃఅంత్యా
 యాష్టమశత్రుభేషుజీవాద్బుధఃశ్రేష్ఠః- ౧౨- ౧౧-౮-౬- దశమస్వలాభవ
 ష్టాష్టమేషుచంద్రాద్బుధశ్చతుర్థేవ- ౧౦- ౨- ౧౧-౬-౮-౪- లగ్నాచ్చ
 ష్టోద్భూనాంత్యనవమసుతసహజవజ్యేషు-౭-౧౨-౯-౫-౩-ఏతానివజఃయి
 త్యాతాన్యేవవరాహమిహిరవతితానిస్థానానిజాతాని-౨-౬-౧౦-౧౧-౮-౪-
 ౧-ఏతేషులగ్నాచ్చుభః- తథాచస్వల్పజాతకే - సౌమ్యాంతషణ్ణవాయా
 త్తజేష్విసాతాన్వత్త్రితనుదశమయతేషుచంద్రాద్విరిపుదశాయాష్టసుఖ
 గతఃసాదిషువిలగ్నాత్ ప్రథమసుఖాయద్వినిధనధమేషుసితాత్త్రిధీసమే
 తేషుసాశాస్త్రరేషుసౌరారయోర్వ్యాయారిపువసుషుగురోరితి- ఇతిబుధ
 స్యాష్టకవగై॥

మూ. దిక్సాన్వద్యాష్టమదాయబంధుషుకుజాతాన్వత్ప్రతికేష్వంగిరాః
 సూర్యాత్సత్రినవేమనీస్వసవదిగ్లాభారిగోభాగైవాత్జాయా
 యార్థనవాత్తజేషుహిషుగోమైందాత్త్రివక్త్రీవ్యయేద్ధీషట్॥
 స్వసుఖాయపూర్వనవగోజాత్సప్తరశ్చోదయాత్॥ ... ౫

యాత్ । ధమాణయూరిదశాంత్యమృత్యుషుబుధాచ్ఛందాత్త్రిష
 ల్లాభగః । షష్టాయాంత్యగతస్సితాత్సరగురోః ప్యాప్త్యంత్యధీశ
 త్రుషు॥ ౭

ప్యా ॥ అధసారస్యాష్టకవగ్దాంత్యూరిదశీడితేరాహ ॥ మందస్వా
 త్త్రిషుసతాయశత్రుషుశుభశ్రుతి ॥ మందస్సరః- స్వాదాత్త్రియస్థానాత్త్రుతీ
 యపంచమైకాదశపక్షస్థానేషుశుభః- ౩-౫-౧౧-౬-సాజ్ఞాంత్యగోభూమి జా
 త్ - భూమిజాద్భూమాదేష్వేవప్యాగుక్తేషుసాజ్ఞాంత్యేషుగతః దశమద్వా
 దశసహితేషుశుభః- ౩-౫-౧౧-౬-౧౦-౧౨-కేంద్రాయాష్టధనేష్విసా
 త్-భినాత్సూర్యాత్కేంద్రైకాదశాష్టమద్వితీయేషుశుభః - ౧-౮-౧౦-
 ౧౧-౮-౨-ఉపచయేష్వాద్యేషుభేదయాత్ - ఉదయాల్లగ్నాత్త్రుతీయ
 పక్షదశమైకాదశప్రథమచతుర్థేషుశుభః- ౩ - ౬-౧౦-౧౧-౧-౪-ధమాణ
 యూరిదశాంత్యమృత్యుషుబుధాత్-బుధాత్బుధస్థానాత్సనమైకాదశపక్ష
 దశమద్వాదశాష్టమేషుశుభః-౯-౧౧-౬-౧౦-౧౨-౮- చంద్రాత్త్రిషల్లాభ
 గః-చంద్రస్థానాత్త్రుతీయపక్షైకాదశేషుశుభః - ౩ - ౬-౧౧- షష్టాంత్య
 యగతస్సితాత్-శుక్రస్థానాత్-పక్షద్వాదశైకాదశేషుశుభః - ౬-౧౨-౧౧-
 సురగురోఃప్యాప్త్యంత్యధీశత్రుషుసురగురోఃజీవాదేకాదశద్వాదశ పంచ
 మపక్షేషుశుభః-౧౧-౧౨-౫-౬-తథాచసత్యః-ఏకాదశపంచపక్షమగోక
 జసాన్విచ్ఛుభస్త్రుతీయేచ- ౧౧- ౫- ౬- ౩ స్థానాన్నిశాకరస్యతుపంచమప
 జ్యేష్ఠేష్వేవ౧౧-౩-౬యేష్వాత్మనోర విధేషుభాస్కరిః-తాదృశోరవిసానా
 త్-అపిత్యాష్టకవగ్దాంత్యతే - స్వాస్థానాదివనకరస్త్రుతీయ షష్టాంత్యభే
 త్రికోణానిహితేష్వప్తః- ౩ - ౬ - ౧౨- ౫-౯-ఏతాః హిత్వజాతాసి-౧-౨ ౪-౬-
 ౯-౧౦-౧౧-౮,అవత్రరాహమిహిరాదభ్యధికంసవమంస్థానం-తచ్ఛయవనే
 శ్వరఃగోధిత్యాద్వరాహమిహిరేణేత్యుక్తం - తథాచయవనేశ్వగః-పాప
 ప్రవృత్తింసవమేవిధత్రుతి - జీవాదిష్టష్టకపంచమపజ్జిమైకాదశస్థశ్చ - ౬-
 ౫ - ౧౨- ౧౧- భ్రాతృసుత విజయలాభాంత్యకమగఃపుష్కలోగ్రాణాం
 భామస్థానాత్సరః ౩ ౫-౬-౧౧-౧౨-౧౦ - విజయస్థానపక్షత్రుస్థానస్థజ్జే
 యం షష్టాంత్యోపాంత్యగశ్శుక్రాత్ - ౬- ౧౨ - ౧౧- దశమైకాదశపక్ష

ప్రమాంశ్యవసమోకాజసాన్యాత్ - ౧౦ ౧౧ ౬.౮.౧౨.౯ - స్థానాద్విష్ట
 గ్నాచ్ఛభః - లగ్నాన్యధాసూర్యః ఆదిత్యాష్టవగే - వత్సతేదశమైకాదశవ
 వత్సతీయగోలగ్నశ్చతుర్థశ్చలగ్నాత్ - ౧౦-౧౧ ౬.౩-౧-౪-తథావస్య
 జాతకే-స్వాత్సరస్త్రిసుతాయారిగః - ౩-౫- ౧౧-౬ కుజాదంత్యకమ=స
 హితేషు-౩ - ౫.౧౧-౬- ౧౨-౧౦-స్వాయాష్టకేంద్రగోర్కాత్ ౨-౧౧-౮-
 ౧-౪-౨-౧౦ శుక్రాత్ షష్ఠాంత్యలాభేషు - ౬ - ౧౨. ౧౧-త్రిషడాయగశ్చ
 శాంకాత్-౩-౬-౧౧ ఉదయాత్సూర్యాద్యకమగః - ౩-౬-౧౧-౪-౧-౧౦-
 అథసూరిః సుతవడ్వ్యయాయగ - ౫-౬-౧౨. ౧౧-జ్ఞాద్యన్యాయారిప్రదిజ్ఞ
 వాష్టభః-౧ ౨-౧౧- ౬-౧౦-౯-౨- ఇతిసౌరస్వాష్టకవగః || ... ౭
 మా. ఇతిగదితమిష్టం నేష్టమన్యద్విశేషాదధికఫలవిపాకంజన్తభాత్త
 త్రదయ్యః! ఉపచయగృహమిత్రసోస్త్విచ్చగైష్ట్యమిష్టంత్యవవగృ
 హాపిచారాతైగై నేష్టసంపత్ || ౮

—|| బృహజ్ఞాతకే అష్టకవగ్గధ్యాయస్సమాప్తః ||—

వాగ్|| అధాష్టకవగః ఫలనిరూపణార్థం మాలిన్యాహ|| ఇతిగదితమిష్ట-
 ఇత్యనేమోక్తేనప్రకారేణయన్నిగదితముక్తంతదిష్ట్యశోభనమిత్యథః - నేష్ట
 మన్యత్ - యదన్యన్నిగదితంతత్సవమనిష్టమశోభనం ఏతదుక్తంభవతి - స్వా
 దకఃప్రథమాయబంధునిధనఇత్యనేన పారేన యాన్యైస్థానిస్తానితేషా
 శ్రేష్ఠంఫలం - విశేషాదధికఫలవిపాకం - ఇష్టానిష్టయోఃఫలయోః - విశేషా
 త్సంశోధనాదధికమతిరిచ్యతేతత్ఫలవిపాకంభవతి - ఏతజ్జర్భాత్జన్తకాలే
 యత్యస్థానేగ్రహాస్థితాః-తస్మాత్ స్థానాల్ శుభాశుభాఃఫలానిప్రయచ్ఛం
 తి - తన్న - యథాతత్కాలాక్రాంతరాశితః - ఏతదుక్తంభవతియానిశుభ
 స్థానాన్యాచార్యేణపరితానితానిబిందూపలక్షితానికార్యాణి యాన్యశుభా
 నితానిరేఖోపలక్షితానితతఇష్టానిష్టయోర్విశేషమంతరంకృత్వాఅవశిష్టస్య
 ఫలస్యవక్త్రీతియత్రబిద్వష్టకంజాతంతత్రశుభఫలంసంపూర్ణాయత్రచ
 వడ్వీందవస్త్రత్రపాదోనంఫలం- యత్రచబిందునతత్ప్రయంతత్రాదకంఫలం-
 యత్రబిందూద్వీతత్రపాదఫలం - అశుభఫలస్యేనంరేఖాభిః కల్పనాకా
 ర్యా - తత్రచానిమిషపరమాంశకేఽలగ్నాన్యైత్రయోగేజాతస్యాంగారక
 స్యాష్టకవగః ఉదాహరీయతే - తతాచార్యపరితాని స్థానానిబిందూప

లక్ష్మితాని - తద్యధాగ్రహసంస్థా - మనలగ్నగతఃశుక్రః - మేషేద్వితీయ
స్థానస్థోకః - తృతీయేషు మేషాద్రబుధౌ - పంచమస్థానైకకటస్థోబీవః - అ
షటమేతులాయాశనైశ్చ - ఏకాదశేమకస్థోభౌమః - అనయాగ్రహసం
స్థయాప్రవశ్యతేన్యాసః - వక్రస్తూపచయేష్విన్నాస్తతనయేష్వద్యాధికే
షూదయాచ్ఛందాదిగ్విఫలేషుకేంద్రనిధనప్రాప్త్యధాగసాన్యఃశుభః ధ

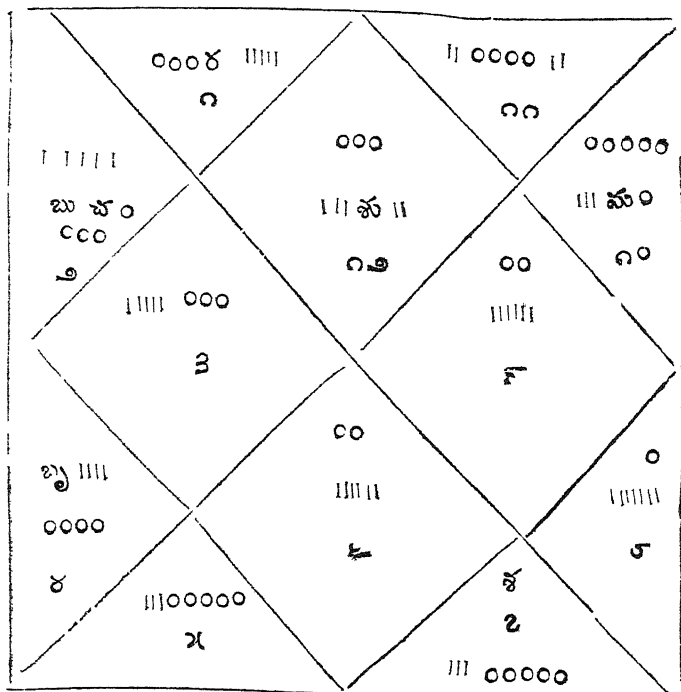
మాన్యాప్రమకేంద్రసౌకకతనయాన్జ్ఞాత్తట్రిధీలాభగః - శుక్రాత్తద్వ్య
యలాభమృత్యుషుగురోకమాన్త్యలాభానిషు - అష్టకుండలికాన్యాసః - అ
ధశుభాశుభఫలవిశేషఃక్రియతేతత్రమేషేరేఖావంచకంబిందుత్రయంచజా
తం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచ అపాన్యద్వైరేఖజాతే - తస్మాదేవంబిధే
యోగేజాతస్యనడైవచారవశాత్ మేషస్థోంగారటకోష్టభాగద్వయేనాశుభః
వృషేరేఖావంచకంబిందుత్రయంజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపా

న్యద్వైరేఖజాతే - తస్మాద్వృషస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనాశుభోభవతి - మి
ధునేరేఖావంచకంబిందుత్రయంచజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపా
న్యద్వైరేఖజాతే - తస్మిన్మిధునస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనాశుభః - కర్కటే
బిందుచతుష్టయంరేఖాచతుష్టయంచజాతం - సమత్వాన్త్యధ్యమఃసీంహేవిం
దువంచకంరేఖాత్రయంచజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాన్యవిం
దుద్వయంజాతంచ - తస్మాత్త్యధ - సదైవసింహస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేన

శుభోభవతి - కన్యాయాంరేఖాషట్కంబిందుద్వయంచజాతం - బిందుద్వ
యంరేఖాద్వయంచాపాన్యరేఖాచతుష్టయంజాతంతస్మాత్త్యక్తన్యాస్థోభౌ
మోష్టభాగచతుష్టయేనాశుభః - తులాయాంరేఖాత్రయంబిందువంచకంచ
జాతంతత్రరేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాన్యవిందుద్వయంజాతం - తేన
తులాస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనసదైవశుభఃవృశ్చికేరేఖానవకమేకోవిం

దుజాతః - తత్రబిందుంరేఖాంచాపాన్యరేఖాషట్కంజాతంతస్మాద్వృశ్చి
కస్థోభౌమోష్టభాగషట్కేనాశుభః - ధనుషీరేఖాషట్కంబిందుద్వయంచజా
తంతత్రరేఖాద్వయంబిందుద్వయంచాపాన్యరేఖాచతుష్టయంచజాతం - ఏ
వమష్టభాగచతుష్టయేధన్వస్థోభౌమస్సదైవశుభః - మకరేరేఖాత్రయంబిం
దువంచకంచజాతంతత్రరేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాన్యవిందుద్వయం

జాతం-తేనమకరస్థోభామోష్టభాగద్వయేనశుభః- శంభేరేఖాచతుష్టయం
 బిందుచతుష్టయ-జాతం నమత్వాత్కుంభస్థోభామోమధ్యనుః - మీనేరేఖా
 పంచకంబిందుత్రయ-చజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాస్యరేఖా
 ద్వయంజాతం-తస్తానీ నస్థోభామోష్టభాగద్వయేనాశుభః ॥ ఏవంజాతం॥ప

పంశుభాశుభాన్యేకీకృత్యాష్టోఫలానిభవంతి - తేమాంసంశోధనంకృత్యా
 దవశిష్యతేతదాదేశ్యం - యత్రరేఖాచతుష్టయంబిందుచతుష్టయంచభవతి
 తత్రసమః మధ్యస్థోగ్రహాభవతి యత్రరేఖాష్టకంతత్రాతీవాశుభః - య
 త్రబిందుష్టకంతత్రాతీవశుభః - అత్రజాతమేవం జన్మకాలాక్యాంతశశి
 వశేనస్వగ్రహాణా మప్తకవగః కార్యః తథాచబాదరాయణః ॥ ఏతేన
 యశ్శుభస్యాష్టాష్టిః స్థానైస్సపావదోభవతి - యస్తుచతుభిః ర్నేప్తః సర్వత్ర
 ఫలకల్పనాశ్చేవం ననుపూర్వముక్తం ఏకగ్రహస్యసదృశే ఫలయోర్విరోధే
 నాశంవచేద్యధికంపరివచ్యతేతత్ । ఇతినిగదితమిష్టంతేష్టమన్యద్విశేషాదితిపు
 నగుక్తం - ఉచ్యతే-నైతత్పునరుక్తం అష్టకవగఃకంబినా - యదుక్తమేకగ్ర

హస్యసదృశేఫలయోర్విరోధఇతి - తత్రసదృశయోఃఫలయోర్విరోధేనాశో
విజ్ఞేయః-యథానపవగ్రహాఃకయాపియంత్యాసువణాదోభవతి - సపవయు
క్త్యంతరేణనువణాఃపహరీతదానసువణాదోభవతిననువణాఃపహరీచే
తి-యదధికంపరివచ్యతేతత్రతత్త్వాపియదికారణద్వయేన సువణాఃపహరీ
భవతికారణేనైకేనసువణాదస్తధాపిసువణాఃపహరీభవతినసువణాదః-
అధికారణద్వయేనసువణాదఃకారణేనైకేన సువర్ణాపహరీతధాపికారణ
ద్వయస్యాధిక్యాత్సువణాదపవ-పవంతత్రసదృశేఫలయోర్విరోధేనాశంవ
దేన్నాశసదృశయోః-ఇహతుచునఃసదృశేఫలయోర్విరోధేనాశపవేతి-తద్వ
ధాబాదరాయణయవనేశ్వరాదిభిరష్టకవగేభిహితం-అన్యగ్రహస్య-స్థానా
దయంగ్రహః-స్వస్థి-స్థానేతిప్రమానఇమానిశుభాన్యశుభానిఫలానిప్రయ
చ్ఛతీతి- తత్రసదృశాన్యపియదితాఃఫలానిభవంతితధాపితేహంశుభాశుభ
విరోధాదేవనాశంవదేత్-విశేషాదధికఫలవిపాకంజన్యభాత్తన్నదద్యుతితి -
యథాకల్పిద్యహః-కేనచిత్కారణేనసువణాదోభవత్సవరేణయాప్యహ
రివ-పిథాప్యసదృశయోరపిఫలయోర్విరోధేదానహరణాత్తే-నశుభోనా
ప్యశుభఇతికల్పనీయః పవంస్థానాష్టకాద్యత్రస్థానేబహుభిఃశుభోభవత్స

లేనాశుభః-తత్రశుభాశుభఫలవిశేషంకృత్వాశుభపవకల్పనీయః - అనేనై
వప్రకారేణస్థానసంజ్ఞామాత్యేణస్థానశుభాశుభత్వమేవోక్తా-సప్రళక్ష్మ
లనిదేశః-శంకయద్యేవచాప్తకవగంప్రధానంతత్సంహితాయాం-గోచరఫ
లేచంద్రస్థానాత్కిమితిపుకగ్గలనిదేశోవరాహమిహిరేణకృతఃజన్మన్యా
యాసదోకః-ఇత్యేవమాది - అత్రోచ్యతే-తస్మాదష్టకవగఃఫలవిశేషాద్య
దతిరిచ్యతే-తదేవవక్తవ్యమితి - తదేవపూర్వప్రత్యయనాధఃమితిప్రసిద్ధ
త్వాద్గోచరస్యాన్యమతమేవాంగీకృత్యోక్తం తథావయాత్రాయాంతేనే
వోక్తం॥యస్యగోచరఫలప్రమాణతాతస్యవేదఫలమివ్యతేనవా! ప్రియ
శోబహుషసమ్మతంత్యైరంస్థూలమాగఃఫలదోహిగోచరై-ఇ-యవనేశ్వరే
ణాపిపుకగ్గలనిదేశంకృత్యైతదేవాష్టకవగఃమంగీకృతం - తథావత
ద్వాక్యం॥ఫలాష్టకవగే-శుభపాపలయ్యోసమాసకల్పానఫలప్రదిష్టాఃజ్యా
యా-ప్రయప్రత్యఫలవిధార్యంయాత్రావిధానేన్నసముద్భవేచేతి - పుక
కఫలనిదేశంకృత్వాబాదరాయణోప్యష్టకవగఃమేవాహ ॥కష్టశ్యేష్టే

తుల్యసంఖ్యే ఫలేచేత్సాన్యతాంనాశఃఫలయోస్తత్రవాచ్యః. వాచ్యాపక్షివ్యతిరిక్తస్తయోసాన్యత్ స్థానేస్థానేకల్పనేయంప్రదిష్టా || ఉపచయగృహమిద్రస్వోచ్చయైపుష్టమిష్టమితి - లగ్నాచ్చుద్యాద్వాయాన్యసవయస్థానానిధామిత్రక్షేత్రాణిస్వోచ్చంచ - ఏతానశుభస్థానాని శు స్థానోఽలక్షణాధాని- ఉపలక్షణత్వాత్స్వక్షేత్ర మూలక్రికోణంచగృహ్యతే- తత్రలగ్నాచ్చుద్యాద్వోపచయస్థోగ్రహః - స్వక్షేత్రసఃస్వోచ్చస్థోమిత్రక్షేత్రస్థోమూలక్రికోణస్తశ్చయధాశుభంభూతయచ్ఛతీతదవపుష్టఫలంప్రయచ్ఛతి - అత్రచశ్రీ దేవకీతిః || లగ్నాచ్చుదయసంధ్యచ్చుద్యాద్వాస్వగృహమూలతుంగస్థః | మిత్రక్షేత్రగతోవాఫలమితశయితంశుభంచద్యాత్, అపచయగృహనీచారాతిగైరిత్యాది || లగ్నాచ్చుద్యాద్వాయాన్యసవయస్థానాని- తథాశతుక్షేత్రనీచానిచ-తాన్యశుభాని- లేహస్థితోగ్రహాయదాశుభఫలంప్రయచ్ఛతిచదవపుష్టంభవతి- అధా-దేవశుభంభ

లంప్రయచ్ఛతి - ఏవంకాలేస్యాత్-శుభగ్రహస్థోల్పమశుభంప్రయచ్ఛతిఅభగ్రహస్థశుభమల్పం-యత ఉక్తంసేష్టసంపదితికిమేవవిధేషుగ్రహస్యజన్తకాలేస్థితరస్వేష్య - కింవాచారవశాత్ఫలకల్పనేతి - ఉచ్యతేజన్తకాలేకథమేతత్ఉచ్యతేతత్కాంతనానాయాంతధాచ దేవకీతిః || అపచయరాశోనీచే శతుక్షేత్రేచజన్తకాలేస్యాత్ | యస్తుసవద్యాత్పాపంఫలమితశయితోయధాకాలం||యవనేశ్వరశ్చ|| యస్తుస్వనీచారిగృహాయగోనైర్విజి-లోరివృష్టోల్పతసుర్వివణః | సుతావభూష్టస్తంతాబలధేసజన్తగోవంధ్యఫలోవిభక్తి|| ఈవత్సుహృతోస్వోచ్చభృనిష్టస్మిష్టామిత్రక్షేత్రజన్తావచయేబలియా | యోజాతకేభూగృతుజన్త సంస్థోరద్యాచ్ఛుభంనత్వశుభోప్యనిష్టంతథాచనత్య || జన్తమృషచయభవనోపగాగ్రహోహ్యుష్టచయేషుభుష్టఫలాః | అపచయభవనోపేతాన్ధిత్వాస్థానేహ్యుష్టచయాయుఫలకాలేతుపునశ్చంద్రవజ్జమన్యోగ్రహాబలవానేవశుభమశుభం వాప్రస్తుంఫలంప్రయచ్ఛతి-చంద్రఃశుభోపిబలరహితోపావఫలోభవతి.అత్రచశ్రీదేవకీతిః||పుష్టమభిష్టంస్విఫలంచద్యాత్సబలాలేనహీనస్తు | గ్రహశుభసర్వశ్చంద్రఃష్టఫలోబలవహీనశ్చ||తథాచనత్య|| స్నేహవశుభంశుభైర్విజి-తఃశతుభేరిసంపుష్ట | గ్రహశుభఫలమనదద్యాచ్ఛంద్రస్తుయదీశుభఃకష్ట ||

వరాహమిహిరోవ్య బలానాం గ్రహాణాం ఫలదానే అసమర్థానాం యాత్యా
యామాహ ॥ నీచస్థా గ్రహా విజితారవ్యభిఘాతావిరశ్చయోహ్యసాప్తిః - ధూ
జగత్తవమంత్రహతాభవంతి కార్యాత్మమాలగ్నై ॥ యాత్యా యాం యవనే
శ్చవోపి స్వవగఽసంస్థాబలివోదినేశాజనుర్యధోద్దిష్టఫలప్రదాన్యుః ॥ సీతేజి
తాశ్చాపి హేల్పవీర్యాస్తేషుంత్యనిష్టేష్టఫలప్రవృత్తింత ॥ త్రశాస్త్రేషు
యానీచానున్యాన్యచ్ఛాదినంస్థానాం శుభాశుభఫలప్రవృత్తిప్రదశఽకాని
చారీస్థానామశుభఫలప్రదశఽకానితానిజన్తనమయేష్టేయాని-యానిచశుభా
నామశుభానాం వాఫలాని గ్రహావశేనైవప్రప్తిప్రదశఽకానితానిచారవశాన్వ
లగానకాలగ్రహస్యజ్ఞేయానితి ॥

ఇతి శ్రీ ఋష్యోష్మవిరచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృత్తౌ

అష్టకనగ్రాధ్యాయోనవమస్తమా ప్రః,

అథ కర్తవ్యార్థాద్యాయప్రారంభః

మూ. అధా ప్రిపితృజననీనపక్షమిత్రభ్యా తృప్త్యై శు తతజనాద్దివాక
రాద్యైః హూరేంద్రోరశమగతై విశకల్పనీయాభేంస్వకాన్వ
దవతిగాంశనాథవృత్త్యా ॥ ౧

వ్యా ॥ అధాతఃకమాఽజీవాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే - అనేనపురుషే
ణకథంధనమజఽయితవ్యమిత్యధ్యాయేన్ద్రిక్షిరూప్యతే-అత్రచప్రకారద్వ
యేనధనదాతాగ్రహేభవతి - లగ్నాచ్చంద్రభాచ్చయోదశమస్థాగ్రహః
సధనదాతాభవతి-అథలగ్నచంద్రయోఃదశమస్థానశూన్యేభవతస్తదాలగ్న
చంద్రాదిత్యానాంయేయేదశమరాశయస్తేషాంయోధివతయః తేషునవాంశ
కేషుపురుషస్యజన్తకాలస్థితాస్తేషాంనవాంశకానాంయేగ్రహాదివతయస్తే
గ్రహాభనదాతారోభవంతి-కింతులగ్నాచ్చంద్రాచ్చయేదశమాగ్రహఃతేజ
నేనప్రకారేణధనదాతారోగ్రహాభవతి-కింతుభేండ్వకాన్వదవతిగాంశ
నాథా అనేనప్రకారేణేతి తత్రాదావేవలగ్నాచ్చంద్రాచ్చదశమస్థాగ్ర

హూయేనప్రకారేణధన-దాతాత్వధాధేన్వకాన్వకపతిగాంశనాధాయన
 ప్రకారేణధనప్రదాన్వశ్చకారన్వయప్రదశకనప్రహాషికాన్వహా||అథా
 ప్రీతి|| హూయేదోష్టిః - లగ్నచంద్రయోః - దివాకరాద్యైఃసూర్యాద్యై
 గ్రహేఃశతముగ్రహైః - దశమస్థానాశ్రితైః - పితృదిభ్యోర్ధాప్తిఃధనపా
 త్తి - పితృపీయూపిచింత్యా - తత్రపురుషస్యజన్మసమయేలగ్నాచ్చంద్రా
 ద్వామహాద్యోనశశ్చాస్థోభవతి తదాపితృతోర్ధాప్తిర్భవతి - ఏవంచంద్ర
 లగ్నాద్భవముగతేచత్రవత్సితమేతుస్యకాశాత్-భామేలగ్నచంద్రయోఃదశ
 మేనశిత్రుతనిపుతః - బుధేమిత్రాత్ సుహృత్తః - గురౌభాతృతస్సహజా
 త్ - శుక్రేస్త్రీతయోపితః - సౌరేభృతకజాత్ - కమంకరాత్ సేవకాదిత్య
 ధాః - అథకశ్చిల్లగ్నాద్భవమేనవత్యపరశ్చంద్రాత్తదాస్యస్యాంస్యస్యా
 మంతదకశాయాంద్వాపిసేవభిహితఫలప్రదౌభవతః-నకేవలమేతావత్
 చంద్రాల్లగ్నాచ్చ బహవోపియదిదశమస్థాభవంతితదానర్థే ఏవస్యస్యాం
 స్వస్యామంతదకశాయాంస్యస్యప్రకారేణధనప్రదాభవంతి - అథలగ్నా
 చ్చంద్రాద్వానకశ్చిన్తశమోభవతితదాకోర్ధప్రదోభవతి - అతఃక్షత్రంభేంద్వ
 రాస్పదపతిగాంశనాథవృత్తేతి - భంలగ్నంభందుశ్చంద్రఃఅకఃఅదిత్యః
 భంచేందుశ్చాకశ్చభేంద్వకాఃలేభ్యఃప్రత్యేకస్యాస్పదాభ్యోయోరాశిః
 దశమగ్రన్ధః-తస్యయోధిపతిఃగ్రహాఃస్యఃయస్త్రికనవాంశకెగతఃస్థితః - త
 స్యయోనాథః స్వామీతస్యయావత్యమాణావృత్తిః తయాపుత్యైతస్యధన
 ప్రదోభవతి - ఏవంలగ్నాచ్చంద్రాదర్కదశపివక్తవ్యం - కేచిదేవంష్యాచ
 త్తతేయథాలగ్నాచ్చంద్రాచ్చయదాదశమస్థాగ్రహాః భవంతితదాలగ్న
 చంద్రయోఃయోబలవాత్తస్యయోదశమఃసఏవాథకప్రదోభవతి-భేంద్వ
 రాశాంయోబలీతస్యాస్పదపతిగాంశనాథవృత్త్యా ఏకఏవాథకప్రదోభ
 వంతి - తదయుక్తం - యస్తాదత్రబలగ్రహణంనాస్తితస్మాదేవంజ్ఞాయతేన
 ర్వైభ్యఏవభవతిపురుషస్యబహుప్రకారధనాగమదశకనాదితీతధావభగవా
 నాగ్నిః||ఉదయాచ్చానివోవాపియగ్రహాదశమస్థితాః || తేనర్వేధప్రదాజ్ఞే
 యాఃస్యగతాసుయధోదితాః||లగ్నకరాత్రినాధేభ్యోదశమాధిపతిగ్రహ
 హః||యస్త్రిన్నవాంశేతస్కాలంవతకతేతస్యయఃపతిః||తద్వత్ప్రవదద్వి
 త్రంజాతస్యబహవోయధా||భవంతివత్తదాస్తేసిస్వదశాసువివిచ్ఛితభిః||...౧

మూ. అర్కాంశేపుణకనకోణభేదజ్ఞాన్వైశ్చర్యద్రాంశేకృషిజ
లజాంగనాశ్రయాచ్ఛు । ధాత్వగ్నిప్రహరణసాహస్రైకుజాంశే
సౌమ్యాంశేఽపిగణితాదికావ్యశీలైః॥ ...

వ్యా॥ భేంద్వర్కాస్పరపతిగాంశనాశ వృత్త్యేతియదుక్తమగునారాం
వృత్తిప్రమాణిణీస్వయేనాహ-అగ్గాంశఇతి॥ భేంద్వర్కాస్పరపతిగాం
శనాధోకాంశయదాధవతితదాత్మజ్ఞైఃసుగంధైఃకనకేనసువణైఃనచరుణ-
యాచివికలోమ్నాభేదజేనదేవధేనఆదిశబ్దాత్భిషక్క్రియయా రోగిదాం
పలివర్యయావధనమాప్నోతి-అథవంద్రాంశోధవతితదాకృష్యాకర్షణేన
జలజైఃశంఖముక్తాప్రవాళాదిభిః - అంగనాభిఃస్త్రీభిఃజలజానాంక్రియవిక్ర-
యైఃఅంగనానాంసమాశ్రయణైరేతైర్ధానమవాప్నోతి - అథకజాంశోభా-
మనవాంశోయదాధవతితదా- ధాతుభిఃపృథ్వికాదిభిఃయాభిః-వాభిః-సువ-
ణ-రూప్యతామ్రాదీనిశవంతితాభిఃప్రాప్నోతి - అథనాధాతుభిః-మనస్మిలా-
హరిణాలహింగులూకాం జనప్రభృతిభిః అగ్నినాగ్ని క్రియయాప్రహరణైః
ఖడ్గచక్రకుంతచాసతోమరాద్యైః - సాహస్రైః అసమీక్షితకార్యకర్తజ్ఞైఃఅ-
థచాస్వబలక్రియారంభైఃధనమాప్నోతి - అథసౌమ్యాంశోబుధనవాంశకో-
యదాధవతి-తదాలిపిగణితాదికార్యశీలైఃవిధనమాప్నోతివిపరీతరక్ష్యాన-
స్సైరగణితేనఆదిగ్రహణాత్ వ్యాఖ్యానేన - యాత్రాదిప్రయోగైః- కార్య-
ణక్రియయాశీలైః చిత్రపుస్తకః త్రభేదబాణ మాల్యరచనాగంధయ్యక్తప్ర-
భృతిభిః-ధనమాప్నోతి-కావ్యశీలైఃపరితిహతాంతరం॥ ... ౨

మూ. జీవాంశేద్విజవిబుధాకరాదిభమైఃకావ్యాంశేమణిరజతాదిగ్

మహిమ్యైః । సౌరాంశేశ్రమవధభారనీవశీలైఃకమేశాధ్యుషి
తనవాంశకమఃసిద్ధిః॥ ... ౩

వ్యా॥ అథజీవాంశాదిమృగనప్రాప్తింద్విజీయప్రహాషిణ్యాహ॥జీ-
వాంశఇతి॥ జీవాంశేద్విజవిబుధాకరాదిభమైఃరితి - అథజీవాంశకోయదాధ-
వతితదాద్విజేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యః విబుధేభ్యోదేవేభ్యఃపండితేభ్యోవా ఆక-
రేభ్యఃసువణాదీనాం - లవణాదీనాంఅంజనాదీనాంగజాదీనాంచసముత్ప-
త్తిస్థానేభ్యః- ఆదిగ్రహణాక్రియావాచిన - ధమైఃయజ్ఞదాహోపవాస-
తీర్థాగురుసేవాదిభిః-ధనమాప్నోతి- అథశుక్రనవాంశకోయదాధవతితదా-
మణిభిఃవజ్రమరకతకర్పూరగేంద్రనీలప్రభృతిభిః రజతేనరూప్యేణ ఆదిగ్రహ

తాత్పర్యేణాహుః - హైః - గౌభిః తథా - మహిషకమః - నిమహిషే - స్యచానామ
 మహిష్యః - శ్రేష్ఠమహిషైః - ధనమాప్నోతి - అథనా - గాంశకో - యదాభవతి త
 దాశ్రమేణిధిగమనాదికే - సవధేనిచవధ్యభూలతయా - అథవాస్వశరీతా
 డనాద్యేనభారవాహేనభారవహానన - సినశేలైః - స్వకూలనుచితైః - కమః
 భిః ధనమాప్నోతి - ఏవంజాతకకాలవశాత్ ప్రసుకస్యరనాగమంజ్ఞాత్వాకా
 లానుకూలంకమేశచారవశాత్కమ - సిద్ధిరూహంకమ - శాధ్యమితనవాం
 శకమ - సిద్ధిః - కమః - ఈశంకమేశంబగ్నాద్యశమగతి - తదధిప - కమేశః
 సచారవశాత్ యస్మిన్నవాంశకే అధ్యమితో - వ్యవస్థితో భవతి తస్యయాస్సాస్వమీ
 తస్యయానికమాణిలక్ష్మం శేర్పణకనకోణం భేషజాద్యైః గిత్వాదీ - తత్స
 మానానాంసిద్ధిభవతి తాని ప్రారభానిసిద్ధ్యంతీతి - అత్తకేచిత్కమేశాధ్య
 మితనమానకమ - సిద్ధిలిపిత - తి - అత్తచనవాంశగ్రహణంనాస్తి - క్రకృత
 ల్వాత్వాగనుప్యతేనచాంశకో - వ్యయతే - తథాచభగవాన్ గాగిః ||
 లగ్నకమాణిధియస్మికనవాంశేవతత్ప్రగ్రహః | చాంక్రమేణతత్తుల్యం
 కమణాంసిద్ధిరూహిశేషితి - జ్ఞాతజాంకస్యేవంక్రియాశ్రయంకమ - క
 ర్తే శాధ్యమితనవాంశకపతికమణాం - యథాదర్శితానాం ప్రారభానాం
 కాలానుకూల సిద్ధివక్తవ్యా - నాన్యేసామి || ... 3

మూ - మిత్రారిస్వగృహగతైగ్రహైస్తభోధాంస్తుంగధేబలివభా
 స్మరేస్వవీర్యాత్ | ఆయధైరుచయథనాశ్రితైశ్చసామైస్సంబిధి
 శ్యంబలసహితైరనేకభాస్వం || ... ౪

వ్యా || అగ్నిమిత్రాది గ్వాగాభనాగమజ్ఞాన ప్రహషికణ్యాహ || మి
 త్రారిస్వగృహగతైరితి || చంద్రలగ్నయోః - యేవశమగ్రహః - తద
 భావేవ - యేథేంద్రియార్కస్వరవతిగాంశనాథాః - తేవయదిగస్త కాలేమిత్ర
 గృహస్థితాభవతి - తదాస్వాంతదశాకాలేతతఃతస్మాదేవమిత్రాత్మమిత్ర
 లిః - ధనప్రదాభవంతి - అధారిగృహస్థాః శశ్రుగృహగాభవంతి - తదావిరి
 తపవ - అధస్వగృహస్థాస్తదాస్వగృహేవేవధనప్రదాభవంతి - తుంగధేబలిని
 తియస్వగృహవిధినాభాస్మగ్నుగ్నిగ్రహదోషాశం - తస్మింస్తుంగధే
 దుష్టగేమేవసామై అనైస్త్వతే - ప్రాశస్త్యభిగ్చయతేస్వవీర్యాత్

స్వవిక్రమాజితధనోభవతీత్యర్థః - ఆయుర్ధైతి - సౌమ్యైశుభగ్రహైఃజన్మ
నితయశుష్టలేకాశభూమితైః ఉదయధనాశ్రితైశ్చలగ్నగైఃప్రియస్థా
నగతైర్వా - తైశ్చబలసహితైః పీష్టవర్షి - జాతప్రమాణానకధాబహు
భిఃప్రకారైః - స్వభసంక్రాప్తైర్లసంచిత్యం - యేనయేనప్రకారేణధ
నాజకసమాకాయలే - లేనలేనప్రకారేణ - యత్నాన్ధసమవాప్నోతీత్యర్థః.
తథాచభగవాన్ గాగః ॥ ధనదాజన్మమయేమిత్రానిస్వగృహూపగాః
యస్యతస్యనసంపద్యన్తిత్రానిస్వగృహూర్భవం ॥ దనదోభాస్కరోయ
స్యకుంగబంసమన్విత్ ॥ వేజ్జన్మతస్యస్వాప్నోతమాత్మోద్యమాజః తం॥లా
భార్థలగ్నగై సౌమ్యైర్వేనయేనైవకమణా ॥ ధనాజకసంక్రాధకాయ
తేలేనయత్నాత్సమశుత్యం ॥ ౪

ఇతిశ్రీభట్టోపనిషత్పరిచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతా
కర్మాజీవాధ్యాయోదశిమః.

అథ రాజయోగాధ్యాయపార్వర - ఖ॥

మూ - ప్రాచుర్యవనాస్వకుంగగైఃకూరైఃకూరమర్తహీవతిః
జీవికూరైస్తునజీవశమణఃపక్షిశ్యధిపఃప్రజాయతే ॥ ... ౧
వ్యా ॥ అథాతోరాజయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే ॥ తత్త్వాదావే
వయవనానాంజీవశర్మణశ్చమతంవైతాళీయేనాహ ॥ త్రిప్రభృతిరుచ్ఛద్ధైఃస్వ
వపంశభవారాజానోభవంతి - ఇతిసర్వజాతకేషుప్రసిద్ధం - తత్రతావన్య
వనానాంమతభేదః - యవనాఃయస్యజన్మమయేకూరైఃపాపగ్రహైః-
స్వకుంగగైఃసోచద్ధైఃజాతోపహీపతీరాజాభవతి - కింతుకూరమతిఃపా
పబుద్ధిరితిప్రాహుఃకథయతి - అథాదేవసౌమ్యైర్యశ్చగతైఃధమకమతి
ర్భవతి-మిత్రైఃమిత్రస్వభావోరాజఇతి-ఏవమవాధోమణిజ్ఞేనాభిసాతఃత
థావతద్వ్యక్తం ॥ పాపైఃపాపమతిస్సోచ్యగతైఃధమకవాంస్తథాసౌ
మ్యైఃవ్యామిత్రైఃమిత్రమణిఃపుణ్యశోజాయతేమనజఇతి॥కూరైస్త్రివిధి-జీవ
శమణః-పక్షిశులేకూరైస్తూచ్ఛగతైఃక్షిత్వధిపానరాజాప్రజాయతేకిం

తుష్ణజాతుల్యోగసవాంశ్చభవతి - తథావతద్వాక్యం॥పాపైరుచ్చగతైర్దా
తానఃఫలవంతిసానరాకింతువిత్తాన్వితాస్తేస్యః కౌగ్ధినకలహస్త్రియాభి
తి॥నరాహమిహిరన్యయవనేశ్వరమతమభిపేతం-యతస్తేనసామాన్యేనైవ
స్వప్నజాతకేభిహితం - త్రిప్రభుకేభిరుచ్చస్తైన్మపవంశభవాభవంతిరా
జానః-పంచాదిభిరన్యకులార్థవాశ్చతస్వత్త్వికోణగతై రితి॥ ... ౧

మూ - వక్తార్కజారగ్గురుభిన్నకలైస్త్రిభిశ్చస్వోచ్చేషుషోడశస్య
పాఃకథితై కలగ్నే | ద్వ్యేకాశ్రితేషువతదై కతమేవిలగ్నేస్వత్కే
త్రకేశశిఃషోడశభూమిపాస్యః॥ ... ౨

వ్యా || అధద్వత్త్రిశద్రాజయోగాః వసంతతిలకేనాహ॥వక్తార్క
జేతి॥వక్తార్కజాకగురుభిఃభామశనిసూర్యజీవైః- సకలైస్సప్తేశ్చతుర్భి
రపి - స్వోచ్చేషుస్థితైః-కథితైఃకలగ్నేఏమాంకథితగ్రహాణాంవతుణాంమ
ధ్యే ఏకస్థిలగ్నగతేవత్వారోరాజయోగాభవంతి-తథాత్రిభిశ్చఏమామే
వమధ్యేత్రిభిఃస్వోచ్చగతైః-కథితై కలగ్నేద్వాదశరాజయోగాభవంతి ఏ
వంషోడశ-ద్వ్యేకాశ్రితేష్వితి-శశినిచంద్రేస్వత్కేత్రకే - కకటస్థేతేమా
మేవవక్తార్కజాకగురుణాంమధ్యేగ్రహద్వయేస్వోచ్చాశ్రితేతదేకత
మేవిలగ్నగేద్వాదశరాజయోగాభవంతి- ఏకాశ్రితేషువతేమామేవమధ్యే
ఏకస్థి ఉచ్చాశ్రితే తస్మిన్నేవవిలగ్నగేవత్వారో రాజయోగాభవంతి-
ఏవంషోడశసూర్యోక్తైస్సహద్వాత్రింశత్-తద్యథామేషేకః కకటేజీ
వః-తులూగూంశనిః-మకరేషజః శేషాయభేష్టం - ఈదృశ్యాంచగ్రహసంస్థా
యాం-మేషలగ్నగతేఏకోయోగః- ౧-కకటేద్వితీయః - ౨- తులూయాం
తృతీయః- ౩-మకరేచతుర్థః-౪-ఏవంవక్తార్కజాకగురుభిఃసకలైఃస్వో
చ్చేషుతదేకతమేలగ్నే-చత్వారోరాజయోగాః అథత్రిభిః - తద్యథామేషే
కకటేకకటేజీవః - ఋతులూయాంసౌరః శేషాయభేష్టం - ఈదృశ్యామపిగ్ర
హసంస్థాయాం- మేషలగ్నేఏకోయోగః కకటేద్వితీయః- తులూయాంతృ
తీయః పూవైస్సహసత్త - ౭ - అధమేషేకః - కకటేజీవః-మకరేభా
మః - శేషాయభేష్టం - ఈదృశ్యాంచగ్రహసంస్థాయాం- మేషలగ్నేఏకో
యోగః కకటేద్వితీయఃమకరేతృతీయఃపూర్వైస్సహదశ - ౧౦-అధమే
షేకః-తులూయాంసౌరఃమకరేభామః శేషాయభేష్టం- ఈదృశ్యాంచగ్ర

హసంస్థాయాం-మేషలగ్నే ఏకః-తులాయా ద్వితీయః - మకరేత్యతీయః -
ఏవం త్రయోదశ -౧౩- అథకక-టేజీవః-తులాయాంసారః-మకరేభామః-
శేషాయధేష్టంశుశ్చశ్వాః-చగ్రహసంస్థాయాంకక-టేఏకః- తులాయాం
ద్వితీయః-మకరేత్యతీయః-ఏవంషోడశరాజయోగాః -౧౪- త్రిభిఃసోమ్యగ్ర
తైఃతదేకతమేవిలగ్నే ఇతిగతం - ద్వైకాశ్రితేష్యిత్యాదియోగేభ్యూహ
త్క-క-టేచంద్రమానభవతితావద్యోగావనభవంతి-తద్యథాద్వాశ్రి
తేషుగ్రహేషుస్వక్షేత్రగతేచచంద్రే ద్వాదశరాజయోగావ్యాఖ్యానం-తే
తద్యథామేషేకః-కక-టేచంద్రజీవాశేషాయధేష్టం- శుశ్చశ్వాః-చగ్ర
హసంస్థాయాంమేషలగ్నే ఏకోయాగః-కక-టేద్వితీయః -౧- అగమేషే
కః-కక-టేచంద్రః-తులాయాంసారః-శేషాయధేష్టం తదామేషేత్యతీయ
౩-తులాయాంచతుథః -౪- అథమేషేక-కక-టేచంద్ర-మకరేభామః
శేషాయధేష్టం-తదామేషేపంచమః-౫- మకరేషష్ఠః -౬- అథకక-టేచంద్ర
జీవా-తులాయాంసారః-శేషాయధేష్టం-తదాకక-టేసప్తమః -౭- తు
లాయామష్టమః-౮-అథకక-టేచంద్రజీవామకరేభామః-శేషాయధేష్టం
తదాకక-టేనవమః-౯- మకరేదశమః-౧౦- అథతులాయాంసారః-మకరే
భామః-కక-టేచంద్రః-శేషాయధేష్టం-తదాతులాయామేకాదశ-౧౧-మక
రేద్వాదశ -౧౨- ద్వాశ్రితేష్యితీగతం- అతైకాశ్రితేషుకక-టేచంద్ర
దేమేషక్షేకే-మేషలగ్నే ఏకః -౧- కక-టేచంద్రేతద్గతయాశ్చంద్రజీవ
యోద్వి-తీయః-౨- కక-టేచంద్రేతులాయాంసారేతస్మిన్నేవలగ్నేత్యతీయః
౩-కక-టేచంద్రేమకరేభామేతస్మిన్నేవలగ్నేచతుథః -౪- ఏవంపూ
ర్వైర్వాదశభిస్సహషోడశపూర్ణార్థోక్తైఃషోడశభిస్సహద్వాత్రింశద్వా
జయోగావ్యాఖ్యాతాః|| ౧

మూ, వగో-త్తమగతేలగ్నే చంద్రేవాచంద్రవజ-తైః । చతురా

ద్వైగ్రహౌశ్చ-పైశుచాద్వావింశతీస్త్యుతాః|| ౩

వ్యా||అథచతుశ్చత్వారింశద్వాజయోగాననుష్ఠానభావః || వగో-త్త
మగతేలగ్నేఇతి || లగ్నేజన్మకాలికేవర్గోత్తమగతేస్వనవాంశకర్ణభక్త్యర్థః-
తస్మిన్చంద్రవజ-తైః అన్యగ్రహైశ్చచతురాద్వైః-పైషేచతుర్భిః-పంచభిః
షడ్భిర్వాపహాకితేద్వావింశతిరాజయోగాస్త్యుతాఃఉక్తాః- అత్రలగ్నేచంద్ర
నృప్తేనయోగభంగః-కింతుపశ్యతాంసుశ్చేనగణ్యతే-సతుపశ్యతుమావా

వశ్యతు అన్యైశ్చతురాదిభిఃగ్రహైశ్చైవైరాజయోగోధవతి - ఏవంచం
 ద్రేవగోఽక్షమాంశ్చసేవతురాద్యైఃగ్రహైఃశ్చైవైద్వావింశతీయోగాధవం
 తిఏవంచతుశ్చత్వారింశత్ - ౪౪- అత్రలగ్నైచంద్రేవాచతుర్భిర్వశ్యమా
 నేవంచదశవికల్పాభవంతి-పంచభిర్వశ్యమానేషడ్వికల్పాభవంతి - షడ్భి
 రేకః-ఏవంచద్వాత్రి-శత్-తద్యథా-లగ్నైచంద్రేవారవిభౌమబుధగురుభిః - దృ
 శ్యమానేఏకోయోగః-౧-రవిభౌమబుధసితైః-ద్వితీయః-౨-రవిభౌమబుధసౌ
 రైః-తృతీయః-౩-రవిభౌమజీవసితైశ్చతుర్థః - ౪-రవిభౌమజీవసౌరైః-పంచ
 మః-౫-రవిభౌమశుక్రసౌరైః-షష్ఠః-౬-రవిబుధజీవశుక్రైః-స్తవమః-౭-రవి
 బుధజీవసౌరైః-రవమః-౮-రవిబుధశుక్రసౌరైః-నవమః-౯-రవిజీవశుక్రసౌ
 రైః-దశమః-౧౦-భౌమబుధజీవశుక్రైః-రేకాదశః-౧౧-భౌమబుధజీవసౌరైః
 ద్వాదశః-౧౨-భౌమబుధశుక్రసౌరైః-స్త్రయోదశః-౧౩-భౌమజీవశుక్రసౌ
 రైశ్చతుర్దశ-౧౪-బుధజీవశుక్రసౌరైః-పంచదశః-౧౫-ఏవంచతుర్భిరపివి
 కల్పైః-పంచదశ-౧౬-అథపంచవికల్పాః-రవిభౌమబుధజీవశుక్రైః-రేకః-౧-
 రవిభౌమబుధజీవసౌరైః-ద్వి-తీయః-౨-రవిభౌమబుధశుక్రసౌరైః-స్త్రతీయః-౩-
 రవిభౌమజీవశుక్రసౌరైశ్చతుర్థః-౪-రవిబుధజీవశుక్రసౌరైః-పంచమః-౫-
 భౌమబుధజీవశుక్రసౌరైః-షష్ఠః-౬-ఏవంచపంచవికల్పైః-ప్రారోహితైః-పం
 చంచదశభిః-సహాకవింశతీః-౨౧-రవిభౌమబుధజీవశుక్రసౌరైః-షడ్భిరేకః-
 ౧- ఏవంచద్వావింశతీః - ౨౨- లగ్నైచంద్రేవాచతుర్భిర్వశ్యమా
 త-౪౪- పరమాధ్యేనైతద్యోగద్వయమేవ-తద్యథా-వగోఽక్షమాతేచంద్రే
 చతురాద్యైర్వశ్యేషికః - లగ్నై ద్వితీయః - సంఖ్యాప్రదేశః-సంగణితప్రద
 శః-సాధకం అత్రైవచంద్రమసోయదిరాశౌవగోఽక్షమావస్థితంనిరూప్య
 గణితంక్రియతేతదై తేషామేవయోగానాం - చతుష్షష్ఠ్యధికంశతద్వయంసం
 భవతి ఏవంచంద్రలగ్నయోగియోగానామేకీకృతానాం-పంచశతాన్యష్టావిం
 శత్యధికానిభవంతి-తథాచమాండవ్యం॥విలగ్నభవనంగతేబలయుతేచవగోఽ
 త్రమేచతుఃప్రభృతీభిఃగ్రహైశ్చశ్శినివాసమాలోకితే-సంసంభవతిచాధిః-వః
 పటుకృపాణసాణీరణేకదాచిదిపివీక్షతేరిపుజనోనయస్యారసమితి॥ ... ౩
 మా, యమేకుంభేకే-జేగవిశశ్చైతై రెవతన్మగ్నైవయకస్యోహళిస్థై
 శ్శిశిగురువక్త్రైః-పతయ । యమేకుంభంకే గెచవిశ్శశశ్శి

షష్ఠభవనేతులాజే.దుష్టేత్రైశససితకుజజీవైశ్చనంపా || ౪

వ్యా||అధశిఖరిణ్యావంచరాజయోగానాహ||యమితి|| యమేసారేకుం
భేకుంభస్థే.అకే-సూర్యేఅజేవేషస్థేసతి-శశినిచంద్రగవిప్లవస్థితే. త్రై
వతనుక్తైః తేహంగ్రహాణామేకతమేతనుగలగ్నస్థై-నకేవలమేతావత్-శశి
జగురువత్త్రైఃబుడజీవభామైః-నృయుక్సింహాళిస్థైఃమిథునసింహవృశ్చికస్థైః
జాతాన్మవతయోరాజానోభవంతి - చకారోత్రలుప్తోద్రష్టవ్యః-తత్రైశ్చజ్ఞా
తం-సారఃకుంభరవిమే-మేచంద్రోవృషేయధోమిధునేజీవస్సింహేభామో
వృశ్చికేఈదృశ్యాంగ్రహసంస్థాయాం-కుంభలగ్నైఏకోయోగః-౧- మేషేష్వి
తీయః-౨-వృషేత్వతీయః-౩- యమేందూతి-సారచంద్రోతుంగక్షచేన్నకేవ
లమేతావత్-అంగతనాలగ్నై ఇత్యధః-సవితృశశిజౌసూర్యబౌద్ధషష్ఠభవ
నేకన్యాయా తులాజేందుష్టేత్రైశులావ్రసిద్ధాలజౌమేషః ఇందుష్టేత్రం
కకటః- ఏత్రైయధాసంక్లింససితకుజజీవైశుక్రభౌమగురుయుక్తైఃసరసా
ద్వారాజయోగావితీ-తత్రైశ్చజ్ఞాతం-తులాయాంసారః-వృషేచంద్రః - క
న్యాయామక-బుధౌతులాయాంశుక్రః-మేషేభాషః-కకటేజీవః ఈదృ
శ్యాంగ్రహసంస్థాయాంతులాలగ్నైఏకోయోగః-౧-వృషేష్వితీయః - ౨- ఏ
వంపూర్వైస్త్రిభిన్నహవంచ-౫- అత్రషష్ఠభవనేషష్ఠరాశాలగ్నైత్కేచి
దిచ్ఛంతి.ఏతదుక్తంయస్మాత్తులాస్థైశుక్రమీనస్తస్యాక-స్యాసంభవః-అథా
చబాదరాయణః| తులాలగ్నైసితసారౌమేషేభామోగురుఃకుశీరగతఃకన్యా
యాంరవిశశిజౌజాతోన్మవతిర్వృషేచచంద్రదేవేతి|| ౪

మూ- కుజేతుంగైర్కేంద్రోర్ధనుషియమలగ్నైచకువతిఃపతిర్భూమేశ్చ
న్యఃక్షితిసుతవిలగ్నైశశశినిసచంద్రేసారౌ సైమరపతిగురౌచావధ
రగైశ్చతుంగస్థైభానావుదయముపయాతేక్షితిపతిః|| ౫

వ్యా||అధాన్యరాజయోగత్రయంశిఖరిణ్యాహ|| కుజేతుంగైకేంద్రోరి
తి||కుజేభామేతుంగస్థైశ్చచ్చస్థైమకరగతేఇత్యర్థః - అకేంద్రోఃసూర్యశశి
నోః-ధనుషిచాపేస్థితయోఃయమలగ్నైయత్రకుత్రరాశౌలగ్నైశ్చనైశ్చరే- ౧
గ్నైతేమకరస్థిత్యర్థః ఏవంవిధేయోగేజాతకువతిఃభూమీశఃరాజాభవతి.
యమలగ్నై ఇతికైచ్చిత్ - యత్రకుత్రరాశావస్థితేసారౌరేలగ్నైమకరకుంభ
యోః.అన్యతమేలగ్నైఇశివ్యాఖ్యాతం-యమన్యలగ్నైయమలగ్నై ఇతి-తచ్ఛా

యః క్షయస్తాద్భారాయణః లగ్నేశ్వరస్తుంగభావశ్చ ద్రావిత్యోచావ
 ప్యాస్తావితిఅస్తాకంప్రథమావ్యాఖ్యాసాధీప్రలిభాతియస్తాన్తాండవ్యః॥ ఆ
 దిత్యశ్చనిశాకశ్చభవతోవాగీశ రశ్మయదాసాధాంభాస్కరితాస్వరా
 శిసహితోపాస్తోన్మృగేమంగళః-పాప్తోన్మిప్రభవంతదాససుకృతీత్సూపాల
 చూడామణిస్త్యస్యంలిప్రతిపంధినోరణమ భేరుస్తాత్కృతాంతాదివేతివతి
 భూమేచ్ఛన్యత్తి- అస్మిన్నేవయోగేషీపసుతపలగ్న-భామేనశశిచంద్ర
 యుక్తేలగ్నగౌరధాదేవార్కేధనుధారధైరాజయోగః-తత్రైతజ్ఞాతం-
 మకరలగ్నచంద్రాంగారకయుతేధనుధారగతేలగ్నానోద్వితియోభూ
 మేః-తిరాజాభవతిత్రచబాదరాయణః॥ భానుశ్చపేసేంద్రభామస్తుంగ
 పాప్తోలగ్నవాసాస్త్రిసచంద్రసారేస్తత్తి- సారేశనైశ్చరేనచంద్రేశశి
 యుక్తేతథాభూతే- అస్మైచప్రమథానగతేతథాసురపతిగురాజివేచావధరగ
 ధనుధారధైరానా ఆదిత్యోస్వతు గన్ధస్వేచ్ఛేమేవపాప్తేషడయలగ్నము
 పయాతే- పాప్తోజాతః-క్షితివతిరాజాభవతి-తత్రైతజ్ఞాతం-మేవోలగ్నంత
 త్రైవాకః-విధన్వః జీవతితులాగతాశశిసారాపవ- విధేయోగ- జాతోగా
 జాభవతిపవరాజయోగాస్త్యయః॥

౫

మూఃపృషే సేంద్రాలగ్నసవిభుగురుతీత్సూంశుతనయైఃసుహృజ్ఞాయాఖ
 ధైర్భవతినియమాస్తానవపతిః॥ మృగేమండేలగ్నేనహజరిపుధమ=

వ్యయగతైశ్శశాలకాదై శ్విఖ్యాతఃష్మధుగుణశ్శాఃపుంగవపతిః॥ ౬

వృ॥అధశిఖరిత్యా రాజయోగద్వయమాహ॥వృషే సేంద్రాలగ్నగతి॥
 వృషేగవిసేంద్రావంద్రయక్తేలగ్నస్థితేసవిభుగురుతీత్సూం శుతనయైః సూ
 ర్యజీవసారైః-యథాసంఖ్యంసుహృజ్ఞాయాఖస్థేచతుర్ధనస్తమదశమస్థితైః-
 నియమాన్నిశ్చయ్యాత్-మానవపతిః రాజాభవతి-తత్రైతజ్ఞాతం-వృషోలగ్నం
 తత్రైవచంద్రసింహేర్కోవృశ్చికేజీవకుంభేసారః- ౩ ఏవంవిధేయోగజా
 తో-౭వశ్యంరాజాభవతి-మృగేమందత్తి- మృగేమకరలగ్నేతత్రస్తేమండ
 సారేనహజరిపుధమ=వ్యయగతైః-తృతీయషష్ఠనవమద్వందశ్శైః- శశాం
 కాద్యైః-చంద్రాంగారకబుధజీవైః ఏవంవిధేయోగజాతః ఖ్యాతఃసర్వత్ర
 విదితః-ష్మధుగుణయశాఃగుణాశ్శౌర్యాదయఃవిస్తీర్ణగుణకీర్తిః-పుంగవపతిః

మనుష్యసాధో రాజాభవతి సనుశశాంకాద్యైరిత్యుక్తం శుక్రః కర్షగచ్ఛతు.
ఉచ్యతే:- యథాసంఖ్యాత్వంచ మస్తానస్య విద్యమానశ్చ తే శుక్రస్యాపి తస్య
పంచమశ్వాదనవకాశః తత్రైత్రజ్ఞాతం మకరోలగ్నంతత్రైవసౌరః - మీసే
చంద్రః మిథునే భౌమః - కన్యా యాంబుభిః - ధన్విః జీవః - శుక్లా ర్కాయత్రకుత్ర
స్థౌ ఏవ విధేయో గేజాతో రాజాభవతి ఏవమాత్ర రాజయోగోద్వృత్తధావ
మాంఽవస్యః మృగేలగ్నే సౌరస్తిమియుగగతశ్శీతకిరణకుజాయుక్తే నార్యాం
శశధరసుతశ్చాపధరగః గురుక్షేత్రే జ్యాయావభిమతగతాచారవిశతః
ప్రసూతాయస్యాసౌభవతి సరవశ్శుక్రసన్మతశ్చిత్రమ్

మూ- హయే సేంఠౌ జీవే మృగముఖతే భూమితనయే స్వగుంగచ్ఛేలగ్నే
భృగుజశశిజావత్రస్థవతీ । సుతస్థౌ వక్కాకీ గురుశశిసితాశ్చాప
హిబుకేబుధేకన్యాలగ్నే భవతి హిన్మపొన్యోపగుణవాణ్ ॥ ... ౭

వ్యా॥ అథ శిఖరిణ్యా రాజయోగత్రయమాహ॥ హయే సేంఠావితే॥ హయే
ధనుషి జీవే గురౌ సేంఠౌ సచంద్రేస్థిలే భూమితనయంగారకే మృగముఖతే
మకరస్థే మృగాధాన్యా ర్కాయ మకరో మృగాధాన్యైవ చ న త్ - భృగుజశశిజౌ
శుక్రబుధౌ స్వతులస్థాన్యోష్ఠౌ పృథ్వియదిలగ్నే భవతః తదాయోగద్వయే
జాతాన్యవతీభవతః - తత్రైత్రజ్ఞాతం బృహస్పతౌ సచంద్రేధన్విగతే మకరగ
తే భౌమే ఏవం విధాయాంగ్రహసంస్థాయాం - మీసలగ్నే సశుక్రే ధోయో
గః - కన్యాలగ్నే ద్వితియోయోగః - సుతస్థౌ వితివక్కాకీ భామసౌరౌ సుతస్థౌ
పంచమస్తానగతౌ పథాగురుశశిసితాజీవచంద్రశుక్లాభి - హిబుకే చతుర్థే -
స్థానే బుధేకన్యాలగ్నే జాతః అన్యః అపరో హిన్మపొరాజగుణవాణ్ భవ
తి తత్రైత్రజ్ఞాతం - కన్యాలగ్నంతత్రైవబుభిః - మకరస్థౌ శనిభౌమాధనుభా
రస్థా జీవచంద్రశుక్రాభిదాభవంతి తదాజాతో రాజగుణవాంశ్చ భవతి ఏ
వం రాజయోగాన్తస్యయః॥ ౭

మూ- ర్కావే సేంఠౌలగ్నే గురుమృగముగేంద్రేషు సహితైర్యమారా
క్షేయో భూశనిబుమనుజీశ్చాస్తవసుధాం । అజేసారేమూ
తాశశిగృహగతేచామరగురౌ సురేజ్యేవాలగ్నే ధరణిపతిరన్యో
పగుణవాణ్ ॥ ౮

వ్యా || అథశిఖిణ్యా గాజయోగత్రయమాహ || ఝషే సేందావితి || ఝ
షేమీసే సేందానచంద్రేలగ్నే మీనలగ్నేనచంద్రేఘట మృగమృగేంద్రేఘ స
హితైః-యమా రాకైః ఘటః కుంభః-మృగౌమకరః మృగేంద్రస్సింహః
తేఘయథాసంఖ్యాయమారాకైః స్థితైఃతత్రైతజ్ఞాతం - మీమోలగ్నంత
త్రైతృవచంద్రస్థినితః-కుంభేసారః || మృగేతజః-సింహేకః-ఏవంవిధేయోగే
యోజాతఃఉత్పన్నః-సమనుజోమనుష్యవనుధా భూమింశాస్తిపరిపాలయ
తి-రాజాధవతీత్యధః-అజేసారత్త - అజేమేషేసారేనకుజేమూర్తాలగ్న
స్థితే-తథాచలమరగురౌజీవేశిగృహం-అకకటస్థేజాతోన్యహారాజాబల
వాణిభవతి అథవాసురేజ్యేబృహస్పతౌకకటస్థేలగ్నగతేకుజేమేషస్థేజా
తః-అన్యః అవరోరాజాగుణవాంశ్చభవతిఏవమత్రరాజయోగాస్త్రయః || ౮
మూ- కకి- లగ్నేతత్తేజీవేదంద్రస్థితజ్జే రాయప్రాప్తే ! మేషగతే

రేజాతంవింద్యాద్విక్రమయక్తింవృద్ధీనాథం || ... ౯

వ్యా || అథరాజయోగంవిద్యునా, లయాహ || కకి- శీలకకి- శీలగ్నక
కటకేలగ్న-తత్తేనత్రైతవవృద్ధితేజీవేగురాచంద్రస్థితజ్జేఃశశికుక్రబుద్ధైః
ఆయప్రాప్తేరేకాదశస్థానస్థైః-మేషగతేకే- ఆదిత్యేమేషస్థేజాతంసంభూ
తంవృద్ధీనాథంభూమిపతిం - విక్రమయక్తం ప్రత పనహితం వింద్యాజ్ఞా
నీయాత్ || ...

మూ- మృగముఖేర్గతనయస్తనుసంస్థక్రియకళీర హరయోధిపయ

తాః | మిధునతౌళిసహితౌ బుధశుక్రాయదితదాష్టధుయశాఃపు

ధివీరః || ...

వ్యా || అథరత్రపదేనరాజయోగమాహ || మృగముఖే || అకతనయః
సారేమృగముఖేమకరగతః సచతనుసంస్థేలగ్నపాశ్చ - తథాక్రియకళీర
హరయః-మేషకకే-సింహః-అశిప్తైఃస్వనాదైః-యుక్తాస్తహితాః-తథామేష-
కుజఃకకటేచంద్రః-సింహేసూర్యత్తత్తద్ధి-తథాబుధశుక్రాజ్ఞసితాయధా
సంఖ్యంమిధునతౌళిపహితౌ-తథామిధుస్థేభుధః-తులాయాంశుక్రః - ఏవంవి
ధోయదియోగోధవతితదాజాతః-పుధుయశాఃవిస్తీర్ణకీలః-పుధివీశోరాజా
భవతి-తత్రైతజ్ఞాతం మకరోలగ్నంతత్రైతః-సారః-మేషేకుజః-కగ్నతేచం

ద్రుఃసింహాకః విధునేబుధః- తులాయాంశుక్రః - ఏవంవిధాయాంగ్రహ
సంస్థాయాం-యత్రకుత్రస్థేచేవేయదిజాతోభవతి తదాపృథివీః- వృథుయ
శాభవతి॥ ౧౦

మూ- స్వోచ్చసంస్థేబుధేలగ్నైభృగౌమేషూరణాశ్రితే-సజీవేస్తేనశా
నాధేరాజామః-దారయోస్సుతే॥ ౧౧

వ్యా॥ అధరాజయోగమనుష్టుభాహ॥ స్వోచ్చేతి॥ బుధేస్వోచ్చసంస్థేకిన్యా
గతేలగ్నైభృగౌ-శుక్రేమేషూరణాశ్రితే-దశమస్థానస్థితే-నిశానాధేచంద్ర
సజీవేబృహస్పతిసంయుక్తే అస్తేనప్రకాష్టానగతేమందారయోః - శనికుజ
యోః-సుతేపంచమేస్థితయోః - జాతోరాజాభవతి - తత్తైశ్శజ్జాతం-కన్యా
లగ్నైసబుధే విధునగతే శుక్రైగురౌసచంద్రేమీనధౌ - మకరస్థయోః శని
కుజయోః-జాతోరాజాభవతి-ఏతేరాజయోగాఃప్రోక్తాః॥ ౧౧

మూ- అపిభులకులజాతామానవారాజ్యభాజఃకిముతనృపకులోత్థాఃప్రా

క్తభూపాలయోగైః॥ నృపతికులసముద్ధాః పాథివావత్సమాజై
ర్భవతిన్మృపతికుల్యస్తేవృభూపాలపుత్రః॥ ౧౨

వ్యా॥ ఏతేష్వరాజవంశతోపిజాతోరాజాభవతి-వత్సమాణేషుతురాజ
వంశజఏవరాజాభవతితచ్ఛమాలిన్యాహ॥ అపీతి॥ అపిశబ్దస్సంభావనాయాం-
ప్రాక్తభూపాలయోగైః కథితరాజయోగైః - భులకులజాతానీచవంశోద్భవా
అపిమానవాః-పురుషాః-రాజ్యభాజఃనృపాః భవంతికిముతకంపునఃనృపకులో
త్థాః-రాజవంశసంభూతాః-తేఅవశ్యం-రాజానోభవంతివత్సమాజైఃపునర్వో
క్తైః-నృపతికులసముద్ధాః-రాజవంశజాః-సాధివా-రాజానోభవంతి - తేషు
వత్సమాణేషు - అభూపాలవంశజః-అగాజపుత్రః-నృపతికులోన్యరాజసమో
భవతి-సరాజేత్యర్థః॥ ౧౨

మూ- ఉచ్చస్వత్రికోణగైః బలస్థైస్త్వైద్యభూపతివంశజానరం

ద్రాః॥ పంచాదిభిరన్యవంశజాతాహీనైవిజ్ఞైర్యుతానభూమిపా
లాః॥ ౧౩

వ్యా॥ అధరాజయోగమాపచ్ఛందసేనాహ॥ ఉచ్చస్వత్రికోణగైరితి॥
త్వైద్యైః-త్రిభిర్గైః- స్వోచ్చగతైః- స్వత్రికోణగతైః- బలధైః - కాలా
నిబల్లోస్తే- జాతాభూవతివంశజాః నృపకులజాతాః - సర్వేద్రారాజా

నోభవంతి-ఆదిగ్రహణాచ్చతుర్భిరపి పంచాదిభిరన్యవంశజాతా ఇతిపంచా
 దిభిఃగ్రహైఃసోప్సచ్చస్థైః-మూలత్రికోణైః వాఽఅన్యవంశజాతా హీనకుల
 జాతపిరాజానోభవంతి - ఆదిగ్రహణాత్పక్షిఃసప్తభిఃపిహీనైః విత్తయుతా
 ఇతి-త్రిభిరుచ్చస్థైఃమూలత్రికోణస్థైర్వాహీనబలైః కాలాదిబలరహితైః రా
 జకులజాతపిరాజానోభవంతి - కింతురాజతుల్యాభంవతిఏతైః యథాక్షైః-
 హీనబలైః-విత్తయుక్తాఃసధనాభవంతి-సభూమిపాలాఃరాజానః-ఏతద్దుక్తం
 భవతి - ఏకేనగ్రహేణ ద్వాభ్యాంవాసోప్సచ్చగ్రభ్యాంమూలత్రికోణస్థాభ్యాం
 వారాజకులజైపిరాజానభవతి-కింతుధనవాః- ఏవంత్రిభిః చతుర్భిః రాష్ట్రా
 న్యవంశజాతాఏత్యుక్తాభవంతిన రాజానఅత్రయదిగ్రహః- యథాభిహి
 తసంఖ్యాఉచ్చస్థాఃసభవంతి - సోప్సచ్చగ్రామూలత్రికోణస్థైఃసంఖ్యాం
 సంపాదయంతి-యథాపియథోక్తవలదాభవంతిఅథోచ్చగ్రతాః-కేంద్రబలాః-
 స్వత్రికోణగతావాతిధాపియథోక్తఫలదాభవంతి॥ ... ౧౩

మూ- లేఖాస్థైర్కజేంద్రాలగ్నైభామేసోప్సచ్చేకుంభేమందే చాపపా
 ప్రేజీవే రాజ్యపుత్రంవింద్యాత్పృథ్వీనాథమ్॥ ... ౧౪

వ్యా॥ అథాన్యంరాజయోగంవిందున్మాలయాహ॥ లేఖాస్థైః॥లేఖా
 యాంతిష్ఠతిలేఖాస్థైఃత్రికోణలేఖాశబ్దోదయఉచ్యతే - అర్కేనూర్వే-రే
 ఖాస్థైఃసంఖ్యాదేవోదితేనకేవలమేతావత్ - అజేమేషస్థితత్వైవమేషల
 గ్నైఃకృతాచంద్రేస్థితేభామేకుచేసోప్సచ్చేమకరస్థాయం దేసారేకుంభాస్థితేవే
 సురచాపపాప్రేభనుధకారగతే - ఏవంపథేయోగేజాతోరాజ్యపుత్రోన్యవ
 సుతోయదిభవతి-తదాతంభూమేః నాథంపద్యాజానీయాత్-అన్యకులజైభ
 నవాః-అత్రకేచిత్లేయస్థైర్కజేంద్రాలగ్నైఃసంఖ్యవరంతి- ఆదిత్యేలేయస్థైః
 తిసింహగలేనూర్వే చంద్రేమేషలగ్నైఃతథాపినకశ్చిద్విరోధోరాజయోగఏ
 వభవతి॥ - - - - - ౧౫

మూ- స్వర్క్షేపశుక్రపాతాలస్థైఃకుంభానంపాప్రేవంక్రే । దుష్టి
 క్యాంగపాప్రపిపాప్రేశ్చేష్టైర్జాతస్సాన్వమీభూమేః॥ - - ౧౬

వ్యా॥ అన్యంరాజయోగం విందున్మాలయాహ॥ స్వర్క్షేఃఇతి॥శుక్రేస్వ
 ర్క్షేఃఆత్మీయరాశౌస్థితే వృశతులయోరన్యవంశస్థైఃకేవలమేతావత్పాతా

లస్థేలగ్నాచ్చశుభే - చంద్రేధమస్థానంప్యాస్తేనవమగతే-శేషైరన్యగ్ర
హైఃరవికుజబుధగురుసారైః - దుష్టిక్యాంగవ్యాప్తివ్యాప్తై తృతీయలగ్నై ౨
కాదశస్థానగతైః - జాతోభూమేఃపృథివ్యాఃస్వామ్యధిపోభవతి - తత్తైత్రజ్ఞా
తం-కుంభోలగ్నం - పృషే శుక్రః-తులాయాంచంద్రః-శేషాగ్రహాఃయథాసం
భవం-మేషకుంభధన్విస్తాః-ఏవంవిధేయోగేజాతో రాజపుత్రోరాజాభవతి-
అన్యకులజౌధనవాః-అథవార్కటోలగ్నం-తులాయాంశుక్రః-మీనేచంద్రః
శేషాగ్రహాఃయథాసంభవంకన్యాకకటవృషస్థాః-ఏవంవిధేయోగేజా
తోరాజపుత్రోరాజాభవత్యన్యకులజోపిషనవాః॥ ... ౧౫
మూ- సౌమ్యేవీర్యయుతేతనుయుక్తేవీర్యాధ్యేచశుభేశుభయాతే । ధ

రాధోపచయేవ్యవశేషైఃరాత్వాత్పవజఃపృథివీః॥... ౧౬

వ్యా॥ అథాన్యం రాజయోగంనవమాలికయాహ॥సౌమ్యఇతి॥సౌమ్యే
బుధేవీర్యయుతే కాలాదిబలైఃయుక్తేతథాభూతేతనుయుక్తేలగ్నధే-శుభేశు
భయాతే-శుభేశుభగ్రహేగురుసితయోరన్యతమేయథాసంభవంవీర్యాధ్యే
చసబలేశుభయాతేధమస్థానగతేనవమగతత్యన్యః- శుభేశుఖయాతఇతి
చపతంతి-తదాచతుర్థస్థానస్థిత్యన్యః-అవశేషైఃపరిశిష్టగ్రహైః-యథాసంభ
వంధమాధోపచయేషు నవమద్వితీయత్రివజ్జేకాదశమా నామన్యతమ
స్థానైః- ఏవంవిధేయోగేచసజౌరాజపుత్రోరాజాభవతిధమాత్వాచ-
అన్యకులోధనవాః॥ ... ౧౬

మూ- వృషోదయేమూర్తిధనారిలాభగైశ్శశాంకజీవార్కసుతావనైన్

వః॥సుఖేగురౌఖేశశీతీక్షుదీధితియమోదయేలాభగతైన్వపావరైః॥

వ్యా॥అథాన్యంరాజయోగద్వయంచంశస్తేనాహ॥వృషోదయఇతి॥వృషో
దయేవృషలగ్నైతథాశశాంకజీవార్కసుతావనైఃచంద్రగురుసారైరవరై
శ్చరవికుజబుధస్థితైఃయథాసన్యంమూర్తిధనారిలాభగైః- లగ్నద్వితీయమ
స్థైకాదశస్థైజాతోన్మపారాజాభవతి-తత్తైత్రజ్ఞాతం-వృషలగ్నేంచంద్రే
విధునస్థేజీవేతులాధేసారేమీనస్థితైః రవికుజబుధస్థితైఃజాతోరాజపుత్రో
రాజాభవతి-అన్యకులజౌపిషధనవాః-సుభేగురావతి - గురౌజీవేషుభేశుభయా
స్థానస్థైభేవశశేతీక్షుదీధితిచంద్రాకౌ-యమోదయేవనైశ్చరేలగ్నగతే
అవరైరన్యైభామబుధశుక్రై-లాభగతైరేకాదశస్థితైః జాతోన్మపారా

జాభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-శనైశ్చరోలగ్నేచతుర్థే జీవః-దశమేసూర్యచంద్రాకుజబుధశుక్రావకాదశే-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజపుత్రోరాజా-అన్యకులజౌపిధనవాణాభవతి॥ ... ౧౭

మూ-మేషూరణాయతనుగాశ్శశిమదజీవాజ్ఞారౌధసస్థితరవీహిమకేన రేంద్రం । వక్రాసితాశశిమరేజ్యసితార్కసౌమ్యాహురానుఖాస్తశుభఖాప్తిగతాఃప్రజేశమ్॥ ... ౧౮

వ్యా॥ అథాన్యద్రాజయోగద్వయం వసంతతిలకేనాహ॥ మేషూరణాయతనుగాభతి॥ శశిమందజీవాఃచంద్రసౌరగురవః-యథాసంఖ్యమేషూరణాయతనుగాఃదశమైకాదశలగ్నస్థాః-జ్ఞారౌబుధకుజౌధనేద్వితీయో-సితరవీశుక్రాకౌహిమకేచతుర్థే-ఏవంవిధేయోగేజాతోనరేంద్రోన్యపోభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-దశమేచంద్రః-ఏకాదశేసౌరః-లగ్నేజీవః-ద్వితీయేబుధకుజౌచతుర్థే-శుక్రాకౌ-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజపుత్రోరాజాభవతి॥ అన్యకులజౌధనవాణా-వక్రాసితావతి-వక్రాసితాకుజసారాశశిమరేజ్యసితార్కసౌమ్యాః-చంద్రగురుశుక్రసూర్యబుధాః-యథాసంఖ్యంహురానుఖాస్తశుభఖాప్తిగతాఃలగ్నచతుర్ధసప్రమనవమదశమైకాదశస్థాఃభవతి-తదాజాతః-ప్రజేశోరాజాభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-కుజసౌరౌలగ్నతౌ-చతుర్థే-చంద్రః-స్తవమేజీవః-నవమేశుక్రః-దశమేసూర్యః-ఏకాదశేబుధః-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజాభవతి॥ అన్యకులజౌధనవాణా॥ ... ౧౮

మూ-కమలగ్నయుతపాకదశాయాం రాజ్యలభిరథవాప్రబలస్యశత్రునీచగృహయాతదశాయాంభిద్రనంశ్రయదశాపరికల్పస్య॥౧౯

వ్యా॥ అథరాజయోగజాతస్యకన్తిన్కాలేరాజ్యావాప్తిర్భవిష్యతీత్యేతద్జ్ఞానంస్వాగతయాహ॥కమలగ్నయుతపాకదశాయామితి॥ రాజయోగకత్వాణాంగ్రహాణాంమధ్యేయోగ్రహః-కమణిలగ్నాద్దశమేస్థిరః-యశ్చగ్రహఃరాజయోగకత్వాణాంగ్రహాణాం మధ్యేలగ్నయుతోజన్మలగ్నస్థః-తత్పాకదశాయాంతస్యసంబంధినీయాపాకదశాంతదశాభవతి-తత్రతస్య రాజ్యలభిర్భవతి-అథలగ్నరశమయోః-స్వయోరపిగ్రహాభవతః-తదాయోఃయోబలవాణాతస్యరశాయామంతగః-తాకాలే రాజ్యలభిః-అధస్త్ర

బహవోయ గాభవంతి- తదాప్రబలస్యసర్వోత్తమబలస్యాంతదేశా కాలే
అథవాప్రబలస్యేతి-అథలగ్నదశమా శూన్యో భవతస్తదాజ్ఞన నియఃప్రబలః
స్సర్వోత్తమబలస్తస్యాంతదేశా కాలేపవంరాజ్యదాసుబహ్వాంతదేశాసు
యస్త్విన్నంతదేశా కాలేచారవశాదతిబలవత్త్వంసంభవతి- తస్యామేవాం
తదేశాయాంరాజ్యప్రదోభవతి- శత్రుసేవగృహేతి - లభ్యరాజ్యస్యాపిజన్త
కాలేశత్రుత్వేత్రస్థేనసేవక్షేత్రస్థేనవగ్రహేణయాంతదేశాదత్తాతస్యాం-
తస్మిన్బలవతిరాజ్యహరణంవాచ్యం-యతః సాభిద్రదశాపిలేపితస్త్విన్నాప
ద్భవతి - సాచసంశ్రయదశాపరికల్ప్యా -తస్యామంతదేశాయాంసంశ్ర
యఃకార్యః - దైవయుక్తస్థవసంశ్రయగుణాన్ తన్తోక్షేపిత్యుతివయా
త్రాయాం || అరికోపహతదశాయాం జన్తోదయనాధశత్రుపాకేవ | స్వద
శేశకారకదశాః సంశ్రయణీయోనరేంద్రభృతి || అత్రవభగవాన్ గాగ్రిః||
లగ్నగఃకమన్గోవాస్యాదథవాప్రబలోపియః | యస్స్యైతస్త్వింతదేశా
కాలేరాజ్యదఃప్రబలోయదా || నీచారిగృహసంస్థస్యదశాయాంప్రబలస్యచ |
చ్యుతిబలవిహీనస్యతన్తోక్షేపరసంశ్రయాదితి|| - - - ౧౯

మూ- గురుసితబుధలగ్నై నప్తమస్థైర్కపుత్రే వియతిదివసనాధేభోగి

నాంజన్మ వింద్యాత్ | శుభబలయుతకేంద్రై మృగభస్థైశ్చపాపై

వ్రజతిశబరదస్యస్వామితామధాభాశ్చ || - - - ౨౦

వ్యా || అథభోగినాంశబరదస్యస్వామినాంచ జన్మజ్ఞానంమాలిన్యాహ ||
గురుసితబుధలగ్నైభృతి || గురుసితబుధాః జీవశుక్రసౌమ్యాః -పవమస్యత్రమేవ
లగ్నగతేఅర్కపుత్రేసౌరేనప్తమసేదివసనాధే సూర్యేవియతిదశమస్థానగ
తేపవంవిధేయాగభోగినాంభోగవత్రాం-జన్మవింద్యాజ్ఞానీయాత్ -పవంవిధే
యోగజాతస్సదైవభోగవాభవతి - తస్యాథ-విహీనస్యాపియతఃకుతస్త్వి
దోభగావాప్తిర్భవతి-రవిబుధసితలగ్నైభృత్యత్రైశ్చిత్ - రవిబుధసితానాంసం
బంధిలగ్నైభృతివ్యాఖ్యాతం-సిహ్వావృషతులామిధునకన్నాలగ్నైష్వితి-యతోద
శమస్థైరేలగ్నైబుధసితయోఃరవోన్ధానంసంభవతిచిచార్యేణవరాహమిహి
రేణపూర్వశాస్త్రానుసారేణాయంయోగఃకృతః-అత్రభగవాన్ గాగ్రిః-జీవజ్ఞ
భాగ్వాదైలగ్నైస్సప్తమస్థైర్కనందనే || దశమస్థైరవోజాతోభోగవాశ్చ
రుషోభవేదితి | శుభబలయుతకేంద్రైరితిశుభగ్రహసంబంధినోరాశయః-తేవ

సబలాయస్యకేంద్రగతాభవతైతదధామైతదాపామైఃకూరగ్రహైః
 హ్యురస్థైఃపావరాశ్యాశ్రితైః - యస్యజన్మభవతి-సశబరాణాన్తస్మిన్
 నాందస్యనాంచోరాణాంస్వామిత్వంద్రజతిగచ్ఛతిఅథభాక్భాగ్యవాణా
 ధనవాంశ్చభవతి- శుభబలయుతకేంద్రైరితిఅత్రసు గ్రహైఃబలయుతైః-
 కేంద్రగతైరితైశ్చిద్వాన్యఖ్యాతం-తచ్ఛాయంకం-యస్మాద్భగవాన్గాఙ్ఁః-
 పావదేత్రగతైఃపాపైఃకేంద్రస్థైఃసామ్యరాశిభిఃసబలైర్యస్యజన్మస్యాత్సామ్య
 కసౌచస్యనాయకభిః॥ - - - - - ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవిమృతా

రాజయోగప్రతిపాదకపకాదశోధ్యాయః.

అథనాథసయోగాధ్యాయపార్వః-

మూ-నవదిగ్విసవస్త్రికాగ్నివేదైగుణితాన్విత్రీచతుర్వికల్పజాన్స్యః॥

యవనైస్త్రిగుణాహిషట్పతీసాకథితావిస్తరతోత్రతత్సమానః॥ ౧

వ్యా॥అథాతోనాథసయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానమితి॥ నాథసయోగా

నాంచత్వరోవికల్పః-తత్రఅకృతియోగాఃఏకోవికల్పః అకృతియోగాన్సం
 ఖ్యాయోగాశ్చఏకల్పస్వయం-అకృతియోగాఃసంఖ్యాయోగాఃఅశ్రయయో
 గాశ్చఏకల్పత్వయం - అకృతియోగాఃసంఖ్యాయోగాఃఅశ్రయయోగాదల
 యోగౌచేతివికల్పచతుష్టయం - తత్రవింశతిరాకృతియోగాః-సప్తసంఖ్య
 యోగాః-త్రయత్రయయోగాః-ద్వాదలయోగౌ-తత్రద్విత్రీచతుర్వికల్ప
 జానాంయోగానాం-సంఖ్యాజ్ఞానమౌపచ్ఛందసికేనాహఃనవదిగితి॥నవవ్య
 సిద్ధాదికశబ్దేనదశసంఖ్యోచ్యతే॥వసమౌష్ట్యే - ఏతేయథాసంఖ్యంత్రికాగ్ని
 వేదైఃగుణితాః-త్రికశబ్దేనత్రయపంచదశ్యంతే - అగ్నిశబ్దేనత్రయః వేదాశ్చ
 త్వారః-ఏతైఃగుణితాఃతద్యథా-నవదిగ్విసవః ౯ - ౧౦. ౧-ఏతేయథాసం
 ఖ్యం-త్రికాగ్నివేదైః-౩-౩-౪ - ఏతైగుణితాజాతాః-౨౭ ౩౦. ౩ ౨. ఏతే
 యథాసంఖ్యంద్విత్రీచతుర్వికల్పజాభవంతి-ఏతదుక్తంభవతి-అకృతియోగా
 వింశతిః-సంఖ్యాయోగాన్సప్త-ఏవమాకృతీసంఖ్యోవికల్పస్వయేనసప్తవింశ

తీయోగాఃభవంతి-ఆశ్రయయోగాస్త్రయఃఅశ్రయఃసంఖ్యాఅశ్రయస్తతేనవిక
 ల్పత్రయేణత్రింశత్ - ౩౦ - గలయోగాద్వై-ఆకృతీసంఖ్యాఅశ్రయదలయోగ
 కృతేనవికల్పచతుష్టయేనద్వైత్రింశత్ - ౩౧ - ఏవంద్విత్రిచతుష్వికల్పజాయో
 గాస్త్వృతితి-యవనైస్త్రిగుణాహీతి-పురాణయవనైస్త్రిగుణాహివత్కాశతి
 కథితా-వణ్ణాంశతానాంసమాహారఃమట్టజీసావత్రిగుణా అష్టాదశయోగశ
 తాన్యభిహితానీర్వరః-౧౮౦౦-ననుశుద్ధిద్వజేనకిముక్తంఉచ్యతే - నాథస
 యోగానామాసంత్యే తథావతద్వాక్యే॥సంస్థానసాదృశ్యమనంతకంసా
 ద్యవ్యాజినానాప్రకృతీదృష్టేతి-కథంపురాణయవనైస్త్వాదశతతాన్యభిహి
 తాని-ఉచ్యంతే-ఆకృతీయోగాస్త్రయోఽంశత్తీస్తైరభిహితాః - సంఖ్యాయో
 గానాంసత్తమింశత్యధికంశతంభవతి-ఏవంసాధాంశతంభవతి- మైత్రికైకం
 రాశిలగ్నతమధికృతోక్తం- తస్మాల్లగ్నద్వవశకేనాష్టాదశయోగశతాని
 భవంతి-యస్మాత్సార్థంశతంద్వాదశహతంఅష్టాదశతతానిభవంతి-ఏలేమా
 ముత్పత్తిరధ్యాయంతేద్రదశకాయమ్యామి-విదితాధ్యాయాశ్రయసూక్ష్మావ
 బోధత్వాత్-ఏవంయవనైస్త్రిగుణామట్ట తీవిస్తరతఃకథితోక్తా- అత్రాస్త్రి
 శాస్త్రేతత్సమాసఃతత్సంక్షేపఃక్రియతే - విస్తరస్యసమాసోభిధియతఇతిపూ
 ర్వంప్రదర్శితత్వాద్వాద్రంశదేవభిధియంతే- తస్మిలేష్వస్యఫలానాంసమా
 సత్వాత్ ద్వైత్రిశతేష్వేవయోగేష్వష్టాదశయోగశతాన్యంతర్భవంతీతి॥౧
 మా-రజ్జన్తునలంసలశ్చరాదైవ్యేనత్యశ్చత్రయజాజగదయోగా

కేంద్రైస్సవనద్యైదః లాభ్యైస్సకృపాకథితావరాశరేణ॥ ౨

వ్యాఅధాశ్రయయోగత్రయ దలయోగద్వయంచావచ్ఛ దసకేనాహ
 రజ్జమునలమితి చరాదైవ్యేచరస్థిరవిస్సృప్తభావరాశిభిఃగ్రహసంయుక్తైః
 యథాసంఖ్యంరజ్జమునలంసలప్తేతియోగత్రయంభవతి - తద్యథా ఏక
 స్త్రిచరరాశోచరరాశీన్వైచరరాశిత్రయచరరాశిచతుష్కేవా-యదా
 సర్వేగ్రహాభవంతి-స్థిరరాశయోద్విస్సృభావరాశయశ్చ- సూన్యాభవంతి
 తదారజ్జనామయోగోభవతి-ఏవమేకస్త్రిస్థిరరాశౌ-రాశిద్వయేరాశిత్ర
 యేరాశిచతుష్కేవా - యగాసర్వేగ్రహాభవంతి-చరగారయోద్విస్సృ
 భావరాశయశ్చసూన్యాభవంతి-తదామునలంనామయోగోభవతి-ఏవమేక
 స్త్రిద్విస్సృభావరాశౌరాశిద్వయే-రాశిత్రయేరాశిచతుష్కేవాసర్వేగ్రహా

భవంతి - చరరాశయస్థిరరాశయశ్చసూన్యాభవంతితదానలభ్యోయో
 గోభవతి - ఏతానాశ్రయజాకాత్రీమ్యోగా - సత్యాచార్యోజగాదఉక్త
 వా - కేచిత్సత్యస్తాశ్రయజానిహాహయోగానితివరంతి-ఇహస్త్రిప్రకరణే
 ఆహూక్తవానితి- తథాచసత్యః || సర్వేచరేషురాశిషుయదాస్థితాయోగ
 మాహతంతజ్ఞః | ఆనయ్యప్రియస్యసతితంపిదేశవాసాధయక్తస్య | సర్వే
 స్థిరేషురాశిషుయదాస్థితాముసలమాహతంయోగం | జన్మనికముకరాణాం
 యుక్తానామధమానాభ్యాంద్విశరీరేషుసలభతియోగోహీనాతిరిక్తదేహానాం
 నిపుణానాంతమనంచయభాగినాదిభవతే | అత్రకైశ్చిద్వాప్తిఖ్యాతంచర
 రాశిచతుష్కేయదాసర్వేగ్రహఃభవంతి- తదారజ్యస్థిరరాశిచతుష్కేము

సలం-ద్విస్వభావరాశిచతుష్కేసలభతి-తచ్ఛాముక్తం - యస్తాద్భగవాన్ గా
 గిః || ఏకాద్వైవాత్రయస్సర్వేసవైర్వ్యక్తాయదాగ్రహైః - చరయోగస్త
 దారజ్యస్థిమ్యకాంజన్మదోభవేత్ - స్థిరశ్చేస్తుసలంనామమానినాంజన్మకృ
 న్నైకాం | ద్విస్వభావైశ్చల్యాస్యసుబలినాంపరికీర్తితత్వతి - ఏవమాశ్రయ
 యోగశ్రయంవ్యాఖ్యాతం-సత్యమతేన-తథాచసత్యః||చరరాశిగ్రహైః
 దైగ్రజ్యస్థిరరాశిగ్రహైస్తథాముసలం-ద్విశరీరగ్రహైర్వ్యోగోసలసంజ్ఞాముఖిగుద్ది
 ప్తతి||అథదలయోగద్వయముచ్యతే - కేంద్రైఃసదసద్యుతైరితకేంద్రైః
 ధాసంఖ్యంసదసద్యుతైః - సద్యహైఃసామ్యైర్వ్యుతైఃదలభ్యోయోగః స్యక్
 మాలానామభవతి-తథాకేంద్రైఃసద్యహైఃసామ్యైర్వ్యుతైః-దలయోగఃసర్వో
 నామయోగోభవతి- ఏతదుక్తంభవతి - యేషుకేషుత్రిషుకేంద్రేషుసామ్య
 గ్రహఃబుధగురుశుక్రాయదాభవంతినకస్త్రిశ్చిత్కేంద్రేపాపాభవతిత
 దాస్రగ్నముయోగోభవతి - అథయేషుకేషుత్రిషుకేంద్రేషుపాపాఃసూ

ర్యభౌమసారాఃభవంతినకస్త్రిశ్చిత్కేంద్రేసౌమ్యగ్రహః - తదాసగోనామ
 యోగోభవతి - సన్వత్రయోగద్వయకేంద్రైఃసదసద్యుతైర్దలభ్యావిత్య
 త్వైత్రిషుకేమితివ్యాఖ్యాతం- యస్తాచ్ఛుక్లవత్కుప్తవత్తయోశ్చంద్రస్యసౌ
 మ్యస్యంపావత్వంచసంభవతి - ఏవంస్థితియదాసామ్యాకాంతేషుకేంద్ర
 షుక్షీణశ్చంద్రమాయదాచతుర్థోభవతి - అథవాపాపాక్రాంతేషుత్రిషు
 షుక్షీణశ్చంద్రమాయదాచతుర్థోభవతి- తదాపిసగ్నపాపయోగోభవతిః

తద్వత్సు కేంద్రేషు క్షిప్రనివ్యాఖ్యాతం ఉచ్యతే - యస్మాదనేనై వస్వల్పజాత
 కేడుక్తం - కేంద్రత్రయగైః పాపే తరై దళలాఖ్యావహిమాలేషుతి - అత్ర సా
 మ్యాస్త్రయం పాపాస్త్రయభిర్యోగభంజాయంతే - యథాసయోధ్వయోమ
 ధ్యేచంద్రమాస్త్రతీయోసధవతి ఉచ్యతే - భగవతాగాగ్నిశోక్తం - త్రికేంద్ర
 గై ర్యమారాత్కైస్సర్వోద్యుతజన్మః - భోగజన్మప్రదామాలాతద్వజ్జీవసి
 తెందుజై రితి । స్రగ్యోగం పాపవజి - త కేంద్రేషు సర్వసౌమ్యవజి - తేష్యితిక
 భంజాయతే ఉచ్యతే బాదరాయశోక్తం ॥ కేంద్రేషు పాపేషు సితజ్జీవైః కేం
 ద్రత్రిసంధ్యైః కథయంతీమాలాం । సర్వస్వసౌమ్యైశ్చయమారసూర్యై

ర్యోగాః మాదౌకనితాదలాఖ్యావితి ॥ ఏతాదలయోగౌదౌక్తా స్రక్సపాకథి
 తాపరాశరేణోక్తా ॥ ౪ స్వనైర్వరప్యక్తా ఉచ్యతే కైశ్చిదుక్తా కైశ్చిన్నోక్తా పరాశ
 రేణోక్తా వితి స్వశాస్త్రే పరాహిమిహిరేణోక్తా తథాచమణితః ॥ కేంద్రత్రయ
 గైః పాపైశ్చాస్త్రైర్వాగలసంజ్ఞితౌ ద్వయోగౌ సర్వమాలాఖ్యావినిష్టేచ్ఛఫల
 ప్రదా ॥ ఏవమాశ్రయయోగత్రయమపియోగద్వయమాహ కైశ్చిదుక్తం కైశ్చి
 న్నోక్తం కైశ్చిదుక్తత్వాద్వరాహమిహిరేణోక్తంగృహీతం - ఏవందలయోగ
 ద్వయం వ్యాఖ్యాతం ॥ 3

మూ - యోగావ్రజంత్యాశ్రయజాస్సమత్వం యవాజ్జవజాం ఉజగోల
 కాదైవ్యః కేంద్రోపగైః పోక్తఫలాదలాఖ్యావిత్వాహురస్యేనవృధ
 క్షౌణాతా ॥ 3
 వ్యా ॥ అథాశ్రయయోగత్రయమన్యాచార్యైర్వోక్తం యేనకారణేనచ
 నోక్తంతత్కారణమువజాతికయూహ ॥ యోగావ్రజంతీతి ॥ అశ్రయజాయో
 గారజ్జముసలసలాఖ్యాః ఆకృతీయోగైః యవాజ్జవజాం ఉజగోళకాదైవ్యైః
 వపర్జవజ్రవిహంగగోళకైః ఆదిగ్రహణాగ్గదాశకటాఖ్యాం చ తథాసంఖ్యా
 యోగైః గోలతాదైవ్యైః గూలకయోగఘూలకేదారైః సంఖ్యాయోగాః అశ్రయ
 జాయోగాః తుల్యతాం సమత్వం ప్రజంతీత్యతోనై ర్యోక్తైః తద్వ్యతిరేకే
 ణాప్యై శ్రయయోగానామవకాశోనాస్తీతివరాహమిహిరేణోక్తాః యైశ్చ
 యోగైస్సమతాం యాగ్యంతి యత్రచైషామనవకాశస్తదధ్యాయాంతే వ్యా
 ఖ్యాస్యామః - కేంద్రోపగైః పోక్తఫలాదితదలాఖ్యైః లయోగౌదౌక్తకేంద్రోప
 గైః పోక్తఫలాకథితఫలాకేంద్రోపగతై గ్రహణైః పోక్తేషు తేయయోగైః కేంద్ర

త్రయగైత్రేంద్రస్థానాంశుభగ్రహాణాంశుభంభముక్తం-అశుభానామశుభ
 మితి - అతపివేమాషాః కృతలౌఠక్త చవరాహమిహిరేణః కేంద్రత్రికోణేషు
 శుభావ్రతస్తానైష్వేవపాపానశుభప్రదాన్సురితి కేంద్రత్రికోణగ్రేష్టుభై
 శుభం ఫలంభవతీతిమాలామోక్షావపంకేంద్రత్రయగైత్రేపాపైఃపాపఫలంభ
 వతీతినర్పే సోక్తఃపవమస్యే అవరేచహుఃకథయంతి-తథాతానపృథక్ఫలా
 నుక్తాథ-త్వాత్ యద్యేవతతహి-కీమధః-వరాహమిహిరేణోక్తా విత్య
 త్రోవ్యతేనా సయోగాంతర్భూతత్వాత్సహస్తగళాస్వపిఫలదౌభవతఃయ
 దాకేంద్ర్యోవ గానాంయోగంవిసాఫలమంగీక్రియతేతదాస్వనశాస్వపిఫలం
 ప్రయచ్ఛంతి ఏతచ్ఛవరాశం దీనాంమతంతేమామతంయథానాభసయో
 గావేతానమస్తదానాస్వపిఫలప్రదౌతేనవరాహమిరేణోక్తా, 3

మూ-అచన్నకేంద్రభవనద్వయగైత్రేదాక్షిన్తస్త్వస్తగేషుశకటంవిహ

గఃఖిబంధ్యోఃశృంగాటకంసవమపంచమలగ్నసంస్థైఃకాక్షాన్యగై
 హాలమితిప్రచదంతితద్జ్ఞాః|| ౪

వ్యా || అధాకృతియోగాన్వంచగదాశకటవిహంగశృంగాటహలాఖ్యా
 న్వసంతతిలకేనాహ||అనన్వేతి|| అచన్నేనికటవతినికేంద్రభవనద్వయేకంట
 కరాశియుక్తేయదాసర్వేగ్రహాభవంతి-తదాగదాఖ్యోయోగోభవతి-సవ
 చతుఃప్రకారంలగ్నచతుర్థగతైఃసర్వగ్రహైరేకః-చతుర్థసప్తమధైద్విక

తీయః సప్తమపశమగతైస్తృతీయః-దశమలగ్నగతైశ్చతుర్థః-తస్యస్తగేష్వ
 తి-తస్యస్తగేషులగ్నసప్తమగేషుసర్వ గ్రహేషుశకటంభవతి-ఖిబంధ్యోఃపశ
 మచతుర్థయోగిన్ధితేషుసర్వ గ్రహేషువిహంగాఖ్యోయోగః-సవమపంచమల
 గ్నగతైఃసర్వగ్రహైఃశృంగాటకాఖ్యోయోగోభవతి-లగ్నాన్వగైహాలమి
 తి-లగ్నంవజాయితాయథాసంభవమస్యే సర్వేగ్రహాఃపరస్పరంత్రికోణ
 గతాభవంతి-తదాహుమిహియోగః-తద్జ్ఞాఃపాలాశాస్త్రపండితాఃప్రచ
 దంతికథయంతి-సచత్రిప్రకారఃద్వితీయపక్షశమగతైఃసర్వగ్రహైరేకః-తృ
 తీయసప్తమైకాదశస్థితైఃద్వితీయః ప్రకారః-చతుర్థాష్టమద్వాపశస్థితైః-తృ
 తీయఃప్రకారః|| - - - - - ౪

సూ-శకటండజవచ్చుభాశుభైర్వజంతద్విపరీతగైర్వనఃకమలంతువి
 మిశ్రసంస్థితైర్వాపీతిద్యుదికేంద్రభాష్యః|| - - - - - ౫

వ్యా॥ అథవజ్రయవచులవాపీసంజ్ఞయోగచతుష్టయమైత్యేతియేనా
హా॥ శకటాంశజవదితి, శకటవచుఃఖైఃస్యచిన్దితైఃకరణజవచుఃఖైఃస్యచిన్దితైః
తి-ఏతిదుక్తంభవతిలగ్నసప్తచయో, హామౌశ్చశ్చేత్తర్థదశమయోచ్చపాపాభ
వంతి-నాన్యత్రకేచిత్తదావజ్రాభ్యోయోగోభవతి-తద్విపరీతగైర్వ్యతి-తపవ
గ్రహోయదివిపరీతగ్నాభవంతి-తదాయవాభ్యోయోగోభవతి-శకటవచుః
భాఃఅంశజవచుఃభాః-ఏతదుక్తంభవతి-లగ్నసప్తచయోపాపాస్థితాః-చతు
ర్థాదశమయోచ్చపాపాస్థితాః-తదాయవాభ్యోయోగోభవతి-కమలంస్థితి-
ఏతైరేవసౌమ్యపాపైఃవిషయసంస్థితైఃచతుష్టకపేకేంద్రేషుఃపవస్థితైఃకమ
లాభ్యోయోగోభవతి-తదేవకమలంయదికేంద్రబాహ్యతోభవతి-తదావాపీ
సంజ్ఞాయోకః-ఏతదుక్తంభవతి-సవైరేవకేంద్రజామౌళికైఃకేంద్రాని
వజ్రయిత్యాన్యత్రపణఃసాబోక్తిమేషుస్థితైః-తదేవకమలంవాపీసంజ్ఞాయో
గోభవతి-పణఃసేషుచతుష్టకబోక్తిమేషుచతుష్టకపేకే॥ ... ౫

మూ-పూర్వశాస్త్రానుసారేణమయావజ్రాదయఃకృతాః॥ చతుర్థేభవ
నెసూర్యాత్జస్సితోభవతఃకథమ్॥ ... ౬

వ్యా॥ అథవజ్రయవచులవాపీసంభవోనభవతి-తావచయాపూర్వశాస్త్రాను
సారేణకృతావిత్వేతదసప్తభాహా॥ పూర్వశాస్త్రానుసారేణేతి॥ పూర్వశా
స్త్రానుసారేణపూర్వాచార్యైఃమయయవనాదిభిః వజ్రాభ్యోయోగఃకృతః
యవాఖ్యశ్చ - తస్మాత్సన్యాపికృతః-వజ్రాదయశ్చిబహువచననిదేశోగ్యే
షామేవప్రకారాణాంప్రదర్శనాథం- వజ్రాదయోయోగాయద్యపినసం
భవంతి-తథాపిపూర్వశాస్త్రానుసారేణమయాకృతాః - తాన్యచుస్సత్సద్వ
ప్రేక్ష్యత్సర్థః-యతఃసూర్యాదాదిత్యాచ్చతుర్థేభవనేచతుర్ధరాశౌఃపూర్వేణ
వశ్చిమేనవా-జ్ఞసితోబుధశుక్రాకథంభవతః-నకదాదిదర్శనయే అస్తనమ
యేవామధ్యాహ్నార్ధారాత్రయోఃబుధశుక్రాభవతః-అదిత్యేమధ్యాహ్నార్ధే
అథారాత్రస్థనవాతయోరుదయోస్తమయోవాసభవతి॥ ... ౭

మూ-కంటకాదిప్రవృత్తైస్తుచతుర్మూహగతై గ్రహైఃయూపేషుశక్త
దండాఖ్యామూరాద్యైఃకంటకేక్రమాత్॥ ... ౮

వ్యా॥ అథయూపేషుశక్తిదండాఖ్యాయోగచతుష్టయమచుష్టభాహా॥ కం
టకాదితి॥ మూరాలగ్నంతదాద్యైఃకేంద్రైఃక్రమాత్పరిపాట్యాలగ్నకేంద్ర

మాదిత్యైర్వాచతుషుగృహేషుయథాసంభవంసర్వగ్రహాణాయవస్థానం
భవతి-తదాయూపేషశక్తిరండాభ్యాశ్చిహ్వరోయోగాభవతి-తద్యథా
లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థేషుచతుష్టకపియదాసర్వేగ్రహభవంతి-తదా
యూపాభ్యోయోగోభవతి - అథచతుర్థపంచమషష్ఠస్తమేషుసర్వ ఏవగ్ర
హభవంతి-తదేషుశ్చరాభ్యోయోగః-అథనస్తమాష్టమనవమదశమేషుతదా
శక్తియోగః-అథచశ్చైకాదశద్వాదశలగ్నేషుతదాదండయోగఇతి॥ ౭

మూ-నాకూటచ్చత్రచాపానితద్యత్సప్తక్షణసంస్థితైః॥ అథక్షణచంద్రస్తునా
వాద్యైర్వాక్తస్తవ్యైర్వక్షణసంస్థితైః॥ ... ౮

వ్యా॥ అథనాకూటచ్చత్రచార్థచంద్రాభ్యంయోగపంచకమషష్టభా
హ॥నాకూటచ్చత్రేతి॥తద్యత్తేనైవపాగ్గుక్తేనప్రకారేణ-లగ్నకేంద్రాదార
భ్యైర్వైకైకస్యాత్కేంద్రాత్సప్తభిగ్రహైఃసప్తక్షణసంస్థితైః - నాకూటచ్చత్ర
చాపసంజ్ఞాచతుష్టయంభవతి - తద్యథాః-లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచ
మషష్ఠస్తమేషుయద్దాసర్వేగ్రహభవంతి-తదానామ్నాయోగోభవతి-ఏ
వంచతుర్థపంచమషష్ఠస్తమాష్టమనవమదశమేషుయదాభవంతి-తదా
కూటాభ్యోయోగోభవతి - అథనస్తమాష్టమనవమదశమైకాదశద్వాదశ
లగ్నేషుసర్వేగ్రహభవంతి-తదాచత్రాభ్యోయోగః-అథదశమైకాదశద్వాదశ
లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థేషుయదాసర్వేగ్రహభవంతి-తదాచాపఃచా
పాభ్యోయోగః-అథక్షణచంద్రఇతి-నావాద్యైర్వైకైకయోగైః-అస్యక్షణసంస్థితైః
అపరరాశివ్యసంస్థితైర్వక్షణచంద్రాభ్యోయోగోభవతి - నావాద్యైఃకటకే
మాత్రాఃతైశ్చాస్యక్షణసంస్థితైః-అపరరాశిగతైః-తేనఋషరేభ్యుతరభ్యునిరం
తరంసప్తసుగృహేషుయదాసర్వేగ్రహభవంత్యాపాక్షిమేభ్యోతదాధక్షణచం
ద్రాభ్యః-సచాప్తవ్రకారఃతద్యద్వాద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠస్తమ
మాష్టమేషుసప్తసుసర్వేగ్రహేయదాభవంతితదైకః - ఏవం తృతీయాదినవ
మాంలేషుద్వితీయః పంచమాదిష్యేకాదశాంలేషు తృతీయః-షష్ఠాదిద్వాదశాం
లేషుచతుర్థః-అష్టమాదిద్వితీయాంలేషుపంచమః-నవమాదితృతీయాం
లేషుషష్ఠః-ఏకాదశాదిపంచమాంలేషుసప్తమః-ద్వాదశాదిషష్ఠాంలేషుయ
దాసర్వేగ్రహభవంతితదాప్తఇతి॥ ... ౮

మూ. ఏకాంతగతైరధ్యాత్మముద్రక్ష్యహాశీతైః పిలగ్నాస్థితైశ్చక్ర

మిత్యాకృతిజనంగ్రహః॥ ... - ... - ౯

వ్యా॥ అథనముద్రచక్రాభ్యాయోగావనుష్ఠభాహుః॥ అథాన్వీతీయస్థానాదారభ్యైకాంతగతైః హైః పక్షగృహశీతైః పురాశిషువ్యవస్థితైః సప్తభిరన్వైః సముద్రాభ్యోయోగోభవతి పిలగ్నాస్థితైరితి. అనేనైవప్రకారేణ పిలగ్నాల్లగ్నాల్ ప్రభుత్వైకాంతగతైః పక్షగృహేషు సప్తభిరన్వైః చక్రాభ్యోయోగోభవతి. తద్యథా. లగ్నత్యతీయః చతుస్థమనవమైకాదశేషు పక్షగృహేషు దాసర్వేగ్రహాభవతి. తదా చక్రాభ్యోయోగోభవతి. ఇత్యేవం ప్రకారేణ ఆకృతిజానామాకారవశాదుత్పన్నానాం సంగ్రహో వ్యాఖ్యాతః॥ ౯

మూ. స. ఖ్యాయోగస్సప్తసప్తకుసంస్థైరేకాపాయోగ్వల్లకీరామిని

చ । పాశఃకేదారశ్చసూలోయుగంచగౌలిశ్చన్యాకృతావ్వముక్తాన్వీహాయః॥ ౧౦

వ్యా॥ అథసంఖ్యాయోగసప్తకంఠాలీన్యాహ॥ సంఖ్యాయోగఇతి॥ సప్తభిః గ్రహైః సప్తకుసంస్థైస్సప్తసురాశిషుస్థితైరేకాపాయాత్. ఏకాపగమాత్

క్రమాత్సప్తసంఖ్యాయోగాస్సృజితేచ పల్లక్యాదయోగోలాంతాః తద్యథాయేషుకేషు సప్తగుహేషు దాసర్వేగ్రహాభవతి. తదా చతుస్థమనవమైకాదశేషు గోభవతి. యదా పల్లగుహేషు సర్వేగ్రహాభవతి. తదా చతుస్థమనవమైకాదశేషు గోభవతి. ఏవం చతుస్సర్వేగ్రహాపాశపాశయోగః. చతుషుకేదారయోగః. త్రిషుసూలయోగః. ద్వయోః యుగయుగసామకయోగః. షకస్తకారాశాసర్వేగ్రహాయదాభవతి. తదా గౌలిగోలసామయోగః. అన్యస్సప్తముక్తాన్వీహాయపూర్వోక్తానన్యాయోగావజయిత్యావతేయోగాభవంతి. ఏతదుక్తంభవతి యదౌక్తానాయోగానాం మధ్యేయదిసంఖ్యాయోగస్య సామ్యశ్చంభవతి. తదా సంఖ్యాయోగోనాంగీకార్యః. సమీపయోగోగ్నిహృత్ ఇతి॥ ౧౧

మూ. ఈష్ట్యర్థిదేశనిరతోద్వయశ్చ జ్ఞాన్మానీధనీచమునలేబహుకృత్యసక్తావ్యంగిస్థి సరాధ్యనిపుణానలజాః స్రగుత్థోభోగాన్వితోః ఘటగజౌ హుదుః శిభాకస్పత్ ॥ ౧౧

వ్యాఖ్యానాధాత్రయయోగజాతానాం చలయోగద్వయజాతానాం చ ఫలం వ
 సంతతి కే నాహ॥ ఈష్ట్యు రితి॥ ఈష్యుః సమశ్చరః పరధిః షత్సరీ-విదేశనిర
 పః పరదేశాధ్యాసనశీలః-ఆధ్వరుచిః సతతమటనః-ననువిదేశసతపవాధ్వరు
 చిః తత్త్వి-మత్రద్వయోగహణం-ఉద్యతే విదేశేవ్యనేకప్రదేశాధ్యాసనశీలో
 భవతః-సతతమటనోనభవతి ఏవ-విధోరజ్ఞావ్య రజ్ఞావ్యేయోగేజాతోభవతి-
 మసిగద్వితః ధనీ విత్తవాః బహుషకృత్తేషుకార్యేషామనక్షః బహుకమా
 రంభశీలః-ఏవం విధోముసలాభ్యయోగేజాతోభవతి-వ్యంగౌంగహీనః స్థిరో
 బృథనిశ్చయః ఆధ్యోధనవాః-సప్రణఃకార్యేషుసూక్ష్మదృష్టిః ఏవం విధోనల
 జీనలాభ్యయోగేజాతోభవతి-ఏవమాత్రయయోగత్రయజాతానాం ఫలం
 వ్యాఖ్యాతం-ప్రగుత్థోభోగాన్వితఇతి-ప్రగుద్భేప్రశ్నోగేజాతోభోగాన్వితో
 భవతి భుజగజోభుజగాభ్యేనవకాయోగేజాతోబహుమఃఖభాక్స్యాత్-నా
 నాప్రకారాణాం దుఖాం నాంభాగీభవతి-కేచిదత్రబహువచన-వరంతి-వ్యంగాః
 సిరాభ్యనిపుణానలజాః ప్రగుత్థాః భోగాన్విభుజగజాబహుమఃఖభాజిత
 నకశ్చిద్దోషః ఏవంచలయోగద్వయజాతానాం ఫలం వ్యాఖ్యాతం॥ ౧౧

మూ - ఆత్రయోక్తాస్త్రవిఫలాభవంత్యనైర్విమిశ్రితాః॥ మిశ్రాయైసేష
 లందమ్యరమిత్రాస్సస్వఫలప్రదాః॥ ... ౧౨

వ్యా॥ ఆధాన్యోయోగఆత్రయయోగశ్చసమకాలంయత్రదృశ్యతే-తత్రా
 త్రయయోగస్సనిరాకరణార్థమనుజ్ఞభావః॥ ఆత్రయోక్తాస్త్వితి॥ యత్రా
 న్యోయోగ ఆత్రయయోగశ్చభవతి-తత్రాత్రయయోగోన్యేనయవాదినామి
 త్రోభవతి-మిత్రతత్వాచ్చాఫలోభవతి-స్వంఫలం ప్రయచ్ఛతి-ఏవమనైర్విర
 వరైః విమిశ్రితానిష్ఫలాభవంతి-యైశ్చ మిశ్రాః సాదృశ్యంగతాః తేతత్రఫలం
 దమ్యః కేచిన్మిశ్రాయైసైః ఫలం తేషామితివరంతి-ఆమిత్రాశ్చనైర్విరవా
 భవంతి-తదాస్వఫలప్రదాఆత్మీయః ఫలందదతి తత్రచరరాశౌలగ్నతేస్థిర
 ద్విస్సభావగతైరమిశ్రాః స్థిరలగ్నేచరద్విస్సభావగతైరమిశ్రాః ద్విస్సభా
 వలగ్నేచరస్థిరగతైరమిశ్రాః॥ ... ౧౩

మూ-యస్తేరభాకృతతమథః-గువిక-దాయాంతద్వృత్తిభుక్శకటజ
 స్సరుజుహరః॥ దూతోటనః కలహకృద్విహగే-విష్టుశృంగాటకే
 చిరసుఖీకృషికృద్ధలాభ్యై॥ ... ౧౪

వ్యా॥ అథగ నాశకట విహగశృం గాటక హలాభ్యేషుయోగేషజానా
నాంస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥యష్టాధృక భాగితీ॥యష్టాయజనశీలః-అథ-
భాగ్ధనానాంభాజనం- సతతంసర్వకాలంఅథకరుదిః ఆధా-జ-నోద్యమశీ
లః ఏవంవిధోగదాభ్యేయోగేజాతోభవతి-తద్వృత్తిధుగితి-తదితశకటవరా
మశః-తద్వృత్తిధుక్-శకటవృత్తింధుక్-శకటజీవీభవతీ శ్చర్ధఃసరుజోవ్యా
ధ్యజి-త-కుదారఃకుత్సిత భార్యః- ఏవంవిధఃశకటజః శకటయోగేజాతోభ
వతి-దూతోటనత్తితి-దూతః-సందేశప్రావణాధః-పరసకాశగామీ - అట
నఃపరిభృగృణశీలః- ననుదూతేనాప్యవశ్యపటసేనభవతవ్యం - ఉచ్యతే-చరే
చ్ఛయాగమనశీలోదూతః-అయంపునస్వేచ్ఛయాటనఃతదుభయభాగ్భవతి.
కలిసూక్ష్మతేకలహశీలః - ఏవంవిధోవిహగాభ్యేయోగేజాతోభవతిప్రవృత్తి ఉ
క్తిః-చిరేణసుఖచిరసుఖీవయోతేసుఖీశ్చర్ధః-ఏవంవిధఃశృం గాట కాభ్యేయో
గేజాతోభవతి-అన్యైశ్చిరంసుఖచిరసుఖీశ్చృం గాటకేవ్యాఖ్యాతః - తచ్చా
యుక్తం-యస్తా ర్థగవాగ్గాగిః॥లగ్నపటచమసః-ధ్యేరోగిశ్చృం గాట
కోమతః॥వయోం తేసుఖినాంజన్మతతస్యాత్కటుభాషితామితి॥ కృషిశ్చర్ధ
లాభ్యేహలయోగేజాతఃకృషిశ్చర్ధవతి-కృషింకరోతీశ్చర్ధం॥ - - ౧౩
మూ- వజ్రేంత్యపూర్వసుఖనస్సుభగోతిశూరోవీ గ్యాన్వితోజ్యేధయవే

సుఖసోపయోంతః । విఖ్యాతకీశ్యమితసౌఖ్యగుణశ్చపద్యేవా
ప్యాన్వితుస్థిరసుఖనిధికృన్నదాతా॥ ౧౪

వ్యా॥అథవజ్రయవద్ద వాపీజానానాంస్వరూపంవసంత తిలకేనాహ॥
వజ్రేంత్యపూర్వసుఖనత్తితి॥అం లేవయోంతేసుఖనఃపూర్వే-సుఖనశ్చబాల్యే
సుఖియావనేదుఃఖితోవృద్ధత్వేపునరేవసుఖిభవతీత్యర్థః- శుభగఃసర్వజనవ
ల్లభఃఅతఃశూరోతీవసంగ్రాహధీరః- ఏవం విధోవజ్రాభ్యేయోగేజాతోభవతి-
పీర్వాన్వితఃపరాక్రమయుక్తః-అథశబ్దః పాదపూరణే వయోంతఃవయోమ
ధ్యేసుఖి-అంతశ్చబ్దోత్రమధ్యపర్యాయః-ఏవంవిధోయవాభ్యేయోగేజాతోభ
వతి-విఖ్యాతకీలిఃసర్వజనప్రసిద్ధయశాః- ససుకిమత్రవిఖ్యాతకీతి-రస్తి - ఉ
చ్యతే-అస్తికన్వచిచ్ఛసాయధాకీతి-ప్రావకకమ-భిః శతైరపివగ్రంఖ్యా
తకీత-సంప్రాప్తితి అమితసౌఖ్యగుణ-అప-మితసౌఖ్యోపరిమితగుణశ్చ-
గుణావిద్యాశౌర్యాదయః- ఏవంవిధఃపద్మాభ్యేయోగేజాతోభవతి-తస్మిన్

సుఖంతనుష్ఠల్పిన్ద్రించిరకాలస్థాయీసుఖంయశ్యస్వల్పసుఖంబహుకాలంభ
 వత్స్యార్థః నిధిక్వల్భూనూనావధాన్యోపనశీలః - న నాతాకదర్శక-ఏవంధోవాపీ
 సంజ్ఞేయోగేజాతోభవతి॥ ౧౪

మూ॥ త్యాగాత్తనాక్రతురైర్యజతేవయూపేహింసోధగుష్ట్య
 ధికుతశ్చరకృచ్ఛరాభ్యోనీచోలసస్సుఖధన్వైర్విముతశ్చశక్తాదంఢే
 ప్రియైర్విరహితఃపురుషోత్తమృతిః॥ ౧౫

వ్యా॥ అక్షయూపశరశక్తిసండాభ్యేయోగచతుష్టయేజాతానాంస్వరూపం
 వసంతతిలకేనాహ॥ త్యాగాత్తనానితి॥ త్యాగాత్తనాదానశీలః క్రతువరైః
 శ్రేష్ఠయశ్చైముజతే ఏవంధోయూపాభ్యేయోగేజాతోభవతి-హింసేతి-
 అతిహింసేతిత్యర్థంవధగుః నిఃగుష్ట్యధికుతః బంధనాలః- శరకృత్శరకా
 రః-ఏవంధశ్చరకృచ్ఛరాభ్యేయోగేజాతోభవతీనీదః అధమానామకులోచితా
 నాంకమణాంకతా అలసః క్రియాస్వవయః-సుఖగ్నైర్వియుతోభాగవిప్ర
 వివజాతః-సస్సుఖానిధానశ్చ ఏవంధఃశక్తాయోగేజాతోభవతి-ప్రియైః పు
 త్నాదిభిఃవిరహితః వజితః అంత్యవృత్తిః దాసవృత్తిః శూద్రవృత్తికృత్త్య
 ర్థః-ఏవంధిధోదండాభ్యేయోగేజాతఃపురుషోభవతి॥ ౧౫

మూ॥ కీర్త్యా-యతశ్చలసుఖంకృపణశ్చనౌజఃకూటేనృతప్రవణబంధన
 వశ్చజాతః॥ ఛత్రోద్భవస్సృజనసౌఖ్యకరోత్త్యసౌఖ్యశూచశ్చ
 కాన్తుకభవఃప్రథమాంత్యసౌఖ్యః॥ ౧౬

వ్యా॥ అధనౌహులఛత్రోకాముకజాతానాంస్వరూపంవసంతతిలకేనా
 హ కీర్త్యా-యతశ్చలసుఖవృత్తిః॥ కీర్త్యా-యతఃఖ్యాతయశాచలసుఖఃకదా
 చిస్సుఖికదాచిద్దుఃఖి-కృపణాలదాతా-చశబ్దోత్రసముచ్చయోధేః- ఏవంధి
 ధోనాకఃనావాభ్యేయోగేజాతః-ఇతి నాయోగః కూటవృత్తి - అన్యతేష్టవనామ
 తిర్యగ్యసోమృతస్థలవఃఅచత్యాభిభాషే- బంధనపః బంధనంవాతీతిబంధనపఃకే
 చిత్కూటే-౨ నృతకృపణబంధనవశ్చజాతవృత్తి - ఏవంధిధఃకూటాభ్యే
 యోగేజాతోభవ ఇతిహులయోగః ఛత్రోద్భవవృత్తి-స్వజనసౌఖ్యకరః-అం
 త్యకౌఖ్యోవృద్ధత్వేనుఖితశ్చఏవంధిధఃఛత్రాభ్యేయోగేజాతోభవతిఇతిఛత్ర
 యోగః శూరశ్చేశూరశ్చనాగ్రాహప్రియః ప్రథమాంత్యసౌఖ్యః ప్రథమే
 బాల్యేనుభవత్యేవృద్ధత్వేనుఖిత - ఏవంధిధఃకాముక-౩ వఃచావాభ్యేయో
 గేజాతోభవతి ఇతిచానయోగః॥ ౧౬

మూ- అధోఽందుజః సుఖగకాంతవపుః ప్రధానస్తోయాలయేనరపతిప్ర
తిమస్తుభోగీ । చక్రేన రేంద్రమకుటమృతిరజితాఃస్మిన్ద్విబోధ్యవ
శ్చనిపుణఃప్రియగీతనృత్యః॥ ... ౧౭

వ్యా॥ అగౌర్ధచంద్రసముద్రచక్ర వక్షిజాతానాంస్వరూపంవసంత
తిలకేనాహ॥ అధోఽందుజ ఇతి॥ సుఖగః సర్వజనప్రియః-కాంతవపుః ప్రదశ్
సియః-ప్రధానఃసర్వజనపూజ్యః- ఏవంవిధోధోఽందుఃజోధచంద్రాభ్యయో
గేజాతోభవతి-నరపతిప్రతిమః రాజ్ఞాతుః భోగీభోగవాక్ - ఏవంవిధస్తో
యాలయేనముద్రాభ్యయోగేజాతోభవతి - చక్రఇతి- నరేంద్రారాజాః-
తేషాంమణిఃకేరీహని - చూడామణిఃత్వానితేషాంద్వ్యంకాంతః-తయా
రంజితౌఘరితావంస్మీపాదాయస్యసః - రాజానఃతస్యపాదయోవతంతి-మ
హారాజాధిరాజోభవతిత్యర్థః-తపోజ్ఞానాదియోగాద్యాజ్ఞాంపూజ్ఞాసీయో
వా-ఏవంవిధశ్చక్రాభ్యయోగేజాతోభవతిఅకృతియోగవిశేషజాతానాంఘ
లంవ్యాఖ్యాతం అత్రైవభూపాలసంఖ్యా యోగానాంఘలంవ్యాఖ్యాయ తే
వీబోధ్యవశ్చేతి-నిపుణః సూక్ష్మదృష్టిః ప్రియగీతనృత్యఃగీతప్రియోన్యస్త్రి
యశ్చఏవంవిధోవీబోధ్యవోవీణాభ్యయోజాతోభవతి॥ ... ౧౭

మూ- దాతాన్యకార్యనిరతఃపశుపశ్చదామ్నిపాశేధనాజనవిశీలసభృ
త్యబంధుః । కేదారజఃకృషికరస్సుబహూపయోజ్యఃశూరఃక్షతోధ
నరుచిర్విధనశ్చమాలే॥ ... ౧౮

వ్యా॥ అథదామ్నిపాశకేదారశూలఃజాతానాం స్వరూపంవసంతతిలకే
నాహ॥ దాతేతి॥ దాతాఉదారః అన్యకార్యనిరతఃపరోపకారాసక్తఃపశు
పఃపశురక్షితాబహుపశుభాక్భవతి-పారాంతరేతుపశూనాంపాలయితార
క్షయితాగ్రాహాధిపతిత్వర్థః- ఏవంవిధోదామ్నియోగేజాతోభవతి- పాశ
ఇతి-ధనాజః-నేవిశీలః సచాసౌసభృత్యబంధుశ్చ-ధనాజఃన విశీలసభృత్యబం
ధుః-స్వయంధనాజఃనేవిశీలఃసన్తాగేణధనాజః-నుకరోతితథాభూతాస్త
న్యభృత్యాంకమకరాఖంధవాశ్చభవంతి-కేదారఇతి - కృషికరఃకృషింక
రోతి-సుబహూపయోజ్యః సువృశోభనంకృత్యాబహూనాముపయజ్యతేఉప
కరోతిఏవంవిధఃకేదారజఃకేదారాభ్యయోగేజాతోభవతి- శూరః సమర్థ

రః-శుతఃప్రహరితః ధనరుచిఃఅఖత్రయః-కేవిస్వధనుచిరితి-తంతి-విధనశ్చ
దతిద్రఃపవంవిధఃశూలాఖ్యాయోగేజాతోభవతి॥ ౧౬

మూ- ధనవిరహితఃపాపః~~పాపః~~గేత్వధసౌలకేవిధనమనినోజ్ఞానో
పేతఃశుశిల్పిలసోబనః|ఇతినిగదితాయోగాసాన్నిధకంపత్రైరిహనా
భసానియత్రఫలదాశ్చింత్యాప్యోతేనమస్తదశాస్వపి॥ ... ౧౯

వ్యా||అఖయుగగోలయోజాతస్యస్వరూపంసవే-మాంచనాభసయో
గానాంసమస్తదశాస్వపిఫలప్రదశానంహరిత్యాహ॥ ధనవిరహితః|ధన
విరహితఃఅఖత్రహీనః-పాపంఙ్డీత్రమూమార్గవ్యపేతః- ఏవంవిధోయుగాఖ్య
యోగేజాతోభవతి-కేచ్ఛినవిరహితః- పాపంఙ్డీచేతివరంతివాశబ్దోత్రచాధ్యే
అర్థహీనః-పాపంఙ్డీచఅధశబ్దఃఆనంతర్యే-విధనోఽఖత్రహీనః - మనినోమలో
పేతశరీరఃమలినవాసావా - అజ్ఞానోపేతఃమూఖః-కుశిల్పీలోకేనింద్యశి
ష్టతా - అలసఃక్రియాస్వనమధః అటనోభ్రమణశీలః సన్పత్రాలసోట
సచ్చేతిపిరుద్ధంఉచ్యతే - యద్యపిస్వరూపేణాలసఃతథాప్యతిదారిద్యాద్భీ
జనక్రియామటనంవినానసంపాదయతి - ఏవంవిధోశూలాఖ్యయోగేజాతో
భవతి-ఏవంసమస్తసుసంఖ్యాయోగేషుఫలంవ్యాఖ్యాతం - ఇతినిగదితాయోగా
ఇతి-ఇత్యేవంప్రకారానాభసయోగాః ఫలైసాన్నిధకంనిగదితా ఉక్తాఇహాస్తి
న్నధ్యాయే - ఏలేసమస్తదశాస్వపినియత్రఫలః : సర్వకాలఫలప్రదాఃచిం
త్యాఃనిజ్ఞాతవ్యాః - ననుప్రజాచిష్వాద్యం తనుఖితాప్రదశితా తత్కథం
సమస్తదశాస్వత్పుక్తం - ఉచ్యతే- తేషాంచనాత్ యధాదశితకాలఃసుఖ
దుఃఖయోగ్భవిష్యతి - యేషాంకాలవిభాగోనోక్తం తేషాంసమస్తదశాస్వపి
యధాదశితకాలఃసుఖదుఃఖప్రదాభవిష్యంతి - ననుకస్యచిత్తమస్తంజన్తమఖన
దుఃఖైరైకరూపేణగచ్ఛతియేవభోగినః తేషామానందదుఃఖైరభితప్తా
భవంతి-యేషిభిరైతనిఃతేషికదాచిద్ధర్మాభితప్తాభవంతిశీతలాసుద్రుమచ్ఛా
యాసుసుఖశ్రమిత్యాత్మానంమన్యంతేతస్మాదేవమాదినుఖందుఃఖంసవేణసం
సారజాతేనవివర్యయేణానుభూయతే-తత్కథంసమస్తదశాస్వపియోగాఃఫ
లప్రదాభవంతి ఉచ్యతే-నైతేయోగాదశాష్టకవగఃఫలహంతారః- శుభమ
శుభంవాఫలంసదత్యష్టకవగాశ్రితమపిఫలంచ-అతోయధాకాలంయోగా
ఆపిసమగ్రజన్మసంభవదగతి ఏవంమిత్రఫలానుభవోభోగి నాందరి

నాం చ సంబంధవత్త్వేన-ఏవంతావన్నాథసయోగాభ్యాసోఽస్మిన్న
 ధ్యానయద్వైతవ్యంపూర్వప్రతిష్ఠాతంతమచ్యతే-దలయోగాభ్యాసో
 గయోఽసమకాలముపస్థానంనాస్తి-ధావలయోగైస్సహాశ్రయయోగానాం
 తుల్యకాలముపస్థానంనాస్తివలదలయోగైస్సహసంఖ్యాయోగాయజ్యంతే
 తేతదాదలయోగాభలమేవభవతిఅధాకృతియోగాఆశ్రయయోగైర్జ్యంతే
 తదాకృతియోగాభలంభవతి-అధాకృతియోగాస్సంఖ్యాయోగైర్జ్యంతే-
 తథాపాకృతియోగాభలంభవతి-యస్తాత్సంఖ్యాయోగానామపవాదః-అన్యా
 న్పూర్వముక్తావిహాయఆశ్రయయోగానామప్రపవాదః-ఆశ్రయయోగా
 స్తువిఫలాభవంత్యవైర్విమిశ్రితాత్-తస్తాత్సంఖ్యాయోగాఆశ్రయయోగా
 శ్చకృతియోగైశ్చాభిభూయంతే-అధాశ్రయయోగేనసహసంఖ్యాయోగాసో
 పస్థానంభవతి-తదాసంఖ్యాయోగాభ్యావకాశఏవనభవతి-అధాశ్రయయోగ
 నసంఖ్యాయోగాభ్యావసమనెకతేనాన్యోవకాశస్సంఖ్యాయోగాభ్యాసంకీర్త్యక
 స్త్వి-రాశౌయదాసవేగ్రహభవంతి-తదాఆశ్రయయోగాఏవభవతి-నన్వా
 శ్రయయోగాసంఖ్యాయోగానాంతుల్యే అపవాదే ఆశ్రయయోగానసంఖ్యా
 యోగాఃకథమభిభూయంతే-ఉచ్యతే-యదిసంఖ్యాయోగేనాశ్రయయోగావస
 మనంభవతి-తదాఆశ్రయయోగోనభవతి-యదాఆశ్రయయోగేనసంఖ్యాయో
 గోభిభూయతే-తదాగోలచ్యావకాశఏవనన్యాత్-పరిభాషాచేయంనిరవకాశా
 హివిధయస్సవకాశాన్విధిః-బాధంత్యై-అథైకైకంరాశిలగ్నతమధికృత్య
 పురాణయవనమతేనయత్సాధకంయోగశతముక్తంతథునాప్రదశ్యతే-తే
 మాంతావత్త్రయోవింశతిరాకృతియోగాఃవింశతిరేవరాహమిహిరేనాభి
 హితాః-కింతు తేమాంధ్యేగదాయోగేనచత్వారోయోగాలభిహితాః-లగ్న
 చతుర్థయోఽయదాసవేగ్రహభవంతి-తదాగదాయోగాః-చతుర్థసప్తమయో
 శ్యంభిః-నప్తమదశమయోఃపభుకఃదశమలగ్నయోఃభ్యజః-తత్రపూర్వోక్తా
 వింశతిః-శంఖపభుకభ్యజైస్సహాత్రయోవింశతియోగాభవంతి-సంఖ్యాయో
 గానాంనప్తవింశత్యధికంశతం-ఏవంసాధకంశతం-౧౫౦-రాశిద్వదశకే
 నాష్టదశశతానిభవంతి-౧౮౦౦-తత్రనప్తవింశత్యధికస్యసంఖ్యాయోగాశ
 తస్యోన్నతిఃప్రదశ్యతే-చద్యథాపకవికల్పాస్సప్త-ద్వివికల్పాపకవింశతిః-త్రి
 వికల్పాఃసంచత్రింశత్-చతుర్వికల్పాఃసంచత్రింశత్-పంచవికల్పాఃపంచ

శతిః పద్వికల్పాస్త-సప్తవికల్పపకః- ఏతదేకకృతంసప్తవిశత్యధికంశతం
భవతి -౧౨౭ - ఏతదేవవరాహమిహిరేణవివాహపటలేషూక్తంద్విత్వా
దియోగాన్పరిగృహ్యకస్తాన్సోక్తకృతంసత్రిధన-విలగ్న ఇతి - అధవికల్ప
గణితంప్రదశ్యతే-తత్తాచార్యేణవికల్పగణితంసంహితాయాముక్తం॥పూ
ర్వేణపూర్వేణగతేనయుక్తంస్థానంవినాంత్యేప్రపదంతసంఖ్యాం | ఇచ్ఛా
వికల్పైఃక్రమశోభిసీయసీతేనపుష్టిపునరన్యనీతిరితిఅత్రయావత్సంఖ్యానాం
వికల్పాఃక్రియంతేతదంకాంతానెకాద్యానుపర్యుపరిస్థాపయేత్-తద్వధాఅ
త్రసప్తగ్రహైః ఏకాద్యానాంసప్తాంతానాన్యసః-౧-౨-౩- ౪- ౫-౬- ౭-
అత్రపూర్వేణగతేనయుక్తంస్థానంవినాంత్యమితిపూర్వశాప్సౌగతశ్చపూ
ర్వగతఃతేనపూర్వేణగతేనయుక్తమంత్యముపరిస్థంస్థానం-వినాతద్వజ్ఞయి
త్యేత్యర్థః-ప్రథమకమధః-తయోగ్వయోరుపరిస్థయోఃక్షిపేత్ - ఏవంతత్ర
త్రిణిజాతానితానిచస్వపరిక్షిపేత్ - ఏవంతత్రషడ్జాతానితానిస్వపరి
చతుషఃక్షిపేత్-ఏవంతత్రదశరూపాణిజాతానిస్వపరిపంచసుక్షిపేత్ -త
త్రపంచదశజాతానితానిస్వపరిపట్సుక్షిపేత్-తత్రైకవింశతిర్జ్ఞాతాని అత
మంచకమణోభావాత్తదుపరిస్తపై నస్థితాః-యదుక్తంస్థానంవినాంత్యఇతి
పునరన్యధఃప్రభృత్యేవంకృత్వాపంచమెస్థానెపంచత్రింశజ్ఞాతాః-పునరపిచ
తుధేః పంచత్రింశత్పునస్త్రుతీయేఏకవింశతిఃపునఃద్వితీయేసప్తప్రథమేఏకై
వ -౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-౧౧-౧౨- అథవాన్యేనప్రకారేణసంఖ్యానయనం-ప్ర
తిలోమంవినిక్షిప్యచానులోమమధఃక్షిపేత్-అనులోమంసమాహన్యాదదధేన
సవిభాజయేదితి-న్యాసంత్రసప్తానామధోరూపంచేదః-అనేనభాగమవహృ

౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨
౧౩	౧౪	౧౫	౧౬	౧౭	౧౮

త్యలబ్ధంసప్త ౭ ఏతైఃద్వితీయస్థానస్థపట్నంఖ్యాం
సంగుణ్యాధస్థితద్విసంఖ్యయాభాగమవహరేత్ -
లబ్ధమేకవింశతిః-౨౧-ఏతైస్త్రుతీయస్థానస్థపంచసంఖ్యాంసంగుణ్యైభిర్విభ
జ్యాన్యాప్తంపంచత్రింశత్ -౩౪- ఏతైశ్చతుర్థస్థానస్థచతుస్సంఖ్యాంసంగు
ణ్యచతుర్భిర్విభజ్యావాప్తం-౩౪-ఏభిఃపంచమస్థానస్థత్రిసంఖ్యాంసంగుణ్యపం
చభిర్విభజ్యావాప్తమేకవింశతిః -౨౧-ఏభిఃషష్ఠస్థానస్థద్విసంఖ్యాంసంగుణ్య
పద్భిఃవిభజ్యావాప్తంసప్త- ౭- ఏభిరేకంసంగుణ్యసప్తభిర్విభజ్యావాప్తఏక
ఎవ - ఏవమేకద్విత్రిచతుఃపంచషట్ సప్తవికల్పాః - ఎవంవికల్పగణితంకృ

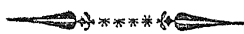
త్వాయశేష్టసంఖ్యానాంవ్యాఖ్యేయం అదైతేషాఽవికల్పనాంలోప్తకప్రస్తా
 రేణోద్ధారకతఃప్రతిష్ఠాపితత్వైక్రమశోభినీయనీతేనవృత్తిఃపునరన్యనీతి
 రితియశేష్టసంఖ్యానాంవికల్పనామూద్యాద్వా రాణిభేదతత్త్వైకవికల్పే
 చైకైకంలోప్తచిహ్నంకృత్వావికల్పనుత్పాదయేత్-ద్వికల్పేష్యాద్యంస్థిరం
 లోప్తచిహ్నంకృత్వాద్వితీయేనలోప్తచిహ్నతేనసహవికల్పనుత్పాదయేత్
 ఏవంత్యాదిషువికల్పేష్యాద్యంస్థిరంలోప్తచిహ్నతంకృత్వానైఃచరలోప్త
 చిహ్నైశ్చసహస్యస్తాద్వికల్పనుత్పాదయేత్ - ఏవంకృత్వాప్రథమస్యా
 వసమనంకార్యం-నీతేనవృత్తిరితివచనాత్-తతోన్యంస్థిరచిహ్నంకృత్వాన్య
 సేత్-పునరన్యనీతిరితివచనాత్ఉక్తంచభట్టశ్రీశంకరేణ||వణాసంఖ్యాకం
 స్థాఖ్యాజ్ఞేవయోజ్ఞేయసంఖ్యకః|జ్ఞేయోక్త్యాన్యత్రతత్పూర్వహాన్పురాన్
 అప్యనుక్రమాత్|నయేద్యామాద్యమంత్యయోఽద్యేపూర్వేతాంసిరంతరం|
 జ్ఞేయోంశ్యఃపునరాద్యాశ్చకోష్ఠనిష్ఠావధిర్విధిరితి||తద్యథా - ఏకవికల్పాః-ర

ఃచంద్రఃభౌమఃబుధఃగురుఃశుక్రఃశనిః- ఏవమేకవికల్పాస్సప్త - ౭- అథద్వివి
 కల్పాః-రవిచంద్రారవిభౌమారవిబుధౌరవిజీవారవిశుక్రారవిశనిశ్చరౌ - ఏ
 వమాదిత్యేనసహచరౌఅథతృతీయవికల్పాః-శశిభౌమాశశిబుధౌశశిజీవాశశి
 శుక్రశశిసౌరౌఏవంచంద్రేణసహచరౌ - భౌమబుధౌభౌమజీవా
 భౌమశుక్రశుక్రసౌరౌ ఏవంభౌమేనసహచరౌ- బుధజీవాబుధశుక్రా
 బుధసౌరౌ-ఏవంబుధేనసహచరౌ- జీవశుక్రజీవసౌరౌ- ఏవంజీవేనసహ
 చరౌ-ఏవంశుక్రేణసహచరౌ-ఏవంశుక్రవికల్పాః-ఏకవింశతిః- అథత్రి
 వికల్పాః-రవిచంద్రకుజాః-రవిచంద్రబుధాః-రవిచంద్రజీవాః- రవిచంద్రశుక్రాః
 రవిచంద్రసౌరాః-ఏవమాదిత్యచంద్రయోఃపంచ- రవికుజబుధాః- రవికుజ
 జీవాః-రవికుజశుక్రాః-రవికుజసౌరాః - ఏవమాదిత్యాంగారకయోశ్చత్వా
 రః- రవిబుధజీవాః- రవిబుధశుక్రాః-రవిబుధసౌరాః-ఏవమాదిత్యబుధయో
 శ్చత్వర్యః-రవిజీవశుక్రాః-రవిజీవసౌరాః-ఏవంచంద్రారవిశుక్రసౌరాః- ఏవమేకః-
 ఏవమాదిత్యేనసహచరవికల్పాః-పంచదశ-చంద్రకుజబుధాః- చంద్రకుజజీవాః
 చంద్రకుజశుక్రాః-చంద్రకుజసౌరాః- ఏవంచంద్రకుజయోశ్చత్వర్యః- చం
 ద్రబుధజీవాః- చంద్రబుధశుక్రాః-చంద్రబుధసౌరాః - ఏవంత్రయః - చం
 ద్రజీవశుక్రాః-చంద్రజీవసౌరాః- ఏవంచంద్రచంద్రశుక్రసౌరాః - ఏవమేకః-

పీఠంచంద్రేణసహదశ - ౧౦ - కుజబుధజీవాఃకుజబుధశుక్యాఃకుజబుధసౌరాః
 ఎవంత్రయః-కుజజీవశుక్యాఃకుజసౌరాః - ఎవంద్వౌ - కుజశుక్రసౌరాః-
 ఎవంకుజేనసహపట్-బుధజీవశుక్యాఃబుధజీవసౌరాః- ఎవంద్వౌ-జీవ
 శుక్రసౌరాఃఎవమేకః-ఎవంత్రవికల్పాఃపంచత్రింశత్ - ౩౫ - అధవతుర్విక
 ల్పాః-రవిచంద్రకుజబుధాఃరవిచంద్రకుజజీవాః రవిచంద్రకుజశుక్యాఃరవిచం
 ద్రకుజసౌరాః ఎవంచత్వారిః-రవిచంద్రబుధజీవాఃరవిచంద్రబుధశుక్యాఃర
 విచంద్రబుధసౌరాః ఎవంత్రయః - రవిచంద్రజీవశుక్యాఃరవిచంద్రజీవసౌ
 రాః ఎవంద్వౌ-రవిచంద్రశుక్రసౌరాః- ఎవమేకః- రవికుజబుధజీవాఃరవికుజ
 బుధశుక్యాఃరవికుజబుధసౌరాః - ఎవంత్రయః-రవికుజజీవశుక్యాః రవికుజ
 శనయఃఎవంద్వౌ- రవికుజశుక్రశనయఃఎవమేకః-రవిబుధజీవశుక్రాఃరవిబు
 థగురుశనయఃద్వౌ-రవిబుధశుక్రశనయఃరవిజీవశుక్రశనయఃఎవమాదిత్యేన
 సహపితృతిః - చంద్రకుజబుధగురుశనయఃచంద్రకుజబుధశుక్రాఃచంద్రకుజబుధశ
 నయఃశ్చివంత్రయః-చంద్రకుజజీవశుక్యాఃచంద్రకుజజీవశనయః ఎవంద్వౌ-
 చంద్రకుజశుక్రశనయఃచంద్రబుధగురుశుక్యాఃచంద్రబుధగురుశనయఃచం
 ద్రబుధశుక్రశనయః -చంద్రగురుభృగుశనయఃఎవంచంద్రేణసహదశ- కుజ
 బుధజీవశుక్యాఃకుజబుధజీవశనయఃకుజబుధశుక్రశనయః కుజజీవశుక్రశన
 యః- ఎవంకుజేనసహపట్వారిః-బుధజీవశుక్రసౌరాఃబుధేనసహపితృతిః - ఎ
 వంచతుర్వికల్పాఃపంచత్రింశత్ - ౩౫ - అధపంచవికల్పాఃరవిచంద్రకుజబుధ
 జీవాః రవిచంద్రకుజబుధశుక్యాఃరవిచంద్రకుజబుధసౌరాః రవిచంద్రకుజగు
 రుశుక్యాఃరవిచంద్రకుజగురుశనయఃరవిచంద్రకుజశుక్రశనయఃరవిచంద్రబు
 థగురుశుక్యాఃరవిచంద్రబుధగురుసౌరాఃరవిచంద్రబుధశుక్రసౌరాఃరవిచం
 ద్రగురుశుక్రశనయఃకుజకుజబుధగురుశుక్యాఃకుజకుజబుధగురుశనయఃరవికు
 జబుధశుక్రశనయఃరవికుజగురుశుక్రశనయఃరవిబుధగురుశుక్రశనయఃఎవమా
 దిత్యేనసహపితృతి - ౧౫ - చంద్రకుజబుధగురుశుక్రాఃచంద్రకుజబుధగురు
 శనయః-చంద్రకుజబుధశుక్రశనయఃచంద్రకుజగురుశుక్రశనయఃచంద్రబుధ
 గురుశుక్రశనయఃఎవంచంద్రమసా సహపట్-౬-కుజబుధగురుశుక్రశనయః
 ఎవంపంచవికల్పాఃపితృతిః-౨౧-అధషడ్వికల్పాఃరవిచంద్రకుజబుధగురు
 శుక్యాఃరవిచంద్రకుజబుధగురుశనయఃరవికుజబుధశుక్రశనయః చంద్రకుజ

బుధగురుశుక్రశనయః ఏవం షడ్వికల్పాః-అథ సప్తవికల్పాః- రవిచంద్రకుజబు
ధగురుశుక్రశనయః- సప్తవికల్ప ఏక ఏవ - ఏవం సప్తవి- శత్యధికం వికల్పశతం
౧౨౭-వ్యాఖ్యాతం॥ ... - - - - - ౧౯

ఇతి శ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తౌ
నాథయోనగాధ్యాయోద్వయశః-

అథ చంద్రయోగా ధ్యాయప్రారంభః-

మూ- అథ మనమవరిష్టాన్యకకేంద్రాదిసంధ్యేశశివినయవిత్తజ్ఞా

ధీనైపుణాని । అహఃనిశిచచంద్రే స్వేధిమిత్రాంశకే వాసురగురు
సితదృష్టే విత్తవాక్స్యాగుభిచ॥ ... ౧

వ్యా ॥ అధా తత్పంచద్రయోగాధ్యాయో వ్యాఖ్యాయ తే-తత్రాదావేవా
ర్కాత్కేంద్రపణఫరాపోక్షిమధ్యేచంద్రే జాతస్యస్వరూపజ్ఞానం మాలిన్యా
హ॥ అథ మనమవరిష్టానీతి॥ ఏనయోనీతిః సుశీలతావిత్తంధనం- జ్ఞానం విజ్ఞానం
శాస్త్రావబోధః ధీబుద్ధిః నైపుణంకార్యేషుసూక్ష్మదర్శిత్వం అర్కాదాచిత్ర్యా
త్ - కేంద్రాదిసంధ్యేకేంద్రపణఫరాపోక్షిమసంధ్యేశశివచంద్రే జాతస్యవిన
యవిత్తజ్ఞానధీనైపుణాన్యథమనమవరిష్టానినికృష్టచుభ్యమప్రదానానిభవంతి-

ఏతదుక్తంభవతి॥ యస్యానిత్యాజ్ఞన్తనినేంద్రస్థిచంద్రమాభవతి తస్యైతా
నివినయాదీన్యథమానిభవంతి అథ మత్వమేతేషామభావః-యస్మాద్భవనేశ్వ
రః॥ మూర్ధ్వాఽదరిద్రాంశ్చపల్వాశీలాంశ్చంద్రః ప్రసూతేర్కచతుష్టయస్థ
ఇతి । యస్యజన్తసమయే పణఫరస్థశ్చంద్రః సూర్యాద్భవతి తస్యైతానిచుభ్య
మానిభవంతి సభవనంచాభిభవంతి-ఉత్తమాధమానిమిత్రితానీత్యథః-య
స్యాపోక్షిమస్థఃచంద్రోభవతి - తస్యవినయాదీనివరిష్టాభవంతి-తథాచ-కు
ర్యాద్వితియేథనినాంప్రసూతిమాపోక్షిమస్తస్యైవకులాత్ప్రజానామితి - అహాని
త్యాది-చంద్రేశశివ స్వేధిమిత్రాంశకే ధేఅహానినిశిచయధాసంఖ్యంసురగురు
సితదృష్టేగురుశుక్రభ్యామవలోకితేజాతో విత్తవాక్ ధనీసుఖిభోగవాం
శ్చస్యాద్భవేత్ ఏతదుక్తంభవతి యస్యాహనిదివాజన్మభవతి చంద్రశ్చయ
స్త్రికాన్తిరాశౌస్వనవాంశకస్థోభవతి-స్వస్యాధిమిత్రాంశకేస్థితో వాసురగు

రుణాజీవేనశృశ్యతేతదాపురుషోవిత్తవాక్ సుఖీనజవతి - అథయస్యసిరా
 త్రోజన్య భవతిచంద్రమాస్వనవాంశకస్థోధిమిత్రనవాంశకస్థోవాహవతి - శు
 క్రేణ్యశ్యతేయదితదాజాతోవిత్తవాక్ సుఖీంభవతిఅత్రాహ నినిశిచచంద్రే
 స్వాధిమిత్రాంశకేవాద్ధితే యధాసంఖ్యంసురగుసుతదృష్టభ్రతీకేదాస్యచ
 త్తతే ఆయుక్తమేతత్ - యస్తాగ్భగవాక్ గాగిః॥ స్వాశేధిమిత్రస్యాశే
 వాసంస్థితోదివసేసుఖీ । గురుణాదృశ్యతేతత్రజాతోవిత్తసుఖాస్వతః॥నిశే
 వంభృగుణాదృష్టఃశశీజన్యనిశస్యతే । వివర్యయస్థేశీతాంశౌజాయంతెల్పథ
 నానరాభ్రతధాచయవనేశ్వరః॥స్వాశేశశీభాగవదృష్టమూలిః ర్నిశేశ్వ
 రోత్యంతకరఃప్రదిష్టః । తదుత్తనోత్సృతికరస్సతుస్యాద్భృష్టేదివాదేవపురో
 హితేనేతి॥ .. - - - - -

మూ. సామైవ్యః స్వరానిధినేష్వధియోగ ఇందోస్తస్మిన్ శ్చమూవనచి
 వక్షితిపాలజన్య । సంపన్నసౌఖ్యవిభవాహతశత్రవశ్చదీహూయు
 షోవిగతగోగభయాశ్చజాతః॥ - - - - - ౨

వ్యా॥ అధాధియోగాఖ్యయోగంసఫలంవసంతతిలకేనాహ॥సామైవ్య
 ణితి ॥ ఇందోశ్చంద్రాత్యైవమైవ్యః బుధగురుసితైఃస్వరానిధినేషునప్తమషష్ఠా
 వ్యమేషుత్రిషుస్థానెషువ్యయార్యాస్థానయోః ఏకస్త్రికవాస్థానెనర్వసభవం
 తితదాఅధియోగాఖ్యోయోగోవ్యాఖ్యాతోభవతి -అత్రైచ్చిత్తవృత్తనప్త
 మాప్తమనాంస్థానానాంసౌఖ్యగ్రహత్రయస్యావస్థానాదత్తున్నతాయా
 మధియోగోవ్యాఖ్యాతః -తచ్ఛాయుక్తం - యస్తాచ్ఛృతకీతిః॥ నిధనంద్యూ
 నంవక్తవంచంద్రస్థానాద్యధాశుభైర్యుక్తం - అధియోగస్సప్రోక్తౌవ్యాసకృ
 తౌసప్తధాపూవై రితి॥వ్యాసకృతౌవిస్తరకృతౌపూవై -రాశార్యైశ్చిరం
 తనైః - తస్యనప్తప్రకారాఃప్రోక్తాః తద్యధావ్యైరాశౌయదాననేపా
 మ్యగ్రహాభవంతితదైకః-నప్తమేద్విలీయః అప్తమేత్మతీయఃవక్తనప్తమయో
 శ్చృశుర్ధః - షష్టాప్తమయోః పంచమఃనప్తమాప్తమయోః వక్తఃవక్తనప్తమా
 వ్యమేషునప్తమభ్రతి - ఏవమేవంస్థితేషుసామ్యేష్వధియోగః-అధాఃదేవమే
 వంస్థితేషుపాపైఃపాపఃమిత్రైఃమిత్రః-తధాచశ్రుతకీతిః॥ షట్పస్తాప్తమ
 సంస్థేశ్చంద్రాత్యైవమైవ్యుభోధియోగస్సన్యత్ । పాపఃపాపైరెవంమిత్రై
 ర్నిత్రస్తతైవోక్తభ్రతి ॥ అధియోగజాతానాంఫలనూహ - తస్త్రిశ్చమూ

నచివక్షితిపాలజస్తేతి-తస్మిన్నధియోగేజాతశ్చమూఃసేనావశః-సదివ్రా
మంత్రీ-క్షితిపాలోరాజావాభవతి-తేషాంయుగపదసంభవాత్ - కథంవ్యా
ఖ్యాతం-తథాచబాదరాయణః॥ శశినశ్చమ్యాష్టశ్చేన్యూసేవానిధనసంస్థి
తావాస్సుః॥జాతోన్యవతిజ్ఞేయోమంత్రీవాసైన్యనాయకోవాపిశతి-తేనై
తదుక్తంభవతి-బుధగురుస్థితైరుత్కృష్టవీరైన్యవతి-మధ్యమవీరైన్యవతి-చివః
హీనవీరైన్యవతి-ఎషామన్యతమాఅపిసంపన్నసౌఖ్యవిభవాఃఅతిసౌ
ఖ్యైన్యవతి-సంపన్నాః-హతశత్రవఃనష్టరిపవః-దీర్ఘాయుషశ్చిరంజీవినః-విగత
రోగభయాఃస్వస్థదేహనిర్భయాశ్చభవంతి-కేషాంచిన్తతేరాజయోగఎవ -
తథాచసారావశ్యాం॥ద్యూనంషవ్యమధావమంశిశిరగోఃపాగ్మాస్తమస్తాశ్చ
ఖాఃకూరాణాంయదిగోచరేనవతితాస్సుర్యాలయాద్దూరతః॥ భూపాలః
ప్రభవేత్సయన్యజలధేర్వేలావనాంతోద్భవైఃసేనామత్తకరీంద్రదాననలిలం
భృంశైఃముహూఃపీయతఇతి॥తథాచమాండవ్యం॥అమిత్రంజామిత్రంనిధన
మధవాశీతరుచితోగతాస్సవేసామ్యాస్తమిహజనయెయర్పరపతిం॥ ధృతే
నైవాసేకంగతవతివిషాదేతువయసాప్రతాపాగ్నిర్యన్యజ్వలతిహృదయేశత్య
మభృశమితి॥

మూ, హితార్పణసంఘానఘాదురుధురాస్సంప్రసంగభయస్థైర్గ్రహై
శ్శీతాంశోఃకథితోన్యధాతుబహుభిఃకేమద్రుమోనైన్యస్త్యసా॥కం
ద్రశీకతరేథవాగ్రహాయతేకేమద్రుమోనైన్యతేచిత్కేంద్రన
నాంశకేమవదంత్యక్తిప్రసిద్ధానతే॥ - - - - ౩

వ్యా॥అథసునఘానఘాదురుధురాకేమద్రుమాఖ్యంయోగచతుష్టయంశా
మూలవిక్రీడితేనాహ ॥ హితార్పణమితి ॥ అధార్కంఅదిత్యంహితార్పణ
త్వాయదాన్యఃకశ్చిన్ద్రహఃకుజాదికఃశీతాంశోశ్చంద్రాత్సంప్రసంగభయ
స్థోభవతి - ద్వితియస్థోద్వాదశస్థోవాద్వితియద్వాదశస్థోవాద్వాదశస్థో
సునఘాఅనఘాదురుధురేతియోగత్రయంభవతి - ఎతదుక్తంభవతి అకంహీ
త్వాయదాన్యోగ్రహఃకశ్చిన్ద్రాద్వితియస్థానెభవతి తదాసునఘానా
మయోగోభవతి-అథాకంపజయిత్వాచంద్రాద్వాదశేభవతికశ్చిత్తదా
అనఘానామయోగోభవతి-ఎవంచంద్రాద్వితియద్వాదశగౌగ్రహోభవత
స్తదాదురుధురానామయోగోభవతి - అత్రయోగత్రయేపాగ్నిత్యోద్వితియో

ద్వాదశేవాస్తా నేభవతితదానయోగభంగకృద్భవతి - కింతుయోగకర్తవ్య
 తామధ్యేనగణ్యతే. ఏతేయోగాఃబహుభిరాచారైఃకథితాః. అన్యథాతుబ
 హుభిఃకేమద్రుమఉక్తఃఅన్యథాన్యయోగత్రయస్యాభావేబహుభిరాచారైః
 కేమదుమాభ్యోయోగాభిహితః. ఏతదుక్తంభవతి-చంద్రాన్నద్వితీయేనద్వా
 దశేకశ్చిద్గ్రహాభవతి-తదాకేమదుమాభ్యోయోగోభవతి-అన్యైస్సప్త
 స్థావతి. అన్యేషాంగగాఢీనామేవంఘటం-కేంద్రేజన్మలగ్నకేంద్రేశీతకరే
 చంద్రేకుజాదిగ్రహాయుతేచుజాదిగ్రహ - విరహితయోరపిచంద్రాద్విత్వీ
 యద్వాగశస్థానయోః-కేమదుగ్రహేనభవతి షికేంద్రగ్రహాయుత ఇత్యుక్తై
 జ్జిచ్ఛంద్రకేంద్రమేవకేవలంవ్యాఖ్యాతం-తచ్ఛాయుక్తం - చంద్రకేంద్రగ్ర
 హాయుతేచంద్రమసోపియోగోంతర్భవతి-శీతకరేగ్రహాయుత ఇత్యేతదపార్థ
 కంస్యాత్ - అత్రచభగవాన్ గాగిః॥వ్యయాథకేంద్రగశ్చంద్రాద్విన్దనా
 భాసునచేద్గ్రహః । కశ్చిత్సన్యద్వావినాచంద్రంలగ్నా త్కేంద్రకతోభ
 వా-యోగఃకేమద్రుమోనామతదాస్యావ్యత్రగహితాః - భవంతినిందితా
 గారాదారిద్వాగ్రసత్తినంయుతాఇతి॥తథాచసారావధ్యాయం॥సునఘనఘదు
 రుధరాక్షిమేణయోగాధవంతిరవిరహితైః । విత్తాంతోభయసంస్థైఃకైర
 వవనబాంధవాద్విహగైః-ఏతేనయదాయోగాఃకేంద్రగ్రహవజ్జితశ్శశాం
 క్తశ్చ । కేమద్రుమోతికష్టశ్శశినిచసర్వగ్రహౌర్వకష్టఇతి॥అన్యైరచార్యానై
 చ్చ్యోతి-వరాహమిహిరస్తుఇచ్ఛత్కేన-యస్మిన్నధోతస్యైతద్వాక్యం-అన్య
 థాకేమద్రుమఇతి - ఏవముక్తావరమతముక్తం-అన్యైరశ్యేవముక్తం-కేం
 ద్రేశీతకరేధవాగ్రహాయుతేకేమదుగ్రహానెవ్యతభిన్నస్వజాతకేపి తేనసు
 నఘనఘదురుధుగాభావేకేమదుగ్రహ-తథాచ॥ రిపవజ్జ-ంద్వాదశనైరస
 ఘాచంద్రాద్విత్వీయైస్సునఘాఉభయస్థితైరుధుగాభావేకేమద్రుమసంజ్ఞకో
 తోన్యభి-సత్యస్యాపిసునఘనఘదురుధుగాభావేకేమదుగ్రహాభివతః-తథా
 చతద్వాక్యం॥సునఘనత్వనఘయోగాదదురుధురశ్చంద్రసంస్థితఃక్షేత్రాత్-
 పాక్ పృథతో గ్రహేంద్రైగుభయగతైస్తేషురవివజ్జ- । కేమదుగ్రహ
 త్రయోగోన్యథాగ్రహేభ్యత్రగహితంజన్మైతి॥కేచిత్కేంద్రనవాంశకేష్వి
 తి-కేచిదాచాగ్యాఃకేంద్రేషుకేచిచ్ఛనవాంశకేష్వేతద్యోగత్రయంవదంతి
 యథాచంద్రాద్విత్వీయద్వాగశోభయస్థితైః - గ్రహైఃసునఘాద్వాయోగా

వ్యాఖ్యాతాః-తథాకే శ్చిచ్ఛుతకీర్తిజీవశర్తప్రభుతేభిః కే ప్రవశాన్నవాం
 శకవిశాచ్యవ్యాఖ్యాతాః - ఏతదుక్తంభవతి-తా రాగ్రహైశ్చంద్రాచ్యతుర్థ
 ఘానస్థితైస్సునఘా-దశమస్థానస్థైఃసఘా చతుర్థదశమస్థితైఃదురుధు-అతో
 న్యధాకేమద్రుమః-తథాచశ్రుతకీర్తిః ॥ చంద్రాచ్యతుర్థే=స్సునఘాదశమస్థి
 తైఃకీర్తితోనఘావిహతైః | ఉభయస్థితైరుదురుధురాకేమద్రుమసంస్థితోన్య
 థాయోగభిః॥ కేచిన్నవాంశకేషుతువదంతి- యత్రకుత్రరాశోయదాగ్రశినం
 బంధినవాంశకేచంద్రమాభవతితస్మాదాగ్రేయోద్వివీతీయోరాశిః- తత్రయ
 దితారాగ్రహేభవతితదాసునఘా- అథచంద్రనవాంశకరాశేద్వాదశేతా
 రాగ్రహేభవతితదాసునఘా-అథచంద్రనవాంశకరాశేద్వివీతీయోద్వాదశేచ
 యదాగ్రహేభవతస్తదాదురుధురాఅతోన్యధాకేమద్రుమః-తథాచచంద్ర
 నవాంశకరాశితోద్విద్వాదశరాశీయదిగ్రహరహితౌభవతః- తదాకేమ
 ద్రుమః-తథాచజీవశమా-యదాగ్రశినంజ్యేషీతాంశుర్నవాంశేజన్మనిస్థితః|త
 ద్వివీతీయస్థితైర్లోగస్సునఘాభ్యఃప్రకీర్తితః| ద్వాదశైరసఘాజ్యేయాగ్రహై
 ద్విద్వాదశస్థితైః| పోక్తదురుధురాయోగోన్యధాకేమద్రుమఃస్తృతభి
 ఉక్తిఃప్రసిద్ధానతేయేషామేవవిధంమతంతేషాముక్తిఃలోకేనప్రసిద్ధాతన్మతం
 వృద్ధజ్యోతిషకైఃనాంగీకృతమిత్యర్థః॥ ౩

మూ-త్రింశత్సరూపాస్సునఘాసఘాఖ్యాషష్టిత్రయందౌరుధురేప్రభేదాః
 ఇచ్ఛావికలైఃక్రమశోభినీయనీతేనివృత్తిఃపునరన్యనీతిః॥ ౪

వ్యా॥ అథసునఘాసఘాదురుధురాఖ్యయోగప్రకారజ్ఞానమింద్రవజ్రయా
 మాత్రింశత్సరూపాభిః॥సరూపాఃసై కాఃత్రింశత్ ఏకత్రింశదిత్యర్థః - ఏక
 త్రింశత్సునఘాఖ్యాయోగాః-తావంత ఏవానఘాభ్యఃషష్టిత్రయమశీత్యధికం
 శతందురుధుదాప్రభేదానాంఏషాంపూర్వవద్వికల్పగణితం-ఇచ్ఛావికలై
 రిత్యాది- ఏతద్ద్యోకేలోష్టుకప్రస్తారఃపూర్వనాభసయోగాధ్యాయేవ్యాఖ్యా
 తః - ఇచ్ఛావికలైఃక్రమశఃపరిపాట్యాఅన్యత్రలోష్టుకమభినీయనీతేనివృ

త్రికార్యా-పునఃభూయోన్యనీతిరిత్యత్రస్థానాంతరేచాలసం- అక్షసునఘాత
యఃకుజబుధగురుసితాసి త్తైఃపంచభిర్నిష్పాన్యంతే-తస్మాద్విచ్ఛాపికల్పాఃపంచ
తేషాంన్యాసః - అత్రప్రాగ్విత్పవేణగణితేన-యక్తస్థానంవినాంశ్యం
ప్రవదంతి-సంఖ్యామితీకృత్వాజాతం - ౫-౪-౩- ౨ ౧- అథవాపాగ్విత్తై ని

వసంఖ్యాజాతాః

౫	౪	౩	౨	౧
౧	౨	౩	౪	౫

 ఏవమేకవికల్పాఃపంచ-ద్వివికల్పాదశ-చ

తుర్వికల్పాఃపంచ-పంచవికల్పఏకః-ఏవమేకత్రింశత్ - ౫-౧౦-౧౦-౫-౧-త
ద్యధా ద్వితీయేచంద్రాద్భూమఃబుధఃబృహస్పతిఃశుక్రస్సౌరః - ఏవమేకవిక
ల్పాఃపంచ-అథద్వివికల్పాః-కుజబుధౌకుజగురుకుజశుక్రాకుజసౌరాబుధగు
రుబుధశుక్రాబుధమందౌగురుశుక్రాగురుమందౌశుక్రమందౌఏవంద్వివికల్పా
దశ - అథత్రివికల్పాః-కుజబుధగురువఃకుజబుధశుక్రాకుజబుధమందౌకుజగు
రుశుక్రాకుజగురుమందౌకుజశుక్రమందౌబుధగురుశుక్రా బుధగురుమం
దౌ-బుధశుక్రమందౌగురుశుక్రమందౌ-ఏవంత్రీవికల్పాదశ - ౧౦- అథచ
తుర్వికల్పాఃకుజబుధగురుశుక్రాకుజబుధగురుమందౌకుజగురుశుక్రమందౌ
కుజబుధశుక్రమందౌబుధగురుశుక్రమందౌ-ఏవంచతుర్వికల్పాఃపంచ ౫-
అథపంచవికల్పాః-కుజబుధగురుశుక్రమందౌఏవంచపంచవికల్పఏకః ౧- ఏవ
మేకత్రింశత్సునఘాయోగాః ఉత్పాదితాః అనేనై వప్రకారేదాద్యదశస్థైః
అనఘాభేదాఃఏకత్రింశత్అథమగురురావికల్పాః-ఏషా లోఘ్నప్రస్తారాభా
వాత్ స్వబుద్ధ్యేచ్ఛాపికలైః పుత్రమశోభినీ యేతిన్యాయేనశ్శ్రుత్వత్తి-ఏకోద్వి
తీయేద్వితీయోద్వాదశేఏకోద్వాదశేద్వితీయోద్వితీయే-తద్యధాకుజబుధౌ -
౧-బుధకుజౌ-౨-కుజగురు-౩-గురుకుజౌ-౪-కుజశుక్రా-౫- కుజమందౌ - ౬-
సౌరకుజౌ -౭- బుధగురు - ౮- గురుబుధౌ - ౧౦- బుధశుక్రా- ౧౧- శుక్ర
బుధౌ-౧౨- బుధమందౌ -౧౩- సౌరబుధౌ- ౧౪- గురుశుక్రా- ౧౫- శుక్ర
గురు- ౧౬-గురుమందౌ-౧౭ మందగురు-౧౮- శుక్రమందౌ -౧౯- సౌర

శుక్లా- ౧౦- అధైకోద్వితీయే ద్వాదశేద్వాద్వితీయేద్వాద్వనశేజైకః-తద్య
ధాకుజః-బుధగురూ-౧-బుధఃగురుకుజౌ-౨-గురుఃశుక్ర బుధౌ-౩-బుధశుక్లా
కుజః-౪-కుజఃబుధశనీ ౫-బుధశనైశ్చరౌకుజః-౬-కుజఃగురుశుక్లా-౭-గురు
శుక్లాకుజః-౮-కుజఃగురుశనైశ్చరౌ-౯-గురుశనైశ్చరౌకుజః-౧౦- కుజఃశు
క్రశనీ-౧౧-శుక్రశనీకుజః-౧౨-బుధఃకుజగురూ-౧౩-కుజగురూబుధః-౧౪-బు
ధఃకుజశుక్లా-౧౫-కుజశుక్లాబుధః-౧౬-బుధఃకుజశుక్లా-౧౭-బుధఃకుజశనీ
౧౮-కుజశనైశ్చరౌబుధః-౧౯-బుధఃగురుశుక్లా-౨౦-గురుశుక్లాబుధః-౨౧
బుధఃగురుశనీ-౨౨-గురుశనీబుధః-౨౩-బుధఃశుక్రశనీ-౨౪- భృగుశనీబుధః-
౨౫-గురుఃకుజబుధౌ-౨౬-కుజబుధౌగురుః-౨౭-గురుఃకుజశుక్లా-౨౮- కుజ
భృగుగురుః-౨౯-గురుఃకుజశనీ-౩౦-కుజశనీగురుః-౩౧- గురుఃబుధశుక్లా-
౩౨-బుధశుక్లాగురుః-౩౩-గురుఃబుధశనీ-౩౪-బుధశనీగురుః-౩౫-గురుఃశు
క్రశనీ-౩౬-శుక్రశనీగురుః-౩౭-భృగుఃకుజబుధౌ-౩౮-కుజబుధౌభృగుః-౩౯
భృగుఃకుజగురూ-౪౦-కుజగురూభృగుః-౪౧ భృగుఃకుజశనీ-౪౨కుజశనీభృ
గుః-౪౩-భృగుఃబుధగురూ-౪౪-బుధగురూ భృగుః-౪౫-భృగుఃబుధశనీ ౪౬
బుధశనీభృగుః-౪౭ భృగుఃగురుశనీ-౪౮-గురుశనీభృగుః-౪౯- శనిఃకుజబు
ధౌ-౫౦-కుజబుధౌశనిః-౫౧-శనిఃబుధగురూ-౫౨-కుజగురూశనిః-౫౩- శనిః
కుజగురూ-౫౪-కుజభృగుశనిః-౫౫-శనిఃబుధగురూ-౫౬- బుధగురూశనిః-
౫౭-శనిఃబుధభృగు-౫౮-బుధభృగుశనిః ౫౯-శనిఃగురుశుక్లా-౬౦- గురు
శుక్లాశనిః-౬౧-ఏవమేకత్రజాతాః ౮౦-అధైకోద్వితీయే-ద్వాదశేత్రయః-
త్రయోద్వితీయే-ద్వాదశేచైకః-తద్యధాకుజఃబుధగురుశుక్లాః-౧- బుధగురు
శుక్లాకుజః-౨ కుజఃబుధగురుశనయః-౩-బుధగురుశనయఃకుజః- ౪- బుధ
శుక్రశనయః ౫-బుధశుక్రశనయఃకుజః-౬-కుజఃగురుశుక్రశనయః-౭-గురుశు
క్రశనయః-౮-బుధఃకుజగురుశుక్లాః-౯-కుజగురుశుక్లాఃబుధః-౧౦- బుధః
కుజగురుశనయః-౧౧-కుజగురుశనయఃబుధః-౧౨- బుధఃకుజశుక్రశనయః-

౧౩ కుజశుక్రశనయః ౧౪ బుధశుక్రశనయః ౧౫-గురుశుక్రశనయః బు
 ధః ౧౬-గురుకుజబుధశుక్రశనయః ౧౭-కుజబుధశుక్రశనయః ౧౮-గురుకుజబు
 ధసౌరాః ౧౯-కుజబుధమృదాః జీవః ౨౦-ఏకత్ర- ౧౧౦, గురుకుజశుక్రసౌ
 రాః ౧-కుజశుక్రసౌరాః జీవః ౨-జీవబుధశుక్రసౌరాః ౩-బుధశుక్రసౌరాః
 జీవః ౪-శుక్రగురుబుధజీవాః ౫-కుజబుధజీవాః శుక్రః ౬-శుక్రకుజబుధసౌ
 రాః ౭-కుజబుధసౌరాః శుక్రః ౮-శుక్రకుజజీవసౌరాః ౯-కుజగురుసౌరాః
 శుక్రః ౧౦-శుక్రబుధగురుసౌరాః ౧౧-బుధగురుశనయశుక్రః ౧౨-సౌరాః
 కుజబుధజీవాః ౧౩-కుజబుధజీవాస్సారః ౧౪-సౌరాకుజబుధశుక్రః - ౧౫-
 కుజబుధశుక్రమందః ౧౬-మందకుజగురుశుక్రః - ౧౭-కుజగురుశుక్రః
 మందః ౧౮-మందబుధగురుశుక్రః ౧౯-బుధగురుశుక్రః శనః ౨౦-ఏవమే
 కత్ర-౧౨౦-అధర్వణీయేపకోద్వాదశేచత్వారి-చత్వారిద్వితీయే-ద్వాదశే
 ధైకః-తత్యధామజః బుధగురుశుక్రశనయః ౧ బుధగురుశుక్రశనయః కుజః ౨
 బుధకుజగురుశుక్రశనయః ౩ కుజగురుశుక్రశనయః బుధః ౪ గురుకుజబుధశు
 క్రశనయః ౫-కుజబుధశుక్రశనయః గురుః ౬-శుక్రకుజబుధగురుశనయః ౭-
 కుజబుధగురుశనయః శుక్రః ౮-శనికుజబుధగురుశుక్రః ౯-కుజబుధగురుశు
 క్రః శనిః ౧౦-ఏవమేకత్ర-౧౩౦- అధర్వాద్వాదశేద్వాదశేచద్వితీయేతద్వ
 ధా-కుజబుధగురుశుక్ర-౧-గురుశుక్రకుజబుధౌ ౨-కుజబుధగురుసౌ
 రా-౩-గురుసౌరాకుజబుధౌ-౪-కుజబుధశుక్రసౌరా-౫-శుక్రసౌరా-కుజ
 బుధౌ-౬-కుజగురుశుక్రబుధౌ-౭-శుక్రబుధకుజగురు-౮-కుజగురుబు
 ధశని-౯-బుధశనికుజగురు-౧౦-కుజగురుశుక్రశని-౧౧-శుక్రశనికుజగు
 రు-౧౨-కుజశుక్రబుధగురు ౧౩-బుధగురుకుజశుక్ర-౧౪-కుజశు
 క్రౌబుధశని-౧౫-బుధశనికుజశుక్ర-౧౬-కుజశుక్రగురుశని-౧౭-గు
 రుశనికుజశుక్ర-౧౮-బుధగురుకుజశని-౧౯-కుజశనిబుధగురు-౨౦-ఏ
 వమేకత్ర-౧౫౦-కుజమందబుధశుక్ర-౧-బుధశుక్రకుజమందౌ-౨-కు
 జమందగురుశుక్ర-౩-గురుశుక్రకుజమందౌ-౪-బుధజీవాశుక్రసౌ

రా-౫-శుక్రమందౌబుధజీవా-౬ - బుధశుక్రాగురుమందౌ- ౭-గురుమందౌ
 బుధశుక్రా-౮-గురుశుక్రాబుధమందౌ-౯ - బుధమందౌ గురుశుక్రా-౧౦-ఏవ
 మేకత్ర-౧౬౦ - ద్వాద్వితీయైత్రయోద్వాదశేద్వాదశేద్వాత్రయోద్వితీయే
 చ-తద్యధా-కుజబుధౌజీవశుక్రశనయః-౧-గురుశుక్రశనయః కుజబుధౌ-౨-
 కుజగురుబుధశుక్రశనయః-౩-బుధశుక్రశనయః కుజగురు-౪-కుజశుక్రా
 బుధగురుశనయః-౫-బుధగురుశనయఃకుజశుక్రా-౬-కుజమందౌ బుధగురుశు
 క్రాః-౭-బుధగురుశుక్రాఃకుజమందౌ-౮-బుధగురుకుజశుక్రసౌరాః-౯-కుజ
 శుక్రశనయః బుధగురు-౧౦ - ఏవ మేకత్ర ౧౭౦ - బుధశుక్రాకుజజీవశన
 యః-౧-కుజజీవశనయఃబుధశుక్రా-౨-బుధమందౌకుజజీవశుక్రాః-౩-కుజజీవ
 శుక్రాబుధమందౌ-౪-జీవశుక్రాకుజబుధశనయః-౫ - కుజబుధశనయఃజీవశు
 క్రా-౬-గురుమందౌకుజబుధశుక్రాః-౭-కుజబుధశుక్రాఃజీవమందౌ-౮-శుక్ర
 మందౌకుజబుధజీవాః ౯-కుజబుధజీవాఃశుక్రమందౌ ౧౦-ఏవమేకత్ర-౧౮౦
 ఏవందురుధారాయోగ భేదాఃశతమశీత్యధికం ప్రదర్శితం॥ ... ౪

మూ- స్వయమధిగతవిత్తైఃపాథివస్తత్సమోవాభవతిహిసునఫాయాం
 ధీధనఖ్యాతిమాంశ్చ | ప్రభురగదశరీరశ్శీలవాఖ్యాతకీర్తిర్విష
 యసుఖసువేషోనివృతశ్చానఫాయాం॥ ... ౫

వ్యా || అధనునఫానఫాఖ్యాయోర్యోగయోజాతస్వస్వరూపవిజ్ఞానంమా
 త్ఖ్యామా || స్వయమితి || స్వయమాత్మనాధిగతమాజితంవిత్తంయేనస్వబా
 హుబలాజితధనఃపాథివోరాజాభవతి-తత్సమోవా-యదిరాజానభవ
 తితదారాజతుల్యః-ధీధనఖ్యాతిమాఖ్యాబుద్ధివిత్తకీర్తిభిర్మృక్తః ఏవంవిధఃసున
 ఫాయాయోగేజాతోభవతి-ప్రభురితి-ప్రభురప్రతిహతాజ్ఞః ఆగదశరీరః-అవి
 ద్యమానాగదారోగాయస్యసతథా-శీలవాఖ్యాదమవినయాభిగుణైర్మృక్తః
 ఖ్యాతకీర్తిఃప్రధితయశాః జనవిదితసద్గుణః-శబ్దస్పృశరూపరసగంధావిష
 యాఃతత్సుఖైర్మృక్తఃససుకింపిషయవ్యతిరక్తసుఖమస్తి-ఉచ్యతే-అస్తియయ్యో

గి నాంమనఃసుగం-సు కేషః అను లేపనాలంకార మ్మ్యైవద్వప్రకారణశీలః-ని
వృత్తాతఃమనోదుఃఖవినిర్ముక్తః- ఏవంవిధోనఘాయాంయోగేజాతోభవతి॥౫॥

మూ. ఉత్పన్నభోగసుఖభుగ్దనవాహనాభ్యస్తాన్యగాన్వితోదుగుధురా
ప్రభవస్సుభృత్యః॥ కేమద్రుమేమలినసుఃఖతనీచనస్సాన్విఃప్రేష్యః
ఖలాశ్చన్యప లేరపివంశజాతాః॥ ౬

వ్యా॥ అధరుదుగురాకేషద్రుమయోగద్వయేజాతయోఃస్వరూపంవసం
తతీలకేనాహ॥ఉత్పన్నభోగసుఖభుగితి॥ ఉత్పన్నై ఎస్సకలైర్భృగైఃసుభాని
భుజ్జుత్తాఉత్పన్నభోగసుఖభుక్-ధనేనబత్తేనవాహనైరిశ్వాదిభిఃఅభ్యస్సం
పూణః-త్యాగాన్వితోదాతా-సుభృత్యః-ఏవంవిధోదుగుధురాప్రభవోదు
గుధురామోగేజాతోభవతికేమద్రుమశ్చితి మలినః మలవాసాః స్నానాలస
శ్చసుఃఖఃకారీ రాద్యైస్తానసాద్యైశ్చదుఃఖైరిన్వితః - నీచఃస్వకులానుభ
తాధముకమృకరఃనిన్వఃనరిగ్రః-ప్రేష్యఃదానకమృకరః - ఖలఃదుఃఖఃనస్వ
భావః-ఏషాముక్తాధానామన్యతమేనయుక్తోయదిన్వపతేః రాజ్ఞోపివంశేకు
లేజాతః-తథాప్యేవగివిధఃకేషద్రుమజాతోభవత్ కేచిద్రబహువచనంప
రంతికేమద్రుమేమలినదుఃఖతనీచనిస్సాన్విఃప్రేష్యఃఖలాశ్చన్యప లేరపివంశ
జాతాశ్చితి-తథాపినకశ్చిదోషః॥ ౬

మూ. ఉత్సాహశౌర్యధనసాహసవాన్తహీజఃసౌమ్యః పటుస్సవచనో
నిపుణఃకళాసు । బీప్రోధ-ధమకసుఖభుజ్నైవపూజితశ్చకామీ
భృగుబ-హుధనోవిషయోపభోక్తా॥ ౭

వ్యా॥ఏవంతావత్సునఘంఘాదిషుసామాన్యేనఫలమభిధాయేదానింగ్ర
హవశాద్విశేషేణఫలంవసంతతీలకేనాహ॥ఉత్సాహవాణబలీ- నత్యోద్యమ
శీలఃశౌర్యవాణరణప్రియః - ధనవాణవిత్తాన్వితః-సాహసవాణఅసమీక్షిత
కార్యకరః-యదాకాలేయద్యత్కృతకవ్యంతదమిచార్థయః కిరోతనసాహ
సికఃఏవంవిధోమహీజౌగారకైయదియోగకర్తాభవతి-తదాజాతోభవ
తిపటుఃపక్షిఃసువచనః-శోభనవక్ - కాలానునిపుణగీతవాద్యన్యచిత్ర

పుస్తకకమాదిషుసూక్ష్మదృష్టి- యదిసామ్యోబుధోయోగకరః- తదైవం
విధోజాతోభవతి-అర్థబాక్ధనానాంభాక్-ధర్మభాక్-ధర్మక్రియాస్వసరక్షః
సుఖభాక్సిత్యసుఖక్షే-నృపపుజితః- రాజ్ఞాంమాన్యఃయదిజీవోబృహస్పతిః
యోగకరఃతదైవంవిధోజాతోభవతి-కామీకాముకఃస్త్రీలోలః- బహుధనః
ప్రభూతార్థఃవిషయోపభోక్తావిషయానామింద్రయాధ్ధానాముపభోక్తాఉప
భోగశీలః తత్సుఖాన్వితః - యదిభృగుః శుక్రోయోగకరస్తదైవంవిధోజా
తోభవతి॥ ౭

మూ- పరవిభవపరిచ్ఛదోపభోక్తారవితనయోబహుకార్యకృగ్గణేశః॥

అశుభకృషుషుషాహ్నిదృశ్యమూతిఃగళితతనుశ్చశుభోన్యధా
న్యమూహ్యమ్॥ ౮

వా॥అథశనైశ్చరేయోగకతరిజాతస్యచంద్రమసిన దృశ్యాదృశ్యేజా
తస్యచస్వరూపజ్ఞానప్రచితాత్మయాహ ॥ పరాజితానాంవిభవానామై
శ్వర్యాణాంపరిచ్ఛదానాంగృహవస్త్రవాహనపరివారాణాంఉపభోక్తాధవ
తి-బహుకార్యకృన్నానావిధానాంకార్యాణాంకర్తా- గణేశఃగణానంఘః॥
తేషాంప్రభుఃఏవంవిధోరవితనయఃశనైశ్చరేయోగకరోయదిభవతితదాజా
తోభవతి-అత్రయోగత్రయేసునఘనఘదురుధురాభ్యే ఏకైకస్యగ్రహస్యఫ
లముక్తం-ద్వాన్యసింభవఫలద్వయాదికంవాచ్యం-అశుభకృదితి-ఉపవశ్చం
ద్రోహ్నిదిసేదృశ్యమూతిఃశుశ్యమానశరీరః-అశుభఫలకృషుష్టఫలకర్తాఏ
తదుక్తంభవతి-దివాజన్మనిచంద్రమాదృశ్యేచక్రాధేన్ధితః అశుభంఫలంక
రోతి-సపురుషోదారిద్యాదియ్యోభవతీత్యర్థఃగళితతనురదృశ్యమూర్తిశు
భఃఏతదుక్తంభవతి-అదృశ్యేచక్రాధేన్ధితః శుభకృత్-జాతః ఐశ్వర్యాది
య్యక్తోభవతి-అన్యధాన్యమూహ్యంఉక్తప్రకారాదన్యధాస్థితేచంద్రమసిం
లమన్యమూహ్యంస్వబుధ్యావికల్పనీయం- ఏతదుక్తంభవతి-యస్యజన్మనిరా
త్రావదృశ్యేచక్రాధేచంద్రోభవతి - తస్యాశుభంజన్మయస్యదృశ్యేచక్రా
ధేచంద్రోభవతి-లస్యశుభంజన్మభవతీత్యర్థః॥ ౮

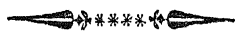
మూ- లగ్నాదతీవవసుమాన్వసుమాంచ్చశాంకాతౌస్మగ్రహైరుపచ

యోవగతైస్సమస్తైః । ద్వాభ్యాంసమోల్పవసుమాంశ్చతదూనతా
యాసుస్యేష్వసశ్చస్విఫలేష్విదముత్కటేన॥ ౯

వ్యా॥ అథలగ్నాచ్చంద్రాద్వాయస్యోచయే సౌమ్యగ్రహాభి వంతితస్య
 ఫలంవసంతతిలకేనాహలగ్నాదిత్యస్యజన్మవిలగ్నాతౌస్సగ్రహాః బుధజీ
 వసి తాః ఉపచయగతాస్సప్తవభవంతి- సప్తసుషోతీవవసుమానత్యధంధన
 వాణభవతి-యస్యశశాంకాచ్చంద్రాదప్యవచయేనర్వపవ సౌమ్యగ్రహాభ
 వంతి-సోపిధనవాణభవతి-ఏవంసమస్తైఃత్తిభిరేతత్ఫలం- ద్వాభ్యాసమయ
 స్యలగ్నాచ్చంద్రాద్వాక్ష్పగ్రహసౌమ్యాఉపచయగతౌభవతః - సమో
 మధ్యధనోభవతి-నబహుధనోభవతీత్యధః- తదానతాయామితి-తదాన
 తాయాంలగ్నాచ్చంద్రాద్వాయన్యైకఃసౌమ్యగ్రహః ఉపచయగతోభవతి
 సోల్పనసుమాకాకించిధనాన్వితోభవతి - అధాదేవలగ్నాచ్చంద్రాద్వాయ
 స్యోపచయేనకశ్చిత్సౌమ్యగ్రహాభవతి సదరిద్రోభవతి-యస్యలగ్నచంద్ర
 యోః స్వయోరపిసౌమ్యగ్రహాః - ఉపచయస్థాః కయాపియక్త్యాభవంతి-
 సోవ్యతీవవసుమాభవతి-అన్యేవ్వసత్స్వపిఫలేష్వితి - అన్యేవ్వఫరేషుతన
 త్స్వశోభనేష్వపిఫలేషునత్సుత్తదంఫలముత్కటేన బాహుల్యేనభవతి-ఏత
 దుక్తంభవతి -యస్యలగ్నాచ్చంద్రాద్వాఉపచయస్థాస్సౌమ్యగ్రహాభవంతి
 తస్యాస్యయోగమశుభమసి కేనుద్రుమాదిఫలమభి భూయేదంశుగమేవఫల
 ముత్కటత్యేనప్రాబల్యేనగవతీతి॥

ఇతిశ్రీ భట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతౌ

చంద్రయోగాధ్యాయస్త్రయోదశః-

అథద్విగ్రహయోగాధ్యాయప్రారంభః-

మూ॥ తిగ్నాశుజకనయత్యుషేశసహివోయత్రాశ్చ కారనరంభౌమే
 నాసురతంబుధేననిపుణంధీకీతిక సౌఖ్యాన్వితఃకూగంవాక్ష్మినా

స్వకార్యనిరతంక్యారేణరంగాయధైలభ్యస్వంరపిజేనధాతుకుశ
లంభాండప్రకారేషువా|| ౧

వ్యా||అథద్విగ్రహయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానుతే తత్రఆదిత్యేచంద్రా
దియుక్తేజాతస్వరూపంశాదూలవిక్రీడితేనాహ||తిగ్రాంశురితి||తిగ్రాశురా
దిత్యఃఉమే శేన-ఉమారాత్రిః-ఉమాయాశుశఃఉమేశఃరాత్రినాథః-తేనవం
క్రమసాసహితోయుక్తః-నరంసునుష్యంయంత్యాశ్చకారంజనయతి - యం
క్రతాణీసహస్రసహస్రప్రభృత్తి అశ్వాసఃపాషాణాఃతత్క్రియానుతత్కర్మ
సు-నిరతంసక్తంతంకగోతి-ఏవంభామేనసహైకరాశిగ్రాకోగ్రాఘరతంపా
పాసక్తంజనయతి-బుధేనక్రియానునిపుణంసూక్ష్మదృష్టిం-ధీకీతి-సాఖ్యాన్వ
తంధీర్బుధిఃకీతిః-యశఃసాఖ్యంసుఖభావః-పత్రైర్నితంయుక్తం-వాక్పతినా
గురుణాకూగ్రంవివశుస్వభావమస్యకార్యనిరతంవరకమతత్పరంజనయ
తి-శుక్రేణరంగాయధైరంగావతరణక్రియాయామల్లాదికయా. ఆయుధైః
ఖడ్గాదిభిశ్చలభ్యస్వంప్రాప్తార్థంజనయతి - రవిజేనశనైశ్చరేణధాతుము
తామ్యాద్యశ్చత్తిమృత్తికాన్నగైరికాద్యాసువాకుశలంనిపుణం భాండప్రకా
రేషుసాముద్రికాదికుశలోవా|| ౧

మూ. కూటస్త్యానవకుంభవణ్యమశివంమాతుస్సవక్రశ్శశీసంజ్ఞాప్రశ్రిత
వాక్యమర్థనిపుణంసాభాగ్యక్తిర్త్యాన్వితం | వికాంతఃకులముఖ్య
మస్థిరమతివిత్తైశ్వరంసాంగిరావస్త్యాణాంససితఃక్రియాదికుశలం
సాకీఃపునర్భూసుతమ్|| ౨

వ్యా||అథభౌమాదియుక్తేచంద్రేజాతస్వస్వరూపంశాదూలవిక్రీడితేనా
హ||కూటేతి|| కూటవణ్యంద్రవ్యాణాంప్రతిరూపవిక్రయాసక్తంస్త్రీపణ్యం
నారీవిక్రయికంఆసవవణ్యంపానవిక్రయికంకుంభవణ్యంఘటాక్రయికంఆశి
వం అశ్రేయస్కరంమాతుఃజనన్యాః-ఏవంవిధః శశీచంద్రమాస్సవక్రవక్రే
ణాంగారకేణయుక్తోనరంజనయతి-ప్రశితవాక్యంప్రియంవదంఅథనిపుణ
మధేషుసూక్ష్మదృష్టిం-సాభాగ్యేనసర్వజనవాల్లభ్యేనకీర్త్యానశసాచా
న్వితంసంయుక్తంసజ్ఞోబుధసహితఃశశీనరంజనయతి - విక్రాంతంశత్రుజేతా
రంకులముఖ్యంబంధుప్రధానం అస్థిరమతించపలంవిత్తైశ్వరంధనస్వామిసం
సాంగిరాఃఅంగిరసాగురుణాసంయుక్తశ్శశీనరంజనయతి-వస్త్యాణాంక్రియా

దిశుశలంతంతువాయంతిగ్రహాణాన్సవరంజనక్రియవిక్రయేనవ్యపిశుశలం
 ససితఃసుక్రేణసంయుతఃశశినరంజనయతి - ద్విస్సుంస్కృతాపునభూతః
 స్యాంసుతంపుత్రంసార్క్కిఅర్క్కిణాశనైశ్చరేణయుక్తః-శశీవరంజనయతి
 పునభూతలక్షణం॥పరిశీతావళింహిత్యాసవణంకౌముదీశ్రయే॥ అతు
 తావతుతాదైవపునభూతస్సంస్కృతాపునరితి॥ ... ౨

మూ॥మూలాదిస్నేహాకూటైవ్యవహరతివణిగ్భూమయోధాససా
 మ్యేపుర్యధ్యక్షస్సజీవేభవతినరపతిఃపాప్రవత్తోద్విజోవా॥గోపః
 మల్లోధనతుఃపరయవతిరతోద్యూతకృత్సాసురేజ్యేదుఃఖాతోఽస
 త్యసంధస్ససవత్పతసయేభూమిజేనిందితశ్చ॥ ... ౩

వ్య॥ అధాంగారకేబుధాదియుక్తేజాతస్యస్వరూపస్రగ్ధరయాహ॥
 మూలాదితి॥ససామ్యేభూమిజేబుధయుక్తేంగారకేజాతోవణిగ్భవతి-సచ
 వణిక్మూలాదిభిఃవ్యవహరతి-మూలాదిమూలపుష్పవల్కలసంఘలాని-
 స్నేహాస్సైలాదయఃపతైఃవ్యవహరతి-కూటైశ్చద్రవ్యప్రరూపైఃకృత్రిమైః
 వ్యవహరతి-భామయోధానియుధకుశలశ్చభవతి-ఏవంవిధఃససామ్యేబు
 ధేనయుక్తేభూమిజేజాతోభవతి-పుర్యధ్యక్షఃనగరాధిపతః-పురిఅధ్యక్షఃపు
 ర్యధ్యక్షఃస్వామీ-అధవాసరపతిఃరాజాభవతి-అదవాద్విజోబ్రాహ్మణఃపా
 ప్రవత్తోలబ్ధనః-కేచిత్పాప్రవిద్యభివరంతి-సజీవేగురుసంయుక్తేభౌమేజా
 తోభవతి-గోపఃగోపాలకఃమల్లఃబాహుయోధా-అధశబ్ధపాదఘరణేదతుః
 చతుర్థఃపరయవతిరతఃపరస్త్రీసక్తఃమ్యైకృత్పతః-సాసురేజ్యేఅసురై
 రిజ్యైఅసురేజ్యై-తేనఅసురేజ్యేనశుక్రేణయుక్తేభూమిజేజాతః-ఏవంవిధః
 భవతి-దుఃఖాతఃదుఃఖపీడితఃఅసత్యసంధఃఅసత్యేనసంధావ్రతిజ్ఞాయస్య
 అన్యతభాషి-నిందితఃకుశ్చితోసూయయానుక్తః-ససవత్పతనయేనవిత్పత
 నయేనసారేణయుక్తేభూమిజేజాతోభవతి॥ ... ౩

మూ॥సామ్యేరంగచగోబృహస్పతియులేగీతప్రియోనృత్యవిద్వాన్మిభూ
 గణపస్సితేనహృదునామాయాపటులంఘకః॥సద్విద్యోధనచార-
 వాన్యమగుణశ్శుక్రేణయుక్తేగురాజ్యేయశ్శ్రుతరూపిలేనఘటపృ
 జ్ఞాతోన్నకారోపివా॥ ... ౪

వ్యా॥అథబుధేణివాదియుక్తేజాతస్యస్వరూపంశామాంలపిక్రీడిలేనాహ॥సా

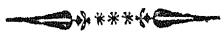
మ్యేరంగచరణి॥ రంగచరోమల్లాదికః గీత ప్రియఃగీతాభిజాన్ సత్త్వవిన్నల
త్రజ్జ్వేషవంధిభాషా మ్యేబుధేబృహస్పతినాయుక్తేజాతోభవతి ప్రశస్తావాగ్వి
స్యసహాగ్నివచనక్రియయావరప్రత్యాయనసమక్షః భూగణవః భువశ్చుటా
నూనః ఘనామధిపతిః ఏవం విధోఽథేన తేన శుక్రేణ సహితేజాతోభవతి మా
యావత్కురవచనదక్షులంఘకః గురువచనాత్రికామీ - ఏవం విధోఽన్యగునా
శినైశ్చైతేన సహితేబుధేజాతోభవతి - సద్విద్యత్యతి - సద్విద్యః శోభనవిద్యః - ధ
నదారవాక్ విత్తకళత్రసంయుక్తః - బహుగుణః ప్రభూతగణైశ్చైతేనాస్త్విదిభిర్య
క్తః ఏవం విధోగురౌజీవే శుక్రేణ యుక్తేజాతోభవతి శ్చత్రుకరోనాపితః - అథ
వాఘటకృత్కుంభకాః - అథవాన్దుకారః పదనకరః ఏవం విధోఽనేతేన మందే
నయుక్తేగురౌజాతోజ్ఞయోపిజ్ఞాతవ్యః॥ ర

మూ-అసితసితసమాగమేల్పచతుర్వ్యవసినమాశ్రయ సంప్రవృద్ధచిత్తః॥

భవతి చ లిపి ద్విక్ర కాదివేత్తాకధిత ఫలైః పరలోచికల్పనయాః॥ ౨౬

వ్యా॥ అథ శుక్రశినైశ్చరయుక్తేజాతస్య స్వరూపంత్రీగ్రహయోగఫలం
చ పుష్పితాగ్రయాహ॥ అసితేతి॥ అల్పచతుర్లవ్యనృప్తిః - యవతినమాశ్రయే
ణస్త్రీసంశ్రయణేరసవ్యక్ష్పశృద్ధం విత్తంధనం యస్య సః యవతినమాశ్రయ
సంప్రవృద్ధి త్రిలిపిరక్షరపన్యాసః - పుస్తకలేఖనకమః - చిత్రకమా - లేఖ్యం
ఏవమాదీనాం వేత్తా - ఏవం విధోఽసితసితసమాగమేశనైశ్చరస్య శుక్రేణ సం
యోగేజాతః పురుషః ఏవం విధోభవతి - యది రాశిద్వయే ద్విగ్రహయోగౌభ
వతః తచ్చద్విగ్రహయోగద్వయస్యాపి ఫలం వాచ్యం - అథ రాశిత్రయే ద్విగ్ర
హయోగత్రయంధవతి - తదాద్విగ్రహయోగత్రయస్యాపి ఫలం వాచ్యం - కధి
తఫలైరితి - ద్వాభ్యాం పరతోపరే శ్రేత్రయోగహః - యదైకగతాభవంతి - త
దాకధికఫలైరేవం వికల్పనీయాః - తదాద్విగ్రహయోగత్రయస్థం ఫలం వా
చ్యం యధార్కచంద్రభామా ఏకరాశిస్థాభవంతి - తదాకచంద్రయోగే
యత్ఫలముక్తం యచ్చాదిత్యాంగారకయోగే యచ్చ చంద్రాంగారకయోగే
ఫలంతత్ఫలత్రయమపి వాచ్యం - ఏవం యథాసంభవమగ్యచాప్రిగ్రహత్ర

యస్యైక రాశిగతస్యఫలంవక్రవ్యం- యద్యేక రాశౌద్విగ్రహయోగోస్యత్ర
త్రిగ్రహయోగోభవత స్తదాసర్వాణిఫలానివాచ్యానీతి॥ ... ౫
ఇతిశ్రీధర్మోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృతౌ
ద్విగ్రహయోగాధ్యాయశ్చతుర్దశః,

అథప్రవ్రజ్యాయోగాధ్యాయః.

మూ-ఏకస్థైశ్చతురాదిభిర్యజ్ఞాతకైః జాతాఃపుకగ్నీశ్వరైశ్చాక్యాజీవి

కభిక్షువృద్ధవరకానిగ్రంథవన్యాశనాఃహోయజ్ఞాదురుతుసా
కరసితపాభాకరీవైక్రమాత్ప్రవ్రజ్యాబలిభిస్సమాః పరజితైస్త
త్సాన్విమిభిఃప్రచ్యుతః॥ ౧

వ్యా॥ అధాతఃప్రవ్రజ్యాయోగాధ్యాయాఖ్యాయతే - తత్రాదా
వేవచతురాదిభిరేకస్థైగ్రహైఃజాతస్యప్రవ్రజ్యాయోగం శామూలవిక్రీడి
తేనాహ॥ఏకస్థైరితి॥ఏకస్థైత్రయత్రకుత్రరాశౌచతురాదయోగ్రహః భవంతి
చత్వారిఃపంచషట్సప్తరాభవంతి తైరేకస్థైశ్చతురాదిభిఃబలయుతైఃవీర్య
వద్భిఃహోయోదిభిఃజాతాఃసంభూతాః- శాక్యాదికాఃప్రవ్రాజకాభవం
తి-కింతుచతురాదిభిఃబలయుతైరేకాప్రవ్రజ్యాభవతి. తదధఃమాహ- వృథ
గ్నీర్యగైఃతైశ్చబలిభిఃవీర్యైస్సబలైఃపుథక్పృథక్ప్రవ్రజ్యాభవంతి. ఏతదు
క్తంభవతి-చతురాదీనామేకస్థానాంమధ్యేయధ్యేకోబలవాణభవతి- తదా
జాతస్యైవప్రవ్రజ్యాభవతి - అథచతురాదీనామేకస్థానాంమధ్యేనకల్పి
ద్యభిభవతి-తదాజాతస్యప్రవ్రజ్యానభవతి-అథద్వౌబలినాభవత్తదాజాత
స్యప్రవ్రజ్యాద్వయమేవభవతి - యదాబహుమౌబలినస్తదాబహువిఃప్రవ్ర
జ్యాభవంతి-ఏవమేకస్థైశ్చతురాదిభిర్యజ్ఞాతకైఃజాతాఃప్రవ్రజ్యాభాజౌ
భవంతి యస్తాదుక్తం-ప్రవ్రజ్యాబలిభిస్సమాభి-తాశ్చపుథగ్నీర్యగైఃమా
హోయోదిభిఃభూమద్యైశ్చాక్యాద్యాభవంతి-తద్యథా- చతురాదీనామేక

స్థానాం మధ్యే యదా మా హేయో భౌమో బలవాణ్ భవతి-తదా జాతః శాకౌ స్థైరక్తపటో భవతి-ఏవం జ్ఞేయధే బలవతి భిక్షుర్మృతిర్భవతి క్షుపాకరః చంద్రో యదా పృథ్విః పృథ్వువకః కాపాలికః పృథ్వుభంగభయాచ్ఛ్వావకశబ్దోత్రలుప్తాః ద్రష్టవ్యః సతే శుక్రే బలవతి చరకః చక్రధరః ప్యాభాకరిః సౌరః తస్మిన్ బలవతి నిగ్రహంభః సగ్మః - ప్రావరణరహిత్యర్థః - ఇనేతి తే బలవతి వన్యాశనః మూలఫలాశనః-తపస్వీ భవతి - ఏవంక్రిమాత్ పరిపాట్యాగతాః ప్రప్రజ్ఞాః ఏతే ఏవం కవిమతా ద్వన్విభూతాః - అత్ర పృథ్వుత్రౌవకగ్రహణం మా హేశ్వరాగ్రీతానాం ప్రప్రజ్ఞానాముపలక్షణార్థం-అజీవికగ్రహణంచ నారాయణాగ్రీతానాంచ-తథాచవంకలకేసంహితాంతరేపత్యతే - జలనజలహరభ్యకేవసభవభిఖణమధ్యేనుదిరఖిణానాం అవకణం రతేగమనాహవంచతురాదీనామేకస్థానాం మధ్యేయావంతో బలినః త్రావంత్య ఏవ ప్రప్రజ్ఞాభవంతి-తత్రాశీవిర్యాధికస్య ప్రథమా-సంబంధి సీ ప్రప్రజ్ఞాభవతి-యస్తా శస్పల్లుజాతకేడుక్తం ॥ చతురాదిభిరేకేష్టైః ప్రప్రజ్ఞాంస్వాంగ్రహః కరోతీ బలీ బహు

వీర్యైస్తావద్భ్యః ప్రథమావీర్యాధికస్యైవ ॥ తావనః పృథ్వుత్రావకరక్తపటాజీవభిక్షుచరకాణాం నిగ్రహధానాం చేతి వీర్యోపచయక్రమేణాన్యాసాంక్రమః-ఏవం బలిభిస్సమాః ప్రప్రజ్ఞాః బలినోగ్రహస్యయాదృశ్యేవ తద్వలూను సారేణ ప్యాపిష్ఠే పరిపాలయతి - ఊనబలస్య నునాక్ నాష్నోతి నపాలయతి-పరాజితైస్తత్స్నాన్విమిళిః ప్రచ్యుతిరితి శాక్యాని ప్రప్రజ్ఞాస్వామిభిగ్రహైః పరాజితైరన్యైగ్రహైః యధేవిజితైః ప్రచ్యుతిః ప్రప్రజ్ఞాంగృహీత్వాపునస్త్యజతి-ఏతదుక్తం భవతి - చతురాదీనాం మధ్యేయధ్యేకో బలవాణ్ భవతి - సచగ్రహాయధేజాతకాలేన పరాజితస్తదా ప్రప్రజ్ఞాంగృహీత్వాపునస్త్యజతి - త్యక్త్వా చ ప్రప్రజ్ఞానునాగ్రీతైవతివృత్తి - అథ చతురాదీనాం మధ్యాత్ ద్వాబహువౌవాబలినో భవంతి - తేన పరాజితాస్తదాలస్యస్సగ్మాభ్యః ప్రప్రజ్ఞాభ్యః చ్యుతిః భవతి - యస్తా ర్చలవద్గ్రహసంఖ్యాస్తేన ప్రప్రజ్ఞాః కతకావ్యాః అంత్యప్రప్రజ్ఞాధిపతిర్యద్యన్యేన గ్రహేణ జితోనభవతి-తదా తామేవ ప్రప్రజ్ఞానునాగ్రీతో మ్రియతే - అథ ప్రప్రజ్ఞాదాయకోగ్రహ ఏక ఏవ జితోనభవతి-తదాయావజ్ఞేన తామేవ ప్రప్రజ్ఞామాశ్రయతి-అథ ద్వాగ్రహకా ప్రప్రజ్ఞాదాయకౌతౌ చాపరాజితౌ తదా ప్రథమప్రప్రజ్ఞాదా

య కాంతగఁ గాయాం ప్రదమాంప్రవజ్యాంగ్విహీత్యా కాయేవాద్రిష్టతావ
త్రిష్టతి - యావద్విష్టేయప్రవజ్యాదాయక గ్రహంబరదాశాన్వేషణం గాత్ర
ప్రగమాంభ్యక్తోష్ట్యంయూమాద్రయితీ - ఏవంబహీష్టానప్రవజ్యానుసంభ
వేయోజ్యం-అత్రచనత్యాసాగ్యః ॥ తేష్వపికిబలీ బీవస్త్రిగుడిసంభాగఁ
వశ్చరకముఖ్యంనగ్నశ్రమణంసారోబుగస్తదాబీవికాచార్యంవృద్ధశాసక
ఋంపదికవాకరస్తావసంతసోయుక్తంవక్రశ్చర్యంశ్రమణంక్షీతాశ్రయంబం
గుణాంప్రైవతాః| వీర్యోపేతేల్పతనావదీప్తిలంభక్తమాదింస్తేహంఅస్యేవ
రాజితశ్చేత్ప్రవజ్యాప్రచ్యుతింకుర్యోత్ | యావత్పీఠ్యయంత్రప్రవ
జ్యావంతితావంశ్యః॥ ఏ, స్త్రిగేహుయమాత్రేహంహాద్యాబలాపేతాదితి॥

మాంబు న్నక రైంగీషి కాబల్భి న్నద్రతపు క్తియొననది | అభియాచిత
మాద్రదీక్షిశానహతై రన్యనరీష్యై రవి || ౨

వ్యా ॥ అథాస్తమితాన్యజితాన్యర్మస్తానాం గ్రహణామవవ ద - వైతాళీ
 యేనాహ ॥ రపిలుప్తకరై రితి ॥ చతురాదీనామేకస్థానాం మధ్యయావంతో గ్ర
 హణాని - తావంతః ప్రవ్రజ్యాదాయకాస్త్రాపి బలినాం మధ్యయావంతో
 రపిలుప్తకరాః సూర్యమండలగా అస్తమితాభవంతి - తైరదీపితాజాతాభవం
 తి - తావంతః స్వప్రవ్రజ్యాం న ప్రయచ్ఛంతీత్యర్థః - కింతుజాతాః న రాతన్త్రా
 నాంతస్త్వప్రజ్యాప్రవిష్టానాం భక్తాభవంతి - అప్రరపిలుప్తకరత్వమునయా
 స్తమయంగణముల్యావ్యవస్థం - శుక్రగురుజ్ఞానుజాః కలాంపై హ్యుక్త
 గోపై రైర్గుణభిః - వృశ్యాశ్చ శ్యాగ్నికమః కారవేః కావ్యశభిరిదురి
 త్యేవమాదికమణి కృతేకదాదిదాదిత్యేన సహైకరాగితై రపి నాస్తమి
 తోభవంతి - కదాచిద్విత్తీయరాశిస్థోవ్యస్తమితోభవంతి - ఏషముదయాస్తమయ
 మస్తేష్యాస్తమితఫలంవాచ్యం - అభియాచితమాత్రదీక్షితాభి-బలిభిరిత్యను
 వలం లేబలిభిః సహతైః గ్రహాయుద్ధైరన్యగ్రహః జితైః అప్రేష్తశ్చ గ్రహైనిహ
 రీషీ రైః సృష్టైః అభియాచితమాత్రదీక్షితాదీక్షాప్యార్థనసాభవం చ తాం
 పాశ్చర్యవంతి - పూర్వము క్తం వరాజితైస్తత్సాన్విమిభిః ప్రచ్యురిత్యస్థాయ
 మువాదః - తేనైతదుక్తం భవంతి బలీగ్రహాగ్రహాయుద్ధేనైవేనంబితోభవంతి
 కేనచిద్వృత్త్యాతాతాతత్త్వప్రజ్యాంగృహీత్వాపునస్త్యజంతి - అథబలీగ్రహః
 సమాగమసేనగ్రహేణపిబితోభవత్యగ్గ్రహచక్రశ్యలే తదాప్రవ్రజ్యాంపాశ్చ

ర్థమానోపిచప్రాప్నోతి - యస్యచప్రప్రజ్యాయోగప్రచ్యుతి జ్ఞాతాతస్యశదవసానే
బహిష్కర్తవ్యతద - శాసుచారవశాద్వస్తిన్నం తదకశాకాలే బలవాణధవతి-
తస్మిన్కాలేప్రప్రజ్యాయోగాస్యతితథాచోక్తం॥ నీత్యోదానసమధోయోభ
వతితదాబలేనసంయుక్తః । తస్మైవదశాకాలేదీత్యం లభతేనగోవశ్యం॥
యస్యచదీత్యోగ్యచసంతస్యైవదశావసానేస్యాదితి ॥ ఏవమేవజాతకకాలే
సంబింశ్యులబలంవాచ్యం॥ ౨

మూ. జన్మేనోవై యస్యశ్యోగ్యోగ్యపుత్రం పశ్యత్యార్కిజన్మమంవా
బలంన । నీత్యంప్రాప్నోత్యార్కిద్రేక్కాణసంధేభామార్కం
శేసారవృష్టేచచంద్రే॥ ౩

వ్యా ॥ అధవతురాదిభిరేకస్థితైర్విజనాప్రప్రజ్యాయోగంమాలిన్యాహ॥
జన్మేశభి॥ జన్మనియస్మిన్కాలాశోచంద్రః స్థితః తస్యయోధివతిగ్రహం సజన్మే
శశచయన్యవైగ్రహః హైమిన్యస్థోనవలోకితః నకేనచిద్య హేమిన్యశ్యతేత
ష్టధాభూతోసావర్కపుత్రంశనైశ్చరజన్మేశయో యాబలవాణతదియాం
తదకశాకాలేఉక్తంచ । యస్యేతత్తేర్కపుత్రంజన్మభనాధోగ్రహైర్వసం
దృష్టిః । తస్యహిదీత్యాలాభస్తద్బలయోగాగ్రశాకాలేభి - పశ్యత్యార్కిరితి-
లభవార్కిసౌగం-సబలోజన్మరాశ్యధిపంబలంసంవీర్యరహితంపశ్యతి-తథా
పిశనైశ్చగోక్తప్రప్రజ్యాయోగరోతి-ఉక్తంచ॥ శనివృష్టేబలహినేజన్మనినాధే
వదేచ్చనిగ్రంధమితి । నీత్యంప్రాప్నోతీతి-యత్రరాశోచంద్రేశశిన్యార్కి-
ద్రేక్కాణసంధేసారద్రేక్కాణస్యవస్థితే - నకేవలమేతావత్ - భామా
శ్యంశే-సజమందయారన్యత మనవాంశకథే తస్మింశ్చురప్రగ్రహావృష్టేశ
నైశ్చరేణేక్ష్యమాణేదీత్యంప్రాప్నోతి - శనైశ్చరేక్షప్రప్రజ్యాయోగప్రజతి-
తథాచ ॥ సారద్రేక్కాణసంధోయదిభవతిశశీతదంశసంధృష్టవక్రంశేవా
దృష్టసౌరేణతుసర్వదశానముక్తభి॥ ౩

మూ. సుగురుశశిహేలారాస్వార్కిదృష్టాసుధమేగురురధస్యపతీనాం
యోగజస్తీరకృత్వాన్యత్ । నవమభవనసంధేమందగేనైరధస్యే
భవతిచంద్రయోగేదీక్షితఃసాధివేంద్రః॥ ౩

వ్యాఅధమేనయోగేనజాతః శాస్త్రకరోభవతియేవచరాజాపదీక్షితో
భవతి-తస్మిన్వ్యయంమాలిన్యాహః సురగుర్వితి॥ సురగురుఃజీవః-శశీచంద్రః

హూరాలగ్నంపతాసుసురగురుశశిహూరానుఅర్కిణాశనైశ్చరేణవృష్టా
 సుఅలోకితాసుధమే-నవమేస్థానేగురుఃజీవోయదిభవతి-అథశబ్దపాదపూ
 రణే-నృపతీనాంయోగఃకస్తింశ్చిద్రాజయోగేజాతోభవతి-తదాసపురుషఃతీ
 ధ-కృత్తాస్త్రకృత్భవేత్-కణాదబుద్ధపంచభిఖవరాహమిహిరబ్రహ్మగు
 ప్తప్రతిమత్తి-సురగురుశశిహూరాస్వీతి-ధనమీ-నకర్కటలగ్నేకైశ్చిదాస్వీ
 ఖ్యాతంతచ్చాయుక్తం-యస్మాన్మాండవ్యః॥౧॥ తేమందాలోకంగురుశశివిలగ్నే
 నవమగేగురాష్ట్రవ్యంతేనకలన్మయోగేశ్వవతయః॥౨॥ బృంభంతేయేషాంక
 లహారచనారంభసుభగాజగత్యాంయేవిద్వద్గుణకధనపాషాణసదృశాః॥తథా
 చోక్తం॥గురుశశిలగ్నద్రష్టాణాణేననునవమగోయదిగురుః। నరనాథజన్మజా
 తఃశాస్త్రగ్రరోధవతిచవనృపత్తి॥ అథద్వితీయోరాజయోగఃతతోపస్థానం
 కరోత-తదారాజాభవతితీర్థకరశ్చజనకకాశిరాజశుచిధ్వజప్రతిమత్తి-ఉ
 క్తంచ-అస్మిన్యోగేచాన్యోన్మపయోగోభవతితత్రయోజాతః। నభవతిజనేం
 ద్రతుల్యోనరనాథశాస్త్రగ్రతాచేతి॥ నవమభవనసంస్థత్తి-మందగశ్శనః
 తస్మిన్లగ్నాన్నవమభవనసంస్థేధమకస్థానాశ్రితేలవైః నవైగ్రహైర
 దృష్టేఅనవలోకితేతథానరపయోగేకస్తింశ్చిద్రాజయోగేజాతోదీక్షితఃప్ర
 వ్రజతఃపాధికవేద్రశ్చరాజాధిరాజౌభవతి-వశ్చాత్తత్కాలంసర్వబలితద్దీ
 యాయాందీక్షితశ్చభవతిరాజయోగంవినాయమపిప్రవ్రజ్యాయోగఃయోగే
 స్మిన్రాజయోగజన్మేజాతోరాజాదీక్షితశ్చభవతి-అన్యథాదీక్షితపవఉ
 క్తంచ॥నవమస్థానేసారోయదిస్థితఃసర్వదర్శనవిముక్తః। నరనాథయోగజాతో
 నృపోపిదీక్ష్యతోభవతి॥ నృపయోగస్యాభావేయోగేస్మిన్దీక్షితోనరోజా
 తః।నిస్సందిగంప్రవదేవ్యోగస్యాస్యప్రభావేనేతి॥ ౪

ఇతిశ్రీభట్టోష్ఠలివరచితాయాం బృహజ్జాతకవిమృతా

ప్రప్రజ్యాయోగాధ్యాయఃపంచదశః

—*—
 పూర్వభాగస్సంపూర్ణః,
 —

శ్రీరస్తు,

బృహజ్జాతకే-ఉత్తరభాగే,

ఋతుశీలాధ్యాయపాఠ్యరంభః-

మూ- ప్రియభూవణస్సరూపస్స-గోదక్షోశ్వినిషమతిమాంశ్చ॥

కృతశ్చయస్సత్యోరుద్గతుస్సఖితశ్చభరణీషా॥ ౧

వ్యా॥అథఋతుశీలాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే-తత్రాశ్వినిభరణ్యోఃజాతయోఃశీలవిజ్ఞానమార్యయాహ॥ప్రియభూవణఇతి॥ప్రియభూవణఅలంకరణవల్లభః-సురూపఃశోభనరూపః-వపుష్కా- సుభగఃస్వజనప్రియః-దక్షఃసర్వకార్యకరణపటుః-మహిమాబుద్ధియుక్తః- ఏవంవిధోశ్వినిషజాతోభవతి॥ తారకాపేక్షయాత్రనర్వత్రబహువచననిదేశః-కృతః-కృతశ్చయఇతి-కృతశ్చయఃపాఠ్యభానాంకమణామంతగః-సత్యఃసత్యవాక్-అరుక్-సరుజః-దక్షఃదతురః-సుఖితఃదుఃఖనిమిత్తః-ఏవంవిధోభరణీషజాతోభవతి॥ ౧

మూ-బహుభుక్పరదారతస్తేజస్వీకృత్తికానువిఖ్యాతః॥

రోహిణ్యాంసత్యశుచీప్రియంపదశ్చిరమతిస్సరూపశ్చ॥౨

వ్యా॥అథకృత్తికారోహిణ్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥బహుభుగితి॥బహుభుక్ప్రభూతాహారః-పరదారతఃపరస్త్రీష్వానక్తః-తేజస్వీద్యుతిమా-విఖ్యాతఃసర్వత్రప్రసిద్ధకీర్తిః-ఏవంవిధఃకృత్తికానుజాతోభవతి-సత్యఃఅమితథభాషీ-శుచిఃపరస్వాద్యలుబ్ధఃశాస్త్రోక్తశానుష్ఠాతా-ప్రియంపదఃమధురవాక్-స్థిరమతిఃఏకమతిః-సురూపశ్చవపుష్కా- ఏవంవిధఃరోహిణ్యాంజాతోభవతి॥ ...

మూ-చపలశ్చశురోభీరుఃపటురుత్సాహీధనీమృగేభోగీ॥ ...

శరగద్వితాకృతఘ్నాహింస్రఃపావశ్చరౌద్రక్షే॥౩॥

వ్యా॥మృగశిమద్రయోఃజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥చపలఇతి॥చపలఃక్రియాస్వనవస్థితః-చతురఃదక్షః-భీరుఃధయానకః-పటుఃప్రవక్తాఉత్సాహీసోద్యమః-ధనీవిత్తవా-భోగీచసంభోగశీలః-ఏవంవిధోమృగేమృగశిరసిజాతోభవతి-శతఃపరకార్యపిముఖః-ఉక్తంచగ్రంథాంతరేశరలక్షణం॥మనసావచసాయశ్చగృశ్యతేకార్యతత్పరః॥కేమణావిహరితశ్చసశరస్సచ్ఛిద్రీర్యతఇతి-గర్వితఃమానీకృతఃపుంఖలఃకృతముపకృతంహంతియఃసకృతఘ్నఃహింస్రఃపథకః-సాహఃపావశ్చమణికతా- ఏవంవిధోరౌద్రక్షే ఆద్రాకయాంజాతోభవతి॥ ...

మూ- దాంతస్సుఖినుశీలోదుమేకధారోగభాక్తిచానుశ్చల

అల్పేనచసంతుప్తఃపునర్వసౌజాయతేమనుజః॥౪॥

వ్యా॥అధపునర్వసౌజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥ద్రాంతశ్చతి॥దాంతః
తపఃక్షేత్రసహః-సుఖినుఖితః-పశీలఃశోభనశీలఃవినియవాదుమేకధాఃజడ
ప్రాయఃరోగభాక్పీడితదేహఃపిపాసుఃతృమాతకః-అల్పేనస్తోకేనైవాథేన
సంతుప్తః-ఏవంవిధోమనుజోమనుష్యః-పునర్వసౌజాయతేఉత్పన్యతే॥ ౪.
మూ- శాంతాత్మాసుభగఃపండితోధనీధమఃసంశ్రితఃపుష్ప్య|

శరసర్వభక్షుచాపాఃకృతఘ్నుఘూతౌచభౌజంగే॥౫॥

వ్యా॥అధపుష్ప్యాక్షేపయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥శాంతాత్మ
తి॥శాంతాత్మాశమదమవగాజితేంద్రియః-సుభగఃసర్వజనప్రియః-పండితః
శాస్త్రార్థవిత్-ధనీ-విత్తవా-ధమః-సంశ్రితఃధమఃరతః-ఏవంవిధఃపుష్ప్
జోభవతి-శరఃపరకార్యవిముఖః-సర్వభక్షుఃపంచనశీలఃపాపపాపకమఃరతః
కృతఘ్నుఃకృతముఃకృతహంతీతికృతఘ్నుః-ఘూతఃపరపంచనదక్షః-ఏవం
విధోభౌజంగేఅక్షేపయా-జాతోభవతి॥ ౫.
మూ-బహుభృత్యధనోభోగీసురపితృభక్తోమహూద్యమఃప్రిత్యే
ప్రియవాద్వాతాద్యతిమానవనోన్యససేవకోభాగ్యే॥౬॥

వ్యా॥అధమఖాపూర్వఫల్లనోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥బహు
భృత్యధనశ్చతి॥బహుభృత్యధనఃప్రభూతపరివారవిత్తాన్వితః-భోగీభోగాన్వి
తఃసురపితృభక్తఃదేవానాంపితౄణాంచభక్తః-మహూద్యమఃమహూ
తాసహః-ఏవంవిధఃప్రిత్యేమఖాయాంజాతోభవతి-ప్రియవాక్అభిమతవక్తా
దాతాధానశీలః-ద్యుతిమా-సకాంతఃఅటనఃపరిధగృణణశీలఃన్యససేవకః-రా
జసేవానురతః-ఏవంవిధోభాగ్యేపూర్వఫల్లన్యాంజాతోభవతి॥ ౬.

మూ- సుభగోవిద్యాప్తధనోభోగీసుఖభాగ్వివీర్యఫల్లన్యామ్|

ఉత్సాహీధృప్తిపానపొమ్మణీతస్కరోహస్తే॥ ౭

వ్యా॥అధో-క్షరఫల్లనీహస్తయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥సు
భగశ్చతి॥సుభగఃసర్వజనప్రియఃవిద్యాప్తధనవిద్యయాతప్తంధనంధేనసః-
భోగీభోగాన్వితఃసుఖభాక్అధిరహితః-ఏవంవిధోద్వితీయఫల్లన్యాంఉత్తర
ఫల్లన్యాంజాతోభవతి-ఉత్సాహీసోద్యమఃగృప్తఃప్రతిభాయుక్తఃసిలఃజ్ఞోవా-
సానవఃపానప్రియఃఅనానురక్తఃఅగృణీద-యఃతస్కరోచోరః-ఏవం
విధోహస్తేజాతోభవతి॥ ౭

మూ-చిత్రాచరమాల్యధరస్సులోచనాంగశృభవతిచిత్రాయామ్|

దాంతోవణిక్కుపాళుఃప్రియవాగ్ధమాశ్రితస్సాన్వితౌ||౮

వ్యా||అథచిత్రాస్వాత్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ||చిత్రాచర
మాల్యధరశ్చ||చిత్రాచరమాల్యధరఃచిత్రాణినానాప్రకారాణీ అచరాణీ
వస్త్రాణీమాల్యానిచధారయతీతితథాసులోచనాంగః శోభనానేత్రావయ
వాయస్యః||ఏవంవిధఃచిత్రాయాంజాతోభవతి-దాంతోవినయాన్వితఃజితేం
ద్రియఃవణిక్క్రయవిక్రయజః-కృపాళుఃదయాళుఃకేచిత్ప్రమాళురితిపరంతి
తృప్తాళుఃతృప్తాంససహతేప్రియవ అభిమతవక్తాధమాశ్రితఃధమారతః
ఏవంవిధఃస్వాత్యోజాతోభవతి||

మూ- ఈష్యుర్దుభ్యోద్యుతిమాన్వచనపటుఃకలహకృద్విశాఖాను|

అథోవిదేశవాసీయుధాళురటనోనురాదాను||

వ్యా||అథవిశాఖానురాధయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ||ఈష్యు
రితి||ఈష్యుఃపరధిమశ్శరీలుబ్ధఃలోభాభిభూతః-ద్యుతిమాన్వకాంతః-వచన
పటుఃసంభాషణనక్షు-కేచిదధఃపటురితిపరంతి అధాజఃనేపటుఃప్రవీణః-
కలహకృత్విరోధశీలః ఏవంవిధోవిశాఖానుజాతోభవతి-అథ్యఃఈశ్వరః- వి
దేశవాసీపరదేశనివసనశీలః-యుధాళు యుధాంససహతే అటనఃపరిభ్రమ
ణశీలః-ఏవంవిధోనురాధానుజాతోభవతి||

మూ- జ్యేష్ఠానునబహుమిత్రస్సంతుష్టోధమకృత్ప్రచురకోపః|

మూలేమానీధనవాన్సుఖినహింసస్థిస్సరోభోగీ|| ౧౦

వ్యా||అథజ్యేష్ఠామూలయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ||జ్యేష్ఠాన్వి
తీ||నబహుమిత్రఃస్వల్పసుహృత్-సంతుష్టఃసంతోషశీలః-ధమకృద్ధమాన్
సురతఃప్రచురకోపః అతిక్రోధీ ఏవంవిధోజ్యేష్ఠానుజాతోభవతి-మానీగర్వితః
ధనవాప్రభూతవిత్తైఃసుఖినుఖితఃసహింసఃసౌమ్యప్రకృతః పరవిఘాతంస
కరోతి-స్థిరఃఏకమతిఃభోగీభోగాన్వితః ఏవంవిధోమూలేజాతోభవతి|| ౧౦
మూ- ఇష్టానందకళతోమానీదృఢసౌహృదశ్చజలదైవే|

వైశ్యేవినీతధామకలహమిత్రఃకృత్జన్మస్సుభగశ్చ||౧౧

వ్యా||అథవైశ్యోత్తరాషాఢయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ||ఇష్టా
నందకళత్రఇశ్చ||ఇష్టానందకళత్రఃఇష్టమభిమతం ఆనందకరంతుష్టికరంకళత్రం
భార్యాయశృ-మానీగర్వితఃదృఢసౌహృదఃస్థిరసుహృత్- ఏవంవిధోజలదైవే

ప్రార్థాషాఢాయాంజాతోభవతి-వినీతఃవినయసంయుక్తఃధామకంధర్మ

జిబహుమిత్ర ప్రభూత సుహృత్ కృతజ్ఞః ప్రత్యుపకారశీలః-సుభగశ్చ సర్వ
జనప్రియః-ఏవంవిధోవై శ్వేఉ త్రరాహ ధాయాంజాతోభవతి॥ ౧౧

మూ- శ్రీమాణశ్రవణశ్శృతవాను దారదారోధనాన్వితఃఖ్యాతః।

దాతాచాధ్యక్షూరోగీతప్రియోధనిష్ఠాసుధనలుబ్ధః॥ ౧౨

వ్యా॥అధశ్రవణఃధృష్టయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥శ్రీమానితి॥శ్రీ
మాన్వియాయుక్తఃశుశ్రవాపాడితః ఉదారాదారాయస్య- అధవాదా
రేషుఉదారఃఉదారదారః శోభనస్త్రీకః-ధన్వాతఃవిత్తవాఖ్యాతఃజనవి
దితకీర్తిః-ఏవంవిధఃశ్రవణేజాతోభవతి-దాతాదానశీలఃఆధ్యక్షశ్వరః- శూ
రఃరణప్రియఃగీతప్రియఃగీతవల్లభఃధనలుబ్ధః అథకరుచి ఏవంవిధోధనిష్ఠాసు
జాతోభవతి॥ - - - - - ౧౨

మూ- స్ఫుటవాగ్విప్రసనీరిపుహసాహసికశ్శతభిషజిమగ్రాహ్యః।

భాద్రపదాసూద్విగ్నఃస్త్రీజితధనీపటురదాతా॥ ౧౩

వ్యా॥అకశతభిషక్ పూర్వభాద్రపదయోజాతస్యస్వరూపమార్యయా
హ॥ స్ఫుటవాన్ నిష్ఠురభాషీ సత్యవాదీష్ట్యసనీస్త్ర్యాదిష్ట్యసనోపేతేరిపుహశ
తుష్మాతకః సాహసికః అసమీక్షితకార్యకృత్-దుర్గాహ్యఃదురారాధ్యః ఏ
వంవిధఃశతభిషజిజాతోభవతి ఉద్విగ్నఃదుఃఖితమనాస్త్రీజితస్త్రీభిరభిభూ
తః-ధనీధనవాఅధవాస్త్రీయాజితంధనంయస్య-పటుఃప్రవక్తా-అథవాధన
పటుఃధనాజఃసేవతురః - అదాతాకదర్యః-ఏవంవిధఃపూర్వభాద్రపదాసు
జాతోభవతి॥ - - - - - ౧౩

మూ- వక్తాసుఖీప్రజావాణితశతుగ్రధామికోద్వితీయాసు।

సంపూర్ణాంకస్సుభగశ్శూరశ్శుచిరథవాహపాష్టే॥౧౪

వ్యా॥అథోత్తరాభాద్యారేవత్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥వక్తేతి॥
వక్తావచనపటుఃసంభాషణేదక్షఃసుఖీనిద్యమానసుఖః-ప్రజావాణిపరు
త్రపాత్రః జితశతుఃజితారిః- ధార్మికఃధర్మశీలః- ఏవంవిధోద్వితీయాసు
ఉత్తరాభాద్రపదాసుజాతోభవతి-సంపూర్ణాంకఃపరిపూర్ణావయవః-
సుభగఃసర్వజనప్రియః-శూరఃసంగ్రాహణీః శుచిఃపరధనాదిష్ట్యలుబ్ధః అ
ర్థవాధనాన్వితః-ఏవంవిధఃపాష్టేరేవత్యాంజాతోభవతి-ఎతేయధోక్తాన
తుత్రస్వభావాశ్చం ద్రస్యబలత్వత్పరిపూర్ణాభవంతి॥

అధరాశీలూఢ్యాయపాద్యంభః ౧౭-

మూ. వృత్తాతామ్రదుగుష్ణశాకలఘుభుక్ డ్విప్రప్రసాదోటనః కామీను
బలజానురధైరధనశూరోంగనావల్లభః సేవాజ్ఞకునఖిప్రణాంకి
తథిరామాసినహూత్థాగ్రజశ్చక్త్యానాణితలేంతితోతిచవలస్తోయే
చభీరుక్రియే॥ ౧

వ్యా॥ అథాతోరాశీలూఢ్యాయో వ్యాఖ్యాయతే-తత్రమేషధ్వేచంద్రమ
సిజాతస్యస్వరూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ॥ వృత్తేతి॥ వృత్తేవతులేతా
మేలోహితవణే-దృష్టిచతుషీయస్యసఃవృత్తాతామ్రశ్చకవరివతులలో
హితనేత్రః- ఉష్ణంశాకలఘుస్వల్పంభుజేసఉష్ణశాకలఘుభుక్ - ఉష్ణభోజీ
శాకభోజీలఘుభోజీచేస్యధః - డ్విప్రప్రసాదః-అశ్వేవప్రసీదతి- అటనఃపరిభృ
హణశీలః కామీసురతప్రియః॥ దుబ- లజానుః-మాంసలజంమాంసః-ధిః-అ
స్థిరధనః-అచిరవిత్తశూరః-రణప్రియ - అంగనానాంవల్లభః- అంగనావల్లభా
యస్యసత్తివాఅంగనావల్లభః- సేవాజ్ఞః-పరాధనకుశలః - కునఖితస్మితస
ఖి-ప్రణాంకి-తథిరానచ్చిద్రమూధా-మాసీగర్వితః-సహూత్థాగ్రజః-సహూ
త్థానాంసహజాతానాంఅగ్రజః-అగ్రేజాతః-పాణితలేహ-స్తతలేశక్త్యాచిహ్న
విశేషే-ణాంకితః-చిహ్నితః-అతిచవలః-క్రియాస్వసవస్థితః - తోయేజలేభీరు
స్సధయః-ఏవంవిధఃక్రియేమేవస్థితేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ... ౧

మూ. కాంతఃఖలగతిఃపుధూరువదనఃపుష్టాస్యపాశ్వే-ంకితస్త్రాగ్నేశ్శ
సహఃప్రభుఃకకుదవాకనాన్యప్రజన్తేష్వలః॥ పూర్వైర్వర్షధుధనా
త్తజైర్విరహితసాసౌభాగ్యయుక్తః తుమీదీప్తాగ్నిః ప్రమదాప్రియః
స్థిరసుహృన్వధ్యాంత్యసౌఖ్యోగవి॥ ౨

వ్యా॥ అధవృషధ్వేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ
కాంతత్వతి॥ కాంతఃదశ-నియః-ఖలగతిః-విలాసగామీ-పుష్టూరువదనః-పుధూ
విస్తీర్ణ-ఊరూపదనంచ-యస్య-పుష్టంకటిపశ్చద్భాగః-అన్యంవక్త్రం-పా
శ్వే-ప్రసిద్ధేపిహమన్యతమస్థానేఅంకితశ్చిహ్నితః-త్రాగ్నేదాతా-శ్శేశసహః
కర్ధనాసమన్తఃపుధురప్రతిహతాజ్ఞకకుదవాకకకుదనంయుక్తః - కన్యాప్ర
జాసంతతిర్యస్యస్త్రీజనకః-శ్వేష్వలః-కఫాధికః - పూర్వై-ప్రధమైః-బంధుభిః-
కుటుంబైః-ధనైః-విత్తైః-ఆత్మజైః-పుత్రైశ్చవిరహితః-వియుక్తః-సౌభాగ్యయు
క్తః-సర్వజనవల్లభః-తుమీతుమావా-సహిష్ణురిత్యర్థః-దీప్తాగ్నిః-బహ్వశీప్ర
మదాప్రియః-స్త్రీవల్లభః - స్థిరసుహృన్వధమిత్రః-మధ్యాంత్యసౌఖ్యః-సుధ్వే

యావ నేఅంత్యేవృద్ధిశ్చేవనుఖితః-అథా-దేవ బాల్యే-భితః- ఏవం-భోగవి
వృషధేచంద్రజాతోభవతి|| ౨

మూ- స్త్రీలోలస్సుగతోపచారకుశలస్తామేక్షణ శ్శాస్త్రవిప్రూతాకుం
చితమూర్ధజఃపటుమతిహా-స్యంగితహృతవిత్-చార్వంగప్రి
యవాక్యభక్షణదుచీత-ప్రియోనృత్యవిత్ క్షీబై ర్యాతి రతింస
మున్నతచనశ్చంద్రేత్వ తీయక్ష-గే|| ౩

వ్యా|| అగమిధువధేచ-ద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశామూ-లవిక్రీడితేనాహ||
స్త్రీలోలభృతి|| స్త్రీలోలః స్త్రీవృద్ధిలీలామకః-సురతోపచారకుశలః-సురతోపచా-
రేసురతకమ-ణికామశాస్త్రేషుకుశలఃశిక్షితః-తామ్రేక్షణః లోహిత-సేత్రః
శాస్త్రవిచ్ఛాస్త్రజఃపండితః దూతఃపరసకాశాత్, సం దేశార్థయాంఘ్రికుం
చితమూర్ధజః కుటిలశిరోరుహః-పటుమతిశ్చపురధీ-అతీవప్రాజ్ఞః-హాస్య
మపహాస భగితంపరచి తజ్ఞానంన్యూతంఏతానవేత్తజానాతి - చార్వంగఃశో
భనావయవః, క్రియవాగభిశతవక్తా - స్రభక్షణగుచిః బహుభుక్ - గీతప్రి
యఃగీతరతిః-నృత్యవిన్నృత్యజః-క్షీబైపంక్షైస్సహరతింయాతిగచ్ఛతి- సము
న్నతనసఃఉచ్చనాసికః- ఏవంవిధశ్చంద్రేత్వతీయక్ష-గేత్వతీయరాశౌవిధు
నేస్థితేజాతోభవతి|| ౩

మూ- అవక్రద్రుతగస్సమున్నతకటిః స్త్రీనిజ-తస్సస్సుహృద్వైవజ్ఞః ప్ర
మరాలయఃక్షయధనై సయజ్యతేచంద్రవత్ | ప్రాస్వపీనగ
శస్సమేతివవశంసామ్నాసుహృద్వత్సం స్తోయోద్యానరతః స్వవే
త్తసహితేజాతశ్శశాంకేనరః|| ౪

వ్యా|| అధకర్కటకధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశామూ-లవిక్రీడితే
నాహ||అవక్రేతి|| ఆవక్రంకుటిలంద్రుతంసత్వరంగచ్ఛతీతిఆవక్రద్రుతగఃకుటిల
సత్వరంగామీ-సమున్నతకటిః ఉచ్చజఘనః- స్త్రీనిజ-తఃప్రమదాజితఃసత్సు
హృచ్ఛోభనమిత్రఃదైవజఃజ్యోతిశ్శాస్త్రార్థవేత్తా-ప్రచురాలయఃప్రభూత
గృహకతాక్షయధనై రవచయో-వయః చంద్రవచ్ఛశివత్సం యజ్యతే-
కదాచిద్విధనఃకదాచిత్సధనశ్చేత్యగః-చంద్రక్షయపృథివత్- హ్యాస్యః అదీ
ఘఃపీనగళఃమాంసలకంతః సామ్నాప్రీత్యావశంవశ్యతాంసమేతియాతి-
సుహృద్వత్సంమిత్రవల్లభః తోయోద్యానరతఃజలౌపవసనక్తః- తోయేజలే
ఉపవసేచరతః - ఏవంవిధః స్వవేత్తసహితేకర్కటకధేశ శాంకేచంద్రేనరః
పురుష-జాతోభవతి|| ౪

మూ- తీర్థస్థలహనుర్విశాలవదనః పింగేతుణోల్పాతః జః స్త్రీద్యేషీ
ప్రియఃమాంసకానననగఃకువ్యత్వ కాద్యేచిరంతయుత్పన్నోదరదంత
మాననరుజాసంః పీడితస్త్యాగ వాక్ వికాంతస్థి రధీస్సుగర్వితమ
నామాతుర్విధేయార్కభే|| ౫

వ్యా|| అథసంహ ద్వేషం ద్రేజాతస్యస్వరూపం శామూలవిక్రీడితేనాహ||
తీర్థభృతి|| తీర్థః అమషశీలః - స్థలహనుః బృహత్కసోలః-శాలవదనో విస్తీ
ణవక్త్రః పింగేతుణః కపిలనేత్రః అల్పాత్మ జః స్వల్పావతత్వః - స్త్రీద్యేషీ ప్రమా
దాద్విత్ - స్త్రీద్యేష్టేతి కేచిత్పరంతి- ప్రియమాంసకానననగః మాంసమా
మిషం కాననమరణ్యం నగః పర్వతః ఏతే ప్రియాయస్య- అమిషవనపర్వతాను
రతః అకాద్యే అకరణీయే ధేకువ్యతి కుక్కుఢ్యతి - చిరంబహుకాలం - కేచిద కాం
దేభృతి రంతి - అకాం దే అకాలే తుత్పన్నస్థాత్మస్థాపిపాపాడదరంజరరందం
తాదశనామనశ్చిత్త - ఏభ్యోజాతారుజః పీడాస్తాభిన్న- పీడితఉపతప్తః- త్యాగ
వాక్ దాతావికాంతః పరాక్రమశీలః స్థిరధీరేకమతిః- సుగర్వితమనా అభిమా
నసంయుక్తః మాతుర్విధేయో జననీవశ్యః మాశృభ కృతశ్యర్థః - విధేయో విన
యగ్యాహిత్యగురః - ఏవం విభోర్కభే సూర్య రాశౌ సంహ ద్వేషంతో
భవతి|| ౫

మూ- ప్రీడామంధర చారువీక్షణగతిః ప్రస్తానబాహుస్సుఖిశ్లక్ష్యస్స
త్యరతః కశాన్సుపుణశ్శాస్త్రార్థవిధామికః | మేధావీసురతప్రి
యః పరగృహైర్వైశ్చ సయజ్యతే కన్యాయాం పరదేశగః ప్రి
యవచాం కన్యాప్రజూర్వాత్మజః|| ౬

వ్యా|| అథకన్యాగతేషం ప్రమసిజాతస్యస్వరూపం శామూలవిక్రీడితేనా
హ|| వీరీడామంధరేతి || వీరీడాలజ్ఞాతయాయస్తంధరత్వం అలసత్వం తేనా
రుశోధనం వీక్షణం దృష్టిపాతోగతిః గమనంచయస్య - ప్రస్తావదః పతితాశిధి
లాపం సౌస్కంధౌ బాహుబాధయస్య - సుఖిసుఖతః శ్లక్ష్యః మృదుస్తనుకాయ
శ్చ- సత్యరతః సత్యభాషీ - కలాసున్మగీత వాద్యపుస్తకచిత్రకమ- సునిపు
ణః సుజ్ఞః - శాస్త్రార్థవేదపండితః - ధామికః ధర్మానురతః - మేధావీబుద్ధి
మానురతప్రియః కామలోలుపః - పరగృహైః పరవేశ్యభివిత్తైః ధనైశ్చ సం
యజ్యతే సన్యాగుక్రొభవతి- పరదేశగః అన్యదేశనివాసశీలః - ప్రియవచాప్రి
యభాషీ కన్యాప్రజుకన్యాప్రజాయస్య సప్రీజనకః - అల్పాత్మజః స్వల్పప్రతాపః
ఏవం విభోకన్యాయాస్థితేషం ద్రేజాతోభవతి|| ౬

మూ-దేవబ్రాహ్మణసాధుపూజనరతః పాఞ్డ్యశ్శుచిః స్త్రీజితః పాంశు
శ్చోన్నతనాసికః కృశచలగ్రాతో బ్రాహ్మణాన్వితః హి నాంగక్రయ
విక్రయేషుకుశలోదేవద్వినామూసరుగ్భంధూనాముపకారకృద్విరు
షితస్య క్షుత్తైస్సప్తమే॥ ... ౨

వ్యా॥ అధశులాన్ధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశౌరూఽలవిక్రీడితేనాహ॥
దేవేతి॥ దేవబ్రాహ్మణసాధుపూజనరతః దేవానాంసురాణాంబ్రాహ్మణా
నాంద్విజానాంసాధూనాంసజ్జనానాంచపూజనేరతఃసక్తిః- పాఞ్డ్యః మేధావీ।
అత్రమేధాబుద్ధిః-ప్రజ్ఞాలతుణం-అతీతానుస్మృతిమేధాబుద్ధిస్తత్కాలవేదినీ
శుభాశుభవిచారజ్ఞాప్రజాధీశైరుదాహృతేతి-శుచిఃపరధనాద్యలుబ్ధిశ్రోత్రి
యోవా-స్త్రీజితఃయోషితాంవశగఃప్రాంశురత్యుచ్ఛః ఉన్నతనాసికఃఅత్యు
న్నతనాసికః-కృశచలగ్రాతేఃకుబ్జలశిథిలావయవః - కృశందుబ్జలంచప
లంబలహీనంగాత్రంశరీరంయస్య-అటనఃపరిభ్రమణశీలః-అధాన్వితస్సభ
నఃహీనాంగఃఅపరిపూర్ణావయవః-క్రయేషువిక్రయేషుచకుశలః-శక్తిః-దేవ
ద్వినామాసభ్యపర్యాయద్వితీయాభిధానః-ద్వితీయంగామదేవాఖ్యంచాస్య
భవతి-సరుక్పీడితదేహః-బంధూనాంస్వకుంటుబానాం ఉపకారకృత్హి
తకారితైశ్చబంధుభిఃవిరుషితః పరాభూతఃత్యక్తిత్యాజితశ్చ-ఏవంవిధః స
మేతులాన్ధేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ... ౨

మూ-పృథులనయన్తప్తవృత్తజంఘారుజానుజఽనకగురువియుక్తః॥ శై
శవైవ్యాధితశ్చనరవతికులపూజ్యఃపింగలఃకూర్చచేష్టోర్ముషకులిశ
ఖగాంకశ్చన్నపాపాళిజాతః॥ ... ౩

వ్యా॥ అధవృద్ధికన్ధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంమూలిన్యాహ॥ పృథులే
తివృథులనయనవత్తప్తపృథులేవస్త్రీజేనయనేనైత్రేవతుఁడోయస్య-వృత్తేవ
రివతుః-లెజుంఘుఁడోరూజానునీచయస్యజనకామాతాపితరౌతాభ్యాం
గురుభిశ్చౌపదేశకారిభిఃగౌరవయుక్తైశ్చవియుక్తోరహితః - శైశవేపాత్య
వ్యాధితఃపీడితఃనరవతికులేరాజ్ఞాంపంశేపూజ్యః, ఆరాధ్యః, పింగలః-క్రూరచే
ష్టః, విషవస్యభావం-ర్ముషకులిశఖగాంకః-ర్ముషోమీనఃకులిశంవజ్రంఖగఃపక్షి
ఏతానిమత్స్యవజ్రపక్షినమాని అంకానిచిహ్ననియస్యనః-భన్నపాపంపక్షి
త్విషః ఏవంవిధోభినివృద్ధికన్ధేచంద్రేజాతోభవతి॥ ... ౩

మూ - వ్యాదీఘాఽస్య శిరోధరః పితృధనస్త్రాగ్రికః క్షీర్య వాఽవక్తా
 ఘోలరదశ్రవాధరనసఃక మోఽద్యతశ్శిల్పవిత్ । కుష్టాంసఃకునఖిన
 మాంసలఘుఃజప్రాగల్భ వాగ్ధమఽవిత బంధుద్విణ్ణుబలాత్సమేతిచవ
 శంసామైక సాన్ధ్యోశ్వజః॥

వ్యా॥ అధనుధఽరస్థేచంద్రేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥
 వ్యాదీఘాఽస్యేతి॥ వ్యాదీఘాఽస్య శిరోధరః వ్యాదీఘమతిదీఘంఽఽ
 స్యంముఖంశిరోధరాగ్రి వాయస్య-పితృధనఃజనకవిత్తాన్వితః-త్రాగ్రిదాతా-క
 విఃకావ్యకతాఽవీర్యవాఽబిత-వక్తానంభాషణేవత్తుః - ఘోలరదశ్రవాధరన
 సఃస్థూలామహాద్రమాణా - రదాదంతాఃశ్రవణౌకణౌ అధరఃపృః-నాసా
 ఘ్రాణఃపతేనర్వపవస్థూలాయస్య- కమోఽద్యతఃసర్వకార్యాణాముద్యమ
 శీలః-శిల్పవిత్ శిల్పజ్ఞఃలిపిపుస్తకచిత్రజ్ఞః - కుష్టాంసఃఅస్పష్టస్కంధః-కునఖికు
 త్పితనఖిః-సమాంసలఘుజఃపీనబాహుః- ప్రాగల్భ వాఽఅతిప్రతిభాయుక్తః-
 ధమఽవిత ధమఽజ్ఞః-బంధుద్విత్బంధునాం ద్వేష్టా- బలాత్ హతాదాక్రమ
 తాద్యశంవశ్యతాంసనమేతినాయాతి - సామ్నా ప్రీత్యావకేనైవగుణేనసా
 ధ్యఃస్వీక్రియతేపంవిధోశ్వజౌధనుషిస్థితేచంద్రేజాతోభవతి॥

మూ - నిత్యంలాలయతిస్వదారతనయాఽధమఽధ్వజోధఃకృశఃస్వతుః
 తౌమకటిగృహీతవచనస్సౌభాగ్యయుక్తోలనః । శీతాశుర్ను
 జౌహనశ్చమకరేనత్యాధికఃకావ్యకృల్లుభోగమృజరాంగనాసునిర
 తస్సంత్యక్తలజ్ఞాఘృణః॥ ౧౦

వ్యా॥ అధమకరస్థేచంద్రేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥
 నిత్యంలాలయతి॥స్వదారతనయాఽస్వకళత్రపుత్రాంశ్చనిత్యం లాలయ
 తిప్రీత్యాభజతే-ధమఽధ్వజఃదాంభికఃమిథ్యాధామికః- అధఃకృశఃక్షాగ్న్య
 ద్యధరావయవదౌర్బల్యయుక్తః-స్వతుఃశోభననేత్రఃతౌమకటిఃకృశఃఘృణః
 గృహీతవచనఃఉక్తగ్రాహకఃయదుచ్యతేతత్సకృదేవగృహ్లాతి-సౌభాగ్యయు
 క్తఃసర్వజనప్రియః- అలసఃక్రియాస్వపటుఃశీతాశుః శీతంసనహతే అలనఃవ
 రిభ్రమణశీలఃసత్త్వాధికఃఉదారచేష్టఃబలాధికోవా-కావ్యకృత్విద్వాః- లు
 జ్ఞఃలోభాభిమాతః అగమ్యాస్వగమనీయూసునికృష్టజాతిఘజరాంగనాసువృ
 ధస్త్రిమనిరతఃసంసక్తఃసంత్యక్తలజ్ఞఃవిముక్తప్రీడఃఅఘృణఃనిదఃయః - ఏవం
 విధోమనుజోమనుష్యోమకరస్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ౧౦

మూ- కరభగశస్సిరాఘఖరలోమశదీఘతనుఃపృథుచరణోరుపృష్ఠజ

ఘనాన్యకటికధిరః పరవనిత ధాపాపనిరతఃక్షయవృద్ధియుతః
ప్రియకుసుమానులేపనసుహృద్భటజౌధ్వసహః॥ ... ౧౧

వ్యా॥ అథకుంభ స్థేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంచ్రోటకేనాహ॥ కరభగ
శబ్ధతి॥ కరభగశఃఉష్ణసమగ్రివః-సిరాఘఃసిరావతీఖరాకకశాలోమశాలో
మవతీద్విత్వత్పాచతసుఃశరీరంయస్య-పృథూవిస్తీశౌచరణౌపాదౌతథా
ఊరూజానూపరిభాగౌపృష్ఠం దేహపశ్చిమభాగః జఘనంసితం బస్థానంతి
స్యంముఖంకటిగ్వస్తీశ్చయస్యసఃపృథుచరణోరుపృష్ఠజఘనాన్యకటిః తథా
బధిరఃపరవనితాపరస్త్రీషువరాధేఃషుపాపేషుచనిరతఃసక్తః-క్షయవృద్ధి
యుతఃఉపచయాపచయైర్యుక్తః-ప్రియకుసుమానులేపనసుహృత్ - కుసుమా
నిపుష్పాణిఅనులేపనంసమాలంభనంసుహృవోమిత్రాణిచప్రియాణియస్య- అ
ధ్వసహఃపథితుమః ఏవంవిధోఘటజఃకుంభ స్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ౧౧
మూ- జలపరధనభోక్తాదారవాసోనుగ్తః సమరుచిరశరీరస్తుంగనాసో

బృహత్క్రూఃఅభిభవతిసపత్నాశ్రీజితశ్చరుదృష్టిద్యుతినిధి
ధనభోగీపండితశ్చాంత్యరాశౌ॥ ... ౧౨

వ్యా॥ అథమీనస్థేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంచమాలిన్యాహ॥ జలపరధ
నభోక్తేతి॥ జలపరధనభోక్తాజలధనానాముదకోత్పన్నవితానాంముక్తాఫలా
నాంక్రయవిక్రయజాతానాంపరధనానాంచభోక్తాస్వామీ - దారవాసోను
గ్తఃదారేషుకళత్రేషువాసస్సువస్త్రిషుచామరక్తః-సమరుచిరశరీరఃసమం
తుల్యంసర్వావయవపరిపూర్ణంరుచిరందీప్తమచ్ఛరీరంయస్య-తుంగనాసః
అత్యుచ్చనాసికః బృహత్క్రూఃప్రిస్తీణః మూధాః - అభిభవతిసపత్నాశ్రీసప
త్నాశ్రీత్రాఃఅభిభవతిసరాభవతి-స్త్రీజితఃప్రమదావశగః - చారుదృష్టిః
శోభనాక్షుఃద్యుతినిధిధనభోగీ ద్యుతిఃకాంతిః - నిధిఃభూమావధఃస్థాపితోర్ధో
నిధిశబ్దై నోచ్యతే - ధనంవిత్రంఏషాంభోగీభోక్తాపండితశ్చ శాస్త్రార్థవిత్ -
ఏవంవిధోంత్యరాశౌమీనస్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ... ౧౩
మూ-బలవతిరాశౌతదభవతౌచన్వబలయుతసన్విద్యదితుహి నాంశుః

కథితఫలానామవికలదాతాశశివదతోన్యేష్యసపరిచింత్యాః॥౧౪

వ్యా॥ అధోక్తానాంరాశిశీలానాంవక్ష్యమాణాంసూర్యాద్యధిష్ఠితరా
శిశీలానాంచపుష్టాపుష్టత్వంభగ్మురవిఃసితేనాహ॥ బలవతిరాశౌవిత్॥ పురుష
స్సజన్మ సమయేయస్త్విరాశౌచంద్రమావ్యసన్ధితఃతస్త్వి-బలవతసబలైతథా

తస్యచ రాశేయోధివత్స్వనధివతాచబలవతి-తథాతుహినాంఘః చంద్రమా
స్సచయేదిస్వబలేనాత్మీ యేనవీర్యేణపూర్వోక్తేనసంయుతఃస్యాత్ ఏవమేతే
షుత్రిషుయదిసబలత్వంవిద్యతేతదాయధోక్తరాశిస్వరూపంజాతః పురుషోభ
వతి-యతఉక్తంకథితఫలానామవికలదాతేతి - అనయాసామగ్ర్యానచంద్రః
కథితఫలానాంఉక్తస్వరూపాణామవికలానాంపరిపూర్ణానాం దాతాభవ
తిఏషాంమధ్యేద్వయోర్బలవతోః కించిదూనముక్తం స్వరూపం ప్రాప్నోతి-
ఏకస్త్రికబలవత్పీనంకించిత-నకస్త్రింశ్చిత్ బలవతితదుక్తంస్వరూపంనకించి
ద్భవతి శశివదతఇతి-అతోస్తాచ్చంద్రాదన్యే పరిశిష్టయేగ్రహాః రవిభౌమ
బుధగురుశితసౌరాః-శశివచ్చంద్రవత్ పరికల్పస్యః - యత్రరాశౌస్థితాభ
వంతితదాశ్రయేణవత్సూరూపంస్వరూపం దాస్యంతి- తదపిచంద్రవత్- ఏత
దుక్తంభవతి-బలవతిరాశౌతదధివతాచబలవతి యస్యగ్రహస్యరాశిస్వరూ
పంవత్యతేతస్త్రిన్నపిబలవతితదధివతాచసంపూర్ణంతత్పరితత రాశిస్వరూ
పంభవతి-యదిద్వయోశ్చబలవతోరుత్తమోనంస్వరూపం ఏకస్త్రిక బలవతిమ
ధ్యమోనం - నకస్త్రింశ్చిత్ బలవతినైతత్ కించిదితిఇతిచంద్రరాశిస్వభావః॥

ఇతిశ్రీభట్టోప్పలవిరచితాయాఽబృహజ్ఞాతకవివృత్తా
చంద్రాధిష్ఠితరాశిశీలాధ్యాయస్సప్తదశః

అధరవిశుజాద్యధిష్ఠితరాశిశీలాధ్యాయపాఞ్చరంభః-౧౮,

మూ- ప్రథితశ్చతురోట్పలవీత్తః క్రియగేత్వాయుథభృద్వితుంగభా

గే | గవివస్త్రగుగంధవణ్యజీవీవనితాద్విట్ కుశలశ్చగేయవాద్యే॥

వ్యా॥అధమేషవృషగతేకేజాతస్యస్వరూపమాపచ్ఛందసికేనాహ॥ప్రథిత
ఇతి॥ప్రథితఃప్రఖ్యాతః-చతురదిదతుః-అటనఃపరిభ్రమణశీలః-అల్పవీత్తఃస్తోకా
ధాః-ఆయుధభృత్-శస్త్రగ్రథారీ-ఏవంవిధఃక్రియగేమేషస్థైభానావాదిత్యేజా
తోభవతి - ఏతచ్ఛఫలంవితుంగభాగేపరమోచ్చంశకవజ్జితే-పరమోచ్చే
తుజ్ఞాతఃపరితదోషభాగ్ నభవతి-తద్యధాఅల్పవీత్తోనభవతి - కింతుబహువి
త్తోభవతి-అటనోనభవతి - ఆయుధభృత్సభవతితస్యాన్యే ఆయుధభృతోను
యాయినోభవంతి-ప్రథితశ్చతురశ్చభవతి-గవీత్యాది - వస్త్రైరంబరైఃసుగం
ధద్రవైఃపక్షైశ్చజీవతి - వనితాద్విట్ప్రీద్యేష్టా-గేయేగీతేవాద్యేవాదన
విభౌచకుశలఃశిక్షితః-ఏవంవిధోగవివృషస్థేనూర్యేజాతోభవతి॥ ... ౧

మూషిద్యాజ్యోషవిత్తవాణ్ మిధునగేభానావర్ధేతేక్షిన్ష్టోస్వపర
 కార్యకృచ్ఛ్రమపథకే శ్చసంయుజ్యతే॥ సింహస్థేవన జైలగోకు
 లరత్తిర్విర్యాస్థితోజ్ఞః పుమాణ్ కన్యాస్థేలిపి లేఖ్యకావ్యగణితజ్ఞా
 నాన్నితఃస్త్రివపుః॥ ...

వ్యా॥ అథమిధునకర్కటసింహకన్యాస్థేసూర్యజాతస్యస్వరూపంశార్దూ
 లవిక్రీడితేనాహ॥ విద్యేతి-విద్యాజ్యోతిషవిత్తవాణ్ విద్యావాణ్ వ్యాకరణజ్ఞః
 జ్యోతిషవాణ్ జ్యోతిషశాస్త్రజ్ఞః విత్తవాణ్ ధని-ఏవంవిధోమిధునస్థేభానాజ్ఞా
 తోభవతి-తీక్ష్ణఃచిరపేక్షుఃఉగ్రఃఅస్వఃపరిక్రః పరకార్యకృత్ అన్యేహంకార్య
 కర్తా-శ్రమేణభేదేనపథాఅధ్వనాకేశైఃదుఃఖైశ్చసర్వదాసంయుజ్యతే ఏవం
 విధఃకుళీరస్థితేభానాజ్ఞాతోభవతి-సింహస్థతి-వనమరణ్యంజైలంపర్వతఃగో
 కులఃసౌవాటం-ఏతేషుస్థానేషురతిఃచివాసశీలఃతదానక్తత్యత్యధః - వీర్యా
 స్వతఃబలీఅజ్ఞఃమూఖః-ఏవంవిధఃపుమాణ్ పురుషఃసింహస్థేర్క్యజాతోభవతి
 లిపిరత్సరవిన్యాసఃలేఖ్యంచిత్రకమణ్ కావ్యంకవేకమణ్ గణితం గ్రహగణితా
 ది-జ్ఞానంవిజ్ఞానంఏతైరగ్నితోయుక్తఃస్త్రివపుఃస్త్రితుల్యశరీరః ఏవంవిధఃక
 న్యాస్థేఅకేజాతోభవతి॥ ...

మూ-జాతస్తాళినశౌండికోద్వనిరతోహైరణ్యకోనీచకృత్ క్రూరస్సహ
 సికోవిషాజితధనశ్చస్త్రాంతగోళిన్ధితే॥ సత్పుజ్యోధనవాణ్ ధను

ధణరగతేక్షిన్ష్టోభిషక్కారుకోనీచోజ్ఞఃకువణిచ్ఛ్రగేల్పధనవాణ్
 భ్రోన్యభాగ్యేరతః॥ ...

వ్యా॥ అథతులావృష్టికధన్విమకరస్థేర్క్యజాతస్యస్వరూపం శార్దూలవి
 క్రీడితేనాహ॥ జాతఇతి॥ శౌండికోమన్యశ్చానసక్తఃమద్యకరోవేతికచిత్ - అ
 ధ్వనిరతఃసంచారనిరతః-హైరణ్యకఃస్వగ్ధకారఃనీచకృగనుచితకమణ్కర్తా-
 ఏవంవిధఃతాళినితులాస్థేర్క్యజాతోభవతి-క్రూరఃఉగ్రస్వభావఃసాహిసికః
 అసమీక్షితకార్యాణాంకర్తాసాహసికఃస్త్రుతత్యత్యక్తః-విషాజితధనఃవిష
 ప్రయోగైరాజితంసంచితంధనంవిత్తంయేన-కోశాంతరేవృధాజితధనః
 యద్ధనమజితదస్యవృధానిష్ఫలంభవతి-చోరాదయోపహరంతి-శస్త్రాంత
 గఃశస్త్రవిద్యాపారగః-ఏవంవిధోళిన్ధితేవృష్టికతేర్క్యజాతోభవతి-సత్పు
 జ్యఃసతామర్చితయఃధనవాణ్ విత్తయుక్తః - తీక్ష్ణఃనిరపేక్షఃభిషక్వైద్యః
 ప్రయోగజ్ఞః కారుకఃశిల్పకర్తృజ్ఞః-ఏవంవిధోధనుర్ధరస్థేర్క్యజాతోభవతి-నీచః
 కులానుచితాధమకమణ్కృత్-అజ్ఞఃమూఖః-కువణిక్కున్జితవణిక్-అల్పధన

వాక్స్తోకార్థః లుభఃలో భాభిభూతః అన్యభాగ్యైరతః పరభాగ్యోపభోక్తా -
ఏవంవిధోమృగేనుకరస్థైర్రేజాతోభవతి || ... ౩

మూ నీచోఘటేతనయభాగ్యపరిచ్ఛతోస్వస్త్యోత్థపణ్యవిభవోవనితా

దృతోంత్యేనక్షత్రమానవతసుప్రతిమేవిభాగేలత్తూ దిశేత్తుహినర

శ్చిదిసేశయ్యై ||

వాక్ అథకుంభమీనగతేర్రేజాతస్వస్వరూపంచంద్రార్కయోరేకరాశి
గతయోక్తజ్ఞానంచవసంతతిలకేనాహ||నిచఇతి || నీచఃకులానువితాధమక

మః కృతే-తనయైఃభాగైశ్చపరిచ్ఛతఃస్వక్రంపులైఃజనవాల్లభ్యేనచ పిర

హితః అస్వః ధానః-ఏవంవిధోఘటేకుంభస్థేర్రేజాతోభవతి-తోయోక్తం

జలోత్పన్నముక్తాఫలాదితత్వజ్యేవతద్విక్రయేణవిభవమైశ్వర్యంయస్య-వని

తాదృతఃస్త్రిపూజ్యః-ఏవంవిధోంత్యేమీనస్థైర్రేజాతోభవతి నక్షత్రమానవ

తనురిశ్యాది-నక్షత్రమానవోరాశిపురుషః కాలంగానీశ్యాదినాప్రవశితః

తుహినరశ్చిశ్చంద్రదిసేశఅదిత్యః- ఏతాసమేతాయస్మిన్రాశౌస్థితాతద్రాశిన

క్షత్రపురుషస్యయస్మిన్సంగీతః- తత్రపురుషస్యజాతస్యలక్ష్మవీహ్నంమశ

కాదినమాదిశేత్వవదేత్-యథామేషస్థయోఃశిసి-వృషస్థయోఃమఖేశ్చజ్యేష్ఠ

మూహ్యం || ...

మూ- నరపతిసత్కృతాటనౌచమూపవణిక్సధనాక్షతతనుచోరభూ

రివిషయాంశ్చకుజస్సగృహే | యువజితాంతుహ్యత్నువిషమా

నృరదారరతాకహకసువేషభీరుపగుహాన్వితభేజనయేత్ || ౫

వాక్ అథమేషవృశ్చికవృషతులాస్థేకుజేజాతస్వస్వరూపంతోటకేనా

హ||నరపతి||నరపతిసత్కృతః రాజపూజితః - అటనఃపరిభ్రమణశీలఃచమూ

పస్సేనావతిః-వణిక్ క్రయవిక్రయజ్ఞఃసధనఃవిత్రాస్వతః-తుతతనఃవితుతదేహః

ప్రణితశరీరః-చోరస్తస్కరఃఘారివిషయఃప్రకీర్ణేంద్రియః - ఏవంవిధాన్స్వ

గృహేమేషవృశ్చికస్థఃకుజఃభౌమఃజనయేత్-యువణితఃస్త్రివిధేయః-సుహృ

త్నుమిత్రేషువిషమః-పర్విధేయః క్యూరస్వభావః- పరదారరతఃపరయోషి

తిప్రసక్తఃకుహకజ్ఞఃప్రజాలికః-సువేషఃశోననాలంకారః- భీరుఃసభయః

పరుషఃకర్మశః-నిస్సేహః ఏవంవిధాన్పురుషః సితభేశుక్రక్షేత్యేవమే

తులాయాంచస్థితఃకుజోజరయేదుత్పానయేత్ || - ౫

మూ-బౌధేఽహస్తనయవాన్విసుహృత్కృతజ్ఞోగాంధర్వయుద్ధకుశలః

కృపణోధయోధీ- | చాంద్రేగధవాన్లలిలయానసమజితఃస్వఃప్రా

జ్ఞశ్చభూమితనయైవికలఃఖలశ్చ॥

౬

వ్యా॥అథమిథన కన్యాకర్మటస్థేభామేజాతస్యస్వరూపంవసంతతిలకేనా
హ-చాధిత॥అసహఃతేజస్వీ-తనయవాకాపుత్రయ్యక్తిః-విసుహ్యత్వి-త్రరహి
తఃకృతజ్ఞఃపరోవకారశీలఃగాంధర్వయుద్ధకుశలఃగాంధర్వేగీతేయుద్ధేస్తంగ్రా
మేప్రవేశనిగ్రామవ్యూహరచనాదిషుచకుశలఃసమర్థఃకృతఃఅదాతా-అభ
యఃనిర్భయః॥అధీ-యాజ్ఞాపరః ఏవంవిధోబాధేషునకన్యాస్థేకుజేభామే
జాతోభవతి॥అథకర్మటస్థేభామేజాతస్యస్వరూపమాహ-చాంద్రాతిలకా
వాకసధనఃసలిలయానసమజితస్వఃసలిలయానేనప్లనాదినా సమ్యగజ్ఞా
తంస్వంధనంయేన- ఆధవాసలిలేనజలేనయాసేనగమసేనఅస్యనాసమజ్ఞ-
తంస్వంధనంయేన-పాజ్ఞఃమేధావీవికలోంగహీనః-ఖలఃమజ్జానః-ఏవంవిధ
శ్చాంధ్యేకకటగతేభామేజాతోభవతి॥

౬

మూ-నిన్వ్యిక్లేశస-హేనావనాంతరచరస్సింహేల్పదారాత్తజోజైవేవై

కరిపుర్నరేంద్రసచివఃఖ్యాతోభయోల్పాత్మజః॥ దుఃఖాతోవిధ
నోటనోనృతరతస్తీక్షణశ్చకుంభస్థితేభామేభూరిధనాత్తజోమృగగ

తేభూపాదవాతత్సయః॥

౭

వ్యా॥అథసింహాధన్వీమనమకరగతేకుజేజాతస్యస్వరూపంశామూలవి
క్రీడితేనాహ॥నిస్వగతి॥నిన్వ్యినిధానఃక్లేశసహఃఆపద్ధీరఃకదధానాశుమః-వ
నాంతరచరఃఅరణ్యమధ్యచారీ-కేచిదభయోవనచరగతివరంతిష్ఠి-అ-యోభ
యరహితఃవచనరోరణ్యచారీ-అల్పదారాత్తజోల్పకశత్రుఃఅల్పవత్సవ-ఏ
వంవిధఃసింహగతేకుజేఉత్పన్నోభవతి-రిపుఃబహుశత్రుఃనరేంద్రసచివఃసుం
త్రీఖ్యాతఃవిదితకీర్తిః-అభయఃనిర్భయః-అల్పాత్మజఃస్వల్పావత్యః- ఏవంవిధో
జైవేధన్వీమనస్థేకుజేజాతోభవతి-దుఃఖాతఃసత్యందుఃఖినంత-వై-విధనఃద
రిద్రః-అటనఃపరిధ్రమణశీలః-అనృతరతఃఅసత్యభాషీ-తీక్షణసిరఃపేతుఃకూరః
ఏవంవిధఃకుంభగతేకుజే ఉత్పన్నోభవతి-భూరిధనాత్తజః ప్రభూతధనఃప్ర
భూతపుత్రశ్చ-భూవఃరాజా - అథవాతత్సయః రాజతుల్యః-ఏవంవిధోమృగగ
తేమకరస్థితేకుజేఉత్పన్నోభవతి॥

౭

మూ-ద్యూతణపానరతనాస్తికచోరనిస్సాన్వీకుస్త్రీకకూటకృదసత్య

రత్రాఃకుజక్షే-ఆచార్యభూరిసుతదారధనాజనేష్టాశ్చౌక్రేవదా

న్యగురుభక్తిరతాశ్చసామ్యే॥

౮

వ్యా॥అథమేషవృశ్చికతులాన్యపగతేబుధేజాతస్యస్వరూపంవసంతతిలకే

నాహ॥ద్యూతేతి॥ద్యూతేఅక్షజానేయుఁడేవరస్వహరణేషానేవరతఃస్తకః-సా
 స్తికఃసాస్తివరలోకేమతిర్యస్య-శాస్త్రార్థాదపేతఃతార్కికః-చోరస్తస్కరః-
 నిసోస్వదిద్రుఁకుస్త్రీకఃకుత్సితభార్యః-కూటకృత్కూటకతాదాంభికఃఅస
 త్యనరతఃధర్మాదపేతఃఅనృతభాషీ-ఏవంవిధాఃసౌమ్యేబుధేకుజక్షే-మే
 షవృశ్చికగతేజాతాభవంతి- ఆచార్యఃఉపదేశకర్తా-భూరిసుతఃప్రభూతావ
 త్యః-భూరిదారోబహుకళత్రః-ధనాజఃసేష్ఠఃధనాజఃసంశ్చష్టంయస్య-అర్థా
 జఃనేనిత్యముద్యుత-వదాన్యఃదాతాగురుభక్తిరతః- మాతృపితృగురూణాం
 భక్తః-ఏవంవిధాఃపురుషాఃశౌక్రేవృషతులాగతేబుధేఉత్పన్నాభవంతి॥ ౮

మూ-వికత్తనశ్చాస్త్రగలావిదగ్ధఃప్రియంపదసౌఖ్యరతస్తృతీయే॥ జలార్జు
 తస్యఃస్వజనస్యశత్రుఃశశాంకజేశీతకరక్షయతై॥ - ౯

వ్యా॥అథమిధునకర్మటగతేబుధేఉత్పన్నస్యస్వరూపముపేంద్రవజ్రయా
 హ॥వికత్తనశ్చ॥వికత్తనఃవాచాలః అసత్యవాదీ- శాస్త్రగలావిదగ్ధఃశాస్త్రేషువి
 ద్యామకలానుగీతవాద్యనృత్యలేఖనచిత్రకమ౯సుచవిదగ్ధఃశిక్షితః-ప్రియంప
 దోభిమతఃకౌసౌఖ్యరతఃసుఖాసక్తః- ఏవంవిధఃశశాంకజేబుధేతృతీయేమి
 ధునగతేజాతోభవతి-జలార్జుతస్యఃజలేనోదకేనఅజితంస్వంధనంయేన-
 బలార్జుతస్వత్పిపాతెబలేనవీర్యేణాజితంస్వంధనంయేనేత్యర్థః- స్వజన
 స్యాత్ప్రియజనస్యబుధుజనస్యశత్రుఃరిపుః- ఏవంవిధఃశశాంకజేబుధేశీతకర
 క్షేచంద్రరాశౌకకటయుక్తైజాతోభవతి, ౯

మూ- స్త్రీద్వేష్యోవిధనసుఖాత్తజోటనోజ్ఞఃస్త్రీలోలఃసుపరిభవోర్మరా
 శిగేజ్ఞః త్రాగీజ్ఞఃప్రచురగుణస్సఖితుమావాక్యుక్తిజ్ఞోవిగతభయ
 శ్చపశ్చరాశౌ॥ ౧౦

వ్యా॥అథసింహకన్యాగతేబుధేజాతస్యస్వరూపంప్రహమిణ్యాహ॥ స్త్రీ
 ద్వేష్యత్వ॥స్త్రీద్వేష్యఃయోషితామనభిమతఃవిధనసుఖాత్తజఃవిధనోధనరహి
 తఃవిసుఖఃవిగతసుఖఃవిగతాత్తజఃపుత్రరహితశ్చ-అటనఃపరిభ్రమణశీలః- అ
 జ్ఞఃమూఖః- స్త్రీలోలఃవనితాభిలాషీ-సుపరిభవః-అత్యర్థంపరాభిభూతః- ఏ
 వంవిధోజ్ఞేబుధేఅర్క-రాశిగేసింహగతేజాతోభవతి-త్రాగీదాతా-జ్ఞ-పండి
 తః-ప్రచురగుణఃప్రభూతగుణైర్గుతః-గుణాఃవిద్యాశౌర్యాదయః- సుఖిసు
 ఖితః-తుమావాక్సహిష్ణుః యుక్తిజ్ఞఃప్రయోగవేత్తావిగతభయఃనిర్భయః-
 ఏవంవిధఃపశ్చరాశౌకన్యాగతేబుధేజాతోభవతి॥ ౧౦

మూ-పరక మ౯ కృదస్వశిల్పబుద్ధీయుణవాన్విష్టికరోబుధేకజక్షే॥

స్వపసత్కృతపండితాస్తవాశ్యానవమేంత్యేజితసేవకౌత్యశిల్పః॥
 వ్యా॥ అధమకరధన్విమీనగతేబుధేజాతస్యస్వరూపమాచ్యందసీకేనాహ॥
 పరకమకృదితి॥ పరకమకృత్పరప్రేష్యః-అస్వఃదరిద్రః-శిల్పబుద్ధిశిల్ప
 కమన్యసుగ్రతమతిః॥ ఇవాపరస్వగ్రహణశీల-విష్టికరః-వేతనంవిగా
 బలాత్కారేణబారవహనంవిష్టిః-తత్కర్తృతా-ఏవంవిధోకజక్షేమా
 కరకుంభగతేబుధేజాతోభవతి-స్వపసత్కృతః-రాజపూజితః-స్వపసమ్మతో
 వా-రాజవల్లభః-పండితః-విద్వాన్-ఆప్తవాక్యః-వ్యవహారార్థవేత్తా-ఆప్తమను
 కూలం-వాక్యంయస్య ఏవంవిధోనవమేధస్సద్ధితేబుధేజాతోభవతి-జితసేవ
 కః-జితాస్సేవకాయేనవరాధనదత్తః-పరాభిప్రాయజ్ఞః-అంత్యశిల్పః-చర్మ
 పాదుకాదికతా-ఏవంవిధోంత్యేమీనగతేబుధేజాతోభవతి-ఇతిబుధాధిష్టిత
 రాశిస్వభావః,

మూ- సేనానీచ్యహువిత్తదారతనయోదాతాసుభృత్యః-తుమీతేజోదార
 గుణాన్వితస్సురగురౌఖ్యాతః-పుమాకాజభేకల్పాంగస్ససఖాధ
 మిత్రతనయస్త్రాగీప్రియశ్శౌక్రచౌధేభూరిపరిచ్ఛదాత్మజసుహృ
 తాచివ్యయక్తస్సుఖీ॥

౧౨

వ్యా॥ అధజీవాధిష్ఠితరాశిస్వభావః-తత్రమేషవృద్ధికవృషతులామిధునక
 వ్యాగతేజీవేజాతస్యస్వరూపంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ సేనానీరీతి॥ సేనానీ
 సేనానాయకః-బహువిత్తః-ప్రభూతధనః-బహుదారః-ప్రభూతకళత్రః-బహు
 తనయః-ప్రభూతావత్యః-దాతాదానశీలః-సుభృత్యః-శోభనభృత్యః-తుమీత
 మావా-తేజసాకాంత్యాదారగుణైఃకళత్రసౌఖ్యైః-ప్రియతమైః-పుత్రైః-
 తః-ప్రఖ్యాతకీర్తిః-ఏవంవిధః-సురగురౌజీవేకాజభేషజక్షేత్రమేషవృద్ధిక
 తేజత్వనోభవతి-కల్పాంగః-స్వస్థదేహః-నసుఖి-సుఖయక్తః-సార్థసధనః-స
 మిత్రః-సహృత్-నతనయః-పుత్రాన్వితః-సుఖధనమిత్రపుత్రయక్తః-త్రాగీదా
 తాప్రియః-సర్వజరవల్లభః-ఏవంవిధః-కౌక్రభేషక్రక్షేత్రవృషతులాస్తేజీవే
 త్వనోభవతి-భూరిపరిచ్ఛదః-బహువస్త్రగృహవరివారః-భూర్యాత్మజః-బ
 హుపుత్రః-భూరిసుహృత్-ప్రభూతమిత్రః-సాచివ్యేనచివస్వభావః-సాచివ్యం
 తస్మిన్ మంత్రితేనియక్తః-సుఖి-సుఖితః-ఏవంవిధోబుధేబుధత్తేత్రమిధునక
 న్యాస్థితేజీవేతత్వనోభవతి॥

౧౩

మూ- చాంద్రేరత్నసుతస్వదారవిభవః-ప్రజ్ఞాసుతైరన్వితసింహే
 స్యాప్సనాయకస్సురగురౌప్రేక్షయచ్ఛంద్రభేష్యక్షే-

మాండలికోనరేంద్రసచివస్సేనాపతిర్వాధసీకుంభేకర్కటవత్స

లానిమకరేనీచోల్పవిత్తోసుఖి॥

౧౩

వ్యా॥ అధఃకర్కటసింహాధమర్తీ నకుంభమకరస్థేజీవేజాతస్యస్వరూపంశార్దూ
లవిక్రీడితేనాహ॥ చాండ్రభృతి॥ రత్నానిమణయఃసుతాఃపుత్రాఃస్వంధనందా
రాఃకళత్రంవిభవఃవిశ్వర్యంప్రజ్ఞామేధాసుఖంసౌఖ్యంపితైరస్వితఃసంయు
క్తఃఏవంవిధఃచాండ్రచంద్రక్షేత్రకర్కటగతేసురగురౌజీవేజాతోభవతి-బల
నాయకఃసేనావ్రధానః అన్యచ్ఛయచ్ఛంద్రభేకకకటగతేఉక్తంరత్నసుత
స్వదారవిభవఃప్రజ్ఞాసుఖైరస్వితభృతి-తాదృశశ్చ సింహగతేజీవేస్సాగ్ధ్యవేత్-
మాండలికమండలాధిపతిః సేనానాథోవాఅభవాధనివిత్రవాః- ఏవంవిధస్య
క్షేత్రస్వరాశౌధన్నినిమీనేచస్థితేజీవే ఉత్పన్నోభవతి-కుంభేకకకటవదితి -
యాఃకర్కటగతేజీవేఫలాచ్యుభిహితానిరత్నసుతస్వదారవిభవఃప్రజ్ఞాసుఖై
రస్వితభృత్యేతానికుంభస్థితేచగురౌభవంతి - అత్రాస్యేనసహమతభేదః తద్య
ధా॥ నీచఃకుంభేజనయతికమణితోయాశ్రయేనక్రమితిగ్రంథాంతరే॥ నీచః
కులానుచితాధమకమకృత్-అల్పవిత్తస్తోకార్థంఅసుఖిదుఃఖతః-ఏవంవిధామ
కరగతేజీవేఉత్పన్నోభవతి-భృతిబృహస్పతిరాశిస్వభావః॥ ౧౩
మూ-పరయువతిరత్నదర్శనాదైహ్యతవిభవఃకులపాంసనఃకుజక్షే॥

స్వబలమతిధనోవరేంద్రపూజ్యఃస్వజనవిభుఃప్రభితోభయస్సితేస్వే॥
వ్యా॥ అధశుక్రాధిష్ఠితరాశిశీలాన్యచ్యంతే-తత్రమేషవృశ్చికపుషతులాగతే
శుక్రేఉత్పన్నస్యస్వరూపంపుష్పిత్రాగ్రయాహ॥ పరయువతిరత్నభృతి॥ పరయు
వతిరతఃపరస్త్రీపునక్తః-తదర్థవాదేతాసాంపరస్త్రీణాంఅర్థవాదైఃఅనునయవ
చనైఃహృతవిభవోపహృతార్థః-కులపాంసనఃకులకలంకభూతః- ఏవంవిధఃసి
తేశుక్రేకుజక్షేత్రమేషవృశ్చికగతేఉత్పన్నోభవతి- స్వబలేనాత్మ
యేనవీర్యేణస్వమత్యా ఆత్మీయబుద్ధ్యాచధనంయస్యాసౌస్వబలమతిధనః- స
రేంద్రపూజ్యఃరాజవల్లభఃస్వజనవిభుఃబంధుప్రధానః-ప్రథితఃవిఖ్యాతః అభ
యఃనిర్భయః-ఏవంవిధః- స్వేస్వక్షేత్రపుషతులాస్థితేశుక్రేఉత్పన్నోభవతి॥
మూ-సృపకృత్యకరోర్థవాన-లావిన్యధునేషష్ఠగతేతినీచకమా-౧౪విజ

తుఃగతేమరారిపూజ్యేసుభగస్త్రీజితోరతఃకునార్యామ్॥ ౧౪

వ్యా॥ అధమిధునకన్యామకరకుంభగతేశుక్రేజాతస్యస్వరూపంపుష్పిత్రా
గ్రయాహ॥ సృపకృత్యకరఃరాజకమకకా- అర్థవాదాధనీ-కలాత్కలా
జ్ఞగీతవాద్యాదికవేత్తా-ఏవంవిధఃఅమరారిపూజ్యేచైత్యగురౌ శుక్రేమిధున

గతే ఉత్పన్నోభవతి-షష్ఠగతే శ్యాగతే శుక్రే అతినీచకర్తావ్యకార్యకరః ఉత్పన్నోభవతి-సుభగః సర్వజనప్రియస్త్రీః జితః ప్రమదావశగః కునారాంకుత్సి తస్మై యాం రతస్య క్తః పవంభధః శుక్రే రవిజక్షణగతే మకరకుంభస్థితే ఉత్పన్నోభవతి॥

౧౫.

మూ- ద్విభార్యోర్ధ్వీభీరుః ప్రబలమదశోశశ్చ కశిభేహరాయోషాస్తార్థః
 ప్రవరయువతిమందతనయః । గుణైః పూజ్యస్సస్మరగసహితే
 దానవగురౌర్ముషే విద్వానాథ్యోనృపజనితపూజోతిసుభగః॥ ౧౬

వ్యా॥ అధకకటసింహధన్విమీనగతే శుక్రే జాతస్య చ్యూరాపంశిఖరిణ్యామా॥
 ద్విభార్యః భార్యాద్వయయక్తః-అధీయాష్టావరః భీరుః సభయః- ప్రబలమదోతదృప్తః-ప్రబలశోకోతిమః ఖతః-పవంభధోదానవగురౌ శుక్రే శిభేకకటగతే ఉత్పన్నోభవతి-యోషాస్తార్థస్త్రీపార్థవధనః- ప్రవరయువతిః శ్రేష్ఠస్త్రీకః-మందతనయః అల్పపత్యః-పవంభధోదానసింహగతే శుక్రే ఉత్పన్నోభవతి-గుణైః పూజ్యః మాన్యః సస్వః సభనః- పవంభధస్మరగసహితధన్విగతే శుక్రే ఉత్పన్నోభవతి-విద్వాన్పండితః అధ్యః శుశ్రవరః-నృపజనితపూజః నృపేణ రాజ్ఞాజనితోత్పదితాపూజా అహాణాయస్య- అతిసుభగస్సర్వజనవల్లభః-పవంభధోర్ముషేమీనగతే శుక్రే ఉత్పన్నోభవతి-ఇతి శుక్రస్వభావః॥

మూ-మూఖోటనః కపలవాదీసు హృద్యమేజేకీటేతుబంధవధభాచ్ఛ
 పలోః శ్చుణశ్చ । నిస్త్రీః సుఖార్థతనయభస్మలితశ్చలేఘ్నరతౌపతి
 భావతి ముఖ్యవతిశ్చబాధే॥

౧౭

వ్యా॥ అధశస్యధిష్ఠితాశిశీలాన్యచ్యుంలేతత్రమేషవృద్ధికమిధునకన్యాగతే శనైశ్చరే ఉత్పన్నస్వచ్యూరాపంవసంతతిలకే నాహ॥ మూఖః అజ్ఞానః అటనః పరిభ్రమణశీలః కపలవాదాంభికః-విసుహృత్ మిత్రరహితః-పవంభధోయమేశనాలజేమేషగతే ఉత్పన్నోభవతి-బంధవధభావోబంధనవధస్తాడనం-ఎతద్ద్యయభజతఇతితథా-చపలః క్రియాస్వనవస్థితః అశ్చుణోనిదయః-పవంభధః కీటేవృద్ధికగతే ఉత్పన్నోభవతి-నిస్త్రీః సుఖార్థతనయః నిగతాప్రీతిలజ్ఞాయస్య సనిలజ్ఞః నిస్సృఖోదః ఖతః-రథోదరిద్రః నిస్తనయః-పుత్రరహితః లేఘ్నే అలేఖ్యకమణీస్థలితః అజ్ఞః-రతౌపతిః రతిధిశ్చతః-ముఖ్యవతిః ప్రధాననాథః-పవంభధోనౌధేబుధడే-త్రమిధునకన్యాగతే సౌరే ఉత్పన్నోభవతి॥

౧౮

మూ - వజ్రస్త్రిప్రసవమవిభవోభూభార్యవృషభేఖ్యాతస్సోన్వ
 ఛేగణపురబలగ్రామపూజ్యార్థవాంశ్చ | కర్మణ్యసోవికలదశ
 నోమాతృహీనోసుతోజ్ఞఃస్సింహేనార్యోవిసుఖతనయోవిష్టికృతున్
 ర్యపుతే ||

౧౮

వ్యా|| అథవృషతులాకర్కటసింహగతేసారేజాతస్యస్వరూపంమందాక్యాం
 తయాహ|| వజ్రస్త్రిస్వగమ్యాసుస్త్రీషుయోషిత్సుభిష్టఃవల్లభః-నబహువిభవః
 అలేష్వర్యయుక్తః-భూరిభార్యఃప్రభూతదారః ఏవంవిధోవృషగతేసూర్య
 పుత్రేతేనైశ్చరేఉత్పన్నోభవతి ఖ్యాతఃవిదితకీర్తిః-గణానాంసమూహానాం
 పురాణాంసగరాణాంబలానాంపైన్యానాంగ్రామాణాంచపూజ్యోమాన్యః
 అర్థవాక్సధనః-ఏవంవిధస్సోన్వఛేత్ప్రీతియోద్ధరాశాతులాయాంస్థితేసారే
 ఉత్పన్నోభవతి. అస్యదరిద్రఃవికలదశనఃఅల్పదంతః-మాతృహీనఃజననీవియు
 క్తఃఅనుతఃపుత్రరహితః-అజ్ఞఃమూఖః - ఏవంవిధంకర్కటగతేసారేఉత్ప
 న్నోభవతి. అనార్యఃఅపూజ్యః-విసుఖోయఃఖింతః-వితనయఃపుత్రరహితః- విష్టి
 కృతాభిరవాహకః-ఏవంవిధఃసింహగతేసూర్యపుత్రేతేనైశ్చరేజాతోభవతి||

మూ- స్వంతఃప్రత్యయితోనరేంద్రభవనేనత్పుత్రజాయాధనోజీవక్షే
 త్రగతేర్కజేపురబలగ్రామాగ్రనేతాధవాఅన్యస్త్రీధనసంపృతః
 పురబలగ్రామాగ్రణీమందద్భక్స్వక్షేత్రేమలిస్థస్సిరాక్షావిభ
 వోభోక్తాచజాతఃపుమాః||

౧౯

వ్యా|| అథధన్వమీనమకరకుంభగతేసారేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీ
 డితేనాహ|| స్వంతఃకోభనోంతఃపర్యంతోయస్యస్వంతః-శుభేనకమణాంత
 స్యవృత్త్యుభవతి. అథవాఅంత్రకోభనంసుఖాదికంయస్య - నరేంద్రభవనే
 రాజగృహేప్రత్యయితఃసంజాతప్రత్యయఃనత్పుత్రఃకోభనావత్యః సజ్జాయః
 కోభనభార్యఃసద్ధనఃసద్విత్తఃపురబలగ్రామాగ్రనేతాపురాణాంసగరాణాం
 బలస్యసేనాయాగ్రామాణాంచఅగ్రనేతాప్రధానోనాయకఃఏవంవిధోక
 జేసారేజీవక్షేత్రధన్వమీనగతేజాతోభవతి. అన్యస్త్రీధనసంపృతఃపరయో
 షిద్ధిఃపరధనైశ్చసంపృతఃసంయుక్తఃపురబలగ్రామాగ్రణీపురాణాంబలా
 ణాంగామాణాంచఅగ్రణీప్రధాననాయకఃమందద్భగల్పచతుఃమలినఃమ
 లోపేతఃస్నానాలసఃస్థిరాధఃస్థిరవిత్తస్థిరవిభవఃస్థిరైశ్వర్యః - భోక్తా అ
 సంయశీలః - ఏవంవిధఃపుమాఃపురుషఃస్వక్షేత్రేమకరకుంభగతేసారేజా

తో భవతి త్తతని రాశిస్వభావః-ఎతేషు సర్వేషు గ్రహరాశిస్వభావేషు బలవతి
రాశౌ తదధివతో తస్మింశ్చ గ్రహే బలవతి జాతస్వయంధా క్తం రాశిస్వరూపం భ
వతి ద్వయోగ్యులవతో రేకస్త్వి బలవతి వాత్మ తదనురూపం స్వరూపం-నకస్త్వి
శ్చిద్బలవతినకిం దిద్భవతీతి॥

మూ-శిశిరక రసమాగమేషు తానాం సదృశ ఫలం ప్రవదంతి లగ్నజాతం య

లమధికమివం యద్రత భావాభవనభనాధగుణైర్విచింతనీయాః॥

వ్యా॥ అధమేషాదిఫలగ్నేషు చంద్రాకాంతరాశ్యుక్తస్వరూపాతిదేశం
పుష్పితాగ్రయాహ॥ శిశిరక రేతి॥ శిశిరక రశ్చంద్రమాస్తస్య రాశిభిస్సహ స
మాగమేయత్స్వరూపముక్తం వృత్తాతామ్యుద్భుతిత్యాదికం-తన్నే కలగ్నజాత
స్యాపివక్తవ్యం-ఎవమస్యేషు పిరాశిభుషాదిఫలస్థితే చంద్రమసియదుక్తం
తలగ్నజాతస్యాపివక్తవ్యం-యతో మునయః సదృశం ఫలం వదంతి కథయంతి-
స్వరూపభేదా భావాత్-తథాచ సత్యః ॥ మేషవిలగ్నే కునఖీసురోషణోభేద
కృత్ స్థితవక్తవ్యః॥ పితృనిలభూయిష్టః కృపణోతి బహువృథ శ్చైవ ॥ రహి
తో బాల్యే గురుభిః కుండసుతస్త్వజసనహజహితకతాః॥ ధమన్ధితో విదే
శోపగశ్చ కమాః రభత్యఫలమ్ ॥ నీచాం వాపి శునాం వా వికలాం లభతే న్య
పూర్వీకాం భార్యాం॥ సహజసమాన్యపిమిత్యాణి చాస్య బంధుత్వముపయాం
తి॥ శస్త్రైః నివాపిషైర్వా మరణం పితృద్భవైర్వికారైర్వా॥ స్యాత్ప్రత్యజ్జ్వల
నాదావపాః క్షుద్ధాత్వపతనాద్వా ॥ వృషభశ్చిలగ్నే స్థూలోష్ఠగండనా
సోమహాలలాటశ్చ॥ క్షేప్తానిలభూయిష్టస్త్వాగ్నిబహుశోవ్యయరతశ్చ॥ క
న్యాప్రజోల్పపుత్రః పితృజనన్యాశ్చ దోషకృష్ణహుశః॥ కమణీసతతం స
క్తో విధమన్యక్తో ధాక్ జైవ ॥ నిత్యం కళత్రకాంక్షితస్త్వవిఘాతినదా
న్యజసహతాః॥ మృత్యుశ్చస్త్రైః పాశైః క్షుద్రైశ్చ లభతే న్యదేశేషు ॥ దేహ
శ్రమైజలైర్వా శూలైర్వా పృథులనిరసనైశ్చైవ॥ పురుషశ్చతుష్పదైర్వా
బలాన్వితాస్త్యుత్సముపయాతి॥ పూర్వవిలగ్నే మిధునే హీనాంగసూయతే
ధికాంగోవా॥ ప్రియవాగ్విశిష్టకమామిశ్రవ్రకృతిర్ద్వీజననీకః॥ అల్పసుతి
రల్పకాయస్సత్రాంచమహితో గురుణాంచ॥ అల్పసహజౌల్పచేష్టః పరావమ
దీగుణయుతశ్చ॥ కమన్సుబహుష్వభిరతో ధమన్సాధయతి సచాకథమే
ణ॥ పాపప్రాణాభావివిధాదోషైస్తైస్తైశ్చ నాశయతి ॥ బహ్వీః పత్నీల
భతేరో గాంశ్చ దారుణాజయతి॥ వ్యాలాద్విషాస్త్యుగాద్వపురకాద్వ

మృత్యుముపయాతి॥ కర్మిణీపూర్వవిలగ్నే నేకాక్రొగుమ్యరోగవాభీరుః
 ఉరసికృతాభిజ్ఞానకఫాంబూత్వాపృథగ్రాహీ॥ పాపానసహితాభజతేవరస్వ
 మపి ఊపేద్యయేనసకృత్ ॥ స్వజనాస్తృప్తంస్పజనైర్విసృణోతోహ్యస్థిర
 ప్రసవః॥ తీక్ష్ణంకమేవదేశేత్యంహ్యధోదితఃపరస్వామీ॥ అనదృశదారోరి
 పునిజితశ్చపూజ్యస్సమూహానాం॥ కలతాపీడాద్రజ్జ్వకఫాదయాదస్థిభంజ
 నాచ్ఛేదాత్॥ దేహాచ్ఛేదాదధవాజలోదరాస్తృత్యుమాప్నోతి ॥ సింహవిల
 గ్నేకరినఃప్రియరామిషఃపైత్తికోవితతనాశః॥ బహుగంభకుటుంబః కృతణ
 స్తృఫనంమతఃఖ్యాతః॥ సహజవిషాదీస్వజనస్యఘాతకోవిక్రమైస్సవ్యైర్ద్యు
 క్తః॥ అపేదాదీకమకరోవివిధోపాయైస్తృధమి-త్యః ॥ భార్యాబహ్వీలభ
 తేవిద్యాద్వివిధాఃకులైశుపేతాశ్చ॥ కట్యాంగుజశ్చరూశోజానోబ్బదశ
 నేషుచాప్నోతి॥ మృత్యుశ్చస్త్రైశ్చాస్త్రైశ్చమైశ్చకాస్త్రైధామయైశ్చపి॥ అం
 బుచరైర్వాసతైర్విరుద్ధభుక్షయాహోముపయాతి॥ పద్మవిలగ్నే ప్రియవా
 క్తనుచ్ఛవిదీకఘోకరచరణః॥ మిత్రప్రకృతిశ్చాన్యకృతిప్రణీచార్థవాకా
 కృపణః॥ స్వజనస్యేష్టకన్యాబహుప్రజోభ్యాశ్చభివృద్ధశ్చ॥ ధమప్రియో
 ల్పలాభఃకర్మణిపుణఃసమాచరతి॥ వివిధాచ్ఛతుష్పకగణాచ్ఛప్రాతేపిత్రో
 ద్భవాద్రోగాత్॥ శోకాత్సంతాపాద్యామృత్యుంచాప్నోతిపాశాద్వా ॥ సప్త
 మరాశాలగ్నేవిషమాంగసన్మయతేఽమమశీలః॥ కఫవాతికస్సుపహలోహ్య
 స్వగ్రీవఃకృతజ్ఞశ్చ॥ అధాన్విపులాకలభతేఽయేనసంపూర్ణతేయశఃపా
 యః॥ గురుసేవాయాంనిరతఃపితాస్యజనసహజపూజ్యః॥ అఘ్నరుచిధమి
 ఘోవినాశమాయాతీవీడనైస్సైన్వినైన్వి॥ మృతభార్యః కలహరుదిర్చహుశ
 శ్శోకాదిభిఃక్లిప్తః॥ మృత్యుః ఖ్యాతాత్పురుషాత్స్వజనాత్ సామ్యాచ్ఛతుష్ప
 కాద్వాపి॥ స్వేదాచ్ఛవిప్రయోగాదుపవాసాన్నాగయోగాద్వా ॥ అష్టమ
 రాశాలగ్నేవిశాలరజ్వాసనోదరఃక్రూరః॥ పితృప్రకృతిః పింగేక్షణోమృదు
 ద్రుతగతిఃపరస్వామీ॥ స్థితకుటుంబస్వజనోంతకశ్చ॥ బహువ్యయోబహుప్రస
 వః॥ సుఖరహితోభ్యాశ్చప్ర్యావృషసేవీధర్మహీనశ్చ॥ భార్యానిమిత్తవిముఖి
 శత్రోర్నాథాదదాతి॥ బహుశశ్చస్వకులోద్భూతాంచ్ఛత్రూలభతేరొ
 గాంశ్చనైకవిధాః॥ గాత్రచ్ఛేదైశ్చత్రోర్వశఃగతోబంధనైఃప్రహరైశ్చ॥
 రోగైర్వాపాపకృతైఃష్వలనాద్వామృత్యుముపయాతి॥ స్థూలోత్పదశనవా
 సోనవమేలగ్నేకఫాంబప్రకృతిః॥ మాంసలగుహ్యాఘృభుజఃకునభికమోక
 ద్యుతశ్శూరః॥ యుద్రాన్మీచాన్మజతేచోర్దావనలాన్మృతాచ్ఛనష్టధనః॥ విజా

సానాంప్రసవౌబహుపూజ్యౌభ్రాతృభూతరుచిః ॥ కమఃవిదేశేష్యిష్టః కు
రుతేచిత్రానిచాహాతిన్యపేభ్యః ॥ ధమేతుమధ్యమమతిహారైశ్చవిరోధ
మువయాతిరోగాన్వదనేలభతేవతుష్పదాచ్ఛన్యనస్సమాప్నోతి॥మృత్యుం
చిలేతయాద్వాపృసాచ్ఛబుధాజ్జరాద్వాపిదశమవిలగ్నేతనుసాసీకాపుటో
దీఘఃపక్ష్యకరచరణః ॥వాయ్వాత్మకోమృగాసోభీరుశ్చవలోభబంధనభా
క్ ॥ తుద్రకుటుంబోల్పధనఃకృపణఃకన్యాప్రజోమృతన్వజనః ॥ సహజసమృ
ద్ధశ్శ్రేయాన్నలపాదరణ్యాచ్ఛలభధనః ॥ ఉపవాసవ్రతశీలోనీచామిష్టామవా
పుయ్యాద్భిర్యాం ॥ బహువిగ్రహాల్యకేశోదుబలజానశ్చరోగాతకః
బాలాదనిలాచ్ఛస్త్రాన్నలపాద్విశాన్యతనాగ్రజాద్వాపి ॥ పిత్రోదయాదజీ
నాన్యైయితేవామాగః విభిన్నః ॥ ఏకాదశేవిలగ్నేస్తభ్యఃక్రూరఃకులాగ్రజః
పురుషః ॥ పిత్రానిలభూయిష్టస్తిలపుష్పసమాననాశ్చ ॥ పాగ్నాన్నాశయతే
ర్ధాబహుసృత్యస్సాస్యతేవ్యయైశ్చపి ॥ క్షీణఃస్వగోత్రశురుజనపరశ్చతుసు
హృత్స్వజనశత్రుః ॥ కమఃపిపాపేనక్తః తనుశ్చకాంతానవాపుయాల్లా
భా ॥ ధమఃధ్వజప్రవృత్తౌదైవతసూజాశ్చకారయతిభార్యాం ॥ విగ్రహశీ
లాంలభతేవివిధాఃరోగాకభోగ్భవానురసి ॥ మ్రియతేవజరరరోగాద్వ
మనాత్ స్త్రీణాంప్రయోగాద్వా ॥ ద్వాదశగేపాగ్లగ్నేస్థూలోష్టోమీనదృ
జ్మహానాసికాఫవాతకోమహాత్మాత్వస్థైషీనైకమతచేష్టః ॥ శిష్టాయవ్యయ
భృత్యైఃస్వజనస్త్రీప్రాజితస్సహజనాధః ॥ కమఃశిభమేయ్యుక్తఃపిత్రోప
చయస్సుదారశ్చ ॥ నీచాచాగాంభార్యాంలభతేచరిప్రాణసుదారుణాక్రూ
రాఃరోగాత్సశోణితోదాత్పూయాద్భయంవ్యాశసింహేభ్యః ॥ మృత్యుం
పురుషైర్గాణబృందపూజితైర్గుహ్యజైర్వికారైర్వా ॥ ఏద్యోషధప్రయోగా
దుపవాసాన్తాగఃదోషాద్వేః ॥ ఏవంశిశిరకరసమాగమనదృశంలగ్నజాతం
ఫలతథా శిశిరకరాశ్రితరాశేరీక్షణం దృష్టిఫలంవత్సమాణం తల్లగ్నజాత
ప్యాపివక్తవ్యం-చంద్రేభూవబుధావిత్యాక్షికింతు-లగ్నేస్థలమధికమిదం-య
దత్రభావాగ్ని - చంద్రరాశితత్తనమత్రలగ్నాదిమభావేష్వధికంఫలం - య
ద్భావాస్తస్వాదయః - భవనగ్నజైః రాశిగుణైః భవనసాధగుణైఃవిదంతనీ
యాఃవిచార్యాః-భవనభనాధయోః గుణఃసబలన్యం-ఏతదుక్తంభవతి-లగ్నే
లగ్నవతౌచబలవతిజాతస్యశరీరపుష్టిర్వక్తవ్యా-లగ్నాద్వివీతీయరాశౌబల
వతితదధిః తౌచబలవతిజాతస్యదనసమ్మద్ధిర్వక్తవ్యా-ఏవంశేషరాశిబలతదధి
వబలేవజాతస్యభ్రాత్రాదీనాంసృద్ధిర్వక్తవ్యా-తథాసికించిద్విశేషః-కథయతి

విపరీతంరిష్టపక్షాష్టమేష్యిత్వాచి. ఏవంతన్వాదిధేనురాశిష్టబలవత్సుతదధి
పేషుచాబలవత్సుభావహానిర్వక్తవ్యా - భవనభనాథయోః యద్యేకోబల
వాణభవతితదామధ్యస్థాభావవృద్ధిర్వాచ్యేతి- తథాచయవనేశ్వరః॥ భావే
శభావాశశిభస్వభావప్రధానమధ్యాధమదశానాద్యైః। తద్భావేనంపత్తివి
పత్తుపాఘౌనైకార్యాశీకంపాకముపైతిపుంసామితి॥ ... ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతౌ

రాశిశీలాధ్యాయోష్టదశః. ౧౮

ఆధవృష్టిఫలాధ్యాయః ౧౯,

మూ- చంద్రేభూవబుధౌనృపో వమగుణైసేనాధ నాశ్చృజగేనిస్సృష్టే
నన్మమాన్యభూవధనిసఃప్రేష్యఃకుజాద్యై గ్రహైః । నృనైయోవ్యవ
హారిపాథివబుధాభీతంతువాయాధవస్సృజేయోధ్యైకవిజ
భూమివతయోయోజీవిద్యుగ్రోగిశౌ॥

వ్యా॥ అథాతోదృష్టిఫలాధ్యాయోవ్యాఖ్యానీయతేతత్రమేషవృక్షమిధునక
కటాన్ధేచంద్రేకుజాద్యై గ్రహైశ్చైశ్వరమానేజాతస్యస్వరూపంశామూ
లవిక్రీడితేనాహ॥ చంద్రేభూవబుధావితి॥ కుజాద్యాభూమాదయఃకుజబుధబృ

హస్పతిశుక్రశనైశ్చరార్కః-తత్రాజగేమేషచైచంద్రమసికుజదృష్టేజాతో
భూపోరాజా-బుధదృష్టేబుధఃపండితః-జీవదృష్టేనృపోపమోరాజతుల్యః-శు
క్రదృష్టేగుణీగుణవా-కేచిద్వణిగితివరంతి-శనైశ్చరదృష్టేనైనశ్చరః-సూర్య
దృష్టేఅధనఃదరిద్రత్తి - ఏవంమేషలగ్నేపికుజాదిదృష్టేఫలంవాచ్యం-గవి

వృషదైచంద్రమసికుజదృష్టేఉత్పన్నోనిస్వఃదరిద్రః- బుధదృష్టేనైనశ్చరః-
జీవదృష్టేనృమాన్యః-నృణాంమాన్యః-పూజ్యః-కేచిన్నపాథ్యైతివరంతి-న

పాథ్యః-నృపారాజానః-తేషామాథ్యః ఈశ్వరః-శుక్రదృష్టేభూపః-రాజా - సౌ
రదృష్టేధనీధనవా-సూర్యదృష్టేప్రేష్యః-దానః- ఏవంపృషలగ్నేపిసృష్టమి

ధునగతేచంద్రమసికుజదృష్టే అయోవ్యవహారికస్యవిక్రయకః-బుధదృష్టే
పాథివః-రాజా-జీవదృష్టేబుధఃపండితః-శుక్రవీక్షితేలభీః-నిభానాధీరః-సౌ

రవీక్షితేతంతువాయః-రవివీక్షితేఅధనఃదరిద్రః- ఏవంమిధునలగ్నేపి-స్సృజే
కర్కటగతేచంద్రమసికుజావలోకితేయోద్ధాయధకుశలః- బుధవీక్షితేకవిః

కావ్యకతా-జీవవీక్షితేజ్ఞఃపండితః- శుక్రవీక్షితేభూమిపతిరాజా-సౌరవీక్షితే
తేఅయోజీవీఆయుధజీవీ సూర్యవీక్షితేద్యుగ్రోగిచక్షుర్వ్యాధ్యధి-తః- ఏవం

కర్కటలగ్నేపి॥

మూ- జ్యోతిష్జ్ఞానధ్వనరేంద్రనాపితన్యవత్ప్రే శాబుధాద్యైహారౌ
తన్వన్మూసచమూపనైపుణయుతౌ ష్టష్టే శుభైః స్త్రావ్యశ్రయః।
జూకేభూవసువణకారవణజన్మేషేషీతేనైకృతిఃకీటేయుగ్మపితౌ
నతశ్చరజకోవ్యంగోధనోభూవతిః॥ ... ౨

వ్యా- అథసింహకన్యాతులావృత్తికగతేచంద్రేబుధాదిన్మష్టజాతస్యస్వ
రూపంశారూపలిక్రిశితేనాహజ్యోతిష్జ్ఞేతి॥ బుధాదయఃబుధగురుశుక్రశని
సూర్యభామాః - హరిసింహస్తస్త్రిమాహారసింహగతేచంద్రేబుధావలోకి
తేజ్యోతిష్జ్ఞఃజ్యోతిశ్శాస్త్రార్థవేత్తా-గుర్వవలోకితేఅథ్యః ఈశ్వరఃశుక్రావ
లోకితేనరేంద్రఃరాజా- సారావలోకితేనాపితక-రవ్యవలోకితేనృపః-కుజావ
లోకితేక్షేత్రభూవతిః ఏవంసింహలగ్నేపి-తద్వదిత్యాది-తద్వద్బుధాదిభిఃఅ
వలోకితత్వత్వసువతఃతే-సర్వద్ర-షష్ఠేకన్యాగతేచంద్రేబుధావలోకితేభూ
వఃరాజా జీవావలోకితేచమూపః సేనావతిః-శుక్రావలోకితేనైపుణయుతఃస
ర్వకార్యేషుసూక్ష్మవృష్టిః - అశుభైః సౌరరవిభాషైఃదృష్టేస్త్రావ్యశ్రయౌ
భావతిస్త్రీయమాశ్రితృజీవతీత్యర్థః- ఏవంకన్యాలగ్నేపి - జూకేతులాధైచం
ద్రమసింబుధావలోకితేభూపోరాజా-గుర్వవలోకితేమవణకారః - శుక్రావ
లోకితేనభిక్రయవిక్రయజ్ఞః సౌరసూర్యశుజైరీతితే దృష్టేనైకృత్తీశ్వరః
ఏవంతులాలగ్నేపి - కీటేవృత్తికగతేచంద్రమసింబుధావలోకితే యుగ్మపితౌ
యుగ్మస్వయమశస్యపితాజనకఃఉత్పన్నోభవతి- జాతఏవయగ పితాద్యపితృ
కన్యకేదిద్వన తి-గుర్వవలోకితేనతఃప్రహ్వః- శుక్రావలోకితేరజఃవస్త్రని
ర్దేరజః- సారావలోకితేవ్యంగోగహినః సూర్యవలోకితేఅధనఃదరిద్రః
కుజావలోకితే భూవతిః రాజా - ఏవమేతై రేవశుష్టేవృత్తికలగ్నేపి ఫలం
వక్తవ్యం॥ ... ౨

మూ- జ్ఞాత్యుర్విశజనాశ్రయాశ్చతురగేపాపైస్సదంభశ్శతశ్చతు
ర్విశనరేంద్రపండితధనిద్రవ్యోనభూపామృగే భూపోభూవసమో
స్యదారనిరత శ్చేషైశ్చకుంభస్థితేహాస్యజ్ఞానృపతిర్బుధశ్చర్బుధ
గేహావశ్చపాపేషీతే॥ ... ౩

వ్యా-అథధన్వనుకరకుంభమీచంద్రే చంద్రమసింబుధాదిన్మష్టజాతస్యస్వ
రూపంశారూపలిక్రిశితేనాహజ్యోతిష్జ్ఞేతి॥ తురగౌనస్త్రితత్యధైచం ద్రే

బుధదృష్టేజ్ఞాతీశఃస్వజనభర్తాగురుదృష్టే ఉర్విశో రాజాశుక్రదృష్టే జనాశ్రయఃజనానామాశ్రయఃస్థానంపాపైశ్రనిరవికుజైఃదృష్టే నదంభఃదాంభికః-మిథ్యాధర్మధ్వజీశరఃపరకార్యవిముఖశ్చభవతి-ఏవంధన్వలగ్నేపిమృగేమకరధ్వచంద్రేబుధదృష్టే అత్యుర్విశో రాజాధిరాజోభవతి-గురుదృష్టే నరేంద్రో రాజా-శుక్రదృష్టే పండితః-శనదృష్టే కనీవిత్తవాః-సూర్యదృష్టే ద్రవ్యోనః దరిద్రః-కజదృష్టే భూపో రాజా - ఏవంమకరలగ్నేపి-కుంభధ్వచంద్రమసిబుధదృష్టే భూపో రాజాభవతి-గురుదృష్టే భూపనమః రాజతుల్యః శుక్రదృష్టే అన్యదా రనిరతః పరస్త్రినక్తః- చశబ్దాచ్చేద్యేః శనిసూర్యకుజైః భిరప్యన్యదానింత ఏవ- ఏవంకుంభలగ్నేపి- యువశమీనస్థచంద్రమసిబుధదృష్టే హాస్యజ్ఞః హాస్యమపహాసకతుః-జానాతీతితథాక్తః - గురుదృష్టే నృపతిః-రాజాశుక్రదృష్టే బుధః పండితః-పాపేశనిసూర్యకుజై రిక్షితేదృష్టే చపాపవశవతి-ఏవం మీనలగ్నేపి-లగ్నదృష్టిఫలంచంద్రదృష్టిఫలాతిదేశేనోక్తం శిరీకరసమాగమే తు.కానాంసదృశఫలప్రవదంతిలగ్నజాతమితి॥ తత్రచంద్రమసాదృష్టే లగ్నై ఫలంనోక్తం-తస్మాత్తత్రోచ్యతే-ఉక్తమేవయస్మాదుక్తం॥ పౌరాసామిగురుజ్ఞవీక్షితయుతానానై శ్చపిరోక్తటాకతి॥ తత్రకకటంపజః యత్వా న్యస్త్రికలగ్నైచంద్రదృష్టే హీనబలంభవతి-హీనబలత్వాదశోభనఫలం - ఉక్తం॥ ముక్త్యాతుచంద్రభవనంలగ్నగతంశిరీకరణసందృష్టం అశుభఫలం సిద్ధిఃప్రపృచ్ఛాయాంజన్తసమయేవేతి॥ ౩

మూ- పౌరారేశతుఃదర్శాశ్రితైశ్శుభకరోదృష్టశ్శశీతద్గతస్తస్యోశేత తృతిభిస్సుహృద్భవనగైర్వావీక్షితశ్శస్యతే యతోప్రకంప్రతిరాశివీక్షణఫలంతద్ద్వారశాంశేస్తృతంసూర్యాదైర్వరవలోకితేశశినిజ్ఞేయంనవాంశేష్వతః॥ ౪

వ్యా॥ అథపౌరా రాశ్యేక్కాణవ్యవస్థితస్యచంద్రస్యగ్రహాదృష్టిఫలంశామూలవిక్రీడితేనాహ ॥ పౌరారేశేతి॥ పౌరా రాశ్చైవరాశ్యధఃముచ్యతే-పౌరారేతిభవనస్యాధ్యమితివచనాత్-పౌరా రాయా శుశోపౌరారేశేతస్యతుఃదశంపౌరారేశతుఃదశంతత్యాశ్రితాపౌరారేశతుఃదర్శాశ్రితాఃతైగ్రహైఃపౌరారేశతుఃదర్శాశ్రితైశశీచంద్రఃతద్గతస్తస్యోరాస్తోదృష్టఃశుభకరోభవత్కి- ఏతదుక్తంభవతి-యత్రకుత్రరాశౌయస్యాంపౌరా రాయాం చంద్రమాస్థితఃతద్ధోరాస్థితైఃసర్వగ్రహైఃయదిదృశ్యతేతదాజన్మనిశుభకరోభవతితేనార్కపౌరారాస్థఃచ-ద్యోయత్రకత్రరాశౌవికపౌరా రాశ్రితైఃగ్రహైః

దృష్టః శుభకరో భవతి. అర్థాదేవచంద్రహారాస్థితైః దృష్టః అశుభకరః . ఏ
 వంద్యత్రకుత్రరాశౌ స్వహారాస్థశ్చంద్రః స్వహారాస్థితేః గ్రహైర్వృ
 ఙ్మః శుభకరో భవతి - అర్థాదేవచంద్రహారాస్థితైః దృష్టః అశుభకరః ఏ
 వంద్యగ్నేపి హారే శేనఫలం యోజ్యం-త్యం శేతత్పతిభిరితి- యత్రకుత్రరాశౌ
 యస్మిన్ ద్రేక్కాణే స్థితశ్చంద్రః తస్య యివతి - తేన ద్రేక్కాణఫలినా దృష్ట
 శ్చంద్రః శస్యతేస్తూయతే శుభకర ఇత్యధః - వతిభిరితి బహువచననిదే
 శాన్నవాంశద్వాదశాంశత్రింశాంశకాధిపతయోగ్యహ్యంతే - తైరసిదృష్ట
 శ్చంద్రశుభకరో భవతి-ఏవంద్యగ్నే-యద్యపి సామాన్యోక్తంతథాపి శుభ
 గ్రహేః ద్రేక్కాణవతిభిర్వృష్టశ్శస్యతేపావగ్రహైర్ముఖ్యమంయస్తాదనేనై
 వస్వల్పజాతకేక్షుక్తం॥ తేత్యాధిపసంస్కప్తే శశినివృత్తతుల్యద్భిరపిధన
 వాన్ | ద్రేక్కాణాంశకపైర్వాప్రాయసాన్మైత్యశుభం నానైర్వీరితి॥ సుహృ
 ద్భవసగైర్త్యాది-సుహృద్భవనగైః మిత్రక్షేత్రగ్రహైః గ్రహైః వీక్షితః దృష్టః
 చంద్రః శస్యతేస్తూయతే శుభకరపవ- అర్థాదేవశస్యభవనగ్రహైః దృష్టశ్శస్యతే-
 అర్థాదేవారిభవనగ్రహైర్వృష్టోనశస్యతే అశుభఫలోభవతి-ఏవంద్యగ్నేపి యో
 జ్య-యత్ప్రేక్షుక్తం ప్రతిరాశివీక్షణఫలంతద్వాదశాంశేనైవతమితి- ప్రతిరాశి
 రాశౌ రాశౌ మేషాద్ధిసేచంద్రేయద్వీక్షణఫలం ప్రేక్షుక్తం కథితం- తదేవ మేషాది
 ద్వాదశాంశకస్థేచంద్రేనైవతముక్తం- తదేవం వాచ్యమితి-చంద్రేభూబలు
 ధావిత్యాదియద్దుక్తం ఏవంద్యగ్నే-తత్యాదికర్కటద్వాదశాంశం వినాచంద్ర
 దృష్టిరశోభనా-సూర్యాదైర్వీరిత్యాదితి-అతోస్తాత్పరం శశినిచంద్రేనూర్యా
 దైర్వీరకర్కాదిభిరవలోకితేనృష్టే నవాంశేషుఫలం జ్ఞేయం జాతవ్యమితి॥ ౪

మూ - ఆరక్షతో వధరుచిః శుభలోనియధేభూపోర్ధవాణకలహకృత్తితి
 జాంశసంఘే! మూర్ఖో న్యదారనిరతస్సుకవిస్సితాంశేనత్కావ్యకృ
 త్సుఖవరో న్యకశత్రగశ్చ॥ ౫

వ్యా॥ అథమేవవృత్తికవృత్తులూంశకస్థేచంద్రేనూర్యాదిదృష్టేఫలం వ
 సంతతిలకేనాహ॥ ఆరక్షకభి-క్షితిజః శుభః తన్నవాంశకస్థేమేషనవాంశకస్థే
 వృత్తికనవాంశస్థేవాచంద్రమసి సూర్యదృష్టే ఆరక్షతోనగరరత్నాధికృతోభ
 వతి-కుజదృష్టేవధరుచిః ప్రాణిమూతకః బుధదృష్టేసియధేబాహుయుధేవశ
 లస్సురుధః-గురుదృష్టేభూపోరాజాంశుక్రదృష్టే అధవాణధనవాణ- శని
 దృష్టే కలహకృదితి మూర్ఖ ఇత్యాది - సితాంశే శుక్రాంశే వృషసవాంశకేతు

లానవాంశకేవాస్థితేచంద్యే రవిదృష్టేయూఖాభవతి-కుజన్మస్థేఅన్యదా
రసితఃపరదారాసక్తిః-బుధన్మస్థేసుకవిః కావ్యకృత్-కేచిదాన్యవదితివరం
తి-గురువీక్షితేసత్కావ్యకృత్శోభనకావ్యకతా- శుక్రవీక్షితేసుఖవరఃసు
ఖాసక్తిః-శనివీక్షితేఅన్యకశత్రుగఃపరదాదాభిగామీ॥

మూ - బౌధేహిరంగచరచోరికవీంద్రమంజ్రైగయజ్జశిల్పనిపుణాశ్శశినిస్థి
తేనే సాంశేల్పగాత్రధనలబ్ధతపస్విముఖ్యస్త్రీప్రోష్యకృత్యనిర
తాశ్చనిరీత్యమాణే॥

వ్యా॥అథమిధునకన్యాకర్కటనవాంశకస్థేచంద్యేఅర్కాదివీక్షితేఫలం
వసంతతిలకేనాహ॥బౌదేహీతి॥శశినిచంద్యే బౌధేంశేబుధనవాంశకస్థేమి
ధుననవాంశకన్యనవాంశకేవాస్థితే అర్కేణనిరీత్యమాణేవీక్షితేరంగచరః
మల్లాదికోభవతి-కుజవీక్షితేచోరః-బుధవీక్షితేకవీంద్రః-గురువీక్షితేమంత్రి-శు
క్రవీక్షితేగయజ్జః శనివీక్షితేశిల్పి-పుణః-సాంశకృతి-సాంశే అత్త్రీయకక
టనవాంశకస్థేచంద్యే-సూర్యవీక్షితేఅల్పగాత్రఃకృశదేహిభవతి కుజవీక్షి
తేధనలబ్ధఃకృపణఃఅల్పధనోవా-బుధవీక్షితేతపస్వి గురువీక్షితేముఖ్యప్రధా
నః-శనివీక్షితేస్త్రీప్రోష్యస్త్రీభిరభివధ-నియః-శనివీక్షితేకృత్యనిరతఃకార్యా
సక్తిః॥

మూ- సర్వోధోనరవతిసంమతోనిధీశస్సింహంశేప్రభుఃసుతోతిహింస
కమా- జైవాంశేప్రథితబలారణోపదేష్టాహాన్యజ్ఞస్సచివవికామ
వృద్ధశీలాః॥

వ్యా॥అథసింహాధన్విమీననవాంశస్థేచంద్యేసూర్యాద్యవలోకితేఫలంప్ర
హషిణాన్యాహ॥సర్వోధృతి॥ సింహంశకగతేచంద్రమసి అర్కావలోకితేస
క్రోధఃకోద్రయక్తోభవతి-కుజావలోకితేనరవతిసమృతఃరాజవల్లభః- బుధా
వలోకితేధీశఃనిధినాపాగ్నార్ధః-గుర్వవలోకితేప్రభురప్రతిహతాజ్ఞః-శుక్రావ
లోకితేఅసుతఃపుత్రరహితః-సూరావలోకితేఅతిహింసకమా-అత్యంతకూ
రకమణీరతః జైవాంశకృత్యాది-జైవాంశేచాహాన్యజ్ఞనవాంశకేధన్వ్యం
శకేమీనాంశకేవాస్థితేచంద్రమసిసూర్యావలోకితేప్రథితబలఃప్రఖ్యాతవీర్యః
కుజావలోకితేరణోపదేష్టాసంగ్రామదేశకాలన్యూహరచనాభిజ్ఞః-బుధావ
లోకితేహాన్యజ్ఞఃఉపహాసవేత్తా-గుర్వవలోకితేనదివఃమంత్రి- శుక్రావలోకి
తేవికామఃకామహీనఃపుస్తవహీన ఇతియావత్-శన్యవలోకితేవృద్ధశీలః
మూ-మతిరితి॥

మూ॥ అల్పవత్సోదఃఖతస్సత్యపిన్వేమానాసక్తఃకమణిన్వేసురక్తః।

దుష్టస్త్రీష్టకృపణశ్చార్కిబాగేచంద్రేభానాతద్వదింద్వాదిదృష్టైః॥

వ్యా॥అథమకరనవాంశకగతేకుంభనవాంశకగతేవాచంద్రేసూర్యాన్య
వలోఃలేజాతస్యఫలంశాలిన్యాహ॥అల్పవత్సృతి॥అర్కిఃఅకఃసాన్యపత్యమా
కఃతస్యభాగేశనైశ్చగ్రనవాంశకేకుంభనవాంశకేవాస్థితేచంద్రేసూర్యా
వలోకితేఅల్పవత్సోల్పవసేవాధవతి-కుజావలోకితేనత్యపివిద్యమానేపిన్వే
ధనేదుఃఖతోభవతిబుధావలోకితేమానాసక్తగర్వితః-గుర్వవలోకితేస్వేఆ
త్మీయేకమణ్యసురక్తకులానురూపకమృత్-శుక్రావలోకితేదుష్టస్త్రీష్వి
ష్టః-శస్యవలోకితేకృపణంబదాతా ఏవంతత్కాలనవాంశకవశాత్ గ్రహ
దృష్ట్యైలగ్నైపివక్తవ్యంకి-తుతత్యాపికకటనవాంశకంపివాచంద్రదృష్టిర
శుభేతి-భానాతద్వదింద్వాద్యవలోకితే-చంద్రాదైర్వగ్రహేహరవలోకితేత
ద్వత్తేనైవప్రకారేణదృష్టిఫలం - యత్రకుత్రరాశౌయత్రకుత్రనవాంశకస్థై
చంద్రేఅర్కాద్యవలోకితేయత్ఫలముక్తం-తస్యత్రకుత్రరాశౌయత్రకుత్ర
నవాంశకేవ్యవస్థితేఅకౌచంద్రవీక్షితేతదేవఫలంవాచ్యం-ఏతదుక్తంభవతి-
నవాంశకస్యవస్థితస్యాదిత్యస్యచంద్రస్యచతారాగ్రహదృష్టిఫలంతుల్యం -
కేంతుయదాదిత్యదృష్ట్యై-చంద్రస్యోక్తంతచ్చుంద్రదృష్ట్యైసూర్యస్యవక్తవ్యం
త్యధా-మేషమృశ్చికనవాంశకస్థైర్కేచంద్రావలోకితేఅరక్షకోభవతి-పు
షతులానవాంశకస్థైర్ముఖ-ః-విధునకన్యానవాంశకస్థైరంగచరః-సింహ
నవాంశకస్థేనకోధః-ధన్విమీననవాంశకస్థేప్రథితబలః-మకరకుంభనవాంశ
కగతేఅల్పవత్సః కకటనవాంశగతే అల్పగాత్రః ఏవమాదిత్యస్యనవాం
శకావస్థితస్యగ్రహదృష్ట్యాచంద్రేఫలంసమానం॥

మూ॥వగో-త్తమస్వప్రగైశుశుభంయదుక్తంతత్సుష్టమధ్యలఘుతాశు

భముత్క్రమేణవీర్యాన్వితోంశకపతిర్నిరణ్ధిపూర్వంరాశీక్షణ
స్యఫలమంశఫలందదాతి॥

వ్యా॥అథాన్వేషనవాంశకగృష్టిఫలస్యవిశేషంవసంతతిలకేనాహ॥వగో-
త్తమేతి॥నవాంశకవ్యవస్థితేచంద్రేనవాంశకదృష్టిఫలంద్విప్రకారముక్తం- శు
భమశుభంచ-యథాఅరక్షకృతిశుభంవధరుచిరిత్యశుభంచ-తత్రవగో-త్త
మాంశకగతేచంద్రేయత్ గ్రహదృష్టిజంఫలంశుభముక్తంతత్సుష్టమతీవశు
భంభవతి-స్వాంశగతేతుయచ్చుభముక్తంతన్తద్యఫలః- వరనవాంశకవ్యవ
స్థితేయచ్చుభంతల్లఘుస్తోకంవిజ్ఞేయం - ఎవంశుభఫలస్యపుష్టతామధ్యతాల

ఘృతాచ-అశుభముత్కృష్టేణ-అశుభమునష్ట యత్ఫలంతఃకృత్ మేణ-పరే
 తంజ్ఞేయం - పరనవాంశకస్థస్యచంద్రస్యయదశుఃసం దర్శనఫలముక్తఫలంత
 దతీవాశుభంభవతి- స్వనవాంశకస్థస్యమధ్యమాం - వశోకా-త్తమాంశకస్థస్య
 ఘృతా-ఏవంలగ్నాదిత్యయోగపిన్దృష్టిఫలంయోజ్యం - జారకేనర్వాణ్యేవ
 ఫలానిభవంతీతిప్రాప్తం- యస్తాన్యవనేశ్వరః ॥ అనోన్యరాశ్యంశకసంత్ర
 యోగైరనోన్యస్యసంబర్హనసంగమైశ్చ అనోన్యస్యసంయోగవికల్పనాభిరిదంశ
 ముద్రాంబువదప్రమేయమితి-అతస్పదైవ రాశిన్దృష్టినవాంశచిదృష్టిన-యో
 రపిన్దైవఫలంప్రాప్సితి-తత్రనవాంశకవతౌబలవతిర చిదర్శనఫలపాభనా
 భామాహ - విశ్వాన్వితృతి- యస్మిన్నవాంశకేన్యనిస్థితృప్తంబ్రోలగ్న-వా
 భవతి-తస్యనవాంశకస్యయోగవతిసచేష్టిగ్నాన్వితృప్తంబలవాభవతి తదా
 నిరుణధిపూర్వంప్రళమంసంభయశికింసర్వమేవేవేవే సహిరాశీక్షణస్యఫ
 లం-నమూరాద్రేక్కాణద్వారశభాగేక్షణస్యతే హిత్వాంశేక్షణఫల
 మేవదదాతి-అధాంశకపరర్పలవాన్మృచ్ఛతి-తదారాశీక్షణాంశకేక్షణఫలే
 ఉభేఅపివాక్యే-ఏవంచంద్రలగ్నయోరుభయో-పి ఆదిత్యస్యశుభనవాంశకేక్ష
 ణఫలమేవవక్తవ్యం-యస్తాత్తస్యరాశీక్షణఫలమిహానోక్తిమితి।

ఇత్రీధట్టోన్మలవిరచితాయాం బృహజ్జాతక వివృతా
 నృసింహలహరీయవికోసవింశతీః - ౧౯-

అశభావాధ్యాయస్యగంధః - ౨౦-

మూ- శూరస్తభ్యోవికలనయనోసిఘ్నః శోకేష్వనస్థైమేషేనస్వస్తి
 మిరనయనస్సింహసంధేశాంధః । నీచేంధోస్వశ్శశీకృహగతే
 ద్బుదాక్షః పతంగే భూరిద్రవ్యోన్మృపహృతధనోవక్త్రగోగీర్వితీయః॥
 వ్యా॥అథాతోభావాధ్యాయోవ్యాఖాయతేతత్రాదిత్యచ్యులగ్నగతస్య
 ద్వితీయస్థస్యచఫలంఘండాక్రాంతయాహ ॥ శూరఇతి ॥ శూరస్సంక్రామ
 ప్రియః-స్తబ్ధశ్చిర కార్యకృత్-వికలనయనఃహీనదృష్టిఃసిఘ్నః శోకేనయః
 ఏవంవిధోర్మైరనాతనుస్థిలగ్నగతేజాతోభవతి ఏతత్తావత్సర్వలగ్నేషుసా
 మాగ్యఫలంభవతి-అథమేషసింహతులకర్కటానామన్యతమలగ్నగతేపూ
 ర్వాక్తంఫలంభవతి-వత్సమాణంకోక్తరాశీనాంద్రతిరాశిఫలంభవతి - మే
 షేనస్వఇతి-మేషేలగ్నేతత్రగతేచార్మైసస్వంసథనః - తమిరనయనఃనేత్ర
 దోగీచభవతి-సింహాలగ్నేతత్రగతేచార్మైశాంధోరాత్ర్యధోభవతి-ఆది

త్యన్యసీచస్తులాభ్యతే తస్మిన్లగ్నేతత్రగతేచారే అంధోన్త్రహీనఃఅస్యోద
 రిద్రశ్చువతి శశిగృహోగర్కైం గ్నేతత్రగతేరహబుమ్మదేక్షణఃపుష్పితా
 త్తోభవతి భూరిద్రవ్యభిః - లగ్నాద్ద్వితీయగేవతం గేఅరేభూరిద్రవ్యఃప్ర
 భూతార్థఃస్వపహృతధనః రాజ్ఞాపహృతధనఃవక్త్రరోగీముఖపీడార్తశ్చభవతి॥
 మూ- మృవిక్రమవాత్మతీయగేర్కేవిసుఖః పీడితమానసశ్చతుర్థః॥

అసుతోధనవజితస్త్రికోణేపలవాంచ్చతుజితశ్చత్రయూతే॥౨

వా॥ అథలగ్నాత్మతీయచతుర్థపంచమషష్ఠస్థానస్థాగ్నఫలమావచ్ఛం
 నసికేనాహ॥మతీతి॥ మతీబుద్ధిః విక్రమః పగాక్రమఃఏతావిద్యోతే యన్యసత
 త్తావిధస్త్రతీయగేఅర్కేభవతి- విసుఖోదఃఖతః - పీడితమానసః స్త్రీత్యోద్వి
 గ్నః - ఏవంవిధశ్చతుర్థగేర్కేజాతోభవతి-అసుతఃప్రక్షహీనఃధనవజితోద
 రిద్రఃఏవంవిధస్త్రికోణేపంచమగతేరహజాతోభవతి - బలవాత్త్రుజితఃశ
 త్రుభిజితః తశ్చఏవంవిధశ్చత్రయూతేషష్ఠస్థానగతేర్కేజాతోభవతి-కేచిత్
 బలవాన్మష్టరిపుశ్చత్రయూతభివరంతి - తథాచనత్యః-షష్ఠిరోగతోక్ష
 ఘ్నభిః - ఆచార్యేణాత్రయవనేశ్వరమతమంగీకృతం-యతష్షష్ఠస్థానస్థితా
 వాంపాపానాంయవనేశ్వరేణానిష్ఠంఫలమభిహితం - తథాచశుచిద్వజః॥మ
 స్త్రాశ్రీతోర్కేవిషశస్త్రదాహతుద్రోగశత్రువ్యసనోపతప్తం కాష్ఠాశ్చపా
 తావవికీర్ణపంత్రాయూనేలవీదంష్ట్రినఖక్షతాంశ్చ | కుజోగతస్త్రతపరిక్ష
 తాంగంధ్యగ్వాధితంధిక్కుతకర్మితంచ | సారశ్శిరోశ్చాశనిపాతవాతద్వి
 మష్టిహతోపహతంచకుర్యాదితి-అనేనై వాతదేశంపాపానామూచార్యః-
 కరిష్యన్మృతే॥ ౨

మూ- స్త్రీభిగతః పరిభవంమదగేవతం గేస్వల్పత్వజో నిధనగేవికతే
 త్తణశ్చుభమేనుతధానుఖభాక్సుఖశౌర్యభాక్ఫేలాభేప్రభూత

ధననాపతితస్తురిః॥ ౩

వా॥ అథలగ్నాత్మతీయమాప్తమనవనుదశమైకాదశద్వారశగతేర్కేజాత
 న్యస్సరూపంచసంతతిః కేనాహ॥స్త్రీభిగతభిః॥ వతంగెచిత్తేనుదగేస్తప్త
 మస్థానగతేజాతఃస్త్రీభియోషిద్భిఃపరిభవంగతఃపాగ్రత్తః-స్త్రగతంగభి
 వాపారః-నిధనగేఅష్టమగతేవతం గేసూర్యేస్వల్పాస్త్రజంత్వాపత్యవికతేక్ష
 ణశ్చవికతేఅక్షిణీయస్యః సగృష్టిభావత్యర్థః - ధమేనవమగతేమతా
 ధానుఖభాక్పుత్రభాగర్థభాగ్సుఖభాగ్చభవతి - కేచిద్ధమేనుతార్థరహిత

ఇతిపరంతి-తదాచ సత్యం॥ సా ధ్యాచారవిరోధామయప్రదోదై న్యకృన్ననమ
 సంద్యతి-భేదశ మేసుఖశౌర్యభాక్ సుఖతో బలీచ ఫవతి-లాభేవీ కాదశే ప్రభూ
 తధనవాక్ బహువిత్తో భవతి-రిఘద్వాద శేవతిః స్వకమపరిభ్యష్టో భవతి-
 ఇత్యాదిత్యచాగః॥ ...

మూ- మూకోన్య త్తజడాంధహీనబధిర ప్రేమ్యాశ్శశాంకోదయేస్వత్తా
 జోచ్చగ తేభసిబహుసుతస్సస్వఃకుటుంబీధనే॥ హింసోభ్యాశ్శగ తే
 సుఖేనతనయేతతోక్త భావాన్వితో నై కారిర్మృదుకాయవహ్ని
 మదన స్త్రీన్దౌలనశ్చురితే॥ ...

వ్యా॥ అధవంద్రేలగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠగ తేజాతస్యస్వ
 రూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ ॥ మూకఇతి॥ మూకోవ్యాసః-ఉన్నతైఃధాతు
 వైషమ్యాద్యధేష్ఠ కాఠీ-జడఃఆజ్ఞఃఅంధః నేత్రహీనః-హీనఃఅనుచితకమకృ
 త్-బధిరఃశోత్రేంద్రియహీనః-ప్రేమ్యాదానః-ఏవంఏమామన్యతమః-శశాం
 కోదయేంచంద్రే ఉదయగెలగ్నగ తేజాతో భవతి - ఏతన్వైషవృషకర్కటవ
 జ్ఞాంతేషాంవిశేషమాహ-స్వత్తా-జౌచ్చగతఇతి - స్వత్తఃకర్కటకఃత
 స్త్రికలగ్నైతథ్తేనచంద్రేధనివిత్రవాక్ - అజేమేవలగ్నైతద్గతేచంద్రేబహుసు
 తఃప్రభూతపుత్రః-చంద్రస్యోచ్చవృషఃతస్త్రికలగ్నైతద్గతేచంద్రేనస్వః అధ
 వాక్ధసెలగ్నాద్వితీయేచంద్రేకుటుంబీ బహుకుటుంబో భవతిభాత్మగ
 తేతృతీయగేహింసఃకూగ్రఃప్రాణిపథకోవాభవతి- సుఖేవతుభేనతనయే
 పంచచుష్ఠానేనయుక్తేవతుభేపంచమేచేత్యధః- తతోక్తభావాన్వితః
 తయోస్తానయోఃపోక్తాయేభావాఃతై రన్వితః - చతుర్థేసుఖబంధువేశ్తా
 ద్యన్వితః-పంచమేపుత్రప్రతిభాద్యన్వితఇతి-నై కారిరిత్యాది-నైకారిః- బహు
 శత్రుఃప్రృదుకాయఃసుకుమారశరీరః- మృదువహ్నిః నాతిప్రతిప్రాగ్నిఃప్రృదు
 మధనఃఅల్పరతికః-తీక్ష్ణఃఉగ్రస్వభావః - అలసఃక్రియాస్వపటుః-ఏవంవిధోరి
 గెలగ్నా తేషస్తథేచంద్రేజాతో భవతి॥ ...

మూ ఈష్టస్త్రిప్రమదోమదేబహుమతిర్వ్యాధ్యదితశ్చాప్తమేసా
 భాగ్యాశ్చ జిహ్మతబంధుధనభాక్ ధర్మస్థతేనీతగౌనిష్పత్తింసము
 ప్రేషిధర్మధవధీశౌరై ర్యుతః కర్త గేభ్యాతో భావగుణాన్వితోభ
 వగ తేషుద్రోగహీనో వ్యయే॥ ...

వ్యా॥ అఖలగ్నాశ్చప్రమాప్తమనవమదశమైకాదశద్వాదశస్థేచంద్రేజా
 తస్యస్వరూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ॥ ఈష్యురతి॥ ఈష్యఃపృథగ్రిమత

రి-తీవ్రమదఃఅతిమదఃవివంఘోమదేన పమగతేచంద్రజాలోభవతి-బహు
 హతిఃబహుప్రజ్ఞఃవవలబుద్ధిరిత్యర్థః-వ్యాభ్యుదయః-తం-గపీడితః- ఏవంఘోష్ట
 మగతేచంద్రజాతోభవతి-సౌభాగ్యంసర్వజనవాల్లభ్యం - ఆస్యజాఃపుత్రాః
 మిత్రాణిసుహృదఃబాంధవాస్సన్వజనాంధనంవిత్తంతద్వాః - శీతగౌచంద్రే
 ధనుఃగతేనవమస్థానాశ్రితేజాతోభవతి - నిష్పత్తినిష్కారనంసర్వత్రసము
 పైతిగచ్ఛతి- ధనుఃధనదీశౌర్యైర్గుతఃధర్మేణపుణ్యేనధనేనవిత్తేనధియా
 బుద్ధ్యాశౌర్యేణబలేనయతః-ఏవంఘోష్టగృహతమస్థానగతేచంద్రజాతో
 భవతి-ఖ్యాతఇతి-ఖ్యాతసర్వత్రప్రసిద్ధః-భావగుణాంతఃభావవికాదశోలా
 భస్థానంతేనాన్వితఃసలాభఇత్యర్థః- ఏవంఘోభవగతేవికాదశగతేచంద్రజా
 తోభవతి-కుండ్రోహింసస్వభావః-అంగహింసః-అవయవరహితః- ఏవంఘో
 ఘోవ్యయేద్వాదశగతేచంద్రజాతోభవతి-ఇతిచంద్రచారః॥ ... ౫

మూ- లగ్నైకుజేక్షతతనుధః-నగదనోద్ధమే-ఘవాదినకరప్రతి
 మోన్యసంధః-విద్వాఃధనీ-ప్రబలపండితమంత్ర్యశశ్రుధమజ్ఞవి
 శ్రుతగుణాఃపరతోర్మవద్జే॥ ... ౬

వ్యా॥అధలగ్నాదిగతయోఃకుజబుధయోజాతస్యస్వరూపంపసంతతిల
 కేనాహంలగ్నఇతి॥ లగ్నగతేమజేప్రహరాదిసాక్షతతనుః-విక్షతశరీరః- ధన
 గద్వితియగతేకదన్నుకుత్సితాన్నాశీధర్మేనవమేఅఘవాకాపావరతోభవతి-
 అన్యసంధోదింకరప్రతిమః- అన్యేషుపరిశిష్టస్థానేమధ్వితోదినకరప్రతిమోర్మ
 తుల్యఫలః-తృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠప్రమాప్తమదశమైకాదశేషుయా
 న్యాదిత్యస్యఫలాన్యభిహితాని తాన్యేవభౌమస్యవాచ్యాని - తద్యధాత్మతీ
 యేమతివిక్రమవాకచతుర్థే-విసుఖఃపీడితఃసానసః- పంచమే అసుతః- ధనవ
 జితః- షష్ఠేబలవాశత్రాజితః- సప్తమేస్త్రీభిః పరిపంగతః- ఆష్టమే-స్వ
 ల్పాత్మకః- నవమేవికలేక్షణః- దశమేసుఖశౌర్యవాక- ఏకాదశేప్రభూతధన
 వాకాద్వ్యగతే-తితః - ఇతిభౌమచారః - అభబుధచారః-విద్వాఃధనీశ్వాది-
 జ్ఞేబుధేలగ్నగతేచంద్రజాతంఘోభవతి- ద్వితీయేధనవాక-త్పతీయే ప్రఖలః
 ప్రకషేణఖలోనుజ-న-చతుర్థే-పండితః- పంచమేమంత్రీషు-పైఅశశ్రుః
 విగతరిపుః- సప్తమేగుహజ్ఞః-ఆష్టమేశ్రుతగుణః- ప్రఖ్యాతగుణః- పరతోన్య
 స్థానేషుచినమదశమైకాదశద్వాదశేషుఅకావలీసూర్యవతీయాన్యకాన్య
 ఘోర్మబిహితాని తాన్యేవభౌమస్యవాచ్యాని-తద్యధాత్మతీయే సుతాధిసుఖభా
 కే-శ-మేసుఖశౌర్యభావః-దశమేప్రభూతధనవాకాద్వ్యగతే-పతి-ఇతి - ఇతి

బుధచారః॥ ..

...

...

...

...

...

...

మూ-విద్యానానువాక్యంకృతవణస్సుఖీచధీమానశత్రుపితృతోధికశ్చ॥ నీ
చస్తవస్వీసధనస్సలాభఃఖలశ్చజీవేక్రమశోవిలగ్నాత్॥ ౭

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యజీవస్యఫలమింద్రవజ్రయాహ॥ విద్యానితాజీవేగు
రౌవిలగ్నాత్ప్రభృతిద్వాదశసుస్థానేషుస్థితేక్రమశఃపరిపాట్యాపతానిఫలాని
తద్యధా-లగ్నగతేగురౌపండితోభవతి-ద్వితీయేసువాక్యశోభనవచనః-శ్చ
తీయేకృపణఃఅదాతా-చతుధే-సుఖిపంచమేధీమా-బుద్ధిమా-షష్ఠే అశ
త్రుఃవిగతరిపుః-సప్తమేపితృతోధికఃగుణాధికః అష్టమేనీచఃస్వకులానుచితక
మ-కృత్-నవమేతవస్వీదశ-మేసధనఃసవిత్తఃపకాదశేసలాభః-లాభయుక్తః-
ద్వాదశశేఖలః-త్రూరచేష్టః-ఇతిబృహస్పతిచారః॥ ... ౭

మూ-స్తరనిపుణస్సుఖితశ్చవిలగ్నేప్రియకలహాస్తగతేసురతేపున్ః॥ త
నయగతేసుఖితోభృగుపుత్రేగురువదతోన్యగృహేసధనోంత్యే॥ ౩

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యశుక్రస్యఫలంచిత్రితయాహ॥ స్తరనిపుణఇతి॥ స్తరని
పుణఃకామకుశలః-సుఖితస్సంజాతసుఖః - ఏవంవిధోలగ్నగతేభృగుపుత్రేశు
క్రేజాతోభవతి-ప్రియకలహఃకలహప్రియః-సురతేపున్ఃసురతాభిలాషీ-ఏవం
విధోస్తగతేసప్తమస్తేశుక్రేజాతోభవతితనయగతేపంచమస్తేశుక్రేసుఖితఃసు
ఖితోభవతి-గురువదతోన్యగృహే - అతఃఅస్తాత్ స్థానత్రయాదస్యస్త్రిగృ
హేస్థానేగురువత్ జీవవత్ ఫలానివక్తవ్యాని - ద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమ
మనవమదశమైకాదశద్వాదశేషయా-గురోః బృహస్పతేఫలాన్యభిహితా
స్యేవశుక్రస్యవక్తవ్యాని-తద్యధాద్వితీయేసువాక్యోభవతి- తృతీయేకృపణ
తాచతుధే-సుఖిపప్తేఅశత్రుఃఅష్టమేనీచఃనవమేతవస్వీదశమేసధనఃఏకా
దశేసలాభఃద్వాదశశేఖలః-సధనోంత్యే అంత్యేయత్రకుత్రవాస్థానేమీనేశుక్ర
స్థితేసతి సధనఃవిత్తవా-భవతి-స్థానోక్తంతత్ఫలంసభవతి-కేచిదంత్యశజ్ఞేన
ద్వాదశరాశిరుచ్యతేతత్రగతేశుక్రేజాతఃసధనస్సాన్యదితివదంతి- ఇతిశుక్ర
చారః॥

మూ-అదృష్టాధో-రోగీమదనవశగోత్యంతమలినఃశిశుత్వేపీడాత-స్స
వితృసుతలగ్నేత్యసలవాక్॥ గురుస్వర్ణోచ్చస్థైశ్చపృథితినదృశోగ్రాసు
పురవస్సువిద్వాంశాచ్చర్వంగోదినకరసమోన్యత్రకథితః॥ ౯

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యసౌరస్యఫలంశిఖిణ్యాహ॥ అదృష్టాధః-ఇతి॥ అదృ
ష్టాధః-నిత్యగరిత్ర-రోగీవ్యాధితః మదనవశగః-కామాధీనః - అన్యంతమలి

సఃఅతీవసులోపేతః శిశుత్వేజాత్వేపీడాలోకావ్యాభ్యుదయః. అలసవాక్ అ
వ్యక్తభాషీ ఏవంవిధస్సవిత్సనుతేశనాలగ్నస్థితేజాతోభవతి-యదితులాధస్వి
మకరకుంభమీనానామస్యతమోరాశిలగ్నగతోనభవతితదైతదుక్తంఫలం
భవతిఏషామస్యతమేలగ్నగేశస్యసౌరస్యఫలమాహ-గురుస్వర్ణోచ్ఛస్థి
తి-గురుక్షేత్రేభస్విమీనాశనైశ్చరస్యస్వక్షేప్స్వక్షేత్రేమకరకుంభాతస్యై
వోచ్ఛస్థులా - ఏషామస్యతమోరాశ్యిచిలగ్నగతోభవతితత్రస్థితేవసౌరే
నృవతినద్యశఃరాజతుల్యోభవతి గ్రామపురపఃగ్రామాణాంపురాణాంచాధి
వతిః-సువిద్యావండితః-చార్వంగఃశోభనావహవశ్చభవతి - కేచిత్సుహృ
త్స్వర్ణోచ్ఛస్థిఇతివరంతి-తదయుక్తంయస్మాత్సాగావధ్యాముక్తం॥ స్వో
చ్ఛేప్స్వజీవభవనేక్షితిపాలతుల్యోలగ్నకక్షేభవతిదేశసరాధినాధఃశేషేషు
దుఃఖగదపీడితవచాత్మేదారిస్యకామవశగౌలిన్సుసశ్చేతి-దినకరసమో
న్యత్రకథితఇతి - అన్యత్రద్వితీయాదిస్థానేషుదినకరసమోర్కతుల్యఃకథితః
క్తిః-యాన్యదిత్యస్యఫలాన్యభిహితానితావ్యేవసౌరస్యవాచ్యాని - తద్వ
ధా-ద్వితీయేభూరిద్రవ్యోన్యవహృతథనోవక్త్రోగీచభవతి- తృతీయేమతివి
క్రమవాకావతుధేః-ఏసుఖఃపీడితమానసఃపంచమే అసుతోధనవజితశ్చప
త్తేబలవాశత్రునిజితఃస్తవప్రేక్షిభిఃశ్చపరిభవంగళఃఅప్తమేస్వల్పాత్తజో
వికలెక్షుణ్శ్చనవమెసుతాధఃసుఖభాగదశమేసుఖశౌర్యభాగ ఏకాదశేవ్ర
భూతధనవాక్ ద్వాదశేవతితఇతి-ఇతిశనైశ్చరచారః॥

మూ-సుహృదరివరకీయస్వత్తుతుంగస్థితానాంఫలమనువరిచి-శ్యంలగ్న
దేహాచిభావైః॥నరుపవయవివత్తీసామ్యసాపేషుసత్యకథయతివి
పరితరిప్పవస్తాప్తమేషు॥

వా॥ అథలగ్నదారభ్యయేతస్వారయోభావాఃతేషుభావేషువ్యయస్థి
జానాంసర్వేషామేవగ్రహణాంఫలవిశేషంమాలిన్యాహ॥సుహృదితి॥యదేత
త్ప్రతిగృహంలగ్నాత్ప్రభృతిద్వారశసుస్థానేషుఫలమనువరిచింశ్యం-భావాః
తనుకుటుంబసహజాదయఃలగ్నదేహాచిభావైరితి-లగ్నందేహః శరీరంప
రికల్ప్యం-లగ్నదారభ్యతనుకుటుంబసహజాయోభావాఃపరికల్పయి
అత్రకాభ్యాంకింతత్యవ్యతేఅస్యైవ-యస్మాద్యవనేశ్వరిః ॥ మూర్తిః-చ
హోరాంశశిఖంచవింద్యాదితి - అత్రశశిభాన్నపరికల్పయిలగ్నాత్ప్రక
ల్పయితేషుశరీరాదిభావేషుయోగ్రహావ్యవస్థితః-సతస్యభావస్థిభిః

కృతాంతావకరోత-కథమిశ్యత్రాహ-సుహృద్యుతీయస్వశాతుంగ స్థితా
 నాంఘలమనుచింత్యమితి-సుహృత్తే త్రంమిత్రత్వం ఆరితే త్రంశత్రుధం వ
 రకీయముదాసీనభ-స్విత్రమాత్మీయతే త్రం-తుంగముచ్చభం ఏతేషుస్థా
 నేషుస్థితానాంఘలమనుచింత్యంపరికల్ప్యం-భావస్థోగ్రహణాయాదృశేతే
 త్రేభివిత్రాదృశంఘలంప్రయచ్చతి-నన్వత్రసుహృదాదిత్రాణాం పరిగణ
 నాకృతాత్రానశుభాశుభఫలవిభాగఉక్తీఉచ్యతే అధా-దేవైతద్గమ్యతే-
 తథామిత్రత్వేత్రస్థోభావవృద్ధికగోతిశత్రుత్వేత్రాదిస్థశ్చతదానీం - తత్రచ
 యేశుభాశుభత్వేత్రేనో కైత్రకోణనిచభేతేపిగ్రాహ్యే- మిత్రాదితేత్రాణ్య
 న్యేష్యతోపలక్షణానిజ్ఞేయానికాపునరవివరకీయయోర్విశేషః ఉచ్యతే - ఉ
 డాసీనోత్రవరోభిప్రేతఃఅరిశ్మత్రుః-తత్రైత్రదుక్తంభవతి-పాపసౌమ్యవా
 నీవస్థశత్రుత్వేత్రస్థోవాయస్త్రిభావేవ్యవస్థితఃతస్యభావస్యహానికరోతి
 ఉదాసీనతేత్రసోనహానింనచవృద్ధిం - మిత్రత్వేత్రస్వత్వేత్రేమూలకోణే
 త్వాచ్యేవావ్యవస్థితోభావస్యవృద్ధిమితి - ఏతత్కేహంచినత్రతం తథాచభగ
 వాకాగితి ॥ సీచత్వరిపుగేహస్థోగ్రహణభావవినాశకృత్ | ఉదాసీన
 గృహేమథోమిత్రత్వస్వత్రికోణగః | స్వోచ్చగచ్ఛగ్రహణావశ్యభావవృ
 ద్ధికంస్వత్రైతి॥ సత్యాచార్యస్తు సముపచయవిపత్తీసాన్యపాపేషుకథయ
 తి-యస్త్రిభావేసౌమ్యాంస్థితానస్యభావస్యసముపచయవృద్ధింకుర్వంతి -
 యస్త్రిభావానేపాపాంస్థితాతస్యభావస్యవిపత్తిహానింకుర్వంతి- కింతురిష్ట
 షష్టాష్టమేష్వేతద్విపరీతంకథయతి - రింఘద్వాదశేస్థానేసౌమ్యాంభావ
 హానింకుర్వంతి - పాపాంవృద్ధి-తేనరిష్టేసౌమ్యావ్యయహానింకుర్వంతిపా
 పాంవ్యయవృద్ధి-కస్టేసౌమ్యాంశత్రుహానింకుర్వంతిపాపాశ్శత్రువృద్ధి-అ
 ష్టమేసౌమ్యాంమృత్యుహానింకుర్వంతిపాపాంమృత్యువృద్ధిమితి-తథాచనత్యః॥
 సౌమ్యాంపుష్టింపాపాస్తదానీంసంత్రితాగ్రహానింకుర్వంతి | మూర్త్యాదిమనః
 సేంత్యేషష్టేచవివర్య-మౌత్సలదాశ్రిత-ననుపూర్వంసౌమ్యానాంపాపానాం
 చోపచయస్థానావస్థితానాంశుభంఘలంవ్యాఖ్యాతం-తత్కథంషష్టస్థాంపా
 పాంశత్రువృద్ధింకుర్వంతీతచేదుచ్యతే- పూర్వంసామాన్యేనోక్తయత్రచవా
 చసికీచాధాభవతి - తత్రసామాన్యంభావఘలంత్యక్వాయథోక్తఫలంనచక్త
 వ్యం-యద్యేవంకథంస్వౌజాతకేఉక్తం॥ పుష్టంతిశుభాభావామూర్త్యా
 దీకఘ్నుంతిసంస్థితాంపాపాః | సౌమ్యాష్టమేరిఘ్నున్స్వనేష్టావ్యయాష్టమ

గా. ఇతి - అత్రోచ్యతే-బృహజ్జాతకే ఆచార్యేనోక్తం- స్వల్పజాతకేత్వన్యా
చార్యమతేనాన్యథోక్తం - ప్రజ్ఞేయమాచార్యస్య - జ్యోతిషమాగమశా
స్త్ర్యం ప్రతిపత్తౌ నయోగ్యమస్మాకం స్వయమేవవికల్పయితుంకింతు బహు
నాంమతంవత్స్యే ఇతి - యత్రాచార్యాణాంనమసంఖ్యానామతభేదః- త
త్రవరాహమిహిరోమతద్వయమపిదర్శయతి - తథాచబృహద్యాత్రాయా
మన్యరూపాంగ్రహకుండలికాం-స్వల్పయాత్రయాంసామాన్యరూపాంచా
వదత్-ఏవంబృహదల్పయోర్ద్విపాహపటలయోరపి॥

౧౦

మూ - ఉచ్చత్రికోణస్వసుహృచ్చత్రునీచగృహోర్మగైః శుభంసంపూ

ణాపాదోనదళపాదాల్పనిష్ఫలమ్॥

౧౧

వ్యా॥ అథగ్రహకుండలికాఫలవిశేషమునుష్టుభాహః॥ ఉచ్చేతి॥ గ్రహకుండ
లికాయాంఫలద్వివిధముక్తం- శుభమశుభంచతత్రయచ్ఛుభంఫలంతదుచ్చ
త్రికోణస్వసుహృచ్చత్రునీచగృహోర్మగైః హైంద్రతం యథాక్రమంపా
దోనదళపాదాల్పనిష్ఫలంభవతితేనోచ్చస్తోగ్రహః సంపూణాంప్రయచ్ఛతి
మూలత్రికోణస్థః పాదోనంస్వక్షేత్రస్థోధకం-మిత్రక్షేత్రస్థఃపాదఫలంశతు
క్షేత్రస్థఃపాదదఫ్యల్పంనీచస్తోస్తమితత్చనకిచిదపి - ఏవంశుభఫలంశుభ
గ్రహణాదేవాశుస్యగ్రహస్యవృత్తమేణవ్యాఖ్యేయంతత్యాస్తమితో
నీచస్థశ్చశుభంఫలంసంపూణాంప్రయచ్ఛతిత్రుక్షేత్రస్థఃపాదోనం మిత్ర
క్షేత్రస్థోధకం - స్వక్షేత్రస్థఃపాదంతికోణస్థఃపాదదఫ్యల్పం ఉచ్చస్తోన
కించిదపి- ఏవంజాతకకాలేగ్రహస్యావస్థానాత్ఫలంవాచ్యం-దశాష్టకవ
గాదిఫలవక్తికాలేశుభమశుభంవాపుషఫలంబలవాసేవప్రయచ్ఛతి ఏత
చ్చపూర్వమేవవ్యాఖ్యాతంఉక్తంచతత్కాలంబలయ్యక్రోభవతియదిదశా
ధివస్తస్యశుభమశుభంవాపిఫలంవక్తవ్యనిత్యమేవపరిపూణామితి॥

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృత్తౌ

భావాధ్యాయోవింశతిః॥ ౨౦

అథాశ్రయయోగాధ్యాయపార్వరంభః,

మూ - కులపశుకులముఖ్యిబంధుసూర్యాధ్యాయశుభిరోగిన్యపాస్త్వభేక

వృద్ధ్యాపరవిభవసుహృత్స్వబంధుపోష్యాగణపబలేశన్యపాశ్చమి
త్రభేష॥

౧

వ్యా॥ అథాతత్రయయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే-తత్కాదావై
కాదిసంఖ్యోత్తరవృద్ధ్యాస్వగృహగతానాంగ్రహాణాంమిత్రక్షేత్రగతానాం

చ ఫలం పుష్పి శాగ్రయా హః॥ కులసమకులేతి॥ స్వభేషు స్వరాశిషు ఏకవృద్ధ్యాస్థి
 త్రైగ్రహౌ జాతాః కులసమకులముఖ్యబంధుపూజ్యాధనిసుఖభోగీ సృసాః పు
 రుషాభవంతి - యస్మిన్ కస్మిన్ గ్రహే స్వక్షేత్రగతే జాతః కులసమః స్వకులతు
 ల్యోగవతి ఏవం ద్వయోః స్వక్షేత్రస్థయోః కులముఖ్యః స్వకులప్రధానః స్వకు
 లాధికః - త్రిషు బంధూనాం పూజ్యః చతుషు ధనీ విత్తవాః - పంచసుసుఖి - ష
 ట్సు భోగీ చృపతుల్యః - కేచిన్ బృహత్పతివరంతి - తథా పుత్రపమానాద్ బృహత్పతివభూ
 వత్పతితత్సమత్వమేవోక్తం - స్వల్పజాతకేష్యేవముక్తం - కులతుల్యకులాధికబం
 ధుమాన్యధనిభోగస్వపసమనరేంద్రా ఇతి - నప్తసుచరేంద్రో రాజా ఏవం గుణః -
 ఏకోత్తరవృద్ధ్యా స్వక్షేత్రగేషు జాతోభవతి - పరవిభవేశ్చాది - ఏకవృద్ధ్యా ఇ
 త్యనువతః తేషు త్రైవిధ్యేకవృద్ధ్యాస్థితేషు పరవిభవసుహృత్స్వల్పబంధుబాహ్య
 గణపబలైశ్చ సృసాశ్చ జాతాభవంతి - తేనైకస్మిన్ మిత్రక్షేత్రగతే గ్రహే జాతః
 పరవిభవపోష్యోభవతి - పరాధీనజీవన ఇత్యర్థః - ద్వయోః సుహృత్స్వోపేక్ష్యః
 స్వపోష్యః జ్ఞాతపోష్యోభవతి - చతుర్లుబంధుపోష్యః భ్రాతృపోష్య ఇత్యర్థః - పం
 చసుగణపః గణస్వామీ షట్సు బలైశః సేనావతి - సప్తసు పోరాజా॥
 మూజనయతి చృపమేకోవ్యుచ్చగౌమిత్రదృష్టః ప్రచురధనసమేతం మిత్ర

యోగాచ్చసిద్ధమ్॥ విధనవిసుఖమూఢవ్యాధితాబంధతప్తావధదురి

తనమేశాశ్చ త్రునీచతుఃకేషు॥

వ్యా॥ అథోచ్చగతస్యైకస్యాపి మిత్రదృష్టస్య ఫలమేకోత్తరవృద్ధ్యానీచశ
 త్రుస్థానాంచమాలిన్యాహ॥ జనయతితి॥ ఏకోవ్యుచ్చగతో గ్రహే మిత్రదృష్టః
 సుహృదవలోకితః సృపం రాజా నంజనయతి ఉత్పాదయతి - ఏవమేకోపు
 చ్చగతో మిత్రయోగాన్తి త్రయం క్తత్వా త్ప్రచురధనసమేతం సిద్ధంచ జనయతి -
 ప్రచురధనసమేతం పర్యాప్తవిత్తయక్తం సిద్ధం సర్వత్రస్వజనపూజ్యః జన
 యతి - విభనవిసుఖమూఢేశ్చాది - ఏకవృద్ధ్యేత్యనువర్తతే ఏకవృద్ధ్యాశ్చ త్రునీచ
 ర్మగేషు శత్రుక్షేత్రగతేషు నీచగేషు వా గ్రహేషు విధనవిసుఖమూఢ్యాధితా
 బంధతప్తావధదురితసమేతా జాతాభవంతి - తేనయస్య జన్మస్యేకోగ్రహః శ
 త్రుక్షేత్రగోనీచగౌవాభవతి సవిధనః దరిద్రోభవతి - యస్య ద్వానవిసుఖోదఃఖ
 తః - యస్య త్రయః సమూఢః విచిత్రః - యస్య చ త్వారః సవ్యానితః పీడితః - య
 స్య పంచసంధనతప్తః - యస్య షట్సతప్తోబహుదః - ఖంతవః - యస్య సప్తన
 వధదురితసమేతోభవతి అవధ్యవధోదురితం వధివదురితం దుష్కృతం - తే
 నసమేతో యుక్తోభవతి - నీచేయద్యపి నప్తసంభవతి తథాపి వజ్రాదివత్ పూ

ర్వశాస్త్రానుసారేణ తత్ఫలం పదేశః॥

9

మూ - నకుంభలగ్నం శుభమాహనత్యోన బాగభేదాద్వననావదంతి ॥ ౩

స్యాంశభేదోనతథాస్తిరాశేరతప్రసంగస్త్వితివిష్ణుగుప్తః॥ 3

వ్యా॥ అధకుంభలగ్నజాతస్య అశుభం ఫలము పజ్జంకితయాహ॥ కుంభలగ్న

మితి॥ సత్యాచార్యః కుంభలగ్నం జన్మనిశుభమాహనశోభనమిత్యుక్తవాక్-త
 ధావనత్యః జన్మనిచంద్రశ్శేష్ఠః ప్రవదేద్ధోరారినధనవజ్యేకస్సృత్ హే
 రాచభవేదిష్టద్విపదేష్విహకుంభవజ్జంహి॥ కుంభవిలగ్నేజాతోభవతిన
 రోదుఃఖిశోకసంతప్తభిః-నభాగభేదాదితి-పురాణయవనాభాగభేదాద్వాద
 శభాగభేదాజ్జన్మనికుంభలగ్నం శుభం శుభం వతియన్యకస్య వా లగ్నస్య కుంభ
 ద్వాదశభాగేన నశుభమితి వదంతి-నతు కుంభలగ్నేశుభాశుభమితి-తథావ
 తన్మతానసారిణాశ్రుతకీర్తితాపున్యక్తం॥ సర్వస్త్రికలగ్నగతే కుంభద్విరసాం
 శకోయదాభవతి-రాశౌనతదానుఖితః పరాన్తభాజీభవేత్పునఃపత్తి-అత్ర
 విష్ణుగుప్తచాణక్యావాహతుః-కస్యాంశభేనభి-యదుక్తం భాగభేదాత్ కుం
 భలగ్నం జన్మనశుభమితి-తత్కస్య రాశేర్లగ్నగతస్య కుంభద్వాదశభాగూ
 నాస్తి-సర్వస్త్రికల స్తివివేచితే-యది కుంభస్య ద్వాదశభాగోనశుభస్తదాన
 ర్వాణ్యేవలగ్నోక్తాని ఫలాని నిరర్థకాని భవంతి-తస్మాదతప్రసంగః-తేనకుం
 భలగ్నమేవాశుభం నతద్భాగభేదాత్ ఇతి తథావత్ ద్వాదశ్యం॥ కుంభద్వాదశభా
 గాలగ్నగతోన ప్రశస్యతేయవస్తే॥ యద్యేవం సర్వేషాం లగ్నగతానామిష్టఫ
 లం సస్యాత్-ఘటయోగాద్యాశీనాం నహి తత్సర్వశాస్త్రకారణం॥ తస్మా
 త్కుంభవిలగ్నం జన్మస్య శుభం నతద్భాగభేదాత్॥ 3

మూ - యాతేష్యసత్స్వనమభేషుది నేశహేమారాంభూతోమహేమూ

ద్వమబలాధః యుతోతేజాః॥ చాంద్రింశుభేషు యజిమాదకవ

కాంతిస్యాస్థాస్థాగ్యధీగుధురవాక్యయుతః ప్రజాతః॥ ౪

వ్యా॥ అథునాహేమారాస్థానాం గ్రహాణాం ఫలం వసంతతిలకేనాహ॥ యాతే
 ష్వితి॥ అనత్సుపా॥ గ్రహేషు అనమభేషు విషమరాశ్యవస్థితేషు నకేవలమేతా
 వత్-దినేశహేమారాం ఆవిశ్యహేమారాం యాతేషు పాశ్చిమేషు విషమరాశిషు
 పాపాః ప్రధమాధకస్థాయదాభవంతి తదాజాతః ఖ్యాతే సర్వత్ర ప్రసిద్ధః-మ
 హేమద్వమబలాధః యుతోమహేమద్వమోమహూత్సహః బలవాక్ వీర్య
 వాక్ అథక్యాయతోధనవాక్ అతితేజా అతేజస్వీ చ భవతి-చాంద్రింశుభేష్వి
 తియుజిసమరాశౌ శుభేషు సావ్యగ్రహేషు చాంద్రి-హేమారాం యాతేషు సమ

రాశిమస్రవమాధాన్యఃసౌమ్యాయదాభవతి - తగాజాతోమాదవయ
తోమృదుస్వభావః-కాంక్షాయుత-దుర్బలిమా-సౌఖ్యయుతః సుఖాన్వితః- సౌ
భాగ్యయుతః-సర్వవప్రియః- ధీయుతఃమతిమా- మధురనాక్యయుతఃప్రి
యంవదఃపతైగుణైఃయుక్తజాతోభవతి॥ ౪

మూ-తాస్వేవహూరాస్వపరక్ష-గేషుజ్ఞేయానరాశిపూర్వగుణేషు
ధ్యాః । వ్యత్యస్తహూరాభవనస్థితేషుమత్యా-భవంతుక్తగు
ణైర్విహీనాః॥ ౫

వ్యా॥అధపునఽపి హూరాగతంభలమిద్రవజ్రయాహ॥తాస్వేవేతి॥తా
స్వేవపూర్వోక్తాసుహూరాసు అవరక్ష-గేష్వర్యరాశ్యాశ్రితేషుజాతాన
రాశిసర్వేషుపూర్వోక్తగుణేషుమధ్యాః- ఏతదుక్తంభవతి-సమరాశిమరవి
హూరాయాంపాచగ్రహణామవస్థానం యదాభవతితదాజాతానాంపూ
ర్వోక్తగుణేషుధ్యాభవంతి - ఏవంవిషమరాశిమచంద్రహూరాయాంసౌ
మ్యగ్రహణామవస్థానంయదాభవతితదాజాతానాంపూర్వోక్తగుణామధ్యా
భవంతి-వ్యత్యస్తహూరాభవనస్థితేషు- వ్యత్యస్తాసువివేరితస్థాసుహూ
రాసువ్యత్యస్తేషుచభవనేషురాశిమస్థితేషు గ్రహేషుజాతా మర్థామను
మ్యాడక్తగుణైఃవిహీనావజితాభవంతి-ఏతదుక్తంభవతి-సమరాశిమచంద్ర
హూరాయాంపాచానామవస్థానంయదిభవతితదాజాతామహూర్య మబ
లాభ-హీనావితేజఃశ్చభవతి- ఏవంవిషమరాశిమచిత్త్యహూరాయాం
సౌమ్యనామవస్థానంయదాభవతితదాజాతామాదవ కాంతి సౌఖ్యసౌ
భాగ్యధీమధురవాక్యఃహీనాజాతాభవంతి - అత్రచదశితేగ్రహవస్థానే
యధాయథాగ్రహబహుత్వంభవతితథాతథాగుణబహుత్వంవక్తవ్యం॥ ౫
మూ-కల్యాణరూపగుణమాత్మసుహృద్భూతాణేచంద్రోన్యగస్తదధినాథ
గుణంకరోతి । వ్యాఖ్యోద్యతాయుధచతుర్భుజాంఘ్రజేషు తీర్ణ్యతి
హింద్రగురుతల్పరతాటనాశ్చ॥ ౬

వ్యా॥అధరేక్కాణావస్థానార్చంద్రస్యఫలంవసంతతిలకేనాహ॥కల్యా
ణరూపేతి॥వృత్తానురోధావత్రవృకాణిత్యుక్తం-అత్తీయద్యేక్కాణేయదా
చంద్రఃస్థితోభవతి - అథవాసుహృద్ద్యేక్కాణేతత్కాలమిత్రద్రేక్కాణేస్థిత
స్తదాజాతఃకల్యాణరూపగుణప్రశస్తరూపః-ప్రశస్తగుణశ్చభవతి- అన్యగః
అత్తీయద్యేక్కాణమిత్రద్యేక్కాణావస్థానంవినాన్యద్యేక్కాణావస్థితశ్చంద్రఃత
దధినాథగుణంకరోతి-యస్మిన్ద్యేక్కాణేచంద్రమావస్థితస్తస్యయోధివతిః

సయదిచంద్రస్యతత్కాలమధ్య స్తద్దాజాతస్యమధ్యమారూపగుణభవతః
అధద్యేక్కాణాధిపతిష్పంద్రస్యతత్కాలమర్దిస్తదాజాతోరూపగుణహీనో
భవతి-వ్యాఖ్యోద్యతాయుధేతి-వ్యాశదేక్కాణేనర్పద్రేక్కాణేస్థితేచంద్రే
జాతఃతీక్షణఃఉగ్రోభవతి-ఉద్యతాయుధద్రేక్కాణఃసాయుధస్తత్థే చంద్రే
జాతోతిహింసఃప్రాణిభూతతోభవతి-చతుశ్చరణఃచతుష్పద ద్రేక్కాణః
తత్రస్థితేచంద్రేగురుత్పరతోగురుదారాభిగామీభవతి. అండజద్రేక్కాణః
పక్షిద్రేక్కాణః-తత్రస్థేచంద్రేఅటనఃపరిభృమణశీలోభవతి. ఆత్మీయాది
ద్రేక్కాణపవవ్యాలద్రేక్కాణేతత్రస్థేచంద్రేఫలస్వయమపివక్తవ్యం. అ
త్రవ్యాశద్రేక్కాణఃకకటద్వితీయఃపృశ్చికాద్యఃమీనతృతీయః-ఉద్యతాయు
ధద్రేక్కాణఃమేషాద్యఃమేషతృతీయఃమిధునద్వితీయః-సింహాద్యఃతులాద్వి
తీయఃకుంభాద్యశ్చ-అత్రాపిగుణస్వయంతర్భూతద్రేక్కాణస్థేచంద్రేఫల
స్వయంవక్తవ్యమితి॥

మూ-స్తేనోభో కాపండితాఞ్శానరేంద్రఃక్షీబశ్శూరోవిష్టికృద్దానవృత్తిః॥
పాపోహింసోభీష్పవశోఽత్తమాంశేష్వేషామీశారాశివద్వంద
శాంశై॥

2 వ్యా॥అథునామేషాదినవాంశకజాతస్యస్వరూపంశాలిన్యాహ॥స్తేనవృత్తిః॥
మేషవజ్రఃమన్యస్త్వికారాశౌలగ్నగతేమేషనవాంశకజాతఃస్తేనశ్చిరోభవ
తివృషవజ్రఃమన్యవనవాంశకజాతోభోక్తా అనంచయశీలః. ఏవంమిధునన
వాంశకజాతఃపండితోవిద్వాభవతికకటనవాంశకజాతఅధ్యఃకుశ్వరః-
సింహాంశకేనరేంద్రోరాజా-కన్యాంశకేక్షీ బఃపుంస్తద్విరహితః-తులాంశకే
శూరః-చంద్రాచునిపుణః పృశ్చికాంశగేవిష్టికృత్ భారజీవీధన్వ్యంశకేదాన
వృత్తిఃకుకరాంశకేషాపంకుభాశకేహింసః-క్రూరఃమీనాంశకేఅభీనిభా-
యఃకచిదధీరితివరంతిఅభీఃబుద్ధిరహితఃఆచార్యస్యాభీరిత్యేవాభిమతంతథా
చష్పల్పజాతకే॥తస్కరభోక్తృవిచక్షణధనిన్యవతనపుంసకాదిభయదరిద్రాః
ఖిలపాపోగ్రోత్కృష్టౌమేషాద్యానానవాంశకాభావాగ్నివగోత్తమాం
శేష్వేషామీశాగ్ని ఏష్వేషరాశిభువశోఽత్తమాంశేషుజాతా ఏషామేష
పూర్వోక్తానామీశాస్వామినోభవంతి-మేషలగ్నమేషనవాంశకేజాత
శ్చిరస్వామీభవతి - వృషలగ్నేవృషనవాంశకే జాతః నంచయశీలానాం
స్వామీభవతి. ఏవంమిధునసంధితస్వామీకకటేధనిస్వామీసింహాన్యవ

స్వామీమహారాజాధిరాజః కన్యాయాంక్లీబస్వామీ - వృశ్చికేభారవాహా
 నాంస్వామీ - ధన్వనిదాసానాంస్వామీ - మకరేపాసానాంస్వామీ-కుంభే
 క్రూరాణాంస్వామీమీనాంశకే అభయానాంస్వామీ - రాశివద్వాదశాం
 శైరితి-ద్వాదశాంశైః రాశివత్ ఫలానివాచ్యానియానిమేషాదిధేవంశ్ర
 మసిఫలాన్యభిహితాని - వృత్తాతామ్రగ్నిత్యేవమాదీనితాన్యేవమేషాదిద్వా
 దశాంశకజాతస్యవక్తవ్యాసీతి॥ ... ౭

మూ- జాయాన్వితోబలవిభూషణసత్వయుక్తస్తే జౌతిసాహస
 యంతశ్చకుజేస్వభాగే । రోగీమృతస్స్వయుఃపతిర్విషమోన్యదారో
 దుఃఖిపరిచ్ఛదయుతోమలినోర్గచ్ఛత్రే॥ ... ౮

వ్యా॥ అథభౌమసౌరయోఃస్వత్రింశాంశకథ్యయోః ఫలంవసంతతిలకేనా
 హ॥జాయాన్వితఇతి॥జాయాన్వితోభాగ్యయుక్తః- బలంవీర్యంవిభూషణా
 న్యలంకరణానిస్త్యమాదార్యంపత్రైర్యుక్తః-తథాతితేజసా అతిసాహసేన
 అశమీక్షితకార్యకరణేనచయుక్తః - ఏవంవిధః కుజేభామేస్వభాగేష్వత్రిం
 శాంశకగ్రతేజాతోభవతి-రోగీవ్యాధితః మృతస్వయువతిః మృతాస్వాపత్త్తి
 యాయవతిర్భార్యాయన్య-విషమఃకూరః- అన్యదారోన్యసంబంధినోదా
 రాయన్యపరదారానక్తః-దుఃఖిసుఖరహితః-పరిచ్ఛదయుతః గృహవస్త్రప
 రివారోపేతః-మలినఃమలోపేతః ఏవంవిధోర్గచ్ఛత్రేసౌరేస్వత్రింశాంశక
 గ్రతేజాతోభవతి-నస్పత్రత్రింశాంశకగ్రహణంనాస్తితత్కథంజ్ఞాయతే- త్రిం
 శాంశకఫలమేతదితిచేతఃఉచ్యతే-శుక్రఫలాభిధానేత్రింశాంశకగ్రహణాదితి

మూ- స్వాంశేగురౌధనయశస్సుఖబుద్ధియుక్తాస్తేజస్విపూజ్యనిరుగుద్య
 మభోగవంతః । 'మేధాకలాకవటకావ్యవవాదశిల్పశాస్త్రార్థసాహ
 సయుతాశ్శశిజేతిమాన్యాః॥ ... ౯

వ్యా॥ అథజీవబుధయోః స్వత్రింశాంశకథ్యయోఃజాతస్యస్వరూపంవసం
 తతిలకేనాహ॥స్వాంశఇతి ॥ ధనేనవిత్తేనయశసాకీర్త్యానుభవసాఖ్యేనబు
 ద్ధ్యావృజ్ఞయాయుక్తః- తేజస్వీనోత్సాహః పూజ్యః లోకవంద్యః- నిరుక్ స్వస్థ
 దేహఃఉద్యమవాఙ్మతానశీలః- భోగవాభోగసంయుక్తః - ఏవంవిధాగు
 రాజీవేస్వత్రింశాంశకగ్రతేజాతాభవంతి-మేధాబుద్ధిః- కలాగీతవాద్యనృత్య
 పుస్తకచిత్రకరాదిః- కవటఃదాంభికత్వం-కావ్యంకవేకమ-వినాదఃనా
 క్షటుత్వం- శిల్పంతతుకమాది-శాస్త్రార్థసతామాచారానుష్ఠానం- సాహస
 మసమీక్షితకార్యకరణంపత్రైర్యుక్తః అతిమాన్యోతిపూజ్యః- ఏవంవిధాశశి

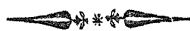
జేబుధేన్వత్రింశాంశకగతేజాతాభవంతి - కేబదత్రనర్వత్రైకవచనమేవే
చ్ఛంతి-తథాపినకశ్చిద్దోషః॥

మూ- స్వేత్రింశాంశేబహుసుతసుఖారోగ్యభాగ్యాగ్రరూపః శుక్రేతీక్ష్ణ
స్ఫులితవపుస్సుప్రకీర్ణేంద్రియశ్చ! శూరస్తద్భావిషమవధకానస్థణా
శ్చౌసుఖజ్ఞాచార్వంగేష్టరవిశశియుతేష్వారపూర్వాంశకేషు॥౧౦

వ్యా॥ అథశుక్రస్యస్వత్రింశాంశకస్థస్యకుజాదిత్రింశాంశకస్థయోశ్చంద్రార్క
యోశ్చజాతస్యస్వరూపముదాక్రాంతయాహ॥ స్వేత్రింశాంశఇతి ॥ బహు
సుతఃప్రభూతపుత్రః బహుసుఖోపరిమితసుఖః ఆరోగ్యేణనిరోగతయాభా
గ్యేనజనప్రియత్యేనఅధేనధనేనరూపేణసౌందర్యేణసంయుక్తః-కేచిద్భూ
ర్యాథేనరూపఇతివతంతి - భార్యయాకళత్రేణ-తథాతితీక్ష్ణఃకూరఃసులిత
వపుఃశోభనశరీరఃసుప్రకీర్ణేంద్రియః విక్షిప్తేంద్రియాభాః సుప్రకీర్ణాః
నివిక్షిప్తానీంద్రియాశియస్యబహుస్త్రిగమనశీలః - ఏవంవిధః శుక్రేన్వత్రిం
శాంశకగతేజత్పనోభవతి - శూరస్తద్భావిత్వాత్ - ఆరపూర్వాంశకేషుక్కు
జప్రథమేషుభాగేషు రవిశశియుతేష్వరగ్ర-చంద్ర సంయుక్తేషు యథాసం
ఖ్యంఫలాని-తద్యధా-కుజత్రింశాంశకగతేర్కే-శూరః సంగ్రామప్రియఃచం
ద్రేస్తద్భగ్నిరకారీ-సౌరత్రింశాంశకగతేర్కే-విషమః క్రూరఃభవతి-చంద్రమసి
వధకఃజీవత్రింశాంశకగతేర్కే-సద్గుణోభవతి-చంద్రైకధ్యః ఈశ్వరః - బుధ
త్రింశాంశకగతేర్కే-సుఖీభవతి- చంద్రజ్ఞఃపండితః - శుక్రత్రింశాంశకగతే
ర్కే-చార్వంగఃశోభనశరీరః-చంద్రేజ్ఞః సర్వజనప్రియః-ఏవమారపూర్వే
ష్వంశేషు- ఆరోంగారకః పూర్వః ప్రథమోయేషామంశకానాంత్రింశద్భూ
గానాంతేష్వితి॥ ౧౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృతౌ

అశ్రయయోగాధ్యాయఏకవింశః - ౨౧.

అథప్రకీర్ణాధ్యాయప్రారంభః - ౨౨.

మూ- స్వక్షాతుగమూలత్రికోణగాః కంటకేషుయావంతప్రతితాః!

సర్వఏవతేనోన్యన్యకారకాః కమగస్తతేహంవిశేషతః॥ ... ॥౧॥

వ్యా॥అధాతఃప్రకీర్ణాధ్యాయోద్వ్యాఖ్యానైః- మిత్రప్రకీర్ణకఇత్యు

చ్యుతేతత్రగ్రహణాంపరస్పరంకారకసంజ్ఞాంవైతశీయనాహ || స్వక్షే
 తి || స్వక్షేస్వక్షేత్రయోగ్రహస్థితః యశ్చతుంగేస్వోచ్చేయశ్చమూలత్రి
 కోణోస్థితః సచయదిలగ్నకంటకేషుకేంద్రేషుప్రతిభిత్తిభవతి - ఏవంభ
 స్యగ్రహస్యామ్యాస్యేవంభః కేంద్రసూయదిభవతితదాతాగ్రహవనో
 న్యంపరస్పరంకారకాఖ్యాభవత్-అనేనప్రకారేణయఃకమగఃయఃయస్తా
 త్ గ్రహాత్దశమస్థానస్థఃసభిశేషతః విశేషేణతేషాంగ్రహణాం మధ్యేకా
 రకసంజ్ఞాంభవతే-అతఃక్రంతకమగతులేషాంవిశేషతఇతి || ... ౧
 మూ- కర్కటోదయగతేయధోదుపేసోచ్చుగాః కుజయమార్గసూ

రయః! కారకానిగదితాఃపరస్పరంలగ్నగన్యసకలోంబరాంబుగః||

వ్యా||అథాన్యోకోదాహరణప్రదర్శనార్థంరథోద్ధతయాహ || కర్కటే
 తి||కర్కటోదయేకుళీరేలగ్నేతస్థేచోదుపేచంద్రేకుజోంగారకః యమశ్శ
 నిఃఅర్కః అదిత్యఃసూరిఃబృహస్పతిఃఏతేకుజయమార్గసూరయఃసోచ్చు
 గాఃఅక్షియతుంగస్థాయదిభవంతి - కుజౌమకరేశనిస్తులాయాంఅర్కోమే
 షేసూరికకటే-తదాతేపరస్పరమనోన్యంకారకాగదితాఉక్తాః - అనే
 నప్రకారేణయావంతోభవంతితావంతఃపరస్పరంకారకాఖ్యాః-అనేనోదా
 హరణేనైతత్ప్రతిపాదితంభవంతి - యథాపురుషస్యజ్వలగ్నేకేంద్రంవినా
 స్వక్షేత్రోచ్చత్రికోణగాతపిసంతతం పరస్పరంకంటకాస్తదాకారకసం
 జ్ఞామఖిలభంతే-లగ్నగన్యేతి - లగ్నగన్యగ్రహస్యపాగ్నగ్నేసమవధీతస్య
 సకలః సర్వోగ్రహాంబరగః దశమస్థానస్థశ్చాంబుగశ్చతుర్థస్థానస్థశ్చకా
 రకసంజ్ఞోభవతి-అనేనైతదుక్తంభవతి - లగ్నగోగ్రహఃస్వక్షేత్రోచ్చత్రికో
 ణేషుయద్యపిభవతి- తస్మాద్యోదశమస్థఃవతుభోవాసోప్యచ్చత్రికోణస్వ
 క్షేత్రాణామన్యతమేనభవతి - తథాపిలగ్నగతస్యసకారకాఖ్యోభవతినత
 స్యలగ్నగతఇతి-అతఃక్రంతలగ్నగన్యసకలోంబరాంబుగఇతి || - - - ౨

మూ- స్వత్రికోణోచ్చసూహేతురనోన్యన్యంయదికమగః! సుహృత్త

ద్గణసంపన్నఃకారకశ్చపిసన్నతః|| ... ౩

వ్యా||అథపునరపిఅన్యత్రారకలక్షణంసూప్టుభాహ || స్వత్రికోణోచ్చుగ
 ఇతి||స్వత్రికోణోచ్చసూగ్రహః కారకత్వేహేతుః కారణంసకేంద్రస్థఃయతో
 న్యోన్యగ్రహస్యలగ్నేకేంద్రంవినాన్యవధీతస్యయదికశ్చిద్గ్రహకమగోదశ
 మస్థానస్థోభవతి-సచస్వక్షేత్రోచ్చమూలత్రికోణానామన్యతమేనభవతి - త
 స్మాద్యోదశమస్థస్యయదిసుహృత్ మిత్రం-సకేవలమేతావత్తద్గణసంపన్నః

తేనమిత్రగుణేనసంయుక్తస్తాత్కాలికేన మిత్యామిత్రవిధినాధిమిత్రతాంప్రా
 వస్తదధావిధిఃసర్వగ్రహాఃకారకాభ్యోభవతి-యస్యచదశమఃసతస్యకారకా
 భ్యోనభవతి - కారకసంజ్ఞాచయాత్రాయాముపయుజ్యతే-యతస్త్రోక్తం-
 రిక్తోపహతదశాయాంజన్మోదయనాథశత్రుపాకేచ | స్వదశేశకారకదశాం
 సంశ్రయణీయోనరేంద్రపతిరితి॥తథా॥ సఖివేళిగృహయుక్తః కారకక్షౌఢిపి
 చంద్రఃజయసుఖధనదాతాతత్ప్రహతాన్యధేతి॥

3

మూ- శుభంవగోత్రమేజన్మవేళిస్థానేచసగ్గహేఅశూన్యేషుచకేం
 ద్రేఘకారకాభ్యగ్రహేషుచ॥

వ్యా॥ అధికారకసంజ్ఞాప్రయోజనమనుష్టుభాహా శుభమితి॥యస్యల
 గ్ననవాంశేవగోత్రమాభ్యేజన్మభవతి-నంద్రోపివావగోత్రమాంశగతోభ
 వతితస్యశుభంజన్మ-యస్మిన్కారాశౌపుగుషస్యజన్మసమయే అర్కఃస్థితఃతస్మా
 ద్రాశేయోద్వితీయోరాశిఃసవేశిసంజ్ఞః - యస్యచప్రాగుక్తేవేళిస్థానేసగ్గ
 హాఃసౌమ్యగ్రహాజ్ఞగురుపితానామస్యతమోభవతి తస్మాసిశుభంజన్మ-య
 స్యజన్మలగ్నంకేంద్రచతుష్టయాదేకమప్యశూన్యంకేంద్రంభవతితస్మాశుభం
 జన్మ-అత్రసౌమ్యగ్రహాధిపి తేకేంద్రేవిశేషేణశుభంజన్మ-యస్తాద్దుకమనే
 వైవ॥ ఏకస్మిన్నపికేంద్రేయదిసౌమ్యాన్గ్రహాస్త్రయాత్రాయాంజన్మన్యథ
 వాకమణినతచ్ఛుభంప్రాపలురాచార్యాభితి | యస్యజన్మచికారకాభ్యాః
 కారకసంజ్ఞాగ్రహాభవతి తస్మాసిశుభంజన్మ - అత్రయధాగుణాధిక్యంత
 ధాశుభతరమేవజన్మేతి॥

౪

మూ- మధ్యేవయసస్సుఖప్రదాఃకేంద్రస్థాగురుజన్మలగ్నవాః | పృష్ఠోభ
 యకోదయక్షఃగాస్త్యంతేంతఃప్రభమేషుపాకదాః॥

౫

వ్యా॥ అభయేనయోగేనజాతోయావనేసుఖిభవతితథాదశావతిభలపా
 కంచనైతాళీయేనాహ॥మధ్యభితి॥ గురుఃజీవః-జన్మనియత్రరాశౌచంద్రమాః
 స్థితఃతదధిపతిఃజన్మపః-యస్మిన్కాలగ్నేజాతఃతదధిపాలగ్నపః-ఏవామన్యతమో
 యస్యలగ్నంకేంద్రేభవతితస్యవయోమధ్యేయావనేసుఖప్రదోభవతి - అత్ర
 యవనేశ్వరిలగ్నాధిపాలగ్నపతిశ్చయేమాంచతుష్టయస్యాద్భలవాన్గురుర్వా
 చతుర్గుహారాదిషు సంగతస్యాప్యచతుర్వయఃకాలఫలప్రదస్యాదితి-పృ
 ష్ఠోభయేత్యాది-దశావర్తదశాప్రవేశకాలేపృష్ఠోదయరాశిగౌమేషుపృథగ్వి
 మకరాణామన్యతమస్థితోయదాభవతితదాసదశాంతేఫలప్రదోభవతి-అథో
 భయోదయేమీనేయదాభవతితదాంతర్దశామధ్యేఫలదోభవతిఅథకోదయో

శీమో-రయేమిధునసింహకన్యాశులాపృశ్చికకుంభానామన్యతమేయదాభ
 తదాప్రథమే ప్రవేశసమయేఫలప్రదోభవతి ఏవంశుభస్యవాప్యశుస్య
 వాపక్తిర్వాప్యదశాకాలంత్రిధాపరికల్పయన్తీనాతతసాఫలవక్తిర్జ్ఞా
 యితే ఆద్యేమధ్యేంత్యేవా-తత్రచంద్రస్యత్ఫలబోధనానికులేపాపానిచా
 తోన్యథేన్యేతత్త్రిధావిభక్తేదశాకాలేజ్ఞేయం-పూర్వోక్తంచర్వందిశాఫలం
 యోజ్యం-దశావతీప్రవేశకాలేతిష్ఠస్త్వతత్ఫలంతదాతీత్యేతత్కంఠగమ్య
 తే-యవసేశ్వరాదిభిశ్చసామాన్యోక్తం-ఉచ్యతే-భగవతోగాగేర్వశ
 నాత్-తదాచ-౪౫వాక్-గాగిః॥ఆస్యంతమధ్యఫలదశ్శిరఃపృష్ఠోభయోదయో
 దశాప్రవేశసమయేతిష్ఠవాద్యోదశావశిరతి॥

మూ-చినకంరుధిరౌప్రవేశకాలేగురుభృగుజౌభవనస్యమధ్యయాతౌ ।

రవిసుశశినౌవినిగమస్తౌశశిలయఃఫలదస్తుసర్వకాలమ్॥ ౬

వ్యా॥అధాప్రకవగఫలస్యకాలంపుష్పితాగ్రయాహుదినికరేతి॥చారవశా
 త్ప్రకీకాలేయన్తికారాశౌశుభమశుభంవాప్తకవగఫలందినకరఅదిశ్యఃప్రయ
 చ్చత్తిన్తికారాశౌప్రవేశకాలేఆద్యేత్రిధాగేజ్ఞేవఫలంప్రయచ్ఛతి-ఏవ
 మేవరుధిరకుజః-గురుర్జీవః-భృగుఃశుక్రః-ఏతాగురుభృగుజౌభవనస్యరాశేః
 మధ్యయాతౌమధ్యత్రిభాగగతౌఫలప్రదౌభవతః-రవిసుతఃసౌరఃశశీచంద్రః-
 ఏతౌరవిసుతశశినౌవినిగమస్తౌరాశ్యం-త్రిభాగస్తౌఫలప్రదౌభవతః-శశిత
 నయోబుధఃసర్వకాలంఫలదఃసర్వభాగగతఃఫలప్రదోభవతి-సర్వస్మిన్నైవ
 రాశౌయావత్ప్రతితావత్ఫలంశుభమశుభంవాయధావ్యాప్తందదాతీతి॥౬॥

• ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞానకపవృతౌ

ప్రకీర్ణాధ్యాయోద్వావింశః-౨౨,

అధానిష్ఠాధ్యాయపార్వరంభః-౨౩

మూ-లగ్నాత్పుత్రకశత్రుభేషుభవతిప్రాప్తఫలలోకేతేచంద్రాద్వా
 యదినంపదస్తీహితయోజ్ఞాయోన్యధానంభవః । పాథేనోదయ
 గెరనౌరవినుతోమీనస్థితోదారహపుత్రస్థానగతశ్చపుత్రమరణం
 పుత్యవనేర్యచ్ఛతి॥

వ్యా॥అధాతఅనిష్ఠాధ్యామోవ్యాఖ్యానతేతత్త్వాదావేవదారసుతహీన
 జన్మజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితేనాహ॥లగ్నాదితి॥యన్యజన్మనిలగ్నాత్పుత్ర
 భయంపంచమస్తానంశుభగ్రహేణస్వవతినాచప్రాప్తంసంయుక్తంభవత్య
 భవాఅతోకితందృష్టంభవతి-తస్యపుత్రసంపత్ అస్తీతివక్తవ్యం-చంద్రాద్వా

పంచమస్థానం యస్య శుభగ్రహాణ స్వవతినా వాయుతం దృష్టం వాభవతి త
స్యాశివుత్ర సంపదస్తే- యస్య లగ్నచంద్రయోరుభయోరపి పంచమస్థానం
భగ్రహాణస్వవతినా వాయుతం చృష్టం వానభవతి తస్య పుత్రానంభవః అపు
త్రత్వం వత్కవ్యం అత్ర కేచిద్ద్వైగళప్రకారం పుత్రతం వణాయతి- ఔరసః తే
జఃగత్తక్రీతః కృత్రిమః అభవప్రభవః గూఢోత్పన్నః అపవిధః పానార్థవః కానీ
నః సహాఢః దాసీప్రభవ ఇతి- తథాచ సాగావత్కాం|| శుభభవనమథ మశుభ
యతం శుభదృష్టం వా సుతక్షుమిహ యేషాం| లేమం ప్రభవం పుంసాం భవ
త్యనశ్యం న విపరీతం || ఏకతమే గురువగే శుభరాశావారసోభవేత్పుత్రః ల
గ్నాచ్చంద్రాగళవాబలయక్తాద్విక్షితోపివాసౌమ్యైః|| సంఖ్యానవాంశతు
ల్యాసౌమ్యాంశేతావతీనదావృష్టే | శుభదృష్టే గద్విగుణాన్వేష్టాపాపాంశకే
తథావృష్టే|| సౌరక్షే సౌరగుణోబుధదృష్టో గురుకళాకదృష్టో నః| తేత్రజ
పుత్రం జనయంత్యాథోపి గూఢోరజదృష్టః| వాంఛనం చక్షుమిందురీరీక్షతే
యదిశనైశ్చ రేణయతం| దత్తకపుత్రోష్పష్టాక్షితశ్చబుధస్యచైవంస్యాత్ ||
సప్తమభాగేకాజేసౌరయతేపంచమేనదాభవనే| కృత్రిమపుత్రం వింద్యా
చ్చగ్రహదర్శనాన్త్రైవర్గేషుచమరాశౌసౌరేనూర్వేచతత్రసంయుక్తై||
లోహితదృష్టే వాచ్యోజాతశ్చ సుతోభవప్రభవః వంద్రభామాంశగతేద్ధీసే
పంచదాలాకితేభవతీగూఢోత్పన్నః పుత్రశ్చేషగ్రహరశకనాయాతే|| తస్మిన్
స్నేహచభామేననివగధ్యేరీక్షితేరపిణాపురుషస్య సవతిపుత్ర్యపవిధఇతిచ
రకమునివచనాత్|| శనివగధ్యేచంద్రేశ్వరయ్యుక్తేపంచమేనదాసౌరే| శుక్ర
రపిభ్యాం దృష్టే పుత్రః పానార్థవోభవతి|| మాదాయదార్కనత్వాత్కలాన్య
తస్యైవపంచమేభవనే| రవిదృష్టే వ్యధసహితే కానీనస్పంభవతి పుత్రః|| వర్గే
రపిచంద్రమహస్సుపగేహచంద్రసూర్యసంయుక్తా| శుక్రేణ దృష్టమాత్రేపుత్రః
కథితస్సహాభవచ్చ || పాపైర్దృలిభిర్ముక్తేషాంక్షేపంచమేనగారాశౌ
జాతః పుత్రః పురుషస్సోన్యగ్రహదశకనాతీతే|| శుక్రచమాంశేతస్మిన్శుక్ర
ణరీక్షితేత్వశ్య| దాసీప్రభవానివదేత్చంద్రేపిపదంలికేచిదాచార్యాః
సితశశివగే- ధీధేతాభ్యాం దృష్టేభవాపి సంయుక్తే|| ప్రాయేణ దారకాస్సృ
స్తనాగ్నిగూఢవాన్యధాపుత్రా ఇతి|| ఏవం లగ్నాచ్చంద్రాద్వాకళత్రభంస
ప్తమం యస్య శుభశ్చ స్వవతినా వాయుచదృష్టం భవతి- తస్య కళత్రసంపదస్తేతి
వత్కవ్యం- షోడశలగ్నాచ్చంద్రాద్వాన్యసప్తమంస్థానం శుభగ్రహాణస్వ

పతినావాయత-న్యప్తంవానః పతితస్యకళత్రసంపత్సభవతీతిపిక్తవ్యం-భా
ర్యాతస్యనభవతీత్యర్థః-యతః కంజ్ఞేయోన్యధాసంభవతి- అన్యథాతయోః
పుత్రకళత్రయోరసంభవఃఅభావోజ్ఞేయోజ్ఞాతవ్యః-అత్రపుత్రకళత్రగ్రహ
ణమువలకుణాధానం-సర్వేమానుసితన్వాదీనాం భావానాం లగ్నాచ్చంద్రా
ద్వాస్థితరస్వేష్యా- యతోద్వావేనౌమూత్రానఃజ్ఞా- ఉధావయవసేశ్వరః
మూతిః-ంచసూరాంశశిభంచవింద్యాచితి-అత్రకళత్రస్థాసేపికేదీప్తిశేషం
వణః-యంతి - శుక్రేందుజీవశశిజైస్యకలైస్త్రిభిశ్చద్వాభ్యా-కళత్రభవసే
చతదైకకేసప్రపాంగృహేపివగణాభవిలోకేతేవాసంతిస్త్రియోభవనవగణ
ఖగస్వభావాః॥ ఏవంక్యూరైర్నాశోలగ్నాచ్చంద్రాద్వదేచ్చబలయోగాత్
శశిరవిజయోఃకళత్రేభాఃర్యాప్రంసాంపునర్భుస్సన్యతే। భవనాధిపాంశతు
ల్యాభవంతినార్యోగికుణాద్వాసి । ఏకైవరవివజాంశేగురుబుధయోశ్చ
పిజామిత్రే॥ఇహ్యేణచంద్రసితయోబలసంయుక్తేభవాపిజామిత్రే।కృ
చ్చేవాబహుసతోన్యభవంతిశుక్రేవిశేషేణ॥ గురుశుక్రయోస్సన్వవణాఃరవి
కుజశశిభానుజైర్భవంచ్యూనాః, శుక్రేవేశ్యాప్రాయశ్చంద్రేపివ దంతికేతు
మాలాభ్యాః॥పాధేనేత్యాది-పాధేనఃకన్యాతస్త్విన్నురయగలేగ్నసేత
త్రచరవావరైస్థితేరవిమతః సారఃమీనస్థాయదిభవతి తదాదారహాభవతి
దారాఃకళత్రాగ్రహంతిఘాతయంతి- తస్యపురుషస్యజీవతపవభార్యామర
ణంవక్తవ్యం-అస్మిన్నేవయోగేపాధేనోదయగేరనౌలవసేఘ్నామేపుత్రఃకు
జః-పుత్రస్థాసేపంచమేష్టాస్థితోమక కేస్థితోయదిభవతితదాపుత్రమరణం
యచ్చతిదదాతి-తస్యజీవతపవపుత్రమరణంవక్తవ్యం॥

మూ॥ఉగ్రగ్రహేన్సితచతుశ్రసంస్థితైః-ధ్యస్థితేభ్యగుతనయేభనోగ్ర
యోః। సౌమ్యగ్రహైరసహితసన్నిరీక్షితేజాయావధోద్దహననివా
తపాశజః॥

పా॥అభజీవతపవభార్యామరణయోగత్రయంరుచిరయాహ॥ఉగ్రగ్రహై
రితి॥ఉగ్రగ్రహఃఆదిత్యకుజశనయఃతైస్త్రితాశ్చుక్రాతేయధాసంభవంచతు
రశ్రసంస్థితైఃచతుధాఽప్రమసంస్థితైఃయస్యనన్తభవతితస్యజాయావధో
భార్యావివత్తిదహనెనాగ్నివాభవతితస్యజీవతపవభార్యలగ్నినామృత్యుం
ప్రాప్నోతి-అథవోగ్రయోపాపయోద్వయోఃమధ్యేశుక్రాదేకౌద్వాదశేఅ
నోద్విద్యతీయేభ్యగుతనయేశుక్లేస్థితేనివాతేనఉన్నతస్థానాత్పతినెనజాయా
వధోభవతి-తస్యజాతస్యజీవతపవభార్యాఉన్నతస్థానాన్విపతితామియతే-

అథవైకస్మిన్ రాశా వేకేనభుక్తం స్థానమతిక్రమ్య అన్యేనభుజ్యమానమప్యాప్య
యదిశుక్రస్యావస్థానంతదాపిపావద్యయమధ్యస్థోభవతి అథయస్యజన్మః సౌ
మ్యగ్రహయోరన్యతమేనసహితః సంయుక్తశుకోగ్రభవతినచాపి తన్నిరీక్షి
తోద్భవః తస్యపాశజోజాయావధోభవతి-జీవ ఏవభార్యాఉద్భంధనేన ఆ
త్మానంవ్యాపాదయతి-కైశ్చిద్యోగద్వయమేతద్వ్యాఖ్యాతం-ఉగ్రగ్రహైఃసి
తచతురశ్రసంస్థితైరేకః మధ్యస్థితేభ్యగుతనయేధవోగ్రయోఽద్వితీయః-సౌ
మ్యగ్రహైరసహితసన్నిరీక్షితఇతియోగద్వయవిశేష భూతజాయావధోద
హననిపాతపాశఇతియోగద్వయేపివికల్పఇతి-తచ్ఛ్చాయుక్త-యస్తాద్భగ
వాఽగాగిః॥ చతుర్థాఽప్యమగైశ్శుక్రాత్సౌరాశ్యైఃపూతాశనాత్ ।
తేహంద్వయోస్తుమధ్యస్థేభాశుక్రేనిపాతజః శుక్రేనద్యోగద్వగ్నిసాశా
ద్భార్యావధోభవేదితి॥

మూ-లగ్నాద్వ్యయారిగతయోశ్శశితిగ్నరశ్శ్యోపత్నాన్యోపహేకసయ
నస్యవధంతిజన్మ । మ్యనస్థయోర్నవమపంచమసంస్థయోర్వాశు
క్రాగ్నయోర్వికలదారముశంతిజాతమ్॥

వ్యా॥అథనావికలనయనదారజన్మయోగజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహంలగ్నా
దితి॥శశీచంద్రతిగ్నరశ్శిస్సూర్యఃపతయోలగ్నాద్వ్యయారిగతయోఽపకో
వ్యయేద్వాదశేస్థానే-ద్వితీయారిస్థానేషష్ఠేపత్నాన్యనహేకసయనస్యపకా
క్షస్యజన్మవదంతికథయంతి-జాతః కాశోభవతి-తద్భార్యాచకాణీభవతీత్య
ర్థఃమ్యనస్థయారితి-శుక్రసూర్యయోద్వ్యనస్థయోద్వయోరపిలగ్నాత్పత్న
మస్థయోః నవమస్థయోః పంచమస్థయోర్వాజాతంవికలదారం ఉశంతికథ
యంతి-భార్యాహీనాంగభవతీత్యర్థఃఅత్రమ్యనస్థయోః నవమపంచమసం
స్థయోర్వాశుకాగ్రకయోఽకైశ్చిత్ యథాసంభవమేవయోగోవ్యాఖ్యాతః-
తచ్ఛ్చాయుక్త-యస్తాద్భగవాఽగాగిః॥ పంచమేనవమేద్వ్యానైసమేతాసి
తభాస్కరోయస్యస్యాతాంభవేద్భార్యాతస్యైకాంగవివజి-తేతి॥

మూ - కోణోదయేభ్యగుతనయేస్తచక్రసంఘోవంధ్యాపతిర్యదినసుత
క్షమిప్తయక్తంపావగ్రహైర్వ్యయముదలగ్నరాశిసంస్థేఃక్షేణేశ

శిన్యసుతకళత్రజన్మగ్నిస్తే॥

వ్యా॥అథాసుతకళత్రవంధ్యాపతిజన్మజ్ఞానంమాలిన్యాహ॥ కోణోదయఇతి॥
కోణేశనైశ్చరఃతస్మిన్నుదయేలగ్నగతేభ్యగుతనయేశుక్ర అస్తచక్రసంఘో

వృశ్చికకర్కటమీనానామశ్చతమాంత్యనవాంశకగతేనకేవలమేతావత్ ఆ
 స్థైలగ్నత్వప్రమస్థానగతే ఏవమస్తస్థశ్చక్ర సంభోయదిభవతి - తదాజా
 తోమధ్యావతిభావవతి- వంధ్యానిష్ఫలాతకవా - ఏతత్కరవృషభకన్యా
 లగ్నేషుసంభవతి-అపుత్రభృతివక్తవ్యేవంధ్యావతిగ్రహణేనస్య తరేపుత్రో
 త్పత్తిస్సువ్యతే-పావగ్రహైరితి- వ్యయస్థానంద్వావశంమదస్థానంసప్రమం
 లగ్నరాశిరుదయః ఏతేషు ద్వయోరేకస్త్రికావా. పావగ్రహైః యథాసంభ
 వనంస్థితైః - శశిఃచంద్రక్షేణేథేలగ్నవంచమగే అనుతస్యాపుత్రస్యఅక
 శత్రస్యస్త్రీవజితవృచ జన్మభవతిజాతస్యనభార్యానపుత్రోభవతీత్యర్థః॥౪

మూ. అసితకుచయోర్వర్గేస్తద్ధేసితేతదవేక్షితేవరయుఃపతిగప్తాచేత్సం
 దుఃస్త్రియానహపుశ్చుటః । భృగుశశశినోరస్తేభార్యోనోఽను
 తోపివాపరిణతతనూన్పుస్త్రీ)వృక్షాశుభైఃప్రమదావతీ॥ ... ౫

వ్యా॥అధవరయుఃపతిగజన్మజ్ఞానంహరిత్యాహ॥అసితేతి॥ అసితకుజయోః
 సౌదభామయోః అన్యతమన్యవగేసితే శుక్రేస్థితే తస్మింశ్చస్త్రీలగ్న
 త్వప్రమగేతదవేక్షితేతయోరేవసౌరారయోః అన్యతమేనావేక్షితేదృష్టే
 జాతః పరయుఃపతిగఃపరదారగామీభవతి - తాచేదిత్యాది-తాసౌరారావ
 స్తేసప్రమేస్థానేఏకరాశింతాసేందూచంద్రసహితాభవతః - సితకుజయోః
 వగఃతత్స్థానసితేతదవేక్షితఃతదాజాతః స్త్రియానహ పుశ్చులోభవతి-
 సపురుషంపరదారాగచ్ఛతితద్భార్యచ పరపురుషాగచ్ఛతి - భృగుశ
 శినోరిత్యాది-భృగుశ్శుక్రః శశీచంద్రః - తయోఃభృగుశశినోః ఏకరాశిగత
 యోఃయత్రకుత్రావస్థితయోః - తావేవసితకుజావస్తేసప్రమేస్థానేభవతః
 తదాజాతోనరః అభార్యోభవతి విసుతోవా- వాశబ్దోత్రచాధా - నవిక
 త్వే. - అభార్యోభవత్యపుత్రశ్చ - పరిణతతనూభృతి-నాచస్త్రీచస్యస్త్రీయా
 తయోనారస్త్రీగ్రహయోరేకరాశిగయోరస్తే సప్రమేతావేవ అసితకుజౌ
 భవతః-తాచనూశుభదృష్టాసౌమ్యగ్రహేణకేనచిన్నదృశ్యేతేతదా పరిణ
 తతనూప్రమదావతిభవతః పరిణతతనూయయోఃఏతద్దుక్తంభవతి-తస్యవృ
 ధ్ధత్వేవృధాభార్యోవతిష్ఠత్యర్థః॥

మూ. వంశచ్ఛేదాఖమదసుఖగైశ్చంద్రదైత్యజ్యహపైశ్చిర్వీత్యంశే
 శశిసుతయుతేకేంద్రసంస్థాకేవృష్టే । దాస్యాంజాతోదితిసుతగు

రారిష్ఠ్యగే సారభాగేనీ చేర్కొందోయ్యచనగతయో నృప్తయో
సూర్యజేన॥

వ్యా॥ అధాన్యనవ్యనిష్టయో గాణమందాక్రాంతయాహ॥ వంశచ్ఛేత్తేతి॥
చంద్రశ్శశీదై త్యేజ్యశ్శుక్రః పాపాః అదిత్యకుజశనయః - ఏతైః ఖమనసుఖ
గైః ఖంచశమం మదస్థానం సస్తమం సుఖస్థానంచతుర్థకం - ఏతేషు చంద్రదై
త్యేజ్యపాపైః సమవస్థితైః జాతో వంశచ్ఛేత్తాభవతి - ఏతదుక్తం భవతి -
యన్యజన్తః చంద్రమాదశమః శుక్రస్సప్తమః పాపాశ్చతుర్థకాన్తాః సవంశ
చ్ఛేత్తాత్తక్రమేతో వంశశ్చిద్యతే కులవిద్భిత్తిర్భవతి - దుర్యోధనప్రాయః - శిల్పీ
త్యగ్గంశత్తశిశుసేతురబుధేనయోకోయః త్యగ్గంశోద్యేక్కాణః సయన్యరా
శేః సంబంధీతస్త్రిణసరాశేః - లగ్నకేంద్రగతేనాకీణా శనైశ్చరేణవృష్టే
బాతశ్శిల్పీభవతి - చిత్రాదికమణాజీవతీత్యధికః - అత్రకేచిత్ బుధయుక్తరా
శేః శనైశ్చరదృష్టిం వణాయంతి - యధారాశౌదృష్టేద్రేక్కాణోపి దృష్ట
స్యాత్ - యద్యేషపక్షః ఆచార్యాభిప్రేతస్సృత్ - తదాబుధేకేంద్రగతేన సా
రేణదృష్టే శిల్పీభవతీత్యేతదేవ ఆచార్యోవత్యతి - త్యగ్గంశగ్రహణం నకృత
వాక్ అతోవసీయతేనైతదాచార్యస్యాభిప్రేతమితి - తనత్యగ్గంశగ్రహణం
కృతం - తస్మాత్ ద్రేక్కాణరాశేర్బుధిచారః - నకేవలమేతావత్ - విల
గ్నంశస్సన్వనాశే నేత్యత్రైవోదాహర్యం - దాస్యా జాతః దాసీపుత్రోజా
తఇతి వక్తవ్యం - నీచేర్కొందోవ్విరితి - అర్కేంద్రోః రక్షశినోః స్వమోరపిల
గ్నాత్ మనగతయోః సప్తమస్థానస్తయోః పూర్వజేన శనైశ్చరేణదృష్టయో
రవలోకితయోః జాతోనీచః స్వకులానుచితాధమకమకృగ్భవతి॥

మూ - పాపాలోకితయోస్సితావజయోరస్తథ్యయోర్వృద్ధిదుక్తేంద్రే
కర్కటవృష్టికాంశకగతేనాపైద్యతే గుహ్యగుక్ - శ్విత్రిః ఫధనస్థ
యోరశుభయాశ్చంద్రోదయే స్తేరనాచంద్రే ఘోవనిజేస్తగేవక
లోయ్యకకజో నేశిగి॥

వ్యా || అథాన్యానవ్యనిష్టయోగాశ్చ దూలవిశ్రీడితేనాహ || పాపాలా
 క్తయోరితి || సితశ్శుక్రః అవనిజోంగారకః - ఏతయోరస్తయోః లగ్నాశ్చ
 ప్రమగతయోరపిపాపాలాకితయోః పాపగ్రహదృష్టయోఃజాతస్యవృద్ధికో
 భవతిసచప్రసిద్ధః - యత్రకుత్రరాశౌచంద్రేశశినికకటవృశ్చికాంశయోర
 న్యతమధేతత్రచాన్యేనపాపేనయుతేజాతో గుహ్యరుగ్భవతిగుహ్యరుక్మరు
 వవ్యాశిః-శ్విత్రిత్యాది - అశుభయోస్సారయోరిః ఐధనస్థయోః దావన
 శస్వితీయగతయోః - చంద్రేలగ్నేడిదయగతేరవావాదిత్యేనైసప్రమగతే
 జాతఃశ్విత్రిత్యేకపుత్రయక్తోభవతి - చంద్రేభేదశమగత్యేఅవనిజేషజేఅస్త
 గేసప్రమగతే - అస్మిన్యోగేయద్యకజః శనైశ్చరోవేళిస్తానస్థభవతితదా
 జాతోవికలోంగహీనోభవతి ||

౭

మూ. అంతశ్శనిస్యశుభయోమ్యుగగేవతంగే శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధి
 గుల్మభాజః | శోషీపరస్పరగృహంశకయారవీంద్యోఃక్షేత్రేభవా
 యుగవదేకగయోఃకృశోవా ||

వ్యా || అథాన్యానవ్యనిష్టయోగాశ్చ వసంతతిలకేనాహ || అంతరితి||య
 త్రకుత్రధేతశిశుచంద్రే అశుభయోశ్శనికుజయోః అంతమధ్యేస్థితే-వతంగే
 సూర్యేచమృగగతేమకరధేజాతాః శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధిగుల్మభాజౌభ
 వంతి-శ్వాసఃప్రసిద్ధః క్షయశరీరక్షయః-స్లిహకః ప్రసిద్ధః-వామకుక్షిసంస్థో
 మాంసఖండః-విద్రధిగుల్మారోగౌప్రసిద్ధా - ఏషామన్యతమేనరోగేణ అది
 తాధవంతీత్యధః-కేచిదవైశ్వవచనచరంతి - శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధి
 గుల్మభాక్ స్యాతిది-శోషీతి - రవీంద్యోశ్చంద్రాకయోః పరస్పరమన్యోన్య
 గృహంశగతయోః అదిత్యఃకర్కటేసింహే చంద్రోభవాయత్రకుత్రరాశౌ
 సింహంశకేచంద్రః కర్కటాంశేసూర్యఃతదాజాతఃశోషీభవతి-అత్రకేచిత్
 పరస్పరగృహంశగయోః రవీంద్యోరితి - సింహేసింహంశగతేచంద్రేకర్క
 షేకర్కటాంశగతేసూర్యేచజాతః శోషీక్షయించభవతీతి వణయంతి-
 తచ్చాయుక్తంయస్తాద్భుగ్నవాగ్గాగిణః||శ్లో|| పరస్పరగృహేయాతౌయది
 వాపితదంశగౌభవేతామకశీతాఽశూతదాశోషీప్రజాయతద్భి|| యేత్రేధ
 వేతీయుగపక్షుల్యకాలంతయోరేవ పరస్పరక్షేత్రేపకస్త్విద్యానవిభవతః-

సింహా కర్మ తేవా యదోభావవ్యకచంద్రా స్థితాభవతః తదాజాతః శోషీభవతి|| ౮

మూ. చంద్రశ్చేషమధ్యయుకుకర్మమృగాజభాగే కుష్ఠీనమందరుధిరేత దవేషితేవా| యాతై స్త్రికోణమలికర్మవృక్షైశ్చాగేచకుష్ఠీచపా పసహితైగవలోకితై ర్వా|| ౯

వ్యా|| అధాన్యనవ్యనష్టయోగాఽవసంతతిలకేనాహ|| చంద్రశ్చిత|| అశ్వ మధ్యేభ్యశ్వపంచమనవాంశ కేచంద్రేస్థితే - తత్రచనమందరుధిరే మందేనశ నైశ్చ రేణరుధిరేణాంగారకేనచయక్తే యధాసంభవంతదవేషితేవాతా భ్యామన్యతమేనదృష్టేవాజాతః కుష్ఠీభవతి - అథవాయత్రకుత్రరాశోర్భు కకర్మమృగాజభాగే యదోమీనః కర్మకులేభ్యఃస్యగౌమకరఃఅజోమేషః- ఏషామన్యతమనవాంశకగతేచంద్రే-తత్రమందరుధిరయోన్యతమేనయతే దృష్టేవాజాతఃకుష్ఠీభవతి - అత్రచంద్రోయదాశుభగ్రహవీక్షితోభవతిత దాకంఠూవికారీభవతి-నకుష్ఠీ-యస్తాద్యపశేష్వరః || శ్లో || మీనాంశకేమేష మృగాంశకేవా-చంద్రస్థితేత్రైషహిపావదృష్టః | కిలాసకుష్ఠాదివిసప్తదేహమి ష్టేషీ-క్రూరువికారిణుఃసేతి|| యాతై స్త్రికోణమితి - అలికర్మవృక్షభైఃస్య గేచమకరేపతై శ్చత్రకోణయాతైఃప్రాప్తైః-తథావిధోలగ్నస్థోభవతి - య న్యైషామన్యతమేనవమేపంచమేవాభవతి- సచపాపానామన్యతమేనయ క్తోర్భుష్టోవాదిభవతితదాజాతఃకుష్ఠీభవతి|| ౯

మూ. నిధనారిధనవ్యయస్థితారవిచంద్రారయమాయధాతధా | బలవ ద్గ్రహదోషకారణై మనుజానాంజనయత్యనేత్రతాం|| ౧౦

వ్యా|| అధాన్యనవ్యనష్టయోగాఽవసంతతిలకేనాహ || నిధనేతి|| రవిరా దిశ్శ్చిచంద్రశ్చశీత్రోంగారకః యమస్సారః ఏతేరవిచంద్రారయమాః- యథాగథాయోరకేనప్రకారేణనిధనారిధనవ్యయస్థితాః అప్తమషష్టద్వితీయ ద్వాదశగాః జాతానామనుజానామనుష్యాణాంఅనేత్రతాం ఆంధ్యంజన యంతిఉత్సారయంతి-యధాతథేతిక్రమతివారణాథః - శాంచానేత్రతాం బలవద్గ్రహదోషకారణైః - తేషాంచతుణాంగ్రహాణాం మధ్యేయోబల వాంస్తస్యయోవాతస్తితస్లేష్టాణామధ్యేదోషఉత్కః - తేనదోషకారణేన తత్ప్రకోపేనతస్యఅక్షివిశోభవతి|| ౧౧

మూ-నవమాయత్పత్తీయధీయతానచసౌమైర్మశుభానిరీక్షితాః నియ
మాచ్ఛప్యవణోపఘాతదారదవై కృత్యకరాశ్చసప్తమే॥ ౧౧

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై తాళీయనాహ॥ నవమేతి ॥ అశు
భాః పాపాః-నవమాయత్పత్తీయధీయతాః నవమే ఎకాదశేత్పత్తీయే ధీస్థానై
పంచమేవ తేషు యథా సంభవం యతాః సమవస్థితాః-తచ సౌమైర్మశుభాః ౧౧
హైరనిరీక్షితాః అదృష్టాః-తదా బలవన్గ్రహదోషకౌఞ్చేనైవ పురుషస్య నియ
మాస్మి శ్చ యాతే శ్రవణోపఘాతదాః శ్రవణయోగి కమః-యోరుపఘాతదాః
బాధిర్యకరాః-అత్రాశుభగ్రహణేన అకచంద్రాసౌరసౌర్యాగుక్తా ఏవ
జ్ఞేయాః-రదవై కృత్యకరాశ్చ సప్తమితి-తేషు అకచంద్రాసౌరసౌరాః-అ
గ్నాత్పప్తమే ధానైతి తాః సౌమైర్మదృష్టారదానాం దంతానాం కైకృత్యక
రాః స్యుః॥ ౧౧

మూ-ఉదయత్కుమపెనురాస్యగేనపిశావోశుభయోస్త్రికోణయోః॥

సోపప్లవమండలేరవాపునయశ్చేనయనాపవజిః తః॥

౧౨

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై తాళీయనాహ॥ ఉదయతీతి॥ ఉమపే
చంద్రో ఉదయతీలగ్నకైతస్త్రింశ్చ సురాస్యగేరాహుగ్రస్తే-తస్మాచ్ఛుల
గ్నాదశుభయోగినికుజయోగిత్రికోణయోగివమవచనస్థయోజాతస్సపి
శావోభవతిపిశావాదస్మితోభవతీత్యర్థః-ఏవం రవావాదిత్యేనోపప్లవమండలే
రాహుగ్రస్తబింబశ్చస్త్రింశ్చాదయధేలగ్నగెలగ్నాదశుభయోగినికుజయోగి
త్రికోణయోజాతోనయనాపవజిః తః అంధోభవతి॥ ౧౨

మూ-సంస్పృష్టః పవనెన మందగయుతే హ్యనైవిలగ్నైగురౌసోన్మాచో

వనిజేస్థితేస్తభవనైజీవేవిలగ్నైత్రితాతద్వత్సర్యసుతోదయవనసు

తేధమాత్మజహ్యునగెజాతోవాస సహస్రరశ్మిత్రనయేక్షితేవ్య
యేశీతగౌ॥ ౧౩

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై శాదూలపక్షి తేనాహ॥ సంస్పృష్ట
ఇతి॥ యస్య జన్మనిమందగః సౌరోద్యానైస్తప్తమయః స్థితోభవతః-విలగ్నైచ
గురుః బృహస్పతిర్భవతి-తదా జాతః పవనేన వాయునా సంస్పృష్టో వాతరోగీ

భి వత్తిత్సర్థః అవనిఃఖూఃతస్యాఃజాతోవసజ్జకుజః- ఉస్మిన్న సభవనేనప్త
 మస్థాసేస్థితే-విలగ్నశ్రితేపాగ్నగ్నగైవజీవేగురౌ-జాతఃకన్తాదోవిచిత్రో
 భి వత్తితస్యదితిసూర్యసుతఃశాఃభస్మిన్నుదయే లగ్నే స్థితే- అవనిసుతేజశే
 ధమాశ్చజన్మానగేవమమంచమసప్తమస్థానానామన్యత మగతేజాతస్య
 ద్వతోస్సీనా, దవవభవతికేచిత్తద్వచ్ఛాపాయమౌదయ్యతిపతంతి - అగవాక్షీ
 శాశీతగౌచంద్రేచహస్రరశ్మితనయనశనైశ్చరేణసంయుక్తవ్యయంద్వాద
 శసానయోతేవాప్రైవాగ్రహణాలోస్సీన్తా దవవసవతి॥ ౧౩

మూ- రాశ్యంశపోష్ణకరశీతకగామరెజ్యేనీచాధిపాఃశకగతైరరి

భాగగైర్వా । ఎభ్యోర్బుచుభ్యబహుభిః క్రమశః ప్రమాణైర్జ్యే

స్మ్యురభ్యుపగమాక్రియగభాదాసాః॥ ౧౪

వ్యా॥అథాన్యనవ్యసిప్తయోగావసంతతలకేనామా॥ రాశ్యంశపే॥ య
 స్మిన్నచాంశకేచంద్రోవతాతేనరాశ్యంశకఃతంపాతీతిరాశ్యంశపః - ఉష్ణ
 రంసూర్యశీతకరశ్చంద్రఃఅమరేజ్యోదీపః - ఏతైఃరాశ్యంశపోష్ణకరశీతక
 రామరెజ్యేః, ఆత్మీయామచ్ఛాత్సప్తమరాశ్యగౌపీచాధిపస్తదీయేనీచాధి
 పతినవారకేవ్యసస్థితైః - అరిభాగగైశ్శత్రునవాంశగతైర్వా - జాతాదా
 సాభవంతి - ఏభ్యోర్బుచుభ్యబహుభిః - ఏభ్యోగ్రహేగ్యఃఏకోఽప్యేద్వాను
 భ్యమాప్రాయశ్చవత్సరో - బహుఃఏవీభ్యఃప్రమాణాఃక్రమశోదాసాభవం
 తి-యస్మైకోవీచాధిపాంశకేశత్రునవాంశకేవాగతో, వతి సోభ్యుపగమేన
 అత్మసోజీవితగ్ధీదానభ్యముపవస్యతే-యస్యద్వాసోన్యేనక్రీతోవిక్రీతఃయో
 నక్రీతఃతస్యదాసోభవతి-యస్యత్రయశ్చత్వరోవాసగభ - చాసోదానస్య
 దాస్యావాప్రత్రోలోకేగృహదానభిప్రసిద్ధోభవతి॥

మూ - కృతధశనిపాపైర్దృష్టేవృషాజహయోదయేఖలత్తరశుసత్తు
 త్రైలగ్నేహయేవృషభేపివానవమసుతగేపాపైర్వృష్టేరవావృ
 ఢేత్తనోదినకరసులైనైకవ్యాధిఃకుజేవికలఃపుమాః॥ ౧౫

వ్యా॥అథాన్యేమామసిప్తయోగానాంజ్ఞానంహరిణ్యాహావికృతే॥వృషః
 ప్రసిద్ధఃఅజౌమేషఃపూయోధస్వీసామూదయే అన్యతమేలగ్నాపాపైఃదృష్టే

అవలూకి తేవికృతనశనోఽరూపదంతోభవతి-అశుభ త్రైత్రాణిపాపగ్రహరా
శయః మేవసింహవృద్ధి కమకంకుంభాః ఏమానుస్మతమేలగ్నేహయేథన్వని
వావృషభేసిచాలిగ్నేపాపవృష్టైజాతఃఖిలతిఃఖిల్వాటోభవతి - రవావాది
త్ర్యేనవమసుతగెల్గ్నాన్నవమపంచమయోగ్యతమస్థానధ్వేపాపగ్రహన్వ
ష్టైజాతఃఅదృఢేక్షణిఃఅసారనయనోభవతిది నకరసుతేమంచేల్గ్నాన్నవమ
పంచమధ్వేపాపైందృష్టేవైకవ్యాధిఃబహురోగోభవతి. ఏవమేవకుజేభామే
లగ్నాన్నవమపంచమధ్వేపాపవృష్టైజాతఃప్రమాః పురుషోవికలోంగహీనో
భవతి||

OX

మూ - వ్యయ సుత ధనభవః కై రసౌ మై నిభః వన సమానః బంధనం విక

అంబుజగర్జనశబ్దభృద్భక్తైః పరమసామ్యసిద్ధితైః
తద్యతే॥

၇၄

[illegible]

5

మూ పరుషవచనోపస్తా రాతః త్తయీ వనిశావతా సరవితనయేనక్రా
 లోకంగతేరివేషగే రవియమకుజై సౌమ్యాన్మష్టేన్మభస్థలమా
 త్రితైర్భృతకమనుజాః పూర్వోద్దిష్టైర్వరాధమనుభ్యమాః॥ ౧౭

వ్యా॥ అధాన్యనప్యనిష్టయోగా హరిణ్యాహ॥ పరుషవచనశ్చిత్రినిశావ
 తావంద్రదేసరవితనయే సౌరసహితే - వక్త్రాలోకంగతేభామేనదృష్టపరివే
 షగే, త్కాలంపరివేషయుక్తై - జాతః పురుషః పరుషవచనః సదాప్రి
 యాభిధాయీ అపస్తా రాతః త్తయీ వచనతి - అత్రచంద్రమనస్త్రిభిః
 ప్రకారైః త్రయశ్చదోషావ్యాఖ్యాతాః యస్యైకప్రకారశ్చంద్రోభవతి త
 స్యైకోదోషోభవతి - యస్యప్రకారద్వయంతేన చంద్రే సౌరేణ యుక్తే ప
 రుషవచనం సదై వాప్రియాభిధాయీ భవతి - సరవితనయేభామదృష్టై అప
 స్తా రాతః సరవితనయేభామదృష్టై తత్కాలంపరివేషగే త్తయీ భవతి - ర
 వియమకుజై రితి - రవిరాదిత్యః - యమస్సౌరః కుజోంగారకః - ఏతైః నభస్థు
 లమాత్రితైః దశమస్థానస్థైః సౌమ్యాన్మష్టేన్మభస్థలమాహానాంనుభ్యేనకేనచిదవ
 లోకితైః జాతోమనుజౌమనుష్యోభృతకోభవతి - తైః పూర్వోద్దిష్టైః గ్రహైః
 రవియమకుజైః వరాధమనుభ్యమోభృతకోభవతి - తేషాంగ్రహాణామేవంవి
 ఛేనైకైర్భృతకోపివరః శ్యేష్ఠోభవతి - అజుగుప్సిశాంభృతికంరోతి - ద్వాభ్యాం
 ముఖ్యమౌనవతిమధ్య మాంభృతిం కరోత్తి త్రిభిరధమోజుగుప్సిశాంభృతిం
 కరోత్తి॥ ౧౭

ఇతిశ్రీభట్టాత్పలవిరచితాయాంబృహజాతకవివృతౌ

అనిష్టాధ్యాయ స్త్రయోవింశః-౨౩

అభస్త్రిజాత కాధ్యాయప్రారంభః-౨౪

మూ॥ యశ్చత్ఫలంసరభ వేక్షమమంగనానాంతశ్చన్వతేత్పతిషువాసక
 లంవిధేయం । తాసాంతుభర్తృమరణంధనవపుష్టలగ్నదుగం
 సుభగతాస్తమయేవశ్శ్చ॥

వ్యా|| అథాతః స్రీజాత కాధ్యాయో వ్యాఖ్యాన తే-ప్రతాదావేవ పురుష జ
 నో క్తఫలాతిదేశతదధికంచవసంతతిలకేనాహ|| యశ్చ త్ఫలమితి|| నరభవే
 పుంజన్తనియశ్చ లంఘనానాం స్త్రీణామతుమమచంభావ్యం- తత్తత్ప్రతిఫుత
 ద్భ్యశ్చేషువదేత్ బ్రూయాత్- పుంజన్తోక్తం ఫలం యశ్చ త్తామ్రస్యగిత్వా
 ది-తత్ స్త్రీణాంతుమంయోగ్యం-తత్తాసామేవ వక్తవ్యం యచ్ఛాతుమం ననం
 భవతి రాజ్యాదితత్తత్ప్రతిఫుతజ్ఞాతకకాలేనంభవతి- సునఘాదియోగానంభ
 లంతనఖిలంసకలంఘనయోరేవ వక్తవ్యం-తానిచక్రివిధానిఫలాని- కానిచిత్
 స్త్రీణాంవక్తవ్యాని-కానిచిత్ప్రతీనాం - కానిచిద్వయోరపివృత్తాతామ్రస్యగి
 త్యాద్యాకారప్రదశః-నాని స్త్రీణామేవ వక్తవ్యాని- రాజయోగాదిఫలానిత
 త్ప్రతీనాం-సునఘాదియోగఫలానిసుఖదుఃఖప్రదశః-కానిఙ్భయోరపి-అథవా
 సకలంసమగ్రం స్రీజాతకఫలంతత్ప్రతిఫుతవిధేయంవక్తవ్యం-తాసామిత్యాది -
 తాసాం స్త్రీణాం-అథనేఅప్తమేధానేభత్పామరణం యథావక్తవ్యంతేనాప
 రిష్టాద్వత్సృతి- వపుస్తుశరీరంలగ్నేందుగంలగ్నచంద్రగతం-తచ్ఛాపితాసాం
 యథావక్తవ్యంతథావత్సృతి- తాసాంసుభగతాసాభాగ్యంయాద్యగ్భవీష
 తిర్వా-తాదృగస్తమయేనప్రమథానాద్వక్తవ్యం- తదపివత్సృతి-యదుక్తంవ
 పుస్తులగ్నేందుగమితి||

మూ॥ యగ్నేషులగ్నశశినోఃప్రకృతిస్థితా స్త్రీసచ్చీలభూషణయుతాశుభ
 దృష్టయోశ్చ ఒజస్థయోశ్చ పురుషాకృతీలీలయక్తాపాపాచపాప
 యుతపీఠీతయోగుణోనా||

౨

వ్యా|| అథయాదృశేలగ్నేజాతా స్త్రీయాదృశగుణాభవతి తద్విజ్ఞానంవసం
 తతిలకేనాహ|| యుగ్నేష్యిత్యాది|| లగ్నశశినోరుదయచంద్రయోరపియుగ్నే
 షుచమరాశిఘస్థితయోః స్త్రీయోషితప్రకృతిస్థితా స్త్రీస్వభావేతివృత్తి తయో
 రేవలగ్నేంద్రోః శుభదృష్టయోఃసావ్యగ్రహోవలోకితయోఃసచ్చీలభూషణ
 యుతాభవతి-సచ్చీలంశోభనచాత్రంతదేవభూషణమలంకరణం తేనయుతా
 తా- అథవాశోభనేనశీలేనభూషణేశ్చయుతా ఒజస్థయోరితి-తయోరేవల
 గ్నేంద్రోగోజస్థయోర్విషమరాశిగతయోఃసుజాకృతీలీలయక్తా పురుషా
 కాపురుషశీలాచభవతి-తయోలగ్నేంద్రోఃపాపయతపీఠీతయోః పాపసం
 యుక్తయోరవలోకితయోర్వాపాపాపాపశీలాగుణోనా సవగుణగహి
 తాచభవతి- అథాదేవైకస్త్రిసమరాశిగేఅన్యస్త్రివిషమరాశిగేపుంస్త్రి

యోమౌఽధ్యస్వరూపాకారాభవతి, - ఏవమేకస్త్వికశుభగ్రహాయతే అన్యస్త్వికపాపాయతేనచ్చిలాఅనచ్చిలాచభవతిమిశ్రేత్యర్థః- ఏవమేకస్త్వికశుభగ్రహోపలోకితేఅన్యస్త్వికపాపవీక్షితేపిఏవముభయోరపిసామ్యాసామ్యాయుతదృష్టయోశ్చఅనయాదశాశేషకల్పనాకార్యా॥

౨

మూ-ఇక నైవమమష్టావ్రజబీహదాన్యసాధీసమాయాకుచరిత్రయు

క్రాభూమ్యాత్మజక్షేత్ర మశోశ కేషువక్రాకేబీవేందుజభాగవానామ్॥

౩

వ్యా॥ అధకుజక్షేత్రేలగ్నగైవంద్రగైవాకుజాదిత్రింశాంశక జాతాయాఃస్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ కన్యైవేతి ॥ భూమ్యాత్మజక్షేత్రమక్షేత్రేషేషవృద్ధికయారన్యతమేలగ్నగతేచంద్రగతేవాతత్రచవక్రాకేబీవేందుజభాగవానాంకుజశశీవజస్సితానామంశకేషు త్రింశద్భాగేషు క్రమేణఫలనిదేశోవక్తవ్యః-అన్యథా కుజలగ్నైకుజత్రింశాంశకేలగ్నగతేచంద్రగతేవాజాతాకన్యైవమమష్టభవతి. అనూక్షేపపురుషనంప్రయోగంప్రజతీత్యర్థః - శనిత్రింశాంశకజాతాకన్యైవదాన్యందాసీధావంద్రజతిప్రాప్నోతి - ఇహోస్త్వికకుజక్షేత్రేబీవత్రింశాంశకేసాధీసచ్ఛిలాభవతి- బుధత్రింశాంశకేజాతానమామామాయుక్తాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకేజాతాకుచరిత్రయుక్తాదుష్పక్తాభవతిఇత్యేవంత్రింశాంశకఫలంసర్వదాగుణనయాపరిహితవ్యమ్

మూ-మష్టాపునర్భుస్సుగుణాకలాజాఖ్యాతాగుణైశ్చాసురపూజితేర్దే

స్యాత్ప్రావటిక్లిబనమాసతీచదౌభేగుణాధ్యాప్రవికిరణకామా॥ ౪

వ్యా॥ అధకుశుక్రక్షేత్రయోరన్యతమేలగ్నగైవంద్రగైవాకుజాదిత్రింశాంశక జాతాయాఃస్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ దుష్టేతి ॥ అంశకేషువక్రాకేబీవేందుభాగవానామితి సర్వత్రానువతతే - అసురపూజితశుక్రస్తన్యక్షేత్రవృషతులయోరన్యతమేలగ్నగైవంద్రగైనా - కుజత్రింశాంశకేజాతాదుష్టాదుశ్శీలాభవతి- శనిత్రింశాంశకేజాతాపునర్భుఃసాణి గ్రహణానంతరంపునరన్యన్యథా ర్యాభవతి- బీవత్రింశాంశకేజాతానగుణాగుణవతీభవతి- బుధత్రింశాంశకేజాతాకలాజ్ఞాగీతవాద్యవృత్తాదిజ్ఞాదిమకుశలాభవతి- శుక్రత్రింశాంశకేజాతాగుణైశ్శీలాదిభిఃఖ్యాతాభవతి-సాన్యత్ప్రావటిత్యాది-చౌధైశ్చునకన్యయోరన్యతమేలగ్నగైవంద్రగైనా - కుజత్రింశాంశకేజాతా

కావటీకపటయుక్తాభవతి-శనిత్రింశాంశకేజాతాక్లిబనమానప్రసక్తుల్యా-
గురుత్రింశాంశకేజాతాసతీసాధ్వీభవతి-బుధత్రింశాంశకజాతాగుణాధ్యా-
గుణబహుళాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకజాతాప్రవిశీణకామావిక్షిప్తమన్య-
ధావగృరుషగామినీభవతి॥ ౪

మూ-స్వచ్ఛందావతిమాతనీబహుళకాశిల్పిన్యసాధ్వీందుభేన్యాగారా
కులటాక్లిభేన్యసవధూపుంశ్చేష్టితాగమ్యగాజైవేనైకగుణాల్ప-
రణ్యగుణావిజ్ఞానయుక్తాసతీదాసీనీచరతాకిభవతిరతాదుష్టా
ప్రజాస్వాంశకైః॥ ౫

వ్యా॥ అథచంద్రకణ్డవశనిక్షేతాగణామశ్యతమేలగ్నగేచంద్రగేవాకు
జాదిత్రింశాంశకజాతాయాఃస్వరూపంశామాంలవిక్రీడితేనాహ॥ స్వచ్ఛం
దేశి॥ ఇందుభేకకణ్డేలగ్నేతద్గతేవాచద్రకుజాదిత్రింశాంశకోత్పన్నాస్వ-
చ్ఛందానైవ్విరిణీయధేష్టన్యవహరిణీభవతి-శనిత్రింశాంశకోత్పన్నాపతి-
ఘోరినీభవతి-జీవత్రింశాంశకోత్పన్నాబహుళగుణాభవతి-బుధత్రింశాంశకో-
త్పన్నాశిల్పినీశిల్పకమనిరతాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅసాధ్వీదు-
శ్యీలాభవతి-నాగచారిత-అకభేసింహేలగ్నేతద్గతేవాచంద్రే-కుజత్రింశాం-
శకోత్పన్నానాచారానుపుగుషస్యాచార్యవాచార్యస్యాస్సపురుషా-
చారాభవతి-కేంద్ర్యాచారాబహుభాషిణీతివతంతి-శనిత్రింశాంశకోత్ప-
న్నాకులటాభవతి-జీవత్రింశాంశకోత్పన్నాస్వవధూరాజభార్యాభవతి-
బుధత్రింశాంశకోత్పన్నాపుంశ్చేష్టితాపురుషస్వభావాభవతి-శుక్రత్రింశాంశ-
కోత్పన్నాఅగమ్యగాఅగమ్యపురుషగామినీభవతి-జైవేజీవక్షేత్రేధన్వీమీ-
నయోరన్యతమేలగ్నగతేతద్గతేవాచంద్రేకుజత్రింశాంశకోత్పన్నానైకగు-
ణాబహుళగుణాభవతిశనిత్రింశాంశకోత్పన్నాఅల్పరతిఅల్పరత్తైవత్పుష్టా-
భవతి-బృహస్పతిత్రింశాంశకోత్పన్నాఅతిగుణాబహుళగుణవతీభవతి-బుధ-
త్రింశాంశకోత్పన్నావిజ్ఞానయుక్తాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅసతీ-
అసాధ్వీభవతి-దాసీనీ-ఆర్కిభేశనిక్షేత్రేమకరకుంభయోరన్యతమేలగ్నగే-
చంద్రగేవా-కుజత్రింశాంశకోత్పన్నాదాసీభవతి-శనిత్రింశాంశకోత్పన్నానీ-
చరతానీచపురుషసక్తాభవతి-జీవత్రింశాంశకోత్పన్నాచిరతాభర్తృభక్తా-
భవతి-బుధత్రింశాంశకోత్పన్నాదుష్టాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅప్ర-
జావంధ్యాభవతి॥

మూ- శశిలగ్న సమాయుక్తైఃఫలంత్రింశాంశ కైఃపదమ్బలాబలవికల్పేన
తయోరుక్తవివి తయేత్॥

౬

వ్యా॥యదుక్తమేతవంశక్త రితతదధ-మనుష్టుభాహ॥శశీతి॥ రాశింరాశి
మధికృత్యయదెత్త్రింశాంశకేడుక్తంఫలంతస్ఫలగ్న సమాయుక్తైఃఫలం
లగ్నయుక్తైఃత్రింశాంశకైఃయస్మిన్రాశౌశాయగ్రహత్రింశాంశకేవంధ్రమాభ
వతితద్వత్ ఫల వాచ్యం - యోవాలగ్నైభవతితస్యయస్త్రింశాంశతద్వశా
ద్వాకధముచ్యతే - బలాబలవికల్పేనేత్వాది-చంద్రలగ్నయో యోబలవా
నయత్రరాశౌశాయత్రింశాంశకేవ్యవస్థితోభవతితస్యయదుక్తంఫలంతదేవం
విచింతయేత్ - ఏతదుక్తంభవతి-అస్యస్మిన్రాశౌశావన్యస్మిన్త్రింశాంశచం
ద్రమాభవతిఅస్యస్మిన్రాశౌశావన్యస్మిన్త్రింశాంశకేలగ్నంతదాతయోఃయో
బలవాన్సయస్మిన్త్రింశాంశకేభవతినైవ్యవఫలంవదేద్యోబలహితఃతస్య
ఫలంనభవతీతి॥

౬

మూ-వృక్షంస్థావసితసితోపస్పరాంశేశాక్ర వాయుదిఘటరాశిసంభ

ప్రాంశఃస్త్రిభిస్త్రీమదనవిమానలంఢదీ వ్రంసంశంతింసయతినరా
కృతేస్థితాభి॥

౭

వ్యా॥అధయస్మిన్లోగేజాతాస్త్రీభిఃపురుషాకారసంస్థితాభిస్సహమదనంశ
మయతీతద్యోగజ్ఞానంప్రహర్షిణ్యాహ॥వృక్షంస్థావతి॥అసితఃశనిఃసితశ్శు
క్రః ఏతావసితసితోపరస్పరాంశేఅస్యోన్యాంశగతౌశనిశ్శుక్రాంశగతః శు
క్రస్సౌరాంశగతఃతౌచపరస్పరందృక్ సంస్థా అన్యోన్యంవశ్యతః ఏకోయో
గః॥అథవాశాక్రరాశౌవృషతులయోరన్యతమేలగ్నగతేతత్కాలంయదిఘ
టరాశిసంభవో-శఃకుంభనవాంశకోభవతి - తదాద్వితీయోయోగః అస్మి
న్యోగద్వయేజాతాస్త్రీఅన్యాభిరపరాభిఃస్త్రీభిఃయోషిద్భిఃసరాకృతిస్థితా
భిఃపురుషాకారయతాభిఃప్రదీవ్రంప్రజ్వలితంమదనవిమానలంకామవిమాన్గిం
శాంతింసయతి-ఏతదుక్తంభవతి-అన్యాస్త్రీస్వజఘనే చమూమయంలింగ-బ
ధ్వాప్యవత్ తస్మాద్రతి మభినయతి - యతేతి కామారణ్యత్వే పురుష
యోగేఃకృతానభవతీతి॥

౭

మూ - శూన్యాకాపురుషబలేస్తభవనెసామ్యగ్రహాః క్షిలేక్షిబాస్తేబు
 ధమందయాశ్చగృహేనిత్యంప్రవాసాన్వితః | ఉత్పన్నాతరశౌకు
 జేతువిధవాచాల్యేస్తరాశిస్థితేన్వైవవాశుభవీక్షితేగృతనయే
 ద్యూనేజరాంగచ్ఛతి॥ ౮

వా॥ అధాస్తమయేపతిశ్చేతియమక్తంతద్విజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితనాహ
 శూన్యతి॥ లగ్నాచ్చుద్రాద్వయస్సప్తమోరాశిః సయదిశూన్యంసర్వగ్ర
 హవియక్తోభవతితస్మిన్అస్తభవనెశూన్యేతబలెబరహితేవతథాసామ్యే
 శుభగ్రహైరసిగ్ధితేనకేనచిచ్ఛభగ్రహేణదృశ్యమానే - నకేనచిత్రావ్య
 గ్రహేణయత్రజాతాయః భతాకాపురుషః కుశ్చితపురుషోభవతి - అభ
 వాలగ్నాచ్చుద్రాద్వయస్సప్తమోరాశిః - తత్రభవమందయోజ్ఞశనోర
 న్యతమేనీతేఉత్పన్నాయాభతాక్షిబఃపుంస్తవహిసోభవతి - యస్యాశ్చ
 రగృహంచరరాశిఃసప్తమేభవతి-తస్యాభతానిశ్యంసర్వకాలంప్రవాసా
 న్వితఃప్రవాసశీలోభవతి - అధాదేవంస్థిరేనప్తమేనిత్యంగృహేస్థితోభవతి-
 ద్విస్సప్తభావేఏకదాదేశాంతరేఏకదాగృహేవస్థితోభవతి - ఉత్పన్నాతర
 శౌకుజేతువిధవేతి- తరశౌరవావస్తస్థితేనప్తమగేఉత్పన్నాపతిసోత్పన్నాభ
 త్రాత్యక్తాభవతి - ఏవంకుజేనప్తమగేతస్త్రింశ్చశుభైఃపాపైః వీక్షితేబా
 ల్యేవిభవారండాభవతి - అగృతనయేశనైశ్చరేమ్యకేనప్తమగేతస్త్రిం
 శ్చశుభైఃపాపైర్వీక్షితేఅవలోకితకన్వైవజరామృగచ్ఛతికుమార్యేవవృ
 ద్ధత్వరిప్రాప్నోతి-తస్యావివాహానభవతి అత్రలగ్నచంద్రయోబలవశా
 దేనైతద్వక్తవ్యం- ననుచంద్రాత్సప్తమస్థానాదప్యేతత్ఫలంకథమవగవ్యతే
 ఉచ్యతే-సప్తమేస్థానేచంద్రమసంభవదశనాభావాత్॥ ౮

మూ - అగ్నేయైర్విభవాస్తరాశిసహితైమిశ్రైః పుగుర్భూభావే
 త్యూరే హీనబలేస్తగెస్వపతిసానామ్యేక్షితేప్రోద్భుతా | అశ్యే
 న్యంతగయోస్థితావనిజయోరన్యప్రసక్తం గనాన్యనేవాచది
 శీతరశ్మిసహితౌభర్తుస్తదానుజ్ఞయా॥ ౯

వా॥ పునరవిజాతాకీర్మశీభవిష్యతీతద్విజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితనాహ॥
 అగ్నేయైతి॥ ఏకైకస్త్రిపాపగ్రహేనప్తమేఫలముక్తం- యదిబహవః ఆ
 గ్నేయాఃకూర్మాఃసప్తమస్థాభవతి - తద్గ్రాప్రకృగ్మోక్తంఫలంత్యక్తాన్వ

తై రాగైయైరస్తరాశినహితైః విధవై వధవతి - మిషైఃకూరై సాస్మై శ్చ సప్తమగతైఃపునర్భుభవేత్ - స్వరాణ్యగ్రహిణౌత్పక్తౌప్వఅన్యన్యభా

ర్యాభవతీత్యర్థః తథాచగ్రంథాంతరేపునర్భులక్షణముక్తం - పైవర్ణిణీయా పతిహిష్యన్వణంకామతశ్శయేత్ - అక్షతాచక్షతాచైవపునర్భు స్సంస్కృతాపునరితికూరభి-కూరే ఆదిత్యాంగారకశనై శ్చరాణామన్య

తమే-అస్తగెలగ్నత్సప్తమగతే-తస్మింశ్చహీనబలైస్సర్వబలరహితే - తథా భూతే - సౌమ్యేక్షితేభుగ్రహాణాంబుధసుహసితానామన్యతవేనవిక్షితే- జాతాన్వపతితాలతీయేనైవభత్రాప్రప్యితృత్యక్తాభవతి అన్యోన్యాశగ

యోరితినితశ్శుక్రః అవనిజౌంగారకః ఏతయోస్తితావనిజ యోఃఅన్యోన్యాంశగయోఃపరస్పరననాంశస్థితయోః యత్రకుత్రరాశౌస్థిత

నవాంశ కేమజఃకుజనవాంశుకేశుక్రేతదాసాఅంగనాస్త్రీఅన్యప్రసక్తావరపు రుషరతాభవతి. అథవాద్యునేలగ్నత్సప్తమేస్థానేతావేవయ్యంగారక శుక్రశీతరశ్మినహితాచంద్రసహితాభవతి - తదాప్యన్యపురుషస్తాభవ తికింతుభతురనుజయాపత్యరాజ్యయానతుస్వాతంత్రేణ॥

మూ-సౌగారక్షేలగ్నగైసేందుశుక్రేమాద్రాసార్థంబంధకీచావన్యప్తే।

కాజేస్తాంశేసౌరిణావ్యాధియోనిశ్చరుశ్రోణీవల్లభా సగ్గహాశే॥

వ్యా॥ అథయేనయోగనజాతామాత్రాసహబంధకీభవతియేనచరుక్తత యోని ర్యేనవసుభగాతయోగత్రయంమాలిన్యాహ॥ సౌర్యారక్షేత్రి॥ సౌ రశ్శనైశ్చరఃతస్మజ్జేనుకరకుంభౌ - ఆరిఃకుజః తద్వత్సమేషవృద్ధికాపమా మన్యతమేలగ్నగతేతస్మింశ్చసేందుశుక్రేచంద్రశుక్రసహితే - తదాభూతే పాపదృష్టేపాపగ్రహావలోకితేజాతాబంధకీవరపురుషగామినీభవతి - సకే

వలమేతావత్ - మాత్రాసార్థంజనన్యాసహ - తన్మాతాపిపరపురుషగామి నీభవతి-అస్తాశేలగ్నత్సప్తమేస్థానేయోరాశిస్తత్కాలంకాజికుజననాం శకౌభవతి-తస్మింశ్చకాజే అస్తాంశేసౌరిణాశనైశ్చరేణన్యప్తేజాతా-వ్యా ధియోనిఃసరోగభగాభవతి - యదుక్తంసుగతాస్తమయ్యితతదగ్రమాహ- కాదుశ్రోణీ వల్లభా సగ్గహాశేత్రి - లగ్నత్సప్తమేస్థాసేసగ్గహా

స్యశుభగ్రహస్యనవాంశకోదయోదిభవతితథాచారక్రోధీశోభనభగా
వల్లభాపత్యుఃస్త్రియాచభవతి॥

౧౦

మూ - వృద్ధోమూఖఃసుస్వేదజక్షేణంశకేవాస్త్రీలోలస్సృష్టోగ్రహ
శ్చవనేయోశౌక్రకాంతోలివ సౌభాగ్యయుక్తోవిద్వాభతా
నైపుణజ్ఞశ్చసౌధే॥

౧౧

వ్యా॥ అథయస్యాస్త్రమస్త్రమస్త్రానంశూన్యంభవతిశనైశ్చరాంగారకశుక్రబు
ధానామన్యతమస్యరాశిస్తదంశకోవాస్త్రమే - సాయాదృశీభవతిద్విజ్ఞా
నంమాలిస్యాహ॥ వృద్ధత్త॥ యస్యాఃజన్మనిలగౌత్మప్రమేధానేసూర్యజన్య
సౌరస్యక్షేమకరకుంభయోరనతమసంబంధినవాంశకోవాభవతి - తస్యా
వృద్ధోమూఖఃశ్చభతా యస్యాః అవనేయస్యాంగారకస్యక్షేమేష
ప్సశ్చికియోరన్యతమస్తదంశకోవాస్త్రమేభవతి-తస్యాః స్త్రీలోలఃక్రోధశీ
లశ్చభతాభవతి- ఏవంశౌక్రరాశౌవృషతులయోరన్యతమేతదంశకేవాన
ప్రమగతేకాంతోలివదశనీయోలివసౌభాగ్యయుక్తోవల్లభశ్చభతాభవ
తిసౌధేబుధునకన్యయోరన్యతమేతదంశకే వాస్త్రమగతేజాతాయాః భ
తావిద్వాపండితోనైపుణజ్ఞస్సవ్యత్రసూత్త్యదృష్టిశ్చభవతి॥

౧౧

మూ - మదనవశగతోహృదశ్చచాంద్రేత్రిదశగురౌగుణవాణితేంద్రియశ్చ
అతిహృదురతికమౌకృచ్చశౌర్యేభవతి గృహేస్తమయస్థితేంశకేవా॥
వ్యా॥ అథచంద్రరాశౌస్త్రమేతన్నవాంశకేజీవరాశౌవా అపిత్వరాశౌ
శతమ్నవాంశకేవాతద్విజ్ఞానంపుష్పితాగ్రయాహ॥ మదనేతి॥ యస్యాఃజా
తాయాఃస్త్రమేస్త్రానేచాంద్రోరాశిఃకర్కటస్తదంశకోవాభవతితస్యాఃభర్తా
మదనవశగః కామాతురోహృదురకఠినశ్చభవతి - త్రిదశగురోజీవస్యరా
శౌధన్విమీనయోరన్యతమేస్త్రమగతేతదంశకేవాజాతాయాః భతాగుణ
వాణీర్యాదిభిగుణైః యుక్తోజితేంద్రియోదాంతశ్చభవతి-శౌర్యేరాశౌ
సింహేతదంశకేవాస్త్రమేజాతాయాఃభతా అతిహృదురతివా కఠినః
అతికమౌకృదతీవవ్యాపారకృద్భవతి వ్యాపారకరణశీలః కేచిద్రతికమౌ
కృతకాఘాసక్రోభవతితివదంతి - ఏవమస్తమయస్థితేస్త్రమస్త్రానస్త్రే గృహే
రాశౌవంశకేవాఫలమభిహితంయత్రాన్యసంబంధీరాశిఃఅన్యసంబంధీనవాంశ
శ్చస్త్రమేభవతితత్రరాశ్యంశవయోయోబలవాంస్తదీయంఫలంవాచ్యమితి॥

మూ-ఈష్యన్ నితానుఖవరాశశశుక్రలగ్నై జ్ఞేంద్రోక్తలానుభవణాను
ఖితాగుణాధ్యాశుక్రజ్ఞయోస్తుచిరానుభగాకలాజ్ఞా త్రిష్యవ్య
నేకవసుసౌఖ్యగుణాశుభేషు॥ ౧౩

వ్యా॥ అథచంద్రశుక్రబుధానాంద్యోత్రయోవాలగ్నగతాయస్యాభవం
తితస్యాస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥ ఈష్యన్ నితేతి॥ యస్యాః జన్మలగ్నై
శశశుక్రకాచంద్రసితాసమేతాభవతః సా ఈష్యన్ నితామాత్మన్యాయక్తాను
ఖివరానుఖానక్తాచభవతి జ్ఞేంద్రోక్తబుధచంద్రయోః లగ్నగతయోః కలానుని
పుణానమధానుఖితానంజాతసుఖా - గుణాధ్యాగుణబహుళౌచభవతి-
శుక్రజ్ఞయోః సితమధయోః లగ్నగతయోః రుచిరాచిత - నీయానుభగాభ
త్వ=వల్లభాకలాజ్ఞాచభవతి-త్రిష్యపీతి-యస్యాః స్త్రియాః చంద్రబుధశుక్ర
లగ్నగతాభవంతిసా అనేకవసుసౌఖ్యగుణా అనేకైః వసుభిః ధన్వైస్సైభ్యై
బహుభిశ్చగుణైః యక్తాచవతి అపిశబ్దాత్త్రిష్యపిశుభేషుబుధగురుసితేషు
లగ్నగతేషుజాతా అనేకవసుసౌఖ్యగుణాభవతి॥ ౧౩

మూ- క్రూరేష్టమేవిధవతానిధనేశ్వరోంశేయస్యస్థితో వయసితస్యస
మేప్రతిష్ఠాసత్స్వరగేషుమరణంస్వయమేవతస్యాః కన్యాభిగోహ
రిషుచాల్పసుతత్వమిందా॥ ౧౪

వ్యా॥ అత్రపూర్వంతాస్తాభిశ్చ మరణమితియదుక్తంతద్విజ్ఞానంవసంత
తిలకేనాహ॥ క్రూరేష్టమితి॥ యస్యాః క్రూరగ్రహాష్టమేధానే భవతి
తస్యావిధవతాభవతి-కన్త్యైకాలభ్యత్రాహ-నిధనేశ్వరోంశభి - నిధనే
శ్వరోపమస్తానాధిపతియస్యగ్రహస్యసహంశకేభవతి - తస్యయస్వయస్త
స్త్రి=వయసివివాహోత్పరతః తస్యాః విధవతాప్రదిష్టావైవస్యం వక్తవ్యం ఏ
కంద్వౌచసమిశతిత్వాదిగ్రహవయతీత్యే వంకేనివ్వనంతి - వయంపునః -
దశాంతదశా కాలంవయశ్చబ్రూహుః యత్రనిధనేశ్వరశ్చంద్రకుజయో
రన్యతమేంశేభవతితత్రచంద్రకుజయోః వయఃప్రమాణంవవత్తీతయంత
త్రప్రాయః కుమారీణాంవివాహోనంభవః - తస్మాద్దష్టమస్తానాధిపతీయ
స్యాంశకేవ్యవస్థితః తస్యాంశకేవ్యవస్థిత తస్యాంతదశా=చివతే - తస్యా
వివాహోత్పరం విధవాప్రదిష్టోక్తా - సత్ప్రియతి - యస్యాశ్చన్యని క్రూరగ్ర
హాష్టమగోభవతినగ్రహశ్చుభగ్రహః కశ్చి-ధగోద్విషీయస్తానగతా

భవతి-తస్యాభతుఃపరస్తాత్ స్వయమేవమరణంభవతి - యస్యాజన్మనః
న్యాయామభిసృజ్య కేకవివృషహరౌసంహవాభందుఃస్థితోభవతి-తస్యా
అల్పసుతత్వంస్వల్పపుత్రత్వంవక్తవ్యం-కన్యాభిగోహరీణామన్యతమశ్చంద్ర
రాశిఃయస్యాస్తస్యాః అల్పాఃపుత్రాభవంతీతి॥

౧౪

మూ- సారేమధ్యబలేబలేనరహితై స్త్రీతాంశుశుక్రేందుజైఃశేషైర్వీర్య
సమన్వితైఃపురుషిణీయద్యోజరాశ్యుద్గమః॥ జీవారాస్ఫుజిజైందవే
ఘబలిఘప్యాగ్లగ్నరాశౌ సమేవిఖ్యాతా భవన్తైక శాస్త్రనిపుణా
స్త్రీబ్రహ్మవాదిన్యపి॥

...

...

౧౫

వ్యా॥ అధయన్తి కయోగేజాతాపురుషిణీభవతియన్తి శ్చబ్రహ్మవాదినీ-
తద్యోగన్వయంశాఢూలవిక్రీడితేనాహ ॥ సారత్తితి ॥ సారేశనైశ్చరేమధ్య
బలేనాతిబలవతినచాబలహీనే-తథాశీతాంశుశుక్రేందుజైః శిశుతబుధైః
బలేనవీర్యేణరహితైఃవివజితైః శేషైరాదిత్యకుజజీవైః వీర్యసమన్వితైః
సబలైఃయత్రకుత్రావస్థితైః-యద్యోజరాశ్యుద్గమఃవిషమగాశ్యుద్గమఃఉపయే

లగ్నైభవతి-విషమరాశిలగ్నైజాతాభవతీత్యర్థః-తదాజాతా మేషమిధున
సింహతులాధన్వికుంభానామన్యతమే-సాపురుషిణీపురుషన్వభావచేష్టాభవ
తి-బహుపురుషేత్యర్థఃఇతికేవీత్-జీవారాస్ఫుజిజైందవేష్వి-జీవోబృహస్ప
తిః ఆరోంగారకః అస్ఫుజిఘృక్రఃబిందవోబుధః-ఏతేషుయత్రకుత్రావస్థితే
షు బలిఘవీర్యవత్పుత్రధాప్యాగ్లగ్నగేయదినమరాశిర్భవతి-తదాజాతాస్త్రీ
భువిభూషావిఖ్యాతానర్వత్రప్రథితా-అనేకశాస్త్రకుశలా అనేకేషుబహు
మశాస్త్రేషుకుశలాబ్రహ్మవాదిన్యపి మోక్షశాస్త్రేచకుశలాభవతి॥

౧౬

మూ- పాపేస్తేనవమగతగ్రహస్యతుల్యా ప్రవ్రజ్యాంయవతిరుపేత్య
సంశయేన ఉద్వాహవరణవిశౌచదానకాలే చింతాయామపిస
కలంవిధేయమేతత్॥

...

...

...

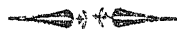
౧౭

వ్యా॥ అధయద్యోగజాతాప్రవ్రజ్యామాత్రయతితద్విజ్ఞానంప్రహషిత్యా
హ ॥ పాపత్తితి ॥ పూర్వంసప్రమథస్యగ్రహస్య శుభకృత్తే ॥ ఫలముక్తంత
త్రలగ్నాత్వాపేక్షారగ్రహాలస్తేనప్రమథే యద్యన్యోకశ్చిద్గ్రహాలగ్నా
న్నసమగతోభవతితదా-సాస్త్రీపూర్వక్తంఫలంసప్యాప్నోతి నవమగతస్యగ్ర

హస్యతుల్యోత్కృతాం ప్రవ్రజ్యాయువతిః స్త్రీఅసంశయేన నిస్సంశ
యేన ఉపైతిప్యాప్నోతి-ఏవం స్త్రీజాతకం వ్యాఖ్యాతం-ఉద్వాహాభి||అత్రయే
యోగావ్యాఖ్యాతాః-తేచేమద్వాహేవివాహకాలేభవంతితదాయోగోక్తం
ఫలం వాచ్యం - తథాతస్యవరణవిధౌకన్యామార్గణకాలేప్రదానకాలేక
న్యాదానకాలేచ-చింతాయాంప్రశ్నకాలేప్యేవంసకలంసవంవిధేయంవక్త
వ్యం-స్త్రీజాతకేషు యేశుభాషుభయోగా ఉక్తాః తేత్రాపిశుభాశుభావక్త
వ్యాః-నసకలజాతకీక్తాః-తేచయథాప్రదశీ-తకాలేనైవజ్ఞేయాః-యేషాం
చవత్సమాణవివాహపటలోక్తయోగైర్పాధాభవిష్యతి-తేత్రనవక్తవ్యాః||

ఇతి-శ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృతౌ

స్త్రీజాతకాధ్యాయశ్చతుర్వింశః-౨౪

అథనైర్యాణికాధ్యాయపారంభః ౨౫

మూ- మృత్యుమృత్యుగృహేషుజేనబలిభిస్తథాతుకోపొద్భవాస్తత్సం
యుక్తభగాత్రజౌబహుభవోపీర్యావ్యలైర్బుధిరిభిః|అగ్నింబా
యుధశౌజ్యరామయకృతస్త్రవోత్తుత్కృతశ్చచ్చమేసూర్యా
దైవ్యేధనేచరాదిషుపరస్పాద్వప్రదేశేష్యసి|| ... ౧

వ్యా || అథాతోనైర్యాణికాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే-తత్రాదావేవా
ప్రమేస్థానేగ్రహావలోకితేవియుక్తేయతేవాయథామ్రయతేతద్విజ్ఞానంశా
దూలవిక్రీడితేనాహ || మృత్యురితి || బలిభిగ్రహైః మృత్యుగృహేషు
జేనమృత్యుభవతి-యస్యజన్మలగ్నాస్తృత్యుగృహమప్తమంస్థానం శూ
న్యంయోగ్రహాబలవాన్వశ్యతితస్యగ్రహస్యయోధాతురుక్తః తథాతుకో
పొద్భవః తేనధాతునాప్రకపితేనైసమ్రయతే - తద్యథాఅకాస్యపిత్రం
చంద్రస్యవాతకఫాభామస్యపిత్రం - బుధస్యత్రయోపివాతపిత్రశ్లేష్మాణః
బృహస్పతేకఫః - శుక్రస్యవాతకఫా - సౌరస్యవాతఇతి - తత్సంయుక్త
భగాత్రజఇతి - తదిత్యనేనలగ్నాదప్తమస్థానస్యవరామశః - తేనాప్త
మేనయుక్తంయన్భగాత్రంతస్సంయుక్తభగాత్రం | తజ్ఞాత స్తత్సంభూతః

లగ్నదష్టమోరాశిఃయస్మిన్నంగేకాలాఖ్యపురుషస్యవతఃతే - తస్మిన్నంగే
 దృష్టగ్రహోక్తదోషాత్ మియతే- భూరిభిఃబహుభిఃవీర్యాన్వితైఃసబలైః
 బహుభవౌమృత్యుఃయదాబహవౌపి వీర్యాన్వితాఃతత్సూన్యమప్యమంస్థా
 నంవశ్యంతితదాయావంతఃపశ్యంతితావతాంగ్రహాణాముక్తదోషప్రకోపేన-
 తేచబహవోదోషాఃయస్మిన్కాలపురుషంగేలగ్నదష్టమరాశిర్వతఃతే-త
 స్మిన్నంగేప్రకుప్యనిధనంకుర్వంతీతి-అగ్న్యంబ్వాయుధజితతి- సూర్యాదిభిర
 ప్తమేస్థానేస్థితైరగ్న్యాదిభిఃమృత్యుభవతి - తద్యథాయస్యలగ్నదష్టమే
 స్థానేఅర్కోభవతి-తస్యాగ్నిహేతుకోమృత్యుర్భవతి ఏవంచ?ద్రేష్టమేంబు
 హేతుకః-కుజే ఆయుధహేతుకః-బుధేష్వరహేతుకః-జీవేఆమయకృతః-అవి
 జ్ఞాతవ్యాధిహేతుకః-శుక్రేతృద్దేతుకః-సారేతుద్దేతుకజితతి-ఏతైఃగ్రహైఃబవి
 భిఃయథాక్తంపవమృత్యుఃశుభేనకమణాభవతి- బలహీనైరశుభేన - మధ్యబ
 లైఃమధ్యమేనేతి-విజ్ఞాతమరణప్రకారస్యమరణదేశజ్ఞానాథమాహ-నిధ
 నేచరాదిష్పితి-యస్యనిధనేఅప్తమేస్థానేచరగాశిర్భవతి-సపరదేశేమియ
 తే-యస్యస్థిరః సస్వదేశేయస్యద్విస్వభావః సః అధ్వప్రదేశేవధిమియతఇతి॥

మూ- శేలాగ్రాభిహితస్యసూర్యకుజయోర్వృత్త్యః!ఖబంధుస్థయోఃకూ
 షేష౨దశాంకభూమితనయైబంధ్వస్తకమఃస్థితైః॥కన్యాయాం
 స్వఃనాద్ధి మోష్ణకరయోః పాపగ్రహైశ్చప్తయోః స్యాతాంయ
 ద్యభయోదయేర్మశశినౌతోయేతదామజ్జతః॥ ... ౨

వా॥అధశైలాగ్రాభిహితస్వజనతో యేషయైర్వృత్తైఃమ్రుత్యుతేతాణా
 శాదూలఃకీడితేనాహ॥ శైలాగ్రాభిహితస్యేతి॥సూర్యకుజయోఃరవికుజ
 యోః యుగపత్యుకాలం ఖబంధుస్థయోః దశమయోశ్చతుర్థయోర్వా
 జాతస్యశైలాగ్రాభిహితస్యశైలాగ్రేశిలాప్రహారేణహతస్యమృత్యుర్భవతి-
 కూవఇతి ॥ మందశశాంకభూమితనయైః సారేందుకుజైః-యథాసంక్లిం
 బంధ్వస్తకమఃస్థితైః చతుర్థసప్తమదశమస్థితైః తద్యథాసారేచతుర్థ
 గేచంద్రేనప్తమగేభామే దశమగెజాతః కూపేవతితోమియతే-కన్యాయా
 మితి-హిమోష్ణకరయోఃచంద్రాకణయోః కన్యాయాంస్థితయోశ్చపాపగ్ర
 హైశ్చప్తయోఃజాతః స్వజనేనమియతే-స్వజనేనవ్యాపార్యతే - ఉభయోద

యోద్విష్టభావ రాశావృదయే లగ్నగతత్రచార్కశశినా రవిచంద్రాయ
దాన్యాశాంభవేతాంతదాతోయేజలేమజ్ఞతోమగ్నస్యకృత్యర్భవతి॥ ౨

మూ- మండేకర్కటగజలోదరకృతోమృత్యుర్మృగాంకేమృగేశస్యాగ్ని

ప్రభవశ్శశిన్యశుభయోమూఢ్యేకుజయైస్థితే । కన్యాయాంరుధి

రోత్థశోషజనితస్తద్వత్ప్రితీశీతగౌశారయే యదితద్వదేవహిమ

గౌరజ్జ్వగ్నిపాతైఃకృతః॥

౩

వ్యా॥అథాన్యాసపిమృత్యుయోగాశామూలవిక్రీడితేనాహ॥ మందభృ
తి॥మండేశనైశ్చరేకర్కటగకలీరధ్యేగ్మగాంకేచంద్రమృగమకరస్థితేజాత
స్యజలోదరకృతోజలోదరేణమృత్యుర్భవతి-శస్యాగ్ని ప్రభవభృతి-శశనిచం
ద్రేకుజయే మేవవృత్తికయోరస్యతమస్థే తత్రచాశుభయోద్వయోః పా
వయోఃమధ్యేథేజాతస్యశస్యాగ్ని ప్రభవః శస్త్రేణలగ్నినావాసంజాతోమృ
త్యుర్భవతి-కన్యాయామితి-శీతగౌచంద్రేకన్యాయాంతర్వత్ప్రితీ పావద్వయ
మధ్యగతేజాతస్యరుధిరోత్థశోషజనితోరుధిరేణ దుష్టరక్తేన శోషేణవాడృత్తి
తఃఉత్పన్నఃమృత్యుమరణం వతి-సౌరక్ష్యభృతి-హిమగౌచంద్రేసౌరయే
మకరకుంభయోరస్యతమస్థే-తద్వత్ప్రితీశ్చపావద్వయమధ్యగతే యదిచే
జ్జాతస్తదారజ్జ్వగ్నిపాతైరజ్జ్వలగ్నినాపాతాద్వామియతభృతి॥ ౩

మూ-బంధాధీనవమస్తయోరశుభయో సౌమ్యుగ్రహాన్మృష్టయోర్ద్యేక్తా
జైశ్చసంపవాశనిగడైశ్చిద్రధితై ర్భంధతఃకన్యాయామశుభా
న్విలేప్తమయగచంద్రేసితేమేషగనూర్వే లగ్నగతేచ విధిమరణం
స్త్రిహేతుకంమందిరే॥

౪

వ్యా॥అథాన్యాసపిమృత్యుయోగాశామూలవిక్రీడితేనాహ॥ బంధాధీనవ
మస్తయోరితి॥అశుభయోద్వయోః పావయోఃధీనవమస్తయోః పంచమన
వమస్తాంగతయోః శయోశ్చసౌమ్యుగ్రహారదృష్టయోః అవలంకితయోః
జాతః బంధార్భంధనేనమియతే - ద్రేక్తాజైరితి-యన్త్రికలగ్నైపుమా
జాతఃతస్మాచ్ఛిద్రేఅష్టమేస్తానయోరాశిః తత్కాలంవతతే- తత్రయదిన

పాశసర్వోపగతోవా దైక్కాణోభవతి తదా ఉత్పన్నః బంధతః బంధనైః
 మ్రియతే తత్ర భుజగపాశభృద్వైక్కాణః కకటాద్యః పృషద్వితీయః కన్యాం
 తిమశ్చ కన్యాయామితి-మీనలగ్నజాతః కన్యాయామస్తగైస్తమగతే చంద్రే
 తస్మింశ్చ శుభాన్వితే కేన చిత్వాపేచ సహితే-సి తే శుక్రే మేష గేనా ర్యేరనా
 లగ్నగతే ఉత్పన్నస్య మందిరే గృహే స్త్రీ హేతుకం స్త్రీనిమిత్తం మరణాద్వి
 జానీహి॥

మూ - శూలోద్భిన్నతనుస్సుఖేవని సుఖేనూ ర్యేపివాఖ్యయ మేనప్రక్షీణ
 హిమాం శుభిశ్చయగవత్పాపైః స్త్రికోణాగ్యగే॥ బంధుస్థేచరవా
 వియత్యవనిజేక్షీణేందుసంవీక్షీతే కామ్యేనాభిహతః ప్రవయాతిమర
 ణం సూర్యాత్మజేనేక్షితే॥

౨౧

వా॥ అథాన్యసపిమృత్యుయో గాఽశాశ్చూలవిక్రీడితేనాహ॥ శూలోద్భిన్న
 తనురితి॥ సుఖచతుర్థేస్థానే అవని సుతేకు జేస్థితేనూ ర్యేపివారవౌచతుర్థస్థా
 చశమేస్థానైయదియమః శనైశ్చర్యోభవతి తదాజాతః శూలోద్భిన్నతనుః
 మ్రియతే-శూలేనోద్భిన్నా తనుర్యస్య శూలప్రోతస్య న్యమరణం సప్రక్షీణేతి
 వాస్తవే రవికజసారైః ప్రప్రక్షీణహిమాం శుభిః క్షీణచంద్రసంయుక్తైశ్చ-యగ
 వత్తుల్యకాలం- త్రికోణాద్యగైః పంచమనవమలగ్నగతైః పతదుక్తం భవతి స
 క్షీణచంద్రాణాం పాపానామేతత్ స్థానత్రయోక్తా గ్రహస్యత్రావస్థితిర్నభవ
 తి-తదాచకారామ్యూలోద్భిన్నతనుః మ్రియతే॥ ధుస్థేచేతి-రవానూ ర్యేజం
 ధుస్థేలగ్నాచ్చతుర్థగేవియతిదశమే అవని సుతేకు జేస్థితే-తి స్త్రింశ్చక్షీణేందు
 గాక్షీణచంద్రేణ సంవీక్షీతే తదాజాతశ్చ కారామ్యూలోద్భిన్నతనుః మ్రియతే
 అస్తి నేపయోగే చతుర్థగైరవదశమగతేకు జేత్వస్త్రింశ్చ సూర్యాత్మజేన
 శనైశ్చరేణేక్షితేనృష్టే జాతః కామ్యేనాభిహతః కాష్ఠఘాతేన శాడితో మర
 ణం ప్రవయాతి ప్యాపిన్నేతి॥

౨౨

మూ-రంధ్రాన్వహంగహిబుక్తైలకగుడాహతాంగః ప్రక్షీణచంద్రరుధి
 రాకికదినేశయక్తైః త్రైవేదకమనవమోదయపుత్రసంస్థేగూఽ
 మాగ్నిబంధనశరీరనివృత్తనాంతః॥

౨౩

వా॥ అథాన్యసపిమృత్యుయో గాఽవసంతతిలకేనాహ॥ రంధ్రాన్వదేతి॥
 రంధ్రనుష్టమంస్థానం ఆస్పదందశమం అంగం లగ్నం హిమకస్థానంచతుర్థకం

ఏతైః సంధ్యాస్పదాంగహిబుక్తైః యథాసంఖ్యం ప్రక్షిణచంద్రుధిరాకిది
 నైశ్చయైః పితరు కర్తవ్యవతి. అతిక్షిణచంద్రోష్టమేరుధిరః కుజౌదశమే ఆకిః
 షారోంగలగ్నై. దినేశోరవిశ్చతుర్థే. ఏవం విధేయోగే జాతోలగుడాహతాం
 గలగుడతాడితావయవః మ్రియతే శైవేతి - తైరేవ గ్రహేః ప్రక్షిణచంద్ర
 రుధిరాకిది నైశ్చయధాసంఖ్యం కమనవమోదయ పుత్రసంస్థేదశమన
 వమలగ్నపంచమగతైః క్షిణచంద్రోదశమే-కుజోనవమే-సారోలగ్నై- అకః
 పంచమే- యదిభవతి తదాజాతస్య గ్రహమేనాగ్నినాబుధనేన శరీరనికట్టనేన
 కాష్ఠప్రహరణాదినా వా-తస్య మృత్యుగ్భవతి॥

మూ-బంధ్వస్తకమనహితైః కుజసూర్యమందైర్నిర్యాణమాయుధశిఖా

క్షితిపాలకోపాత్. సారేందుభూమితనయైస్సప్తసూక్ష్మదగ్ధైః జ్వే

యః క్షుద్రక్రిమి కృతశ్చ శరీరపాతః।

౬

వ్యా॥ అధాన్యానసమృత్యుయోగా వసంతతిలకేనాహ॥ బంధ్వస్తకమన
 హితైః క్షితికుజోంగారకః-సూర్యోరవిః-మందశ్శనిః ఏతైః యథాసంఖ్యబంధ్వ
 స్తకమనహితైః చతుర్ధస్తవమదశమగతైః- చతుర్థే- కుజః-స్తవమే-సూర్యః
 దశమేశనిః-యస్య జన్మనిభవంతితస్యాయుధేనఖడ్గాదినాశిఖనా అగ్నినాక్షితి
 పాలకోపేనపువకోధేవవాఏమామన్యతమేననిర్యాణం మృత్యుగ్భవతి - సా
 రేందుభూమితనయైః శనిశిఖజ్వేయధాసంఖ్యం స్వసూక్ష్మదగ్ధైః ద్వితీయ
 చతుర్థదశమగతైః ద్వితీయేశనిః-చతుర్థే- చంద్రోదశమే-కుజః-యస్య జన్మనిభ
 వంతితస్య క్షుద్రక్రిమిక, తక్షులేప్రణైక్రిమయః కీటా ఉత్పద్యంతే తత్కృతశ్చ
 శరీరపాతోభవతి క్షుద్రక్రిమిమృత్యుగ్భవతి॥

౬

మూ-ఖచ్చేర్కేవనిజేరసాశలగతేయానప్రపాతాద్యహోయంతోత్పీడ
 నజః కుజేస్తమయగేసారేంద్విసాభ్యుగ్ధమిన్ద్రియేరుధిరాకి- శీత
 రీరజైః కాకాసారక్షైర్వాతైర్వ్యాగళితేందుసూర్యరుధి
 లైహ్యోమాస్తబ-ధ్వాహ్వయా॥

౮

వ్యా॥ అధాన్యానసమృత్యుయోగా శార్థూలవిక్రీడితేనాహ॥ ఖస్థశ్చతి॥ అర్కే

రవాఖస్థేరశమస్థానగతతవనిజేకుజేరసాతలగతేచతుర్థగతేజాతస్యయా
 నప్రపాతాద్వాహనేభ్యఃపతనాత్ఎభోమృత్యుర్భవతి-యంత్రోత్పిడనజితతి-
 కుజేం గారకేఅస్తమయగేస్తమగతే-సారేంద్వినాభ్యుద్గమేసారశ్చేందుశ్చే
 నశ్చసారేంద్వినాఃతైశ్శశ్చచంద్రరవిభిఃఆభ్యుద్గమేలగ్నైస్థితైఃఉత్పన్నస్య
 యంత్రోత్పిడనజోవధఃయంత్రపీడితోమ్రయతేక్షీణేంద్వినాభ్యుద్గమజితపా
 లేక్షీణేందుఃక్షీణచంద్రఃఆదిత్యఃఅకిశ్శశ్చింద్రైలగ్నైస్థితైఃఉత్పన్నస్యయం
 త్రోత్పిడనజోవధః-విద్యుద్భృతతిరుధిరోంగారకఃఅకిశ్శశ్చింతకిరణశ్చంద్రః
 ఎత్తైయధాసంఖ్యంజూకాజసారక్ష-గైజూకస్తులాలజోమేషఃసారక్షే-
 మకరకుంభ-తేనతులాయాంకుజఃమేషేశనిఃమకరకుంభయోరన్యతమే
 చంద్రఃఏవంయస్యజన్మనిభవంతినవిద్యుధ్యేఅమేఘమధ్యేమియతే-యాతై
 ర్వేతి-గళితేందుఃక్షీణచంద్రఃసూర్యఆదిత్యఃరుధిరోంగారకః-ఏత్తైయ
 థాసంఖ్యంప్ర్యామాస్తబాధ్వాహ్యయా-యాతైః-ప్ర్యామ్నిదశమేక్షీణ
 చంద్రః-అస్తమయే-స్తమేసూర్యఃబంధ్వాహ్యయేబంధుసంజ్ఞికేచతుర్థకు
 జఃఏవంయస్యజన్మనిభవతి-వాగ్రహణాత్విద్యుధ్యేమియతే॥

మూ-వీర్యాన్వితవక్రవీక్షితేక్షీణేందాగధసస్థితకజేగుప్ర్యాన్భు
 వరోగపీడయామృత్యుస్సాన్యత్క్రిమిశస్త్రదాహజః॥

వ్యా॥అధాన్యానప్యప్యయోగావైతాళీయనాహ॥వీర్యాన్వితేతి॥క్షీణేం
 దాక్షీణచంద్రేవీర్యాన్వితేనసబలేనవక్రేణకుజేనదృష్టేవీక్షితేఅకజేశనై
 శ్చరేనిధసస్థితేఅప్రమగతేజాతస్యగుప్ర్యాన్భువరోగపీడయాగుప్ర్యాయఉ
 ద్భవఃఉత్పన్నోరోగోదస్తత్త్వికయాఅశోభగందరాత్యా-క్రిమిశస్త్ర
 దాహజఃక్రిమిజఃశస్త్రజఃదాహజః-అశోభగందరోపగరశాదాక్రిమిపా
 లేనశస్త్రకమణావాదాహనవాక్రియమాణేనతస్యమృత్యుర్భవతి॥

మూ - అస్తేరవాసకుధిరేనిధనేకపుత్రేక్షీణేరసాతలగతేహిమగౌఖ
 గాంతః॥లగ్నైస్తేజాప్తమతపస్వివభామమందచంద్రైస్తుశైలశి
 భిగాశనికుడ్యసాతైః॥

వ్యా॥అధాన్యానపిమృత్యుయోగావసంతతిలకేనాహ॥అస్తేరవావితి॥అ
 స్తేనప్రమేరవావాదిత్యేనరుధిరేణాంగారకేణసంయుక్తైతే-అకపుత్రేమం
 దేనిధనేఅప్రమేక్షీణహిమగౌచంద్రేరసాతలగతేచతుర్థస్థానధౌజాతఃఖ

గాంతో భవతి-ఖగః పక్షితత్కృతం మృత్యుం ప్రాప్నోతి-తస్య మృతస్యాగ్ని
సంస్తాగో న భవతీత్యర్థః-లగ్నాత్తజ్జాప్తమేతి తనస్సూర్యః భామః కుజః మందశ్శ
నిః పంచశశశాంకః ఏతేః యథా సంఖ్యలగ్నాత్తజ్జాప్తమృతపన్నస్థితైః లగ్న
పంచమాప్తమనవమగతైః-తేః లగ్నైకకాపంచమేకుజః అప్తమేశనిః నవమేచం
ద్రోయస్య జన్మనిభవతి తస్య శైలశిఖరాత్ పర్వతమస్తకాత్ పతనేన అశనిపా
తేనోల్కయా వజ్రపాతేన ఘట్యపాతేన భిత్తిపాతేన వామృత్యుర్భవతి॥ ౧౦

మూ-ద్వావింశతీ కథితస్తు కారణం ద్రేక్కణోనిధనస్య సూరిభిః తస్యాధిప

తి భవోపి వానిర్యాణంస్య గుణైః ప్రయచ్ఛతి॥

౧౧

వ్యా॥ అధయస్య జన్మస్య తేహం యోగా నామ న్యత మో యోగో న భవతి న
చాప్తమేస్తానేకశ్చిగ్గృహభవతి చాప్తమం మృత్యుస్థానం పశ్యతి తన్మృత్యు
కారణం వై తాళీయేనాహ॥ ద్వావింశతి॥ యేన ద్రేక్కాణేన పుమాణా తాః
తస్మాద్యో ద్వావింశతీ ద్రేక్కాణో భవతి-స సూరిభిః పండితైః నిధనస్య మృత్యోః
కారణం నిమిత్తకథితః-కథమిత్యత్రాహ-తస్యాధిపతిరిత్యాది-తస్య ద్వావిం
శత్యద్రేక్కాణస్య యోధిపతిః-గ్రహస్తస్యాగ్నిం బాహ్యుభయభజిత్యాదిస్య
గుణైః యోహేతుః పతితః-తేన నిర్యాణం మరణం ప్రయచ్ఛతి దదాతి-అథ వా
యస్తికారాశౌ సద్వానిశోద్యేక్కాణో భవతి-తస్య రాశేః యస్సాస్వమీన
వా-భవః అప్తమరాశ్యధిపో వా-స్య గుణైః ఆత్మీయ హేతుభిః నిర్యాణం మరణం
ప్రయచ్ఛతి సచ ద్వావింశతీ ద్రేక్కాణో లగ్నదప్తమరాశౌ భవతి-సకథం జ్ఞా
యతే ఉచ్యతే-యది లగ్నస్య ప్రథమోద్యేక్కాణః తదాప్తమస్యాపి ప్రథమః
అథ లగ్నస్య ద్వితీయస్తదాప్తమస్యాపి ద్వితీయః-అథ లగ్నస్య తృతీయస్తదా
ప్తమస్యాపి తృతీయః-న కేవలమేతావత్ సర్వరాశీనామేష్టే వప్యవస్థా-అనే
న ప్రకారేణ యోష్టమరాశిః ద్యేక్కాణః-స ఏవ ద్వావింశతీ ద్రేక్కాణ ఇతి-త
త్త్రైతజ్జాతం-యస్య ఉక్తయోగా నామ న్యత మో యోగో న భవతి న చాప్తమం
స్థానం గ్రహయతవీక్షితం-తస్య ద్వావింశతీ ద్యేక్కాణాధిపాప్తమరాశ్యధిప
యోగ్యో బలవాంస్తచ క్తదోషేణ మృత్యురితి॥

మూ-పూగానవాంశకపయుక్తసమానభూమాయోగేషుణాదిభిరతః

పరికల్ప్యమేతత్ । మోహస్తుమృత్యుసమయోనుది తాంశతుల్యః స్వే
శేషి తేద్విగుణితస్త్రిగుణశ్చభేదః ॥

౧౨

వ్యా॥ అభయోద్యుక్తుమౌమియ తేతద్విజ్ఞానంపనంతతిలకేనాహ । పూ
రానవాంశేతి ॥ పురుషస్యజన్మసమయోపాహారాయాంలగ్నయోనవాంశ
కొభవతితస్యయోధిపతిగ్రహః తేనయాయుక్తోరాశిఃసరాశిఃయత్రస్థిత ఇ
త్యర్థఃతస్యరాశేయాయోగ్యాభూమిః తస్మాంభూమాసమియతేనచేద్యా
శిద్వయేభవతితదాధికసంచారభూమాతద్యధా-నచేద్యాశిః మేషోభవతి
తదాజావికసంచారభూమా-వృషభశ్చేత్తదావృషభప్రచారభూమా-మిధు
నంచేత్తదాగృహేకకటశ్చేత్తదాకూపే- సింహశ్చేత్తదారజ్యేన్యాకచేత
దానూపే-తులాచేత్తదాపణ్యగృహ-వృశ్చికశ్చేత్తదాశ్వప్రేధసిచేత్తదా
అశ్వప్రచారభూమా-మకరశ్చేత్తదానూపే- కుంభశ్చేత్తదాగృహే - మీన
శ్చేత్తదానూప ఇతి-యేషాంతుమృత్యుయోగేజలాదామరణముక్తతేనాం
తత్రైవ-నకేవలందశితరాశివశేనభూప్రదేశోకవక్తవ్యః-అసియత్తు-యో
గేషుణాదిభిరిత-సలగ్ననవాంశకౌధిసతిర్యస్త్రినాశౌప్యసస్థితఃతత్రయద్యనే
నగ్రహేణతస్యయోగోభవతి- తదాతస్యచయాభూమి ఈషుణాదిర్యోవా
తుపశ్యతి-అదిగ్రహణాద్యస్యనవాంశకేస్థితస్తస్యాపియాభూమిసక్తా - త
స్మాంసమియతఇతి- అత్రచబహుభూమిసంభవేగ్రహబలాద్వక్తవ్యాఃనను
గ్రహస్యకాభూమిః- ఉచ్యతే-గ్రహస్యాత్మీయరాశేర్వాభూమిఃనైవేతి-న
నుయస్యరాశిద్వయంతస్యకాభూమిః-ఉచ్యతే- తత్రత్రికోణరాశేసంబంధినీ
భూమిః-తద్యధా-అదిత్యస్యసింహభూమిఃఅరణ్యం- చంద్రమనంకకటభూ
మిరనూపం- కుజస్యమేషభూమిరజావికసంచారప్రదేశఃబుధస్యకన్యాభూ
మిరనూపం-బీవస్యధరుర్భూమిః- అశ్వప్రచారభూమిఃశుక్రస్యతులాభూమిః
విషణ్ణిశనేకుంభభూమిర్గృహమితి-కేచిదత్రదేవాలయే అగ్నివిహారకోశశ
యనక్షిత్తుభారస్ఫుడిత్యాకంస్థానమిచ్చంతిఏతచ్ఛోభనం- యతఃఏతేషు
స్థానేషుమియమాణావృశ్యంతఇతి-ఏవమేతస్మాదన్యత్పరికల్ప్యంవిత్వం
మోహస్త్వితి-యావంతోలగ్ననవాంశకా అనుదితాఃశేషాస్తేన్విమామంశా
సంసేపితానాంయోవాకాకాలోభవతి - ఏతదుక్తంభవతియావత్కాల్యోల
గ్నాగవశిష్టపురుషస్యజన్మవిషయేభవతి-తావత్కాలమితి-నచేల్లగ్నరాశిః

యదిస్వేనేనస్వపతి నేక్షితోద్భవ్యః తదాసపచ కాలోద్విగుణోవక్తవ్యః- అథా
దేవస్యానుసామ్యగ్రహేణవదృష్టస్తదాషడ్గుణకాలోవక్తవ్యః॥ ౧౨

మూ-దహనబలవమిత్రైభవస్తసంక్షేదతో మైనిధనభవనసంధైర్వా

శవక్షైర్విడంతః। ఇతిశవపరిణామశ్చ తనీయోయథోక్తః పృథువిర
చితశాస్త్రాద్గత్యనూకాదిచింత్యమ్॥ ౧౩

వ్యా॥ అథమృతస్యశరీరపరిణామజ్ఞానంమాలిన్యాహ॥ దహనేతినిధనభ
వనశమేస్తానేయోద్రేక్కాణోవ్యవస్థితఃతద్వశాచ్ఛవపరిణామశ్చింతనీ
యః-సచగణనయాద్వావింశోద్రేక్కాణోభవతి-సచయదిదహనద్రేక్కా
ణోగ్నిద్రేక్కాణోభవతితదాభస్తత్వేనపరిణమతిఅగ్నినాదహ్యతేపాపద్రే
క్కాణోగ్నిద్రేక్కాణః-అభజలద్రేక్కాణోభవతితదాసక్తిస్యతేజలమధ్యే
క్షిప్యతేసామ్యగ్రహద్రేక్కాణోజలద్రేక్కాణః - అథమిత్రద్రేక్కాణో
భవతితదాశుక్లవృతినదహ్యతేనచాపిజలమధ్యేక్షిప్యతేసామ్యగ్రహద్రేక్కా
ణఃపాపయుక్తఃపాపగ్రహద్రేక్కాణోవాసామ్యయుక్తస్తదామిత్రద్రేక్కా
ణః-తథానిధనభవనసంధైః అష్టమరాశ్యాశ్రితైఃవ్యాళవక్షైఃసర్పద్రేక్కా
క్షైఃవిడంతోభవతితదాఅశ్వసృగాలకాకాదిభిర్భక్ష్య-ఇత్యర్థః - అత్రవ్యాళ
ద్రేక్కాణాఃకకటాద్యఃకకటవిత్తీయఃవృశ్చికాద్యఃపృశ్చికవిత్తీయః మీ
నాంత్యశ్చ-ఉక్తంచ॥శశిగుహపూర్వాపరగఃకీటస్యచమీనవశ్చిమోవగతః
నిధనేయస్త్యభవంతిద్రేక్కాణాస్తస్యచమృతస్సభుంజంతీవాయుసాద్యఃపా
ణిశమూహానచాస్తిసందేహః । పాపగ్రహదృశాణోయస్యాష్టమరాశినస్థి
తోభవతిదహనంప్రాప్నోతిసరోమృతమాత్రానిశ్చయాత్ప్రవదేత్ । ఏవం
సామ్యదృశాణోజలమధ్యేక్షిప్యతేసరోత్రస్మతః సామ్యదృశాణఃపాపైపా
పదృశాణోపిసామ్యయుతః।యస్యాష్టమభవనగతఃశోపంప్రాప్నోతిసోపిమృ
తఇతి। ఏవంప్రకారఃశవానాంమృతానాం పరిణామశ్చింతనీయావిచార్యః।
పృథువిరచితశాస్త్రాద్విస్తీణాఞ్చాస్త్రాత్ గత్యనూకాదిమరణాదిచింత్యం
మృతస్యకాగతిర్భవిష్యతికస్తాచ్ఛలోకాదయమాగతః-అదిగ్రహణాత్తత్ర
క్షిప్యగాసీదితిఅనూకశజ్జేనేహతీతంజన్తోచ్యతే॥

మూ-గురుగుడువతిశుక్రగ్రహగ్రభేనహంగుడుజ్ఞానిముఖపిశ్చుతిరన్యోనార

కీయాంశ్చకుర్యుః| దినకరశశివీ ర్వాదిష్ఠితా త్ర త్ప్రశ నాధాత్ప్రవర

సమనికృష్టస్తుంహానాదనూకే||

౧౪

వ్యా|| అథయోయంజాతోజంతుఃసక స్త్రాల్లో కాదాగతభియదుక్తంతద్విజ్ఞా
నంమాలిన్యాహ|| గురురితి || గురుఃజీవః ఉదుపతిశుక్రాచంద్రసితాసూర్యభౌ
మారవికుజౌయమజ్ఞౌసౌరబుధౌ ఏతేవిబుధపితృతిరిశ్చఃసారకీయాంశ్చ జా
తాన్ముర్యుఃవిబుధలోకోదేవలోకఃపితృలోకతిర్యగ్లోకనరకలోకాః ప్రసి
ద్ధాః - ఏభ్యః ఆగతావదేత్ - కథమిత్యత్రాహ- దినకరశశివీ ర్వాదిష్ఠితా
త్ప్రశ నాధాదితి-దినకరస్సూర్యుఃశశీచంద్రః అనయోఃదినకరశశినోర్మ
ధ్యేయౌబలీవీర్య వాక్ జేనాధిష్ఠితోయ క్తోయస్త్యుశోద్రేక్కాణిక- తస్య
యోనాధఃస్వామీతస్యయోలోకఃతస్మా దాగతఃఇతివక్తవ్యం - తత్రనయది
ద్రేక్కాణోగురోఃజీవగ్యసఃబంధీభవతి తదావిబుధలోకాదాగత ఇతివక్త
వ్యం - అథచంద్రశుక్రయోరన్యతమసంబంధీభవతితదాపితృలో కాదాగత
ఇవక్తవ్యం - అథసూర్యకుజయోరన్యతమసంబంధీభవతితదాతిర్యగ్లోకాదా
గతఇతివక్తవ్యం - అథశనైశ్చరబుధయోరన్యతమసంబంధీభవతితదానర
కలోకాదాగతఇతివక్తవ్యం - అథయస్త్రాల్లోకాదాగత సత్యాపిశ్రేష్ఠమధ్య
మహీనస్త్వజ్ఞానమాహ- ప్రవరేత్యాది-తుంగహానాత్ ఉచ్చనీచాత్స్వచ్ఛా
వస్థాననీచావస్థానవశాదిత్యుభః - గ్రహస్తుంగస్థః స్వోచ్చరాశిగతోభవతిత
దాతత్రప్రవరఃశ్రేష్ఠభివిజ్ఞేయం - అథొచ్చరాశిచ్చుతోనీచమప్రాప్యవతః
జేతదాతత్రాసౌనమోమధ్యమఇతివిజ్ఞేయం - అథనీచస్థఃతదాకృష్టఃహీనఇతి
ఏతదనూకేప్రాగ్జన్తనీతిజ్ఞేయం||

౧౪

మూ-గతిరసిరిపురంధ్యత్యంశపోస్తస్థితోవాగుతురభరిపుకే ద్రచ్చిద్ర
గసోన్వచ్చసంస్థః| ఉదయతిభవనేంత్యేసౌమ్యభాగేచమోక్షోభ
వతియదిబలేనప్రాగ్జ్ఞాస్తత్రశేషః||

౧౫

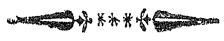
వ్యా|| అథమృతగ్య కాగతిర్భవిష్యతి-తద్విజ్ఞానంమాలిన్యాహ| గతిరితి|| య
స్యజన్తృలింగాత్పత్యసప్తమాప్తమస్థానానూన్యానిభవంతి - తస్యతత్కా
లంఛిపుస్థానేశ్యంశోద్రేక్కాణోవతఃతేతయోర్యావధిపతీతయోమధ్యే
యౌబలీవాంస్తస్యాధ్యేయౌలోకోభిహితఃసఏవగతిః- ఏవంరిపురంధ్యత్యం
శవత్తత్రతేనహృతేనగంతవ్యం - అస్తస్థితోవాఅథలింగాత్పత్యసప్తమాప్త

మస్తేనానామన్యతమేస్తానేకశ్చిద్ద్యమౌభవతితదాతస్యదశి-తలోకః తే
 నగంతవ్యః అధలగ్నత్పక్షస్తమాప్తమస్తానానాం ద్వేస్తానేత్రీణివానగ్ర
 హాణిభవంతి ఏకస్తిస్తపిద్వ్యోదయో గ్రహాభవంతి-తదాతేషాం గ్రహా
 ణాయోబలవాంస్తస్యయఃప్రదశి-తోలోకఃసతేనగంతవ్యితి-నన్వస్తస్థితో
 వేతికైశ్చిద్బలముక్తం-తత్రసప్తమగ్రహణంకృతం- తత్ప్రప్తమస్తాపిస్వాం
 గతినయతీతి-కింవ్యాఖ్యాతం- ఉచ్యతే - అస్తస్థితో వేతివాశబ్దశబ్దార్థః
 కేవలమస్తస్థితఃచకారాద్రిపురంధ్రగశ్చేతి- కేచిదస్తస్థితశ్చేతివరంతి- తధాచ
 స్వల్పజాతకేఉక్తం||సురపితృతిర్వజ్మరకాగురురుడువసితావస్థ గ్రవీజ్ఞయ
 మౌరిపురంధ్రత్వంశకపానయతిచాసారిధనస్తాగ్నిగురురథేతిఅధశబ్దః
 పాదపూరణే - యన్యజన్మనిగురుఃబృహస్పతిఃలగ్నాద్రిపుస్తానేషమేభవతి
 కేంద్రేషువాచిదేఅప్తమేవానచస్వోచ్చస్థఃకక-తేభవతితదైకోయోగః -
 అధవాంత్యేభవనేమీనరాశాపుదయతివిలగ్నగతే తత్రచగురువజం శేష
 గ్రహా అన్యే గ్రహాబలేనవీర్యేణప్రోక్ష్యతావజితాభవంతి తదాద్వితీయో
 యోగః- అస్తిన్యోగద్వయజాతస్యమోక్షోభవిష్యతీతివక్తవ్యం-ఉదయతిభ
 వనేంత్యేసౌమ్యభాగేచమోక్షాత్తత్రచకారోవాశబ్దార్థఃయథాపురుషస్య
 జన్మకాలగ్రహవశాత్గతిరుక్తతథామరణకాలగ్నవశాదపిగతిర్వక్తవ్యా-
 యసాత్స్వల్పజాతకేఉక్తంఉప్తాప్తమ||కంటకగోజీవశ్చేద్భవతిమీనలగ్నేవా
 శేష్ఠేఃఖగ్నేఃజన్మనిమరణేవామోక్షగతిమాహురితి||

౨౫

ఇత్రేభట్టోత్పలవిరచితాయా బృహజ్ఞాతకవివృత్తే

నైర్యాణి కాధ్యాయఃపంచవింశః- ౨౫

మూ-ఆధానజన్తాపరిబాధకాలేసంపృచ్ఛతోజన్తవదేద్విలగ్నాత్|పూ

ర్వావరాధేధవనస్యవింధ్యాద్భానాపుదద్దక్షిణగేప్రసూతిమ్ || ౧||

వ్యా|| అధాతోనష్టజాతికాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే - తత్రాదావేవప్రసూతి
కాలజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ || ఆధానేతి || యస్యాధానకాలోజ్ఞాయతే త
స్యాధానకాలాత్ పూర్వమేవజన్తవ్యాఖ్యాతం - తత్కాలమిందుసహితశ్చ
త్యాదినాజన్తకారశ్చ వ్యాఖ్యాత ఏవమాధానజన్తకాలయో రపిపరి బో
ధే ఆజ్ఞానేనతినంపృచ్ఛతఃప్రప్టుఃవిలగ్నాత్ప్రశ్నలగ్నాత్ - జన్తవదేత్ బ్రూ
యాత్ - యేనలగ్నేనప్యప్తాపృచ్ఛతి-తస్యయదిపూర్వాధానంప్రథమ హేమా
రాభవతితదాత్రిప్టుఃఖానావాదిత్యేఉనగ్నతేఉత్తరాయణస్థేజన్తవక్తవ్యం
మకరాదిరాశిమట్కస్థేజాతభిర్యధః-అథలగ్నస్యావరాధాన్వితీయహేమా
రాభవతితదాఖానాదక్షిణగతేదక్షిణాయనస్థే జన్తవక్తవ్యం - కర్కటాది
రాశిమట్కజాతభిర్యధః-తదాచోక్తం || ఆధానజన్తనీయస్యనవిజ్ఞాతేహిదే
హీనః|జన్తసంపృచ్ఛతస్తస్యప్రశ్నలగ్నాద్విలిదిశేనీతి||

మూ- లగ్నత్రికోణేషుగురుస్త్రిభాగైర్వికల్ప్యవమాణివయోనుమా

నాత్| గ్రీష్మార్కలగ్నేకథితాస్తుశేషైరన్యాయనతాకృతురగ్న

చారాత్ ||

...

...

...

౨

వ్యా || అథవమాణుజ్ఞానముపజాతికయాహ|| లగ్నత్రికోణేష్వితి||త్రి
భాగైర్దేక్కణైః లగ్నత్రికోణేషు ప్రథమపంచమనవమస్థానేషుగురుజీ
షౌజ్ఞేయఃతద్యధా-ప్రశ్నలగ్నస్యయదిప్రథమద్రేక్కాణోభవతి- తదాయ
ఏవలగ్నరాశిః తత్రగతేగురాజన్తవక్తవ్యం అథలగ్నస్యద్వితీయోద్రేక్కా
ణఃతదాలగ్నన్యఃపంచమోరాశిః తత్రస్థేగురాజన్తవక్తవ్యం-అథలగ్నస్య
తృతీయోద్రేక్కాణఃతదాలగ్నద్యోనవమోరాశిః తత్రస్థేగురాజన్తవక్త
వ్యం ఏవంకేషాంచిన్తతం-అధాన్యేషాంమతం - యథాప్రశ్నలగ్నస్యయదా
ప్రథమోద్రేక్కాణోదయోభవతితదా లగ్నాద్రాశితోయావత్సంఖ్యేరా
జౌబృహస్పతిస్తప్తతి తావత్సంఖ్యానివశ్శుః వమాణివక్తవాని అథలగ్నే

ద్వితీయోద్రేక్కాణః తదాలగ్నత్వం సమరాశితోయా వత్సంఖ్యైరాశౌ
 బృహస్పతిస్త్రివృతావత్సంఖ్యానివృష్టుర్వషాణివక్తవ్యాని - అథలగ్నస్య
 తృతీయోద్రేక్కాణోభవతి తదాలగ్నస్సవమరాశితోయా వత్సంఖ్యైరాశౌ
 బృహస్పతిర్భవతి తావత్సంఖ్యానివృష్టుర్వషాణివక్తవ్యాని ఏతద్వాప్యఖ్యా
 నం సశోభనం-పూర్వమేవ వ్యాఖ్యానం శ్రేయః-యస్తాద్యవనేశ్వరః॥ ద్రేక్కా
 ణలగ్నేక్రమశస్త్రుగాశౌ గురుద్విలగ్నాదిక్రికోణగోభవేత్ । సముద్భవేత్త
 ద్భవనక్రమేణస్వాచ్చారభాదబ్దగతిం ప్రగణ్యాదితి యన్యవ్యత్రసామాన్యే
 నోక్తంబృహస్పతేరవస్థానం - తథాచ ద్వాదశభాగక్రమేణ రాశౌరాశౌ
 సంచార్యః - తస్య ధాయదిప్రశ్నలగ్నస్యప్రథమద్వాదశభాగోదయోభవతి
 తదాలగ్నగతేజీవేజాతః ద్వితీయద్వాదశభాగశ్చేత్తదాలగ్నత్ ద్వితీయగు
 రౌజాతః ఏవం తృతీయాదిద్వాదశభాగౌదయే తృతీయాదిషు స్థానేష్యిత్వా
 హ్యం-పికల్ప్యవషాణివయోనుమానాత్ ఏవం బృహస్పతేరవస్థానంజ్ఞా
 త్వాతస్యైవయోనుమానాత్ తస్యాకృతిం శరీరమవేత్సవషాణివికల్ప్య
 వయః ప్రమాణంబుద్ధ్యా ద్వాదశసుద్వాదశ సువక్షేషువికల్పనాకార్యా -
 కిమస్మిన్నేవభగణపరిసతేజ్ఞాతరాశేభ్యహస్పలేరవస్థానమ భూదుతద్వి
 తీయే ఉతతృతీయాదిషు-ఏవంతస్యాకృతిమవేత్సవయోనుమానంవక్తవ్యం-
 యత్రద్వాదశసువషేషుభాగ్నిర్భవతి తత్రపురుషలక్షణౌక్తై న దశావి
 భాగేనద్వాదశవాషికాందశాంత్యైతేషుపరికల్ప్యయత్తత్రైత్యాం గ సౌ
 స్పర్శాద్వషజ్ఞానం - తథాచ పురుషలక్షణేపర్యతేపాదౌసగుల్ఫోప్రథ
 మంప్రదిప్తంబంధేద్విగీయంతునజానువక్తైః మేధోరుముష్మాశ్చతతస్త్రు
 తీయంనాభింకటించేతిచతుర్థకమాహుః॥ ఉదయంకథయంతిపంచమంహృద
 యంషష్ఠమధస్తనాన్వితమ్ । అథనష్టగుణంసజత్రుణీకథయంత్యష్టమమోవ్య
 కంవరే॥ నవమంనయనేవభృణీసలలాటందశమంశిరస్తథా । అశుభేష్వశు
 భందశాఫలంచరణాద్యేషుశుభేషుశోభనమితి - కింత్వప్రవింశత్యధికంవ
 షణ్శత్రుయస్యజన్తనోతితం-తస్యసప్తజాతకవషజ్ఞానోపాయ ఏవనాస్తి
 ఏవంవషేషముజ్ఞాతేషు ఋతుజ్ఞానమాహుః॥ స్మృత్యేగ్న ఇతి యోనలగ్నే

నప్రహృష్టచృతి-తత్రచేరగ్మసూన్యస్థితః తద్యే కా-ణోవాలగ్నేతదాగ్ని
 మ్నేజాతగ్నివక్తవ్యం-కథితాస్తుశేషైరితి శేషైరన్యైశ్చంద్రాదిభిర్గ్రహై
 ర్లగ్నస్థితైఃఋతుఃపూర్వమేవకథితఃఉక్తిః-ద్రేక్కాణైశ్శిశిరాదయ ఇత్యాది
 నాగ్రంధేనోక్తఃతత్రయదాశనైశ్చరొలగ్నేభవతిద్రేక్కాణోవతదాశి
 శిరేజాతగ్నివక్తవ్యం-ఏవంశుక్రేలగ్నగతేవాతద్రేక్కాణోవతదావసం
 తేజాతః-ఏవంభౌమేగ్నిష్టేఏవమేవరవావపి-చంద్రేలగ్నగతేతద్యేక్కాణే
 వావహ-సు-బుధేశరది జీవేహేమంతగ్ని-యదాబహసౌ లగ్నగతాభవం
 తితదాతేహేమధ్యేయోబలవా-తదుక్తరైజాతగ్నివక్తవ్యం అథనకశ్చిద్య
 దిలగ్నగతోభవతితదాతస్యసంబంధీద్రేక్కాణో దయోభవతితదాతదుక్త
 తౌ-జాతగ్నేవేవక్తవ్యం-అన్యాయనతా-వృతురగ్నచారాదితి - అన్య
 స్త్రి-అయనేఅన్యస్త్రి-ఋతులగ్నచారాదృతుః అన్యస్త్రి న్నయనే తద
 యనాసంభవశ్చగ్నతురన్యోభవతితదా ఋతురగ్నచారవశేనవక్తవ్యః-ఏ
 తదుక్తంభవతి-సౌరేణమానేనఋతుర్వక్తవ్యఃనతుచాంద్రేణ - యధాశిశి
 రేజ్ఞాతేమకరకుంభయోరన్యతమేరాశౌసూర్యస్థావస్థాసంజ్ఞేయం- ఏవం
 శేష రాశిష్యవ్యూహ్యం-అనేనలౌకికశ్చాంద్రమాసోనిరాకృతోభవతి॥ ౨

మూ- చంద్రజ్ఞజీవాఃపరివతకసియాశ్శుక్రారమందై రయనేవిలోమేద్రే
 క్తాణభాగేప్రథమేతుపూర్వో మాసోనుపాతాచృతిధిర్వికల్పః॥

వ్యా॥అధ్యాయనేవిలోమేగ్రహపరిజ్ఞానాదృతుమాసవజ్ఞానమంద్రవజ్రయా
 హ॥చంద్రజ్ఞేతి॥ అయనేవిలోమేసతి - చంద్రజ్ఞజీవాః శుక్రారమందైః ప
 రివతకయాః శశిబుధగురవః భృగుకుజశనైశ్చరైః అయనవ్యత్యయేషా
 స్తేసతిపరివతకసియాః వ్యత్యయేనవ్యవస్థాప్యాః- ఏతదుక్తంభవతి- య
 ద్యత్రరాయణేషావృట్కాలేజ్ఞాతేతదావసంతేజాతగ్నివక్తవ్యంచంద్రా
 చ్ఛుక్రేణాత్రపరివతక-అథోత్తరాయణే - శరదిపాస్తాయాంగ్మేజా
 తః-దక్షిణాయనేగ్మేజాతేశరదిజాతః-అథబుధోరవికుజయోః అవ పతికా
 తః-రవికుజౌబుధేనచ-ఉత్తరాయణేహేమంతేజ్ఞాతేశిశిరేజాతః- దక్షిణా

యనేశిశిరేషాస్తేహేమంతేజాతగ్నివక్తవ్యం-అత్రజీవమందౌ పరస్పరమవ
 వతి-తౌ-ఏవమృణాజాతేమాసజ్ఞానమాహ-ద్రేక్కాణభాగగ్నితి - ప్రశ్నల

గ్నేయో ద్రేక్కాణోవతాతే తస్యచ ద్రేక్కాణస్యయదిప్రథమభాగోవ
తాతేతదాజ్ఞాతతాప్రథమేమాసిజాతభివక్తవ్యం- అథలగ్నేద్రేక్కాణ
స్యద్వితీయోభాగోవతాతేతదాజ్ఞాతతాద్వితీయేమాసిజాతః-తృతీయద్యే
క్కాణేద్వీవిభాగౌపూర్వాసరౌతత్రాసిలగావస్తాసతపవనమాసజ్ఞానం-
ఏవంమాసేవిదితేధిజ్ఞానార్థమాహ-అనుపాతాచ్చశిధిర్వికల్ప్యభితి-అనుపా
తాత్త్రైరాశికాతేతిధివికల్ప్యేవికల్పనీయః లగ్నస్యవత్ లిప్తాశతాని
ద్రేక్కాణఃద్రేక్కాణేనచజ్ఞాతతాతదధః- లిప్తాశతత్రయం లిప్తాశతత్ర
యేణమాసజ్ఞానం-అత్రానుపాతాత్తిధిలిప్తాదశకేనైకైకోజ్ఞేయః- ఏవచ-
తిధిరాదిత్యభాగేగ్యేఏవమాదిత్యస్యరాశీభాగాంశ్చవిదిత్యామాసారాశ
యస్తిథయోగాఙ్గజ్ఞేయః-యస్తింశ్చతిథౌజ్ఞాతవచే-యధాప్రదశితాది
త్యౌభవతితస్మిన్తిథౌతస్యజన్మేతివక్తవ్యం॥ ౩.

మా అత్రాగపి సౌమరావటమౌద్విజేంద్రాఃసూర్యాంశతుల్యాంశిధిము
ద్దిశంతి । రాత్రీర్యుసంజ్ఞేషు విలోమజన్మభావైశ్చవేలాః క్రమ
శోవికల్ప్యాః॥ ౪

వ్యా॥అథచాండ్రమానతిధిజ్ఞానోపాయమింద్రవజ్యయాహ ॥ అత్రాపీ
తి ॥ అత్రాస్తింస్తిధిజ్ఞానేద్విజేంద్రామునయో సౌమరాశాస్త్యజ్ఞాః సూ
ర్యాంశతుల్యాంశంశస్తాసేస్ఫటాకభాగసమాంతిధిచ్చద్రేతి కథయంతి
వశ్నకాలేతాత్కాలికేనాదిత్యేనయావంతో భాగాభుక్తాః గావతఃశుక్లఃప్ర
తివత్ప్రభృతిజాతమాసస్యతిథయోవ్యతీతాః - అత్రచాండ్రమాసేమకరమా

మేమాది రాశీ
నాంచవతాః
సే ౨౦౦ మే
పు ౨౪౦ కు
మి ౨౦౦ ము
క ౩౨౦ ధ
సం ౩౬వృ
క ౪౦౦ కు

సేజ్ఞాతేమాఘమాసోజ్ఞేయః - ఏవమగ్రేవ్యసమానకల్ప
నాకార్య-తథాచమణిధిః! పృచ్ఛాకాలేరవిణాయావంతో
శాఃస్ఫుటేనసంభుక్తాః । రాశేస్తాస్తిథయస్యః శుక్లాదా
వర్కమానస్యేతి - ఏవందిసేజ్ఞాతేకిమయంరాత్ర్యాజాతో
దివావేతితదర్థమాహ-రాత్రీర్యుసంజ్ఞేష్వితి- రాత్రీర్యుసం
జ్ఞాఃపూర్వంవ్యాఖ్యాతాః - గోజాన్వికర్మిసుధునానీత్యాది
నాతత్రప్రశ్నకాలేయది రాత్రీసంజ్ఞలగ్నంశవత్ప్రకారేన

విలోమప్రాచివాజన్మవక్తవ్యం - అధద్యసంజ్ఞంలగ్నంభవతీతదాకాత్రాజన్మ
వక్తవ్యం-ఏవందినరాశ్రివిభాగజాలేపేలాజ్ఞానమాహ - భాగైశ్చవేలః
క్రమశోవికల్పావ్యతి - యస్మిన్కాచినే ఖరుమస్యజన్మజ్ఞానంస్మిన్కాచినేఅం
కాచిలోపిజ్ఞాతః-౨త న్నస్యపురుషవ్యయనిదినాజన్మతదాతస్మాదాకాగ్నిది
నప్రమాణంకార్యం - అసగత్రాజన్మతదారాప్రమాణం - తత్రవశ్యల
గ్నస్యశస్మికాతేనూవంతశ్చకకభుక్తాస్మైరనుపాతఃకాగ్నిః- యదిపురు
షస్యదివాజన్మతదాచినప్రమాణేన-యనికాత్రాతదారాత్రిప్రమాణేన- తా
త్కాలి కలగ్నభుక్తచక్షకానాం గుణాం పృథ్వాతస్మైస్యవలగ్నస్యస్వేశ
రాశ్యసయప్రమాణేనభాగమపహ్యగ్నివాక్తూవేగంత వతాకాలేనగతే
నదిసస్యరాత్రేర్వాజన్మవక్తవ్యం - ఏవంలగ్నభాగై ప్రమణః- ౩రిచాచ్య
వేలానసుయంవికల్పావికల్పసియా

౪

ప్రమా- కేచిద్భూతాంశాధ్యక్షితాన్నవాంశాచ్ఛుక్లాంశసంజ్ఞంకథయంతి

మానమ్ | లగ్నప్రికోణోత్తమ పీఠ్యయ్యుక్తంన బ్రహ్మచేంగాల

భానాదిభిరాన్స||

౬

వాగ్|| ప్రకారంతరేణమాసజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ||కేచిది||కేచిదా
చార్యాః శశాంకాధ్యక్షితాన్ చంద్రయుక్తాన్నవాంశాచ్ఛుక్లాంశసంజ్ఞం
మాసంకథయంతిప్రశ్నకాలే యస్మిన్నవాంశకే సవమేంశేచంద్రమాధవశ్చ-
తమవినవాంశకంత్రధావరికల్పశస్త్రీన్నవాంశకేనవమేంశేచంద్రమాస్య
వస్థితఇతి-చ. ద్రవవాంశకగతంనక్షత్రమస్మేష్యం- తన్నక్షత్రమన్తా తసంజ్ఞ
కేమాసితస్యజన్మవక్తవ్యం అత్రయస్యనక్షత్రస్యచుక్లాంశసంజ్ఞామాసోనా
ష్టితస్యబృహస్పతిచారోక్తవిధినాశుక్లాంతసంజ్ఞో మాసః పరికల్ప్యః తతో
క్తం || నక్షత్రేణనహూయమస్తుం వాయేనయాతిసురమాంత్రీ | తస్య భ్జం
వక్తవ్యవషణ్మాసంక్రమేదైవ | వషణ్మాసాతి-కాచిన్యాగ్నేయాభ్యగ్వ
యానియోజ్యానిక్రమశస్త్రీధంతుపంచమాసుపాంత్యమాంత్యంచయద్వషణ
మితి || తత్రచంద్రమాసవిషవనవాంశకేతన్నవాంశసంజ్ఞకస్యాద్వాగ్భవ
తితదాకాతి-కే మాసిజాతఇవక్తవ్యం -అధవృష నవాంశకస్యే ధ్వం
భవతిబుధస నవాంశకేతన్నవాంశకమన్తస్యాద్వాగ్భవతదా ప్రమా భవ

తితదామార్గః శీమే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం ॥ అధమధుననవాంశ కేతన్న
వాంశకపట్నస్యోధ్వంఽంకర్కట.నవాంశ కేతన్నవాంశకపంచకస్యార్యా
క్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపామే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం. అధకర్క-తీత
న్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽంహనవాంశ కేతన్నవాంశకచతుష్టయస్య
ర్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదామాఘే-మాసిజన్తఇతివక్తవ్యం. అధసంహన

వాంశకేతన్నవాంశకచతుష్టయస్యోధ్వం - కన్యాసవాంశ కేతన్నవాంశక
నప్తకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం
అధకన్యాసవాంశకనప్తకస్యోధ్వంఽంతులానవాంశకే తన్నవాంశకపట్న
స్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపైత్యే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం - అ

ధతులానవాంశకేతన్నవాంశకపట్న స్యోధ్వంఽంపుశ్చీకనవాంశకేతన్నవాం
శకపంచకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతి తదాపై ఖే-మాసిజాత ఇతివ
క్తవ్యం - అధపుశ్చీకేతన్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽంధన్వినవాంశ కేతన్న
వాంశకచతుష్టయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాజ్యేష్ఠే-మాసిజా

తఇతివక్తవ్యం - అధధన్వినవాంశకేతన్నవాంశకచతుష్టయస్యోధ్వంఽంకుర
నవాంశకత్రయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపాఢే-మాసిజాత ఇ
తివక్తవ్యం. అధకురనవాంశకేతన్నవాంశకత్రయస్యోధ్వంఽంకురనవాంశ
కేతన్నవాంశకద్వయస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాశ్యావణే-మాసి

జాతఇతివక్తవ్యం. అధకుంభనవాంశ కేతన్నవాంశకద్వయస్యోధ్వంఽంమీన
నవాంశకేతన్నవాంశకపంచకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాభాద్రపదే
మాసిజాత ఇతివక్తవ్యం. అధమీననవాంశకేతన్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽం

మేషనవాంశకేతన్నవాంశపట్నత్రయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతిత
దాఆశ్వయుజే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం అధమేషనవాంశకే తన్నవాంశాష్ట

కస్యోధ్వంఽంయడివ ద్రమాభవతితదాకాలికే-మాసిజాతఇతివక్తవ్యం -
యన్యైః కృత్తికారోహిణీనకాతికాః యన్యైః మృగశీరప-మాద్రాచనమా
గ-శీష-పునర్వసూపుష్యశ్చపుష్యమాసఃఆశ్లేషామాఘాచమాఘఃపూర్వ
ఫల్గునీ ఉత్తరఫల్గునీ మాస్తశ్చఫాల్గునీ - చిత్రానావలీచ పైతృశి శ్రాభా

నూరాధావవైశాఖః-జ్యేష్ఠామూలందజ్యేష్ఠః-పూర్వాషాఢోత్తరాషాఢా
చఆషాఢః-శ్రవణ ధనిష్ఠాచశ్రావణః-శతభిషక్పూర్వాభాద్రాపదోత్తరాభాద్రా
శ్చభాద్రపదః-రేవత్యశ్చిరభరణ్యశ్చ ఆశ్వయుజః-యస్తాదుక్తం॥ త్రిభంతు
పంచమముచః-త్యమంత్యంచయస్వనుమితి - ఏవంశుక్లాంతస్యమానస్యని
శ్చయః శుక్లాంతగ్రహణేనఏతత్ప్రతిపాదయతి- శుక్లవత్సౌతేచంద్రోయేన
నక్షత్రేణయుక్తస్తగుపలక్షితోమాసోవక్తవ్యః-యథాకాతికశుక్లవత్సౌ
తేకృత్తికారోహిణీభ్యామనృతమేనయుక్తశ్చంద్రయాయుతోభవతితతః
కాతికోమాసఉచ్యతే- ఏవమగ్రేసామవియోజ్యంతదైతదుక్తంభవతి- న
శుక్లాంతోమాసఃప్రత్యతోమాసఃకృష్ణాంతఏవేతథాచయవనేశ్వరః- మాసే
తుశుక్లప్రత్యవృన్వలైశ్చూర్వైశశీమధ్యబలోదశాహితీ-తథాచ-యద్రాశి
సుజ్యేశీతాంశుఃప్రశ్నకాలేనమాంశకేస్థితస్తద్రాశిగః పూర్వాఽయస్మిన్కభవ
తీచంద్రమాసిజన్మమాసస్యః గ్రహ్యఃపుగుషన్యతుష్పచ్ఛతః- కృష్ణవత్సౌతికో
మాసోజ్యేష్ఠాత్రతువిపశ్చితేతి - లగ్నత్రేకోణేత్వాదిలగ్నస్య ప్రథమలగ్న
స్యత్రికోణయోశ్చసంచమపంచమయోమః-ధ్యేయస్తక్కులముత్తమేన ప్ర
ధానవీధ్యేణబలేనయుక్తస్తద్భంగశిఃప్రోచ్యలేకన్యతేత్స్వికారాశౌగతేదం
ద్రమసిజాతత్త్వితక్తవ్య-తథాచయవనేశ్వరః-హిమరాదీవీర్యాధికలగ్నభా
జిస్తానంత్రికోణేశశిసోవిధాయేతిఅంగాలభనాదిభిర్వాకాలాంగానీత్యనేన
ప్రదశిలోయః కాలపురుషస్యాంగవిభాగః - తదాలభనాద్వాసేనవిధినా
స్పృష్టుఃస్పృశతఃయదేవకాలపురుషస్యాంగంస్పృశతి-తద్గతేచంద్రమసిజా
తత్త్వితక్తవ్య-అదిగ్రహణాత్పూర్ణ్యుక్తనత్వదశ-నశ్రవణేగృహ్యేతే॥ ౫
మూ- యావాన్లతశ్శీతకరోవిలగాచ్చంద్రాద్వదేజ్జావతిజన్మరాశిఃమీ

నోదయేమీనయుగంప్రదిప్తంభయ్యోహృతాకారరుతేశ్చవింత్యమ్॥ *

వ్యా || అథప్రకారాంతరేణజన్మేశరాశిజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ॥యా
రాశిః || విలగ్నోప్రహ్లాగ్నాత్ శీతకరశ్చంద్రః యావాగ్గోజన్మ

రాశౌ పృథ్వీ చ కస్త్యూరస్తావతి రాశౌస్థితే చంద్రయసి జాతభూమి వత్తవ్యం - మీ
నోనయోమి నలగ్నగతోభవతి తదామీనయగ మేవ వ్యభిష్టుముక్తం - మీన

స్థౌమ్యమూర్త్యవత్తవ్యం - న సుదర్శితవిధినా గాగీరనేకవ్యకాంతయత్యసంగ
ప్రోభిర్నయోచ్యతత్రకోవత్తవ్యభిష్టాశక్త్యాహంభయైష్ట్యగాకారగ్నై రితి
యస్య రాశేనలభిభిత్తవ్యవ్యవస్థికాకాలేకృత్రిమమనీయసేతదాకా

రశ్మకశ్చిత్తవ్యతే - యథామూజాకరాదిరశక సేసిం హూ మహిమోది ఒశం

నెవ్యజ్య - యిది అథవా రాశ్య కిగుంపునకు స్య ద్భూష్టాధరారే సయస్య
రాశిసృశకాశిసోరుతంబిభిక్తిగయలేతత్యస్థేనంబుమనజాభిభివత్తవ్యం॥

మూహూరానవాంశప్రతిమంబిలగ్నంలగామనగవింభవతి చ దృకాణే
తస్త్యావ్యదేహవతివావిలగ్నంప్రప్టుఃప్రసూతావిలి శాస్త్రీకూహం॥

వ్యా॥ ఏవంజన్మ గాశౌజ్ఞాతేలగ్నజ్ఞానమిందగవజ్రయాహం హూరేతి॥

హూరాంహూప్రశ్నలగ్నేయస్య రాశేనవాంశకలక్షాలంపతలే - తస్త్యా

స్తావతి తత్ప్రమూరమేవాంశక గాశితస్య జన్మలగ్నం వత్తవ్యం - అథనాల
గామలగ్నంకేక్మాణాదారభ్యరవిఃసూర్యో యావతింహంబస్యభ్యోద్యే

క్మాణేవ్యవస్థితస్తస్త్యాగ్నాదారభ్యతావతింశౌలగ్నగతేతస్యజన్మవత్త

వ్యం - అత్యవదావనశేభ్యోధికేద్యేక్మాణే దావనశకమహస్యసంఖ్యాసదే-

శః - చతుర్వింశతేరధికేచతుర్వింశతిమహాగ్యశేజంవదేత్ - ఏవంశాస్త్రమూ

హ-శాస్త్రగ్రంథయతినస్యమనీషయోక్తం - శాస్త్రగ్రహణేనైతత్ప్రతిపాద్య

లేష్టచ్ఛాలగ్ననవాంశకస్యయోరాశిఃసంజ్ఞయాసమస్తస్థికాలగ్నగలేరాశౌ

జన్మవత్తవ్యంపుచ్యతస్తావత్సౌఖ్యోపగతే లగామద్భకాణేదినకృతరగః

ప్రశ్నలగామతావస్యభ్యోలేలగ్నశౌప్రప్టుజన్మవినిదిశేదితి॥ ౭

మూ॥ జన్మాదిశ్లేలగ్నగతేసవీర్యేఛాయాంగుళఘోర్కూహలేవశిష్టమ్

అసినసుప్రాప్తితత్ప్రతాంభంజాయాసుఖాజ్ఞాదయగంప్రదిద్ధమ్॥ ౮

వ్యా అథవ్రకారాంతరేణలగ్నానయనమింద్రవజ్రయాహుజన్మాదిశేదితి॥ల
గ్నగతేగ్రహేజన్మాదిశేత ప్రశ్నలగ్నేయోగ్రహాస్యస్థితతంతాత్కాలి
కంకృత్వాలిప్తాపిండికార్యం - అగ్రహసామ్రాజ్యగ్నతాభవంతి తదాతేమాం
యోబలవాకతంతాత్కాలికంకృత్వాలిప్తాపిండికార్యం - తతఃసలిసమా
యామవనోద్యాదశాంగులేనశంకునాతాత్కాలికాని ఛాయాం గుళానిగ్న
హీన్వాతైగుగుప్తేరేక్షకం గ్రహంతద్దశితకాలేలిప్తాపిండికృతం గుణయే
త్ - అథవాసర్వగ్రహేభ్యోయోగబలవాక్ గ్రహంతంతాత్కాలికంకృత్వా
లిప్తాపిండికృత్వా ఛాయాంగుళాహతంపాకకళుద్ధంకారయేత్ - ద్వాదశ
భిష్విజేత్ - తత్రయావస్థుభ్యుచుభిష్టంతావత్సంఖ్యో మేమాదేరారభ్య
యోరాభిగ్భవతితస్మిన్ రాశౌలగ్నగతేతస్యజన్మవత్తస్యం - అథవ్రకారాం
తరేణాహుజన్మాదిశేత తస్మిన్ దశమిష్టేమద్యో హుప్తేవృద్ధతి - తదాల
గ్నాద్యజ్ఞాయాస్థానంనస్తమరాశింస్త్రికలగ్నగతేతస్యజన్మవత్తస్యం - అథ
సప్తః - అప్రస్తుతభ్యోనెనశయానోభిహితసన్ద్రస్యద్రశ్వాన ధవాత్ - శ
యానోయదావృచ్ఛులదాలగ్నాద్యత్సుభిధానం చతుర్ధకారాః తస్మిన్కల
గ్నగతేతస్యజన్మవత్తస్యం - అనోభిహితృచ్ఛులదాలగ్నాద్యరాజ్ఞాద
శమోగ్రాశిస్తస్మిన్కలగ్నగతేతస్యజన్మవత్తస్యం - అథసయనాదాననాచోచ్చి
తఃత్రిక్షకృచ్ఛులదోదయల్పరాశౌ స్త్రిశేషవిజన్మవత్తస్య - ఉక్తం॥ ఉ
త్తిష్టతోపలగ్నాద్యేష్టుస్సప్తస్యబంధులగ్నాద్య | ఉపవిష్టస్యాస్త్రయోవ్రజ
తోమేమాంబలస్థానాదిత్॥

౮

మూ - గోసింహశాబళుమగ్నమాక్రియతులేక న్యామృగౌచక్రమాత్సంవ
గ్యాదశకాష్టసప్తవయోమేమాంబలగ్నాద్యసంఖ్యాగుణాః । జీవారా
స్ఫుజిదైందవాః ప్రథమవచ్ఛేమా గ్రహేభ్యోవ్యవహృతీనాంనియ
తోవిధిగ్రహాయుతైః కాగ్యాచతద్వగణాః॥

౯

వ్యా॥అథవ్రకారాంతరేణసర్వమేవనష్టజాతకంవత్తి - తతఃప్రశ్న కాలేతా
త్కాలికంలగ్నంకృత్వా లిప్తాపిండికార్యం - తతస్తస్యలిప్తాపిండికృతస్యగుణ
కారణజ్ఞానంశామూలవిక్షిప్తేనాహు॥ గోసింహాది॥ గోసి హుః యోరా
శయోయధాక్రమందశాదిభిగుణాకాక్షైఃసంవగ్యాః గుణనీయాః - తద్వధా
గోసింహశావృషసి పశూదశభిః ౧౦ గుణయేత్ - వృషభంలగ్నంలిప్తాపిండి

నయః ద్వితీయేన దేయాః-గావిసోధ్యాః-ప్రతీయేన పశోధ్యాః-ఏవం కృత్వా తస్య రాశేః త్రిసు సేన సర్వపంచ-భాగభాగముపహృత్వా వా ప్లవ-త్యజ్యంతత్రయావత్సంఖ్యో-కోవ శేషోభవతి-తావత్సంఖ్యం శ్వేనాగ్నిదోయస్సు త్తత్ర తత్తస్య ప్రస్తుతవక్తవ్యం-కేచిద్భవంతి యథాస్థి సస్య-శేన ప్రసంశత్యా భాగముపహృత్వా వ శేషాంసవక దా నేన విశోభనేన వాయుధాస్థితేనాం కేన సంవాచ ఉత్పత్య తేతధాన త్తత్రం వక్తవ్యం - ఏవమిత్యాది-కళత్ర సహజాత్మజశత్రు

భేద్యః-భార్యాత్రాతృపుత్రరిపుషు నష్టజాతకం యదా పృచ్ఛతి తదా తద్భేద్యస్తద్భావేభ్యః-ఏవ ప్రస్తుతః పృచ్ఛకస్య వదేత్ బూయాత్ తమేవోదయగా శింసరికల్పయేదిత్యర్థః- ఏతదుక్తం భవతి-యది పుషుషః సస్య సత్త్వా గ్రహత్రం పృచ్ఛతి-తదా తాత్కాలికేలగ్నే రాశిషట్కం దేయం - అథ భాగతుః పృచ్ఛతి తదారాశిస్వయం దేయం - అథ పుత్రస్య పృచ్ఛతి తదారాశిషట్కం దేయం- అథ శత్రోః పృచ్ఛతి తదారాశిపంచకం దేయం-ఏవం కృత్వా చుచ్ఛతి-తదేవోదయరాశిం ప్రకల్ప్య తద్గుణకారేణ గుణయేత్-తతో సగ్రహగుణకారేణ వత తస్త్రప్రాగ్వస్తవక దానవిశోధనేృత్వా సప్తవింశత్యా భాగముపహృత్వా వ శేషాంక సమయస్య ప్రస్తుతపృచ్ఛతి తస్య సత్తత్రం వక్తవ్యం-ఏతదప్రత్యుపలక్షణాథ-మేవ-త్రిరాశిసహితాత్కాలికాలగ్నే మిత్రస్య క్తస్య మేతన్న తత్ప్రాగ్వస్తవక సమయస్య పలక్షణమేవ-ఏవం కలమపినష్టజాతకం వక్తవ్యమ్॥ ౧౦

మూ-వశాత్-మాసతథయోద్యుశోంహ్యుహాని వేలోదయతు-నవ భాగవికల్పనాత్పురీః॥ ఖూయోదశాదిగుణితాః స్వవికల్పితౌవ షోడశయోనవక-దానవిశోధనాభ్యామ్॥ ౧౧

వ్యా॥ అథ వశాద్దానియసంవసంతతిలకేనాహ ॥ వశాత్-మాసేతి॥ వశాద్దినర్వాణి వివికత్వేన భాగేహృతేయధాపాతక్రనే శానయితవ్యాని తద్యధాత్కాలికం లగ్నం లిప్తాపిండికృశం రాశిగుణకారాహతం గ్రహ సంయుక్తం చైద్యగుణకారాహృతవపియదేకాంతే స్థాపితంతత్పునరపిద శాదిగుణితం కాగ్యం - ఏతదుక్తం భవతి-సరాశిః స్థానచతుష్టయే ధాగ్యః-ఏకత్రదశగుణోన్యత్ర ద్వితీయేష్టగుణోన్యత్ర తృతీయే సప్తగుణః-చతుర్థే పంచగు

ఋకార్యః-యతఉక్త-భూయోదశాదిగుణితాత్మ-భూయఃపునరపివశకాష్ట
నప్రపేషయైగుణనియాః-తతస్తస్మిన్నాశితపుష్టయోగ్యగ్నన్నవకదానవిశో
ధనేకృతాప్సవికలైష్విభాగమపహృత్యావాప్తాపిమాదంత్యాజ్ఞేయః॥

మూ-విజ్ఞేయావశకేష్వభూయితుమాసాస్తథేవచ|అష్టకేష్వపిమాసా
ద్యాస్తీధయశ్చతధాస్తృతాః॥

౧

వ్యా॥ అగ్రనజ్ఞాయతేస్తాదాగ్రేకస్యానయనంకార్యంతదనుష్ట్యయైతా
హంవిజ్ఞేయాత్మ॥ అత్రబహువచనంబహుసోపయోగితత్వోక్తం-చుచు
క్తస్సవికల్పభక్తావమాదయత్మ-తద్వ్యాఖ్యానతే. ఎతేవల్పగోరాశ
శయఃస్థాపితాః-తేషాంనవకదానవిశోధనేకృత్యాకమయోగ్యాస్తజేభా
వంతి-తతోదశగుణచృప్తధ్ధస్యపరమాయుషాబంశోగ్నికౌవవశతే
నభాగమపహృత్యయోగ్యమపిష్యలేదంతకనమాస్తస్యసమ-సంఖ్యాంకోవ
తకతే-తస్యైవదక్షిణాభాగమపహృత్యయితుస, బృహత్యత్రయోక్తోవశి
ష్యతేతదంతనమేశిశిరాదారభ్యంతోజాత్యైవక్తవ్యంతస్యైవతుమాస
సంఖ్యయాగ్వాభ్యాంభాగమపహృత్యయద్యేకోవశిష్యతేతదాజ్ఞాతలొప్ర
థమేమాసిజాత్యైవక్తవ్యం. అధభూన్యమవశిష్యతేతదాద్వీయేమాసిజా
త్యైవక్తవ్యం - ఎవంకృత్యావశగుణఃకమయోగ్యోరాశిరపాస్య-య
న్యవంత్యధికాష్టదశతాదవ్యధికంజన్తనోతీతంతస్యనష్టజాతకజ్ఞానో
పాయవనాస్తీఅష్టకేష్విద్యా-యోసావష్టహతోరాశితస్యచ్చధ్ధస్యక
మయోగ్యాన్యవతుసంఖ్యయాగ్వాభ్యాంభాగమపహృత్యయద్యేకోవశిష్య
తేతదానుష్ట్యవక్షేజాత్యైవక్తవ్యం - నకించువశిష్యతేతదాకృష్టవక్షే-త
స్యైవతిధిసంఖ్యయాపంచదశభిఃభాగమపహృత్యయోగ్యోకోవశిష్యతేతదం
కనమానేకధాజాత్యైవక్తవ్యం. ఎవంకృత్యావశగుణఃకమయోగ్యోరాశి
రపాస్యః॥

౧౨

మూ-దివారాత్రిప్రమాతించనక్షత్రావయనంతథాసప్తకేష్వపివగేహ
మనిత్యమేహోపలభ్యయే॥

౧౩

వ్యా॥ ఏత్యాదియోసాస్తస్యైవశిశిత్రస్యాగ్నవేదనవకదానవి

శోధ నేకృత్వాతత్కమయోగ్యంరాశింస్థాపయేత్-తస్యది నాగాత్రిసంఖ్య
 యాద్వాభ్యాంభాగమపహృత్యయద్యేకోవశిష్యతే-తదాదివసేజాతః అథ
 సకించదవశిష్యతేతదారాత్రోజాతఇతివక్తవ్యం-యోసౌసప్తహతోరాశిఃత
 తస్యనక్షత్రసంఖ్యయాస్తప్తవింశత్యా భాగమపహృత్యయోంకోవశిష్యతేత
 దంకసంఖ్యేనక్షత్రేఅన్నినీమారభ్యజాతఇతివక్తవ్యం అస్యకమణిపునరభి
 ధానంనక్షత్రానయనస్యబాహుళ్యోపయోగిత్వాత్॥ ౧౪

మూ-వేలామధవిలగ్నంచహూరామంశకమేవచ|పంచకేషువిజానీయా
 స్తప్తజాతకసిద్ధయే॥ ౧౪

వ్యా॥వేలేత్వాదియస్త్రిదిగేపురుషస్యజన్మ జాతంతద్దినప్రమాణంఘటికాది
 కంకత-వ్యం-రాత్రోచేత్తదారాత్రిప్రమాణం-తతఃపంచగుణస్యరాశేఃతే
 నదినప్రమాణేనరాత్రి ప్రమాణేనభాగమపహృత్యయోంకోవశిష్యతేతస్మిన్-
 -కాలేదినగతేరాత్రిగతేవాతస్యజన్మ వక్తవ్యం-అథవిలగ్నమిత్వాది- అథశబ్దః
 పాదపూరణే-కాలేజ్ఞాతేరాశ్యాదిలగ్నంకర్తవ్యం-తతస్తస్యహూరాచేక్తా
 ణనవాంశకద్వాదశాంశత్రింశాంశభాగాఃకత-వ్యాః-తాత్కాలికాగ్రహ
 శ్చుకత-వ్యాః-తతోయధాభిహితేనవిధినాదశాంతదశాష్టకవగా-చేర
 భిహితస్యఫలస్యసదేశః ఏవంస్తప్తజాతకంసాధయేత్॥ ౧౪

మూ-సంస్కారనామమాత్రాద్విగుణాఛాయాంగు లేస్సమాయుక్తా శే
 షంత్రినవకభక్తాన్మక్షత్రంతద్ధనిష్ఠా॥ ౧౫

వ్యా॥అథప్రకారాంతరేణనక్షత్రాచయనమార్యయాహ॥సంస్కారనా
 మేతి॥సంస్కారేణనామసంస్కారనామతస్యమాత్రాఃసంస్కారేణా గత
 స్యనామోమాత్రాఃసంస్కారనామమాత్రాః-సంస్కారగ్రహణేనైతత్ప్ర
 తిపాదితంభవతి-సంస్కారేణయత్పురుషస్య-నామకృత తస్యమాత్రాగ్ర
 హ్యేనాన్యస్యకస్యచిత్కునామాదేర్నాత్మాశ్చేహగృహ్యంతే-హత్ అథ-
 మాత్రకఃఅచీఏకమాత్రకః- ఇత్యనయాస్థిత్యాతాఃసంస్కారనామమాత్రా
 సంగృహ్యద్విగుణీకార్యాః-తతస్తాత్కాలికానిశంకుఛాయాంగుళాదిగృహీ
 త్యాతాద్విగుణమాత్రాఃజైరంగుళైస్సంయుక్తాఃకార్యాః- ఏవంకృతేయద్భు
 వతితస్యత్రివకేనసప్తవింశత్యాభాగమపహృత్యయశ్చేషోభవతి-తదంకసమం
 తస్యధనిష్ఠాదితోనక్షత్రంవక్తవ్యం॥ ౧౫

మూర్ధ్విత్రిచతుదశశదశలిధిసప్తత్రిగుణానవాప్తమైంద్రాద్యాఃపంచద

శఘ్నాస్తద్విజ్ఞుఖాన్వతాభంధనిస్థాని॥ ౧౬

వ్యా॥అధనక్షత్రాగ్రయనంప్రకారాంతరేణార్యయాహ॥ద్విత్రిచతుదశశేతి॥
పూర్వాభిముఖాయదాప్రప్తాపృచ్ఛతితదాద్వయోరంకాన్ధావ్యాఃఅథాగ్నే
యాభిముఖస్తదాత్రయాణాం - అధదక్షిణాభిముఖస్తదాచతుదశశానాం -
అథనై రృత్వభిముఖితదాదశానాం - అథపశ్చిమాభిముఖితదాతిధిసంఖ్యా
నాంపంచదశానాం-అధవాయవ్యాభిముఖితదాసప్తత్రిగుణా ఏకవింశతిః -
ఉత్తరాభిముఖస్తదానవానాం- విశాగ్యాభిముఖస్తదాష్టానాం - ఏవందిగభి
ముఖప్రప్తృవశేన అంకంగృహీత్వాతతఃపంచదశగుణకార్యః - తత్సప్తస్మిన్
ప్రదేశేయావంతఃపురుషాస్తదభిముఖాఃస్థితాఃతత్సంఖ్యాయాన్నితోయుక్తః
కార్యః ఏవంకృతేయధ్వవతితస్యసప్తవింశత్యాభాగముపపృత్యయోంకోవ
శిష్యలేతదంకసమంతస్యధనిర్దేహూరభ్యసత్తతంపక్షవ్యం॥ ౧౬

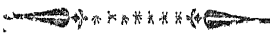
మూ-ఇతినప్తజాతకమిదంబహుప్రకారంమయావినిదిక్షమ్॥గ్రాహ్య

మతస్సచ్చిక్షేయఃపరీత్యయత్నాద్యధాభవతి॥ ౧౭

వ్యా॥అథనప్తజాతకోపసంహారమార్యయాహ॥ఇతినప్తజాతకమితి॥ఇహిశ్లోకే
పసంహారే-మయావరాహమిహిరాచార్యేణుత్తరంనప్తజాతకంబహుప్రకా
రంబహుభిరాగమైర్విచార్యపరాశరవసిష్టయవనముణిష్ఠాదీనాంమతాన్యా
లోచ్యబహుభేదంవినిదిక్షమ్ఉక్తం - అతోస్తాధేతోఃసచ్చిక్షేయఃఖూయోని
మలగుణేర్నిపుణబుద్ధిభిస్సచ్చాత్రైఃయత్నాత్పరీత్యవిచార్యయధాదోన
ప్రకారేణసత్యరూపంసంభవతితథాగ్రాహ్యం గ్రహీతవ్యం- యసస్సుతసి
ద్ధోసౌసంచ్యతే॥ ౧౭

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృతౌ

నప్తజాతకాధ్యాయస్తద్వింశతిః॥౨౬॥

మూ-కట్యాంసి తవ స్త్ర్య వేష్టితః కృష్ణశ్చ కృత్త వాభిరక్షితుమ్! రాద్రః పర
శుంసముద్యతంధ తైర క్తవలోచనః పుమాః॥

౧

వ్యా॥ అథ డ్రేక్కాణాధ్యాయో వ్యాఖ్యానం తే తత్తాదౌ మేషాన్యద్రేక్కా-
ణస్య స్వరూపజ్ఞానం వై త త్తీయోనాహ॥ కట్యామితి॥ కట్యాంజను సేవితం స్త్ర్య
తం వస్త్రం బంధం వేష్టితం యేన-కృష్ణః అసి తవణః శ కృత్తవ అభిరక్షితుమాభి-
ముఖ్యేన రత్నాంకతుః శ క్తః సముద్రే ఇవ-రాద్యో భీషణః యః పరశుంకుతా-
రం సముద్యతంధ తైరధారయతి ర క్తవలోచనో లోహితాక్షః స చ పుమాః పు-
రుషః ఏవ పురుషద్రేక్కాణః సాయుధో భౌమాన క్తశ్చ॥

౧

మూ-రక్తాంబరాభూషణభత్వచిత్రాకుంభాకృతిర్వాజిముఖీ సౌర్రా ।
ఏకేన పాదేన చ మేషమధ్యే ద్రేక్కాణరూపం యవనోపదిష్టమ్॥ ౨

వ్యా॥ అథ మేషవ్యతీయద్రేక్కాణస్య స్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ రక్తాంబరే-
తి రక్తాంబరాలోహితవస్త్రా - భూషణమలంకరణం భత్వం భోజ్యం తత్ర చి-
త్తం య సాయుః కుంభాకృతిః ఘటోదరీవాజిముఖీ అశ్వవక్త్రా - తృషాతాపిపా-
సార్తా ఏకేన పాదేన చ రజేనోపలక్ష్టితా ఇదంద్రేక్కాణరూపం మేషమధ్యే మే-
షవ్యతీయం యవనోపదిష్టం యవనాచారై ర్వికథితం- ఏవ చ తుష్పదద్రేక్కా-
ణః స్త్రీద్రేక్కాణోకాన క్తశ్చ-యస్తాదాచారై ర్వి- చతుష్పాస్త్రఖాచపు-
ష్పదద్రేక్కాణ ఇతి వ్యాఖ్యాతం-తథాఖగముఖోద్రేక్కాణశ్చ॥

౨

మూ-కూరః కలాజ్ఞః కపిలః క్రియాధీశ భగ్న వ్రతో భ్యుద్యతః పహస్త ।
రక్తాణి వస్త్రాణి బిభృతః చండో మేషే శృతీయః కథితస్త్రిభాగః॥ ౩

వ్యా॥ అథ మేషవ్యతీయద్రేక్కాణస్య స్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ కూరభిః॥
క్రూరో విషమస్పృభాదః-కలాజ్ఞః కలాపిత-కపిలః పింగః . క్రియాధీశకమ-
న్వభిలాషకః-భగ్న వ్రతః స్థితిరయః - అభిముఖ్యేనోద్యతోద హః పాస్త్రై-
పాశ్చాయస్య-రక్తాని లోహితాని వస్త్రాణ్యంబరాణి విభృతః - చండః క్రోధశీ-
లః-అయం మేషే శృతీయః స్త్రిభాగోద్రేక్కాణః కథితః ఉక్తః-ఏవ న రద్రేక్కా-
ణః సాయుధో బేషన క్తశ్చ॥

౩

మూ-కుంచితలూనక చాఘటదేహోదగ్ధవటాత్మపితృశనవిత్తాభరణా
న్యభివాంభణినా రీరూపమిదం వృషభే ప్రథమస్య॥

౪

వ్యా॥ అథవృషప్రథమద్రేక్కాణజాతస్యస్వరూపందోధకేనాహ॥ కుంచిశే
తి॥ మంచి తాఃకుటిలాఃలూగాఃక చాఃకేశాయస్యాఃకుటిలచ్చిన్నకేశా - ఘటదే
హాకుంభసదృశోదరీ-దగ్ధపటాదగ్ధవస్త్రా తృషి తాపిపాసాతాః-అశనేభో
జనేచి త్తంయస్యాః-అభరణానిభూషణానిఅభివాంఛతి-సాచనారీస్త్రీ- ఇదం
వృషభప్రథమద్రేక్కాణస్వరూపం - ఏషఃస్త్రీద్రేక్కాణః - సాగ్నికఃశుక్ర
సక్తశ్చ॥ ౪

మూ-క్షేత్రధాన్యగుహనే నుకలాజ్ఞేలాంగలేనశకపేకుశలశ్చ॥ స్కం
ధముహతిగోపతితుల్యంఝుత్పరోజవదనోమలవాసాః॥ ౫

వ్యా॥ అథవృషద్వితీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపంస్వాగతయాహ॥ క్షేత్రధా
న్యేతి॥ క్షేత్రంకేదారఃధాన్యానిశాలయః-గుహంవేత్త - ధేనుఃగోః-కళాః
గీతదాద్యనృత్యలేఖచిత్రకమాదయః- ఏతాసాంజ్ఞాపండితఃలాంగలేహలే
సశకపైశకటసహితైశలఃశిక్షితఃగోపతితుల్యంవృషభ సదృశంస్కంధం
కకుదముక్తహతిభారయతి- ఝుత్పరఃఝుధయాతః- అజవదనః ఛాగవ
త్క్రమిలవాసామలినాంబరఃఏషనరద్రేక్కాణఃచతుష్పద ద్రేక్కాణోయ
థసక్తశ్చ॥ ౫

మూ-ద్విపసమకాయఃపాండురదంష్ట్రాఃశరభసమాంఘ్రిపింగలమూర్తిః॥
అవిమృగలోభవ్యాకులచిత్తోవృషభవనస్యప్రాంతగతోయమ్॥ ౬

వ్యా॥ అథవృషత్వతీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపందోధకేనాహ॥ ద్విపసమకా
యేతి॥ ద్విపసమకాయోమహాశరీరోహస్తితుల్యదేహః-నతుహస్తిశరీరః -
పాండురదంష్ట్రాఃశ్వేతదంతః-శరభసమాంఘ్రిబృహత్పదః- నపునశ్శరభ
సదృశపాదః-పింగలమూర్తిఃకపిలదేహః-అవిఃప్రసిద్ధః-మృగ ఆరణ్యకవశుః-
అవిమృగలోభాద్ధంవ్యాకులచిత్తంయస్య - అయంవృషభవనస్యవృషరాశేః
ప్రాంతగతస్తృతియద్రేక్కాణఃఏషనరద్రేక్కాణఃచతుష్పదఃశనైశ్చర
సక్తశ్చ॥ ౬

మూ - సూచ్యాశ్రయంసమభివాంఛతికషానారీరూపాన్వితాభరణ

కార్యకృతాదరాచ! హీనప్రజౌర్భృతభుజ్జనుతీత్రిభాగమాద్యం
తృతీయభవనస్యవదంతితద్జ్ఞాః॥ ౭

వ్యా॥ అథమిధునస్యప్రథమద్రేక్కాణస్వరూపజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ॥
సూచ్యత్రయమితి॥నారీప్తీ - సూచ్యత్రయంకమసీవనక్రియాంసమ్యగభి
వాంఛతి-రూపాస్వితాసురూపా - ఆభరణ కా ర్యేభూషణకమణిశీతలద
రోభిలాషోయయానా హీనప్రజాఅపత్యరహితా - ఉచ్చితభుజాఉద్భవా
బాహుకీ యి తుమతీసాతవా కామాతావా - తృతీయభవనస్యమిధున
స్యాద్యంప్రథమంత్రిభాగంద్రేక్కాణంతద్జ్ఞాఃపః డితాఃప్రవచంకథయంతి ఏ
వ స్తీద్రేక్కాణోబువన క్తశ్చ॥ ౭

మూ- ఉద్యానసంస్థః కవచీగనుష్ఠా శూరోస్యధారీ గరుడాననశ్చ॥
శ్రీడాశ్శజాలంకరణాధకచింతాంకరోతిమధ్యేమిధునస్యరాశేః॥

వ్యా॥ అథమిధునస్యద్వితీయద్రేక్కాణస్వరూపముపజాతికయాహ॥
ఉద్యానసంస్థఃఉపవసేతివృత్తి-కి వచీసన్నాహప్రాప్తతశతీరః - ధనుష్ఠా
చాపహస్తఃశూరోరణప్రియఃశరాస్యధారీతివాపారః - శరాఃబాణాఃశా
న్యేవాస్త్రాణితద్ధారణేశీలంయస్యేతి-గరుడాననఃపక్షింద్రనద్యవక్త్రఃశ్రీః
సంక్రీడా-ఆత్మజాఃపుత్రాఃఅల-కరణసూభరణంఅగౌ-విజ్ఞం - ఏషాంసం
బంధీంబింతాంకరోతి- అథమిధునస్య గాశే మధ్యేద్వితీయద్రేక్కాణాశ్చ
ర్థః-ఏషనరద్రేక్కాణఃసాయుధః ఖగద్రేక్కాణఃశుక్రన క్తశ్చ॥ ౮

మూ-భూషితోవరుణవచ్ఛమలతోబద్ధతూణకవచస్సధనుష్కః॥
సృత్రవాదితకలాసుదవిద్వా కావ్యకృత్తిధునరాశ్యవసానే॥ ౯

వ్యా॥అథమిధునస్యతృతీయద్రేక్కాణస్వరూపంస్యాగతయాహ॥భూషి
తఇతి॥భూషితోలంకృతః-వరుణవత్సముద్రవల్ బహురత్నః వృథూతం తూ
ణమిధుధికివచంసన్నాహఃఏతాబద్ధాగ్రంధితాయేన- సధనుష్ఠఃచాపయుక్తః-
సృత్రేవాద్యవిషయైకలంసుచనిశ్శేషాపద్యా-పండితః - కావ్యకృత్కవేః
కమ-కావ్యంతత్కరోతి - ఏషమిధునస్యరాశేరవసానే తృతీయద్రేక్కాణ
ాశ్చర్థః-ఏషనరద్రేక్కాణఃసాయుధస్సౌరస క్తశ్చ॥ ౯

మూ- పత్యమూలఫలభిర్ద్విపకాయః కాన నేమలయగశ్శరభాంఘిః॥
క్రోడతుల్యచరణోహమకంఠకర్మశేత్రసంఘాపముశంతి॥౧౦

వ్యా॥ అధకకకలబ్రధపన్యస్వరూపంస్వగతయాహ॥ పత్రేతి॥ పత్రానిమూ
లానిఫలానిచవిభుతిః - ద్విపకాయోహస్తిసద్భుతశరీరః - కాననైవనేమలయ
గమలయశ్చందనచృశుః ప్రత్రోవగణస్థితః శరభాంఘిశరభసద్భుతచందః
క్రోడఃపాకరః తత్తుల్యచరణిరేత్యగృశవక్త్రః - హమకంఠశస్వగ్రీవః - క
ర్మశేతకకలరాశౌ ప్రసూద్రేక్కాణస్వరూపముశంతికథయంతి - ఏష
ద్రేక్కాణః చతుర్ముచ్చందస క్తశ్చ॥ ౧౧

మూ- పద్మా చిత్రామూలః సభోగియతా స్త్రీకంఠశారణ్యగతావిరౌ
తీశాఖాంపలాశస్య సమాగ్రితాచమధ్యేస్థితాకకకటకస్యరాశేః॥

వ్యా॥ అధకకకలబ్రధీయద్రేక్కాణస్వస్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ ప
ద్మా చిత్రేతి॥ స్త్రీయోపితమూలనిశిరసివజ్రైః కమలైః అచిత్రా పూజ
ితాభోగియతాసంస్పాకక శాకరినయాననోపేతా-లరణ్యగతా ఏకాం
తగణా-విరౌతీ ఆశ్రయతి-పలాశవృక్షస్య శాఖాంలతాంసమాగ్రితాతత్రాస
క్తాకకకలస్య రాశేఃచమధ్యేస్థిరాస్థితీయద్రేక్కా-ణైసమసస్థితా॥

మూ- భార్యాభరణాధానణవంనౌస్థోగచ్ఛనిసపకవేష్టితః । హై
మైశ్చయతోవిభూషణైర్జిహ్వానోఽంత్యగతశ్చకకకటైః॥ ౧౨

వ్యా॥ అధకకర్మటతృతీయద్రేక్కాణస్వస్వరూపంవైతాతీయేనాహ॥ భార్యే
తి॥ భార్యాజాయతస్యాభరణాధానణంలంకరణనిమిత్తమర్థవం సముద్రం
నౌస్థః నాహరూఢః సపకవేష్టితాంగోగచ్ఛతియాతి-హైమైఃసువణానిమి
తైః విభూషణైః అలంకరణైర్యుతః చిహ్నాన్యః చపకలముఖః - కకక-టైః
త్యగః తృతీయద్రేక్కాణ ఇత్యథణః - ఏషనరద్రేక్కాణౌ వ్యాశద్రేక్కా
ణోఽభివన క్తశ్చ॥ ౧౩

మూ- శాల్మ లేకుపరిగృహ్యజంబుకాశ్వానరశ్చమలిసూబరాన్నితః । రాతి
మూర్త్యపితృపత్రయోజిస్సి హరూపణదమాన్యమువ్యతే॥ ౧౪
వ్యా॥ అధసింహపూర్వస్వస్వరూపజ్ఞానంధోద్ధతయాహ॥ శాల లేతి

కాల, లిప్తత్వస్య ఉపరిలగ్రేహ్యధృవక్షి జంబుకః నృగాలః పక్షిస్తా - శ్వాసా
 రమేయః సరోమనుష్యః సచమలిస్తైః చులోష్టైః అంబరైః పైస్త్రైః అష్టైః
 యుక్తః - మాతృపితృవిప్రయోజితో జననీజనకజహితో రాతి ఆక్రశ్యతి -
 ఇదమాన్యప్రభ పుంయాపసింహస్యోచ్యతే కన్యలే సింహప్రభుషద్రేక్కాణ
 ఇత్యుక్తః - ఏష నరద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణః ఖగద్రేక్కాణా
 ర్కసక్తశ్చ॥

౧౩

మూ- పుంయాత్మకః పాండురమాల్యశేఖరో విభరీకృష్ణాజినకంబళం
 నరః | చురాసస్మితి పృథా త్తకాముః కోనతాగ్రనాసోఽన్యగరా
 జమధ్యమః॥ ... ౧౪

వ్యా॥ అధసింహత్వతీయద్రేక్కాణస్య స్వరూపం వంశస్థే హాహ॥ పుంయా
 త్వతితి॥ చుంయాత్మకః అశ్వాకారః - పాండురమీషచ్ఛ్మయ్యుక్తం మాల్యం
 గ్రకశేఖరేశేరసియస్య కృష్ణాజినం కృష్ణమ్మగచముకంబళమాంజికంబిభాగ్ని
 కేచిత్ కృష్ణాజినవీవరమితి పరతి-చీవరం జ్యేష్ఠనాసః సరోమనుష్యోదురాసదో
 దుజ్జేయః చుస్సాన్యధ్యసింహ ఇవ ఆత్తకాముః కంగుహీతచాపః నతాగ్రనా
 పః సతా అగ్రనాసాయస్య - మృగరాజస్య సింహస్య మధ్యమోద్వతీయోద్రే
 క్కాణస్సాయథోజీవసక్తశ్చ॥

౧౪

మూ- ఋతౌ నమో వానరతుల్యచేష్టో విభరీక దండం ఫలమామి
 మంచ | కూర్చి మనుష్యకుటిలైశ్చ కేతైః పృథగేశ్వరస్యాంశ్యగత
 స్త్రిభాగః॥ ... ౧౫

వ్యా॥ అధసింహత్వతీయస్య స్వరూపము పజాతికయా హ॥ ఋతౌ ననత్తి॥
 ఋతౌ ననః ఫల్లాకి సదృశవక్త్రం - వానరతుల్యచేష్టః వానరేణ కపినాతు
 ల్యానన్యశీచేష్టాస్వభావోయస్య - దండం ఆయుధం ఫలం ఆహ్లాది ఆమిషం మాం
 సంచ విభరీతి ధారయతి కూర్చి దీఘశ్చక్రం - మనుష్యః పురుషః - కుటి
 లైః కేతైః మూఢజైర్యుక్త - మృగేశ్వరస్య సింహస్య అన్యగస్త్రిభాగః -
 ఏష నరద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణః సాయుధోభౌమసక్తశ్చ॥

౧౫

మూ- పుష్పప్రపూణేన నకుటే నకన్యాకులప్రదిద్ధా బరనం వృతాంశ్చి |
 వస్త్రార్థసాయోగమగ్రీష్టమానాగురో కులం వాంఛతి కన్యకాద్యః॥
 వ్యా॥ అధి కన్యాప్రభుషద్రేక్కాణస్య స్వరూపము పజాతికయా హ॥ పుష్ప
 ప్రపూణేతి॥ కన్యాకుసుమగ్రీష్టప్రపూణేన కుసుమపరిపూరితేన కుంభేన

ఉపలక్ష్మితా. మలప్రదిగ్ధమలోపేతైః బలైః వస్త్రైః సంవృతాంగీనంపృ
తావయవావస్త్రాణ్యంబరాణి అధోధనం - ఏషాంసంయోగం అశీష్టమా
నావాంఛంతీ-గురోఃకులంవాంఛతిగచ్ఛతి కన్యాన్యఃకన్యాప్రథమద్రక్షాణః-
స్త్రీదేక్కాణోబుధన క్తశ్చ॥ ౧౬

మూ. పురుషః ప్రగృహీతలేఖనిశ్శాన్యమోవస్త్రగిరావ్యయాయ
కృత్విపులంచవిభర్తి కాముకంరోమవ్యాప్తతనుశ్చమధ్యమః॥ ౧౭

వ్యా॥ అధకన్యాద్విత్తీయస్వస్వరూపంవై తాలీయేనాహ॥ పురుషోనరఃప్రగృ
హీతలేఖనిఃయేనాక్షరాణీలిఖ్యంతేసాలేఖనీ-శ్యామఃశ్యామవణః- వస్త్ర
గిరాఃకపటసంయమితమూర్ధా- కేచిత్ బద్ధశిరాభితిపతంతినయమితశ్చ

రావ్యయఃఅయంప్రవేశంవకరోతిగణయతి. విపులంవిస్త్రీణాంకాముకం
ధనుభిఃకృతి- రోమవ్యాప్తతనుఃరోమశరీరః - ఏషమధ్యమోద్విత్తీయద్రే
క్కాణఃఏషనరద్రేక్కాణఃసాయుధస్సారస క్తశ్చ॥ ౧౮

మూ - గౌరీసుఖౌతాగ్రదుకూలగుప్తాసముచ్చితాకుంభకటచ్ఛహస్తా
దేవాలయంస్త్రీప్రయతాప్రవృత్తావదంతికన్యాంతగతస్త్రిభాగః॥

వ్యా॥ అధకన్యాత్పత్నీయస్వజ్ఞానముపజాతికయాహ॥ గౌరీతి॥ గౌరీగౌరవ
ణా-సుఖౌతాన్యగ్రాణితస్త్రిదుకూలేపటవిశేషేతేనగుప్తాఛావితా- కేచి
త్పురుకూలహస్తేతిపతంతి- సముచ్చితాఅత్యుచ్చాకుంభోఘటః-కటచ్ఛుఃద
ర్శ్యగృహావయోగికంఘోహభాజనంపతద్దయంహస్తేయస్యాస్త్రీయవతిః
ప్రయతాసమాహితాదేవాలయంసురగృహం-ప్రవృత్తాగతుముద్యతా - ఇతి
మునయోవదంతికధయంతి-కన్యాంతగతఃత్రిభాగఃత్పత్నీయద్రేక్కాణః - ఏష
స్త్రీద్రేక్కాణఃకుక్రన్తశ్చ॥ ౧౯

౧౯

మూ - వీధ్యంతరావణగతఃపురుషస్తలవానుస్తానమానకుశలఃప్రతి
మానహస్తైః భాండంవిచింతయతితస్యచమూల్యమేతద్భావంన
దంతీయనాగ్రధనుతులాయాః॥

వ్యా॥ అథ తులాద్వీప్వరూపం వసంతతిలకేనాహ॥ వీధ్యంతరేతి॥ వీధ్యంతరే
మాగ్ధామధ్యేయః ఆవణితత్రగతః సమవస్థితః పురుషో నర స్తులావాహ
తులామాస్తః ఉన్మా నె ఊధామా నే తులాదికే - మా నే కుడవప్రస్థాదౌచ
కుశలః సమధః - ప్రతిమానంయేనద్రవ్యాణి సువణకారత్వా దీనపరిధిద్యం
తేతత్ హస్తేయస్యాః భాండం మూలద్రవ్యం॥ తస్య మూల్యమేతదితి - విచింత
యతిధ్యాయతి-ఏతావన్మూలద్రవ్యం వతే తేపతస్య మూల్యమేతత్ ఇత్యేవం
విచింతయతీత్యధః-ఏతద్యవనా స్తులాయాః ప్రథమేద్రేక్కాణాచ్యరూపం వ
దంతికభయంతి-ఏష నరద్రేక్కాణః శుక్రనక్తశ్చ॥

౧౯

మూ- కలశం పరిగృహ్య వినిష్పతితుం సమభీష్పతిగృహ్య ముఖః పురుషః | శు
ధితస్తృపి తశ్చ కళత్రనుతాస్తననైతి తులాధరమధ్యగతః॥ ౨౦

వ్యా॥ అథ తులాద్వీతీయస్య స్వరూపం తోగ్రకేనాహ॥ కలశమితి॥ గృహ్య ముఖో
గృహ్య నసః పురుషః కలశం కుంభం పరిగృహ్య గృహీత్వా వినిష్పతితునిర్విశే
షం పతితుం అభీష్పతి వాంఛతి-యతః-ఔధితో బుభుక్షేతః తృప్తితః విపాసితః
అతః కళత్రం భార్యాం సుతాం పుత్రాం శ్చ మనసా చిత్తేన ఏతి పాప్రీతి అభిలా
షేణ స్మరతీత్యధః-ఇత్యేవం ప్రకారః తులాధరమధ్యగతః తులాద్వీతీయద్రే
క్కాణః ఏష నరద్రేక్కాణః ఖగద్రేక్కాణః శనై శ్చరన్తకశ్చ॥

మూ- విభీషయకత్వ తిరత్న చిత్రితో వనేమృగాన్కాంచనతూణవమక
భృత్ | ధలామిషం వానరరూపభృన్న రస్తులావసానేయవనైస్తు
దాహృతః

౨౧

వ్యా॥ అథ తులాశ్చతీయస్య స్వరూపం వంశధ్వజేనాహ॥ విభీషయన్నితి॥ రశ్మ
చిత్రితో మణిభిర్విభూషితః-వనే అరణ్యే మృగాహాణాదీ విభీషయకత్వ
తి-కీన్ద్రశః-కాంచనం సౌవణ్యం తూణం ఇషుధిం వమకవచంచ భిభృత్
ధలాన్యామూదీని ఆమిషం మాంసంచ విభీషేతి శేషః-నరో మనుష్యో వానర
రూపభృత్ వానరస్యకపేరివరూపం విభృతకేచిద్ధనుధారః కిన్నరరూపభృ
న్నరఇతి పతంతి-ధనుధారః చాపహస్తః కిన్నరోదేవయోనిరశ్వముఖః పురు
షః-తులావ సానేతులాయాః తృతీయద్రేక్కాణేయవనైః పురాణయవనైః
ఉదాహృతః కథితః - నరో మనుష్యో వానరా కారోయంచతుష్పనద్రేక్కా
ణాబుధనక్తశ్చ॥

౨౧

మూ. వస్త్రైర్విహీనాభరణైశ్చనారీమహాసముద్యాత్స ముపైతికూలమ్ |

స్థానమ్యతానపఁ నిబధనాదా మనోరమావృత్తిక రాశిపూర్వః || ౨౨

వ్యా || అథవృత్తిక ప్రభమస్య స్వరూపము సజాతికయాహ || వస్త్రైశ్చినారీస్త్రీ
వస్త్రైరంబరైః తథాభరణైః అలంకరణైః విహీనావజితామహాసముద్యా
త్సహాసాగరాత్ కూలం సముపైతి అగచ్ఛతి- స్థానమ్యతాన్వస్త్రైః స్థానాత్ భగ్నాన్
పఁ నిబధనాదా భుజగనియమితచరణా - మనోరమాదిత్యైర్హృదకరీ వృత్తి
క రాశిః పూర్వః ప్రథమద్రేక్కాణః ఏష స్త్రీద్రేక్కాణో వ్యాళద్రేక్కాణః
కుజసక్తశ్చ || ౨౩

మూ. స్థాననుఖాన్యభివాంఛతినారీభత్వకృతేభుజగావృతదేహికచ్ఛ
పకుంభసమానశరీరావృత్తిక మధ్యమరూపముశంతి || ౨౩

వ్యా || అథవృత్తిక ద్వితీయస్య స్వరూపందోఢకేనాహ || స్థానేతి || నారీస్త్రీస్థానను
ఖాని అభివాంఛతి- భత్వకృతే వతినిమిత్తం భుజగావృతదేహీ సహ వ్యాప్త
శరీరాకచ్ఛసంకూమః కుంభోః సుటః తత్సమానశరీరాత త్తుల్యదేహీ వృత్తి
కేమధ్యమరూపంద్వితీయద్రేక్కాణముశంతి కథయంతి - ఏష స్త్రీద్రేక్కా
ణో వ్యాళద్రేక్కాణజీవసక్తశ్చ || ౨౩

మూ. వృధులచిహ్నమామృతుల్యవక్త్రశ్శమ్ముగవరాహస్థగాలభీతికారీ |

అవతిచమలయాకరప్రదేశం మృగపతిరంత్యగతశ్చవృత్తికస్య || ౨౪

వ్యా || అథవృత్తిక తృతీయస్వరూపజ్ఞానం పుష్పితాగ్రయాహ || వృధులేతి వృధు
లం విస్త్రీణం చిహ్నం చర్పటం కూమృతుల్యం కచ్ఛనసదృశం వక్త్రం ముఖం
యస్య శ్వాసారమేయః హృగోహరిణః స్థగాలః క్రోష్టావరాహస్సూకరః - ఏ
షాంభీతికారీభయకారీమలయస్య చందనస్యాకరప్రదేశముత్పత్తిస్థానమవతిర
తుతి- నచ మృగపతిః సింహః అంత్యగతో వృత్తికస్య తృతీయద్రేక్కాణః - ఏషః
కూర్మా నసింహద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణః చందనసక్తశ్చ || ౨౪

మూ. మనుష్యవక్త్రోశ్వసమానకాయోధనుర్విగృహ్యోయతమాశ్రమస్య |

క్రతూపయోజ్యానితవస్త్విసశ్చరణః పూర్వోధనుషస్త్రీభాగః || ౨౫

వ్యా॥ అథ ధన్వన్తరీయస్వరూపజ్ఞానముద్రవజ్రయాహ॥ మనుష్యవక్త్రాత్॥
మనుష్యవక్త్రోనగవచనః - అశ్వసమానకాయః తురగసన్యశదేహః - ఆయతం
దీఘః పాదశ్చ సంగృహీత్వా ఆశ్రమస్థః తత్రాశ్రమేతిష్ఠతి క్రతూవయోజ్ఞా
నియజ్ఞాపకరణాని స్రుక్ స్రువాదీని - ఉపస్థినః పాపసాక్షరరక్షావతీత్యర్థః -
ధనుషః స్పృశ్య స్త్రిభాగం ప్రధమశ్రేక్మాణః - ఏషో శ్వసమానకాయః సరద్రే
క్మాణః చతుష్పాతస్సయథోజీవశక్తశ్చ॥

౨౫

మూ- మనోరమా చంపక హేమవణాభద్రాసనేతిష్ఠతి మధ్యరూ

పా ! సముద్రరత్నాని విఘట్టయంతీ మధ్యతిభాగోధనుషః ప్రదిప్తః॥

వ్యా॥ అథ ధన్వన్తరీయస్వరూపజ్ఞానముపజాతికయాహ॥ మనోరమేతి॥
మనోరమా చిత్తాహ్లాదకారినీ - చంపకః పుష్పవిశేషః హేమసువణాంతత్స
దృశవత్తాతత్సమానకాంతి-భద్రాసనే ఆసనవిశేషేతిష్ఠతి ఉపవీత-మధ్య
రూపానచాతిశోభనానావృత్యశోభనానముద్రరత్నాని సాగరముణీకవిఘట్ట
యంతీ స్త్రీతిగ్ధతి - ధనుషోధుస్థతిభాగౌద్వీతీయద్రేక్మాణోమునిభిః ప్రదిప్తః
ఉక్తః - ఏష స్త్రీద్రేక్మాణకుజనకశ్చ॥

౨౬

మూ- కూర్చినరోహటకచంపకాభోవరాసనేదండధరోనివణ్ణః!

కాశేయ కాన్యద్వహతే జినంచత్వతీయరూపం నవమస్వరాశేః॥

వ్యా॥ అథ ధన్వన్తరీయస్వరూప ముపజాతికయాహ॥ కూర్చితి॥ నరోమను
ష్యః కూర్చదీఘశ్చత్రుః హేటకం సువణం చంపకః పుష్పవిశేషః తదాభః
తత్సదృశద్యుతిః - వరాసనే ప్రధానాసనే నివణ్ణః ఉపవిష్టః దండధరో దండహ
స్తః కాశేయకానిపటవిశేషః - అజినం మృగచమకచండద్వహతేధారయతి - న
వమస్వరాశేధనుషః త్వతీయద్రేక్మాణస్వరూపం - ఏష సరద్రేక్మాణః
సాయుధః అర్హనకశ్చ॥

౨౭

మూ- గోమదితోమకరోపమదంష్ట్రస్సూకరకాయసమానశరీరః॥ యో

క్రకజాలకబంధనధారిరౌద్రముఖోమకరప్రథమస్తు॥

౨౮

వ్యా॥ అథ మకరప్రథమస్వరూపందోధకేనాహ॥ రోమేతి॥ గోమచితో
రోమశః - మకరోపమదంష్ట్రః మకరతుల్యదంష్ట్రః - సూకరస్య వరాహస్య
కాయోదేహః తత్సమానశరీరః తత్తుల్యతనుః యోక్రకంయునబలీవదా
యోజ్యం తేజాలకః వృన్దిః యేన పక్షిణోబధ్యంతే - బుధనం నిగదాది ఏతా

నిధారయతీతి తథోక్తః-రాద్రమ ఖోవక్రితా నసః - ముకరప్రథమోద్యేక్షాణః-
ఏషపురుషద్రేక్షాణః బంధనధారిత్వాత్సనిగడః సూకరసమానశతీరః సనూ
కరః తస్మాన్మచతుష్పత్ శనైశ్చరసక్తశ్చ॥ ౨౮

మూ. కలాస్వభిజ్ఞాజ్జర తాయతాక్షిశ్యామావిబిత్రాణిచ మార్గమాణా
విభూషణాలంకృతలోహకణాయోమాప్రదిష్టామకరస్యమధ్యే॥

వ్యా॥ అధముకరద్వితీయస్యస్వరూపముపజాతికయాహ॥ కలాస్వితీ॥ కలా
స్వభిజ్ఞానిపుణా-అబ్జకళాయతాక్షిఅబ్జదళంవర్తవత్రంతద్వదాయతేదీఘే
అక్షిణీయస్యాస్సాదిమహాసేత్యా- శ్యామాశ్యామవణా-విచిత్రాణినానా
వ్యకారాణిఃస్తూనిచమాగమాణాఅభీష్టమానా-విభూషణైరలంకరణైర
లంకృతోలోహఃకణాయోర్యస్యాః లోహభరణభూషితకణేత్యథా-
యోమాస్త్రీ - ముకరస్యమధ్యద్వితీయద్యేక్షాణేషవిష్టాడక్రావషస్త్రీద్యేక్షాణః
శుక్రసక్తశ్చ॥ ౨౯

మూ. కిన్నరోపమతనుస్సకంబళస్తూణచాపకవదై సుమన్వితః కుంభము
ద్వహతిరత్నచిత్రతంస్తంధగంమకరరాశిపశ్చిమః॥ ౩౦

వ్యా॥ అధముకరతృతీయస్యస్వరూపంరదోధతయాహ॥ కిన్నరోపమేతి॥ కిన్న
రోపమతనుఃకిన్నరాదేవయోనయఃఅశ్వముఖాఃపురుషాఃతత్సశ్చతనుః- స
కంబళఃకంబలేనపహితః-తూణిషుధిఃచాపోధనుః కవచంవహః ఏతైస్తూ
ణచాపకవదైఃసమ్యతోయుక్తః- కుంభంఘటంబరత్నచిత్రతంమణివిరచితం
స్తంధగం అంసాస్తక్తంద్వహతిభిభృతః-ముకరరాశేపశ్చిమః తృతీయద్యే
క్షాణస్సాయుధోబుధసక్తశ్చ॥ ౩౧

మూ. స్నేహమద్యజలభోజనాగమవ్యాకులీకృతమనాస్సకంబళః । కోశ
కారవసనోజినాన్వితోగృధ్యతుల్యవదనోఘటాదిగః॥ ౩౨

వ్యా॥ అధకుంభప్రథమద్యేక్షాణస్యస్వరూపంరదోధతేనాహ॥ స్నేహ
మద్యేతి॥ స్నేహఃతైలాదిఃమద్యంపానవిశేషః-జలముదకం- భోజనముశనం
ఏతామాయజగమఃతేనవ్యాకులీతంమనశ్చిత్తంయస్యసః- సకంబళఃకంబళ
సహితః-కోశకారవసనః పట్టచాసాః - అజినాన్వితః కృష్ణమృగచమయా

క్రూ-గృహ్యశుల్కపదనఃగృహ్యసద్భవక్రూఘటాదిగఃకుంభ ప్రభమదైక్కాణః-ఏషనరదైక్కాణఃశవైశ్చరసక్తశ్చ॥ ౩౧

మూ-దగ్ధశకటేనశాల్మలేలోహోన్యాహరతేంగనావనోమలినేనపటేన

సంవృతాభాండై మూఁధ౯గత్రైశ్చమధ్యమః॥ ౩౨

వ్యా॥అథకుంభద్వితీయస్వరూపమండ్రపజ్రయాహ॥శ్వామృతి॥శ్వామః శ్వామవణఃసరోమశ్రవణలోమశకణః-కిరీటీమాళీయుక్తః-త్వక్చమః పత్రంపణః-నిర్యాసోపృక్షనిర్యాసః-యథాగుగ్ధునన్నహః-ఫలంచసుప్రసిద్ధమేనామ్యాది ఏతైస్సహభాండాలోహవ్యతిమిశ్రితాలోహసంయుక్తానిభిభృతాధారయతి - తానిచసంచారయత్థిసానాత్ స్థానాంతరం నయతి-ఘటస్యకుంభస్యాంత్యగతఃతృతీయదైక్కాణః-ఏషనరదైక్కాణఃసక్తశ్చ॥ ౩౩

మూ-శ్వామస్సరోమశ్రవణఃకిరీటీత్వక్పత్రనిర్యాసఫలైర్నిభృతిః । భాం

డాలోహవ్యతిమిశ్రితానిసంచారయత్యత్యగతోఘటస్య॥ ౩౩

వ్యా॥అథకుంభద్వితీయస్వరూపమండ్రపజ్రయాహ॥శ్వామృతి॥శ్వామః శ్వామవణఃసరోమశ్రవణలోమశకణః-కిరీటీమాళీయుక్తః-త్వక్చమః పత్రంపణః-నిర్యాసోపృక్షనిర్యాసః-యథాగుగ్ధునన్నహః-ఫలంచసుప్రసిద్ధమేనామ్యాది ఏతైస్సహభాండాలోహవ్యతిమిశ్రితాలోహసంయుక్తానిభిభృతాధారయతి - తానిచసంచారయత్థిసానాత్ స్థానాంతరం నయతి-ఘటస్యకుంభస్యాంత్యగతఃతృతీయదైక్కాణః-ఏషనరదైక్కాణఃసక్తశ్చ॥ ౩౩

మూ-స్రుగ్భండముక్తామణిశంఖమిశ్రేణ్వ్యక్షిప్తహస్తస్సవిభూషణ

శ్చభార్యావిభూషాథసుపాంధానంనావాష్టవత్యాదిగతోరూపస్య॥

వ్యా॥అథమీనాధ్యస్వరూపమండ్రపజ్రయాహ॥స్రుగ్భండైతి॥స్రుగ్భండానియజ్ఞోపకరణభాండాని-ముక్తాపకృత్-మాణయష్టిప్రసిద్ధాః-శంఖప్రసిద్ధపవ-ఏతైమిశ్రేణ్వరేకీకృతైఃవ్యాక్షిప్తోహస్తోయస్య - ఆకులకరః-సవిభూషణఃసాధరణః-భార్యాజాయాతద్విభూషాథఃకులంకరణార్థంఅసాంధిధానంసమద్రంనావాష్టవతనాస్తోగచ్ఛతి-కేచిన్తహణవఃచనావాష్టవతీవరంతి-రూపస్యమీనస్యాదిగతఃప్రథమదైక్కాణోబేవసక్తశ్చ॥ ౩౪

మూ-అత్యుచ్చితద్వజవతాకమపైకిబోతఃకూలం ప్రయాజజలఃఫేవరి

వారయుక్తా వణోనచంపకముఖావ్రమదాల్రిభాగోమనస్యచైవ
కథితోమునిభిద్వికతీయః॥ ౩౫

వ్యా॥ అథమీనద్వితీయస్యస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥ అత్యుచ్ఛ్రితేతి॥ అత్యు
చ్ఛ్రితాఅనీవోచ్ఛ్వాభ్యజాపతాకాయస్త్విహితేతమునైతి అరోహణిజలధే
స్యముద్రస్యకూలంతలంప్రయాప్రమదాస్త్రీకీర్తనశీ- పరివారయుక్తాసభిజ
నెనావృతాచంపకఃపుష్పవిశేషః-చంపక కాంతిఃముఖవణోనచంపక కాంతిం
ముష్ణతిఅపహరతి-ఏషఃపీనస్యద్వితీయత్రిభాగోమునిభిగౌదితఉక్తి - ఎ
షఃస్త్రీద్రేక్కాణశ్చంద్రనక్షత్రం॥ ౩౫

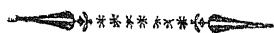
మూ॥ శ్వభ్యాంతికేనర్పవివేష్టితాంగోవస్త్వైద్విహీనఃపురుషఃస్త్వటవ్యామ్॥

చోరానలవ్యాకులితాంతరాత్తా విక్రాశతేంత్యోగతోర్ముషస్య॥ ౩౬

వ్యా॥ అథమీనస్యతృతీయద్రేక్కాణస్వరూపజ్ఞానమంద్రవజ్రయాహ॥ శ్వ
భ్యాంతికత్రి॥ శ్వభ్యాంతికేగతకసమీపేనర్పవేష్టితాంగోభుజగావృతావయ
వఃపస్త్రైరంబురైర్విహీనోఽహితఃపురుషోనరః॥ అటవ్యాంతరణ్యేవోరైస్త
సూరైఃఅనలేనాగ్నినావ్యాకులితఃత్రునితంతరాత్తాయస్య-విక్రాశతేరోష
తిఃపుషస్యమీనస్యాంత్యోగతఃతృతీయద్రేక్కాణః-ఏషవ్యాశద్రేక్కాణః
కుజనక్షత్రం - ద్రేక్కాణస్వరూపస్యప్రయోజనంప్రదేశేషువ్యాఖ్యానం-త
థాచయాత్రాయాంవత్యతి॥ ద్రేక్కాణకారచేష్టాంగుణసదృశఫలంయో
జయేన్వృద్ధిహేతోద్రేక్కాణేసామ్యరూపేకుసుమఫలయుతేరత్నభాండా
స్వితేచసామ్యైర్వృక్షైజయస్సాన్యత్ప్రహరణసదృశేపాపవృష్టేచభంగః
సమ్ప్రాపావాధబంధసృభజగనిగడేపాపముక్తపిపాసురితి-అన్యచ్ఛ-అన్య
ప్రయోజనం చోరరూపస్థానాదిజ్ఞానం - ఉక్తంవషట్పంచాశికాయాంపురు
యశసా-అంశకాద్జ్ఞాయతేద్రవ్యం ద్రేక్కాణేస్తస్కతాన్యతాః॥ రాశి
భ్యఃకాలదిద్దేశోవయోజాతిశ్చలగ్నపాదితి॥ ౩౬

ఇతిశ్రీశృట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృతా

ద్రేక్కాణస్వరూపాధ్యాయస్సప్తవింశతిః॥ ౨౭

మూ-రాశిప్రభేదోగ్రహయోనిభేదోవియోనిజన్మా ధనిషేకకాలః జన్మా
భనద్యోమరణంతథాయుదః శావిపాకోష్ఠకవగః సః జ్యః॥ ౧

వ్యా॥ అధాశఉపసంహో గాధ్యాయో వ్యాఖ్యానం తే-అధాధ్యాయసంగ్రహ
ముపజాతికయాహం॥ రాశిప్రభేదభితి॥ రాశిప్రభేదః ప్రథమోధ్యాయః ౧ గ్ర
హయోనిభేదోద్వితీయః ౨ వియోనిజన్మా తృతీయః ౩ అభశబ్దఅనంతర్యే-నిష
కకాలశ్చతుర్థః ౪ జన్మ విధిః పంచమః ౫ అభనద్యోమరణమరిష్టాధ్యాయశ్షష్ఠః
౬ ఆయుర్విభాగస్సప్తమః ౭ దశావిభాగోష్ఠమః ౮ అష్టకపర్గసంజ్ఞానవమః ౯

మూ-కమాజీవో గాజయోగాః ఖయోగాశ్చాండ్రాయోగాద్విగ్రహో
ద్యాశ్చయోగాః॥ ప్రప్రజ్యాధోరాశిశీలానిదృష్టి గ్భావస్తస్తాదా
శ్రయోధప్రకీణః॥ ౨

వ్యా॥ అధశేషాధ్యాయసంగ్రహంతాలిన్యాహ॥ కమాజీవభితి॥ కమాజీవో
దశమః ౧౦ రాజయోగాధ్యాయ ఏకాదశః ౧౧ ఖయోగాః నాభసయోగాధ్యాయోద్వాదశః ౧౨
చాండ్రయోగాః సునపాద్యాః పండ్రయోగాధ్యాయస్త్రయోదశః ౧౩ ద్విగ్రహత్రిగ్రహయోగాధ్యాయశ్చతుర్దశః ౧౪
ప్రప్రజ్యాయోగాధ్యాయః పంచదశః ౧౫ అధో అనంతరం రాశిశీలాధ్యాయష్టోదశః ౧౬
దృష్టిఫలాధ్యాయస్సప్తదశః ౧౭ తస్తాత్పరోభావాధ్యాయోష్టాదశః ౧౮
అభతతిః పరంత్రయాధ్యాయ ఏకోనవి-దశః ౧౯ ప్రకీణాధ్యాయో
వింశః ౨౦॥

మూ-నేష్టయోగాజాతకం కామినీనాం నిర్మాణం స్యాన్నష్టజన్మగృహ
ణః॥ అధ్యాయానాం వింశతిః పంచయుక్తాజన్మస్యేతద్వాత్రికంచా
భిధానే॥ ౩

వ్యా॥ అధశేషాధ్యాయసంగ్రహంతాలిన్యాహ॥ నేష్టయోగాభితి॥ అనిష్టయో
గాధ్యాయ ఏకవింశః ౨౧ కామినీనాం స్త్రీణాం జాతశాధ్యాయోద్వావింశః ౨౨
నిర్మాణం మరణజ్ఞానాధ్యాయస్త్రయోవింశః ౨౩ నష్టజాతశాధ్యాయః
చతుర్వింశః ౨౪ ద్విక్తాణ్యపూర్వాధ్యాయః పంచవింశః ౨౫ ఏవం పంచ
యుక్తా అధ్యాయానాం వింశతీజన్మనిజాతకే ఉక్తైతి శేషః అథయాత్రికం యా
త్రాయాంగ్రంధే-బద్ధమధ్యాయసంగ్రహముభిధానేకధయిష్యే॥ ౩

మూ ప్రశ్నా స్తి సిర్భందివసఃక్షణశ్చ వందోవిలగ్నంతస్వధలగ్నభేదః॥ శు
ద్ధి గ్రహణామధవాపవాదోవిమిశ్ర కాఖ్యంతమ వేవనంచ॥ ౪

వ్యా॥ యదుక్తం పూర్వస్తి క్షోకే యా త్రికంచాభిధాన్యత్ర తదుపజాతికయా
హ॥ ప్రశ్నా త్రి॥ ప్రశ్నాః ప్రశ్న ప్రభేదాధ్యాయః-తీధి స్తిధిబలాధ్యాయః-భం
క్ష త్యాభిధానం-దివసోదివసాభిధానం-వారఫలంక్షణం ముహూతానిదే
శఃచ ద్రశ్యంద్రబలాధ్యాయః-లగ్నంచలగ్నవినిశ్చయః - లగ్నభేదోహూ
గాద్రక్షణానవాంత ద్వాదశాంశత్రింశద్భాగానాంలక్షణంసఫలం - గ్రహ
ణాంశుదివసమస్తగ్రహణాకుండలి కాఫలం-అధానంతరంఅపవాదాధ్యాయః
విమిశ్ర కాఖ్యంమిశ్ర కాధ్యాయః-తనువేవనందేహస్పందనమ్॥ ౪

మూ. అతఃపరంగుహ్యకపూజనంస్యాత్స్వస్త్వస్తతస్సాన్నినవిధిఃప్రదిప్యః
యజ్ఞోగ్రహణామధ-గ్రహమశ్చక్రమాచ్ఛదిప్యశ్శకునోవదేశః॥ ౫

వ్యా॥ యాత్మోక్తశేషాధ్యాయసంగ్రహోదేహముపజాతికయాహ॥ అతఃపర
మితి॥ అతోస్తాత్పరంగుహ్యకపూజనంస్యాత్-స్వస్త్వస్తతస్సాన్నిధ్యాయః-త
తోనంతరంసాన్నినవిధిఃప్రదిప్యఃఉక్తః గ్రహణాయజ్ఞోగ్రహయజ్ఞః-అధానం
తరంనిగ్రహమప్రస్థానం-క్రమాత్పరిపాట్యాదిప్యఃఉక్తః-శకునోవదేశఃశకునరు
తజ్ఞానం-విషయాత్యాయాసంగ్రహః॥ ౫

మూ వివాహకాలకరణంగ్రహణాంప్రొక్తంప్రథక్తద్విపులావశాఖా

స్సంధిస్త్రిభిజ్యోతిషసంగ్రహాయమయాకృతోనై వవిదాం
హితాయ॥ ౬

వ్యా॥ అధశేషార్థసంగ్రహముపజాతికయాహ॥ వివాహకాలత్రి॥ వివాహ
కాలోవివాహపటలంగ్రహణాంకరణంపంచసిద్ధాంతికాయాంప్రొక్తంకధి
తంప్రగ్విభజ్యతద్విపులాతన్యకరణస్య శుభాశుభజ్ఞానాయవిపులావిస్తీర్ణా
శౌఖాకదితా-త్రిభిఃస్సంధే రేతైగ్రహణితహూరాసంహితాఖై యజ్యోతి
శ్శాస్త్రసంగ్రహాయామయావరాహమిహిరాచార్యేణదైవవిదాంజ్యో
తిషికానాంహితాయహితార్థంకృతోవిరచితః॥ ౬

మూ వృషువిరచితమనై యశ్శాస్త్రస్తేతత్సమస్తంతదనులఘుమయే

దంతప్రృథిష్ఠార్థ మేవ! కృతమిహ హి సమర్థంధీవిమాణామలత్వేన
మయదిననదుక్తంనజ్జనైః తమ్యతాంతత్ ॥ ... ౭

వ్యా॥ అథవిస్తీణానిశాస్త్రాణ్యలోచ్యసంక్షేపతోమయాకృతమిత్యము
మర్థంమాలిన్యాహ॥ పృథువిరచిత మనైర్విరితివితత్సమస్తంసకలశాస్త్రం అ
న్వైరాచార్యైర్వనశేష్వరాదిభిఃపృథుః స్తీణాంవిరచితంకథితం- తదనుత
దేవశోభనతరం- మయాతత్ప్రదిష్ఠార్థం తదుపదిష్ఠార్థం లఘుస్వల్పంకృతం-
తదుపదిష్టేయార్థఃసవవాస్తిన్నపితాత్పర్యర్థః- హియస్తాదర్థే ఇహస్తి
న్యాస్త్రేకృతంధీవిమాణామలత్వేబుద్ధిశ్చంగనిమః లీకరణవిషయేనమథాం
మయాదేహసంగ్రహేననదుక్తమశోభనముక్తంకథితంయదితత్సజ్జనైఃపం
డితైఃచమవిషయేతమ్యతాంతంతవ్యమిత్యర్థః॥ ౭

మూ- గ్రంథస్యయత్ప్రచరతోస్తద్విశాశమేతిలేఖ్యాద్బహుశ్రుతముఖా
దికమక్రమేణ ! యద్వామయాకుకృతమల్పమిహాకృతంవాకార్యం
తదత్రవిదుషాపరిహృత్యరాగమ్॥ ... ౮

వ్యా॥ అథకాలాంతరేణలేఖదోషానప్రస్యకుకృతాల్పకృతయోశ్చప
నఃకరణేనతాంపార్థనార్థంవసంతతిలకేనాహ-గ్రంథస్యేతి- అన్యగ్రంథస్య
ప్రచరతఃప్రచరమాణస్య లేఖ్యలైఖికదోషాత్ యద్విశాశమేతియాతి- తత్
బహుశ్రుతముఖాధిగమక్రమేణ బహుశ్రుతానాం పండితానాం ముఖాదధి
గమ్యజ్ఞాత్వాక్రమేణపరిపాట్యా- విదుషాపండితేనరాగం మాత్సర్యమపహృ
త్యవిహాయకార్యంకతత్వవ్యవహారేణశాస్త్రార్థాపేక్షయాసంస్కారేణస
మర్థాః- యద్వాప్రహాస్తిశాస్త్రేమయాకుకృతంకుత్సితంకృతంతథా అల్ప
మపరిపూర్ణంకృతంఅకృతంవా-తద్విచార్యకతవ్యమిత్యర్థః॥ ... ౯

మూ- ఆదిత్యదానతనయస్తదవాప్తబోధః కాపిత్థకేనవిత్తులభవరప్ర
సాదభిఆవంతికోమునిమతాన్యవలోకన్యనమ్యగ్నోరాంవరాహామి
హిరోరుచిదాంచకార॥ ... ౧౦

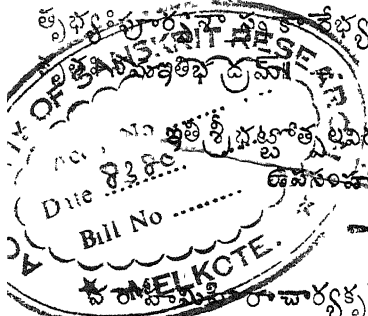
వ్యా॥ అథవరాహమిహిరాచార్యః స్వజనకాదినామకథనపూర్వకంస్వ
స్వాదిత్యవరప్రసాదాధిగతసకలశాస్త్రజ్ఞాతృత్వంపతచ్ఛాస్త్రానామధేయం
చవసంతతిలకేనాహ॥ఆదిత్యదానతనయః॥ ఆదిత్యదాసాఖ్యోబ్రాహ్మణఃతస్య
తనయఃపుత్రః-తస్మాదేవపితురాదిత్యదాసాత్ అవాప్తోబోధోజ్ఞానాయేన
సః-కాపితాత్థ్యేగ్రామే- యోసౌభగవాన్సవితాసూర్యస్తస్మాల్లిభిః పార్థ

ప్రావర ప్రసాదోయేన - అవంతికః అవంతికాదేవే ఉజ్జయిన్యాంవా
 స్తవ్యః-అసౌవరాహమిహిరః - మునిమతానిఋషి ప్రణీతానిశాస్త్రాణ్యవ
 లోక్యవిచార్యసమ్యక్ యథావత్ పూరాంజాతకశా స్త్యంరుచిరాంశోభ
 నాంసుగమాంచకారకృతవాక్ ||

మూ- దినకరమునిగురుచరణప్రణిపాతకృత ప్రసాదమతి నెదమ్ | శాస్త్ర

ముపసంగ్యహీతంనమోస్తుపూర్వప్రణేతృభ్యః || ... ౧౦

వ్యా|| అథమంగళాదీనిమంగళమధ్యాని. మంగళాంతానిశాస్త్రాణి ప్రథం
 తత్త్వప్రమాణంమనసికృత్వాశాస్త్రావసానే పూర్వప్రణేతృనమస్కారరూ
 పంమంగళమార్యమాహ || దినకరేతి-దినకరోర్మతదాదయస్సర్వపవగ్ర
 హః-మునయోవసిష్ఠాద్యాః - గురురాదిత్యదానఃతేహంచరణప్రణిపాతేన
 పాదసమస్కారకరణేన-కృతఃప్రసాదః ప్రసన్నతానైమల్యంయస్యాస్తా
 దృశీమతిస్పృధిర్వస్యతేన-దినకరమునిగురుచరణ ప్రణిపాతకృతప్రసాదమతి
 నామయాభినంశాస్త్రం ఉపసంగ్యహీతంస్వీకృతం - తస్మాత్ పూర్వప్రణే
 తృభ్యఃపూర్వప్రణేతృభ్యః - నమోస్తుయతోనమస్కరణేనప్రసాదః
 ౧౦

తత్త్వప్రమాణంమనసికృత్వాశాస్త్రావసానే పూర్వప్రణేతృనమస్కారరూ
 పంమంగళమార్యమాహ || దినకరేతి-దినకరోర్మతదాదయస్సర్వపవగ్ర
 హః-మునయోవసిష్ఠాద్యాః - గురురాదిత్యదానఃతేహంచరణప్రణిపాతేన
 పాదసమస్కారకరణేన-కృతఃప్రసాదః ప్రసన్నతానైమల్యంయస్యాస్తా
 దృశీమతిస్పృధిర్వస్యతేన-దినకరమునిగురుచరణ ప్రణిపాతకృతప్రసాదమతి
 నామయాభినంశాస్త్రం ఉపసంగ్యహీతంస్వీకృతం - తస్మాత్ పూర్వప్రణే
 తృభ్యఃపూర్వప్రణేతృభ్యః - నమోస్తుయతోనమస్కరణేనప్రసాదః
 ౧౦

విధిశ్చేద్యతేపూరామహూదధౌ | అగ్నినామతృప్తశ్చ
 క్రేగ్గాప్తయేవవృత్తిప్లవమ్ | ౧ || చింతామణిరితిఖ్యాతాటికాశాస్త్రజ్ఞపల్లభాః
 స్తపసాధకసహస్రాణి || ౨ || మానమస్యామనుష్టుభామ్ || ౩ || పీఠింహ
 ప్త్యంపరిత్యజ్యటికాంసమ్యగ్విచార్యచ | ఉపయోగ్యాత్రశాస్త్రేచేత్సంగ్రా
 హ్యేనోపరోధతః || ౩ || వ్యాఖ్యేయంయన్తయాత్యక్తంయచ్ఛయక్తివివజ్ఞా
 తం | భ్యాంత్యావివిఖతంయచ్ఛతత్సర్వంస్ఫుటతానయేత్ || ౪ || చైత్రమాసస్య
 పంచమ్యాంసితాంయాంగురువాసరే | వస్వష్టాష్టమితేశాకేరగ్రకృతోయం
 వివృత్తిర్వయా || ౫ || విధాయటికాంశాస్త్రేన్ద్రియతిక్రంచిత్స్మ్యవ జితం
 తేనభూయాద్రవిఃప్రీతోబ్రహ్మవిష్ణిశ్చరాత్మకః ||

